

Silje Vatne Pettersen (red.)

Innvandrere i norske kommuner

Demografi, levekår og deltakelse i arbeidsstyrken

Rapporter I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

© Statistisk sentralbyrå, oktober 2009	Standardtegn i tabeller	Symbol
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Tall kan ikke forekomme	.
ISBN 978-82-537-7661-3 Trykt versjon	Oppgave mangler	..
ISBN 978-82-537-7662-0 Elektronisk versjon	Oppgave mangler foreløpig	...
ISSN 0806-2056	Tall kan ikke offentliggjøres	⋮
Emne: 02.01.10/00.002	Null	-
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
	Foreløpig tall	*
	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
	Desimaltegn	,

Forord

Formålet med denne rapporten er å kartlegge og beskrive utvalgte innvandrersgrupperes demografi og levekår i ulike kommuner i Norge. Ved å beskrive noen hovedtrekk ved sentrale innvandrersgrupperes demografi og levekår på kommunenivå, vil vi for eksempel avdekke om afghanere i Oslo skiller seg fra afghanere i Drammen eller Bergen. Slik statistikk kan gi kommuner og statlige myndigheter et bedre empirisk grunnlag for sin integreringspolitikk.

Rapporten tar for seg innvandrere og norskfødte med innvandrersforeldre fra hovedsakelig 17 utvalgte land: Afghanistan, Bosnia, Chile, Filippinene, India, Irak, Iran, Kosovo, Marokko, Pakistan, Polen, Russland, Somalia, Sri Lanka, Thailand, Tyrkia og Vietnam. I egne landkapitler beskriver vi den enkelte innvandrersgruppens demografi og levekår på kommunenivå. Her inngår også ulike mål på deltakelse i arbeidslivet i Norge.

I et eget kapittel ser vi nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant innvandrere fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU-15 og Norden, og befolkningen i alt, varierer etter kommune-størrelse, sentralitet og enkelte andre aggregerte dimensjoner. Her vises tall for innvandrere generelt, og fra Eritrea, Somalia, Afghanistan og Irak spesielt.

Flere har bidratt til rapporten. Silje Vatne Pettersen ved seksjon for levekårsstatistikk har tilrettelagt dataene og gjort datakjøringer som danner grunnlaget for tabeller og figurer. Hun har også skrevet introduksjonskapittelet. Landkapitlene er skrevet av flere personer ved seksjon for levekårsstatistikk: Agnes Aaby Hirsch, Toril Sandnes, Silje Vatne Pettersen, Gunnlaug Daugstad og Vebjørn Aalandslid. Agnes Aaby Hirsch har også skrevet sammenligningskapittelet om de 17 landgruppene. Oppsummeringskapittelet og kapittelet om sysselsetting er skrevet av Kristin Henriksen, også ved seksjon for levekårsstatistikk. Liv Hansen ved seksjon for demografi og levekårsforskning har laget figurene i rapporten mens Marit Berger Gundersen ved gruppe for web og publisering har tilrettelagt rapporten for publisering. Takk til Lars Østby ved avdeling for personstatistikk og Gunnlaug Daugstad for kommentarer underveis i arbeidet med rapporten, og til Kristin Henriksen som har bidratt vesentlig i redigeringsfasen.

Prosjektstøtte: Rapporten er skrevet på oppdrag av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi).

Innhold

Forord	3
1. Innledning	9
1.1. Bakgrunn	9
1.2. Leseveiledning	9
1.3. 17 landkapitler	10
1.4. Mange kommuner	11
1.5. Konfidensialitet	12
1.6. Definisjoner og begreper	12
1.7. Sammenligningsgruppe	13
1.8. Nye land	13
1.9. Variablene og datagrunnlaget	13
1.10. Videre analyser	16
2. En sammenligning av de 17 gruppene i rapporten	18
2.1. Fem hovedgrupper av innvandrere i rapporten	18
2.2. Flest innvandrere fra Polen	19
2.3. Flest kvinner fra Thailand, Filippinene og Russland, flest menn fra Polen	21
2.4. Få eldre blant innvandrere	21
2.5. Fire av fem norskfødte med innvandrerforeldre er yngre enn 18 år	22
2.6. Stor variasjon i botid i Norge	23
2.7. Flukt og familie vanligste innvandringsgrunn	24
2.8. Innvandrerne bor i store husholdninger	26
2.9. Høy andel gifte blant innvandrere	27
2.10. Mange fra Bosnia-Hercegovina, Iran, Russland og Sri Lanka under utdanning	28
2.11. Flere norskfødte med innvandrerforeldre er under utdanning	29
2.12. Lav andel i arbeidsstyrken blant enkelte landgrupper med lang botid	30
2.13. Nyere flyktninggrupper har høyest arbeidsledighet	34
2.14. Over 40 prosent av polske innvandrere jobber i sekundærnæringen	35
2.15. Lav grad av økonomisk selvhjulpenhet blant de fra Somalia, Afghanistan og Irak	36
3. Afghanistan som landbakgrunn	38
3.1. Innvandrere fra Afghanistan i 211 av landets kommuner	38
3.2. Innvandringstopp i 2002 og 2003	40
3.3. Høyest kvinneandel i Østlandskommuner	41
3.4. Høyest andel unge i Kongsberg og Stokke	42
3.5. I Rana og Bodø er over halvparten helt nyankomne	44
3.6. Lavest andel familiegjennforente i de store byene	44
3.7. Mindre husholdninger i de største byene	45
3.8. ... og høyest andel aleneboere i storbyene	46
3.9. Lavest andel gifte i storbyene	47
3.10. Lavere andel under utdanning i Oslo	48
3.11. Høy andel i arbeidsstyrken blant afghanske menn i Oslo	48
3.12. Relativt høy ledighet i Skedsmo og Drammen	50
3.13. Liten kommunevariasjon i næringsfordeling	51
3.14. Lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, særlig i Trondheim og Kristiansand	52
3.15. Oppsummering	53
4. Bosnia-Hercegovina som landbakgrunn	55
4.1. Bosniere i 272 av landets kommuner	55
4.2. Mange kom på begynnelsen av 1990-tallet	57
4.3. Svært jevn kjønnsfordeling i alle kommuner	58
4.4. Eldre befolkning	59
4.5. Lang botid i alle kommuner	61
4.6. De fleste har kommet som flyktninger	62
4.7. Mange storhusholdninger i Sarpsborg	63
4.8. Høyest andel par med barn i Skien og Arendal	64
4.9. I Gjøvik er 7 av 10 gift	65
4.10. Høy studietilbøyelighet	66
4.11. Særlig høy andel i arbeidsstyrken på Vestlandet	67
4.12. Høyest ledighet i Sarpsborg og Fredrikstad	69
4.13. Flest i sekundærnæringen i Haugesund og Horten	70
4.14. Høy grad av økonomisk selvhjulpenhet i Oslo, Asker og Bærum	71
4.15. Oppsummering	73
5. Chile som landbakgrunn	75
5.1. Chilenerne i 235 av landets kommuner	75
5.2. Mange kom på slutten av 1980-tallet	76
5.3. Jevn kjønnsfordeling i alle kommuner	77
5.4. Mange er 40-66 år, flest i denne alderen i Drammen og Haugesund	79
5.5. Lang botid i alle kommuner	80

5.6.	Nesten 2 av 3 har kommet som flyktninger	80
5.7.	Flest i husholdninger med to til fire personer i Drammen	81
5.8.	Høyest andel par med barn i Røyken og Kongsberg	82
5.9.	De fleste er ikke gift.....	83
5.10.	Lav studietilbøyelighet blant chilenske innvandrere	83
5.11.	..og også blant norskfødte	84
5.12.	Mange i arbeidsstyrken i alle kommuner	84
5.13.	Liten variasjon i ledighet.....	86
5.14.	Fire av fem jobber i en tjenesteytende næring	87
5.15.	Relativt lite offentlige overføringer til innvandrere fra Chile	88
5.16.	Oppsummering.....	89
6.	Filippinene som landbakgrunn	91
6.1.	Filippinere i 377 av landets kommuner.....	91
6.2.	Kraftig økning i antallet innvandringer de seneste årene	93
6.3.	Kvinner i flertall i alle kommuner	93
6.4.	Yngst i "au-pair-kommunene" Asker og Bærum	95
6.5.	Kortest botid i Asker og Bærum	96
6.6.	Familie og ekteskap hovedårsaken til innvandringen.....	97
6.7.	Mange filippinere bor alene i Asker og Bærum	99
6.8.	Mange par med barn	99
6.9.	Ikke alle er gift.....	100
6.10.	Få tar utdanning	101
6.11.	To av tre filippinere i Asker og Bærum utenfor arbeidsstyrken.....	102
6.12.	Lav ledighet i alle kommuner	103
6.13.	Nær ni av ti jobber i en tjenesteytende næring.....	104
6.14.	Høy grad av økonomisk selvhjulpenhet i Oslo, Bærum, Stavanger og Lørenskog.....	105
6.15.	Oppsummering.....	106
7.	India som landbakgrunn.....	109
7.1.	Innvandrere fra India i 187 kommuner	109
7.2.	Markert økning i innvandringen fra India de siste år.....	110
7.3.	Mannsovervekt på vestlandet	111
7.4.	..hvor det også er høyest andel barn.....	113
7.5.	Mange nyankomne – mange etablerte	114
7.6.	Flest arbeidsinnvandrere i Stavanger, Sandnes og Sandefjord	114
7.7.	Store husholdninger blant etablerte – mindre husholdninger blant de nyankomne	116
7.8.	Flest aleneboere i Stavanger	116
7.9.	Flest ugifte i kommuner med mange nyankomne	117
7.10.	Få indiske innvandrere under utdanning	118
7.11.	..men svært vanlig å studere blant barn av indere.	118
7.12.	Store kommunale forskjeller i andel i arbeidsstyrken	118
7.13.	Norskfødte med indiske foreldre med høy sysselsetting	120
7.14.	Lav ledighet – lavest i Trondheim og Stavanger	121
7.15.	Ni av ti sysselsatte innvandrere fra India jobber i en tjenesteytende næring.....	121
7.16.	Høy grad av økonomisk selvhjulpenhet, høyest i Stavanger og Sandnes.....	122
7.17.	Oppsummering.....	124
8.	Irak som landbakgrunn.....	125
8.1.	Irakere i 272 av landets kommuner.....	125
8.2.	Mange innvandret ved årtusenskiftet	126
8.3.	Flere menn enn kvinner, og høyest andel menn i Stavanger og Gjøvik.....	127
8.4.	Ung befolkning	129
8.5.	Kort botid, kortest i Hå kommune	130
8.6.	Irakerne har kommet som flyktninger	131
8.7.	Store husholdninger, særlig i kystkommuner vest for Oslofjorden	132
8.8.	Høyest andel gift i Oslo, lavest i Stavanger.....	134
8.9.	Høyest andel under utdanning i universitetsbyen Trondheim	135
8.10.	Høyest andel i arbeidsstyrken i Drammen, Bærum, Tønsberg og Sandnes	136
8.11.	Relativt høy ledighet – særlig i Skien	138
8.12.	Flest i tjenesteytende næring i Oslo og Bærum	139
8.13.	Lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, lavest i Skien	140
8.14.	Oppsummering.....	142
9.	Iran som landbakgrunn	144
9.1.	Iranere i 238 av landets kommuner.....	144
9.2.	Stor innvandring av iranske statsborgere på slutten av 80-tallet	145
9.3.	Menn i flertall i alderen 40-54 år.....	146
9.4.	Særlig mange under 18 år på Sør-Østlandet	147
9.5.	Lengst botid i Oslo, kortest i Fredrikstad	148
9.6.	Iranere har kommet som flyktninger.....	149
9.7.	Flest storhusholdninger i Østfold.....	150

9.8.	Flest aleneboere i storbykommunene	151
9.9.	Høyest andel gift i Skedsmo, Drammen og Sandnes	152
9.10.	Relativt mange tar høyere utdanning	153
9.11.	Spesielt høy andel iranske innvandrerkvinner i arbeidsstyrken i Bærum	154
9.12.	Høyest ledighet i Drammen	156
9.13.	Høyest andel i sekundærnæringen i Stavanger	157
9.14.	Mest økonomisk selvhjulpne i Stavanger og Sandnes	158
9.15.	Oppsummering	160
10.	Kosovo som landbakgrunn	162
10.1.	Innvandrere fra Kosovo i 233 av landets kommuner	163
10.2.	Innvandringstopp i 1999	164
10.3.	Menn i flertall, særlig i Sarpsborg og Skedsmo	165
10.4.	Færrest under 18 i Oslo	167
10.5.	Vanligst med lang botid i hovedstaden	168
10.6.	Flukt hovedårsaken til innvandringen	169
10.7.	Vanligst med storhusholdninger i Skien	170
10.8.	Mange par med barn	171
10.9.	To av tre innvandrere fra Kosovo er gift	171
10.10.	Utdanningsdeltakelsen varierer lite mellom kommunene	172
10.11.	Høy andel kvinner i arbeidsstyrken i Drammen	173
10.12.	Høyest ledighet i Drammen, Fredrikstad og Halden	175
10.13.	Flest i sekundærnæringen i Østfoldsbyene	175
10.14.	Mest økonomisk selvhjulpne i Stavanger, Sandnes og Bergen	176
10.15.	Oppsummering	178
11.	Marokko som landbakgrunn	180
11.1.	Marokkanere i 175 av landets kommuner	180
11.2.	Marokkanske innvandrere har kommet over en lang periode	181
11.3.	Menn i flertall i aldersgrupper over 34 år	182
11.4.	Eldre befolkning	184
11.5.	Lenger botid i Oslo	185
11.6.	Arbeidsinnvandring fra 1970-tallet	185
11.7.	Færre i storhusholdninger i Oslo	186
11.8.	Mange par med barn	187
11.9.	Nesten 2 av 3 er gift, små kommunevariasjoner	188
11.10.	Svært lav studietilbøyelighet blant marokkanske innvandrere	188
11.11.	Få norskfødte med marokkanske foreldre studerer	189
11.12.	Lavere andel i arbeidsstyrken i Oslo enn landsnittet	189
11.13.	En av ti ledige	191
11.14.	Fire av fem norskfødte innenfor arbeidsstyrken	191
11.15.	Ni av ti innenfor en tjenesteytende næring	191
11.16.	Relativt lav grad av økonomisk selvhjulpnehet	192
11.17.	Oppsummering	193
12.	Pakistan som landbakgrunn	195
12.1.	Pakistanere i 151 av landets kommuner	195
12.2.	De fleste pakistanske innvandrere kom før 1990	196
12.3.	Jevn kjønnsfordeling	197
12.4.	Ung befolkning	198
12.5.	Lang botid i alle kommuner	200
12.6.	Arbeid og familie viktigste innvandringsgrunner	200
12.7.	Mange flerfamiliehusholdninger i Oslos forsteder	202
12.8.	Tre av fire pakistanske innvandrere er gift	203
12.9.	En av fire under utdanning	204
12.10.	En av tre norskfødte under høyere utdanning	204
12.11.	Lav andel innvandrerkvinner i arbeidsstyrken i alle kommuner	205
12.12.	Lavest ledighet i Bærum	207
12.13.	Mange arbeider innenfor transport, lagring og kommunikasjon	208
12.14.	3 av 4 norskfødte i arbeidsstyrken	209
12.15.	Lavest grad av økonomisk selvhjulpnehet i Østfoldsbyene	209
12.16.	Oppsummering	211
13.	Polen som landbakgrunn	212
13.1.	Polske innvandrere i 381 kommuner	212
13.2.	Flest polske innvandrere i Oslo	213
13.3.	Rekordhøy innvandring fra Polen i 2007	214
13.4.	Flest menn i alle kommuner, men nær kjønnsbalanse i Larvik	215
13.5.	Relativt flere over førti i Oslo og Bergen	217
13.6.	Få norskfødte	217
13.7.	Kort botid – lengst i Fredrikstad og Oslo	218
13.8.	Flesteparten er arbeidsinnvandrere	219
13.9.	Fire av ti bor i enpersonshusholdninger	220
13.10.	Seks av ti er gift	221

13.11.	Få er under utdanning	223
13.12.	Høy sysselsetting i alle kommuner	223
13.13.	Syv av ti kvinner er i arbeidsstyrken	225
13.14.	Svært lav ledighet	226
13.15.	Fire av ti jobber innen sekundærnæringene, flest i Karmøy	226
13.16.	Høy grad av økonomisk selvhjulpnehet	227
13.17.	Oppsummering.....	229
14.	Russland som landbakgrunn	230
14.1.	Russere i 381 av landets kommuner.....	230
14.2.	Mange er kommet etter årtusenskiftet	231
14.3.	Høyest kvinneandel i nord.....	232
14.4.	Høyest andel barn i sør.....	234
14.5.	Kortest botid i sør	235
14.6.	Familieinnvandring vanligst i nord	236
14.7.	Store husholdninger mest vanlig i syd.....	237
14.8.	Størst andel gifte i kommuner med mange flyktninger	239
14.9.	Relativt mange tar utdanning, særlig i nord.....	240
14.10.	Høy andel i arbeidsstyrken i Alta og Sør-Varanger	241
14.11.	Lavest ledighet i Alta og Sør-Varanger	243
14.12.	Mange russere i Stavanger jobber i sekundærnæringen	244
14.13.	Mest økonomisk selvhjulpne i Bergen og Tromsø	245
14.14.	Oppsummering.....	247
15.	Somalia som landbakgrunn	249
15.1.	Somaliere i 238 kommuner	249
15.2.	Flertallet har innvandret på 2000-tallet.....	250
15.3.	Somaliere i Norge er unge	251
15.4.	Flertall av menn i de fleste kommunene.....	252
15.5.	Lavere andel barn i Oslo enn ellers i landet	253
15.6.	Kortest botid i Hamar, lengst i Bærum	254
15.7.	Høyere andel familieinnvandrere i Østfoldsbyene.....	255
15.8.	Mange bor alene og mange bor i store husholdninger	256
15.9.	Mange enslige mødre i alle kommuner	256
15.10.	Mange er ikke gift blant somaliske innvandrere	257
15.11.	Minst vanlig å ta utdanning i Oslo.....	258
15.12.	Særlig lav andel i arbeidsstyrken i Fredrikstad og Moss	258
15.13.	Mest økonomisk selvhjulpne i Tromsø, minst i Trondheim og Fredrikstad	262
15.14.	Oppsummering.....	264
16.	Sri Lanka som landbakgrunn	265
16.1.	Innvandrere fra Sri Lanka i 204 kommuner	265
16.2.	Flest srilankiske innvandrere i Oslo.....	266
16.3.	Stabil og lav innvandring fra Sri Lanka	267
16.4.	Jevn kjønnsfordeling i alle kommuner	267
16.5.	Få eldre srilankiske innvandrere	269
16.6.	Norskfødte med srilankiske innvandrerforeldre er unge.....	270
16.7.	Lengst botid i Vågsøy, Skedsmo, Stavanger og Tromsø	270
16.8.	Flesteparten har kommet som flyktninger	271
16.9.	Store husholdninger	272
16.10.	Høyest andel gifte i Nittedal og Asker	273
16.11.	Svært høy andel norskfødte studenter.....	274
16.12.	Høy andel i arbeidsstyrken, særlig i Lørenskog, Skedsmo og Bærum.....	275
16.13.	Relativt store kjønnsforskjeller i Lørenskog og Skedsmo	276
16.14.	Lavest ledighet i Stavanger og Sandnes, høyest i Flora	277
16.15.	Relativt mange jobber innen tjenesteytende næringer	278
16.16.	Relativt høy grad av økonomisk selvhjulpnehet i Akershus-kommunene.....	278
16.17.	Oppsummering.....	280
17.	Thailand som landbakgrunn	282
17.1.	Thailandske innvandrere i 383 kommuner	282
17.2.	Flest thailandske innvandrere i Oslo	283
17.3.	Få norskfødte med thailandske foreldre.....	283
17.4.	Økt innvandring fra Thailand utover 1990-tallet	284
17.5.	Flest voksne kvinner, og små kommunevariasjoner.....	284
17.6.	Flest i alderen 25-39 år	286
17.7.	Kort botid, og kortest i Sarpsborg og på Karmøy	287
17.8.	Flesteparten har fått opphold på grunn av familierelasjoner	288
17.9.	Få bor alene, og små forskjeller mellom kommunene	289
17.10.	Mange er gift	290
17.11.	Få innvandrere er under utdanning.....	291
17.12.	Særlig mange i arbeidsstyrken i Bodø, Tromsø, Skien og Porsgrunn.....	292
17.13.	Lavest ledighet i Stavanger og Tromsø.....	294
17.14.	De fleste jobber innenfor tjenesteytende næringer	295

17.15.	Høy grad av økonomisk selvhjulpenhet, men lavest i Harstad	295
17.16.	Oppsummering.....	297
18.	Tyrkia som landbakgrunn	299
18.1.	Tyrkere i 244 av landets kommuner	299
18.2.	Mange tyrkiske innvandrere kom før 1990	300
18.3.	Noe flere menn i alle kommuner	301
18.4.	Ung befolkning	302
18.5.	Flest norskfødte over 18 i Oslo og Drammen.....	303
18.6.	Lengst botid i Drammen og Bærum, kortest i Fredrikstad	303
18.7.	Først som arbeidsinnvandrere, senere gjennom familieinnvandring	304
18.8.	Store husholdninger, størst på Skedsmo og i Skien.....	305
18.9.	70 prosent av de tyrkiske innvandrerne er gift	306
18.10.	Særlig lav utdanningsdeltakelse i Drammen	307
18.11.	Relativt få norskfødte med innvandrerforeldre under utdanning	308
18.12.	Lavest andel i arbeidsstyrken i Moss	309
18.13.	Ledigheten lavere i Drammen og Stavanger.....	311
18.14.	Tre av fire norskfødte med innvandrerforeldre innenfor arbeidsstyrken	311
18.15.	"Alle" jobber innen tjenesteytende næringer i Trondheim.....	312
18.16.	Lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, lavest i Moss.....	313
18.17.	Oppsummering.....	314
19.	Vietnam som landbakgrunn	316
19.1.	Vietnamesere i 173 av landets kommuner	316
19.2.	Mange kom på slutten av 80-tallet	318
19.3.	Jevn kjønnsfordeling i alle kommuner	318
19.4.	Mange i arbeidsfør alder	320
19.5.	Lang botid i alle kommuner	321
19.6.	Høyest andel familiegjennforente i Sarpsborg	322
19.7.	Flerfamiliehusholdninger vanligst i Oslos forsteder	323
19.8.	Størst andel gifte i Sandefjord	325
19.9.	Nesten 40 prosent av innvandrere fra Vietnam under utdanning	326
19.10.	Svært mange norskfødte med vietnamesiske foreldre studerer	326
19.11.	Høyest andel i arbeidsstyrken i Skedsmo, Lørenskog, Rælingen og Ullensaker	327
19.12.	Høy ledighet i Trondheim	330
19.13.	Store kommunale forskjeller i næringstilknytning	331
19.14.	Høy grad av økonomisk selvhjulpenhet i Oslos forstadskommuner	332
19.15.	Oppsummering.....	334
20.	Oppsummering: sysselsettingen i utvalgte kommuner.....	336
20.1.	Oslo, Bergen, Trondheim og Kristiansand – fire store byer.....	338
20.2.	Bergen – somalierne har relativt høy sysselsetting	339
20.3.	Drammen – under landsgjennomsnittet for de fleste grupper	341
20.4.	Skedsmo, Lørenskog og Ullensaker – relativt høy sysselsetting	342
20.5.	Asker og Bærum – hit flytter "velintegrerte" innvandrere	344
20.6.	Stavanger og Sandnes – høy sysselsetting blant flyktninger fra Balkan	345
20.7.	Skien, Fredrikstad, Moss og Sarpsborg – lav sysselsetting	347
20.8.	Konklusjon – Vet vi nå mer om kommunenes evne til integrering i arbeidsmarkedet?	349
21.	Sysselsettingsnivået i ulike kommunetyper	350
21.1.	Sysselsettingen høyest på Vestlandet	353
21.2.	Sysselsettingen høyest i minst sentrale deler av landet.....	354
21.3.	Høyest sysselsetting i småkommuner	356
21.4.	Høyest sysselsetting i kommuner med få innvandrere	357
21.5.	Høyere sysselsetting i kommuner med lavest andel innvandrere	358
21.6.	Hvorfor høyere sysselsetting i mindre kommuner?	360
	Referanser.....	362
	Vedlegg: Tabeller	364
	Figur- og tabellregister	373

1. Innledning

1.1. Bakgrunn

Formålet med denne rapporten er å kartlegge og beskrive utvalgte innvandrersgrupperes demografi og levekår i ulike kommuner i Norge, med særlig vekt på sysselsetting og deltakelse i arbeidsstyrken. I 2007 kom Statistisk sentralbyrå (SSB) ut med to rapporter om innvandreres demografi og levekår. Den ene rapporten ser på innvandrere i 12 kommuner etter de største gruppene demografi, mens innvandrerne er gruppert etter det vi tidligere kalte vestlig/ikke-vestlig bakgrunn i levekårsdelen (Aalandslid 2007). I den andre rapporten er 18 store landgrupper fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa beskrevet med hensyn til demografi og levekår, mens det geografiske nivået gjennomgående er landet under ett (Henriksen 2007).

Denne rapporten søker å kombinere de to tidligere rapportene ved å beskrive noen store og sentrale innvandrersgrupper i større detalj *på kommunenivå*. Ved å beskrive noen hovedtrekk ved sentrale innvandrersgrupperes demografi og levekår fordelt på kommuner, vil vi for eksempel avdekke om afghanere i Oslo skiller seg fra afghanere i Drammen eller Bergen. Slik statistikk kan gi kommuner og statlige myndigheter et bedre empirisk grunnlag for sin integreringspolitikk.

1.2. Leseveiledning

Vi begynner i dette kapitlet med å redegjøre for landene og kommunene som er med i rapporten, i tillegg til begreper, definisjoner, variabler og datagrunnlaget. Et eget avsnitt er også viet hensynet til konfidensialitet.

Deretter følger kapittel 2 som er ment å gi et innledende oversiktsbilde over de 17 landene som følger med egne landkapitler. Her vises og sammenlignes gruppene demografi og levekår på et nasjonalt nivå, med viktig bakgrunnsinformasjon før lesing av landkapitlene.

De 17 landkapitlene følger deretter i alfabetisk rekkefølge og viser gruppene demografi og levekår på kommunenivå. Her inngår også ulike mål på deltakelse i arbeidslivet i Norge. Hvert landkapittel avsluttes med en kort oppsummering.

I oppsummeringskapitlet (kapittel 20) sammenfatter vi statistikk fra landkapitlene om sysselsetting og botid, og det er de største landgruppene i de største innvandrerkommunene som omtales. Fokuset på sysselsetting skyldes at dette er en særlig viktig indikator for innvandreres integrering og dermed av særskilt interesse for kommunene i deres arbeid. Dette er også årsaken til at vi her velger å rendyrke sysselsetningsperspektivet snarere enn deltakelse i arbeidsstyrken, som også omhandler ledige.

Avslutningsvis (kapittel 21) ser vi nærmere på i hvilken grad sysselsettingsnivået varierer etter kommunestørrelse, sentralitet og enkelte andre aggregerte dimensjoner. Her vises tall for innvandrere generelt, og for innvandrere fra Eritrea, Somalia, Afghanistan og Irak spesielt.

Kapitlene i denne rapporten er delt inn etter innvandrernes landbakgrunn, ikke etter kommuner. Kommunene finner derfor informasjon om sin kommune spredt rundt i rapporten, og i tillegg finner de største innvandrerkommunene informasjon om de største landgruppene i kommunen i kapittel 20. Figur 1.1 viser de ulike kommunene som er med i rapporten og deres geografiske plassering i Norge. Tabell A1 gir en oversikt over hvilke kommuner som er med i hvilke landkapitler. Oppsummeringene er lokalisert etter hvert landkapittel og med særlig fokus på sysselsetting i oppsummeringskapitlet.

1.3. 17 landkapitler

Rapporten tar for seg innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra 17 utvalgte land: Afghanistan, Bosnia, Chile, Filippinene, India, Irak, Iran, Kosovo, Marokko, Pakistan, Polen, Russland, Somalia, Sri Lanka, Thailand, Tyrkia og Vietnam. Det har vært viktig å velge land som ut fra et integrerings- og sysselsettingsperspektiv er særlig interessante. Det betyr at innvandringsland som Sverige, Danmark og Storbritannia ikke er tatt med i rapporten, selv om de er blant de største innvandringslandene i Norge (Tabell 1.1). De 17 landene er valgt ut på bakgrunn av antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i hele landet, og at gruppen er geografisk fordelt over flere kommuner. Det har også vært viktig å velge land hvor det er mange nok representert i Norge på kommunenivå til at vi skal kunne si noe fornuftig om innvandrere og norskfødte (se også avsnittet om konfidensialitet).

Tabell 1.1. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter landbakgrunn. Sortert etter de 21 største. 1.1.2008

	Total	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre
Polen	32069	30636	1433
Pakistan	29134	16110	13024
Sverige	26244	25081	1163
Irak	22881	18132	4749
Somalia	21796	16209	5587
Vietnam	19226	12571	6655
Danmark	19220	17775	1445
Tyskland	17472	16348	1124
Bosnia-Hercegovina	15649	13130	2519
Iran	15134	12626	2508
Tyrkia	15003	9819	5184
Sri Lanka	13063	8264	4799
Russland	12823	11869	954
Storbritannia	11784	11145	639
Kosovo	11052	8238	2814
Filippinene	10817	9671	1146
Thailand	9750	9448	302
India	8484	5849	2635
Afghanistan	8012	7054	958
Marokko	7553	4636	2917
Chile	7279	5797	1482

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 1.2. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter tre grupperinger av landbakgrunn. 1.1 2008. Antall og prosent

	Alle	Bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og alle landene i Europa unntatt EU-15 og Norden	Bakgrunn fra 17 land i rapporten		
			Antall	Andel av alle	Andel av de fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og alle landene i Europa unntatt EU-15 og Norden
Totalt	459 616	347 806	259 725	57	75
Innvandrere	380 646	275 601	200 059	53	73
Norskfødte med innvandrerforeldre	78 970	72 205	59 666	76	83

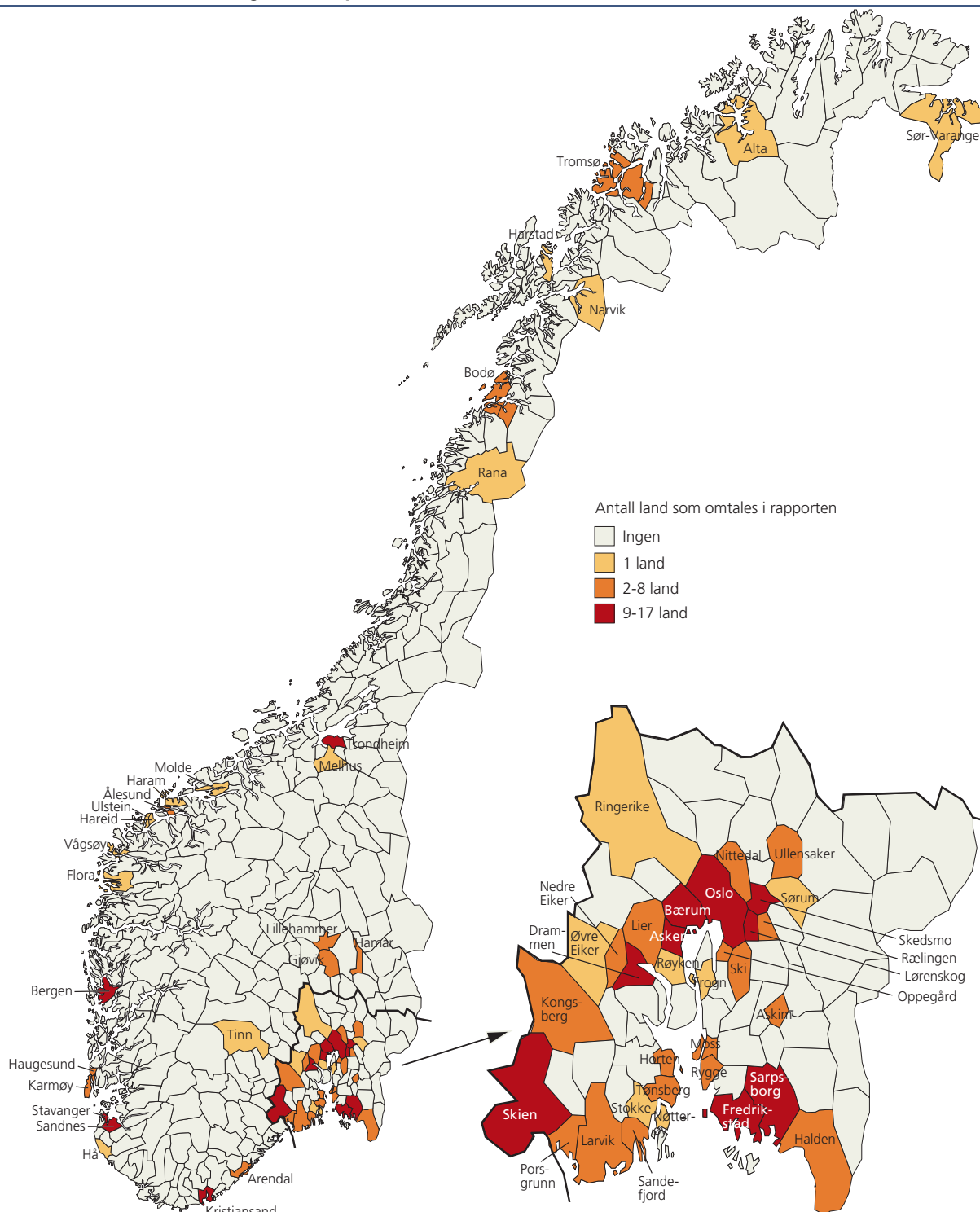
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Ved inngangen til 2008 var det 460 000 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Norge, og de hadde bakgrunn fra 213 land og selvstyrte regioner. De 17 landgruppene utgjør 57 prosent av det totale antallet innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre bosatt i Norge ved inngangen til 2008 (Tabell 1.2). I denne rapporten sammenligner vi imidlertid gjennomgående med innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre som har bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU-15¹ og Norden. De 17 landgruppene utgjør 75 prosent av bosatte innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i sammenligningsgruppen.

¹ Belgia, Frankrike, Tyskland, Italia, Luxemburg, Nederland, Danmark, Irland, Storbritannia, Hellas, Portugal, Spania, Østerrike, Finland og Sverige.

I kapittelet om sysselsetting (kapittel 21) ser vi nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant innvandrere fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU-15 og Norden, og befolkningen i alt, varierer etter kommunistørrelse og kommunetype. Her vises tall for innvandrere generelt, og fra Eritrea, Somalia, Afghanistan og Irak spesielt.

Figur 1.1. Kommuner som inngår i landkapitlene

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.
Kartgrunnlag: Statens kartverk

1.4. Mange kommuner

Rapporten søker primært å se på variasjon og likheter innad i hver landgruppe på kommunenivå. For hver landgruppe viser vi fordelingen av ulike demografiske og levekårsmessige dimensjoner i de kommunene hvor antallet innvandrere og norsk-

fødte med innvandrerforeldre er størst, maksimum 20 kommuner for hvert land. Oslo kommune er representert i alle landkapitlene, og flere andre kommuner er ”gjengangere” fordi det bor mange fra ulike land i disse kommunene, slik som for eksempel Bergen, Drammen, Stavanger og Fredrikstad. Andre kommuner vises og omtales kun i ett eller et fåtall landkapitler fordi kun noen få land i denne rapporten er representert der, slik som for eksempel de fra Russland i Alta, filippinere i Tinn, og afghanere og chilenerne i Kongsberg. I alt er det 61 kommuner som vises i rapporten. Figur 1.1 viser de ulike kommunene og deres geografiske plassering i Norge. Her fremgår det også om få eller mange land er representert i kommunen. En enda mer detaljert oversikt over hvilke kommuner som er med for hvert land fremgår i Tabell A1.. Ikke alle kommunene omtales i tekst.

I kapittel 21 om sysselsetting er alle kommuner i Norge gruppert etter ulike dimensjoner, slik som landsdel, sentralitet, innbyggertall, antall innvandrere og andel innvandrere i kommunen. I Tabell A2 vises verdier for enkeltkommuner som inngår i beregningene, dog kun kommuner med 50 eller flere innvandrere bosatt i kommunen.

1.5. Konfidensialitet

Etter Statistikklovens §2-6 skal ikke opplysninger offentliggjøres på en slik måte at de kan føres tilbake til oppgavegiver eller annen identifiserbar enkeltperson. Etter Statistisk sentralbyrås regler for konfidensialitet, må det derfor normalt være minst 3 individer innen det området det leveres statistikk for. Men behovet for og kravet til konfidensialitet skjerpes med graden av opplysningenes sensitivitet og detaljeringsnivå. Denne rapporten omhandler informasjon om enkeltgrupper på et relativt lavt geografisk nivå. Fordelingen av innvandrere eller norskfødte med innvandrerforeldre etter ulike variabler på kommunenivå baserer seg fort på så få personer at det kan være fare for identifisering. Derfor publiserer vi ikke i denne rapporten fordelinger der færre enn 50 personer ligger til grunn for en celle i tabeller og figurer. Det vil si at basistallet, for eksempel antallet bosatte innenfor en viss aldersgruppe i en kommune, må være 50 eller over for at vi publiserer fordelinger. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå. Ettersom det er stor variasjon mellom landgruppene størrelse på kommunenivå, vil det også variere fra land til land hvor mange kommuner som kan vises i figurer og kommenteres i tekst. Innen hvert land vil antallet kommuner som vises også variere fra variabel til variabel fordi størrelsen på basisgruppene kan være forskjellig.

Ved å sette en nedre grense for basistallet på 50 personer, unngår vi også til en viss grad å vise og å kommentere tilfeldigheter i statistikken. Når tallgrunlaget blir lite, vil en stor del av variasjonene, særlig på kommunenivå, skyldes tilfeldigheter snarere enn reelle forskjeller. Av den grunn burde vi antagelig lagt grensen for basistallet enda høyere enn vi har gjort her. Men da forsvinner også noe av formålet med denne rapporten, nemlig å vise fordelingen for så mange kommuner som mulig slik at kommunene selv kan få et inntrykk av situasjonen for innvandrere og deres barn i eget område. Men for de aller minste kommunene, der basistallet for noen landgrupper vil være relativt lavt, er det viktig å ikke legge for stor vekt på eventuelle forskjeller mellom kommuner. For ”større” kommuner er det derimot mer sannsynlig at forskjeller mellom kommunene er statistisk signifikante.

1.6. Definisjoner og begreper

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. I denne rapporten omfatter begrepet utvalgte land, og ikke alle innvandrere bosatt i Norge. Gruppen ”innvandrere” i denne rapporten inkluderer personer fra landene i Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i

Europa utenfor EU-15² og Norden. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med i gruppen innvandrere. Landene er valgt for sammen å danne et relevant sammenligningsgrunnlag gjennom hele rapporten.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland - og hvis det er forskjellig, mors fødeland.

1.7. Sammenligningsgruppe

I tabeller og figurer som viser fordelinger på kommunenivå, sammenligner vi den utvalgte innvandrergruppen med fordelingen på landsnivå for innvandrere generelt (se definisjon av *innvandrere* over) og, der det er naturlig, med fordelingen for hele befolkningen bosatt i Norge. Derimot sammenligner vi *ikke* med fordelingen for befolkningen eller innvandrere generelt i de enkelte kommunene, da dette er et for omfattende arbeid innenfor dette prosjektets rammer. Det er viktig å være klar over vår definisjon av sammenligningsgruppen "innvandrere", slik den er beskrevet i foregående avsnitt.

I kommenteringen av tabeller og figurer søker vi også å trekke inn andre landgrupper det er relevant å sammenligne med, slik at for eksempel eldre arbeidsinnvandrere sammenlignes med hverandre.

1.8. Nye land

For å ta hensyn til endringene som har skjedd på Balkan etter Jugoslavias oppløsning og etableringen av nye stater, har personer som tidligere hadde landbakgrunn "Jugoslavia" blitt fordelt på de nye republikkene Bosnia-Hercegovina, Kroatia, Makedonia, Serbia, Montenegro, Kosovo og Slovenia. I tilfellene Kosovo og Bosnia-Hercegovina betyr det videre at personer er blitt "tilbakeregistrert" med opprinnelse fra henholdsvis Kosovo eller Bosnia-Hercegovina selv om de kom til Norge før disse ble uavhengige stater. Kosovo er en såpass ny stat at i tidligere SSB-publikasjoner (bl.a. Henriksen 2007) og i den store Levekårsundersøkelsen blant innvandrere i Norge 2005/2006 (Blom og Henriksen 2008) vil personer fra Kosovo inngå i omtalen av personer fra Serbia og Montenegro.

Tilbakeregistreringen av landbakgrunn er et omfattende arbeid, og det er fortsatt en viss usikkerhet knyttet til fordelingen mellom de nye landene.

1.9. Variablene og datagrunnlaget

Det er ikke gjort noen egen datainnsamling i forkant av denne rapporten. Alle dataene er på personnivå og er hentet fra Statistisk sentralbyrås registre, men det varierer noe hvilken dato eller periode dataene gjelder. I omtalen av de ulike variablene som brukes i rapporten gjør vi rede for dette og dataenes kilde. Alle tabeller og figurer i denne rapporten er spesialkjørt for dette prosjektet.

² Belgia, Frankrike, Tyskland, Italia, Luxemburg, Nederland, Danmark, Irland, Storbritannia, Hellas, Portugal, Spania, Østerrike, Finland og Sverige.

Informasjon om **kjønn** og **alder** er hentet fra Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikkssystem (Besys) som igjen er basert på Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet, og vises for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Informasjon om **landbakgrunn** og **botid i Norge** har i tillegg Utlendingsdatabasen (UDB) i Utlendingsdirektoratet som kilde, og vises og omtales for personer som selv har innvandret til Norge. Statistikken gjelder per 1.1.2008.

Inn- og utvandring vises for personer som selv har innvandret til Norge og etter deres statsborgerskap på innvandringstidspunktet. I denne rapporten har vi valgt å se på inn- og utvandring etter *statsborgerskap* fordi det trolig er det mest relevante i en innvandringsanalytisk sammenheng. Disse kan flytte fra hvilket som helst land, ikke nødvendigvis landet de har statsborgerskap fra. Her viser vi årlig inn- og utvandring i perioden 1990-2007. Kilde er Statistisk sentralbyrås befolkningsstatistikkssystem (Besys) som er basert på Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

Innvandringsgrunn vises for de som selv har innvandret til Norge. Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene flukt, familie, arbeid, utdanning og annet, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet. Statistikken gjelder per 1.1.2008.

Husholdningsstørrelse og **husholdningstype** omtales og vises i denne rapporten for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre samlet. Til samme husholdning regnes personer som er registrert bosatt i samme privatbolig eller institusjon. En slik husholdning kalles en bohusholdning. Vi skiller mellom privathusholdninger og andre husholdninger (dvs. ikke privathusholdninger), og viser fem ulike privathusholdninger. Privathusholdninger kan bestå av én eller flere familier. Personer som tilhører samme familie, tilhører også samme husholdning. For at personer som ikke tilhører samme familie skal utgjøre én husholdning, må de være registrert på samme adresse i Folkeregisteret. Det er viktig å være klar over at flerfamiliehusholdninger kan bestå av flere familier bestående av kun én person, slik som i et kollektiv eller andre typer bofellesskap. Personer som er bosatt og får dekket sine behov for kost, pleie og omsorg på institusjon, regnes ikke som bosatt i en privathusholdning. Statistikken bygger på folkeregisteropplysninger, opplysninger fra GAB-registeret (Grunneiendommer, Adresser, Bygninger) og Enhetsregisteret i Brønnøysund. Dataene er vektet for å ta hensyn til mangler i registrering av personer i flerbolighus, spesielt i Oslo. Statistikken gjelder per 1.1.2008.

Sivilstatus, det vil si andel som er gift eller ugift/tidligere gift, omtales for innvandrere i aldersgruppen 20 til 45 år. Blant gifte inngår også registrerte inngåtte partnerskap. Samboere inngår derimot ikke. Statistikken bygger på folkeregisteropplysninger i Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet. Statistikken gjelder per 1.1.2008.

Utdanningsdeltakelse omtales og vises for innvandrere i aldersgruppen 19 til 24 år. Der det ikke strider mot våre hensyn til konfidensialitet, vises også utdanningsdeltakelse for norskfødte med innvandrerforeldre i samme aldersgruppe.

Statistikken omfatter opplysninger om igangværende utdanning per 01.10.2007. Kilde er Statistisk sentralbyrås utdanningsstatistikk.

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. **Sysselsatte** er personer som har utført inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende, eller som var midlertidig fraværende fra slikt arbeid. **Arbeidsledige** er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det vil bli presisert fortløpende hvilken andel arbeidsledighet som omtales. Statistikken vises og omtales for innvandrere i aldersgruppen 25 til 54 år, bortsett fra i kapittel 21 om sysselsetting, hvor aldersgruppen er 15 til 74 år. Der det ikke strider mot våre hensyn til konfidensialitet, vises også tall for norskfødte med innvandrerforeldre i aldersgruppen 20 til 29 år. Statistikken er registerbasert og gjelder for en referanseuke (uke 47) i 4. kvartal 2007. Data for den registerbaserte sysselsettingsstatistikken er basert på flere ulike registre. De viktigste i denne sammenhengen er NAVs Arbeidsgiver-/ arbeidstakerregister, lønns- og trekkoppgaverregisteret og selvangivelsesregisteret administrert av Skattedirektoratet.

Næringsfordeling. Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien "*Tjenesteytende næring*" innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien "*Sekundærnæring*" innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet. Næringskoder fastsettes etter gjeldende Standard for næringsgruppering og defineres ut fra bedriftens hovedvirksomhet. Gjeldende standard er SN2002. Statistikken vises og omtales for innvandrere i aldersgruppen 25 til 54 år. Statistikken er registerbasert og gjelder for en referanseuke (uke 47) i 4. kvartal 2007. Kilde er Det sentrale Bedrifts- og foretaksregister.

Økonomisk selvhjulpenhet omtales og vises i denne rapporten for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre samlet. Variabelen "økonomisk selvhjulpenhet" er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenger er holdt utenfor), alderspensjon, tjenstepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenger og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett.

Figurene som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien "lav" har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. "Middels lav" innebærer

at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. ”Middels høy” innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens ”høy” betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy). Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er hentet fra Statistisk sentralbyrås registerbaserte inntektsstatistikk og gjelder per 1.1. 2007.

Sentralitet. Variabelen benyttes i kapittelet om sysselsetting og i noen av landkapitlene. Sentralitet inngår som et av kriteriene i Standard for kommune-klassifisering og gjelder fra 1.1.2008. Statistisk sentralbyrå definerer kommunenes sentralitet etter avstand til nærmeste tettsted, definert etter tettstedets størrelse. Sentralitet deles inn i 4 ulike grupper. Sentralitet 0: Kommuner som ikke oppfyller kravene om reisetid fra tettstedene (minst sentrale kommuner). Sentralitet 1: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (mindre sentrale kommuner). Sentralitet 2: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (noe sentrale kommuner). Sentralitet 3: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 (landsdelssenter) eller som ligger innenfor 75 minutters (for Oslo: 90 minutters) reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (sentrale kommuner).

1.10. Videre analyser

Et viktig mål med denne rapporten er å undersøke om kommunale forskjeller i arbeidsdeltakelse kan skyldes at sammensetningen av og trekk ved innvandrerguppene i kommunene varierer.

I denne rapporten forsøker vi å redusere denne ”sammensetningseffekten” ved å sammenligne landgruppene sysselsettingsnivå på tvers av kommunene. Vi finner at sammensetningseffekten reduseres når vi bare ser på en landgruppe, men ikke at den elimineres. Det vil si at selv når vi ser på bare en landgruppe, som irakerne eller pakistannerne, finner vi kommunale forskjeller i sysselsetting. Vi finner også regionale forskjeller, for eksempel at de som er bosatt i Østfolds-kommunene og Skien har lavere sysselsetting enn snittet for mange av landgruppene.

Det at sysselsettingen for de fleste landgruppene er gjennomgående høy i visse kommuner og lav i andre kommuner, kan skyldes trekk ved kommunene, som det lokale arbeidsmarkedet og næringsgrunnlaget og kommunenes integreringsarbeid. Men kommunale forskjeller skyldes også at landgruppene demografiske sammensetning varierer fra kommune til kommune, som for innvandrere fra Russland, som er en svært heterogen gruppe. I tillegg er en del kommuner preget av sekundærflytting av mer eller mindre ressurssterke innvandrere, som også påvirker sysselsettingsnivået i kommunen.

Her har vi ikke analysert de forskjellene vi finner, vi har bare beskrevet dem. Sammenstillingen av data for denne rapporten åpner opp for en rekke analyser på kommunenivå.

En ny vri på denne typen analyser ville være å fokusere på kommunene i stedet for landgruppene. Dette vil ligne på Aalandslids rapport fra 2007, hvor vi beskrev kommuner, men hvor det var lite informasjon om de enkelte landgruppene levekår i kommunene. Ved å i større grad trekke inn andre variabler enn botid, som kan bidra til å forklare forskjellene mellom kommunene, som forskjeller i de enkelte landgruppene sammensetning hva gjelder innvandringsgrunn, botid, kjønns-forskjeller etc., får vi enda mer kunnskap om de enkelte kommunenes innvandrere og deres integreringsløp. Dette er nyttig kunnskap for integreringsmyndighetene og kommunene selv, men det vil bare være aktuelt for de kommuner hvor det bor store nok grupper fra de ulike landene. Som vi har sett i denne rapporten er det i mange kommuner få landgrupper som er store nok til at man kan si noe særlig om dem.

Det vil også være relevant å benytte såkalte multivariate analysemetoder som tar hensyn til og kontrollerer for flere faktorer samtidig. Målet med en slik analyse vil være å få et inntrykk av hvor stor betydning hver enkelt faktor har for innvandreres sysselsetting når vi samtidig kontrollerer for andre faktors betydning. Slike analyser kan gjøres med enten individer eller kommuner som analyseenhet. Innvandrernes sysselsettingsnivå vil være en aktuell avhengig variabel, mens uavhengige variable blant annet kan knyttes til kjennetegn ved innvandregruppene (landbakgrunn, botid, etc.) og kjennetegn ved kommunene (generelt sysselsettingsnivå, næringsgrunnlag, el. l.). Slike analyser vil være relativt omfattende og ressurskrevende, men svært nyttig for kommunenes videre integreringsarbeid.

2. En sammenligning av de 17 gruppene i rapporten

I denne rapporten vil vi beskrive hvordan 17 ulike innvandrergupper varierer mellom kommuner når det gjelder ulike demografiske dimensjoner, utdanning, arbeid og økonomisk selvhjulpenhet. Før vi går nærmere inn på en detaljert beskrivelse på kommunenivå i landkapitlene, vil vi i dette kapitlet sammenligne landgruppene langs en del sentrale dimensjoner på nasjonalt nivå. Vi har valgt å sammenligne gruppene med ulik landbakgrunn ved å se på kjønns sammensetning, alder, botid, sivilstand, husholdningstype, husholdningsstørrelse, innvandringsgrunn, utdanningsdeltakelse, yrkesdeltaking og grad av økonomisk selvhjulpenhet. Dette er det samme utvalget av variabler vi ser på i landkapitlene.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen ”innvandrere” i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i **Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden**. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

En del sentrale forhold som innvandringsgrunn og botid er viktige faktorer som kan påvirke hvor godt integrert de ulike landgruppene er i Norge. En gruppe som hovedsakelig består av arbeidsinnvandrere, som polakkene, har en mye høyere sysselsettingsandel enn flyktninggrupper som for eksempel irakere. Videre har innvandrere med lang botid hatt helt andre muligheter til å fullføre en utdanning, lære seg norsk og finne arbeid enn innvandrere med kortere botid. Det er også viktig å huske på at gjennomsnittene for landgruppene skjuler store forskjeller innad i gruppene. Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden.

2.1. Fem hovedgrupper av innvandrere i rapporten

Innvandrere har kommet til Norge av ulike årsaker, og over ulike tidsperioder. Ut fra botid og innvandringsgrunn kan vi dele inn innvandrere som omtales i denne rapporten i fem hovedgrupper. Det vil være nyttig å sammenligne innvandrere i samme gruppe med hverandre, i tillegg til innvandrere generelt (se boks for definisjon av innvandrere). Disse fem hovedgruppene vil bli brukt som sammenligningsgrunnlag gjennom hele rapporten.

Eldre arbeidsinnvandrere. Dette gjelder innvandrere fra Pakistan, Tyrkia, India og Marokko. Fra disse landene kom innvandrere for å arbeide, fra rundt 1968 og fram til innvandringsstoppen i 1975. Mange av deres familier kom senere gjennom

familiegjenforening. I dag kommer de fra Pakistan, Tyrkia og Marokko hovedsakelig på grunn av familieetablering (Daugstad 2008a)³.

Eldre flyktninggrupper. Dette gjelder de fra Sri Lanka, Vietnam, Iran og Chile, og delvis de fra Bosnia-Hercegovina. Disse kom som flyktninger, hovedsakelig på 1980-tallet, og har i snitt lang botid. Mange av deres familier er senere blitt gjenforent med flyktninger i Norge. Det gjelder særlig de fra Sri Lanka og til dels Vietnam. Bosnia-Hercegovina har etter hvert blitt en av de etablerte flyktning-gruppene. De kom på begynnelsen av 1990-tallet som hele familier.

Nye flyktninggrupper. Dette gjelder de fra Irak, Somalia, Afghanistan, Russland (delvis), og Kosovo (delvis). De har innvandret fra slutten av 1990-tallet og framover, og har derfor i snitt kortere botid enn de eldre flyktninggruppene. For disse vil integrasjonen være påvirket av at de er relativt nye i Norge. En del er fremdeles i Introduksjonsordningen⁴. Majoriteten fra disse innvandrere er menn, bortsett fra de fra Russland som er en mer sammensatt gruppe (se etterfølgende avsnitt). De fra Irak, Somalia og Afghanistan har særlig lav sysselsetting.

Ekteskapsinnvandrere. Dette gjelder særlig de fra Thailand, men også mange fra Filippinene og Russland. Blant de fra Thailand har 66 prosent kommet på grunn av familieetableringer, det vil si innvandring på grunnlag av inngåelse av ekteskap, fra Filippinene 39 prosent og fra Russland 23 prosent. Blant innvandrere fra Filippinene er det også en del som er kommet på grunn av arbeid, hovedsakelig sjøfolk og au-pairer.

Nye arbeidsinnvandrere. Polen er i særklasse her. 65 prosent har kommet som arbeidsinnvandrere og en del er blitt familiegjenforent med disse. Fra India har det også vært en økning i arbeidstillatelser. Ved inngangen til 2008 var 15 prosent fra India arbeidsinnvandrere.

2.2. Flest innvandrere fra Polen

Hvis vi ser på antall innvandrere og norskfødte med innvandrerbakgrunn samlet ved inngangen til 2008, er det de fra Polen som utgjør den største enkeltgruppen, tett fulgt av de med bakgrunn fra Pakistan. Blant landene som er med i denne rapporten, følger deretter Irak og Somalia (Figur 2.1). For første gang utgjør de med bakgrunn fra Polen den største gruppa. Siden 1995 har innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Pakistan stort sett utgjort den største gruppa, unntatt i 1999 og 2000 da det var flest med bakgrunn fra Sverige. Om man tar med innvandrere fra alle land ved inngangen til 2008, utgjorde svensker og dansker den andre og tredje største innvandrergruppa etter de fra Polen (Tabell 1.1).

Det er store forskjeller mellom de ulike gruppene i antall norskfødte med innvandrerforeldre. Flest norskfødte med innvandrerforeldre (absolutt og relativt) finner vi blant innvandrergrupper som har vært lenge i Norge, slik som de fra Pakistan, Vietnam, Tyrkia, og Sri Lanka (Figur 2.1 og Figur 2.2). Det er også en del norskfødte i nyere flyktninggrupper, som Somalia og Irak, men disse er i gjennomsnitt mye yngre enn de fra mer etablerte innvandrergrupper.

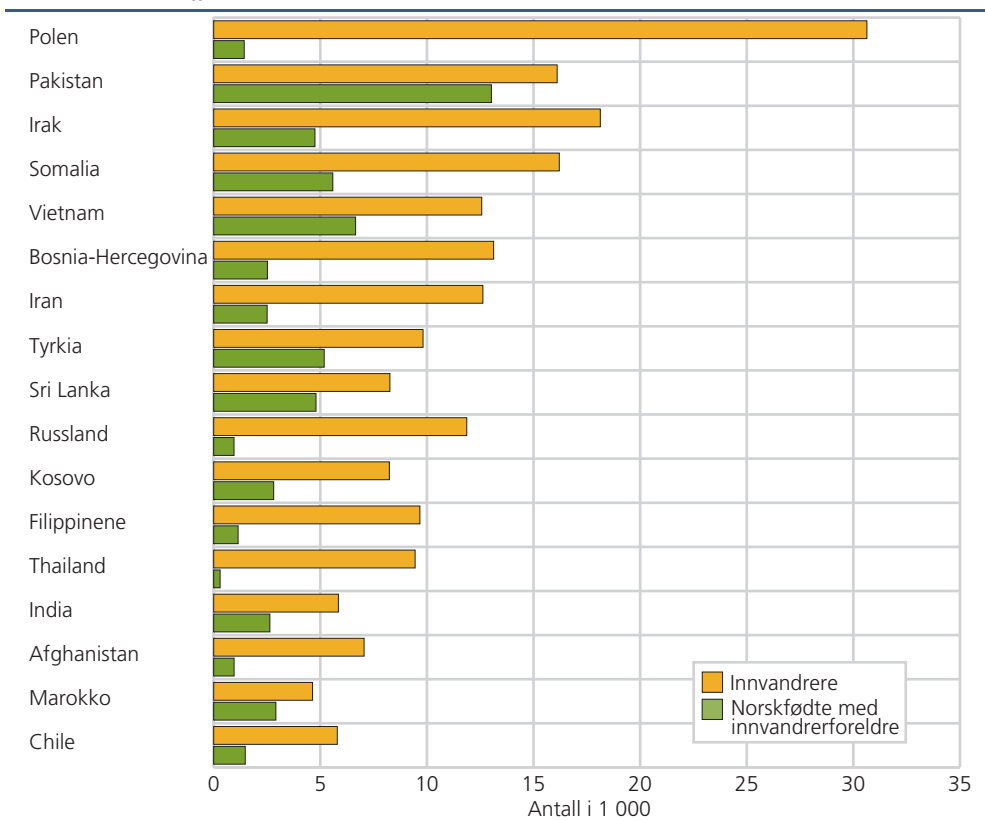
For å regnes i gruppa ”norskfødt med innvandrerforeldre”, må som nevnt begge foreldrene ha innvandret til Norge. Det vil si at barn som har en norskfødt og en

³ Innvandring av ektefeller kan være på grunnlag av et allerede etablert ekteskap (familiegjenforeninger), eller på grunnlag av inngåelse av ekteskap (familieetableringer).

⁴ Introduksjonsordningen skal bidra til en lettere og raskere integrering av nyankomne flyktninger til det norske samfunnet. Alle kommuner som bosetter flyktninger, har plikt til å tilby introduksjonsprogrammet. Programløpet er normalt på full tid i inntil to år. Det er kommunen som har ansvar for å tilrettelegge opplæringen. Personer som deltar i programmet, har krav på en introduksjonsstønad. Introduksjonsstøtten er fastsatt til 2G (grunnbeløpet i folketrygden). Introduksjonsstøtten er skattepliktig inntekt og er helfinansiert av staten. For statistikk om deltakelse i Introduksjonsordningen se Statistisk sentralbyrå 2008c.

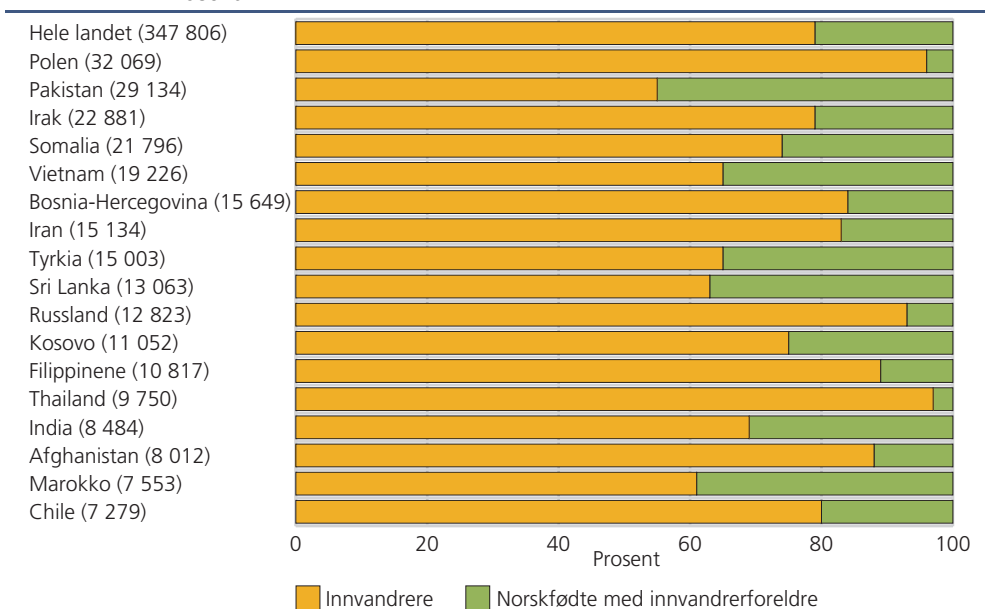
innvandet forelder ikke telles med. Derfor er det få norskfødte med innvandrerforeldre blant de med bakgrunn fra Thailand, Filippinene og Russland, hvor mange kommer for å gifte seg med norskfødte menn.

Figur 2.1. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter landbakgrunn. 1.1.2008. Antall

Kilde: Befolningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 2.2. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

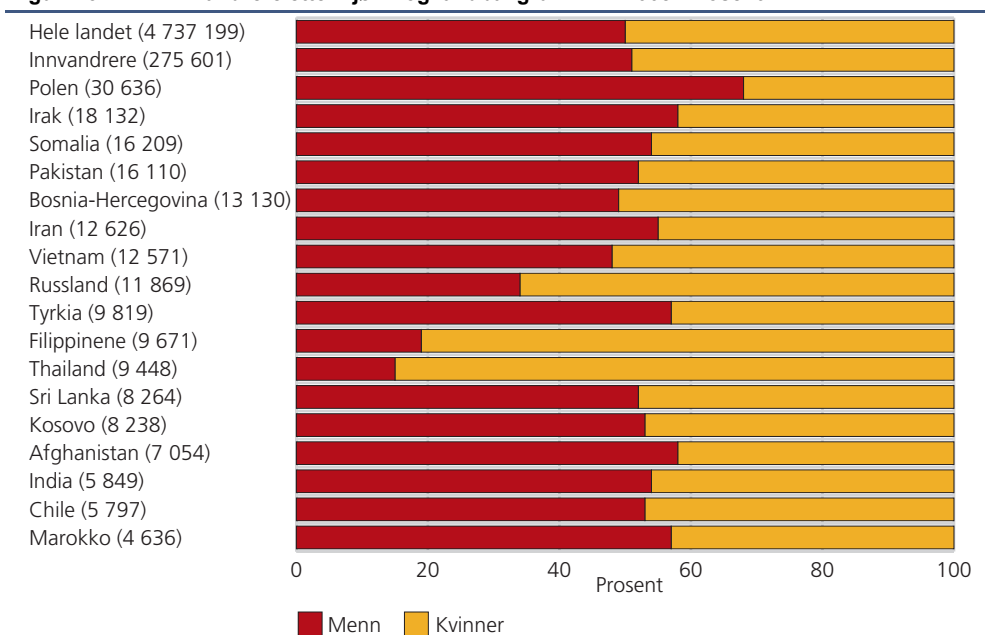
Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen for hvert land, vises i parentes ved siden av landet i figurene.

2.3. Flest kvinner fra Thailand, Filippinene og Russland, flest menn fra Polen

De 17 ulike innvandrergroppene vi følger videre, har relativt ulik fordeling mellom menn og kvinner. Innvandrere fra Thailand, Filippinene og Russland skiller seg ut ved at de aller fleste er kvinner. Kvinner utgjør henholdsvis 85, 81 og 66 prosent i disse gruppene (Figur 2.3). Fra de to førstnevnte landene er familieetablering oftest årsak til innvandringen, dette gjelder primært kvinner som er gift med menn fra den øvrige befolkningen i Norge (Figur 2.7 om innvandringsgrunn senere i dette kapittelet). Innvandring fra Russland er imidlertid mer sammensatt, blant annet med en del tsjetsjenske flyktninger samt noe arbeidsinnvandring.

I motsetning til de ovennevnte tre landgruppene er det flest menn som har innvandret fra Afghanistan, Irak, Marokko og Tyrkia, 58 prosent i de to førstnevnte gruppene, 57 prosent i de to sistnevnte. Innvandrere fra Polen skiller seg også ut. De fleste fra Polen har kommet de siste årene som arbeidsinnvandrere, og 68 prosent er menn. Men denne kjønnsbalansen kan endres om flere kvinner kommer til Norge. Det samme vil skje blant flyktninggrupper der mannen som regel reiser i forveien, for siden å gjenforenes med kone og barn. Dette er særlig tilfelle blant dem fra Irak og Afghanistan. Overvekten av menn fra disse landene blir stadig mindre, fordi flere av de mannlige flyktningene får familiegjening. Grupper som har bodd i landet lenge har generelt jevnere fordeling mellom kjønnene enn de som er nyankomne.

Figur 2.3. Innvandrere etter kjønn og landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

2.4. Få eldre blant innvandrere

Innvandrere i de 17 utvalgte landgruppene har en noe annen alderssammensetning enn hele befolkningen sett under ett. Hovedsakelig er det relativt sett færre innvandrere som er under 18 år, og færre som er eldre enn 67 år, enn blant hele befolkningen. Tilsvarende finner vi en høyere andel innvandrere i alderen 25-39 år.

Alderssammensetningen varierer imidlertid etter hvilket land de kommer fra, og variasjonen er størst blant personer under 25 år og blant personer 40 år og eldre (Figur 2.4). Blant innvandrere fra Afghanistan er det størst andel unge sammen-

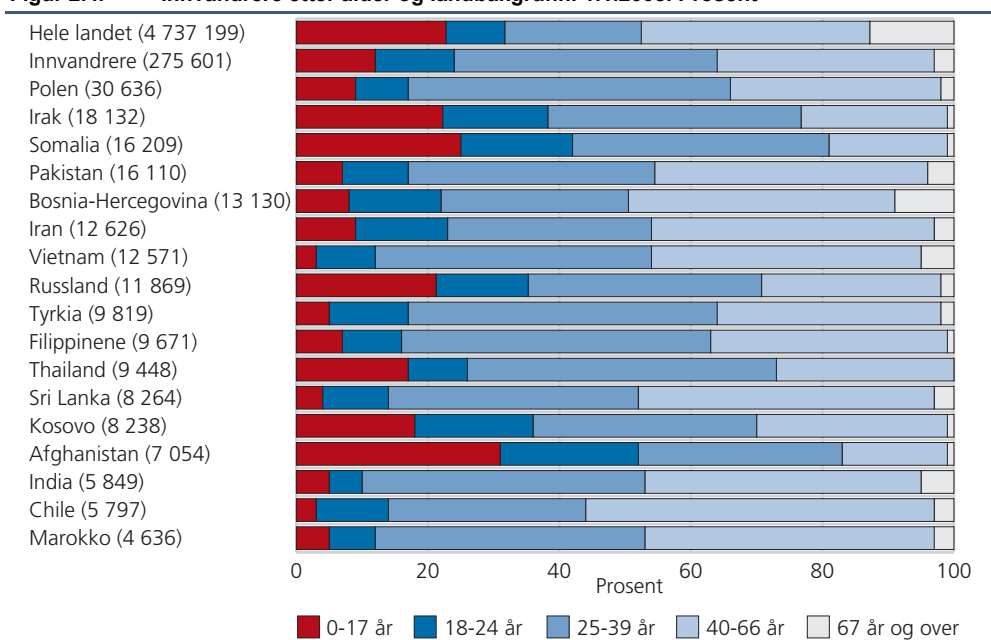
lignet med de andre innvandrergroppene vi ser på i rapporten – over halvparten av de afghanske innvandrerne var yngre enn 25 år. Det er også mange unge blant innvandrerne fra Irak, Somalia, Kosovo og Russland. Fellestrekk for innvandrere fra disse fem landene er at mange er relativt nyankomne flyktninger og at en del er kommet som enslige mindreårige (Figur 2.6 og Figur 2.7 for botid og innvandringsgrunn senere i dette kapitlet).

Det er en lavere andel under 25 år blant de mer etablerte innvandrergroppene, både blant de som kom som arbeidsinnvandrere (Pakistan, Marokko, Tyrkia, delvis India) og som flyktninger (Sri Lanka, Vietnam, Iran, Chile, delvis Bosnia-Hercegovina). Alderssammensetning henger sammen med botid; innvandrere som kom før 1990-tallet har blitt eldre. I tillegg er det primært voksne som innvandrer.

Ingen innvandrergropper har høyere andel enn landssnittet i aldersgruppen 67 år og eldre. Men de mer etablerte innvandrergroppene med lengre botid har en høyere andel 40-66-åringene enn groppene med kortere botid. Dette gjelder hovedsaklig de fra Pakistan, Bosnia-Hercegovina, Iran, Vietnam, Sri Lanka, India, Chile og Marokko. De fra Bosnia-Hercegovina er også groppen med høyest andel i pensjonistalder (9 prosent). Herfra kom hele familier som flyktninger, blant dem også eldre innvandrere.

I resten av rapporten vil vi i de enkelte landkapitlene se nærmere på om det innad i gropper med samme landbakgrunn er variasjon i andel kvinner og menn, og alderssammensetning på kommunenivå.

Figur 2.4. Innvandrere etter alder og landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent

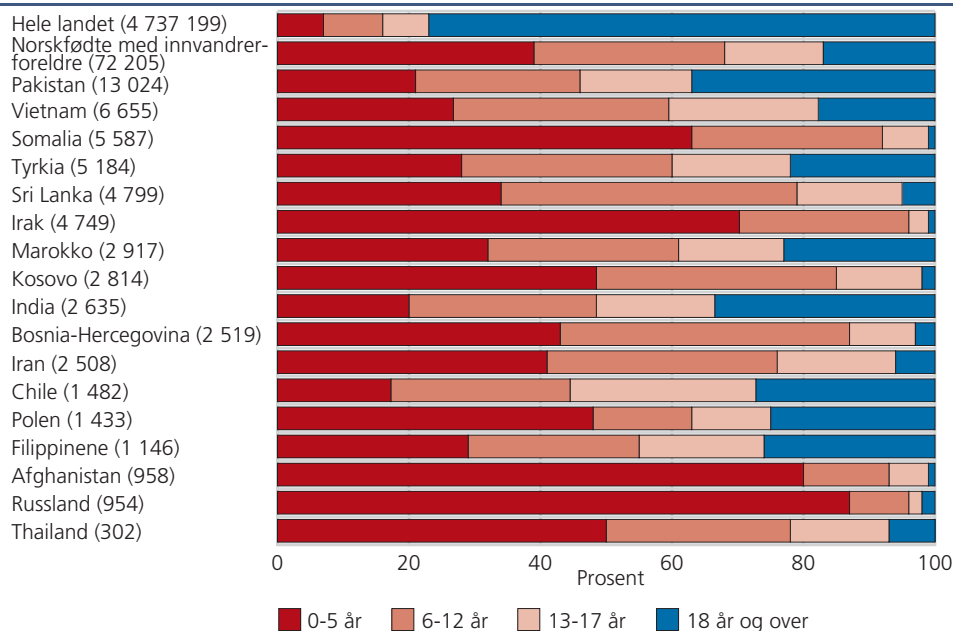
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

2.5. Fire av fem norskfødte med innvandrerforeldre er yngre enn 18 år

Norskfødte med innvandrerforeldre har en helt annen alderssammensetning enn innvandrerne, åtte av ti er fremdeles under 18 år (Figur 2.5). Imidlertid finnes det store variasjoner mellom landgroppene også her. De groppene som har høyest andel norskfødte over 18 år med innvandrerforeldre, har også lengre botid blant innvandrerne. Unntaket er de med bakgrunn fra Polen, der innvandrere generelt har kortest botid av alle landgroppene, mens andelen norskfødte 18 år og eldre med polske innvandrerforeldre er relativt høy. Selv om andelen er høy, er det snakk om få personer, kun 360. Disse er barn av polske innvandrere som kom som flyktninger for mer enn 16 år siden.

Norskfødte med pakistanske foreldre er den desidert største gruppa norskfødte med innvandrerforeldre, og teller 13 000 personer. 37 prosent av dem er 18 år eller eldre. Andre grupper med relativt høy andel i myndig alder er de med bakgrunn fra Vietnam, Tyrkia, Marokko, India, Chile, Polen og Filippinene. Fra de to sistnevnte gruppene er antallet norskfødte likevel så lite at man ikke kan si noe substansielt om utdanning og sysselsetting på kommunenivå i denne rapporten. Man kan heller ikke si noe om dette blant de større gruppene, norskfødte med foreldre fra Somalia, Sri Lanka, Irak og Kosovo, siden disse fortsatt er svært unge.

Figur 2.5. Norskfødte med innvandrerforeldre etter alder og landbakgrunn.1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

2.6. Stor variasjon i botid i Norge

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Når vi i senere kapitler skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at botiden varierer mellom de ulike landene og mellom kommunene. Botid kan ofte forklare en del av forskjellene mellom ulike innvandrergrupper, både hva gjelder demografi og levekår.

Det er stor variasjon mellom de ulike gruppene i hvor lenge de har vært bosatt i Norge (Figur 2.6). Innvandrere fra Polen er den innvandrergruppa der flest har kort botid. Ved inngangen til 2008 hadde nesten åtte av ti polske innvandrere kun bodd i Norge i to år eller kortere. Polen ble medlem av EU i 2004, og etter det har mange innvandret til Norge for å arbeide. En del kommer også for en kortere periode, men statistikken her forteller kun om de som er registrert bosatt i Norge. For å bli registrert må en ha som intensjon å bli i Norge i minst 6 måneder, og en må ha en gyldig tillatelse for det. Fordi de fleste polakker kommer som arbeidsinnvandrere er naturlig nok denne gruppa sysselsatt i større grad enn andre innvandrergrupper, til tross for kort botid. Når det gjelder polakker er derfor ikke botid en god forklaring på høyt sysselsettingsnivå.

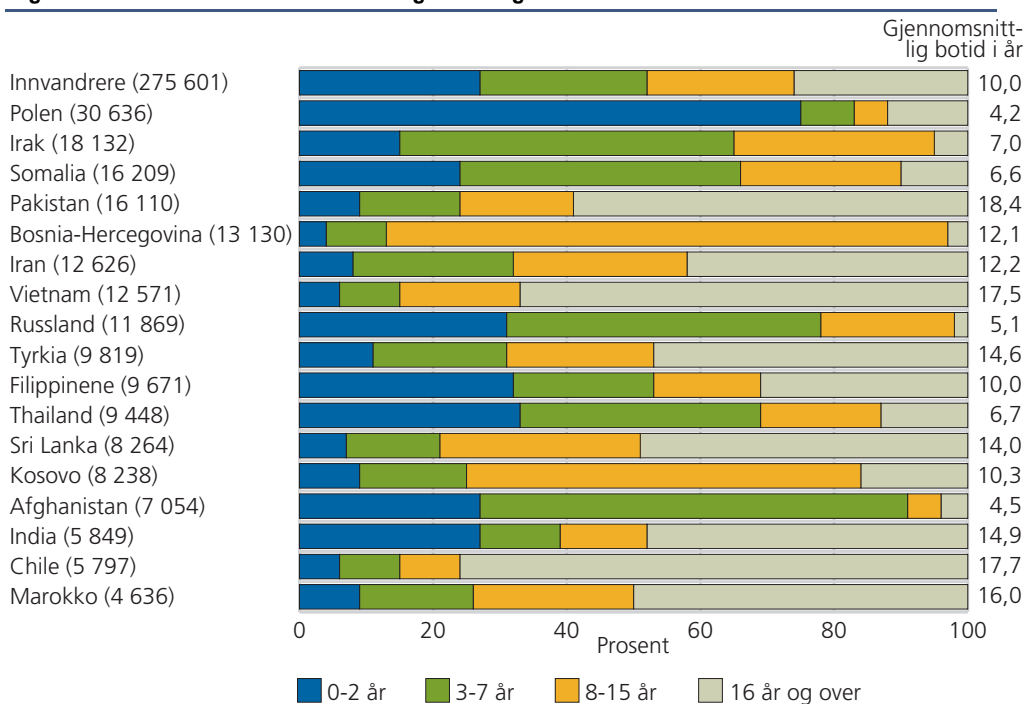
Vi finner størst andel innvandrere med lang botid (minst 16 år) blant de som har kommet fra Pakistan, Vietnam, Tyrkia, Sri Lanka, India, Chile og Marokko. Omtrent halvparten eller flere av innvandrerne fra disse landene har bodd i Norge i minst 16 år. Til tross for lang botid i Norge, er andelen utenfor arbeidsstyrken relativt høy blant de fra Pakistan, Marokko og Tyrkia, og det er særlig kvinner fra disse landene som er utenfor arbeidsstyrken (Tabell 2.1 og Figur 2.13). Det er altså ikke alltid en lineær sammenheng mellom botid og sysselsetting.

I tillegg til Polen er innvandrere fra Afghanistan en annen gruppe som har relativt kort botid. Ved inngangen til 2008 hadde 64 prosent av afghanske innvandrere bodd i Norge fra tre til syv år, 27 prosent hadde kommet de siste to årene. De fleste afghanerne som bor her i dag kom til Norge etter Talibans fall i 2001. Det er også mange innvandrere fra Irak, Somalia, Russland og Thailand med kort botid. Omtrent to av tre innvandrere fra disse landene kom i år 2000 eller seinere, fra Russland gjelder det hele 77 prosent.

Blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina har hele 85 prosent en botid på mellom åtte og 15 år, og kom således i et konsentrert tidsrom. De aller fleste innvandrere herfra kom på begynnelsen av 1990-tallet etter at krigen på Balkan spredte seg til Bosnia i 1992.

I resten av rapporten vil vi i de enkelte landkapitlene se nærmere på om det er variasjon mellom kommuner når det gjelder botid blant innvandrere med samme landbakgrunn.

Figur 2.6. Innvandrere etter botid og landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

2.7. Flukt og familie vanligste innvandringsgrunn

De to vanligste årsakene til innvandring blant de 17 landgruppene i denne rapporten er flukt og familie (begge 35 prosent). Figur 2.7 viser imidlertid at det er store variasjoner i innvandringsårsak etter hvilket land personene kommer fra.

Vi har informasjon om innvandringsgrunn for dem som har innvandret på grunn av flukt, og for alle som har innvandret til Norge i 1990 og fremover i tid. Det vil si at for 14 prosent av innvandrerne, så vet vi at de har innvandret før 1990 på grunn av andre årsaker enn flukt, men vi kjenner ikke den eksakte innvandringsgrunnen. Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden. At informasjonen om innvandringsgrunn er mangelfull får størst konsekvenser for gruppene med lang botid, det vil si de som er kommet før 1990 på grunn av familie, arbeid eller utdanning, som de fra Pakistan, Marokko, India og Filippinene. Her er det mellom 28 og 55 prosent vi ikke kjenner innvandringsgrunn til.

Statistikken over innvandringsgrunn

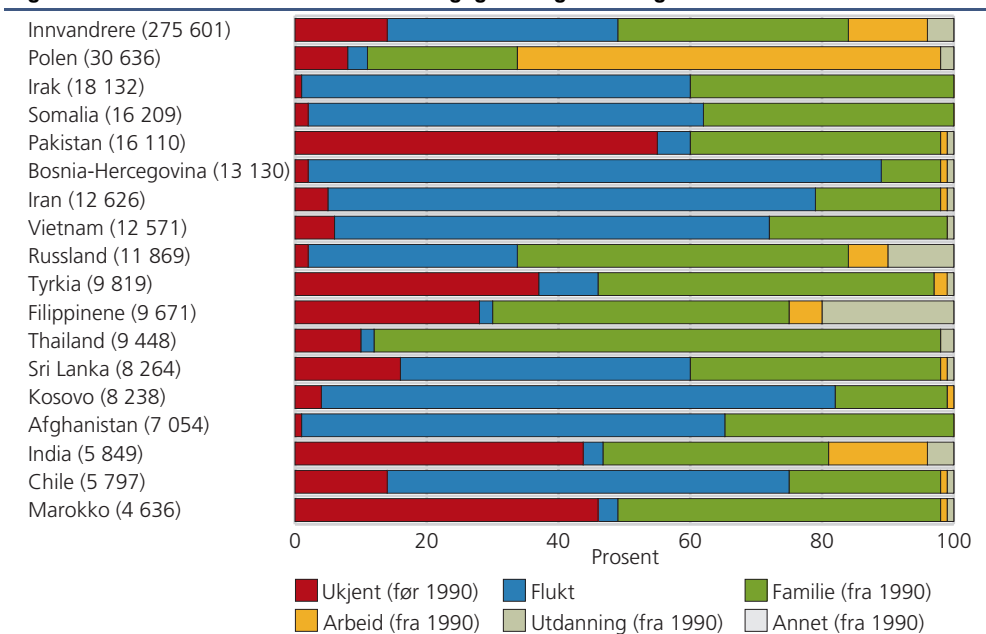
Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

Fra andre kilder vet vi imidlertid at det for de tre førstnevnte gruppene var mest arbeidsinnvandring fra slutten av 1960-tallet fram til innvandringsstoppen i 1975. Deretter kom mange på grunnlag av familiegjenforening med arbeidsinnvandrerne. For Filippinene var det spesielle regler for bosetting av sjøfolk i en periode (Kjeldstadli 2003, Østby 2004a, Østby 2004b).

Flukt er den vanligste årsaken til innvandring blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, Kosovo, Iran, Irak, Afghanistan, Chile, Somalia, Sri Lanka, Vietnam og til dels Russland (Figur 2.7). Mange innvandrere fra disse landene kommer også for å gjenforenes med familie, og ofte er det mannen som reiser i forveien. Familieinnvandring er imidlertid mindre utbredt blant de fra Bosnia-Hercegovina, Kosovo, Iran og Chile. Dette kan tyde på at flyktninger herfra i større grad kom som hele familier, mens det har vært vanligere blant innvandrere fra Irak, Somalia, Afghanistan og Sri Lanka at eventuell familie kommer senere gjennom familiegjenforening.

Polske innvandrere skiller seg fra de andre innvandringsgruppene i denne rapporten ved at de aller fleste er arbeidsinnvandrere, og de fleste arbeidsinnvandrerne er menn. Hittil har det vært størst behov for arbeidskraft i bygg- og industrinæringen. Men behovet er også stort i helsesektoren, og dit kan det komme flere kvinner etter hvert.

Figur 2.7. Innvandrere etter innvandringsgrunn og landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandrere fra Russland og Filippinene kommer i større grad på grunn av utdanning, sammenlignet med de andre landgruppene. Utdanning som innvandringsårsak når likevel ikke opp til mer enn 20 prosent for noe land. De som kommer som au-pair blir registrert med utdanning som innvandringsgrunn. Særlig fra Filippinene er det mange som kommer som au-pair.

Blant innvandrere fra Thailand, Filippinene og til dels Russland er familie-etablering en viktig årsak til innvandringen. Dette gjelder primært kvinner som gifter seg med menn fra den øvrige befolkningen i Norge.

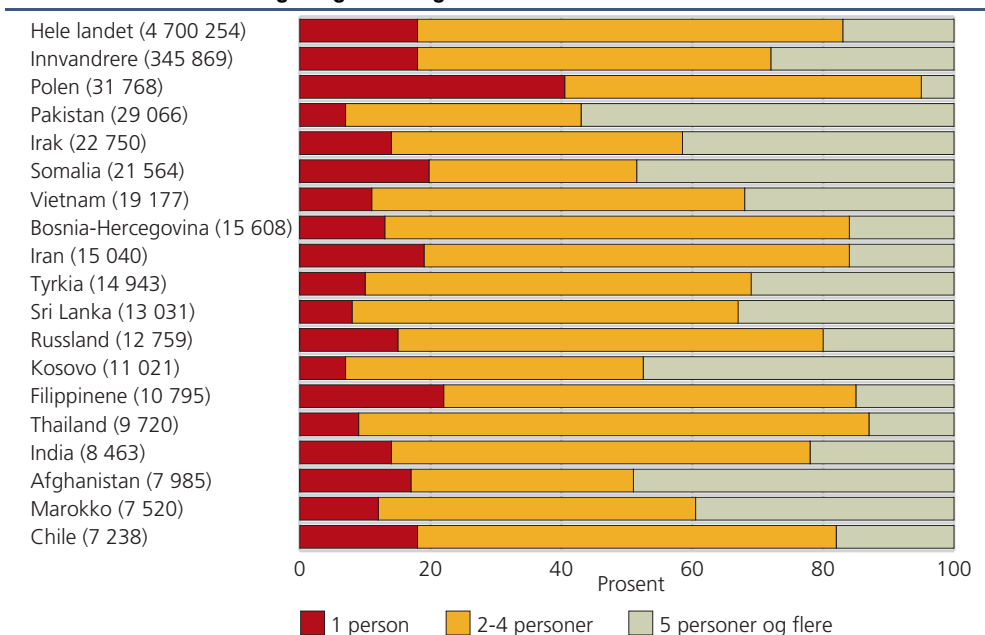
I resten av rapporten vil vi i de enkelte landkapitlene se nærmere på om det er variasjon mellom kommuner når det gjelder innvandringsgrunn blant innvandrere med samme landbakgrunn.

2.8. Innvandrere bor i store husholdninger

Generelt er det noe vanligere å bo i store husholdninger blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, enn i befolkningen sett under ett. Figur 2.8 viser en oversikt over andel som bor i husholdninger med en, to til fire, eller fem og flere personer i husholdningen. Vi finner en del variasjon mellom landgruppene.

Pakistan er den landgruppen der det er vanligst med store husholdninger. 57 prosent av de med pakistansk landbakgrunn bor i husholdninger med minst fem personer. Andre landgrupper som har en høy andel bosatt i store husholdninger er Irak, Somalia, Kosovo, Marokko og Afghanistan. Tilsvarende andel for alle i Norge er kun 18 prosent.

Figur 2.8. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter antall personer i husholdningen og landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Polen skiller seg ut fra de andre landgruppene ved at spesielt mange husstander består av kun en person. Dette henger sammen med at mange av arbeidsinnvandrerne kommer alene uten så langt å ta med familien. Det er tilsvarende en liten andel store polske husstander.

Figur 2.9 viser en oversikt over fordelingen for husholdningstype blant personer med bakgrunn fra våre 17 land. Vi har delt inn i seks ulike husholdningstyper; aleneboende, par uten barn, par med barn, mor eller far med barn, flerfamiliehusholdninger og andre husholdningstyper.

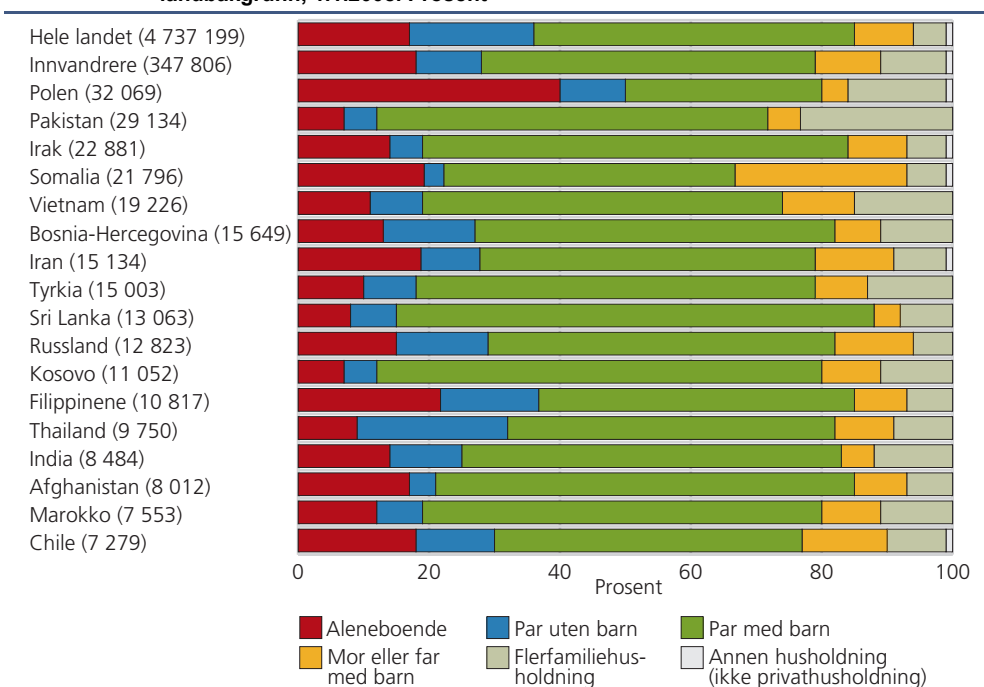
Det er generelt vanligere blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre å bo i flerfamiliehusholdninger, mens det er noe sjeldnere å bo sammen som par uten barn. Det aller vanligste er å bo i par med barn. Dette er noe vanligere blant innvandrere enn for befolkningen sett under ett.

Det er mer vanlig at pakistanske innvandrere og norskfødte med pakistanske innvandrerforeldre bor i flerfamiliehusholdninger enn de med annen landbakgrunn, og her finner vi spesielt få aleneboende. Personer med somalisk landbakgrunn skiller seg ut ved at en høy andel er mor eller far som bor alene med barn, 26 prosent mot 10 prosent blant alle innvandrere. I tillegg er det en høy andel aleneboende blant somaliere.

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Polen skiller seg ut også i Figur 2.9 fordi mange bor alene, samtidig som en relativt høy andel personer bor i flerfamiliehusholdninger. Bortsett fra Pakistan og Polen, er Vietnam og Tyrkia de landgruppene der det er vanligst med flerfamiliehusholdninger.

I resten av rapporten vil vi i de enkelte landkapitlene se nærmere på om det er variasjon mellom kommuner når det gjelder antall personer i husholdningen og husholdningstype blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med samme landbakgrunn.

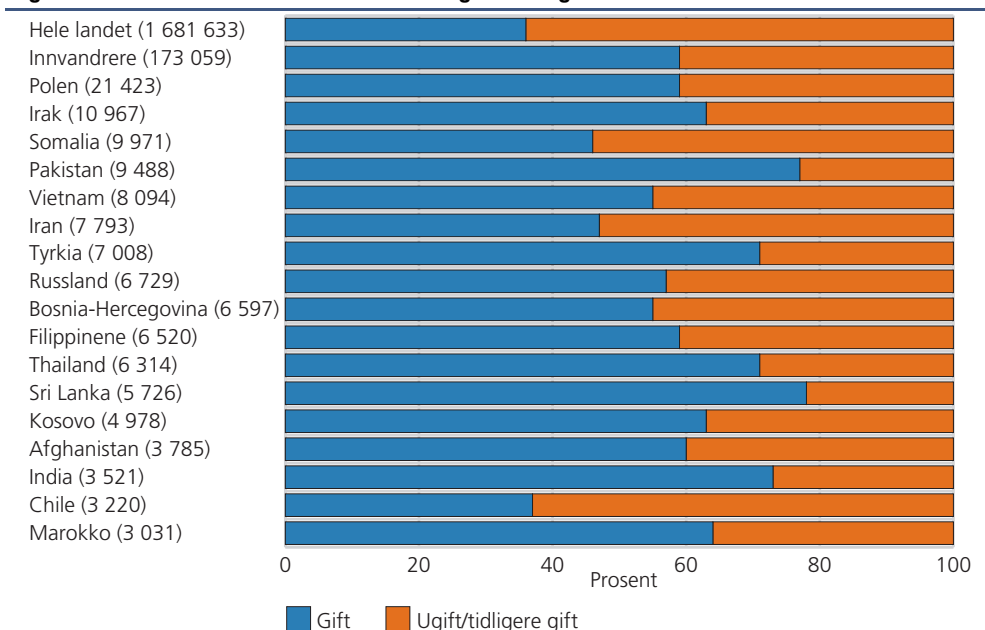
Figur 2.9. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter husholdningstype og landbakgrunn, 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

2.9. Høy andel gifte blant innvandrere

Det er vanligere blant innvandrere å være gift enn blant befolkningen generelt. Ved inngangen til 2008 var 59 prosent av innvandrerne i alderen 20-45 år gift, mot 36 prosent i hele befolkningen. Figur 2.10 viser at det er noe variasjon mellom landgruppene hvorvidt innvandrere i denne aldersgruppen er gift eller ikke. Figuren skiller ikke mellom dem som er skilt eller aldri har vært gift, eller samboere. Samboerskap er en svært utbredt samlivsform i Norge. Ved å bare se på giftermål får vi ikke med store deler av de parene som faktisk dannes utenfor ekteskap. 13 prosent av hele befolkningen lever i et samboerforhold, men dette er langt sjeldnere blant de fleste innvandrergruppene i denne rapporten.

Figur 2.10. Innvandrere etter sivilstand og landbakgrunn. 20-45 år. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandrere fra Sri Lanka og Pakistan er oftest gift, tett fulgt av India, Thailand og Tyrkia. Mellom 1-3 prosent av innvandrere fra disse landene lever i samboerskap, med unntak av de fra Thailand, hvor 8 prosent er samboere. Innvandrere fra Chile skiller seg ut ved å ha en spesielt lav andel gifte sammenlignet med andre innvandrere, men omtrent samme andel som landssnittet. Blant de med bakgrunn fra Chile er andelen samboere lik andelen for hele befolkningen (13 prosent). Innvandrere fra Chile skiller seg på denne måten klart fra andre innvandrergupper fra Asia, Afrika og Latin-Amerika (Daugstad 2008a).

Også innvandrere fra Iran og Somalia har en lavere andel gifte enn snittet for alle innvandrerne, det vil si de fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden. Her er andelen samboere henholdsvis 6 og 7 prosent (Daugstad 2008a).

2.10. Mange fra Bosnia-Hercegovina, Iran, Russland og Sri Lanka under utdanning

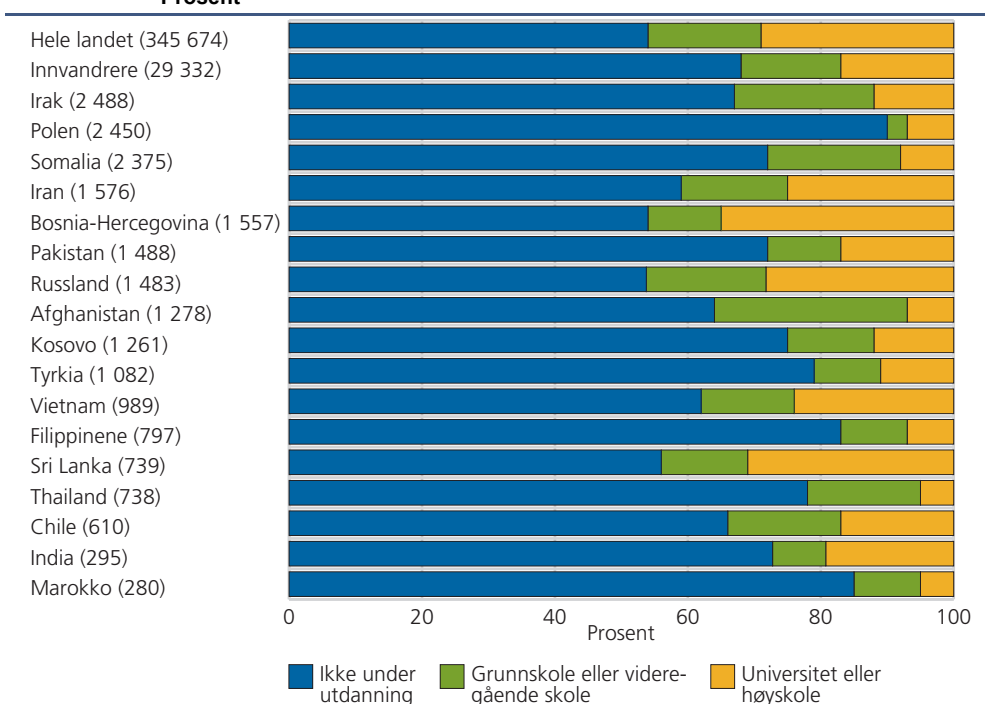
Deltakelse i utdanningssystemet blir regnet som en viktig indikator på integrering. Det er en arena for deltakelse og styrket norskopplæring, og åpner dører for integrering på andre områder, særlig på arbeidsmarkedet. Vi har sett på aldersgruppen 19-24 år. I hele befolkningen er det nesten halvparten i denne alderen som er under utdanning, 17 prosent er i grunnskole/videregående skole og 29 prosent er i høyere utdanning. Med tanke på integrering vil det derfor være en fordel om også en høy andel innvandrere er under utdanning. Men mange innvandrere i denne aldersgruppen faller utenom utdanningssystemet av naturlige grunner. Noen kommer som arbeidsinnvandrere og har ingen ambisjoner om å få et norsk vitnemål, andre er nylig gjenforent med sin ektefelle og har små barn, atter andre er au-pairer, deltar i introduksjonsprogram eller går på norskkurs. Figur 2.11 viser utdanningsdeltakelse høsten 2007 blant innvandrere i alderen 19-24 år, fordelt etter landbakgrunn. Generelt var det en lavere andel innvandrere i alderen 19-24 år som var under utdanning enn i befolkningen i alt, og andelen var spesielt lavere enn landssnittet dersom man kun ser på høyere utdanning. Vi finner imidlertid en del variasjon mellom landgruppene. Høyest andel som er under utdanning finner vi blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina og Russland, tett fulgt av Sri Lanka og Iran. Som vist tidligere i Figur 2.7 kom en del innvandrere fra Russland på grunn av utdanning, mens for de andre landgruppene er nok de fleste selv flyktninger eller deres familiegjenforente. Også innvandrere fra Chile, Afghanistan, Irak og

Vietnam er noe oftere under utdanning enn snittet for alle innvandrerne. Mens innvandrere fra Vietnam oftere er under høyere utdanning enn innvandrersnittet, var innvandrere fra Chile og særlig fra Afghanistan og Irak oftere i grunnskole eller videregående skole.

Det er særlig tre landgrupper som skiller seg ut med en spesielt lav andel som er under utdanning. Blant polske innvandrere var så mange som ni av ti i alderen 19-24 år ikke under utdanning. Men som nevnt tidligere er de fleste polakker arbeidsinnvandrere også i denne aldersgruppa. Dette kan imidlertid ikke forklare den spesielt lave andelen under utdanning blant innvandrere fra Marokko og Filippinene. Fra Filippinene kommer imidlertid mange som au-pairer. Som innvandringsgrunn registreres au-pair som utdanning, mens de ikke registreres i utdanningssystemet når de jobber som au-pair. Vi finner også en noe lavere andel under utdanning enn innvandrersnittet blant innvandrere fra Tyrkia, Thailand, Kosovo, Somalia, Pakistan og India. Blant disse er det særlig en lav andel fra Somalia og Thailand som er under høyere utdanning.

Mange innvandrere i alderen 19-24 år har kommet som innvandrere relativt nylig, og har derfor ikke kommet inn i skolesystemet enda. I tillegg kan noen grupper være ferdig med utdanningen før de kommer til Norge. Blant de gruppene hvor mange har kommet som nyankomne flyktninger, vil mange også delta i Introduksjonsordningen. Dette påvirker både andelen som studerer og som er i jobb. Blant de 17 gruppene i denne rapporten gjelder dette innvandrere fra Afghanistan, Somalia, Russland og Irak. Nyankomne flyktninger i alderen 18-55 har rett til å delta i introduksjonsordningen. Blant de fra Afghanistan i denne aldersgruppen deltok 19 prosent i ordningen i 2007, fra Somalia 13 prosent, fra Russland 11 prosent og fra Irak 6 prosent (Statistisk sentralbyrå 2008c, 2009, Mathisen 2008).

Figur 2.11. Innvandrere etter utdanningsdeltakelse og landbakgrunn. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

2.11. Flere norskfødte med innvandrerforeldre er under utdanning

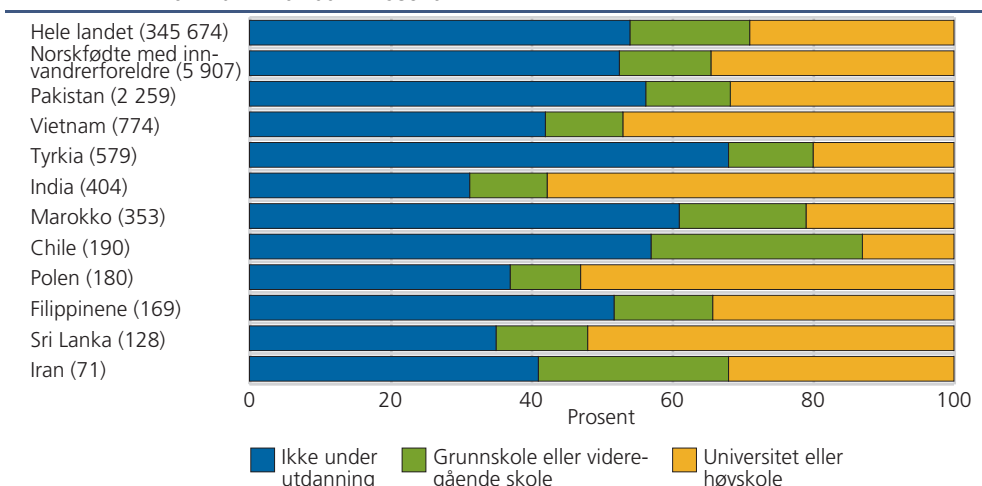
Generelt var det en noe høyere andel norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 19-24 år som var under utdanning enn blant befolkningen generelt i samme aldersgruppe. Figur 2.12 viser fordelingen blant norskfødte i alderen 19-24 år som var under utdanning høsten 2007. En særlig høy andel norskfødte med innvandrer-

foreldre var under høyere utdanning (34 prosent), mens en noe lavere andel enn landssnittet var i grunnskole eller videregående skole (13 prosent).

Som vist tidligere i dette kapitlet er fortsatt de aller fleste norskfødte med innvandrerforeldre unge. Til sammen i de utvalgte landgruppene er det 5 900 norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 19-24 år, og blant disse har mange pakistansk bakgrunn (2 300). Ellers er det fire landgrupper som har flere enn 300 norskfødte i denne aldersgruppen; Vietnam, Tyrkia, India og Marokko. Figur 2.12 viser ikke tall for landgrupper med færre enn 50 personer i denne aldersgruppa.

I den største landgruppa med norskfødte med innvandrerforeldre, Pakistan, er det en noe lavere andel som er under utdanning enn snittet for alle norskfødte med innvandrerforeldre. Blant de andre største gruppene skiller Tyrkia seg ut med en spesielt lav andel som er under utdanning, det samme gjelder Marokko. Det er særlig for høyere utdanning disse landgruppene skiller seg ut, henholdsvis 20 og 21 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre fra disse landene var under høyere utdanning (snittet for alle norskfødte med innvandrerforeldre var 34 prosent). Kun norskfødte med chilenske foreldre hadde en lavere andel som var under høyere utdanning, med bare 13 prosent. Men 30 prosent av de med chilensk bakgrunn var i videregående skole.

Figur 2.12. Norskfødte med innvandrerforeldre etter utdanningsdeltakelse og landbakgrunn. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

På den andre siden finner vi en spesielt høy andel under utdanning blant norskfødte med innvandrerforeldre fra India, Polen og Sri Lanka. Over halvparten av norskfødte med foreldre fra disse landene er under høyere utdanning, langt over snittet for norskfødte med innvandrerforeldre og snittet for hele befolkningen. Det er imidlertid snakk om relativt få personer, særlig med bakgrunn fra Polen og Sri Lanka. Også norskfødte med foreldre fra Vietnam, som er den nest største gruppen av norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 19-24 år, har en spesielt høy andel under utdanning, nesten halvparten.

I resten av rapporten vil vi i de enkelte landkapitlene se nærmere på om det er variasjon mellom kommuner når det gjelder utdanningsdeltakelse blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med samme landbakgrunn.

2.12. Lav andel i arbeidsstyrken blant enkelte landgrupper med lang botid

Arbeidsmarkedet er kanskje den viktigste arena for å skape gode levekår, og deltakelse i arbeidsmarkedet er en nøkkelindikator på integrering, både på individuelt og generelt nivå. Arbeidsdeltakelse er viktig på flere måter. Det er på arbeidsmarkedet de som er i yrkesaktiv alder greier å omsette kunnskaper og

ferdigheter (vår human-kapital) til økonomiske ressurser som deretter kan brukes til livsopphold (mat, drikke, bolig, varme, klær, hobbyer, sosiale begivenheter etc.), men også til å realisere drømmer om det gode liv. Det er på arbeidsplassen mange har sine viktigste sosiale kontakter utenom familien, og det er der vi kan hente anerkjennelse og bekreftelse på vår identitet. I et innvandrerperspektiv er dette viktig også gjennom at det ofte er på arbeidsmarkedet en kan lære seg de språklige og sosiale ferdigheter som er nødvendige og nyttige i Norge, og det er ofte slik at de som er i yrkesaktiv alder, men som likevel ikke har arbeid, ikke oppfattes av sine omgivelser som fullverdige medborgere. Arbeidsmarkedet er en arena hvor integrasjonsprosessen foregår. En gruppes aktivitetsnivå på denne arenaen tas lett som uttrykk for hvorvidt gruppen er integrert eller ikke (Østby 2004b). Derfor setter vi i denne rapporten særlig fokus på innvandrernes deltakelse i arbeidsmarkedet, på deres sysselsetting, arbeidsledighet og næringsfordeling.

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

Figur 2.13 viser andelen innvandrere 25-54 år som var innenfor og utenfor arbeidsstyrken ved 4. kvartal i 2007. Generelt er det en lavere andel innvandrere fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden i arbeidsstyrken enn blant befolkningen i samme alder sett under ett, 70 mot 85 prosent. Som nevnt tidligere kan særlig botid og innvandringsgrunn bidra til å forklare den lavere andelen innenfor arbeidsstyrken. En flyktning som har bodd i Norge i kort tid har dårligere forutsetninger for å komme inn i arbeidsstyrken enn en flyktning som har bodd i Norge eksempelvis 20 år. Likevel skal vi se at det ikke nødvendigvis er en klar sammenheng mellom lang botid og høy andel i arbeidsstyrken. For eksempel er det en høyere andel fra Afghanistan i arbeidsstyrken enn blant de fra Irak og Somalia, til tross for at de to sistnevnte har lengre botid. Alle disse er relativt nye flyktninggrupper. Siden mange av innvandrerne fra disse landene er nyankomne flyktninger, deltar som nevnt tidligere mange i introduksjonsordningen. Dette påvirker andelen som studerer og som er i jobb.

I tillegg til variasjon mellom landgrupper, er det også forskjell på andelen i arbeidsstyrken blant kvinner og menn innad i hver landgruppe (Tabell 2.1). I hele landet er det eksempelvis en forskjell på 6 prosentpoeng, noe som betyr at menn har 6 prosentpoeng høyere andel i arbeidsstyrken enn kvinner (88 mot 82 prosent). Denne forskjellen er mye høyere blant innvandrere generelt i denne rapporten, på hele 15 prosentpoeng, men dette varierer i stor grad etter landbakgrunn.

De mer etablerte arbeidsinnvandrerne har lavere andel i arbeidsstyrken enn snittet for innvandrere, dette gjelder særlig dem fra Pakistan og Marokko, men også dem fra Tyrkia. Til tross for at disse har bodd i Norge relativt lenge, er kun rundt 60 prosent av innvandrerne fra disse landene en del av arbeidsstyrken i 4. kvartal 2007 (henholdsvis 58, 59 og 64 prosent). Men mennene fra Pakistan, og til en viss grad fra Tyrkia, er like ofte i arbeidsstyrken som snittet for innvandrerne (Tabell 2.1). Det er særlig kvinnene fra disse to landene som står helt utenfor arbeidsstyrken, og dette er spesielt tydelig blant de fra Pakistan. Blant innvandrere fra Marokko er bildet noe annerledes, her har både menn og kvinner en lav andel innenfor arbeidsstyrken sammenlignet med snittet for innvandrerne og -kvinner

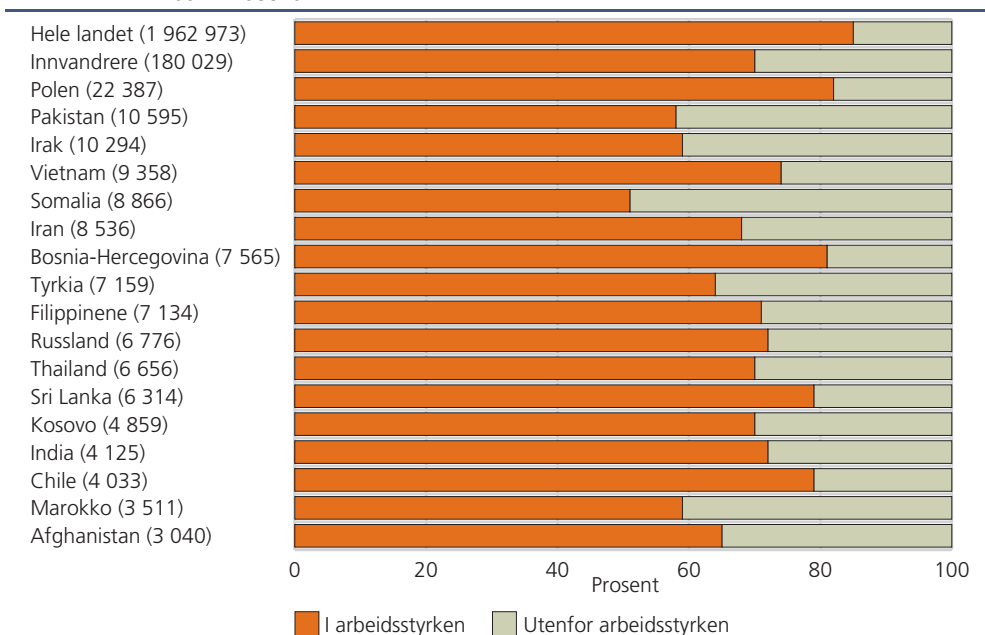
(Tabell 2.1). I snitt er det bare innvandrere fra Somalia som har en lavere andel i arbeidsstyrken, med 51 prosent.

Mange somaliere har som vist tidligere bodd i Norge i kort tid, og alle er flyktninger. De andre nye flyktninggruppene fra Irak og Afghanistan, hadde også en lav andel innenfor arbeidsstyrken (54 og 58 prosent). Afghanere har kortere botid enn både somaliere og irakere, likevel har de en høyere andel innenfor arbeidsstyrken (Figur 2.13).

Afghanistan er den innvandrerguppen hvor vi finner størst forskjell mellom kvinners og menns andel i arbeidsstyrken (Tabell 2.1). Den lave andelen afghanske innvandrere i arbeidsstyrken tilskrives en meget lav deltakelse blant afghanske kvinner, mens mennene ligger rett over snittet for alle innvandrermenn (38 prosent av kvinnene er i arbeidsstyrken mot 72 prosent blant mennene). De andre nye flyktninggruppene, Somalia og Irak, har også en spesielt stor forskjell i kvinners og menns andel i arbeidsstyrken. Det samme gjelder for de mer etablerte arbeidsinnvandrerguppene, Pakistan og Tyrkia.

Bortsett fra Polen, finner vi høyest andel i arbeidsstyrken blant gamle flyktninggrupper, særlig dem fra Bosnia-Hercegovina, Sri Lanka og Chile, som alle ligger på rundt 80 prosent. Vietnam har også en høy andel i arbeidsstyrken, mens Iran ligger mye lavere sammenlignet med de andre, 68 prosent. De eldre flyktninggruppene har altså høyere andel i arbeidsstyrken enn de eldre arbeidsinnvandrerguppene (Pakistan, Tyrkia, Marokko). Dette forklares av en mye høyere andel kvinner blant flyktninggruppen som er i arbeidsstyrken, enn blant arbeidsinnvandrerne.

Figur 2.13. Innvandrere etter deltakelse i arbeidsstyrken og landbakgrunn. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandrere fra Polen er den gruppa som har høyest andel i arbeidsstyrken, hele 82 prosent av de i alderen 25-54 år. Dette er omtrent som landssnittet. Som nevnt tidligere skyldes dette at de aller fleste kommer som arbeidsinnvandrere. De fleste arbeidsinnvandrere er menn, og menn er dermed i større grad en del av arbeidsstyrken, mens polske kvinner i større grad kommer på grunn av familiegjenforening.

Blant hele befolkningen i alderen 20-29 år var 80 prosent en del av arbeidsstyrken ved 4. kvartal 2007. Norskfødte i samme aldersgruppe med innvandrere foreldre var i noe lavere grad i arbeidsstyrken, 76 prosent. Alderssammensetningen blant

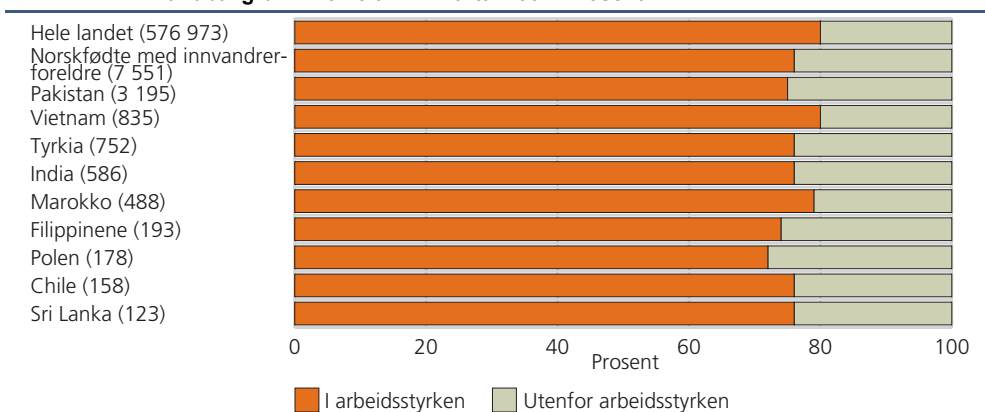
norskfødte med innvandrerforeldre er som tidligere vist (Figur 2.5) svært skjev sammenlignet med hele befolkningen; de er fortsatt unge og en større andel vil derfor fortsatt være i nedre del av intervallet.

Det er ikke særlig stor variasjon etter landbakgrunn når det gjelder andel i arbeidsstyrken. De med foreldre fra Vietnam og Marokko har høyest andel i arbeidsstyrken, som landssnittet (80 og 79 prosent). Vi finner lavest andel i arbeidsstyrken blant dem med foreldre fra Filippinene og Polen (74 og 72 prosent). Men i disse to gruppene er det få norskfødte, færre enn 200.

Tabell 2.1. Yrkesstatus blant innvandrere, etter kjønn og landbakgrunn. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige	Utenfor arbeids- styrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
Hele landet	3 466 210	84	1	15	2
Mann	1 754 393	87	1	12	2
Kvinne	1 711 817	81	1	17	2
Innvandrere	243 576	65	5	30	7
Mann	122 714	73	5	23	6
Kvinne	120 862	58	5	37	9
Polen	26 770	81	1	18	1
Mann	18486	85	1	14	1
Kvinne	8284	68	3	29	4
Pakistan	15 127	54	4	42	7
Mann	7823	74	3	23	4
Kvinne	7304	34	5	61	14
Irak	15 018	49	10	41	17
Mann	8950	60	9	32	13
Kvinne	6068	33	11	56	26
Somalia	12 750	38	13	49	26
Mann	6971	49	16	35	24
Kvinne	5779	23	10	67	30
Bosnia-Hercegovina ...	12 177	77	4	19	5
Mann	6039	79	4	17	5
Kvinne	6138	76	4	20	5
Vietnam	12 024	70	4	26	6
Mann	5775	74	4	22	5
Kvinne	6249	66	5	29	7
Iran	11 686	62	6	32	9
Mann	6511	66	5	29	7
Kvinne	5175	57	7	36	10
Russland	9 760	65	7	28	10
Mann	2926	67	7	25	9
Kvinne	6834	65	7	28	10
Tyrkia	9 351	60	5	36	8
Mann	5320	70	4	26	6
Kvinne	4031	45	6	49	12
Filippinene	8 955	68	3	29	4
Mann	1543	84	3	14	3
Kvinne	7412	66	3	32	4
Thailand	8 165	66	4	30	6
Mann	862	74	4	21	5
Kvinne	7303	66	4	30	6
Sri Lanka	7 931	73	6	21	8
Mann	4154	80	4	16	4
Kvinne	3777	65	9	27	12
Kosovo	7 221	64	6	30	8
Mann	3872	72	5	23	7
Kvinne	3349	55	7	38	11
Chile	5 580	76	3	21	4
Mann	2988	80	3	17	4
Kvinne	2592	71	3	26	4
India	5 395	69	3	28	4
Mann	2902	75	2	23	2
Kvinne	2493	63	4	33	6
Afghanistan	5 302	56	9	35	14
Mann	3 158	73	9	18	11
Kvinne	2 144	32	10	58	24
Marokko	4 407	53	6	41	10
Mann	2549	62	6	33	8
Kvinne	1858	41	6	53	13

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

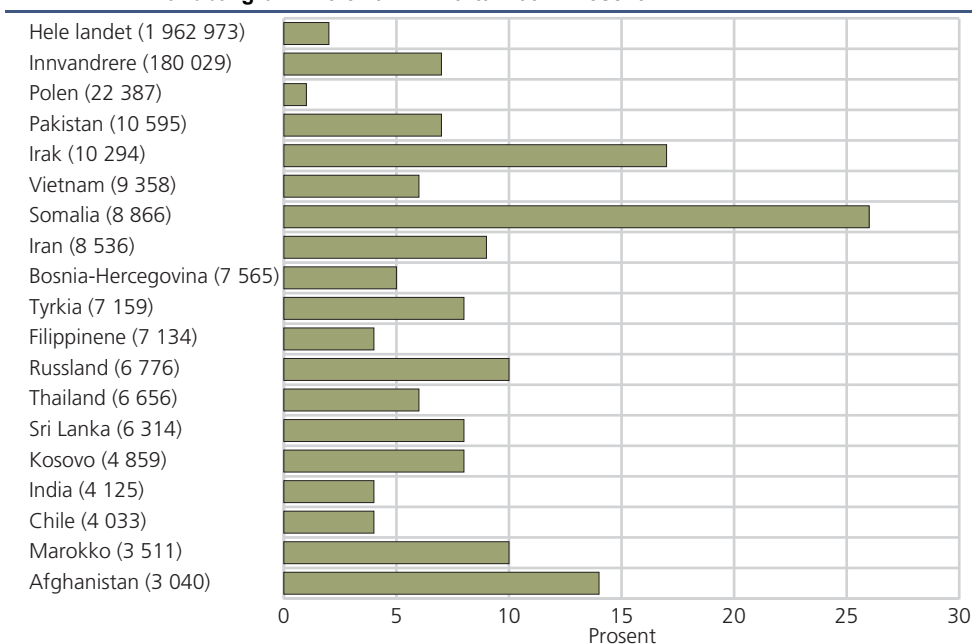
Figur 2.14. Norskfødte med innvandrerforeldre etter deltakelse i arbeidsstyrken og landbakgrunn. 20-29 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I resten av rapporten vil vi i de enkelte landkapitlene se nærmere på om det er variasjon mellom kommuner når det gjelder deltakelse i arbeidsstyrken blant grupper med samme landbakgrunn. Forskjeller kan skyldes trekk ved kommunene, som at arbeidsmarkedet og næringsgrunnlaget i kommunene er forskjellige, og at befolkningssammensetningen i kommunene varierer. Kapittel 20 sammenfatter statistikk fra landkapitlene om sysselsetting og botid, og det er de største landgruppene i de største innvandrer kommunene som omtales i oppsummeringskapittelet. I siste del av rapporten (kapittel 21) ser vi nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere generelt varierer etter kommune størrelse, sentralitet og enkelte andre aggregerte dimensjoner.

2.13. Nyere flyktninggrupper har høyest arbeidsledighet

Det var lav arbeidsledighet i Norge ved 4.kvartal 2007. 2 prosent av arbeidsstyrken var registrert arbeidsledig. For innvandrere generelt var andelen arbeidsledige av arbeidsstyrken høyere, på 7 prosent. Arbeidsledigheten slik den er målt her varierer i stor grad mellom innvandrerne etter hvilken landbakgrunn de har (Figur 2.15). De fra Somalia har klart høyest arbeidsledighet, mer enn en av fire i arbeidsstyrken var registrert arbeidsledig. De fra Irak og Afghanistan, to andre relativt nye flyktninggrupper, har også høy arbeidsledighet (17 og 14 prosent).

Figur 2.15. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere, etter landbakgrunn. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

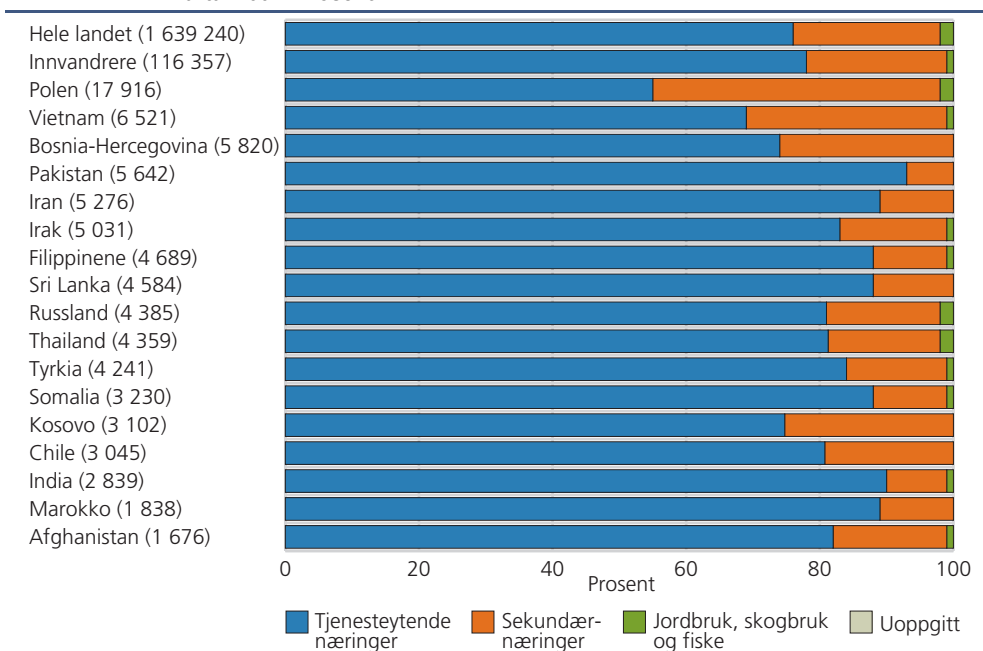
Polakker har aller lavest ledighet, i underkant av snittet for hele befolkningen. Dette henger sammen med at polakker kommer som arbeidsinnvandrere. Vi finner også en lavere arbeidsledighet enn innvandrersnittet blant noen av de eldre flyktinggruppene, fra Vietnam, Bosnia-Hercegovina og Chile. De fra Iran og Sri Lanka ligger så vidt over innvandrersnittet. Indere har også lav arbeidsledighet, det samme finner vi blant innvandrere fra Filippinene og Thailand.

Blant de eldre arbeidsinnvandrerne, skiller Marokko seg ut med en høyere arbeidsledighet (10 prosent), mens pakistanere og tyrkere ligger omtrent på innvandrersnittet (7 og 8 prosent).

2.14. Over 40 prosent av polske innvandrere jobber i sekundærnæringen

De aller fleste sysselsatte i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring. Dette gjelder i noe større grad for sysselsatte innvandrere (78 mot 76 prosent). Med enkelte unntak er det liten variasjon i hvilken næring de ulike innvandrergруппene arbeider innenfor (Figur 2.16).

Figur 2.16. Yrkesaktive innvandrere etter næringstilknytning og landbakgrunn. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

Polske innvandrere har en betraktelig høyere andel innenfor sekundærnæringene sammenlignet med befolkningen sett under ett. Mange polske arbeidsinnvandrere jobber innenfor bygg og anlegg. Innvandrere fra Pakistan og India har lavest andel

innenfor sekundærnæringen, og mer enn 90 prosent av de sysselsatte innvandrene fra disse to landene jobber innenfor en tjenesteytende næring.

2.15. Lav grad av økonomisk selvhjulpenhet blant de fra Somalia, Afghanistan og Irak

I rapporten ser vi også på grad av økonomisk selvhjulpenhet, som sier noe om hvor mye av samlet inntekt som er kommet fra egen opparbeidet yrkesinntekt (se tekstboks). Personer som bor i samme husholdning får tildelt samme grad av økonomisk selvhjulpenhet. Andre personer i husholdningen vil derfor påvirke grad av økonomisk selvhjulpenhet for den enkelte. Det er stor variasjon mellom innvandrergруппene i hvor vanlig det er å bo i husholdninger med høy og middels høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (Figur 2.17). Denne kartleggingen gjelder alle personer, uavhengig av personenes botid og innvandringsgrunn.

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen "økonomisk selvhjulpenhet" er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenger er holdt utenfor), alderspensjon, tjenstepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenger og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien "lav" har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. "Middels lav" innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. "Middels høy" innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens "høy" betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Blant hele befolkningen sett under ett bodde halvparten i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007. Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).

Polen skiller seg igjen ut, med en utpreget høy andel i husholdninger med høy grad av økonomisk selvhjulpenhet, langt over snittet for befolkningen sett under ett. To av tre polske innvandrere bor i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet. De fra Thailand og Filippinene, hvor mange er kommet på grunn av ekteskap med en person i den øvrige befolkningen, ligger på samme nivå som befolkningen sett under ett. Dette henger antakelig sammen med at de fleste av dem bor i husholdninger med en person fra den øvrige befolkningen.

De som her er kategorisert i gruppen nye flyktninggrupper, personer med bakgrunn fra Irak, Somalia og Afghanistan, skiller seg særlig ut ved å oftest bo i husholdninger hvor en stor del av inntekten kommer fra offentlige overføringer (lav grad av økonomisk selvhjulpenhet). Deltakelse i introduksjonsordning og mottak av

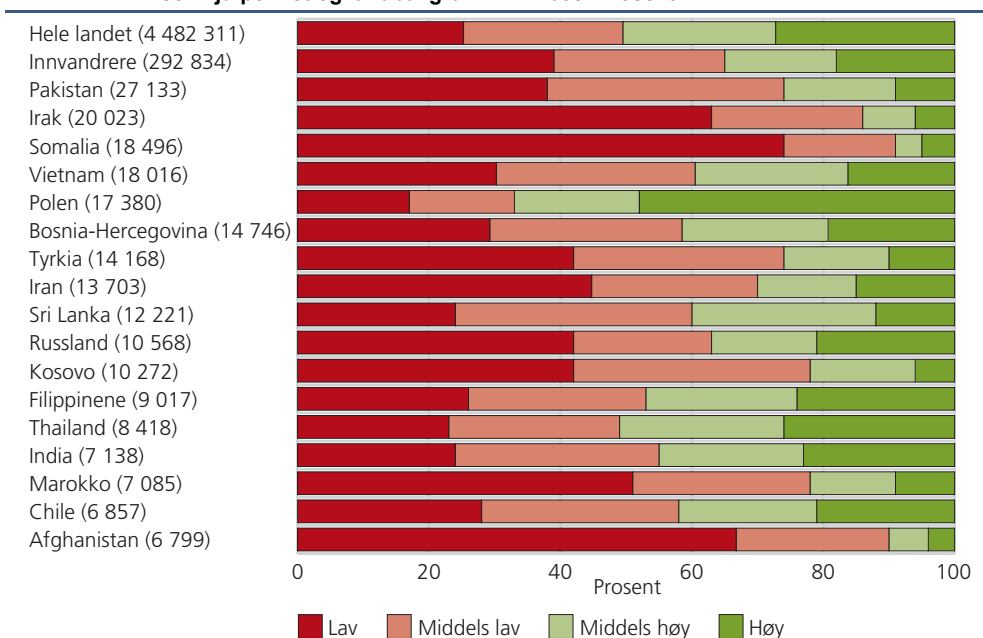
introduksjonsstønad vil gi utslag i lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden introduksjonsstønad er en offentlig overføring (skattepliktig). I et integreringsperspektiv er det en fordel at man deltar i denne ordningen. At mange fra disse landene har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet bør derfor ikke nødvendigvis tolkes som noe negativt for den delen av gruppa som mottar introduksjonsstønad. 19 prosent av innvandrere fra Afghanistan i alderen 18-55 år deltok i introduksjonsordningen i 2007 (Statistisk sentralbyrå 2008c, 2009, Mathisen 2008). Dette er en høyere andel enn blant de fra Somalia (13 prosent) og Irak (6 prosent). Mottak av introduksjonsstønad kan forklare noe av mønsteret med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet for alle tre land, men langt fra alt. Innvandrere fra Kosovo bor generelt mye oftere i husholdninger med middels høy og høy økonomisk selvhjulpenhet sammenlignet med de andre nyere flyktninggruppene. Men en forklaring her kan være botid, da de fra Kosovo i snitt har lengre botid enn de fra Irak, Somalia og Afghanistan.

Også blant de gamle arbeidsinnvandrere, fra Pakistan, Tyrkia og Marokko, er det vanligere å bo i husholdninger med lav og middels lav grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for innvandrere. Vi så tidligere i kapitlet at andel i arbeidsstyrken er særlig lav blant innvandrere fra disse tre landene, til tross for lang botid. Blant disse tre landene skiller Marokko seg ut der over halvparten bor i husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet. India skiller seg tydelig fra de andre etablerte arbeidsinnvandrerne, og ligger nærmest på nivå med landssnittet.

De fleste gruppene blant de gamle flyktninginnvandrerne er oftere selvhjulpne enn innvandrersnittet; Vietnam, Bosnia-Hercegovina, Sri Lanka og Chile. De fra Iran skiller seg fra disse ved oftere å bo i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet.

I resten av rapporten vil vi i de enkelte landkapitlene se nærmere på om det er variasjon mellom kommuner når det gjelder grad av økonomisk selvhjulpenhet blant grupper med samme landbakgrunn.

Figur 2.17. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

3. Afghanistan som landbakgrunn

Det bodde til sammen 8 012 innvandrere og norskfødte med foreldre fra Afghanistan i Norge ved inngangen til 2008. Blant innvandrergруппene i Norge utgjør innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre fra Afghanistan den 15. største gruppa blant de 17 som omtales i denne rapporten, større enn gruppene med bakgrunn fra Chile eller Marokko. På landsbasis utgjør innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre med bakgrunn fra Afghanistan den 19. største innvandrergруппen. Innvandrere fra Afghanistan er stort sett kommet til Norge som flyktninger etter Talibans fall i 2001. De har gjennomsnittlig 4,5 års botid i Norge, like kort botid som de fra Polen. Dette er de to landene i rapporten med kortest gjennomsnittlig botid. På grunn av at mange afghanere er nyankomne flyktninger, vil mange være i Introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere⁵. I 2007 deltok 19 prosent av afghanske innvandrere i aldersgruppen 18-55 år i denne ordningen.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen ”innvandrere” i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrereforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrereforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

3.1. Innvandrere fra Afghanistan i 211 av landets kommuner

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med bakgrunn fra Afghanistan i 211 av landets 430 kommuner. De er bosatt i færre kommuner enn de andre flyktninggruppene som omtales i denne rapporten, hvilket blant annet henger sammen med at gruppen fra Afghanistan teller langt færre personer enn de andre flyktninggruppene.

Som for andre flyktninggrupper, og særlig for de med kort botid, har bosettingsmønsteret sammenheng med myndighetenes bosettingspolitikk, og med innenlandske flyttinger etter bosetting. Flyktninger bosettes gjennom avtaler mellom staten og utvalgte kommuner, og deres bosettingsmønster blir derfor annerledes (og mer spredt) enn om de skulle finne bosted selv. For 2009 ble nær 300 av Norges 430 kommuner anmodet om å bosette flyktninger. Målsettingen om å bosette flyktninger over hele landet gjør at det i mange av kommunene bor relativt få personer med bakgrunn fra Afghanistan. 7 av 10 afghanere bor i såkalte sentrale kommuner. Tilsvarende er det 15 prosent som bor i mindre sentrale og minst

⁵ Introduksjonsordningen skal bidra til en lettere og raskere integrering av nyankomne flyktninger til det norske samfunnet. Alle kommuner som bosetter flyktninger, har plikt til å tilby introduksjonsprogrammet. Programløpet er normalt på full tid i inntil to år. Det er kommunen som har ansvar for å tilrettelegge opplæringen. Personer som deltar i programmet, har krav på en introduksjonsstønad. Introduksjonsstøtten er fastsatt til 2G (grunnbeløpet i folketrygden). Introduksjonsstøtten er skattepliktig inntekt og er helfinansiert av staten. For statistikk om deltakelse i Introduksjonsordningen se Statistisk sentralbyrå 2008c.

sentrale kommuner.⁶ Afghanere og deres norskfødte barn bor i like stor grad i sentrale kommuner som somaliere og irakere, men i større grad i mindre sentrale kommuner. Dette skyldes i stor grad at afghaneres bosettingsmønster er mer påvirket av bosettingspolitikken, hvor flyktninger bosettes gjennom avtaler mellom staten og kommuner, enn noen av de andre gruppene vi ser på her. I tillegg har afghanerne i snitt langt kortere botid i Norge enn de andre gruppene, og dermed flyttet ut av de første bosettingskommunene i mindre grad.

Tabell 3.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Afghanistan. I disse 20 kommunene bor 61 prosent av alle med afghansk bakgrunn.

24 prosent av innvandrerne fra Afghanistan bor i Oslo. Dette gjelder 33 prosent av de norskfødte barna med innvandrerforeldre fra Afghanistan. Bosettingen blant de med bakgrunn fra Afghanistan er omtrent like lite konsentrert i Oslo som for de med bakgrunn fra Irak, og langt mindre enn for de med bakgrunn fra Somalia.

Det bodde totalt 7 054 innvandrere og 958 norskfødte med innvandrerforeldre fra Afghanistan i Norge ved inngangen til 2008. De norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde kun 12 prosent av de med bakgrunn fra Afghanistan (Tabell 3.1), blant de laveste andelene av alle flyktninggruppene i denne rapporten. Dette har også sammenheng med den korte botiden, og at mange ikke har rukket å få barn eller gjenforenes med familie i Norge ennå.

Som nevnt bor det flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Afghanistan i Oslo, totalt 1 915 personer. Etter Oslo følger Skedsmo, Bærum, Trondheim og Drammen med 3- til 400 personer med bakgrunn fra Afghanistan. De utgjør til sammen 0,3 prosent av folketallet i hovedstaden (Tabell 3.1). Den høyeste andelen av befolkningen finner vi i Skedsmo og Stokke der de utgjør 0,8 prosent av den totale befolkningen i disse kommunene. Andel norskfødte av alle i kommunen med bakgrunn fra Afghanistan er også høyest i Skedsmo (20 prosent).

Norskfødte med innvandrerforeldre fra Afghanistan utgjør kun 0,1 prosent av Oslos befolkning, totalt 316 personer. Barn som er født i Norge med én forelder født i Norge og én forelder født i Afghanistan regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre, og blir derfor ikke beskrevet i dette kapitlet.

⁶ SSB definerer kommunesentralitet etter avstand til nærmeste tettsted, definert etter tettstedets størrelse. Sentralitet deles inn i 4 ulike grupper. Sentralitet 0: Kommuner som ikke oppfyller kravene om reisetid fra tettstedene (minst sentrale kommuner). Sentralitet 1: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (mindre sentrale kommuner). Sentralitet 2: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (noe sentrale kommuner). Sentralitet 3: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 (landsdelssenter) eller som ligger innenfor 75 minutters (for Oslo: 90 minutters) reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (sentrale kommuner).

Tabell 3.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

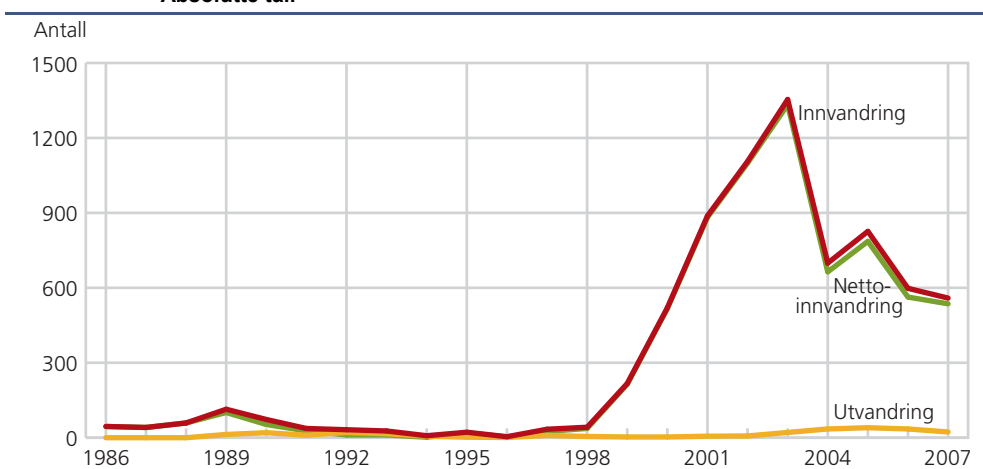
	Antall		Prosent norskfødte med innvandrereforeldre av		Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet			
	Befolkningen i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Norskfødte med innvandrereforeldre	innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre samlet	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere med innvandrereforeldre	Norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	
Hele landet	4 737 199	8 012	7 054	958	12	0,2	0,1	0,0	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	1 915	1 599	316	17	0,3	0,3	0,1	23,9	22,7	33,0
Skedsmo	46 140	382	305	77	20	0,8	0,7	0,2	4,8	4,3	8,0
Bærum	108 109	375	317	58	15	0,3	0,3	0,1	4,7	4,5	6,1
Trondheim	165 182	352	322	30	9	0,2	0,2	0,0	4,4	4,6	3,1
Drammen	60 138	325	291	34	10	0,5	0,5	0,1	4,1	4,1	3,5
Kristiansand	78 908	178	163	15	8	0,2	0,2	0,0	2,2	2,3	1,6
Bergen	247 732	167	152	15	9	0,1	0,1	0,0	2,1	2,2	1,6
Stavanger	119 576	131	108	23	18	0,1	0,1	0,0	1,6	1,5	2,4
Sandnes	62 023	112	92	20	18	0,2	0,1	0,0	1,4	1,3	2,1
Arendal	40 693	105	93	12	11	0,3	0,2	0,0	1,3	1,3	1,3
Kongsberg	23 995	101	92	9	9	0,4	0,4	0,0	1,3	1,3	0,9
Øvre Eiker	16 132	101	90	11	11	0,6	0,6	0,1	1,3	1,3	1,1
Melhus	14 453	98	86	12	12	0,7	0,6	0,1	1,2	1,2	1,3
Bodø	46 050	93	84	9	10	0,2	0,2	0,0	1,2	1,2	0,9
Asker	52 906	89	76	13	15	0,2	0,1	0,0	1,1	1,1	1,4
Stokke	10 538	86	82	4	5	0,8	0,8	0,0	1,1	1,2	0,4
Lørenskog	31 846	85	73	12	14	0,3	0,2	0,0	1,1	1,0	1,3
Nedre Eiker	22 092	83	73	10	12	0,4	0,3	0,0	1,0	1,0	1,0
Rana	25 092	75	75	0	0	0,3	0,3	0,0	0,9	1,1	0,0
Skien	50 862	74	68	6	8	0,1	0,1	0,0	0,9	1,0	0,6

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

3.2. Innvandringstopp i 2002 og 2003

Afghanistan har over lang tid vært preget av ulike kriger og konflikter. Afghanere har kommet til Norge i ulike puljer: under krigen med Sovjet, under Taliban og nå på grunn av den ustabile situasjonen i landet (Landinfo 2007). De fleste afghanerne som bor her i dag kom til Norge etter Talibans fall i 2001. Det er en overvekt av menn som har kommet, og mange er barn som kommer uten foreldre eller andre voksne med foreldreansvar. Få har siden fått foreldrene til Norge (Pettersen 2007). Siden 2001 har andelen enslige mindreårige asylsøkere (EMA) av alle afghanske asylsøkere økt kraftig. 37 prosent av alle afghanere som søkte asyl i Norge i 2007, opplyste å være enslige mindreårige (Utlendingsdirektoratet 2008). I 2008 steg andelen til 42 prosent, og i dag er det flere EMA fra Afghanistan enn fra noe annet land.

Figur 3.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Afghanistan. 1986-2007. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Som Figur 3.1 viser, kom det knapt noen afghanske statsborgere til Norge før 1999, da det kom 217 personer. Etter dette vokste innvandringen kraftig, til den nådde en

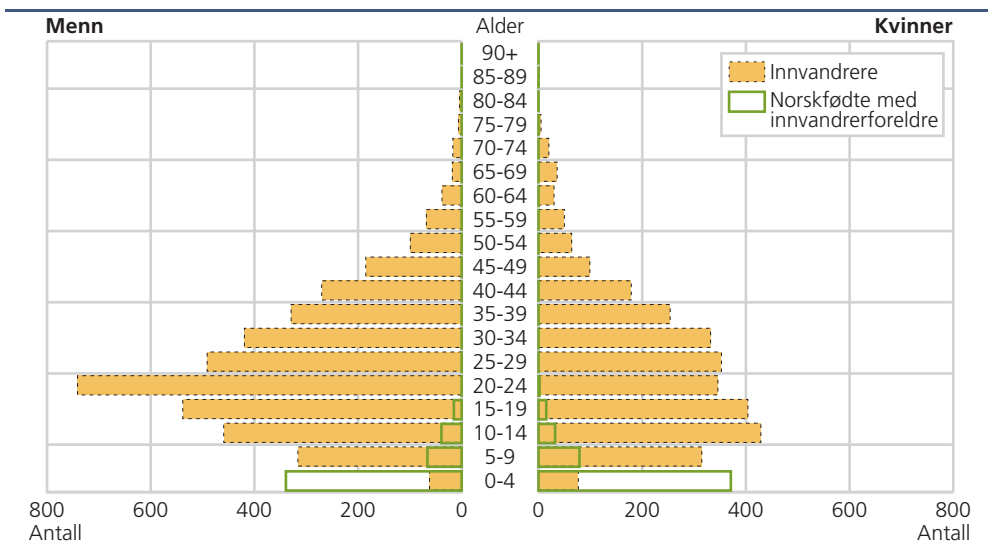
topp i 2003, da det kom 1 350 afghanske statsborgere hit. I 2004 og 2005 ble innvandringen omtrent halvvert, men fremdeles kom det en jevn strøm av flyktninger fra Afghanistan. Knapt noen har flyttet fra Norge.

Innvandring og utvandring – skal vi telle statsborgere eller innvandrere?
 Vi har i rapporten valgt å se på inn- og utvandring etter statsborgerskap fordi det trolig er det mest relevante i en innvandringsanalytisk sammenheng. Inn- og utvandringsstatistikk publiseres oftest på den ene av disse to måtene:
 a) Inn- og utvandring fordeles etter fra- og tilflyttingsland, uavhengig av statsborgerskap.
 b) Inn- og utvandring fordeles etter statsborgerskap. Disse kan flytte fra hvilket som helst land, ikke nødvendigvis landet de har statsborgerskap fra.
 Inn- og utvandring etter disse to tellemåtene, vil vise forskjellige tall. Forskjellene skyldes at mange utflyttere ikke oppgir hvilket land de flytter til, samt at flyttestatistikken som viser hvilket land de flytter til også inkluderer statsborgere av andre land, deriblant Norge. Videre ”mister” vi norske statsborgere med utenlandsk bakgrunn i statistikken som viser flyttinger blant utenlandske statsborgere.

3.3. Høyest kvinneandel i Østlandskommuner

Ved inngangen til 2008 bodde det 4 060 menn og 2 994 kvinner fra Afghanistan i Norge, det vil si at andelen kvinner blant innvandrere fra Afghanistan i alt er 42 prosent (Figur 3.3). Menn er i flertall i alle aldersgruppene, særlig blant afghanerne som er 20-24 år (Figur 3.2). Årsaken til mannsovervekten er at mange menn har kommet i forveien til Norge, mens en eventuell familie fortsatt bor i hjemlandet. Innvandrere fra Afghanistan har en befolkningsstruktur som er relativt typisk for innvandrergupper med kort botid i Norge og der de fleste har bakgrunn som flyktninger.

Figur 3.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

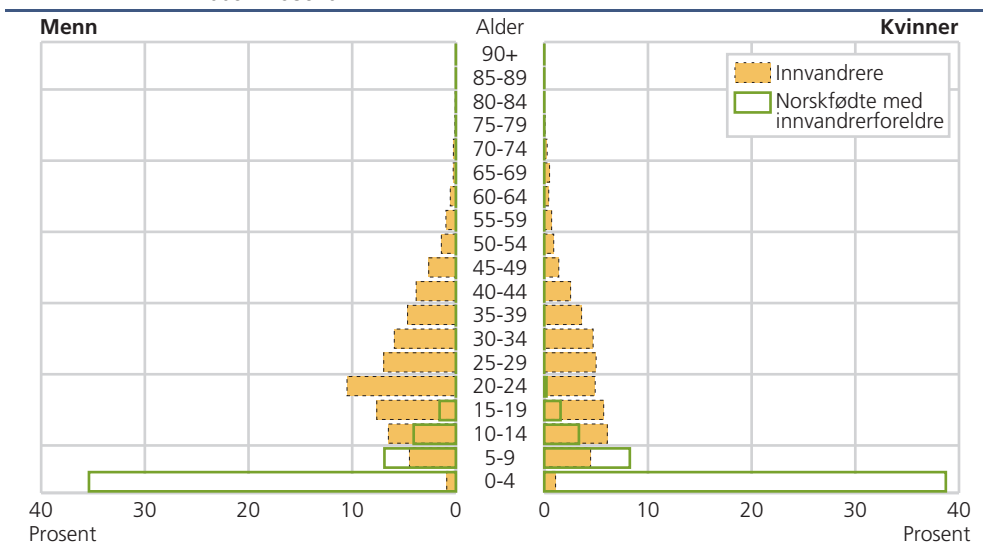
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Andelen kvinner og menn varierer noe i de ulike kommunene (Figur 3.4). Lavest andel kvinner finner vi Oslo, Bergen, Sandnes, Bodø og Stavanger (37-39 prosent), mens mange kommuner på Østlandet utenom hovedstaden har høyest andel kvinner fra Afghanistan i kommunen. Som vi skal se har det sammenheng med at familiegjenforening er mer vanlig i disse kommunene enn i resten av landet.

Over en av tre bosatte innvandrere fra Afghanistan er under 20 år. Dette er barn som er født i utlandet og som er kommet til Norge sammen med foreldre fra Afghanistan, eller som har kommet som enslige mindreårige asylsøkere og som har fått opphold i Norge. Barn bosatt i Norge med foreldre fra Afghanistan er i

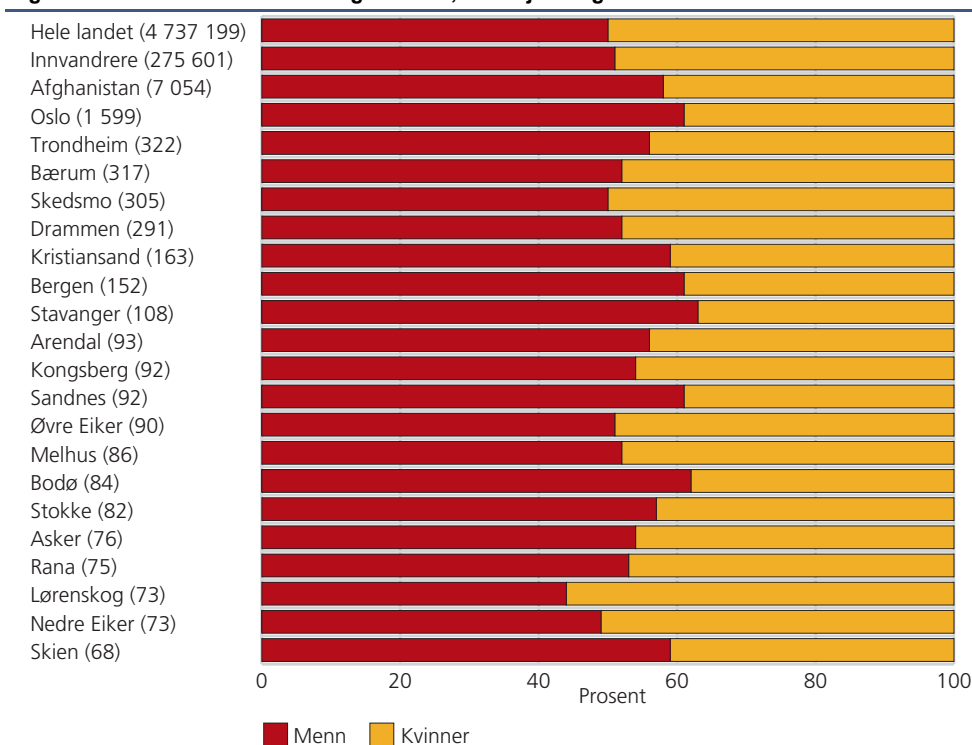
hovedsak norskfødte. Blant alle under 10 år med foreldre fra Afghanistan er 53 prosent født i Norge av to utenlandsfødte foreldre (855 barn). Blant de norskfødte med innvandrerforeldre fra Afghanistan er 74 prosent under 5 år.

Figur 3.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 3.4. Innvandrere fra Afghanistan, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

3.4. Høyest andel unge i Kongsberg og Stokke

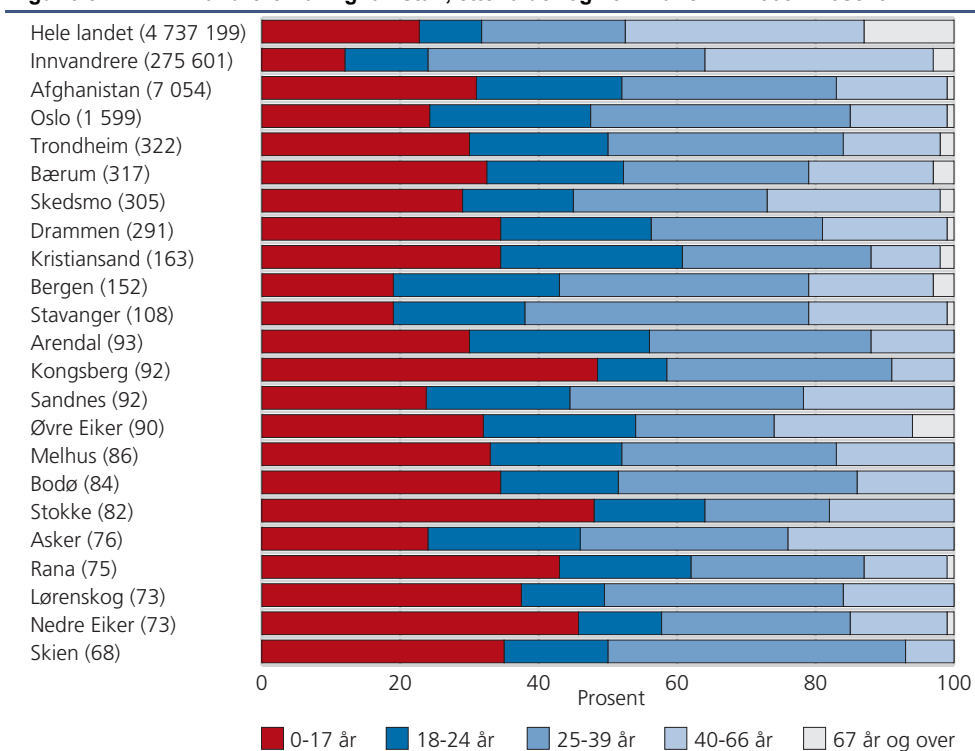
Den afghanske innvandrergruppen i Norge er svært ung. Over 80 prosent er under 40 år og om lag halvparten er under 25 år. Dette er et vanlig mønster blant nyankomne flyktninggrupper som har kort botid i Norge. Blant innvandrere generelt er bare 24 prosent under 25 år.

I Oslo, der det bor flest innvandrere fra Afghanistan, er det noe færre under 18 år og desto flere i aldersgruppen 25-39 år sammenlignet med innvandrere fra Afghanistan generelt (Figur 3.5). Høyest andel unge finner vi imidlertid i Kongsberg og Stokke – kommuner med høy andel familiegjenforente, med nesten 50 prosent under 18 år.

Den norskfødte befolkningen med innvandrerforeldre fra Afghanistan er også naturlig nok langt yngre enn norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Av i alt 958 norskfødte med innvandrerforeldre fra Afghanistan var kun 1 prosent over 18 år per 1.1.2008, på linje med andre norskfødte fra nyere flyktingland som Irak, Somalia og Kosovo. 8 av 10 er under 6 år, mot 71, 63 og 48 prosent blant de fra henholdsvis Irak, Somalia og Kosovo. Figur 3.6 viser at Oslo, der mange norskfødte med innvandrerforeldre fra Afghanistan bor, relativt sett har færre i førskolealder, men andelen under 6 år er lavest i Skedsmo kommune.

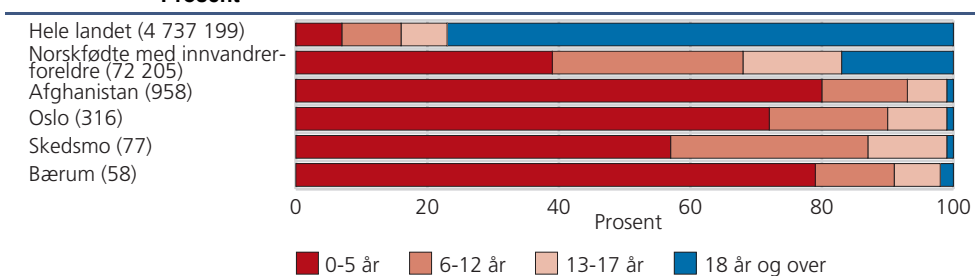
Det at de norskfødte med afghanske innvandrerforeldre er så unge, gjør at det er for tidlig å si noe om hvordan det går med dem på utdanningsarenaen og i arbeidslivet.

Figur 3.5 Innvandrere fra Afghanistan, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 3.6. Norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

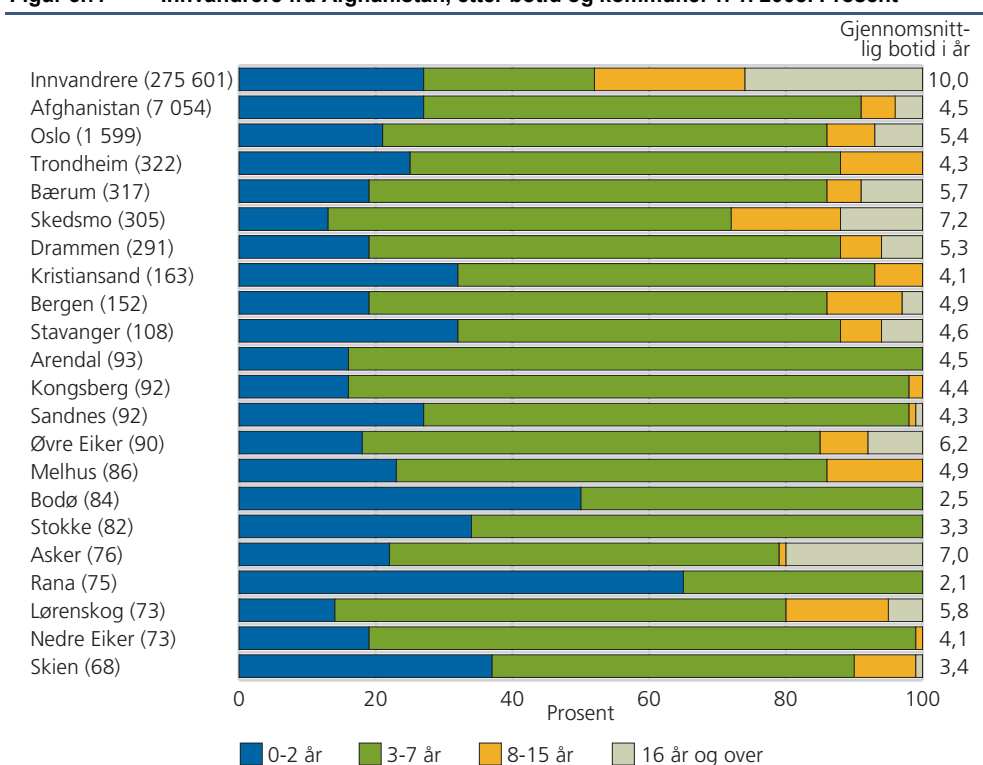
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

3.5. I Rana og Bodø er over halvparten helt nyankomne

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Gjennomsnittlig botid blant innvandrere fra Afghanistan er 4,5 år, og sammen med innvandrere fra Polen har den korteste botiden blant alle landene som omtales i denne rapporten. Nesten 2 av 3 har bodd i Norge mellom 3 og 7 år ved inngangen til 2008 og 27 prosent er nyankomne (0-2 års botid) (Figur 3.7). Blant innvandrere fra Afghanistan bosatt i Oslo er det færre nyankomne – 21 prosent, mens det i Rana og Bodø er over 50 prosent nyankomne blant innvandrere fra Afghanistan. Høyest gjennomsnittlig botid finner vi på Østlandet, der innvandrere fra Afghanistan i blant annet Skedsmo og Asker har om lag 7 års botid.

Figur 3.7. Innvandrere fra Afghanistan, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

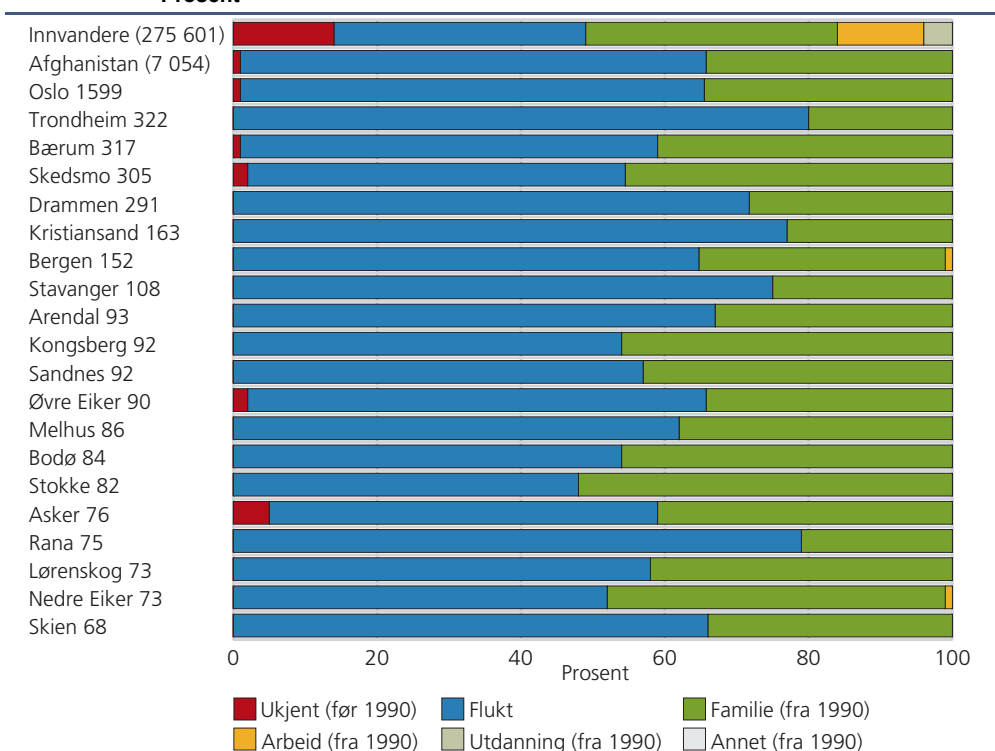
3.6. Lavest andel familiegjenforente i de store byene

Av alle innvandrere fra Afghanistan, er det bare 1 prosent vi ikke kjenner innvandringsgrunnen til, fordi innvandrerne har kommet før 1990 og av andre grunner enn flukt (se boks om statistikken over innvandringsgrunn) (Figur 3.8). 65 prosent av innvandrerne fra Afghanistan har fått opphold som flyktninger, de aller fleste etter søknad om asyl, og 35 prosent har kommet på grunnlag av familie, i all hovedsak familiegjenforening og deriblant mange foreninger mellom foreldre og barn. I perioden 1990-2007 var det 94 prosent av de som fikk oppgald på grunnlag av familie som ble gjenforent med flyktninger. Flyktninggruppen fra Afghanistan bekrefter et mønster som er vanlig for mange flyktninger, at menn reiser i forveien mens eventuelle koner og barn kommer etter gjennom familiegjenforening. Ingen er kommet på grunn av arbeid eller utdanning. Som nevnt over kom de fleste afghanerne til Norge etter Talibans fall i 2001.

Statistikken over innvandringsgrunn

Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

Figur 3.8. Innvandrere fra Afghanistan, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Oppholdsgrunnlaget blant afghanere i Oslo er nærmest identisk med det vi finner for afghanere generelt. Innvandring på grunn av familie er langt vanligere i mange kommuner på Østlandet utenom hovedstaden, slik som Stokke, Nedre Eiker, Kongsberg, Skedsmo, Lørenskog, Bærum og Asker (52-41 prosent). Det kan dels skyldes at flyktninger i disse kommunene i større grad har søkt familiegjennforening enn i hovedstaden, men det kan også skyldes at personer som selv er flyktninger har flyttet ut av kommunen og videre til for eksempel Oslo og omegnskommunene. Høyest andel som er kommet på grunn av flukt (personen er selv flyktning) finner vi i storbyene Trondheim, Kristiansand og Stavanger, i tillegg til Rana kommune, med over 70 prosent. Her er det relativt sett få familiegjennforente.

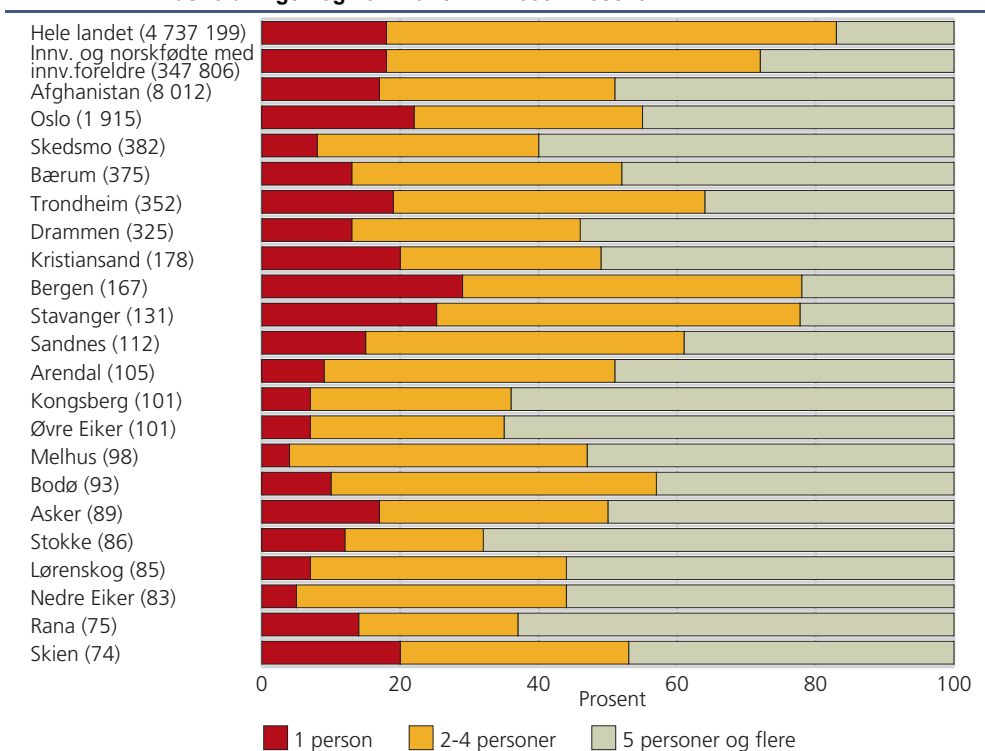
3.7. Mindre husholdninger i de største byene...

Innvandrere fra Afghanistan og deres norskfødte skiller seg fra innvandrere generelt ved at det er en langt høyere andel som bor i storhusholdninger (Figur 3.9). Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden. Blant personer med bakgrunn fra Afghanistan bor nesten halvparten (49 prosent) i husholdninger med 5

personer eller flere. Andelen er høyest for de med bakgrunn fra Pakistan (57 prosent), mens husholdningsstørrelsen blant de med bakgrunn fra Somalia, Irak eller Kosovo er på linje med den for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Afghanistan. 17 prosent bor alene og 45 prosent bor i husholdninger med 2-4 personer.

Særlig i Bergen og Stavanger er det relativt sett færre bosatt i storhusholdninger og flere som bor alene eller i husholdninger med 2-4 personer enn tilfellet er for personer med bakgrunn fra Afghanistan i de andre kommunene i Figur 3.9. Høyest andel bosatt i storhusholdninger finner vi i kommuner med høy familieinnvandring, slik som Stokke, Øvre Eiker, Kongsberg og Skedsmo (68-60 prosent). I Oslo er fordelingen svært lik den vi finner for personer med bakgrunn fra Afghanistan generelt.

Figur 3.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

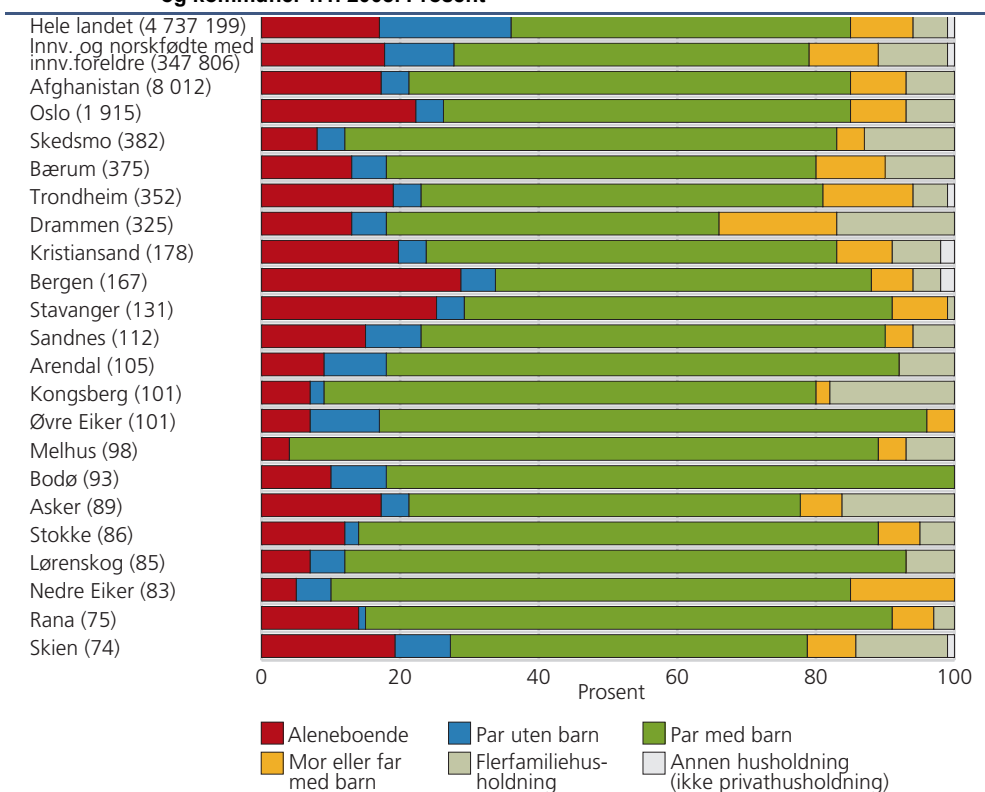
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

3.8. ... og høyest andel aleneboere i storbyene

Nesten to tredjedeler av innvandrerne og norskfødte med foreldre fra Afghanistan bor i husholdningstypen par med barn (Figur 3.10). Blant landene i denne rapporten er det kun blant de med bakgrunn fra Sri Lanka, Kosovo og Irak at denne husholdningstypen er mer utbredt (henholdsvis 73, 68 og 65 prosent). Andelen som bor i flerfamiliehusholdninger er noe lavere enn for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt (11 prosent), hvilket tyder på at noe av årsaken til de store husholdningene som vi observerte i forrige avsnitt, skyldes familier med mange barn snarere enn flerfamiliehusholdninger. I enkelte kommuner er andelen som bor i flerfamiliehusholdninger noe større.

I Oslo, kommunen med flest personer med bakgrunn fra Afghanistan, er fordelingen relativt lik den vi ser for personer med afghansk bakgrunn generelt (Figur 3.10), bortsett fra at det på bekostning av "par med barn" er en høyere andel aleneboende, slik det er i befolkningen ellers. Høyest andel aleneboende finner vi storbyene Bergen, Stavanger, Oslo og Kristiansand (29-20 prosent), hvilket også er vanlig for befolkningen generelt.

Figur 3.10. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

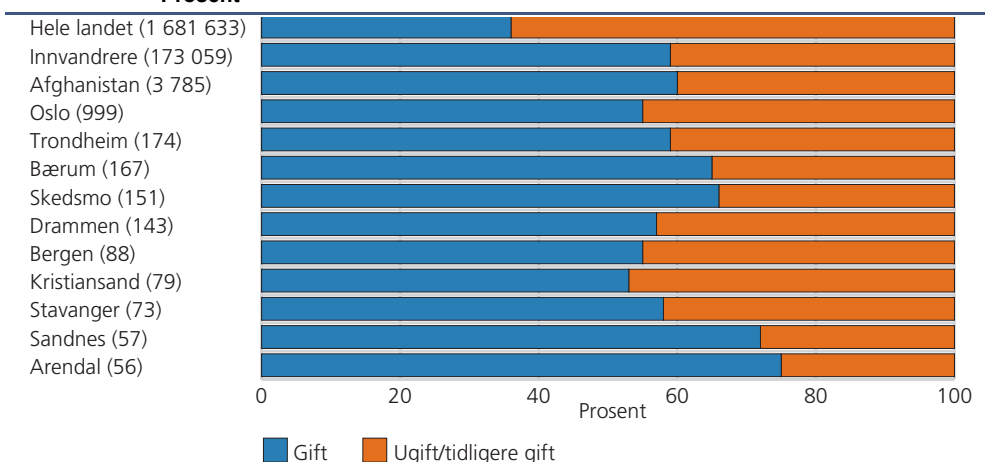

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

3.9. Lavest andel gifte i storbyene

60 prosent av alle innvandrerne fra Afghanistan i alderen 20-45 år var gift ved inngangen til 2008. Dette samsvarer med det vi finner blant andre nyere flyktningland, med unntak av Somalia, der kun 46 prosent er gift. Andelen gifte er generelt sett langt høyere blant innvandrere enn for befolkningen i alt. Det skyldes mange forhold, blant annet at det i den øvrige befolkningen er relativt vanlig å bo sammen uten å være gift. Ved inngangen til 2008 var 2 prosent av alle afghanere i Norge samboende, mot 13 prosent i hele befolkningen og 4 prosent blant andre asiatiske innvandrere og norskfødte med asiatiske foreldre.

Figur 3.11. Innvandrere fra Afghanistan, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

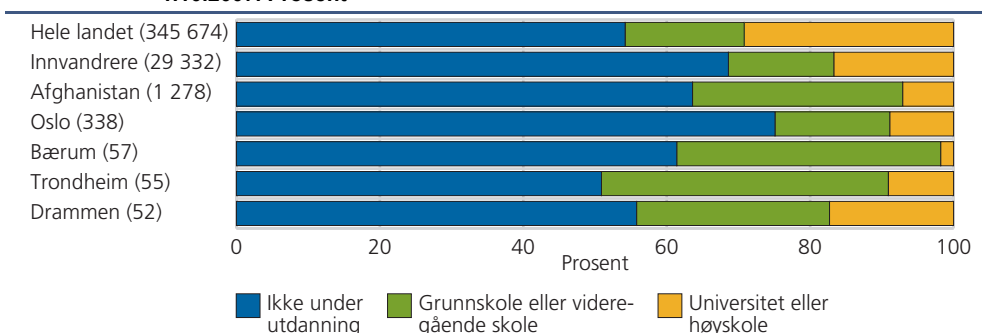
Den høyeste andelen gifte innvandrerne fra Afghanistan finner vi i Arendal (75 prosent), mens storbyene har lavest andel. I disse storbykommunene var det også, som vi har påpekt, en høyere andel menn enn kvinner i voksen alder og en høyere andel aleneboende. I kommunene der mange har fått opphold på grunn av

familiegjenforeninger og kjønnsbalansen er mindre skeiv, som Bærum og Skedsmo, er andelen gifte høyere enn snittet for alle afghanere og særlig høyere enn for de som bor i de større byene.

3.10. Lavere andel under utdanning i Oslo

Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent av innvandrerne var under høyere utdanning og 14 prosent gikk på videregående skole.

Figur 3.12. Innvandrere fra Afghanistan, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandrere fra Afghanistan i alderen 19-24 år var i større grad under utdanning høsten 2007 enn snittet for alle innvandrere i denne aldersgruppen (37 mot 31 prosent). De fra Afghanistan var også oftere under utdanning sammenlignet med de andre nyere flyktningsgruppene fra Irak, Somalia og Kosovo. Fordelt etter type utdanning, finner vi en mye mindre del under høyere utdanning enn snittet (og noe lavere enn de andre nye flyktningsgruppene), mens en større del var i grunnskolen eller videregående skole, henholdsvis 7 og 29 prosent. Innvandrere fra Afghanistan er den gruppa som har høyest andel av 19-24 åringer i grunnskolen. Tatt i betraktning at mange har innvandret som barn og unge voksne uten nødvendigvis å hatt mulighet til å fullføre noen formell utdanning, vil det være mange som er i grunnskole/videregående skole i den alder hvor høyere utdanning er vanligst. At så mange unge voksne fra Afghanistan fortsatt er i utdanning på lavere nivå kan altså være en konsekvens av dette migrasjonsmønsteret.

Siden mange afghanere er relativt nyankomne, vil også mange være i introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere, noe som vil påvirke andelen som studerer og er i jobb. I 2007 var 19 prosent av afghanere 19-55 år i introduksjonsordningen (Statistisk sentralbyrå 2008c, 2009, Mathisen 2008).

Utdanningsdeltakelsen blant innvandrere fra Afghanistan varierer noe mellom kommunene (Figur 3.12), men alle kommuner bortsett fra Oslo har færre enn 60 innvandrere i den aktuelle aldersgruppa. Derfor vil mye av variasjonen skyldes tilfeldigheter. I Oslo var andelen under utdanning betraktelig lavere enn snittet for alle innvandrere fra Afghanistan, kun 25 prosent. 16 prosent var i grunnskole/videregående mens andelen under høyere utdanning var på 9 prosent i hovedstaden.

3.11. Høy andel i arbeidsstyrken blant afghanske menn i Oslo

Blant befolkningen under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, det vil si enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) i 4. kvartal 2007 (Tabell 3.2). Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent. Andelen som var sysselsatte i hele befolkningen i denne aldersgruppa, var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner. Det vil si at yrkesaktiviteten

i denne aldersgruppa generelt er svært høy. Blant innvandrere var 73 prosent av mennene sysselsatt, og 58 prosent av kvinnene, altså lavere enn snittet blant befolkningen, og særlig lavere blant kvinnene.

I alderen 25-54 år var det ved 4. kvartal 2007 registrert 1 270 kvinner innvandret fra Afghanistan, og 1 770 menn. Kun 42 prosent av disse kvinnene var innenfor arbeidsstyrken (enten sysselsatt eller registrert arbeidsledig), betraktelig lavere enn snittet for innvandrerkvinner (63 prosent). Tilsvarende andel for mennene fra Afghanistan var hele 82 prosent, til tross for kort botid, og er høyere enn snittet for innvandrer menn (78 prosent). Andelen i arbeidsstyrken blant alle fra Afghanistan samlet sett i denne aldersgruppen var lavere enn snittet for alle innvandrere, 65 mot 70 prosent, noe som skyldes at så få kvinner er i arbeidsstyrken. Likevel var andelen afghanere i arbeidsstyrken høyere enn for de fra Irak og Somalia, to andre land med nyankomne flyktninger, på grunn av den særlig høye andelen afghanske menn i arbeidsstyrken. Innvandrere fra Afghanistan er den gruppen som har størst forskjell mellom kvinners og menns deltakelse på arbeidsmarked, en ulikhet på hele 40 prosentpoeng.

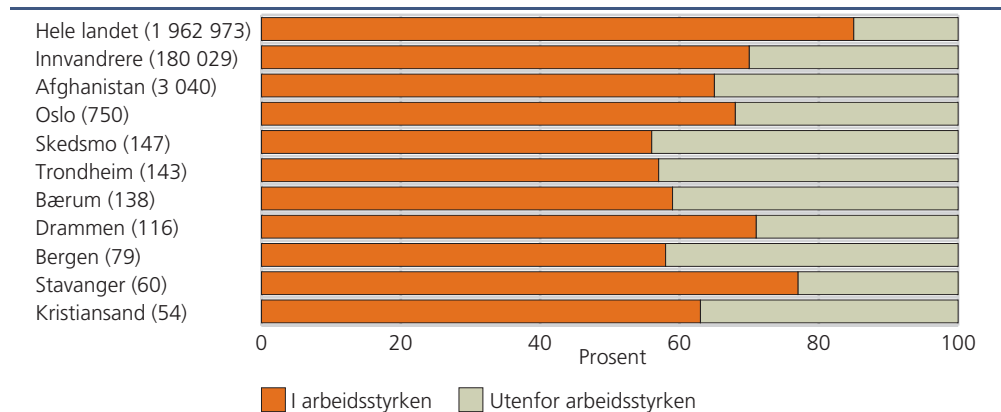
Dersom vi ser nærmere på de som er sysselsatte, skiller innvandrere fra Afghanistan seg noe mer fra innvandrersnittet, 56 prosent er sysselsatt mot 65 prosent av alle innvandrere. Igjen er det kvinnene som trekker snittet ned, kun 32 prosent av dem er sysselsatt, mot 73 prosent av mennene.

At sysselsettingen blant særlig afghanske kvinner er lav, henger blant annet sammen med deres korte botid og det at de har flyktningbakgrunn. Innvandrere fra Afghanistan har en gjennomsnittlig botid på 4,5 år. Dessuten deltok 19 prosent av innvandrerne 18-55 år fra Afghanistan i introduksjonsordningen i 2007 (Statistisk sentralbyrå 2008c, 2009, Mathisen 2008). Disse registreres ikke som sysselsatte eller under utdanning, og bidrar til at sysselsettingen generelt blir lavere. Dette har særlig betydning for de kommunene med en høy andel av afghanere som nylig har blitt bosatt, og dermed omfattes av introduksjonsordningen.

Tabell 3.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra Afghanistan, etter kommuner og kjønn. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Afghanistan	3 040	56	9	35	14
Menn	1 770	73	9	18	11
Kvinner	1 270	32	10	58	24
Oslo	750	59	9	32	14
Menn	459	77	9	14	11
Kvinner	291	31	10	59	24
Skedsmo	147	43	13	44	23
Menn	74	61	8	31	12
Kvinner	73	25	18	58	42
Trondheim	143	48	9	43	16
Menn	77	61	10	29	15
Kvinner	66	33	8	59	19
Bærum	138	51	8	41	13
Menn	74	69	7	24	9
Kvinner	64	31	9	59	23
Drammen	116	55	16	29	22
Menn	54	69	13	19	16
Kvinner	62	44	18	39	29
Bergen	79	48	10	42	17
Stavanger	60	70	7	23	9
Kristiansand	54	57	6	37	9

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 3.13. Innvandrere fra Afghanistan, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

I Oslo var andelen innvandrere fra Afghanistan i arbeidsstyrken høyere enn landssnittet blant innvandrere fra Afghanistan (Figur 3.13). Dette skyldes en særlig høy andel sysselsatte menn i hovedstaden (Tabell 3.2). Afghanere bosatt i Oslo har noe lenger botid enn landssnittet, 5,4 år mot 4,5. I de to forstadskommunene til Oslo, Skedsmo og Bærum, var andel sysselsatte innvandrere fra Afghanistan lavere enn landssnittet (43 og 51 prosent). Kvinnene i disse kommunene skiller seg ikke fra andre afghanske kvinner, men mennene i Skedsmo og Bærum var sysselsatt i noe mindre grad enn snittet for afghanske menn. Kort botid kan ikke forklare dette, da afghanere både i Skedsmo og Bærum har lengre botid enn afghanere i andre kommuner, henholdsvis et snitt på 7,2 og 5,7 år (Figur 3.7). Vi finner det samme mønsteret i Trondheim og Bergen, men her har afghanerne noe kortere botid.

Afghanere bosatt i Drammen var oftere i arbeidsstyrken enn landssnittet (Figur 3.13). Vi ser at kvinnene fra Afghanistan oftere var i arbeidsstyrken (62 prosent), på lik linje med snittet for innvandrerkvinner, og trekker dermed snittet for Drammen opp. En høyere andel afghanske kvinner i arbeidsstyrken var registrert arbeidsledig (Tabell 3.2). Selv om andelen i arbeidsstyrken i Drammen var relativt høy, var det likevel en lav andel som var sysselsatt, 55 prosent.

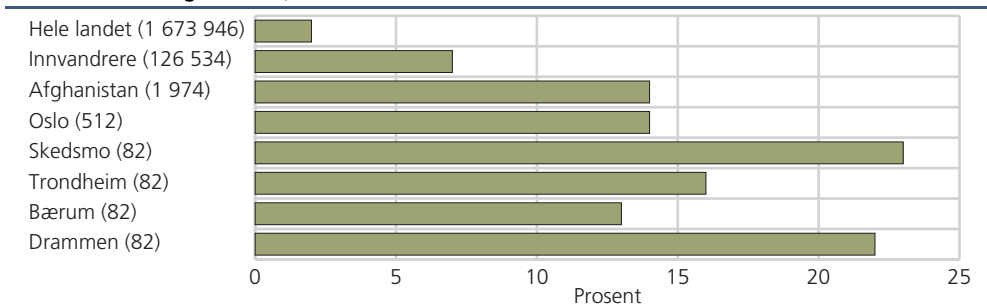
Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunistørrelse/kommunetype.

3.12. Relativt høy ledighet i Skedsmo og Drammen

Av alle innvandrere fra Afghanistan i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 9 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007. Dette er et høyere nivå enn snittet for innvandrere. Sammenlignet med andre nye flyktninggrupper, var arbeidsledigheten blant afghanere noe lavere enn blant alle somaliere (13 prosent) og irakere (10 prosent), men høyere enn de fra Kosovo (6 prosent). Det er en

høyere andel av afghanske kvinner enn menn som er arbeidsledige (Tabell 3.2). En mer vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var 14 prosent afghanske innvandrere i alderen 25-54 år arbeidsledige ved 4. kvartal 2007 (Figur 3.14). I Oslo var arbeidsledigheten som snittet blant afghanere. Skedsmo og Drammen skiller seg ut med en høyere arbeidsledighet enn landsnittet og de andre kommunene.

Figur 3.14. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Afghanistan, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

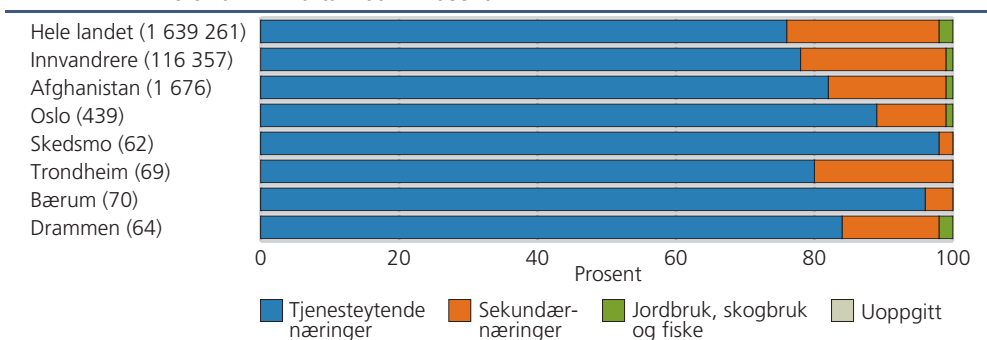
3.13. Liten kommunevariasjon i næringsfordeling

De fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent i 4. kvartal i 2007. Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 78 prosent. Afghanske innvandrere jobbet innenfor en tjenesteytende næring i noe større grad enn snittet for alle innvandrere, 82 prosent. Afghanere er i tjenesteytende næring omtrent like ofte som irakere, men noe sjeldnere enn somaliere. De fra Kosovo skiller seg fra de andre nye flyktninggruppene ved oftere å jobbe i sekundærnæringen.

Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trykdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

Figur 3.15. Yrkesaktive innvandrere fra Afghanistan, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

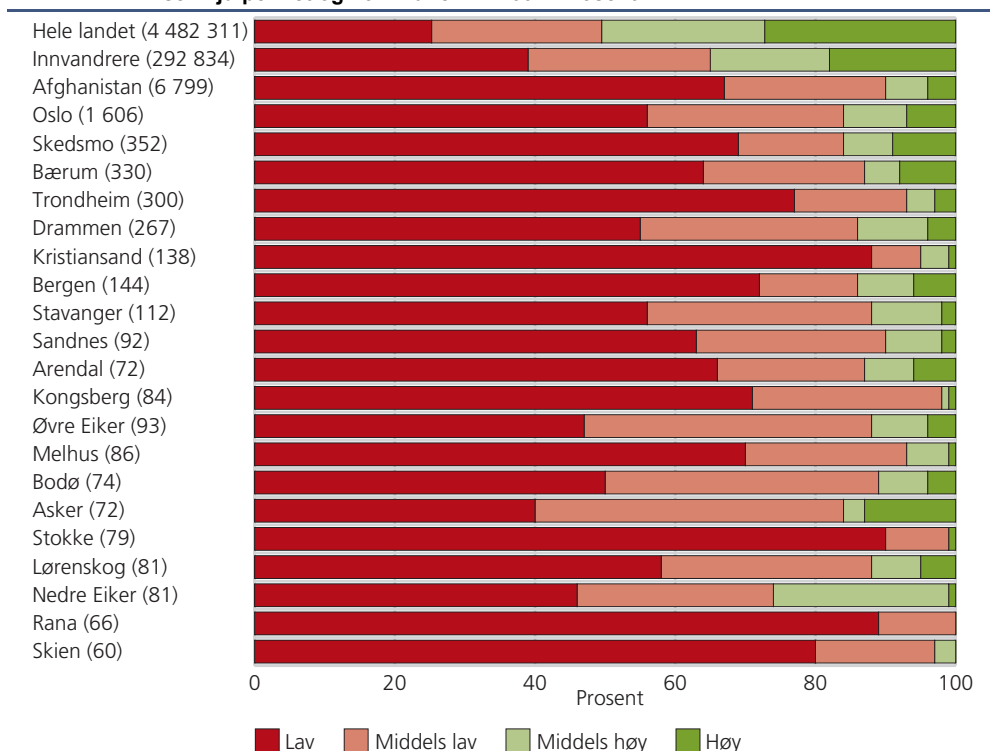
Fordelingen på de tre hovednæringsgruppene varierer ikke i stor grad mellom kommunene, men noen forskjeller er det. I Oslo, Bærum og Skedsmo er andelen innenfor en tjenesteytende næring større enn i de andre kommunene. I Trondheim jobbet en av fem yrkesaktive afghanere i sekundærnæringsene.

3.14. Lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, særlig i Trondheim og Kristiansand

Blant hele befolkningen sett under ett bodde halvparten i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007 (Figur 3.16). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).

Deltakelse i introduksjonsordning og mottak av introduksjonsstønad vil gi utslag i lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden introduksjonsstønad er en offentlig overføring (skattepliktig). I et integreringsperspektiv er det en fordel at man deltar i denne ordningen. At mange fra Afghanistan har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet bør derfor ikke nødvendigvis tolkes som noe negativt for den delen av gruppa som mottar introduksjonsstønad. Som nevnt tidligere deltok 19 prosent av innvandrere 18-55 år fra Afghanistan i introduksjonsordningen i 2007. Dette er en noe høyere andel enn blant de fra Somalia (13 prosent) og Irak (6 prosent) i samme aldersgruppe. Mottak av introduksjonsstønad kan forklare noe av mønsteret med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet for alle tre land, men langt fra alt.

Figur 3.16. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Dersom vi kun ser på innvandrere fra Afghanistan og deres norskfødte barn, var det mye mindre vanlig at disse bodde i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for alle innvandrere, kun en av ti. Det var altså vanligere at afghanske innvandrere og deres norskfødte barn bodde i husholdninger hvor en betydelig andel av samlet inntekt bestod av offentlig overføring enn snittet for alle innvandrere og deres norskfødte barn. Hele 66 prosent var i kategorien for lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet (tilsvarende andel blant

alle innvandrere og deres norskfødte barn var 39 prosent, og 25 prosent blant hele befolkningen). Det er kun blant innvandrere fra Somalia at en større andel bor i hushold med lav økonomisk selvhjulpenhet (74 prosent), mens de fra Irak i mindre grad bor i slike husholdninger (63 prosent). Ser vi på de fra Kosovo, en annen nyankommen flyktninggruppe, gjelder dette mindre enn halvparten.

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen "økonomisk selvhjulpenhet" er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenge er holdt utenfor), alderspensjon, tjenestepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenge og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien "lav" har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. "Middels lav" innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. "Middels høy" innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens "høy" betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Blant kommunene med flest afghanere finner vi noe variasjon i grad av økonomisk selvhjulpenhet, særlig blant de i hushold med lavest økonomisk selvhjulpenhet. I Oslo bodde en noe mindre andel afghanere i hushold med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet. Det samme gjelder for de i Skedsmo, men her bodde relativt flere i husholdninger med aller lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet. I Oslo og Skedsmo hadde afghanere lengre botid enn snittet for afghanere. Også i Drammen, Bergen og Stavanger var det noe mindre vanlig at afghanere bodde i slike husholdninger. Men i Bergen var andelen i hushold med lavest økonomisk selvhjulpenhet høyere enn i de andre kommunene. I Bærum fordeler afghanerne seg omtrent som på landsbasis. Blant de kommunene med flest afghanere bosatt skiller Trondheim og Kristiansand seg ut med en særlig høy andel i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet (93 og 95 prosent). Botiden blant afghanere i disse kommune er også kortest, henholdsvis 4,3 og 4,1 år.

3.15. Oppsummering

Blant innvandrergroppene i Norge utgjør innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre fra Afghanistan den 15. største gruppen blant de 17 som omtales i denne rapporten, større enn groppene med bakgrunn fra Chile eller Marokko. På landsbasis utgjør personer med bakgrunn fra Afghanistan den 19. største innvandrergroppen.

Det bodde totalt 7 054 innvandrere og 958 norskfødte med innvandrereforeldre fra Afghanistan i Norge ved inngangen til 2008. De norskfødte med innvandrereforeldre utgjorde kun 12 prosent av de med bakgrunn fra Afghanistan, blant de laveste andelene av alle flyktninggroppene i denne rapporten.

Innvandrere fra Afghanistan er stort sett kommet til Norge som flyktninger etter Talibans fall i 2001, og mange er kommet som enslige mindreårige asylsøkere. 19 prosent deltar i Introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger. De har gjennomsnittlig 4,5 års botid i Norge, like kort botid som de fra Polen.

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med bakgrunn fra Afghanistan i 211 av landets 430 kommuner. De er bosatt i færre kommuner enn de andre flyktning-gruppene som omtales i denne rapporten. 24 prosent av innvandrerne fra Afghanistan bor i Oslo. Dette gjelder 33 prosent av de norskfødte barna med innvandrerforeldre fra Afghanistan. Bosettingen blant de med bakgrunn fra Afghanistan er omtrent like lite konsentrert i Oslo som for de med bakgrunn fra Irak, og langt mindre enn for de med bakgrunn fra Somalia.

Afghanske innvandrere i Norge er svært unge, og det er en overvekt av menn i alle aldersgrupper. Blant norskfødte med foreldre fra Afghanistan er 8 av 10 under 6 år. Høyest andel unge finner vi i Kongsberg og Stokke – kommuner med høy andel familiegjenforente, med nesten 50 prosent under 18 år.

I mange kommuner på Østlandet utenom Oslo er kjønnsbalansen mindre skjev og andelen gifte er høyere enn snittet for afghanere. Det har sammenheng med at familiegjenforening er mer vanlig i disse kommunene enn i resten av landet. Her finner vi også høyest andel bosatt i store husholdninger og høyest gjennomsnittlig botid.

Innvandrere 19-24 år fra Afghanistan var noe oftere under utdanning enn snittet for innvandrere, de aller fleste var i grunnskolen/videregående skole. Utdanningsdeltakelsen blant innvandrere fra Afghanistan varierer noe mellom kommunene, men alle kommuner bortsett fra Oslo har få innvandrere i den aktuelle aldersgruppa. Derfor vil mye av variasjonen skyldes tilfeldigheter.

Det er færre afghanere i arbeidsstyrken enn snittet for innvandrere, noe som skyldes en spesielt lav andel blant kvinnene. Menn fra Afghanistan utmerker seg imidlertid med en særlig høy andel i arbeidsstyrken, spesielt med tanke på at de har kommet som flyktninger relativt nylig. Andre nyankomne flyktninger (fra Irak, Somalia, Kosovo) har på langt nær så høy deltakelse på arbeidsmarkedet. Innvandrere fra Afghanistan er den gruppa med størst ulikhet mellom kvinner og menn når det gjelder deltakelse i arbeidsstyrken.

Ettersom så mange innvandrere fra Afghanistan er helt nyankomne, er mange i introduksjonsordningen og derfor ikke registrert sysselsatt. Dette har særlig betydning for de kommunene med en høy andel av afghanere som nylig har blitt bosatt, og som dermed omfattes av introduksjonsordningen. At sysselsettingen varierer noe fra kommune til kommune skyldes derfor delvis at afghanernes botid og andelen som er i introduksjonsordningen varierer. Av de kommunene som har bosatt flest afghanere er sysselsettingen høyest i Stavanger og lavest i Skedsmo.

En særlig høy andel av innvandrere fra Afghanistan bor i husholdninger hvor nesten halvparten av inntekten består av offentlige overføringer (lav grad av økonomisk selvhjulpenhet). Dette gjelder to av tre afghanere. Blant de kommunene med flest afghanere bosatt skiller Trondheim og Kristiansand seg ut med en særlig høy andel i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet. Botiden blant afghanere i disse kommune er også kortest, henholdsvis 4,3 og 4,1.

Unge afghanere (19-24 år) i Oslo er sjeldnere under utdanning enn det som er vanlig for afghanere i resten av landet. Imidlertid er de i aldersgruppe 25-54 oftere i arbeidsstyrken, og bor noe oftere i husholdninger med høy og middels høy økonomisk selvhjulpenhet.

4. Bosnia-Hercegovina som landbakgrunn

Det bodde til sammen 15 649 bosniske innvandrere og norskfødte med bosniske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. Blant innvandrergruppene i Norge utgjør disse til sammen den sjette største gruppa blant de 17 som omtales i denne rapporten, etter Polen, Pakistan, Irak, Somalia og Vietnam. Av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre utgjør personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina den niende største innvandrergruppen. Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina er stort sett kommet til Norge som flyktninger på begynnelsen av 1990-tallet, og har gjennomsnittlig 12 års botid i Norge. Noen er også kommet som arbeidsinnvandrere før Jugoslavias oppløsning, og er i ettertid blitt registrert som innvandret fra Bosnia-Hercegovina.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

Nye land

Bosnia-Hercegovina ble selvstendig i 1992. Før uavhengighetserklæringen var Bosnia-Hercegovina en delrepublikk i Jugoslavia. For å ta hensyn til endringene som har skjedd på Balkan etter Jugoslavias oppløsning og etableringen av nye stater, har personer som tidligere hadde landbakgrunn "Jugoslavia" blitt fordelt på de nye republikkene Bosnia-Hercegovina, Kroatia, Makedonia, Serbia, Montenegro, Kosovo og Slovenia. I tilfellet Bosnia-Hercegovina betyr det videre at personer er blitt "tilbakeregistrert" med opprinnelse fra Bosnia-Hercegovina selv om de kom til Norge før Bosnia-Hercegovina ble en uavhengig stat. Tilbakeregistreringen av landbakgrunn er et omfattende arbeid, og det er fortsatt en viss usikkerhet knyttet til fordelingen mellom de nye landene.

4.1. Bosniere i 272 av landets kommuner

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med bosnisk bakgrunn i 272 av landets 430 kommuner. Det er noe flere kommuner enn for innvandrere med bakgrunn fra Kosovo, som er noe færre i Norge enn de fra Bosnia-Hercegovina. Tabell 4.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Bosnia-Hercegovina. I disse 20 kommunene bor 59 prosent av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Bosnia-Hercegovina. Kun 15 prosent av de bosniske innvandrerne i Norge bor i Oslo. Dette gjelder 12 prosent av de norskfødte barna med bosniske innvandrerforeldre. Bosettingen blant de med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina er omtrent like lite konsentrert i Oslo som for de med bakgrunn fra Kosovo, Russland og Thailand. Dermed er bosnierne blant de gruppene i denne rapporten som har lavest andel bosatt i hovedstaden, men på nivå med det en finner for hele befolkningen i Norge. Bosniske innvandrere og norskfødte med bosniske foreldre har langt mer spredt bosetning enn de fleste eldre flyktninggruppene i denne rapporten, og de har mer til

felles med bosettingsmønsteret blant nyere flyktninggrupper slik som de fra Kosovo, og blant befolkningen generelt i Norge. Blant bosniere bor 6 av 10 i sentrale kommuner⁷, sammenlignet med over 8 av 10 blant de med bakgrunn fra Iran, Sri Lanka, Vietnam og Chile. Som for andre flyktninggrupper, og særlig for de med kort botid, har bosettingsmønsteret sammenheng med myndighetenes bosettingspolitikk, og med innenlandske flyttinger etter bosetting. Flyktninger bosettes gjennom avtaler mellom staten og utvalgte kommuner, og deres bosettingsmønster blir derfor annerledes (og mer spredt) enn om de skulle finne bosted selv. For 2009 ble nær 300 av Norges 430 kommuner anmodet om å bosette flyktninger. Bosettingsmønsteret til innvandrere fra Bosnia-Hercegovina gjenspeiler kommunenes bosetting av flyktninger, men også at bosniere flytter mindre rundt i Norge enn andre flyktninggrupper etter bosetting, og at de er mindre preget av flytting til Oslo (Høydahl og Selboe 2008). Det var i stor grad familier som ble bosatt (Kjeldstadli 2003).

Det bodde totalt 13 130 bosniske innvandrere og 2 519 norskfødte med bosniske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. De norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde 16 prosent av de med bosnisk bakgrunn (Tabell 4.1), langt lavere enn blant de med bakgrunn fra Kosovo hvor flere kom til Norge allerede før Jugoslavias oppløsning (se informasjonsboks om nye land). Sammen med Iran er dette en lavere andel enn den vi finner for andre eldre flyktninggrupper i Norge, og mer på linje med grupper som har kortere botid i Norge eller oftere får barn med noen fra den øvrige befolkningen.

Det bor flest innvandrere og norskfødte med bosniske innvandrerforeldre i Oslo, totalt 2 386 personer. Disse utgjør til sammen 0,4 prosent av folketallet i hovedstaden. Deretter følger Bergen, Sarpsborg, Drammen, Fredrikstad og Trondheim med over 500 personer med bosnisk bakgrunn. Høyest konsentrasjon av personer med bosnisk bakgrunn finner vi i Sarpsborg og Horten, der de utgjør over 1 prosent av det totale folketallet i kommunen.

Norskfødte med bosniske innvandrerforeldre har stort sett det samme bosettingsmønsteret som foreldregenerasjonen. De utgjør 0,1 prosent av Oslos befolkning. Det er en del bosniere som har giftet seg eller blitt samboere med personer uten innvandrerbakgrunn, og 742 personer er født i Norge med en norskfødt og en bosnisk forelder. Blant de eldste flyktninggruppene vi ser på i denne rapporten, er dette et lavt antall og skyldes blant annet at det primært var familier som kom til Norge, og ikke enslige menn som ofte ellers er tilfellet blant flyktninger. Disse regnes imidlertid ikke med blant norskfødte med innvandrerforeldre, og blir derfor ikke beskrevet videre i dette kapitlet.

⁷ SSB definerer kommunesentralitet etter avstand til nærmeste tettsted, definert etter tettstedets størrelse. Sentralitet deles inn i 4 ulike grupper. Sentralitet 0: Kommuner som ikke oppfyller kravene om reisetid fra tettstedene (minst sentrale kommuner). Sentralitet 1: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (mindre sentrale kommuner). Sentralitet 2: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (noe sentrale kommuner). Sentralitet 3: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 (landsdelssenter) eller som ligger innenfor 75 minutters (for Oslo: 90 minutters) reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (sentrale kommuner).

Tabell 4.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

	Antall			Prosent norskfødte med foreldre av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet			
	Befolkningen i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere		Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	
Hele landet	4 737 199	15 649	13 130	2 519	16	0,3	0,3	0,1	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	2 386	2 072	314	13	0,4	0,4	0,1	15,2	15,8	12,5
Bergen	247 732	803	676	127	16	0,3	0,3	0,1	5,1	5,1	5,0
Sarpsborg	51 050	738	605	133	18	1,4	1,2	0,3	4,7	4,6	5,3
Drammen	60 138	529	425	104	20	0,9	0,7	0,2	3,4	3,2	4,1
Fredrikstad	71 974	526	439	87	17	0,7	0,6	0,1	3,4	3,3	3,5
Trondheim	165 182	518	460	58	11	0,3	0,3	0,0	3,3	3,5	2,3
Stavanger	119 576	489	399	90	18	0,4	0,3	0,1	3,1	3,0	3,6
Kristiansand	78 908	479	405	74	15	0,6	0,5	0,1	3,1	3,1	2,9
Bærum	108 109	332	278	54	16	0,3	0,3	0,0	2,1	2,1	2,1
Sandnes	62 023	332	274	58	17	0,5	0,4	0,1	2,1	2,1	2,3
Haugesund	32 953	310	250	60	19	0,9	0,8	0,2	2,0	1,9	2,4
Horten	25 097	305	245	60	20	1,2	1,0	0,2	1,9	1,9	2,4
Sandefjord	42 331	282	246	36	13	0,7	0,6	0,1	1,8	1,9	1,4
Skien	50 862	214	171	43	20	0,4	0,3	0,1	1,4	1,3	1,7
Arendal	40 693	200	162	38	19	0,5	0,4	0,1	1,3	1,2	1,5
Gjøvik	28 296	195	155	40	21	0,7	0,5	0,1	1,2	1,2	1,6
Asker	52 906	191	163	28	15	0,4	0,3	0,1	1,2	1,2	1,1
Porsgrunn	34 185	155	133	22	14	0,5	0,4	0,1	1,0	1,0	0,9
Lillehammer	25 775	151	136	15	10	0,6	0,5	0,1	1,0	1,0	0,6
Skedsmo	46 140	134	97	37	28	0,3	0,2	0,1	0,9	0,7	1,5

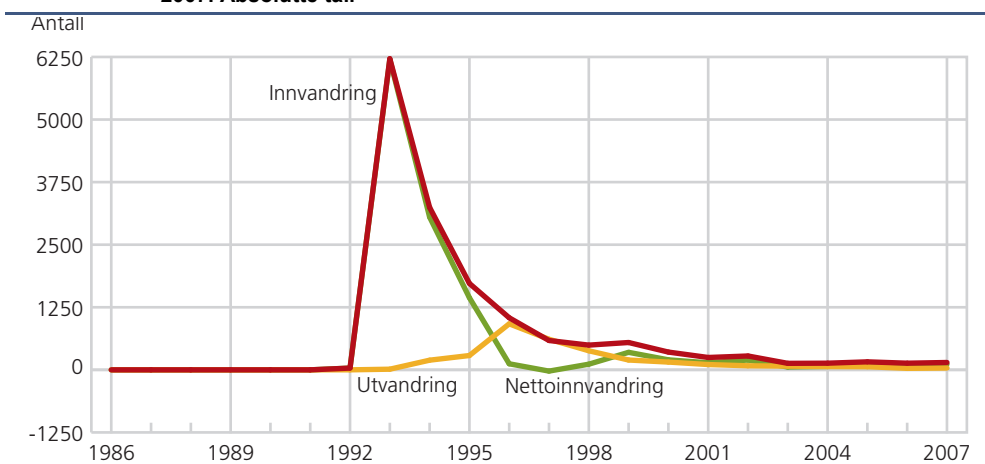
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

4.2. Mange kom på begynnelsen av 1990-tallet

Før Jugoslavia ble oppløst kom innvandrerne fra dette området med jugoslavisk pass, og etter hvert som de nye republikkene oppsto, kom det innvandrere med pass fra Kroatia, Slovenia, Makedonia, Bosnia-Hercegovina, Serbia, Kosovo og Montenegro. Når vi her beskriver inn- og utvandring blant bosniske statsborgere, vil vi bare ha tall fra etter Bosnia-Hercegovina ble selvstendig i 1992. Krigen på Balkan spredte seg til Bosnia i april i 1992 (Kjeldstadli 2003).

Figur 4.1 viser at de første bosniske statsborgerne kom til Norge i 1992, og flest kom i 1993 da det kom over 6 000 til Norge. Også i 1994 og 1995 kom det relativt mange, men det var også noen bosniske statsborgere som flyttet fra Norge. I 1996 økte utvandringen av bosniske statsborgere til over 900 personer og i 1997 var det så vidt flere som flyttet fra Norge enn til Norge. Hvert år etter dette har det vært et lite innvandringsoverskudd, men både innvandring og utvandring har vært lav. Fra norske myndigheters side ble det satt i gang en del tiltak midt på 1990-tallet for å stimulere til tilbakevending av flykninger fra Bosnia-Hercegovina (Kjeldstadli 2003).

Figur 4.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Bosnia-Hercegovina 1992-2007. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandring og utvandring – skal vi telle statsborgere eller innvandrere?

Vi har i rapporten valgt å se på inn- og utvandring etter statsborgerskap fordi det trolig er det mest relevante i en innvandringsanalytisk sammenheng. Inn- og utvandringsstatistikk publiseres oftest på den ene av disse to måtene:

a) Inn- og utvandring fordeles etter fra- og tilflyttingsland, uavhengig av statsborgerskap.

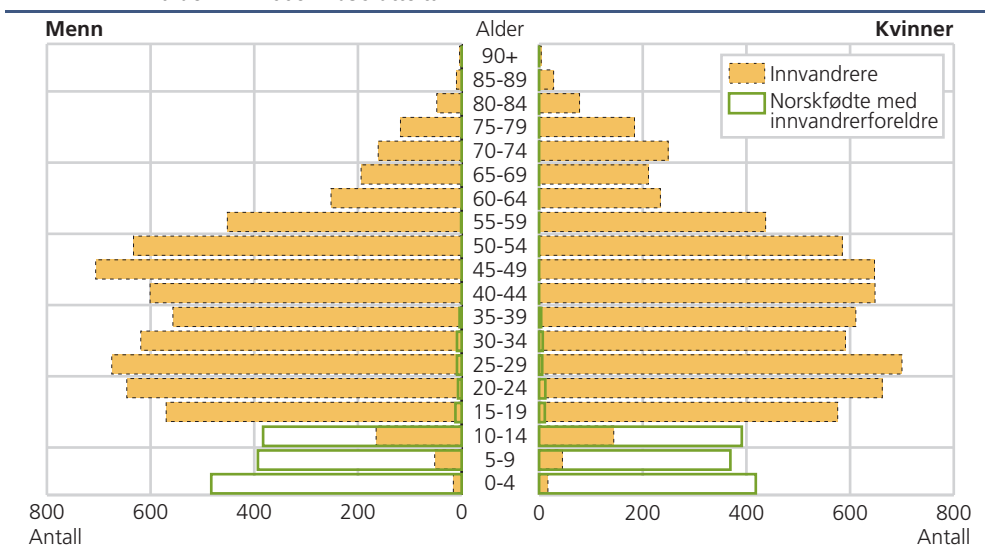
b) Inn- og utvandring fordeles etter statsborgerskap. Disse kan flytte fra hvilket som helst land, ikke nødvendigvis landet de har statsborgerskap fra.

Inn- og utvandring etter disse to tellemåtene, vil vise forskjellige tall. Forskjellene skyldes at mange utflyttere ikke oppgir hvilket land de flytter til, samt at flyttestatistikken som viser hvilket land de flytter til også inkluderer statsborgere av andre land, deriblant Norge. Videre ”mister” vi norske statsborgere med utenlandsk bakgrunn i statistikken som viser flyttinger blant utenlandske statsborgere.

4.3. Svært jevn kjønnsfordeling i alle kommuner

Kjønnsfordelingen blant bosniske innvandrere i Norge er svært jevn i alle aldersgruppene (Figur 4.2 og Figur 4.3), med unntak av de aller eldste der det er noe flere kvinner, som det er i befolkningen generelt. Personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina har en annen sammensetning (med hensyn til alder og kjønn) enn det en finner blant mange andre flyktninggrupper. Det har sammenheng med at mange har kommet som familier. I mange andre flyktninggrupper er det mer vanlig at mannen reiser i forveien og at resten av eventuell familie kommer i etterkant. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina har en befolkningsstruktur som ikke er så ulik befolkningsstrukturen for hele befolkningen i Norge.

Figur 4.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

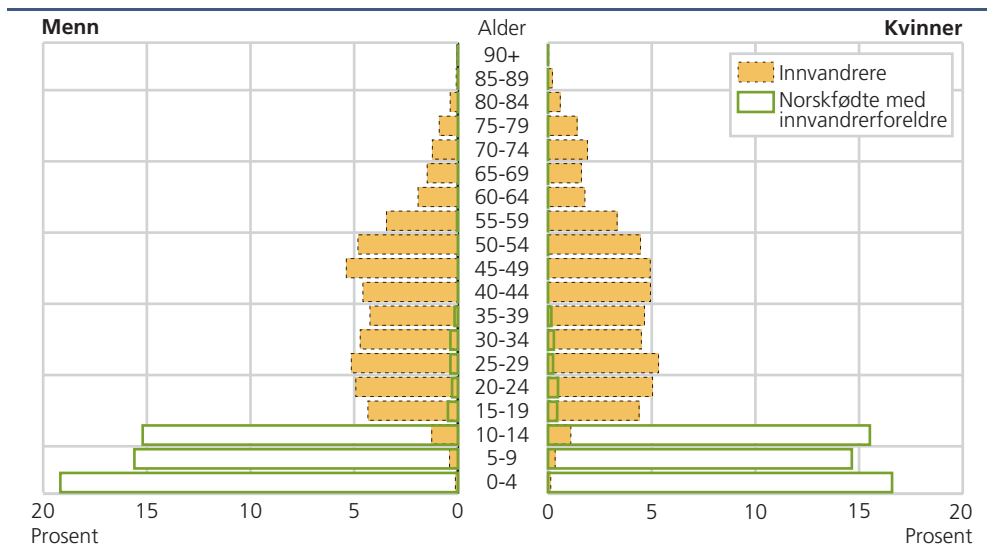
Ved inngangen til 2008 bodde det 6 479 menn og 6 651 kvinner blant bosniske innvandrere i Norge, det vil si at andelen kvinner er på 51 prosent (Figur 4.3). De høyeste kvinneandelene finner vi blant de som er 70 år eller eldre. Det er kun små forskjeller mellom kommunene (Figur 4.4). Trondheim har den høyeste kvinneandel på 57 prosent.

Det er få bosatte bosniske innvandrere som er under 15 år, kun 3 prosent. Dette er barn som er født i utlandet og som er kommet til Norge sammen med sine bosniske foreldre⁸. Unge personer med foreldre fra Bosnia-Hercegovina er i hovedsak norskfødte. Blant alle under 15 år med foreldre fra Bosnia er 85 prosent født i

⁸ Barna kan ha kommet til Norge sammen med én eller to foreldre, og noen kan også være kommet som enslige mindreårige asylsøkere, med innvilget oppholdstillatelse i Norge.

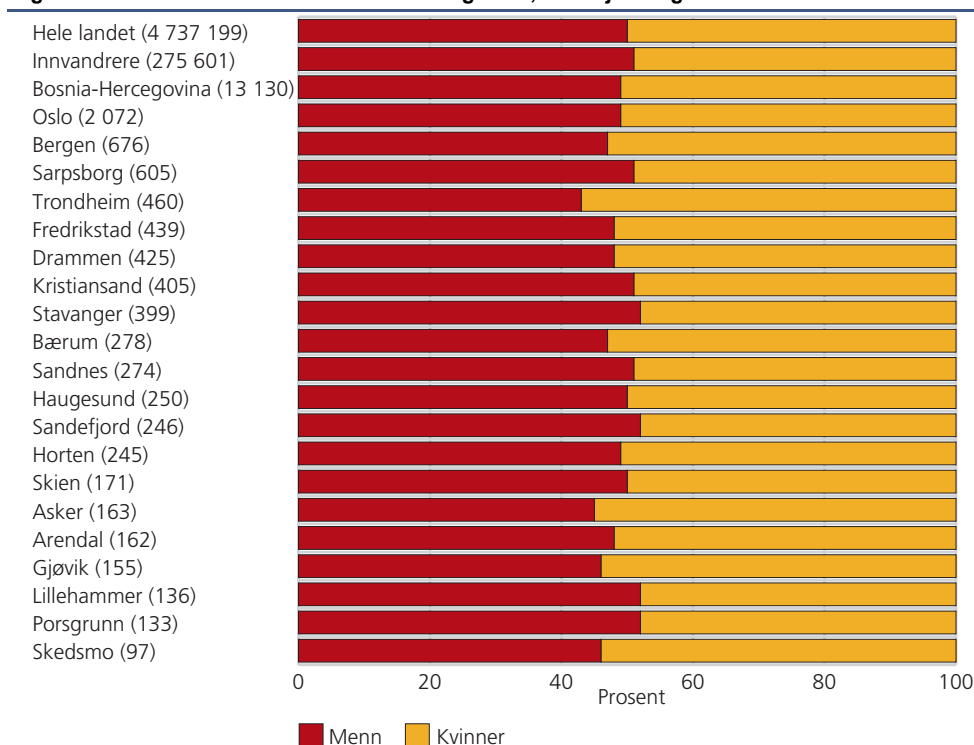
Norge av to utenlandsfødte foreldre (2 460). Her er ikke norskfødte barn av én bosniskfødt forelder tatt med, dvs. barn av innvandrere fra Bosnia-Hercegovina som har giftet seg med noen i den øvrige befolkningen. Blant de norskfødte med bosniske innvandrerforeldre er over 97 prosent under 15 år (Figur 4.2 og Figur 4.3).

Figur 4.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 4.4. Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

4.4. Eldre befolkning

Som vi nevnte ovenfor har de med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina en annen alderssammensetning enn det en finner blant mange andre flyktninggrupper, og

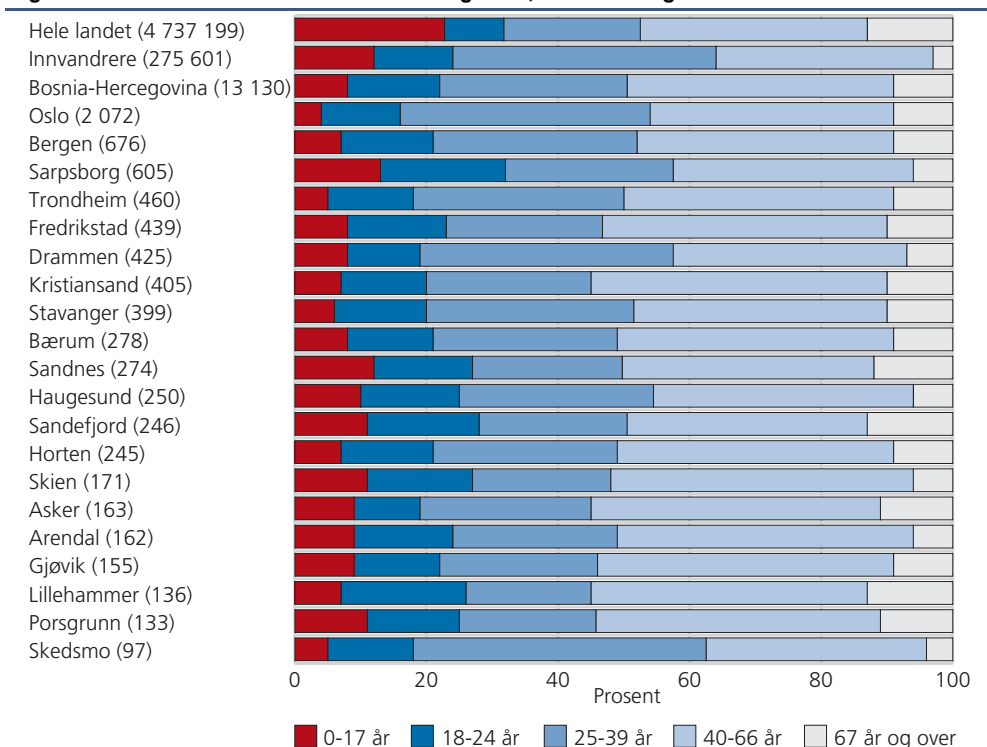
dette har sammenheng med at mange har kommet som familier. Det er relativt sett flere eldre og ikke så stor overrepresentasjon av barn og unge blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina som det er i mange andre flyktninggrupper (Henriksen 2007).

Aldersfordelingen blant bosniske innvandrere skiller seg fra den vi finner for hele landet sett under ett ved at det er svært få som i dag er under 18 år (8 mot 23 prosent) og at det er en relativt lav andel som har rukket å nå pensjonsalder, det vil si at de er 67 år eller eldre (9 mot 13 prosent) (Figur 4.2, Figur 4.3, Figur 4.5 og Figur 4.6). Dette er dog den høyeste andelen 67 eller eldre blant de 17 landene denne rapporten omhandler, og gjenspeiler at innvandrere fra Bosnia-Hercegovina er blant de eldste (i alder) innvandrergруппene i Norge. De fleste bosniske innvandrerne er i alderen 40-66 år (41 prosent), og mange er 25-39 år (29 prosent). Det samme mønsteret går igjen i stort sett alle kommunene i Figur 4.5.

I Oslo, der det bor flest bosniske innvandrere, er det færre unge og 40-66-åringer, og flere i alderen 25-39 år enn for innvandrere fra Bosnia-Hercegovina generelt. Det skyldes at Oslo relativt sett huser flere med lang botid – dvs. arbeidsinnvandrere som kom før Jugoslavias oppløsning og som i ettertid er blitt registrert med bosnisk opprinnelse. Høyest andel i aldersgruppen 25-39 finner vi i universitetsbyene og i Skedsmo (44 prosent).

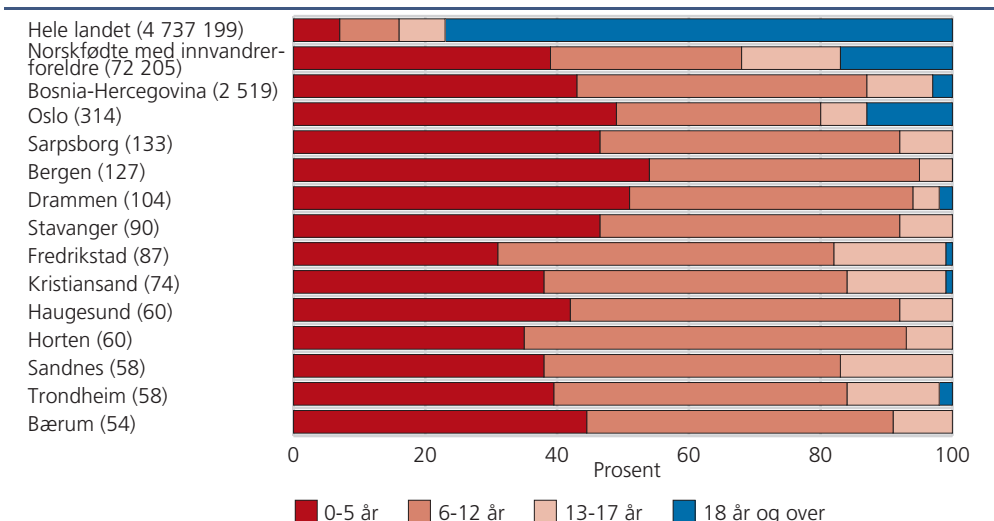
De norskfødte med innvandrerforeldre fra Bosnia-Hercegovina er yngre enn norskfødte med innvandrerforeldre generelt, som har sammenheng med at gjennomsnittsbortid er kortere enn for en rekke andre mer etablerte innvandrergrupper. Av i alt 2 519 norskfødte med innvandrerforeldre fra Bosnia-Hercegovina var 87 prosent under 13 år per 1.1.2008 mot 68 prosent blant norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Kun 3 prosent er myndige, mot 17 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Figur 4.6 viser at Oslo preges av en høyere andel i den yngste og særlig den eldste aldersgruppen sammenlignet med norskfødte med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina generelt. De eldste er barn av personer som kom før Jugoslavia ble oppløst og som senere er blitt registrert med bosnisk opprinnelse. I Bergen og Trondheim er om lag halvparten under 6 år.

Figur 4.5. Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 4.6. Norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

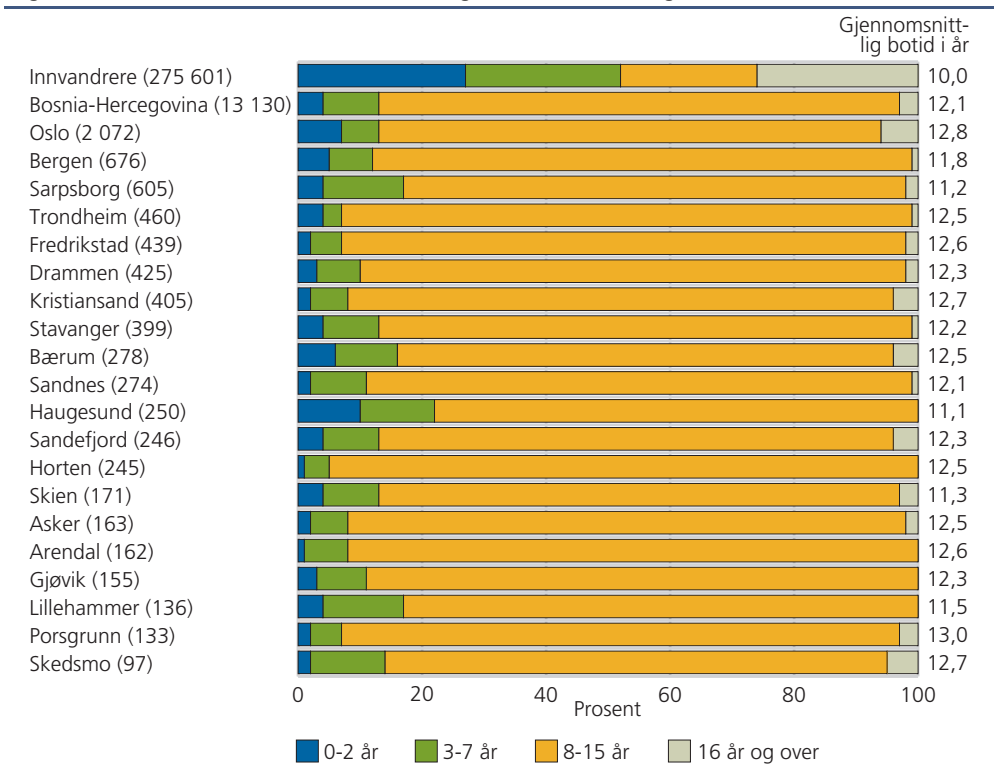
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Det at de norskfødte med bosniske innvandrerforeldre er så unge, gjør at det ennå er for tidlig å si noe om hvordan det går med dem på utdanningsarenaen og i arbeidslivet.

4.5. Lang botid i alle kommuner

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandreernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Figur 4.7. Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

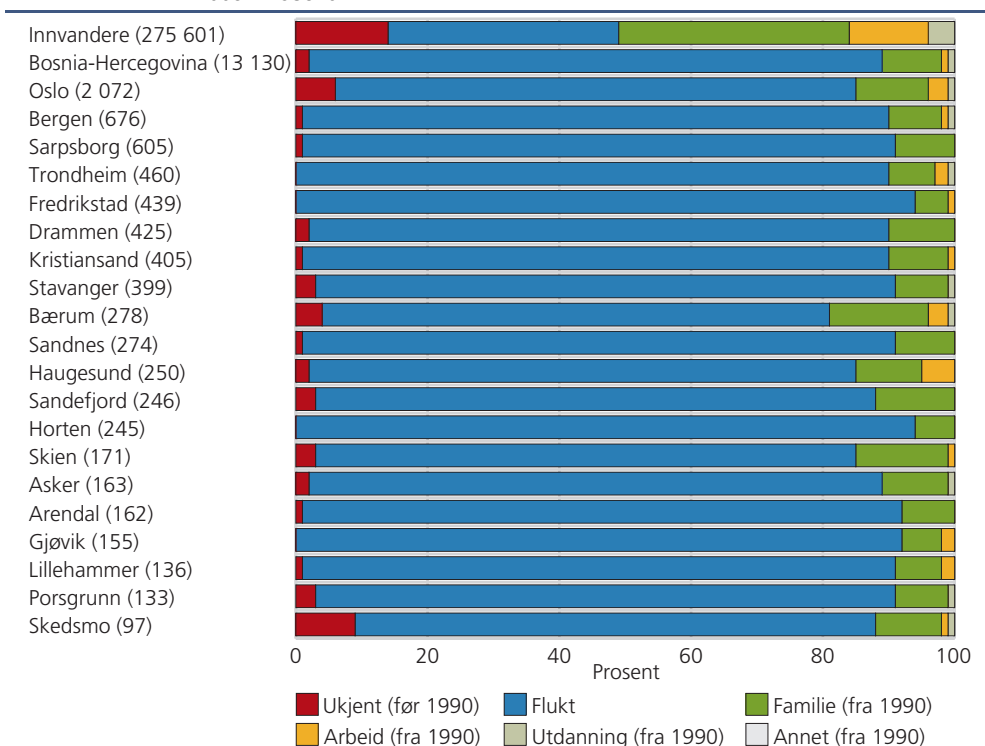
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Gjennomsnittlig botid blant bosniske innvandrere i Norge er 12 år. Dette er i gjennomsnitt like lenge som innvandrere fra Iran og to år lenger botid enn innvandrere fra Kosovo. 85 prosent hadde bodd i Norge i 8-15 år ved inngangen til 2008, mot 22 prosent for innvandrere generelt (Figur 4.7). For de bosniske innvandrere i Oslo gjaldt dette 81 prosent, mens en høyere andel enn i de andre kommunene har bodd i Norge i 16 år eller mer - 6 prosent. Som nevnt over er dette arbeidsinnvandrere som kom før krigen på Balkan. I alle kommuner i Figur 4.7 har bosnierne lang botid. Horten, Trondheim, Arendal og Fredrikstad har høyest andel med botid 8-15 år (over 90 prosent).

4.6. De fleste har kommet som flyktninger

Av alle innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, kan vi identifisere innvandringsgrunn for 98 prosent (Figur 4.8). 86 prosent av de bosniske innvandrerne i Norge har fått opphold som flyktninger, de fleste som krigsflyktninger og ”tidligere Jugoslavia-internerte” med familier. De øvrige er kommet senere som familiemedlemmer (9 prosent).

Figur 4.8. Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Statistikken over innvandringsgrunn

Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt*, *familie*, *arbeid*, *utdanning* og *annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

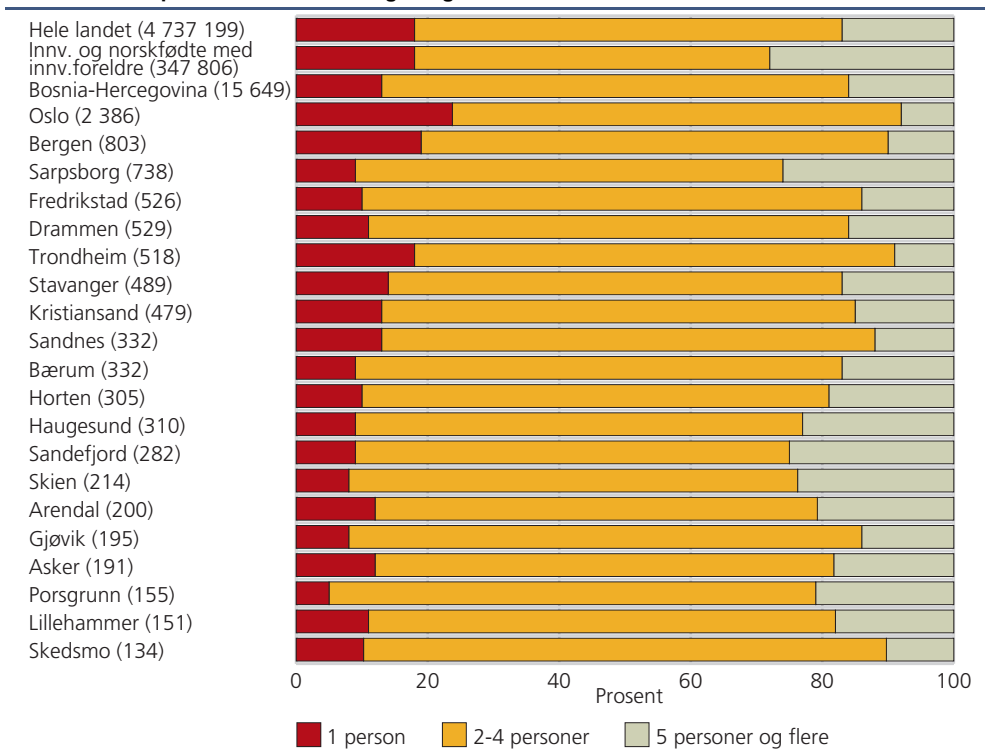
Til å være en så stor strøm av flyktninger som de som kom i perioden 1993-1995, har antallet familiegjenforente de siste 10 årene vært mye lavere enn for andre flyktninggrupper av tilsvarende størrelse (Henriksen 2007). Det har sammenheng med at flyktninger fra Bosnia-Hercegovina, i likhet med dem som senere kom fra Kosovo, fikk kollektiv beskyttelse i Norge og kom som hele familier, slik at familiegjenforeningen i etterkant har vært begrenset. Dette er hovedgrunnen til at andel flyktninger blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina er høyere enn noen annen innvandringsgruppe i Norge. Noen få er kommet på grunn av arbeid eller utdanning, 2 prosent sammenlagt. For kun 2 prosent av de bosniske innvandrerne kjenner vi ikke innvandringsgrunnen. Dette betyr at de har kommet før 1990 og av andre grunner enn flukt, særlig på grunn av arbeid før Jugoslavias oppløsning.

Det er relativt små forskjeller mellom kommunene når det gjelder årsaken til innvandring av personer fra Bosnia-Hercegovina. Vi finner den høyeste andelen familieforente i Bærum og Skien (14-15 prosent), mens Horten og Fredrikstad har høyest andel som er kommet på grunn av flukt (94 prosent). I Oslo er det en noe høyere andel (3 prosent) som er kommet på grunn av arbeid, sammenlignet med innvandrere fra Bosnia-Hercegovina generelt. Som nevnt tidligere er dette arbeidsinnvandrere som kom før Jugoslavias oppløsning.

4.7. Mange storhusholdninger i Sarpsborg

Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina og deres norskfødte barn har relativt lik fordeling av antall personer i husholdningen som befolkning i alt, men skiller seg noe ved at det er en høyere andel bosatt i husholdninger med 2-4 personer, hele 71 prosent, og at det er en noe lavere andel bosatt i énpersonhusholdninger (Figur 4.9). Noe av forklaringen ligger i aldersfordelingen blant de fra Bosnia-Hercegovina, at det relativt sett er flere i reproduktiv alder og færre eldre. Blant personer med Bosnia-Hercegovina som landbakgrunn, er det langt færre bosatt i store husholdninger enn det som er vanlig for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt, og de med bakgrunn fra Kosovo, Vietnam og Sri Lanka spesielt. Mens 28 prosent av innvandrere og deres norskfødte barn bodde i husholdninger med fem personer eller mer ved inngangen til 2008, gjaldt dette kun 16 prosent av personer med Bosnia-Hercegovina som landbakgrunn. Dette er på nivå med de fra Chile og Iran. Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden.

I alle kommunene i Figur 4.9 bor flertallet av de bosniske innvandrerne og deres norskfødte barn i husholdninger med 2-4 personer. I Oslo er det relativt sett færre bosatt i store husholdninger og flere énpersonhusholdninger enn tilfellet er for alle personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina, hvilket også er tilfellet for befolkningen generelt. Høyest andel i husholdninger med 2-4 personer finner vi i Skedsmo og Gjøvik (78-79 prosent), og lavest (65 prosent) i Sarpsborg. Det er også Sarpsborg som har den høyeste andelen bosatt i storhusholdninger med 5 personer eller flere (26 prosent), mens det altså er mest vanlig å bo alene i Oslo (24 prosent)

Figur 4.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

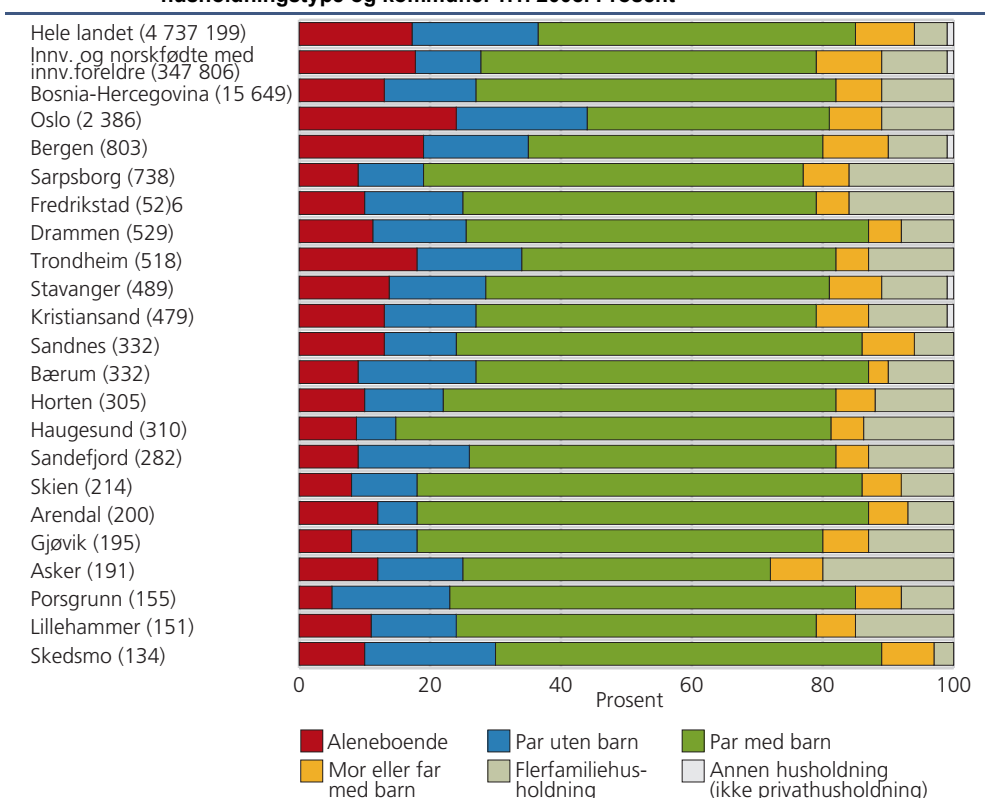
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

4.8. Høyest andel par med barn i Skien og Arendal

13 prosent av de bosniske innvandrerne og norskfødte barn av bosniere bor alene (Figur 4.10). Dette er noe lavere enn andelen for hele befolkningen, og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Den vanligste husholdningstypen er par med barn (55 prosent), mens andelen som bor i flerfamiliehusholdninger er noe høyere blant personer med Bosnia-Hercegovina som landbakgrunn enn for befolkningen generelt. Derimot er det mindre vanlig blant personer med bosnisk landbakgrunn og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt å bo med partner uten barn, sammenlignet med hele befolkningen.

I samsvar med forrige avsnitt, finner vi de høyeste andelen aleneboende i Oslo og i universitetsbyene. Oslo, Skedsmo, Porsgrunn og Bærum preges også av høyere andel par uten barn enn personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina generelt. De høyeste andelen par med barn finner vi i kommunene Skien og Arendal – begge med 68 prosent av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Bosnia-Hercegovina i denne husholdningstypen. Asker skiller seg ut med en særlig høy andel bosatt i flerfamiliehusholdninger – 20 prosent.

Figur 4.10. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

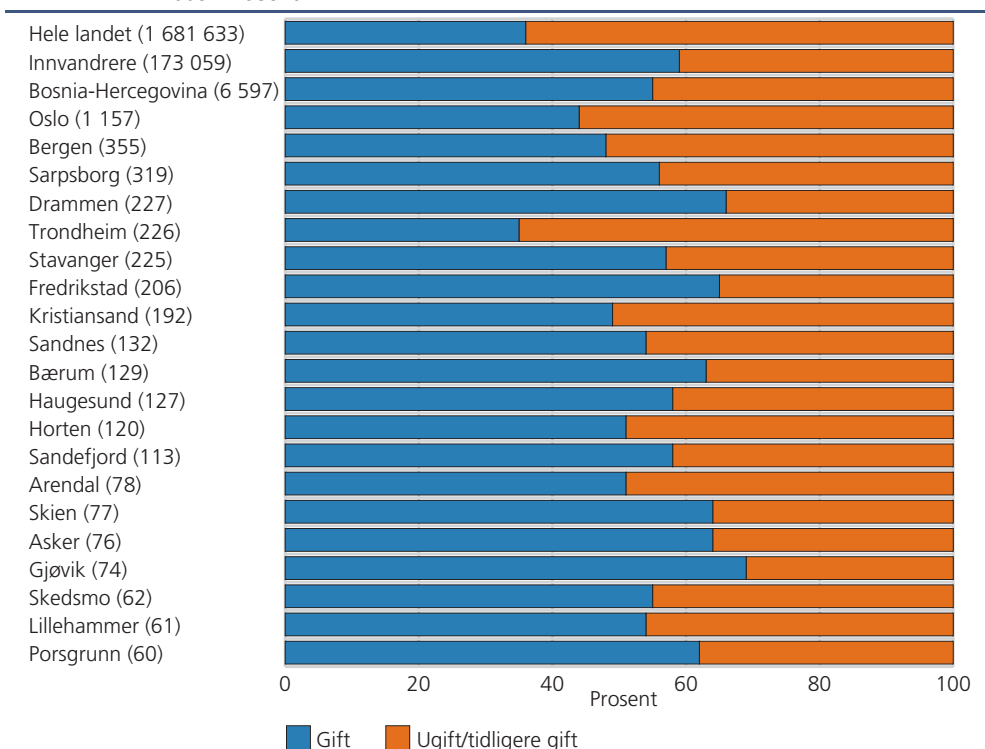
4.9. I Gjøvik er 7 av 10 gift

Litt over halvparten av alle bosniske innvandrere i alderen 20-45 år i Norge var gift ved inngangen til 2008 (Figur 4.11). Dette er på linje med andelen gifte blant innvandrere generelt og høyere enn hele befolkningen sett under ett (36 prosent). Samboerskap er en svært utbredt samlivsform i Norge. Ved å bare se på giftermål får vi ikke med store deler av de parene som faktisk dannes utenfor ekteskap. Blant de med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina er derimot andelen samboere lavere enn andelen for hele befolkningen (6 mot 13 prosent) (Daugstad 2008a). Når det gjelder tilbøyeligheten (eller mangel på tilbøyelighet) til samboerskap ligner innvandrere fra Bosnia-Hercegovina på flere andre innvandrergupper som omtales i denne rapporten, slik som Kosovo, Polen, Thailand, Filippinene og Iran.

I likhet med mange med bakgrunn fra Vietnam, Sri Lanka og Somalia, finner en stor andel innvandrere fra Bosnia og Hercegovina en partner med samme landbakgrunn bosatt i Norge. I perioden 2002-2007 gjaldt det 35 prosent av kvinnene og 31 prosent av mennene. I de fleste asiatiske og afrikanske gruppene er det langt mer vanlig å gifte seg med noen som ikke er bosatt i Norge, enn det er å finne noen som allerede bor i Norge. Blant bosniere er det derimot omtrent like vanlig å finne en partner som allerede er bosatt, som det er å gifte seg med noen som er bosatt i utlandet. I perioden 2002-2007 var det 47 prosent av kvinnene som giftet seg, som giftet seg transnasjonalt⁹ (Daugstad 2008a)

Andelen som er gift er høyest i Gjøvik, nesten 70 prosent (Figur 4.11). Som for befolkningen generelt, er det å være gift mest vanlig i storbyene, slik som Trondheim (65 prosent), Oslo, Bergen og Kristiansand med 51-56 prosent.

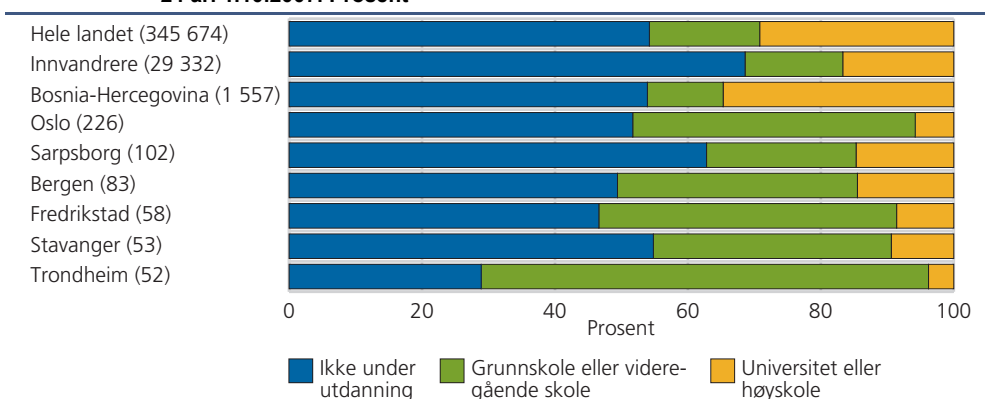
⁹ Transnasjonale giftermål er ekteskapsinngåelser mellom en person som er bosatt i Norge ved inngåelsen, og en person som ikke er folkeregistrert i Norge på samme tid. Registrering av ekteskapet kan danne grunnlag for at den parten som ikke er busett kan søke om opphold i Norge på grunnlag av en familieetablering.

Figur 4.11. Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

4.10. Høy studietilbøyelighet

Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent av innvandrerne var under høyere utdanning og 14 prosent gikk på videregående skole.

Figur 4.12. Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina i alderen 19-24 år var i like stor grad under utdanning høsten 2007 som snittet for alle 19-24-åringene, 46 prosent (Figur 4.12). Den høye deltakelsen i utdanning har sammenheng med at mange har kommet som barn sammen med familien sin. Også i andre flyktninggrupper som Sri Lanka og Iran ser vi omtrent den samme høye deltakelsen i utdanning blant innvandrere i denne alderen (44 og 41 prosent), til dels også blant vietnamesere (38 prosent). De fra Chile skiller seg derimot ut med lavere deltakelse i utdanning enn de andre eldre flyktninggruppene (34 prosent). Fordelt etter type utdanning, finner vi at det var mer vanlig at de fra Bosnia-Hercegovina var under høyere utdanning, 36 prosent, enn befolkningen generelt i samme alder (29 prosent). Relativt sett noen færre var i grunnskolen eller

videregående skole, 11 prosent. Det samme mønsteret finner vi i de andre eldre flyktningsgruppene, bortsett fra Chile.

Utdanningsdeltakelsen blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina varierer noe mellom kommunene, men det er kun Oslo og Sarpsborg som har flere enn 100 bosatte i den alderen 19-24 (Figur 4.12). I Oslo var det noe høyere andel under utdanning enn landssnittet, og det var relativt flere høyere utdanning. Det samme gjaldt i Fredrikstad. De i Sarpsborg var imidlertid sjeldnere under utdanning enn landssnittet, og andelen under høyere utdanning var særlig lav sammenlignet med de andre kommunene. I Bergen og Stavanger var fordelingen under utdanning omtrent som landssnittet, mens i Trondheim var en særlig høy andel under utdanning, og så godt som alle disse var ved en høyskole eller et universitet. Dette har en sammenheng med at dette er universitetsbyer.

4.11. Særlig høy andel i arbeidsstyrken på Vestlandet

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, det vil si enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007 (se boks om Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige og Tabell 4.2). Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent. Andelen som var sysselsatte i hele befolkningen i denne aldersgruppa, var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner. Det vil si at yrkesaktiviteten i denne aldersgruppa generelt er svært høy. Blant innvandrere var 73 prosent av mennene sysselsatt, og 58 prosent av kvinnene, altså lavere enn snittet blant befolkningen, og særlig lavere blant kvinnene.

I alderen 25-54 år var det ved 4. kvartal 2007 registrert 3 778 kvinner innvandret fra Bosnia-Hercegovina, og 3 787 menn. Hele 80 prosent av disse kvinnene var innenfor arbeidsstyrken (enten sysselsatt eller registrert arbeidsledig), mye høyere enn snittet for innvandrerkvinner (63 prosent), og nesten som snittet blant alle kvinner i befolkningen (82 prosent). Tilsvarende andel for mennene fra Bosnia-Hercegovina var 83 prosent, høyere enn snittet for innvandrer menn (78 prosent), men lavere enn snittet for alle menn (87 prosent). Det var mindre forskjell mellom kvinners og menns deltakelse i arbeidsstyrken blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina enn blant befolkningen sett under ett. Til sammen var 81 prosent av innvandrerne fra Bosnia-Hercegovina i arbeidsstyrken ved 4. kvartal 2007 (Figur 4.13).

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina hadde ved inngangen til 2008 en gjennomsnittlig botid på 12,1 år. Etter hvert har de dermed blitt en relativt etablert flyktningsgruppe, men kom seinere enn andre etablerte flyktningsgrupper fra Iran, Vietnam, Sri Lanka og Chile. Til tross for kortere botid har innvandrere fra Bosnia-Hercegovina høyere andel i arbeidsstyrken enn innvandrere fra disse fire mer etablerte innvandrergruppene. Kvinnene fra Bosnia-Hercegovina utmerker seg med en særlig høy andel i arbeidsstyrken sammenlignet med kvinner i de andre flyktningsgruppene. Men kvinnene i alle de eldre flyktningsgruppene er i arbeidsstyrken i større grad enn snittet for innvandrerkvinner generelt, bortsett fra Iran, som ligger omtrent på snittet for kvinnene.

Tabell 4.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Bosnia-Hercegov	7 565	77	4	19	5
Menn	3 787	79	4	17	5
Kvinner	3 778	76	4	20	5
Oslo	1 270	77	3	20	4
Menn	668	77	3	20	4
Kvinner	602	77	3	20	4
Bergen	396	73	5	22	6
Menn	193	76	5	20	6
Kvinner	203	71	4	25	6
Sarpsborg	329	66	7	27	10
Menn	165	68	7	24	10
Kvinner	164	64	7	29	9
Trondheim	266	76	5	19	7
Menn	112	81	5	13	6
Kvinner	154	71	5	23	7
Drammen	258	79	4	17	5
Menn	123	79	3	18	4
Kvinner	135	79	5	16	6
Fredrikstad	249	69	6	25	8
Menn	125	75	5	20	6
Kvinner	124	63	6	31	9
Stavanger	241	83	3	15	3
Menn	129	84	2	14	3
Kvinner	112	81	4	15	4
Kristiansand	233	75	6	19	7
Menn	122	82	4	14	5
Kvinner	111	68	7	25	10
Bærum	159	82	3	16	3
Menn	78	81	3	17	3
Kvinner	81	83	2	15	3
Haugesund	147	84	3	13	3
Menn	78	88	3	9	3
Kvinner	69	80	3	17	4
Horten	143	85	2	13	2
Menn	68	87	3	10	3
Kvinner	75	83	1	16	2
Sandnes	141	84	4	12	5
Menn	71	82	8	10	9
Kvinner	70	86	0	14	0
Sandefjord	127	76	7	17	8
Menn	60	75	8	17	10
Kvinner	67	78	6	16	7
Arendal	103	70	2	28	3
Skien	99	67	8	25	11
Gjøvik	95	72	5	23	7
Asker	93	89	0	11	0
Porsgrunn	77	71	3	26	4
Skedsmo	64	77	5	19	6
Lillehammer	58	91	2	7	2

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I Oslo var andelen innvandrere fra Bosnia-Hercegovina i arbeidsstyrken omtrent som landssnittet blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, 80 prosent, og det er ingen forskjell mellom kvinner og menn (Tabell 4.2). Bergen ligger noe under landssnittet (78 prosent), mens andel i arbeidsstyrken er som landssnittet blant de som bor i Trondheim. I Trondheim var det imidlertid større forskjell mellom kvinners og menns deltakelse; en større andel menn fra Bosnia-Hercegovina var innenfor arbeidsstyrken enn snittet for innvandrer menn, mens kvinner fra Bosnia-Hercegovina i mindre grad var i arbeidsstyrken sammenlignet med snittet for innvandrer kvinner. Blant de kommunene med flest innvandrere fra Bosnia-Hercegovina skiller Sarpsborg og Fredrikstad seg ut med lavere andel i arbeidsstyrken enn snittet, henholdsvis 73 og 75 prosent. I Sarpsborg trakk en lav

andel både blant kvinner og menn ned snittet, mens det i Fredrikstad særlig var en lav kvinneandel som trakk ned snittet. I Sarpsborg var botiden blant bosniere noe kortere enn snittet, 11,2 år, mens de i Fredrikstad hadde lenger botid, 12,6 år.

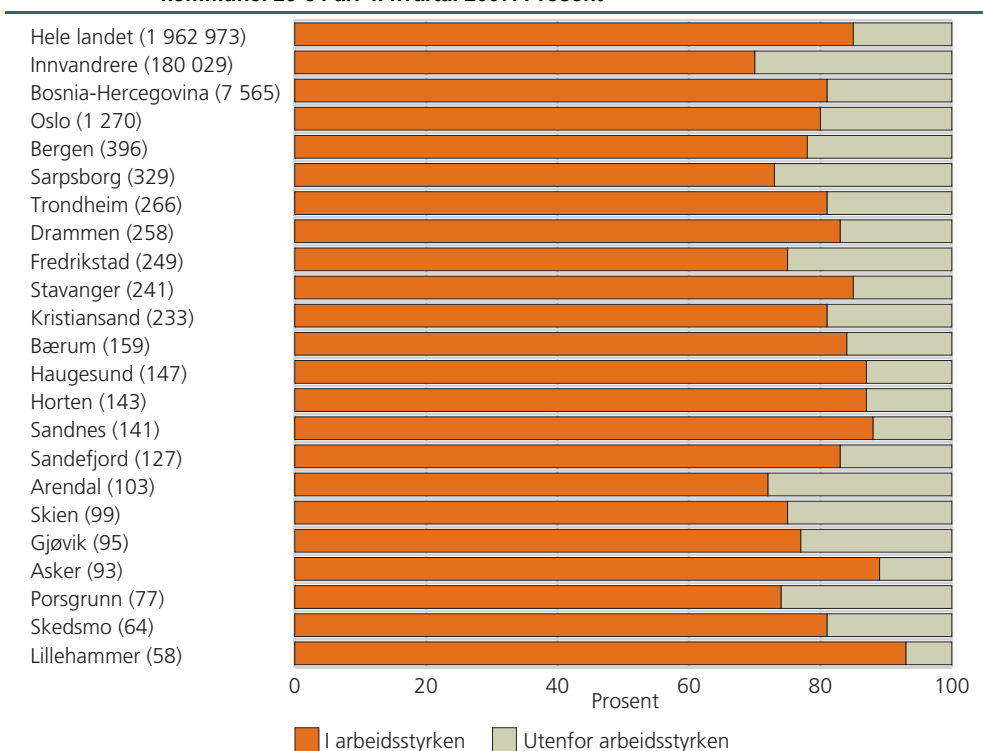
I kommunene på Vestlandet var andel bosniere i arbeidsstyrken generelt høyere enn landssnittet for bosniske innvandrere, dette gjelder både i Stavanger, Sandnes og Haugesund (henholdsvis 85, 88 og 87 prosent). I Stavanger deltok kvinner og menn i arbeidsstyrken omtrent i samme grad, mens det var en større forskjell mellom dem i Sandnes og særlig i Haugesund.

Drammen kommune ligger noe over snittet for andel innvandrere fra Bosnia-Hercegovina i arbeidsstyrken. Kommunene skiller seg ut ved at andel sysselsatte kvinner er lik andel sysselsatte menn (79 prosent), men kvinner er i noe større grad registrert som arbeidsledige. Dermed blir andel kvinner i arbeidsstyrken høyere enn menns andel (Tabell 4.2). Vi ser samme mønster blant dem fra Kosovo som er bosatt i Drammen.

Horten og Sandefjord ligger noe over snittet for bosniere, det samme gjør de to forstadskommunene til Oslo, Bærum og Asker. Kristiansand ligger på landssnittet, men her er kjønnsforskjellene større enn det som er vanlig for innvandrere fra Bosnia-Hercegovina. I den andre sørlandsbyen, Arendal, var andelen i arbeidsstyrken særlig lav, kun 72 prosent. Den var også lav i de to byene i Telemark, Skien og Porsgrunn.

Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunistørrelse/kommunetype.

Figur 4.13. Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

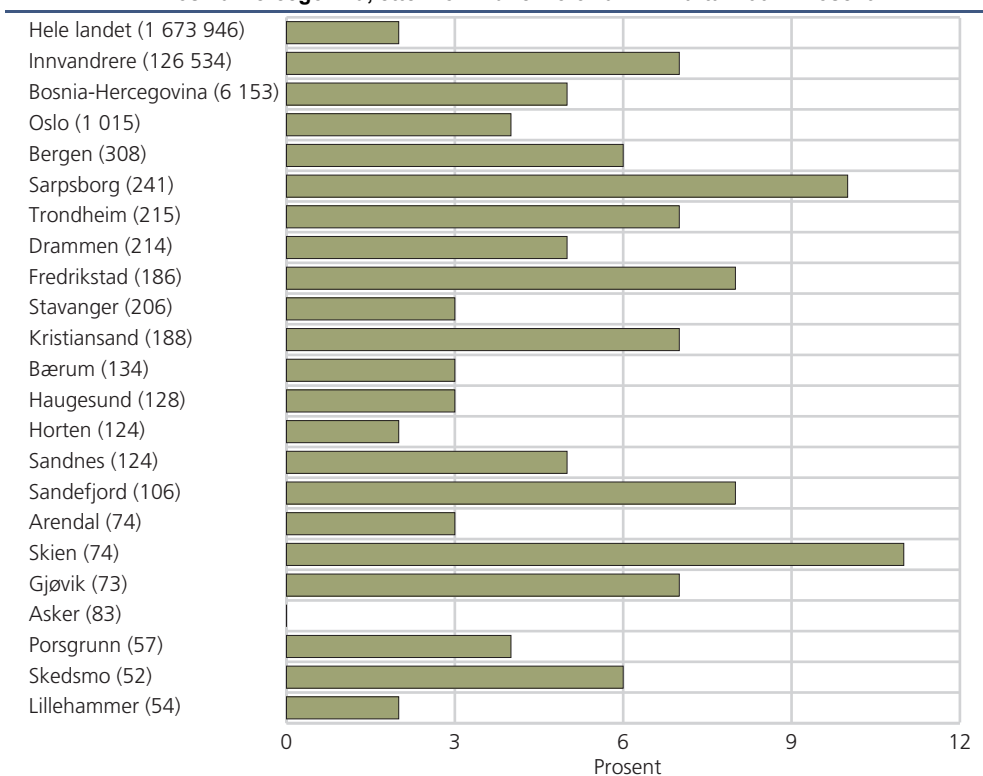
4.12. Høyest ledighet i Sarpsborg og Fredrikstad

Av alle innvandrere fra Bosnia-Hercegovina i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 4 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007. En mer vanlig

måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var 5 prosent av innvandrere fra Bosnia-Hercegovina i alderen 25-54 år arbeidsledige ved 4. kvartal 2007 (Figur 4.14).

Arbeidsledigheten blant de fra Bosnia-Hercegovina varierer en del mellom kommunene. I Oslo var ledigheten noe lavere enn snittet. Det var særlig høy arbeidsledighet i Sarpsborg og Fredrikstad, og delvis i Trondheim og Kristiansand. Av disse er det kun bosniere i Sarpsborg som har kortere botid enn snittet for bosniere. I mange av kommunene hvor andel i arbeidsstyrken var høy, ser vi at andel ledige blant disse er lav. Dette gjelder Stavanger, Bærum, Haugesund, Horten og Asker. I Haugesund var andel i arbeidsstyrken høy, med få arbeidsledige, til tross for kortere botid enn andre kommuner (11,1 år).

Figur 4.14. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

4.13. Flest i sekundærnæringen i Haugesund og Horten

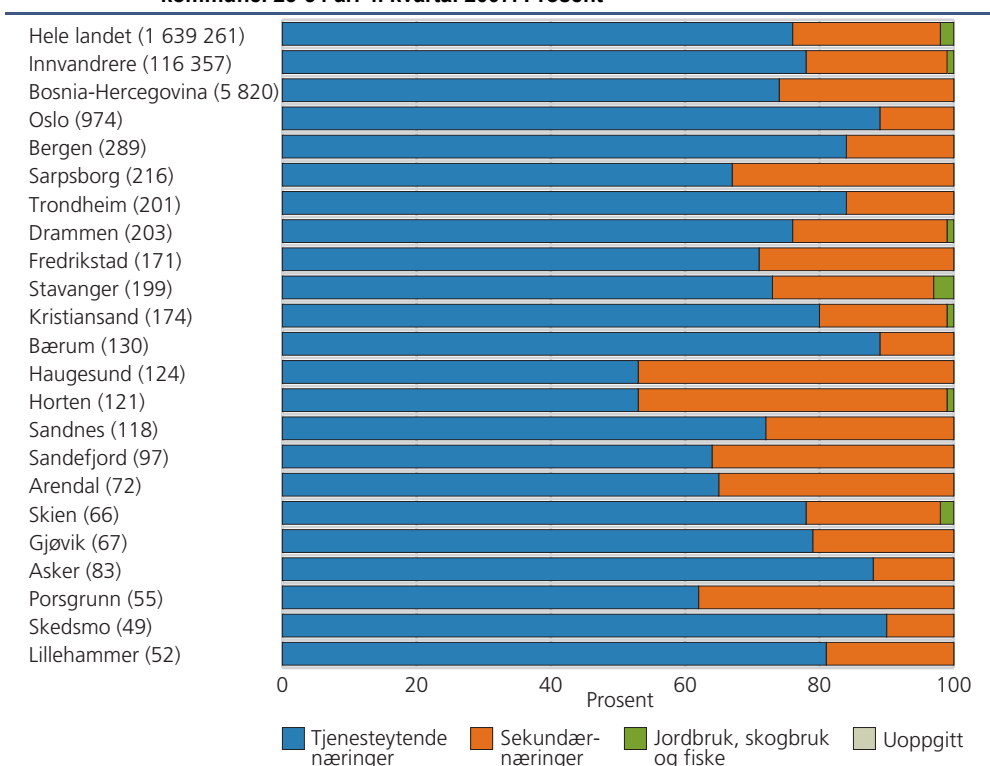
De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent i 4. kvartal i 2007. Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 78 prosent. Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina jobbet innenfor sekundærnæringen i noe større grad enn snittet for alle innvandrere, 26 mot 21 prosent.

Fordelingen på de tre hovednæringsgruppene varierer en del mellom kommunene. Det er relativt sett færre som jobber i sekundærnæringen av de som er bosatt i Oslo, Bergen og Trondheim, i tillegg til Asker og Bærum (Figur 4.15). Vi finner den høyeste andel i sekundærnæringen i Haugesund og Horten, her jobber nærmere halvparten av de sysselsatte innvandrerne fra Bosnia-Hercegovina innenfor sekundærnæringen. Disse variasjonene tilskrives hovedsaklig generelle trekk ved næringsstrukturen i kommunene.

Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

Figur 4.15. Yrkesaktive innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

4.14. Høy grad av økonomisk selvhjulpenhet i Oslo, Asker og Bærum

Blant hele befolkningen sett under ett bodde halvparten i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007 (Figur 4.16). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).

Dersom vi kun ser på innvandrere fra Bosnia-Hercegovina og deres norskfødte barn, var det mer vanlig at disse bodde i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for alle innvandrere, 41 prosent. 29 prosent bodde i husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet. Også de fleste andre eldre flyktninggruppene bor sjeldnere enn snittet for innvandrere i husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet, men noe variasjon seg imellom; Vietnam 30 prosent, Sri Lanka 24 og Chile 28. De fra Iran skiller seg

ut, med 44 prosent. Tilsvarende andel blant alle innvandrere og deres norskfødte barn var 39 prosent, og 25 prosent blant hele befolkningen.

I Oslo er det vanligere enn snittet blant de fra Bosnia-Hercegovina å bo i husholdninger med høy og middels høy økonomisk selvhjulpenhet. 28 prosent bor i husholdninger med høyeste grad av økonomisk selvhjulpenhet, hvilket betyr at nesten ingenting av samlet inntekt i disse husholdningene kommer fra offentlige overføringer (maks 4 prosent). Det er også vanligere enn snittet å bo i husholdninger med høy og middels høy økonomisk selvhjulpenhet blant bosatte i Trondheim og Stavanger. Bærum og Asker utmerker seg ved at en særlig stor andel bor i husholdninger med høy og middels høy økonomisk selvhjulpenhet. Her er de fra Bosnia-Hercegovina mer selvhjulpne enn det som er vanlig for hele befolkningen sett under ett.

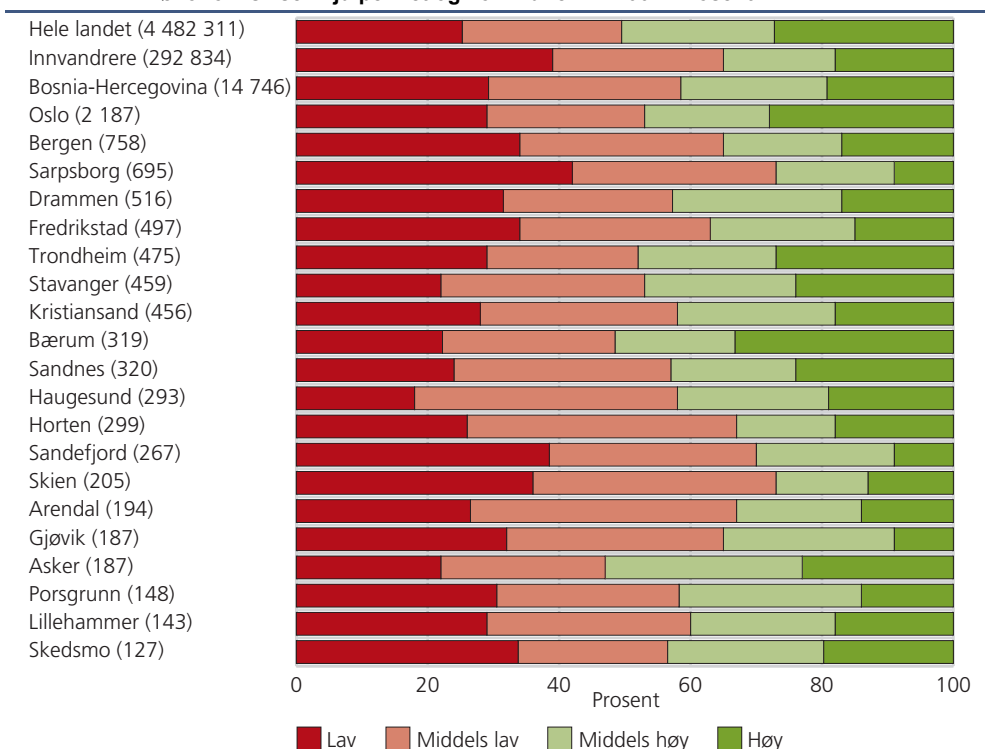
Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen "økonomisk selvhjulpenhet" er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenges er holdt utenfor), alderspensjon, tjenestepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenges og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien "lav" har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. "Middels lav" innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. "Middels høy" innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens "høy" betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

I Bergen er det vanligere å bo i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet, og vi så tidligere i kapittelet at andel i arbeidsstyrken var lavere enn snittet. Men det er særlig Sarpsborg som skiller seg ut med en høy andel boende i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet. Denne kommunen hadde en særlig lav andel i arbeidsstyrken, og arbeidsledigheten var høy. Vi finner samme mønster i Fredrikstad, men her er bosnierne mer selvhjulpne enn i Sarpsborg. Vi har sett tidligere at bosniere i Sarpsborg har kortere botid enn de fleste andre kommuner. I de kommunene hvor vi tidligere har sett at andel i arbeidsstyrken var relativt høy blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, finner vi også at de i større grad bor i husholdninger med middels høy og høy grad av økonomisk selvhjulpenhet. Det er likevel to unntak fra dette mønsteret, Horten og Sandefjord; begge kommuner hadde en høyere andel enn snittet i arbeidsstyrken, likevel er det vanligere enn snittet å bo i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet.

Figur 4.16. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

4.15. Oppsummering

Blant innvandrergруппene i Norge utgjør innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Bosnia-Hercegovina den sjette største gruppa blant de 17 som omtales i denne rapporten, etter Polen, Pakistan, Irak, Somalia og Vietnam. Av alle innvandrergруппer utgjør personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina den niende største innvandrergруппen.

Det bodde totalt 13 130 bosniske innvandrere og 2 519 norskfødte med bosniske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. De norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde 16 prosent av de med bosnisk bakgrunn, langt lavere enn blant de med bakgrunn fra Kosovo hvor flere kom til Norge allerede før Jugoslavias oppløsning.

Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina er stort sett kommet til Norge som flyktninger på begynnelsen av 1990-tallet, og har gjennomsnittlig 12 års botid i Norge. De fikk kollektiv beskyttelse i Norge og er i stor grad kommet som familier. Noen er også kommet som arbeidsinnvandrere før Jugoslavias oppløsning.

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med bosnisk bakgrunn i 272 av landets 430 kommuner. Bosniske innvandrere og norskfødte med bosniske foreldre har langt mer spredt bosetning enn de fleste eldre flyktninggruppene i denne rapporten, og de har mer til felles med bosetningsmønsteret blant nyere flyktninggrupper slik som de fra Kosovo, og blant befolkningen generelt i Norge.

Bosetningsmønsteret gjenspeiler kommunenes bosetting av flyktninger, men også at bosniere flytter mindre rundt i Norge enn andre flyktninggrupper etter bosetting, og at de er mindre preget av flytting til Oslo. Kun 15 prosent av de bosniske innvandrerne i Norge bor i Oslo. Dette gjelder 12 prosent av de norskfødte barna med bosniske innvandrerforeldre.

De med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina har en annen alderssammensetning enn det en finner blant mange andre flyktninggrupper, og dette har sammenheng med at

mange har kommet som familier. Det er relativt sett flere eldre og ikke så stor overrepresentasjon av barn og unge blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina som det er i mange andre flyktninggrupper. Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina er blant de eldste (i alder) innvandregruppene i Norge. Kjønnfordelingen er svært jevn.

I Oslo er det en noe høyere andel som er kommet på grunn av arbeid, sammenlignet med innvandrere fra Bosnia-Hercegovina generelt, og her finner vi også høyest andel med lang botid. Dette er arbeidsinnvandrere som kom før Jugoslavias oppløsning.

Innvandrere 19-24 år fra Bosnia-Hercegovina var i større grad under utdanning enn snittet for innvandrere. Av de under utdanning var de aller fleste under høyere utdanning.

Det er nesten like høy andel innvandrere fra Bosnia-Hercegovina i arbeidsstyrken som snittet for befolkningen sett under ett, og det er mindre forskjell mellom kvinner og menn enn det som er vanlig i hele befolkningen. Andel i arbeidsstyrken er også høyere enn andre etablerte flyktninggrupper (fra Iran, Chile, Sri Lanka, Vietnam), til tross for at de fra Bosnia-Hercegovina har kortest botid.

En høyere andel av innvandrere fra Bosnia-Hercegovina enn innvandrersnittet bor i husholdninger med høy eller middels høy grad av økonomisk selvhjulpenhet, to av fem.

De to byene i Østfold, Sarpsborg og Fredrikstad, utmerker seg med en særlig lav andel av innvandrere fra Bosnia-Hercegovina i arbeidsstyrken, og at relativt sett færre bor i husholdninger med høy og middels høy økonomisk selvhjulpenhet. Dette gjelder i større grad for dem bosatt i Sarpsborg enn i Fredrikstad. Bergen er en annen by med samme mønster, selv om det ikke er like sterkt som i Østfold.

I Oslo er det særlig mange som bor i husholdninger med høyest grad av økonomisk selvhjulpenhet. Kvinner og menn fra Bosnia-Hercegovina bosatt i hovedstaden er i like stor grad innenfor arbeidsstyrken. Asker og Bærum utmerker seg med en høy andel i arbeidsstyrken, og særlig mange som bor i husholdninger med høy og middels høy økonomisk selvhjulpenhet.

Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina bosatt i byer på Vestlandet (Stavanger, Sandnes, Haugesund) har en høyere andel i arbeidsstyrken enn snittet, mens det er en lavere andel i byene i Agder og Telemark (Kristiansand, Arendal, Skien, Porsgrunn).

5. Chile som landbakgrunn

Det bodde til sammen 7 300 chilenske innvandrere og norskfødte med chilenske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. Blant innvandrergruppene i Norge utgjør de chilenske innvandrerne og deres norskfødte barn til sammen den minste gruppen av de 17 landene som omtales i denne rapporten. Av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre utgjør personer med bakgrunn fra Chile den 21. største innvandrergruppen. Innvandrere fra Chile er stort sett kommet til Norge som flyktninger, først på grunn av militærkupp i 1973 og deretter på grunn av økonomisk og politisk krise i perioden 1987-1989. De har gjennomsnittlig 18 års botid i Norge.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

5.1. Chilenerne i 235 av landets kommuner

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med chilensk bakgrunn i 235 av landets 430 kommuner. Tabell 5.1 viser de 14 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Chile. I disse 14 kommunene bor 69 prosent av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Chile. 26 prosent av de chilenske innvandrerne i Norge bor i Oslo. Dette gjelder 23 prosent av de norskfødte barna med chilenske foreldre. Chilenske innvandrere og norskfødte med chilenske foreldre har en mer spredt bosetning enn det vi for eksempel ser hos andre etablerte innvandrergrupper som de med bakgrunn fra Pakistan og Marokko, og mange trekk til felles med bosettingsmønsteret blant andre eldre flyktninggrupper, slik som de med bakgrunn fra Vietnam og Iran. Blant de med chilensk bakgrunn bor 8 av 10 i sentrale kommuner¹⁰, samme andel som blant de med bakgrunn fra Vietnam og Iran. Men de bor mer sentralt enn de med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina.

Det bodde totalt 5 797 chilenske innvandrere og 1 482 norskfødte med chilenske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. De norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde 20 prosent av de med chilensk bakgrunn (Tabell 5.1). Sammen med Iran er dette en lavere andel enn den vi finner for eldre innvandrergrupper med lang botid i Norge, og mer på linje med nyere flyktninggrupper som Irak. Dette har sammenheng med at chilenske innvandrere har lave barnetall og at det blant

¹⁰ SSB definerer kommunesentralitet etter avstand til nærmeste tettsted, definert etter tettstedets størrelse. Sentralitet deles inn i 4 ulike grupper. Sentralitet 0: Kommuner som ikke oppfyller kravene om reisetid fra tettstedene (minst sentrale kommuner). Sentralitet 1: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (mindre sentrale kommuner). Sentralitet 2: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (noe sentrale kommuner). Sentralitet 3: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 (landsdelssenter) eller som ligger innenfor 75 minutters (for Oslo: 90 minutters) reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (sentrale kommuner).

chilenere er vanligere enn for innvandrere fra mange andre land å stifte familie med en uten innvandrerbakgrunn.

Det bor flest innvandrere og norskfødte med chilenske innvandrerforeldre i Oslo, totalt 1 896 personer. Disse utgjør til sammen 0,3 prosent av folketallet i hovedstaden. Deretter følger Bergen og Kristiansand med over 600 personer med chilensk bakgrunn. Høyest konsentrasjon av personer med chilensk bakgrunn finner vi i Kristiansand, der de utgjør 0,8 prosent av det totale folketallet i kommunen.

Norskfødte med chilenske innvandrerforeldre har stort sett det samme bosettingsmønsteret som foreldregenerasjonen. De utgjør 0,1 prosent av Oslos befolkning. Det er en god del chilenerne som har stiftet familie med personer i den øvrige befolkningen i Norge, og 2 850 personer er født i Norge med en norskfødt og en chilenskfødt forelder. Disse regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og blir derfor ikke beskrevet i dette kapitlet. Dette er det høyeste antallet norskfødte med én innvandrerforelder blant de eldre flyktninggruppene vi ser på i denne rapporten, men det er langt færre enn det vi finner blant personer fra for eksempel Thailand eller Filippinene. Disse to sistnevnte innvandrergruppene har derimot et migrasjonsmønster som er helt annerledes enn chilenerne.

Tabell 5.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Chile, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

	Befolkningen i alt	Antall		Norskfødte med innvandrerforeldre	Prosent norskfødte med innvandrerforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet		
		Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere			Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre
Hele landet	4 737 199	7 279	5 797	1 482	20	0,2	0,1	0,0	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	1 896	1 560	336	18	0,3	0,3	0,1	26,0	26,9	22,7
Bergen	247 732	1 201	926	275	23	0,5	0,4	0,1	16,5	16,0	18,6
Kristiansand	78 908	645	487	158	24	0,8	0,6	0,2	8,9	8,4	10,7
Stavanger	119 576	231	198	33	14	0,2	0,2	0,0	3,2	3,4	2,2
Trondheim	165 182	209	168	41	20	0,1	0,1	0,0	2,9	2,9	2,8
Skien	50 862	173	122	51	29	0,3	0,2	0,1	2,4	2,1	3,4
Bærum	108 109	144	111	33	23	0,1	0,1	0,0	2,0	1,9	2,2
Haugesund	32 953	104	85	19	18	0,3	0,3	0,1	1,4	1,5	1,3
Kongsberg	23 995	93	65	28	30	0,4	0,3	0,1	1,3	1,1	1,9
Drammen	60 138	88	71	17	19	0,1	0,1	0,0	1,2	1,2	1,1
Skedsmo	46 140	79	60	19	24	0,2	0,1	0,0	1,1	1,0	1,3
Karmøy	38 925	69	59	10	14	0,2	0,2	0,0	0,9	1,0	0,7
Asker	52 906	58	47	11	19	0,1	0,1	0,0	0,8	0,8	0,7
Røyken	18 227	50	41	9	18	0,3	0,2	0,0	0,7	0,7	0,6

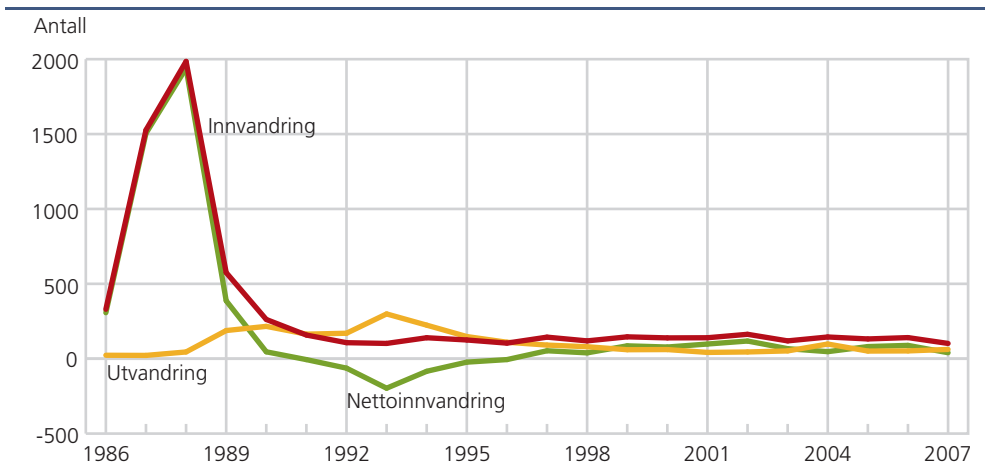
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

5.2. Mange kom på slutten av 1980-tallet

Innvandringen til Norge fra Chile begynte etter militærkuppet i Chile september 1973. Det kom en del politiske flyktninger i flere år etter det, og tilstrømmingen tok seg opp igjen etter midten av 1980-tallet. Årsaken til økningen i innvandringen av chilenske statsborgere på slutten av 80-tallet var den økonomiske krisen i Chile, kombinert med militærregimets stadig sterkere konfrontasjoner med en stadig mer aktiv opposisjon (Kjeldstadli 2003). Toppen ble nådd i 1987 og 1988 da det kom henholdsvis 1 527 og 1 985 innvandrere fra Chile til Norge. Fra 1990 og frem til 2007 var innvandringen nokså stabil, på mellom 100 og 150 chilenske statsborgere årlig.

Utvandringsstatistikken viser når chilenske statsborgere ble registrert utflyttet i folkeregisteret. Dette kan skje lenge etter at personen i realiteten er flyttet ut. Første halvdel av 90-tallet var det negativ nettoinnvandring. Det vil si at det har vært flere flyttinger av chilenske statsborgere fra Norge enn til Norge. Noe av dette kan tilskrives tilbakevendingsprogrammer, men "hoppet" i 1993 skyldes nok først og fremst at folkeregisteret dette året hadde en "opprydding" i sine register. I gjennomsnitt er 105 chilenske statsborgere registrert flyttet fra Norge hvert år i perioden 1986-2007.

Figur 5.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Chile. 1986-2007. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandring og utvandring – skal vi telle statsborgere eller innvandrere?

Vi har i rapporten valgt å se på inn- og utvandring etter statsborgerskap fordi det trolig er det mest relevante i en innvandringsanalytisk sammenheng. Inn- og utvandringsstatistikk publiseres oftest på den ene av disse to måtene:

- a) Inn- og utvandring fordeles etter fra- og tilflyttingsland, uavhengig av statsborgerskap.
 - b) Inn- og utvandring fordeles etter statsborgerskap. Disse kan flytte fra hvilket som helst land, ikke nødvendigvis landet de har statsborgerskap fra.
- Inn- og utvandring etter disse to tellemåtene, vil vise forskjellige tall. Forskjellene skyldes at mange utflyttere ikke oppgir hvilket land de flytter til, samt at flyttestatistikken som viser hvilket land de flytter til også inkluderer statsborgere av andre land, deriblant Norge. Videre ”mister” vi norske statsborgere med utenlandsk bakgrunn i statistikken som viser flyttinger blant utenlandske statsborgere.

5.3. Jevn kjønnsfordeling i alle kommuner

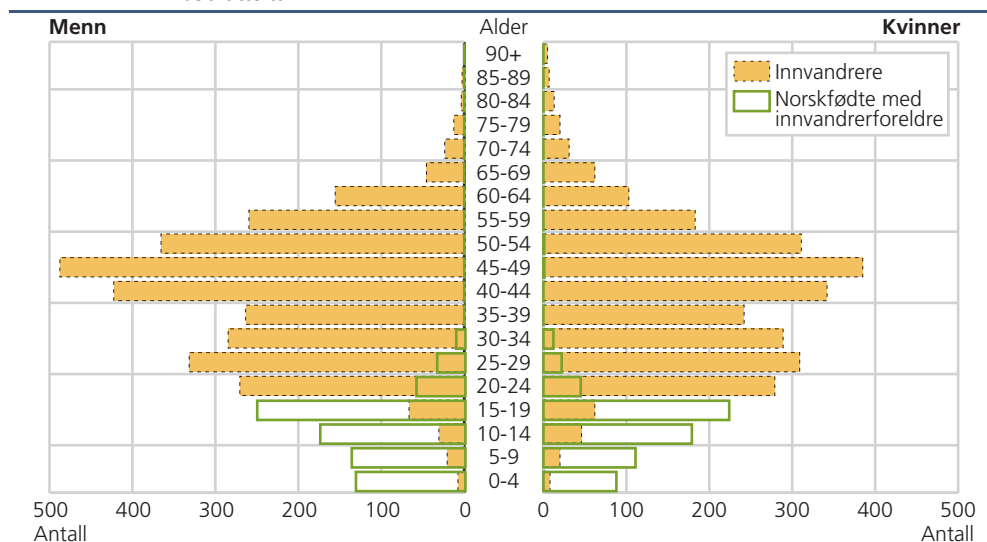
Kjønnsfordelingen blant chilenske innvandrerne i Norge er svært jevn, og på linje med andre eldre flyktninggrupper det er naturlig å sammenligne med, som Bosnia-Hercegovina, Vietnam og Sri Lanka. Ved inngangen til 2008 bodde det 3 080 menn og 2 717 kvinner blant chilenske innvandrere i Norge, det vil si at andelen kvinner er på 47 prosent (Figur 5.4). Den laveste kvinneandelene finner vi i den største 5-årige aldersgruppen, 45-49 år, på 874 personer. Her er 44 prosent kvinner. Det er liten og ikke systematisk variasjon mellom kommunene (Figur 5.4). Haugesund har noe lavere kvinneandel enn de andre kommunene (33 prosent).

Det er svært få bosatte chilenske innvandrere som er under 20 år, kun 5 prosent. Dette er barn som er født i utlandet og som er kommet til Norge sammen med sine chilenske foreldre¹¹. Unge personer med foreldre fra Chile er i hovedsak norskfødte. Blant alle under 20 år med foreldre fra Chile er 83 prosent født i Norge av to utenlandsfødte foreldre (1 297 personer). Blant de norskfødte med chilenske innvandrerforeldre er over 88 prosent under 20 år (Figur 5.3).

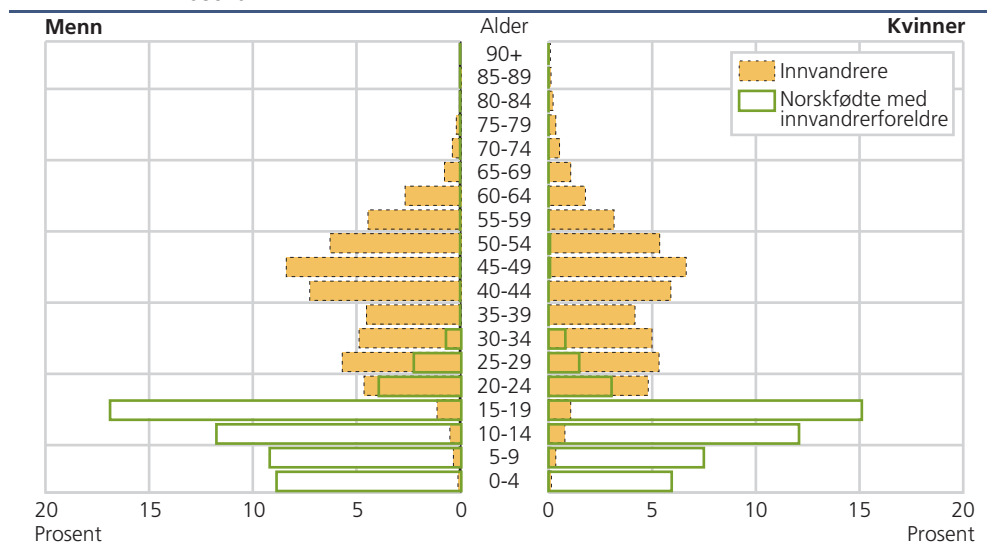
Befolknings sammensetningen blant de norskfødte med chilenske innvandrerforeldre er annerledes sammenlignet med mange andre grupper. De fleste gruppene vokser ved at det blir stadig flere i de yngste aldersgruppene, men blant norskfødte med chilenske innvandrerforeldre blir de nye årskullene stadig mindre. Det skyldes dels at mange chilenske innvandrere er over reproduktiv alder, og dels at relativt mange får barn med personer i den øvrige befolkningen. Disse blir, som nevnt tidligere, ikke beskrevet i dette kapitlet.

¹¹ Barna kan ha kommet til Norge sammen med én eller to foreldre.

Figur 5.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Chile, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

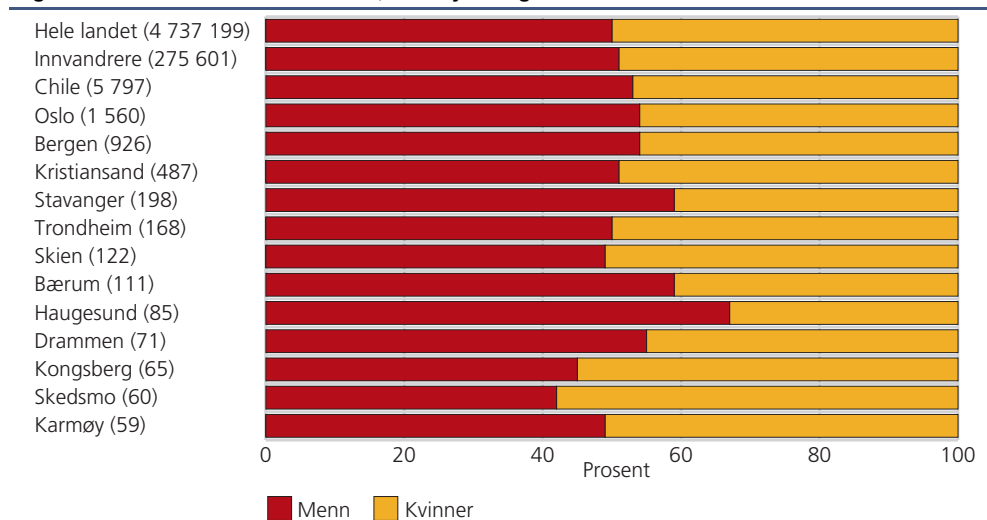

Figur 5.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Chile, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 5.4. Innvandrere fra Chile, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

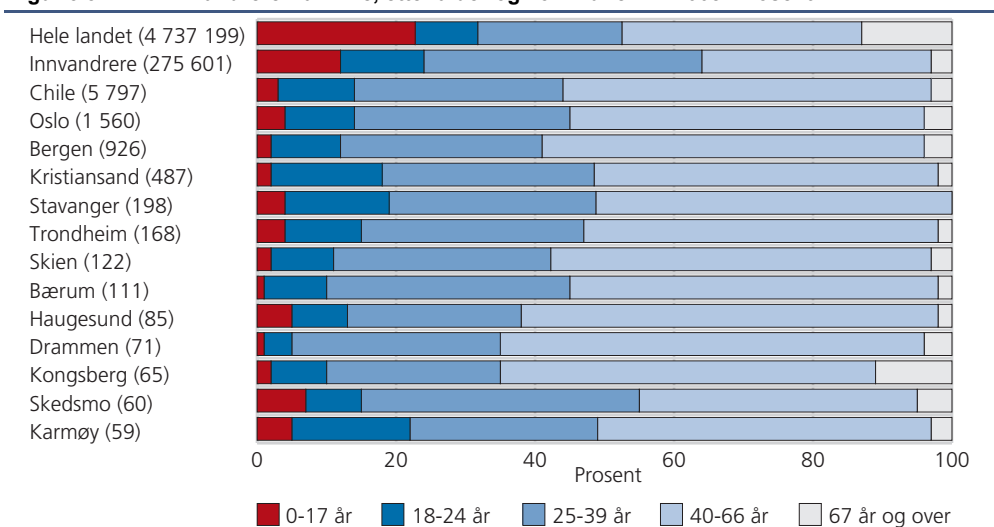
5.4. Mange er 40-66 år, flest i denne alderen i Drammen og Haugesund

Det følger av foregående avsnitt at aldersfordelingen blant chilenske innvandrere skiller seg fra den vi finner for hele landet sett under ett ved at det er svært få som i dag er under 18 år (3 mot 23 prosent). I tillegg er det en relativt lav andel som har rukket å nå pensjonsalder, det vil si at de er 67 år eller eldre (3 mot 13 prosent) (Figur 5.2, Figur 5.3, Figur 5.5 og Figur 5.6). De fleste chilenske innvandrerne er i alderen 40-66 år (53 prosent), og mange er 25-39 år (30 prosent). Dette er imidlertid et aldersmønster som går igjen i alle kommunene i Figur 5.4, og som samsvarer godt med det vi finner for eldre flyktninggrupper Norge, hvor det er få unge innvandrere og mange i arbeidsfør alder. Chile skiller seg imidlertid ut ved å ha den desidert høyeste andelen 40-66 år av alle land som omtales i denne rapporten, og lavest andel (sammen med Vietnam) under 18 år. Dette skyldes at chilenske innvandrere i Norge har lang botid og at innvandringen fra Chile nærmest har stoppet opp.

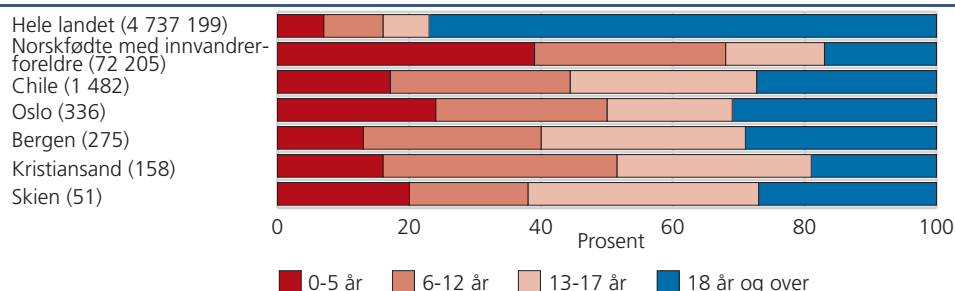
Det er generelt liten variasjon mellom kommunene. I Oslo, der det bor flest chilenske innvandrere, er fordelingen omtrent slik den er for innvandrere fra Chile generelt. Høyest andel i aldersgruppen 40-66 finner vi i Drammen og Haugesund med henholdsvis 61 og 60 prosent.

De norskfødte med foreldre fra Chile er eldre enn norskfødte med innvandrerforeldre generelt (Figur 5.6). Dette skyldes at innvandrere fra Chile har relativt lang botid i Norge sammenlignet med mange andre innvandrergrupper og at mange barn født i Norge etter hvert er blitt store. Dessuten kommer det stadig færre barn til, fordi, som nevnt over, mange chilenske innvandrere er over reprodusiv alder og mange får barn med personer i den øvrige befolkningen (2 850 personer per 1.1.2008). Av i alt 1 482 norskfødte med innvandrerforeldre fra Chile var kun 17 prosent under 6 år ved inngangen til 2008 mot 39 prosent blant norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Resten er likt fordelt mellom de eldre aldersgruppene, og i de to eldste ser vi om lag 10 prosentpoeng høyere andel blant norskfødte med chilenske innvandrerforeldre sammenlignet med norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Figur 5.6 viser at Oslo preges av en høyere andel i den yngste og eldste aldersgruppen sammenlignet med de andre kommunene i figuren.

Figur 5.5. Innvandrere fra Chile, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

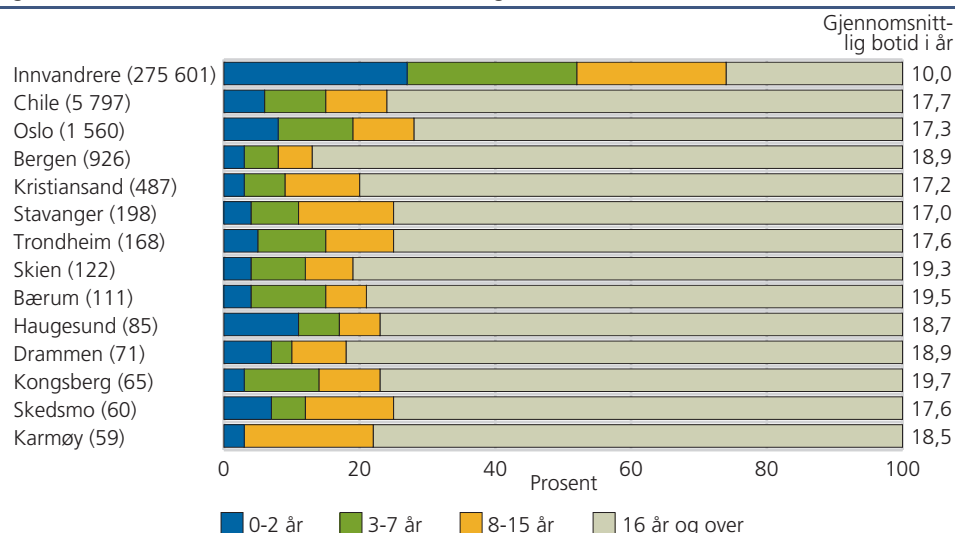
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 5.6. Norskfødte med foreldre fra Chile, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

5.5. Lang botid i alle kommuner

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsetting varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Figur 5.7. Innvandrere fra Chile, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Gjennomsnittlig botid blant chilenske innvandrere i Norge er på 17,7 år. Blant de 17 landene som omtales i denne rapporten er det kun innvandrere fra Pakistan som har lenger gjennomsnittlig botid, 18,1 år. Dette er imidlertid to grupper med svært ulike migrasjonshistorier i Norge. 77 prosent hadde bodd i Norge i mer enn 15 år ved inngangen til 2008, mot 26 prosent for innvandrere generelt (Figur 5.7). For de chilenske innvandrere i Oslo gjaldt dette 72 prosent. I alle kommuner i Figur 5.7 har chilenske innvandrere lang botid. Bergen og Drammen har høyest andel med botid over 15 år (82-87 prosent).

5.6. Nesten 2 av 3 har kommet som flyktninger

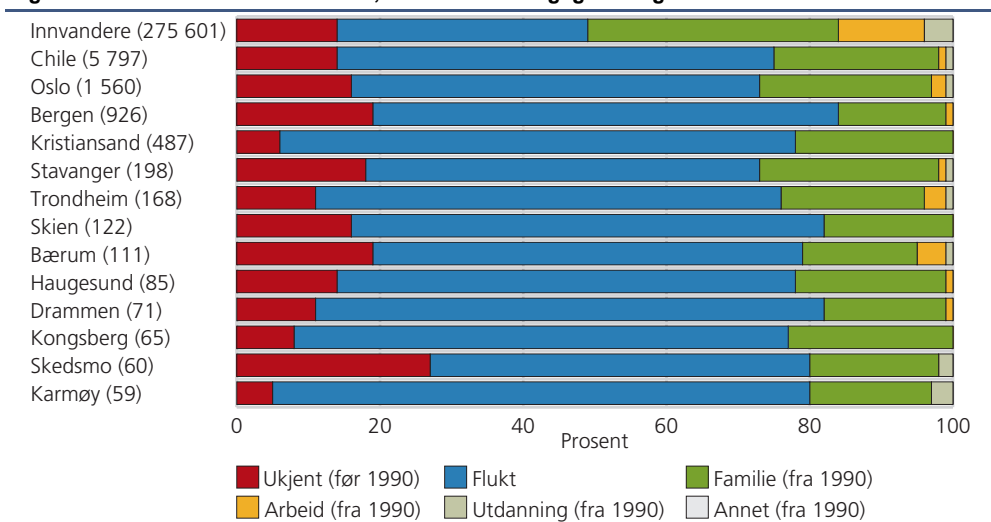
Av alle innvandrere fra Chile, kan vi identifisere innvandringsgrunn for 86 prosent (Figur 5.8). 61 prosent av de chilenske innvandrerne i Norge har fått opphold som flyktninger etter søknad om asyl. Få har kommet som overføringsflyktninger. Som nevnt ovenfor fant mye av innvandringen fra Chile sted midt på 1970-tallet og i 1987-1989, først på grunn av militærkupp i 1973, deretter på grunn av økonomisk og politisk krise. Blant de chilenske innvandrerne har 23 prosent kommet på grunnlag av familiejenforening eller -etablering. Noen få er kommet på grunn av arbeid eller utdanning, 2 prosent sammenlagt. For 14 prosent av de chilenske

innvandrerne kjenner vi ikke innvandringsgrunnen. Dette betyr at de har kommet før 1990 og av andre grunner enn flukt.

Statistikken over innvandringsgrunn
 Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

Det er relativt små forskjeller mellom kommunene når det gjelder årsaken til innvandring av personer fra Chile. Vi finner den høyeste andelen familiegjennforente i Stavanger (25 prosent), mens Karmøy har høyest andel som er kommet på grunn av flukt (75 prosent).

Figur 5.8. Innvandrere fra Chile, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

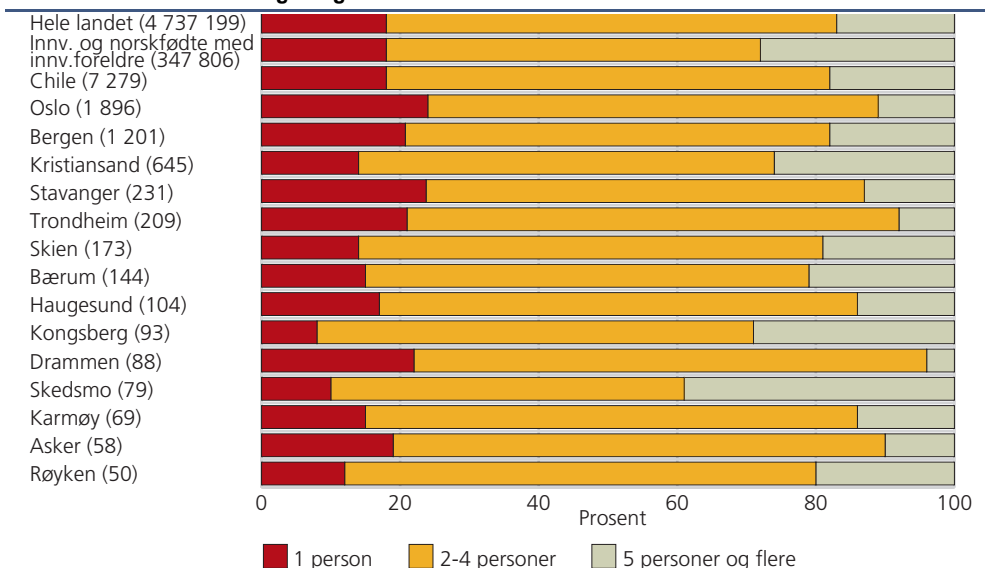
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

5.7. Flest i husholdninger med to til fire personer i Drammen

Innvandrere fra Chile og deres norskfødte barn har bortimot lik fordeling av antall personer i husholdningen som befolkningen i alt, og skiller seg dermed noe fra innvandrere og deres norskfødte barn generelt (Figur 5.9). Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden. Blant personer med Chile som landbakgrunn, er det langt færre som bor i store husholdninger enn det som er vanlig for øvrige innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Mens 28 prosent av innvandrere og deres norskfødte barn bodde i husholdninger med fem personer eller mer ved inngangen til 2008, gjaldt dette kun 18 prosent av personer med Chile som landbakgrunn. Hele 64 prosent av de chilenske innvandrerne og befolkningen i alt bodde i husholdninger med to til fire personer ved inngangen til 2008, og 18 prosent bodde alene. Fordelingen blant personer med bakgrunn fra Chile er svært lik den vi finner for personer med bakgrunn fra Iran og Bosnia-Hercegovina, og svært ulik det vi ser blant de med bakgrunn fra Vietnam og Sri Lanka, som også er av de eldste flyktninggruppene i Norge.

I de fleste kommuner bor flertallet av de chilenske innvandrerne og deres norskfødte barn i husholdninger med 2-4 personer (Figur 5.9). Høyest andel finner vi Drammen, 74 prosent, og lavest (51 prosent) i Skedsmo. Det er Skedsmo som har den høyeste andelen bosatt i store husholdninger med 5 personer eller flere, mens det er mest vanlig å bo alene i Oslo og Stavanger (24 prosent), hvilket også er tilfellet for befolkningen generelt (se <http://www.ssb.no/familie/>).

Figur 5.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Chile, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

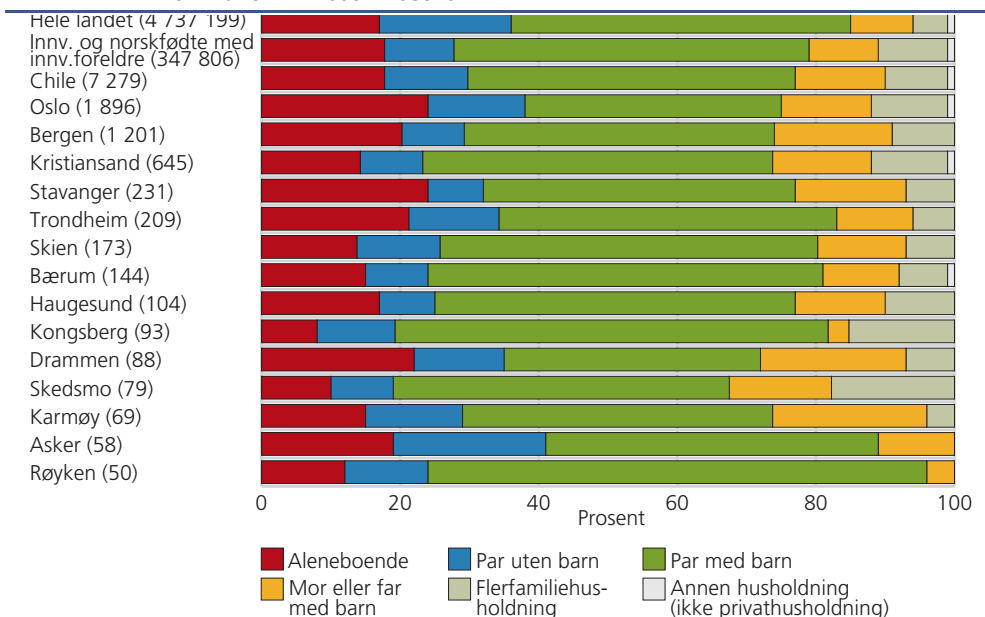

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

5.8. Høyest andel par med barn i Røyken og Kongsberg

18 prosent av de chilenske innvandrerne og deres norskfødte barn bor alene (Figur 5.10). Dette er nærmest identisk med andelen for hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Den vanligste husholdningstypen er par med barn (48 prosent), mens andelen som bor i flerfamiliehusholdninger er noe høyere blant personer med Chile som landbakgrunn enn for befolkningen generelt. Derimot er det langt mindre vanlig blant personer med chilensk landbakgrunn og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt å bo med partner uten barn, sammenlignet med hele befolkningen.

Figur 5.10. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Chile, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

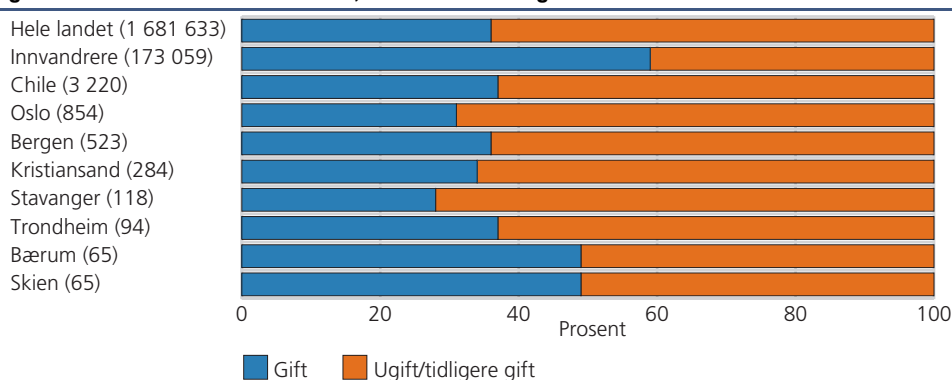
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I samsvar med forrige avsnitt, finner vi de høyeste andelene aleneboende i storbykommunene Oslo og Stavanger. Oslo med flest personer med bakgrunn fra Chile, preges også av høyere andel par uten barn enn for personer med bakgrunn fra Chile generelt. De høyeste andelene par med barn finner vi i kommunene Røyken og Kongsberg – begge med over 60 prosent av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Chile i denne husholdningstypen.

5.9. De fleste er ikke gift

Ved inngangen til 2008 var 37 prosent av alle chilenske innvandrerne i alderen 20-45 år gift (Figur 5.11). Det er den laveste andelen av alle de 17 landene som omtales i denne rapporten, og på linje med andelen i hele befolkningen (36 prosent). Samboerskap er en svært utbredt samlivsform i Norge. Ved å bare se på giftermål får vi ikke med store deler av de parene som faktisk dannes utenfor ekteskap. Blant de med bakgrunn fra Chile er andelen samboere lik andelen for hele befolkningen (13 prosent). Innvandrere fra Chile skiller seg på denne måten klart fra andre innvandrergrupper fra Asia, Afrika og Latin-Amerika (Daugstad 2008a).

Figur 5.11. Innvandrere fra Chile, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Mange menn og kvinner med bakgrunn fra Chile som bor i Norge, gifter seg med personer i den øvrige befolkningen. I perioden 2002-2007 var det 41 prosent av chilenske kvinner som giftet seg, som giftet seg med menn i den øvrige befolkningen og 32 prosent blant menn med samme bakgrunn, mer enn noen annen flyktninggruppe i Norge. Det var 4 av 10 kvinner og 5 av 10 menn som giftet seg transnasjonalt¹² (Daugstad 2008a). Det er minst vanlig å være gift i Stavanger og Oslo, hvor henholdsvis 28 og 31 prosent av chilenerne 20-45 år er gift (Figur 5.11).

5.10. Lav studietilbøyelighet blant chilenske innvandrere...

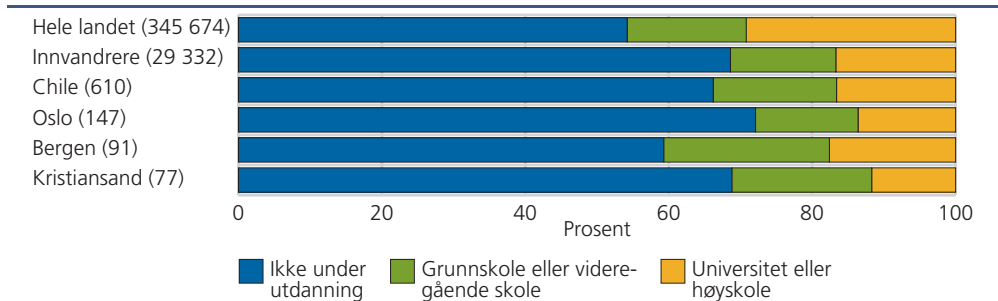
Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent av innvandrerne var under høyere utdanning og 14 prosent gikk på videregående skole.

Innvandrere fra Chile i alderen 19-24 år var noe oftere under utdanning høsten 2007 enn snittet for alle innvandrere i samme alder, 34 prosent (Figur 5.11). Dette er betraktelig lavere enn blant de andre eldre flyktninggruppene; 46 prosent av de fra Bosnia-Hercegovina var under utdanning. Blant de fra Sri Lanka og Iran ser vi omtrent den samme høye deltakelsen i utdanning for samme aldersgruppe (44 og 41 prosent), til dels også blant vietnamesere (38 prosent). De fra Chile skiller seg

¹² Transnasjonale giftemål er ekteskapsinngåelser mellom en person som er bosatt i Norge ved inngåelsen, og en person som ikke er folkeregistret i Norge på samme tid. Registrering av ekteskapet kan danne grunnlag for at den parten som ikke er busett kan søke om opphold i Norge på grunnlag av en familieetablering.

altså ut med lavere deltakelse i utdanning enn de andre eldre flyktninggruppene. Fordelt etter type utdanning, finner vi at de fra Chile like ofte gikk på en videregående skole som ved en høyskole eller universitet. Dette er også annerledes enn blant de andre eldre flyktninggruppene, hvor det er vanligere å være under høyere utdanning.

Figur 5.12. Innvandrere fra Chile, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

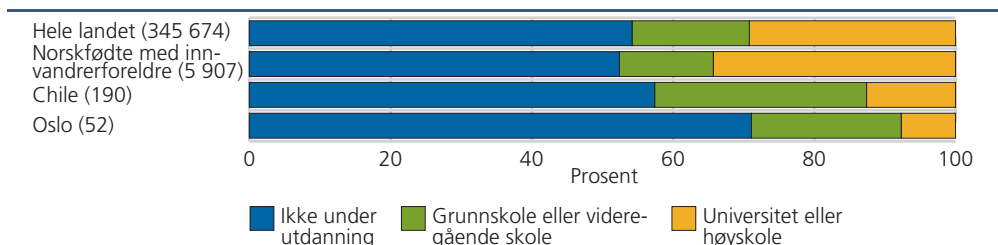
Det er kun tre kommuner som har flere enn 50 innvandrere fra Chile i alderen 19-24 år, Oslo, Bergen og Kristiansand. Utdanningsdeltakelsen varierer noe mellom disse kommunene. I Oslo var andelen under utdanning lavere enn landssnittet. I Bergen var det noe høyere enn landssnittet, mens i Kristiansand var det omtrent som snittet for alle fra Chile.

5.11. ...og også blant norskfødte

Generelt var alle norskfødte i alderen 19-24 med innvandrerforeldre noe oftere under utdanning ved inngangen til 2008 enn hele befolkningen sett under ett, 48 mot 46 prosent. Forskjellen er mest markant i andel som var under høyere utdanning: 34 prosent av alle norskfødte med innvandrerforeldre gikk på høyskole eller universitet ved inngangen til 2008, mot 29 prosent i hele befolkningen.

Ved inngangen til 2008 var det til sammen bare 190 norskfødte i alderen 19-24 år med innvandrerforeldre fra Chile. Blant disse var det noe sjeldnere å være under utdanning enn blant norskfødte med innvandrerforeldre generelt, 43 prosent. Spesielt for Chile er at de aller fleste under utdanning var i grunnskole/videregående skole (30 prosent), mens kun en liten andel var i høyere utdanning. De som var bosatt i Oslo var sjeldnere under utdanning enn landssnittet (Figur 5.12). Sammenlignet med andre eldre flyktninggrupper er deltakelsen i utdanning blant de norskfødte med chilenske foreldre langt lavere, men de er også langt færre.

Figur 5.13. Norskfødte med foreldre fra Chile, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år 1. 1.2008. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

5.12. Mange i arbeidsstyrken i alle kommuner

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, det vil si enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007 (Tabell 5.2). Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent. Andelen som var sysselsatte i hele befolkningen i denne aldersgruppa, var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner. Det vil si at yrkes-

aktiviteten i denne aldersgruppa generelt er svært høy. Blant innvandrere var 73 prosent av mennene sysselsatt, og 58 prosent av kvinnene, altså lavere enn snittet blant befolkningen, og særlig lavere blant kvinnene.

Tabell 5.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra Chile, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.

	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Chile	4 033	76	3	21	4
Menn	2 159	80	3	17	4
Kvinner	1 874	71	3	26	4
Oslo	1 055	74	4	22	5
Menn	585	77	3	20	4
Kvinner	470	70	4	26	5
Bergen	664	75	3	22	4
Menn	363	80	4	15	5
Kvinner	301	69	2	29	3
Kristiansand	325	77	2	21	3
Menn	169	83	2	15	3
Kvinner	156	71	2	28	3
Stavanger	143	76	3	21	4
Menn	83	80	5	16	6
Kvinner	60	70	2	28	2
Trondheim	117	79	0	21	0
Menn	59	76	0	24	0
Kvinner	58	81	0	19	0
Bærum	88	77	3	19	4
Skien	83	67	4	29	5
Haugesund	60	70	2	28	2
Drammen	52	88	2	10	2

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

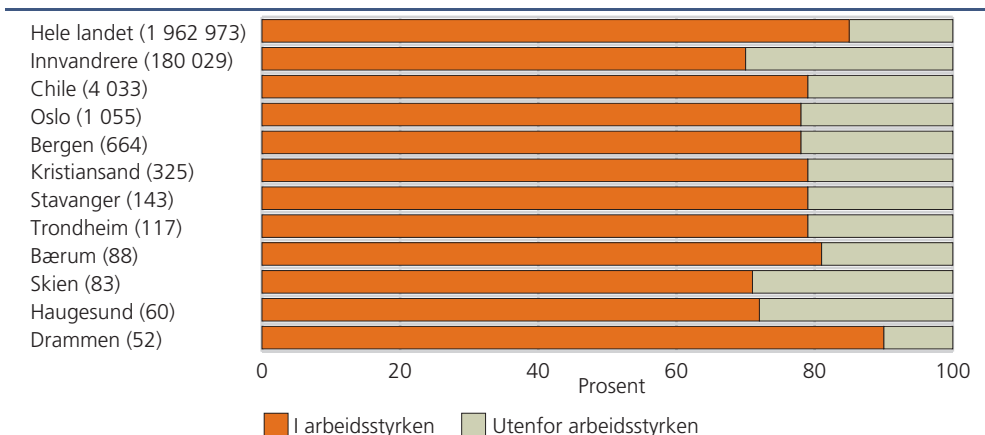
Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

I alderen 25-54 år var det ved 4. kvartal 2007 registrert 1 874 kvinner innvandret fra Chile, og 2 159 menn. 74 prosent av disse kvinnene var innenfor arbeidsstyrken (enten sysselsatt eller registrert arbeidsledig), mye høyere enn snittet for innvandrerkvinner (63 prosent). Tilsvarende andel for mennene fra Chile var 83 prosent, høyere enn snittet for innvandrer menn (78 prosent). Det var mindre forskjell mellom kvinners og menns deltakelse i arbeidsstyrken blant innvandrere fra Chile enn blant innvandrere generelt, menn hadde 9 prosentpoeng høyere andel i arbeidsstyrken enn kvinner (Tabell 5.2). Til sammen var 79 prosent av innvandrerne fra Chile i arbeidsstyrken ved 4. kvartal 2007 (Figur 5.14). Det er kun de fra Bosnia-Hercegovina og Polen som har høyere andel i arbeidsstyrken (81 og 82 prosent). Også de andre eldre flyktninggruppene har høy andel i arbeidsstyrken; Sri Lanka samme som Chile, Vietnam 74 prosent, mens de fra Iran ligger på et lavere nivå, 68 prosent.

Det er nærmest ingen variasjon mellom kommunene når det gjelder andel innvandrere fra Chile i arbeidsstyrken, vi finner det samme høye nivået overalt. Trondheim er den eneste av disse kommunene som skiller seg ut når det gjelder andel kvinner og menn i arbeidstyrken, da en noe høyere andel kvinner var i arbeidsstyrken enn mennene (Tabell 5.2).

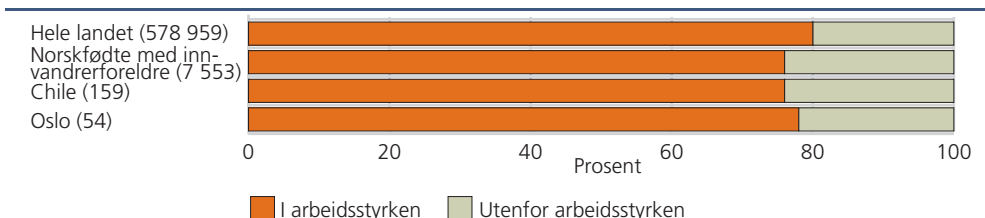
Figur 5.14. Innvandrere fra Chile, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I alderen 20-29 år var 80 prosent av hele befolkningen innenfor arbeidsstyrken ved 4. kvartal 2007. Norskfødte i samme alder med innvandrerforeldre var noe sjeldnere i arbeidsstyrken, 76 prosent. Norskfødte med innvandrerforeldre fra Chile ligger på samme nivå. Av kommunene var det kun Oslo som hadde flere enn 50 norskfødte i alderen 20-29 år med innvandrerforeldre fra Chile, og andel i arbeidsstyrken er som landssnittet (Figur 5.15).

Figur 5.15. Norskfødte med foreldre fra Chile, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 20-29 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

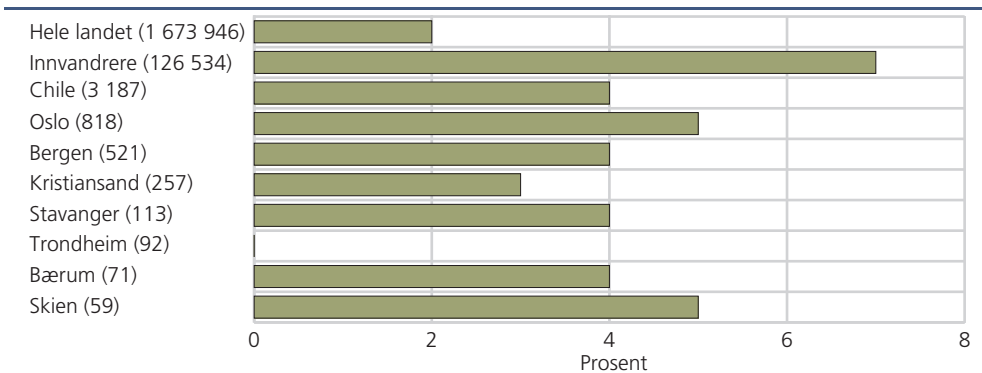
Sysselsettingsnivået varierer vanligvis fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunestørrelse/kommunetype.

5.13. Liten variasjon i ledighet

Av alle innvandrere fra Chile i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 3 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007. Dersom man regner arbeidsledighet på denne måten er det liten variasjon mellom kommunene. En mer vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var 4 prosent av innvandrere fra Chile alderen 25-54 år arbeidsledige ved 4. kvartal 2007, lavere enn snittet for innvandrere (Figur 5.16).

Arbeidsledigheten blant de fra Chile varierer ikke mye mellom kommunene. I Oslo, Bergen og Stavanger var ledigheten noe høyere enn snittet. I Kristiansand og særlig Trondheim var ledigheten lavere enn landssnittet blant innvandrere fra Chile ved 4. kvartal 2007.

Figur 5.16. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Chile, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

5.14. Fire av fem jobber i en tjenesteytende næring

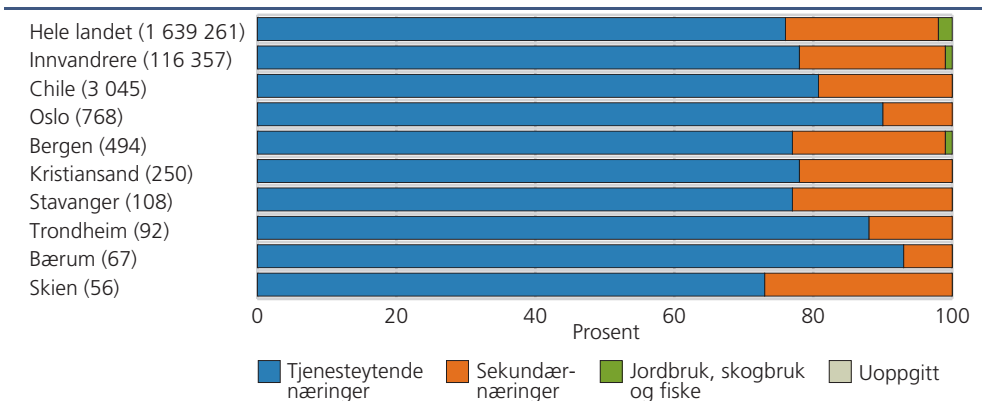
De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent i 4. kvartal i 2007. Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 78 prosent. Innvandrere fra Chile jobbet innenfor en tjenesteytende næring i noe større grad enn snittet for alle innvandrere, 80 prosent. Innvandrere fra Chile jobber innenfor de fleste næringskategoriene, og vi finner en høyest andel innenfor helse- og sosialtjenesten.

Fordelingen på de tre hovednæringsgruppene varierer lite mellom kommunene. Det er relativt sett flere som jobber i en tjenesteytende næring av de som er bosatt i Oslo, Trondheim og Bærum. Ellers ligger de andre kommunene omtrent som landssnittet (Figur 5.17).

Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

Figur 5.17. Yrkesaktive innvandrere fra Chile, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

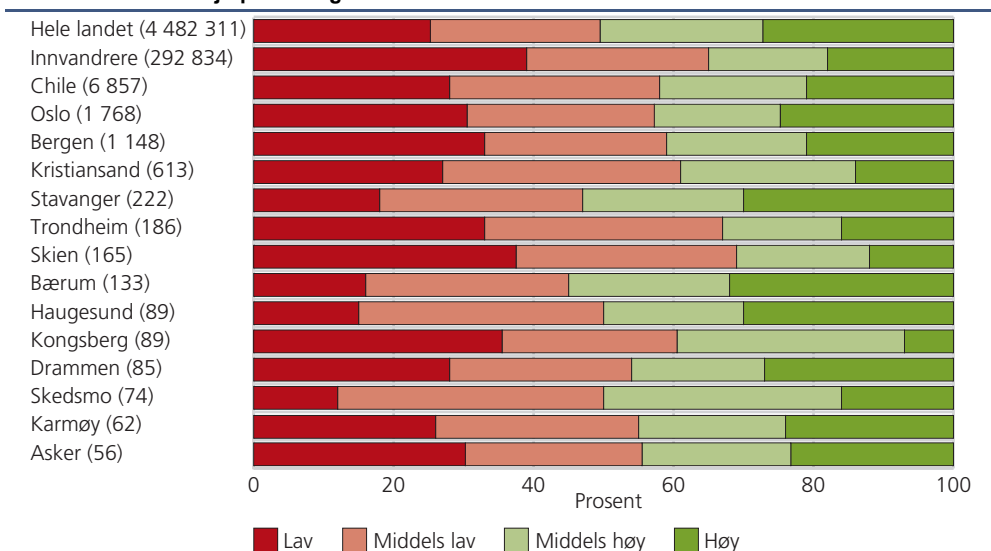

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

5.15. Relativt lite offentlige overføringer til innvandrere fra Chile

Blant hele befolkningen sett under ett bodde halvparten i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007 (Figur 5.18). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).

Figur 5.18. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Chile, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen "økonomisk selvhjulpenhet" er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenger er holdt utenfor), alderspensjon, tjenestepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenger og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien "lav" har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. "Middels lav" innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. "Middels høy" innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens "høy" betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Dersom vi kun ser på innvandrere fra Chile og deres norskfødte barn, var det mer vanlig at disse bodde i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for alle innvandrere, 42 mot 37 prosent. Det var dermed sjeldnere blant de med bakgrunn fra Chile enn snittet for alle med

innvandrerbakgrunn å bo i husholdninger hvor en betydelig andel av samlet inntekt bestod av offentlig overføring. Blant de andre eldre flyktninggruppene er nivået omtrent det samme, bortsett fra Iran hvor færre (30 prosent) bor i husholdninger med høy og middels høy økonomisk selvhjulpenhet. Snittet for hele landet er 50 prosent.

Mellom kommunene finner vi stort sett kun små variasjoner i grad av økonomisk selvhjulpenhet blant chilenerne. I Oslo er grad av økonomisk selvhjulpenhet omtrent som landssnittet for chilenerne, men det er en noe høyere andel i husholdninger med henholdsvis lavest og høyest grad av økonomisk selvhjulpenhet. Bergen ligger også omtrent på landssnittet, med en svak overvekt av dem som bor i husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet (33 mot 28 prosent for alle chilenerne). I Kristiansand er andelen med lav/middels lav som landssnittet.

I Stavanger, Bærum og Haugesund var noe vanligere å bo i husholdninger med høy og middels høy økonomisk selvhjulpenhet, mens det motsatte var tilfelle blant chilenerne bosatt i Trondheim og Skien.

5.16. Oppsummering

Blant innvandrergруппene i Norge utgjør de chilenske innvandrerne og deres norskfødte barn til sammen den minste gruppen av de 17 landene som omtales i denne rapporten. Av alle innvandrergруппer utgjør personer med bakgrunn fra Chile den 21. største innvandrergруппen.

Det bodde totalt 5 797 chilenske innvandrere og 1 482 norskfødte med chilenske innvandrereforeldre i Norge ved inngangen til 2008. De norskfødte med innvandrereforeldre utgjorde 20 prosent av de med chilensk bakgrunn. Sammen med Iran er dette en lavere andel enn den vi finner for eldre innvandrergруппer med lang botid i Norge, og mer på linje med nyere flyktninggrupper som Irak.

Innvandrere fra Chile er stort sett kommet til Norge som flyktninger, først på grunn av militærkupp i 1973 og deretter på grunn av økonomisk og politisk krise i perioden 1987-1989. De har gjennomsnittlig 18 års botid i Norge.

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med chilensk bakgrunn i 235 av landets 430 kommuner. Chilenske innvandrere og norskfødte med chilenske foreldre har en mer spredt bosetning enn det vi for eksempel ser hos andre etablerte innvandrergруппer som de med bakgrunn fra Pakistan og Marokko, og mange trekk til felles med bosettingsmønsteret blant andre eldre flyktninggrupper, slik som de med bakgrunn fra Vietnam og Iran.

26 prosent av de chilenske innvandrerne i Norge bor i Oslo. Dette gjelder 23 prosent av de norskfødte barna med chilenske foreldre.

Chile skiller seg ut ved å ha den desidert høyeste andelen 40-66 år av alle land som omtales i denne rapporten, og lavest andel (sammen med Vietnam) under 18 år. Kjønnfordelingen er svært jevn. Blant norskfødte med chilenske innvandrereforeldre blir de nye årskullene stadig mindre. Det skyldes dels at mange chilenske innvandrere er over reproduktiv alder, og dels at relativt mange får barn med personer i den øvrige befolkningen.

Innvandrere 19-24 år fra Chile var noe oftere under utdanning enn snittet for innvandrere. Men sammenlignet med de andre eldre flyktninggruppene var andel under utdanning lavest; både de fra Bosnia-Hercegovina, Iran, Sri Lanka og Vietnam var oftere i utdanning. Av de chilenerne som var under utdanning var det like vanlig å være i grunnskole/videregående skole som under høyere utdanning.

Blant norskfødte 19-24 år med foreldre fra Chile var det sjeldnere å være under utdanning enn blant snittet for alle norskfødte med innvandrereforeldre. De fleste

var i grunnskole/videregående skole, kun en liten andel av norskfødte med chilenske foreldre var i høyere utdanning (13 prosent). Men norskfødte med chilenske foreldre er fortsatt få og unge, til sammen 190 i alderen 19-24 år.

Det er en høyere andel innvandrere fra Chile i arbeidsstyrken enn snittet for innvandrere sett under ett, og det er mindre forskjell mellom kvinner og menn enn det som er vanlig for alle innvandrere. Arbeidsledigheten blant chilenerne var også lavere enn blant innvandrere generelt. Videre bor en høyere andel av innvandrere fra Chile enn innvandrersnittet i husholdninger med høy eller middels høy grad av økonomisk selvhjulpenhet, to av fem.

Mellom kommunene varierer det lite hvor stor andel chilenerne som er i arbeidsstyrken, arbeidsledighet og grad av økonomisk selvhjulpenhet. De kommunene med flest bosatte chilenerne ligger omtrent på landssnittet for alle disse variablene.

6. Filippinene som landbakgrunn

Det bodde til sammen 10 817 filippinske innvandrere og norskfødte med filippinske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. Blant innvandrergruppene i Norge utgjør innvandrerne og norskfødte med innvandrerforeldre fra Filippinene den 12. største gruppa blant de 17 som omtales i denne rapporten, etterfulgt av personer med bakgrunn fra India og Afghanistan. På landsbasis utgjør innvandrere med bakgrunn fra Filippinene og deres barn den 16. største innvandrergruppen. Innvandringen fra Filippinene har økt de siste årene etter hvert som stadig flere filippinske kvinner har kommet til Norge gjennom ekteskap med menn i den øvrige befolkningen. Men det er mange grunner til at filippinere flytter til Norge. En del er kommet på grunn av arbeid, blant annet som au-pairer eller som tidligere mannskap på norskeide skip i utenriks sjøfart. Filippinere har i snitt bodd i Norge i 10 år.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen ”innvandrere” i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

6.1. Filippinere i 377 av landets kommuner

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med filippinsk bakgrunn i 377 av landets 430 kommuner. Blant landene i denne rapporten er det kun de med bakgrunn fra Thailand, Russland og Polen som bor i flere kommuner. Tabell 6.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Filippinene. I disse 20 kommunene bor 60 prosent av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Filippinene. 7 av 10 filippinske innvandrere og norskfødte med filippinske foreldre bor i sentrale kommuner.¹³ De bor langt mer spedt enn andre asiatiske innvandrergrupper, men mindre enn thailandske innvandrere og deres barn (6 av 10). Denne spredte bosettingen skyldes at mange filippinske kvinner har bosatt seg i Norge for å etablere seg med menn i den øvrige befolkningen, i likhet med det vi ser blant thailandske og russiske kvinner særlig. Disse bor dermed også mer spredt, i likhet med den øvrige befolkningen i Norge.

32 prosent av de filippinske innvandrerne i Norge bor i Oslo. Dette gjelder 53 prosent av de norskfødte barna med filippinske innvandrerforeldre. Norskfødte med filippinske innvandrerforeldre har mer konsentrert bosetting i Oslo og omegn enn foreldregenerasjonen. Bosettingen blant de med bakgrunn fra Filippinene er

¹³ SSB definerer kommunesentralitet etter avstand til nærmeste tettsted, definert etter tettstedets størrelse. Sentralitet deles inn i 4 ulike grupper. Sentralitet 0: Kommuner som ikke oppfyller kravene om reisetid fra tettstedene (minst sentrale kommuner). Sentralitet 1: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (mindre sentrale kommuner). Sentralitet 2: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (noe sentrale kommuner). Sentralitet 3: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 (landsdelssenter) eller som ligger innenfor 75 minutters (for Oslo: 90 minutters) reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (sentrale kommuner).

mer konsentrert i Oslo enn det vi ser for personer med bakgrunn fra andre land hvor familieetablering, her vil det si ekteskap med noen i den øvrige befolkningen, er hovedårsaken til innvandringen, slik som innvandrere fra Thailand. De to gruppene er størrelsesmessig svært like og har et noenlunde likt migrasjonsmønster til Norge. Men Filippinske innvandrere har, som vi skal se, et noe mindre homogent innvandringsmønster enn det vi kan se blant de thailandske innvandrerne.

Det bodde totalt 9 671 filippinske innvandrere og 1 146 norskfødte med filippinske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. Norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde 11 prosent av de med filippinsk bakgrunn (Tabell 6.1), noe høyere enn blant de med bakgrunn fra Thailand, men langt lavere enn andre innvandrergrupper med lignende gjennomsnittlig botid (10 år). Årsaken til den lave andelen norskfødte er at filippinske innvandrere kommer til Norge primært for å gifte seg med personer i den øvrige befolkningen, og at deres barn ikke blir regnet som norskfødte med innvandrerforeldre. Det var nær 5 800 personer med én filippinsk forelder bosatt i Norge per 1.1.2008, det høyeste antallet blant de 17 landene som omtales i denne rapporten. Disse regnes ikke med blant personer med filippinsk bakgrunn i dette kapitlet.

Som nevnt bor det flest innvandrere og norskfødte med filippinske innvandrerforeldre i Oslo, totalt 3 480 personer. Etter Oslo, følger Bærum og Bergen med rundt 500 personer med filippinsk bakgrunn. Disse utgjør til sammen 0,6 prosent av folketallet i hovedstaden, og 0,5 i Bærum (Tabell 6.1). Den høyeste andelen av befolkningen finner vi i Tinn i Telemark. Der bor det kun 100 personer med bakgrunn fra Filippinene, men det er nok til å utgjøre 1,6 prosent av den totale befolkningen i Tinn. 33 av disse er norskfødte, og Tinn har dermed en langt høyere andel norskfødte med bakgrunn fra Filippinene enn de andre kommunene i Tabell 6.1. Innvandringen til Tinn har sammenheng med at det kom familier fra Filippinene til Tinn for å slå seg ned på Rjukan for å jobbe i industrien der. Siden dette var familier med barn, og ikke kvinner som kom alene, er sammensetningen av befolkningen med filippinsk bakgrunn ganske annerledes i Tinn enn i andre kommuner (se for eksempel avsnitt om husholdningstype).

Tabell 6.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Filippinene, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

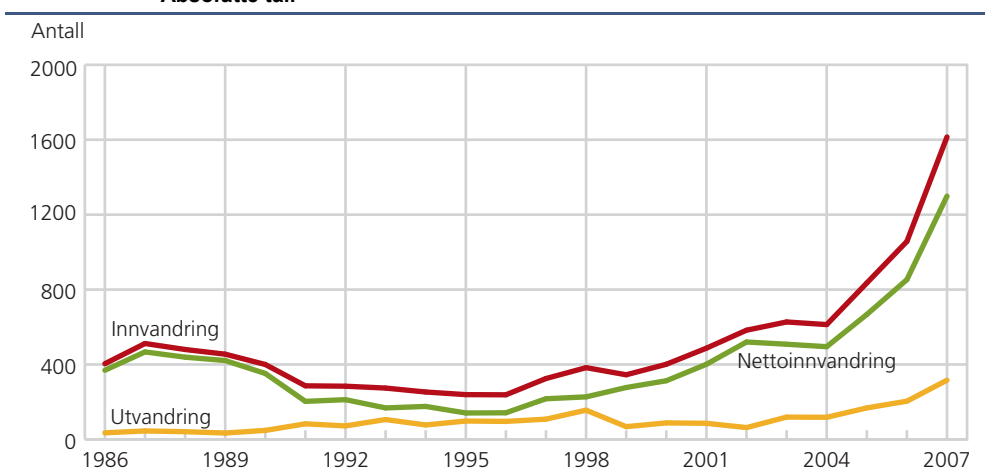
	Befolkningen i alt	Antall		Prosent norskfødte med innvandrerforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet			
		Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre		Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Norskfødte med innvandrerforeldre		
Hele landet	4 737 199	10 817	9 671	1 146	11	0,2	0,2	0,0	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	3 480	2 868	612	18	0,6	0,5	0,1	32,2	29,7	53,4
Bærum	108 109	523	480	43	8	0,5	0,4	0,0	4,8	5,0	3,8
Bergen	247 732	470	425	45	10	0,2	0,2	0,0	4,3	4,4	3,9
Stavanger	119 576	261	243	18	7	0,2	0,2	0,0	2,4	2,5	1,6
Trondheim	165 182	221	211	10	5	0,1	0,1	0,0	2,0	2,2	0,9
Asker	52 906	155	143	12	8	0,3	0,3	0,0	1,4	1,5	1,0
Lørenskog	31 846	134	108	26	19	0,4	0,3	0,1	1,2	1,1	2,3
Sarpsborg	51 050	125	119	6	5	0,2	0,2	0,0	1,2	1,2	0,5
Sandnes	62 023	121	117	4	3	0,2	0,2	0,0	1,1	1,2	0,3
Kristiansand	78 908	118	108	10	8	0,1	0,1	0,0	1,1	1,1	0,9
Fredrikstad	71 974	115	109	6	5	0,2	0,2	0,0	1,1	1,1	0,5
Drammen	60 138	101	96	5	5	0,2	0,2	0,0	0,9	1,0	0,4
Tinn	6 066	100	67	33	33	1,6	1,1	0,5	0,9	0,7	2,9
Skedsmo	46 140	87	74	13	15	0,2	0,2	0,0	0,8	0,8	1,1
Ullensaker	26 927	86	77	9	10	0,3	0,3	0,0	0,8	0,8	0,8
Skien	50 862	82	72	10	12	0,2	0,1	0,0	0,8	0,7	0,9
Karmøy	38 925	81	79	2	2	0,2	0,2	0,0	0,7	0,8	0,2
Bodø	46 050	79	77	2	3	0,2	0,2	0,0	0,7	0,8	0,2
Sandefjord	42 331	79	71	8	10	0,2	0,2	0,0	0,7	0,7	0,7
Askim	14 467	76	70	6	8	0,5	0,5	0,0	0,7	0,7	0,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

6.2. Kraftig økning i antallet innvandringer de seneste årene

I hele perioden etter 1986 har det vært større innvandring av filippinske kvinner enn filippinske menn. I likhet med kvinner fra Thailand er det først og fremst de siste årene at innvandringen av filippinske kvinner har hatt en voldsom økning etter hvert som stadig flere filippinske kvinner har kommet til Norge gjennom ekteskap med menn i den øvrige befolkningen, eller for å arbeide som au-pairer. På slutten av 1980-tallet flyttet hvert år mellom 400 og 500 filippinere til Norge (Figur 6.1). Innvandringen sank så til et nivå på mellom 250 og 300 personer første halvdel av 90-tallet, til innvandringen igjen tok seg opp fra 1997 (Henriksen 2007). Siden har det kommet stadig flere, og en foreløpig topp ble nådd i 2007 da 1 615 filippinske statsborgere flyttet til Norge. Bare siden 2005 har det vært en dobling i antallet årlige innvandringer av filippinske statsborgere. Antallet filippinske statsborgere som flytter ut av Norge har stort sett ligget på rundt 100 personer i året. Det var færrest utvandringer fra Norge til Filippinene på åttitallet og flest i 2007, i takt med den økende innvandringen.

Figur 6.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Filippinene. 1986-2007. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandring og utvandring – skal vi telle statsborgere eller innvandrere?

Vi har i rapporten valgt å se på inn- og utvandring etter statsborgerskap fordi det trolig er det mest relevante i en innvandringsanalytisk sammenheng. Inn- og utvandringsstatistikk publiseres oftest på den ene av disse to måtene:

- Inn- og utvandring fordeles etter fra- og tilflyttingsland, uavhengig av statsborgerskap.
 - Inn- og utvandring fordeles etter statsborgerskap. Disse kan flytte fra hvilket som helst land, ikke nødvendigvis landet de har statsborgerskap fra.
- Inn- og utvandring etter disse to tellemåtene, vil vise forskjellige tall. Forskjellene skyldes at mange utflyttere ikke oppgir hvilket land de flytter til, samt at flyttestatistikken som viser hvilket land de flytter til også inkluderer statsborgere av andre land, deriblant Norge. Videre "mister" vi norske statsborgere med utenlandsk bakgrunn i statistikken som viser flyttinger blant utenlandske statsborgere.

6.3. Kvinner i flertall i alle kommuner

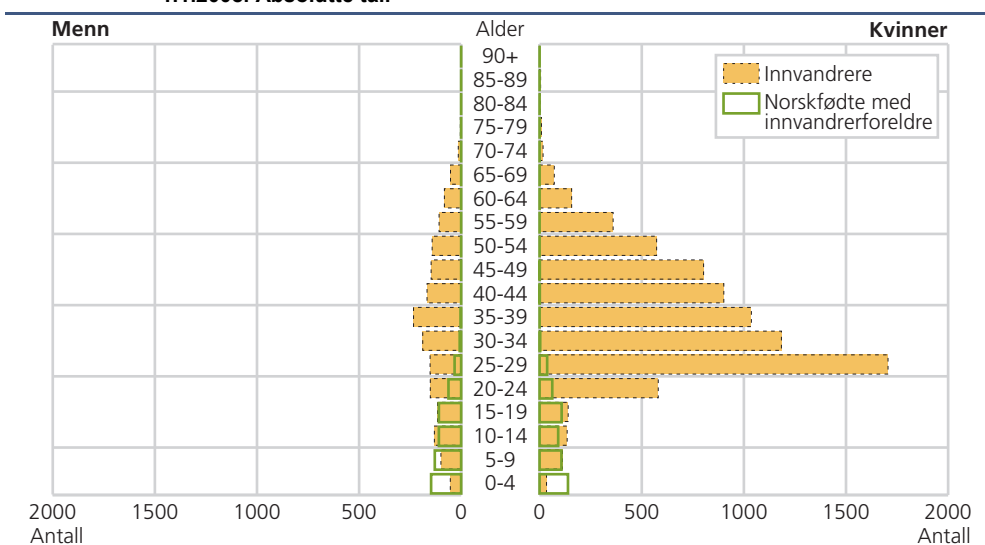
Ved inngangen til 2008 bodde det 7 830 kvinner og 1 841 menn fra Filippinene i Norge, det vil si at andelen kvinner blant filippinske innvandrere i alt er på 81 prosent (Figur 6.4), nesten like høyt som blant innvandrere fra Thailand (85 prosent). Det vil si at det er litt over 4 filippinske kvinner per filippinsk mann bosatt i Norge. Dette henger sammen med at det er kommet langt flere kvinner enn menn fra Filippinene til Norge, særlig for å gifte seg med personer i den øvrige befolkningen. Kvinneoverskuddet gjelder alle aldersgruppene fra 20 år og oppover i Figur 6.2 og Figur 6.3. Blant de 1 858 som er 25-29 år er kvinneandelen på hele

92 prosent. Befolkningsstrukturen blant filippinske innvandrere ligner den vi ser for innvandrere fra Thailand.

I Oslo, der det bor flest innvandrere fra Filippinene, er kvinneandelen noe lavere (74 prosent) enn landsgjennomsnittet for denne gruppen (Figur 6.4). Høyest er andelen i Sandefjord og Sandnes med henholdsvis 96 og 95 prosent kvinner.

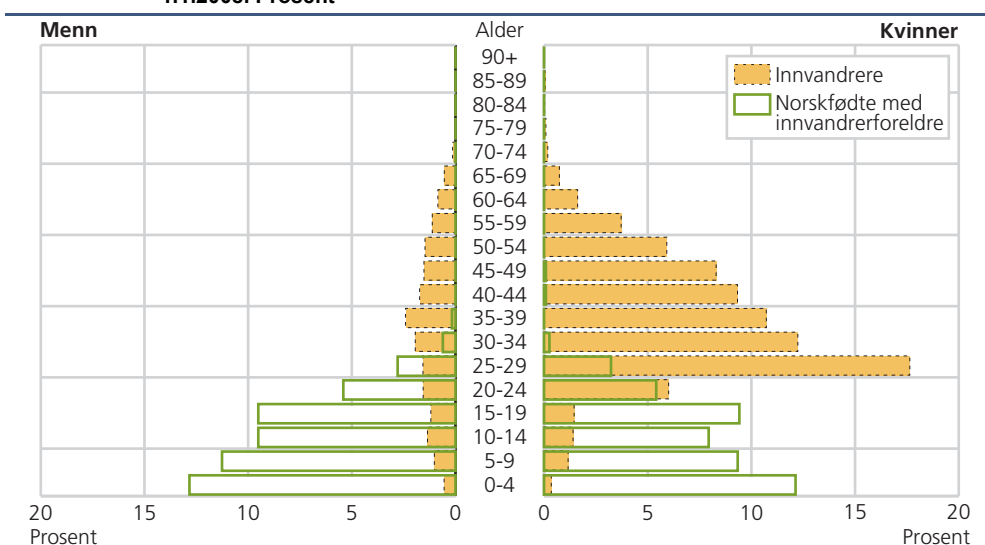
Kun 8 prosent av de filippinske innvandrere er under 20 år. Dette er barn som er født i utlandet og som er kommet til Norge sammen med sine filippinske foreldre¹⁴. Blant de få (939 personer) under 20 år med foreldre fra Filippinene er 58 prosent født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. Som tidligere nevnt er ikke norskfødte barn av én filippinskfødt forelder tatt med her, dvs. barn av innvandrere fra Filippinene som har giftet seg med noen i den øvrige befolkningen uten innvandringsbakgrunn. Blant de norskfødte med filippinske innvandrerforeldre er over 82 prosent under 20 år (Figur 6.3).

Figur 6.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Filippinene, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

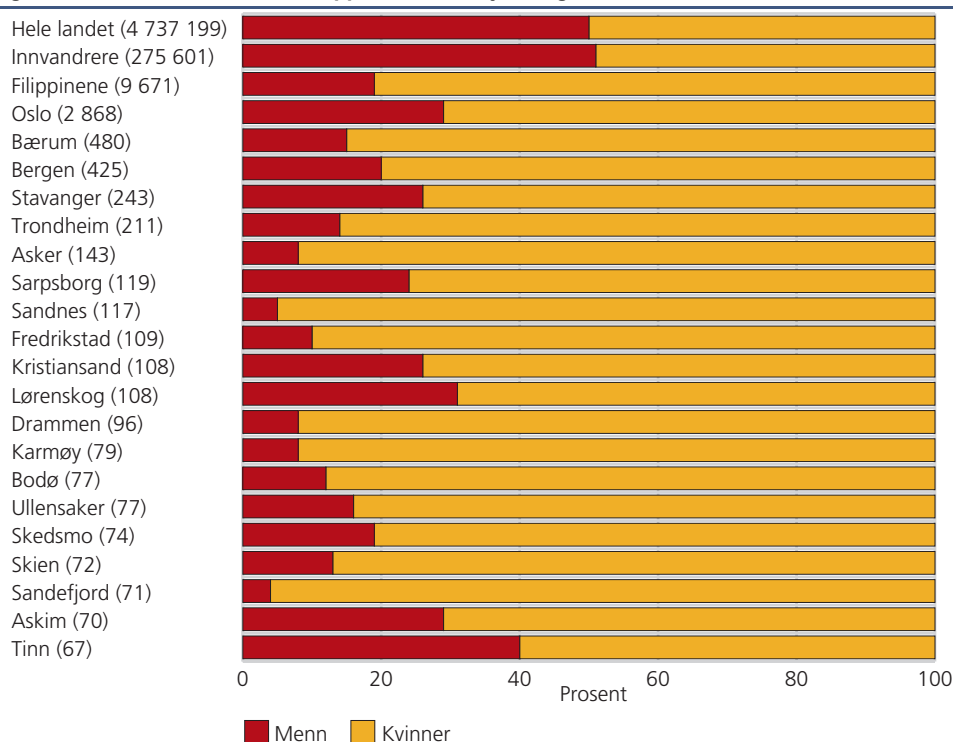
Figur 6.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Filippinene, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

¹⁴ Barna kan ha kommet til Norge sammen med én eller to foreldre, som oftest moren, eller gjenforent med henne.

Figur 6.4. Innvandrere fra Filippinene, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

6.4. Yngst i "au-pair-kommunene" Asker og Bærum

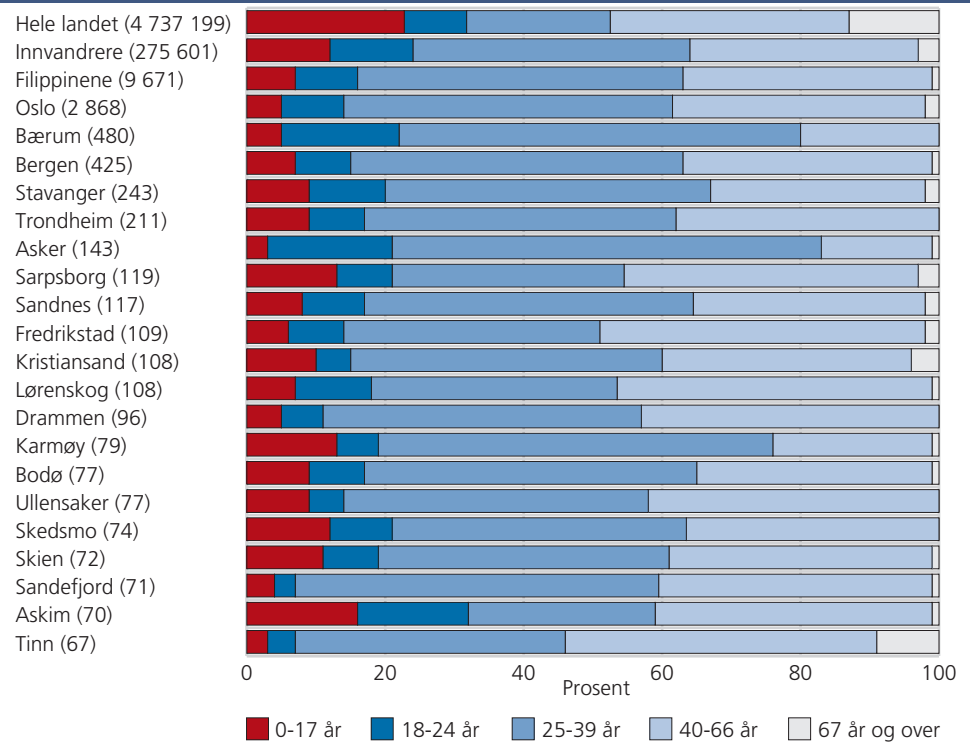
Aldersfordelingen blant filippinske innvandrere skiller seg fra den vi finner for hele landet sett under ett ved at det er svært få som i dag er under 18 år (7 mot 23 prosent) eller har rukket å nå pensjonsalder, det vil si at de er 67 år eller eldre (1 mot 13 prosent) (Figur 6.2, Figur 6.3 og Figur 6.5). De fleste filippinske innvandrere er i alderen 25-39 (47 prosent), og noe færre er 40-66 år (36 prosent). Dette aldersmønsteret samsvarer godt med det vi finner for flere eldre etablerte innvandrergupper Norge, slik som Tyrkia, og med nye arbeidsinnvandrere fra Polen, hvor det er få helt unge innvandrere og mange i arbeidsfør alder. Sammenlignet med innvandrere fra Thailand, er det som nevnt tidligere relativt sett færre filippinere i den yngste aldersgruppen og flere i den eldste.

I Oslo, der det bor flest filippinske innvandrere, er fordelingen nærmest identisk med den vi finner for innvandrere fra Filippinene generelt (Figur 6.5). Høyest andel i aldersgruppen 25-39 finner vi vest for Oslo, i Asker og Bærum. Her finner vi også en høy andel 18-24-åringer, og lavest andel i aldersgruppen 40-66 år sammenlignet med de andre kommunene i Figur 6.5. Filippinske innvandrere i disse kommunene er altså gjennomsnittlig langt yngre enn filippinere i de andre kommunene. Dette har sammenheng med at det primært er i disse kommunene vi finner unge filippinske au-pairer. Tinn skiller seg ut med høyest andel over 40 år (54 prosent), hvilket skyldes lang botid blant arbeidsinnvandrere på Rjukan som kom til Norge før 1990.

Den norskfødte befolkningen med innvandrerforeldre fra Filippinene er noe eldre enn norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Av i alt 1 146 norskfødte med innvandrerforeldre fra Filippinene var 26 prosent over 18 år per 1.1.2008 mot 17 prosent blant norskfødte med innvandrerforeldre generelt. 29 prosent er under 6 år, mot 39 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Oslo, der over

halvparten av de norskfødte med innvandrerforeldre fra Filippinene bor, har nær identisk fordeling (ikke vist).

Figur 6.5. Innvandrere fra Filippinene, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

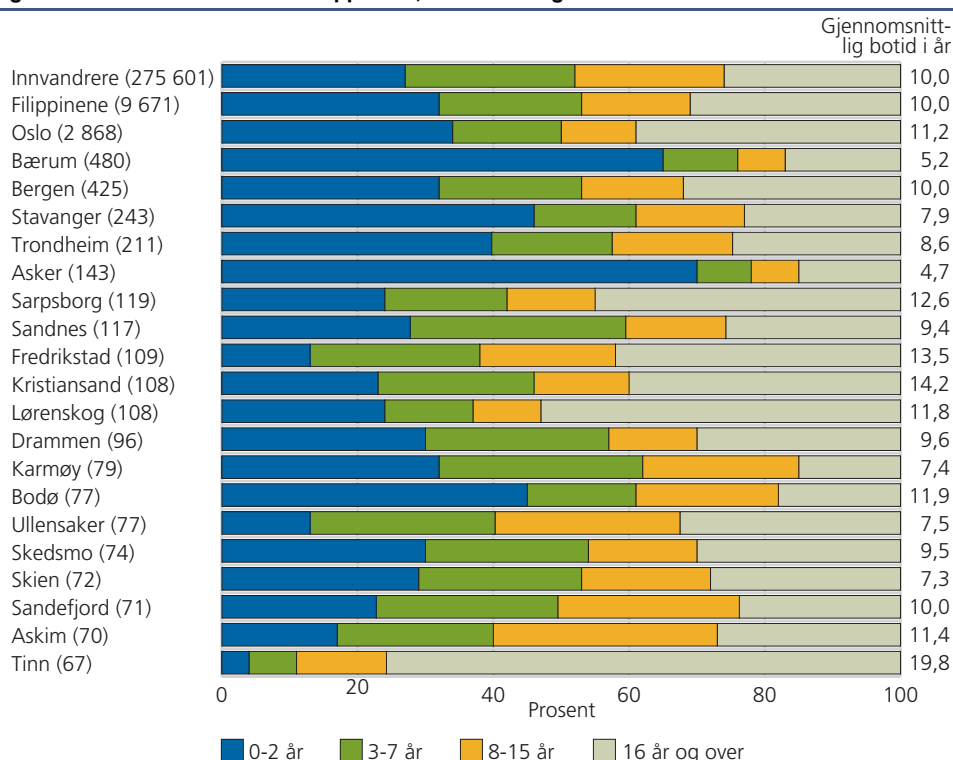

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

6.5. Kortest botid i Asker og Bærum

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Figur 6.6. Innvandrere fra Filippinene, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

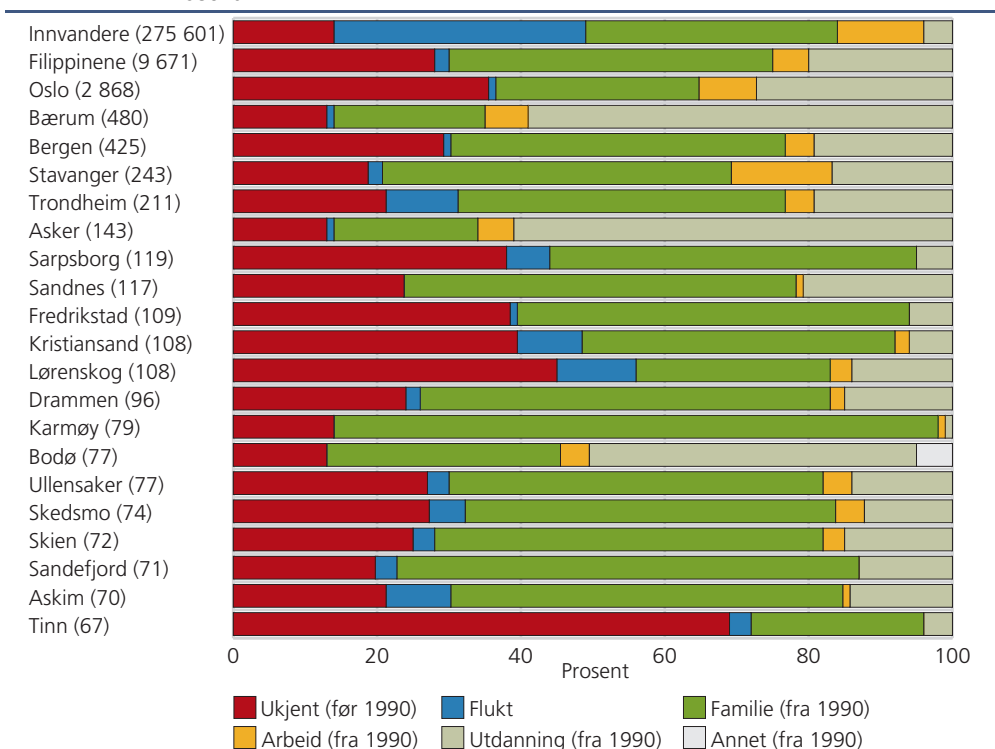

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Som belyst tidligere, har det kommet filippinere til Norge over lengre tid, noe som gjør at det er stor variasjon i hvor lang botid de har. Gjennomsnittlig botid blant filippinske innvandrere er 10 år, litt lenger enn de fra Thailand. 31 prosent hadde bodd i Norge i 16 år eller mer ved inngangen til 2008, og omtrent like mange var nyankomne med en botid på 0-2 år (Figur 6.6). For filippinske innvandrere i Oslo gjaldt dette henholdsvis 39 og 34 prosent. Sammen med de fra Russland og Thailand tilhører innvandrere fra Filippinene de med høyest andel nyankomne i Norge, etter Polen (75 prosent) i denne rapporten. Blant kommunene i Figur 6.6 er det relativt sett flest nyankomne fra Filippinene i Asker og Bærum, de samme kommunene hvor vi i forrige avsnitt observerte lavest gjennomsnittsalder. Her er botiden i snitt 5 år kortere enn for innvandrere fra Filippinene generelt, igjen fordi mange filippinere i Asker og Bærum er au-pairer. Igjen skiller Tinn seg ut med særlig lang botid – hele 75 prosent har bodd i Norge i 16 eller mer.

6.6. Familie og ekteskap hovedårsaken til innvandringen

For 28 prosent av de filippinske innvandrerne kjenner vi ikke innvandringsgrunnen (Figur 6.7). Dette betyr at de har kommet før 1990 og av andre grunner enn flukt (se boks om statistikken over innvandringsgrunn). Filippinerne har kommet til Norge av ulike grunner. I hele perioden etter 1986 har det vært større innvandring av filippinske kvinner enn filippinske menn. I alt har 45 prosent av de filippinske innvandrerne innvandret på grunn av familie. Over halvparten av disse er i perioden 1990-2007 innvandret på grunn av at de skulle etablere seg i et ekteskap med en person i den øvrige befolkningen (Daugstad 2008a). En femtedel har utdanning som årsak til innvandringen. Fra 2003 inkluderer dette au pair tillatelser, mens disse før dette ble gruppert sammen med arbeidstillatelser. 5 prosent er kommet på grunn av arbeid. Her vil vi blant annet også kunne finne tidligere sjømenn som har hatt hyre på norske skip i utenriks sjøfart. For disse mennene teller inntil tre år av tiden på norske skip som botid i Norge ved søknad om norsk statsborgerskap. Kun 2 prosent er kommet til Norge på grunn av flukt.

Figur 6.7. Innvandrere fra Filippinene, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

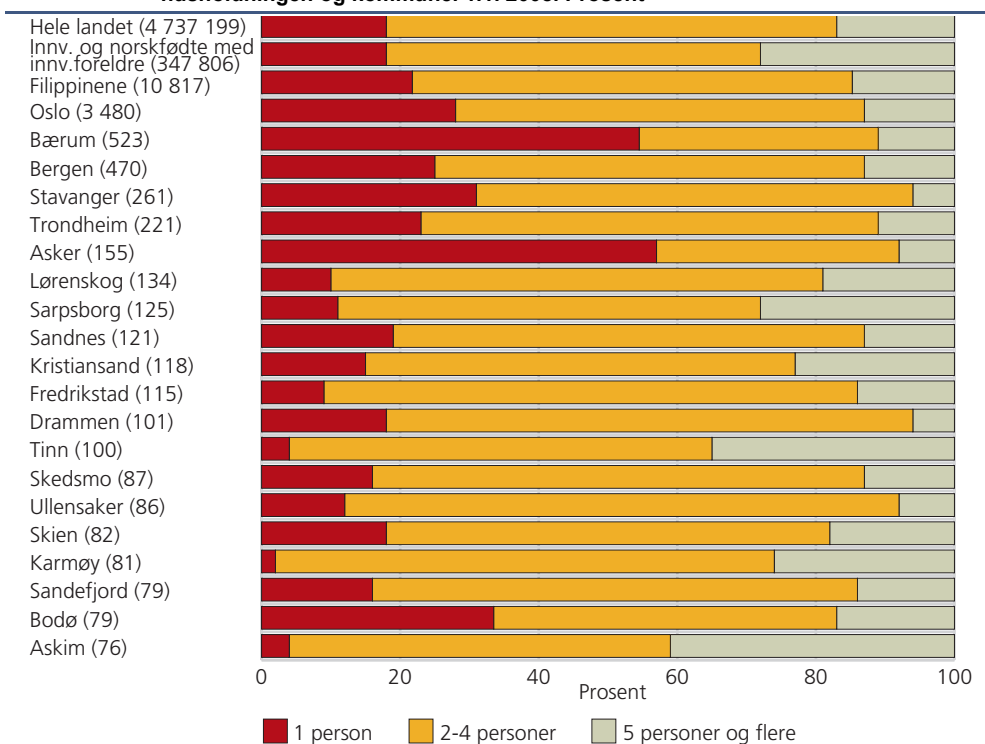
Statistikken over innvandringsgrunn

Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

Sammenlignet med hele landet, er det i Tinn, Oslo, Sarpsborg, Lørenskog og Kristiansand relativt sett flere filippinere vi ikke kjenner innvandringsgrunnen til (35-69 prosent), hvilket skyldes at mange i disse kommunene har lang botid og at statistikkgrunnlaget er mangelfullt før 1990 (Figur 6.7). Men det er grunn til å tro at mange i disse kommunene er kommet til Norge på grunn av arbeid, blant annet tidligere sjømenn. I Tinn er det nesten 70 prosent som er kommet før 1990, og her har vi tidligere nevnt at mange kom for å arbeide i deler av industrien på Rjukan. Asker og Bærum, som vi tidligere i kapitlet har sett huser mange unge filippinere med kort botid, skiller seg igjen ut med særlig høy andel som er kommet på grunn av utdanning, dvs. antagelig i stor grad au pair tillatelser (59 og 60 prosent). Dette ser også ut til å kunne gjelde for Bodø.

6.7. Mange filippinere bor alene i Asker og Bærum

Figur 6.8. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Filippinene, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

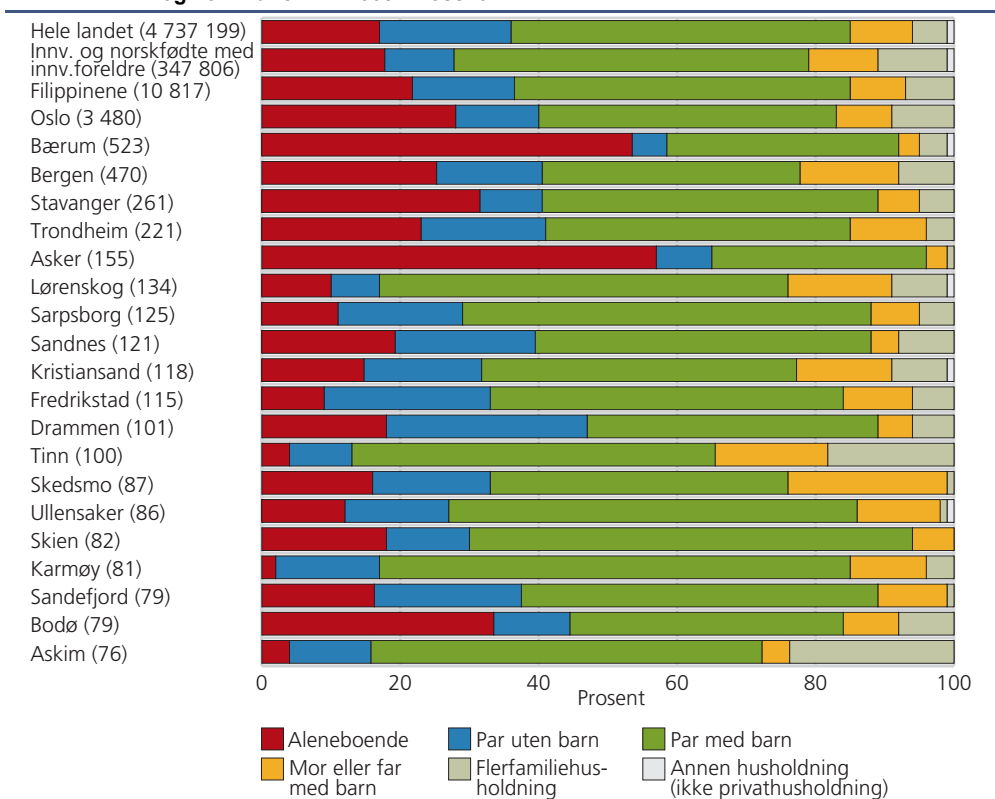

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandrere fra Filippinene og deres norskfødte barn har svært lik fordeling av antall personer i husholdningen som befolkning i alt, men skiller seg noe fra innvandrere og deres norskfødte barn generelt (Figur 6.8). Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden. Blant personer med Filippinene som landbakgrunn, er det relativt sett færre personer som bor i store husholdninger enn det som er vanlig for øvrige innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Mens 28 prosent av innvandrere og deres norskfødte barn bodde i husholdninger med fem personer eller mer ved inngangen til 2008, gjaldt dette kun 15 prosent av personer med Filippinene som landbakgrunn. Hele 64 prosent av de filippinske innvandrerne bodde i husholdninger med to til fire personer ved inngangen til 2008, og 22 prosent bodde alene. Fordelingen blant personer med bakgrunn fra Filippinene er relativt lik den vi finner for personer med bakgrunn fra Iran og Chile. Men innvandrere fra Filippinene bor i større grad alene, og det gjelder særlig i Asker og Bærum. Her er det over halvparten av filippinerne som bor i en énpersonhusholdning, hvilket kan ha sammenheng med at mange er kommet som au-pairer. I alle de andre kommunene i Figur 6.8 er det mest vanlig å bo i husholdning med 2-4 personer.

6.8. Mange par med barn

Når det gjelder husholdningstype skiller innvandrere fra Filippinene og deres norskfødte barn seg relativt lite fra befolkningen generelt. Den vanligste husholdningstypen er par med barn (49 prosent). Sammenligner vi med personer med bakgrunn fra Thailand er det derimot en langt høyere andel blant filippinerne som bor alene og en lavere andel som bor i par uten barn. Dette skyldes at filippinere har et langt mindre homogent migrasjonsmønster enn de fra Thailand, ekteskapsinnvandring er relativt sett av mindre betydning for den totale innvandringen fra Filippinene.

Figur 6.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Filippinene, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I Oslo, kommunen med flest personer med bakgrunn fra Filippinene, er fordelingen svært lik den vi ser for personer med filippinsk bakgrunn generelt (Figur 6.9). Som nevnt i forrige avsnitt er det særlig høy andel aleneboende i Asker og Bærum, mens vi i Figur 6.9 ser at Askim og Tinn skiller seg ut med høye andeler bosatt i flerfamiliehusholdninger (18-24 prosent).

6.9. Ikke alle er gift...

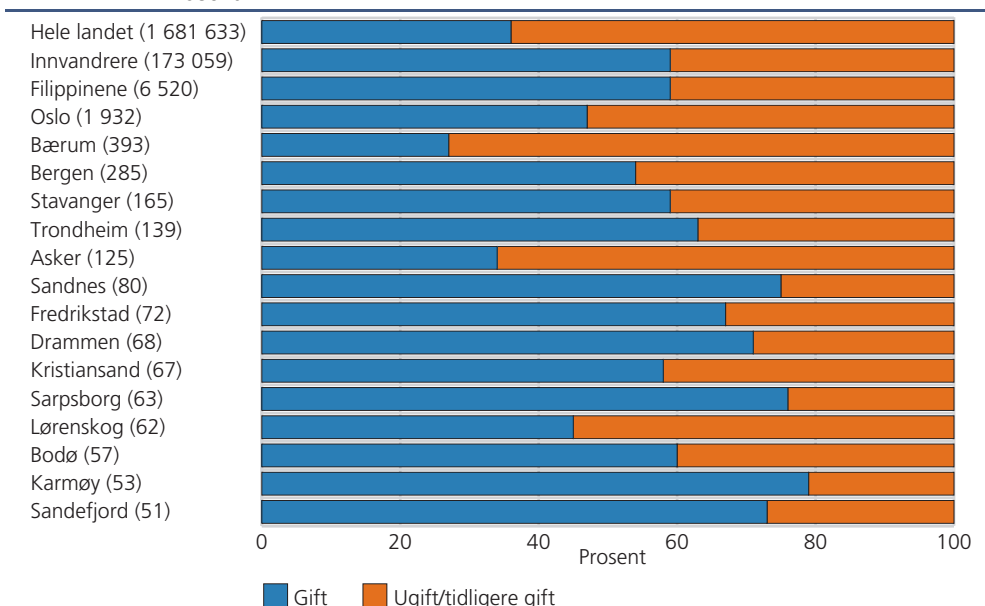
På tross av at de fleste filippinere er kommet til Norge på grunn av ekteskapsinn-gåelser med personer i den øvrige befolkningen, er andel som er gift ikke høyere enn blant innvandrere generelt og lavere enn for innvandrere fra Thailand (71 prosent). Som nevnt har filippinere et langt mindre rendyrket migrasjonsmønster til Norge enn det thailandske innvandrere har hatt. 59 prosent av alle filippinske innvandrere i alderen 20-45 år var gift ved inngangen til 2008 (Figur 6.10). Samboerskap er en svært utbredt samlivsform i Norge. Ved å bare se på giftermål får vi ikke med store deler av de parene som faktisk dannes utenfor ekteskap. Blant de med bakgrunn fra Filippinene er derimot andelen samboere lavere enn andelen for hele befolkningen (4 mot 13 prosent) og de med bakgrunn fra Thailand (8 prosent) (Daugstad 2008a).

Blant de som giftet seg i perioden 1996-2007, var det 64 prosent bosatte filippinske kvinner som giftet seg med menn i den øvrige befolkningen, og bare 10 prosent blant filippinske menn. Blant mennene var det mer vanlig å gifte seg med en kvinne med samme landbakgrunn (41 prosent) eller transnasjonalt (44 prosent) (Daugstad 2008a).¹⁵

¹⁵ Transnasjonale giftermål er ekteskapsinnngåelser mellom en person som er bosatt i Norge ved inngåelsen, og en person som ikke er folkeregistrert i Norge på samme tid. Registrering av ekteskapet kan danne grunnlag for at den parten som ikke er busett kan søke om opphold i Norge på grunnlag av en familieetablering.

I Oslo er det relativt færre gifte enn blant filippinere generelt, men lavest andel gifte finner vi i Asker og Bærum hvor vi finner mange au-pairer. Her er under 35 prosent gift.

Figur 6.10. Innvandrere fra Filippinene, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

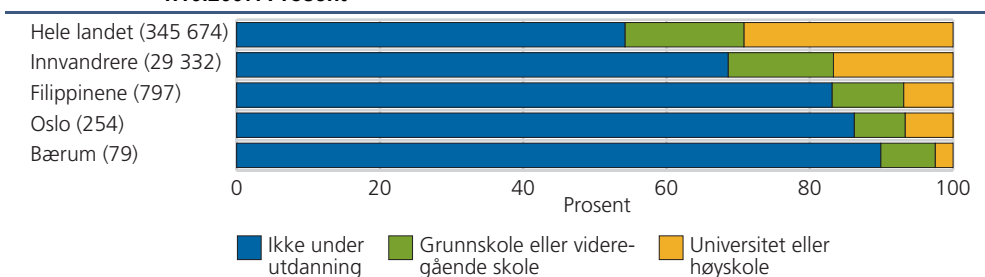
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

6.10. Få tar utdanning

Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent av innvandrerne var under høyere utdanning og 14 prosent gikk på videregående skole.

Som vi har sett tidligere i kapittelet har en av fem innvandrere fra Filippinene kommet på grunn av utdanning, en høyere andel enn snittet for innvandrere. Likevel ser vi at de fra Filippinene i alderen 19-24 år i liten grad var under utdanning høsten 2007 (Figur 6.11). En forklaring på dette er at mange fra Filippinene kommer som au-pair, og disse blir registrert med utdanning som innvandringsgrunn. De fleste fra Filippinene som er registrert som utdanningsinnvandrere er altså au-pairer. Til sammen var 17 prosent av de i alderen 19-24 år under utdanning høsten 2007, dette er betraktelig lavere enn innvandrersnittet, men også lavere enn det vi ser blant dem fra Thailand. Over halvparten av filippinere under utdanning gikk på grunnskole eller videregående skole (10 prosent var ved grunnskole/videregående og 7 prosent ved høyskole/universitet).

Figur 6.11. Innvandrere fra Filippinene, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Oslo og Bærum er de eneste kommunene med tilstrekkelig antall fra Filippinene i alderen 19-24 år til at vi kan si noe meningsfylt om deres deltakelse i utdannings-

systemet, og blant disse var det sjeldnere å være under utdanning enn blant filippinere generelt fordi mange er au-pairer.

6.11. To av tre filippinere i Asker og Bærum utenfor arbeidsstyrken

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, det vil si enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007 (Tabell 6.2). Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent. Andelen som var sysselsatte i hele befolkningen i denne aldersgruppa, var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner. Det vil si at yrkesaktiviteten i denne aldersgruppa generelt er svært høy. Blant innvandrere var 73 prosent av mennene sysselsatt, og 58 prosent av kvinnene, altså lavere enn snittet blant befolkningen, og særlig lavere blant kvinnene.

Blant innvandrere fra Filippinene er kvinner i klart flertall. I alderen 25-54 år var det ved 4. kvartal 2007 registrert 6 110 kvinner innvandret fra Filippinene, og 1 024 menn. Av disse var 69 prosent av kvinnene innenfor arbeidsstyrken, mot hele 87 prosent av mennene. Både kvinner og menn fra Filippinene var dermed oftere i arbeidsstyrken enn snittet for innvandrerkvinner og menn (snittet var henholdsvis 62 og 78 prosent). Menn fra Filippinene skiller seg likevel mer ut med en relativt sett høyere andel enn snittet for innvandremenn. Sett under ett var 71 prosent av innvandrerne fra Filippinene i arbeidsstyrken. Fordelt på kommuner er det kun Oslo som har flere enn 50 mannlige filippinere. Det gir derfor ikke mening å se på kjønnsforskjellene blant filippinere i de ulike kommunene bortsett fra Oslo, fordi antallet menn er så få i andre kommuner.

Tabell 6.2 Yrkesaktivitet blant innvandrere fra Filippinene, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.

	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Filippinene	7 134	68	3	29	4
Menn	1 024	84	3	14	3
Kvinner	6 110	66	3	32	4
Oslo	2 050	69	1	30	2
Menn	545	84	2	13	3
Kvinner	1 505	63	1	36	2
Bærum	346	46	1	53	2
Bergen	315	70	2	28	3
Stavanger	175	70	3	27	4
Trondheim	157	60	4	36	6
Asker	104	38	1	62	3
Sandnes	85	71	4	26	5
Fredrikstad	81	68	6	26	8
Sarpsborg	78	69	3	28	4
Drammen	76	66	7	28	9
Kristiansand	74	73	3	24	4
Lørenskog	72	79	0	21	0
Sandefjord	62	74	3	23	4
Karmøy	61	56	3	41	6
Bodø	57	68	0	32	0
Ullensaker	59	73	0	27	0
Skedsmo	55	69	2	29	3
Skien	51	63	10	27	14

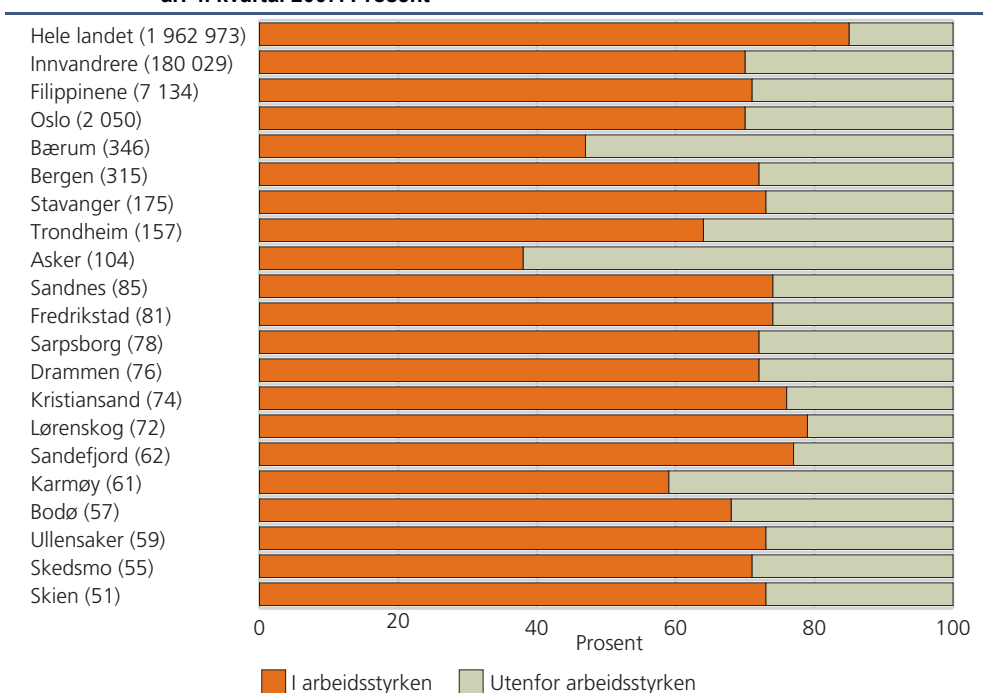
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Mellom kommunene var det få variasjoner i andelen innvandrere fra Filippinene innenfor arbeidsstyrken – men enkelte kommuner skiller seg særlig ut (Figur 6.12). I Asker og Bærum er andelen filippinere i arbeidsstyrken betraktelig lavere enn i de andre kommunene (henholdsvis 38 og 47 prosent). Dette skyldes at mange jobbet

som au-pair, og dermed ikke registreres som arbeidsstyrken (eller under utdanning). Vi har sett at filippinere i Asker og Bærum oftest kom på grunn av utdanning (trolig som au-pair), og har bodd i landet i kort tid (0-2 år i botid). Dette indikerer at det er mange nyankomne au-pairer i disse kommuner.

I de andre kommunene er innvandrere fra Filippinene i arbeidsstyrken omtrent på samme nivå som landssnittet. Trondheim og Karmøy skiller seg noe ut med en lavere andel i arbeidsstyrken, henholdsvis 64 og 59 prosent. Trondheim har noe av det samme mønsteret som Asker og Bærum, relativt mange med kort botid (0-2 år) og utdanning som innvandringsgrunn (au-pair). Det samme kan man ikke se i Karmøy, her er andel familieinnvandrere stor. Men i Karmøy var det for øvrig få filippinere i alderen 25-54 (61 personer), så resultatet kan skyldes tilfeldigheter.

Figur 6.12. Innvandrere fra Filippinene, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

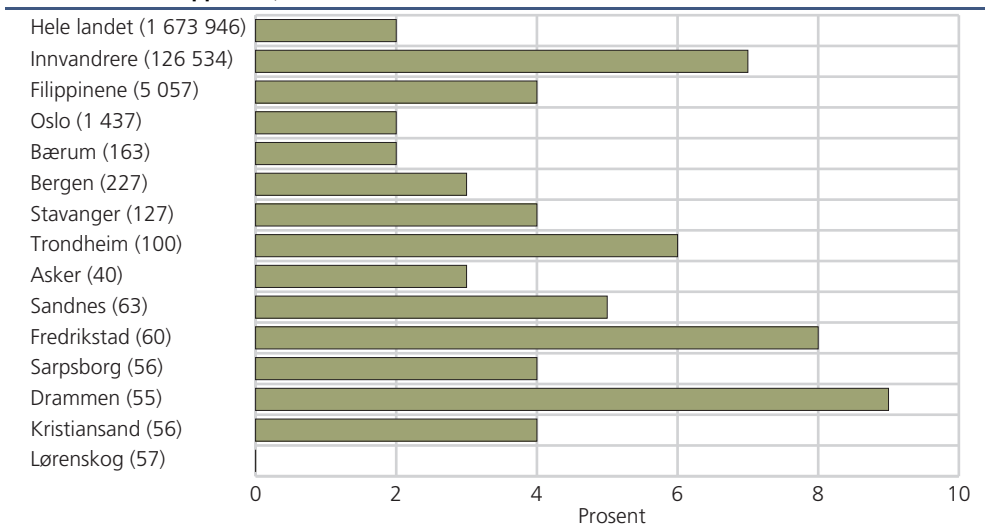
Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunistørrelse/kommunetype.

6.12. Lav ledighet i alle kommuner

Av alle filippinske innvandrere i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 3 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007. Dersom man regner arbeidsledighet på denne måten er det liten variasjon mellom kommunene. En mer

vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var 4 prosent innvandrere fra Filippinene i alderen 25-54 år arbeidsledige ved 4. kvartal 2007, lavere enn nivået for innvandrere generelt. Det var liten variasjon mellom de kommunene med flest filippinere, de fleste ligger rundt landssnittet; Oslo, Bærum, Bergen og Stavanger. I Trondheim var ledigheten noe høyere (Figur 6.13).

Figur 6.13. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Filippinene, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

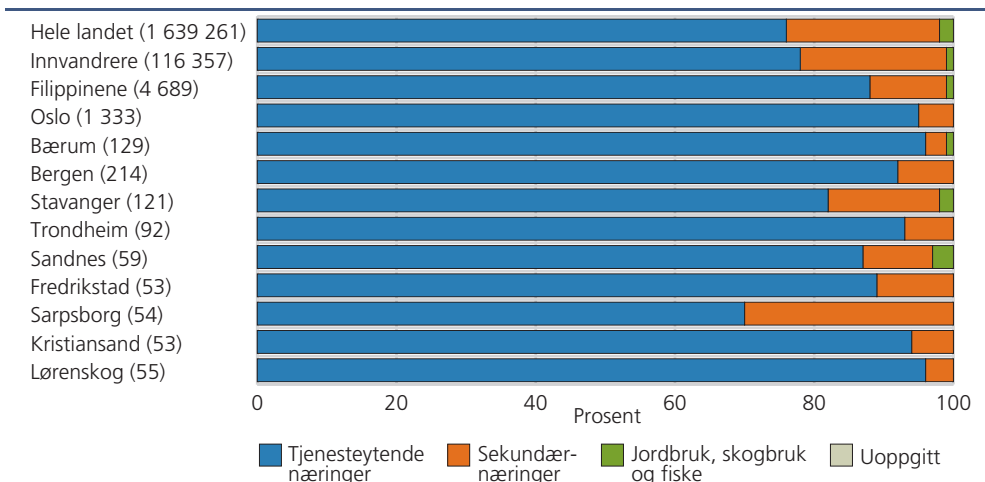
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

6.13. Nær ni av ti jobber i en tjenesteytende næring

De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent ved 4. kvartal i 2007. Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 78 prosent.

Figur 6.14 viser at filippinske innvandrere som var yrkesaktive jobbet innenfor en tjenesteytende næring i større grad enn snittet for innvandrere, 88 prosent. Dette er også høyere enn blant dem fra Thailand. Andelen i tjenesteytende næring var særlig høy i de to kommunene med flest sysselsatte filippinere, Oslo og Bærum (henholdsvis 95 og 96 prosent). Generelt arbeider kvinner oftest i tjenesteytende næring, og særlig i Oslo og kommunene rundt. Sarpsborg var eneste kommune med en betydelig andel filippinere i sekundærnæringen, 30 prosent (av 54 personer totalt som var sysselsatt).

Figur 6.14. Yrkesaktive innvandrere fra Filippinene, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Næringsfordeling

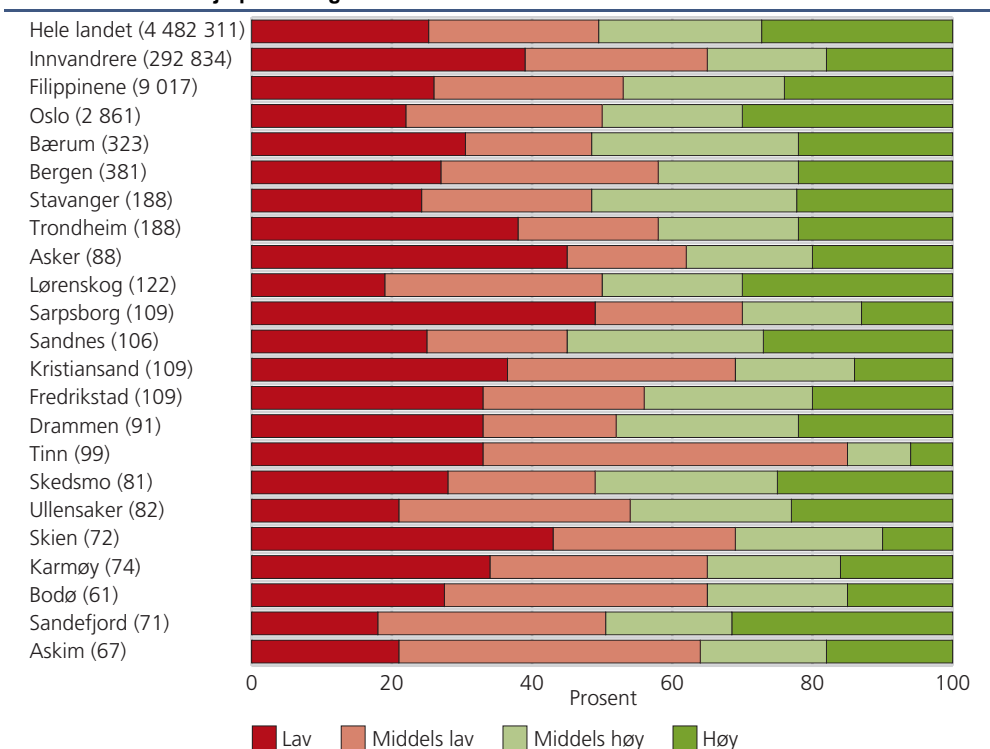
Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

6.14. Høy grad av økonomisk selvhjulpenhet i Oslo, Bærum, Stavanger og Lørenskog

Blant hele befolkningen sett under ett bodde halvparten i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007 (Figur 6.15). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).

Dersom vi kun ser på innvandrere fra Filippinene og deres norskfødte barn, var det omtrent like vanlig at disse bodde i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet som snittet for hele befolkningen, 47 prosent. Kun en av fire innvandrere fra Filippinene var i kategorien med aller lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet, samme nivå som befolkningen sett under ett, og lavere enn snittet for innvandrere (39 prosent).

Figur 6.15. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Filippinene, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Familieinnvandring er den vanligste årsaken til innvandring fra Filippinene, og mange er kvinner som har kommet for å etablere seg med menn i den øvrige befolkningen (Daugstad 2008a). Dette er en forklaring på hvorfor innvandrere fra Filippinene, i likhet med de fra Thailand, ikke skiller seg ut fra den øvrige befolkningen når det gjelder grad av økonomisk selvhjulpenhet, gitt at også partneren er i arbeid og mottar få eller ingen offentlige overføringer (alle i husholdningen får samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, se tekstboks). Inntekten og størrelsen på offentlige overføringer til andre personer i husholdningen påvirker altså graden av økonomisk selvhjulpenhet.

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen "økonomisk selvhjulpenhet" er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenger er holdt utenfor), alderspensjon, tjenestepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenger og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien "lav" har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. "Middels lav" innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. "Middels høy" innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens "høy" betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

I Oslo, Bærum, Stavanger og Lørenskog bodde innvandrere fra Filippinene og deres norskfødte barn oftere i husholdninger med middels høy og høy økonomisk selvhjulpenhet enn landssnittet for de fra Filippinene.

I Bergen, Trondheim, Asker og Fredrikstad var det sjeldnere enn snittet å bo i husholdninger med høy og middels høy økonomisk selvhjulpenhet. Sarpsborg og Kristiansand skiller seg ut ved at en særlig høy andel bodde i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet. Det er vanskelig å se noe mønster her, sammenlignet med andel i arbeidsstyrken. De to kommunene som skilte seg mest ut når det gjelder andel i arbeidsstyrken, Asker og Bærum, hadde likt mønster både når det gjelder botid og innvandringsgrunn (nyankomne au-pair), men har ulikt mønster på grad av økonomisk selvhjulpenhet. En mulig forklaring kan være at andelen sysselsatte i Bærum var høyere enn i Asker.

6.15. Oppsummering

Blant innvandrergруппene i Norge utgjør innvandrerne og norskfødte med innvandrereforeldre fra Filippinene den 12. største gruppen blant de 17 som omtales i denne rapporten, etterfulgt av personer med bakgrunn fra India og Afghanistan. På landsbasis utgjør personer med bakgrunn fra Filippinene den 16. største innvandrergруппen.

Det bodde totalt 9 671 filippinske innvandrere og 1 146 norskfødte med filippinske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. Norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde 11 prosent av de med filippinsk bakgrunn, noe høyere enn blant de med bakgrunn fra Thailand, men langt lavere enn andre innvandrergrupper med lignende botid

Innvandringen fra Filippinene har økt de siste årene etter hvert som stadig flere filippinske kvinner har kommet til Norge gjennom ekteskap med menn i den øvrige befolkningen. Kvinneandelen blant filippinske innvandrere er 81 prosent, nesten like høyt som blant innvandrere fra Thailand (85 prosent). Men det er mange grunner til at filippinere flytter til Norge. En del er kommet på grunn av arbeid, blant annet som au-pairer eller som tidligere mannskap på norskeide skip i utenriks sjøfart. Filippinere har i snitt bodd i Norge i 10 år.

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med filippinsk bakgrunn i 377 av landets kommuner. Blant landene i denne rapporten er det kun de med bakgrunn fra Thailand, Russland og Polen som bor i flere kommuner. Denne spredte bosettingen skyldes at mange filippinske kvinner har bosatt seg i Norge for å etablere seg med menn i den øvrige befolkningen, i likhet med det vi ser blant thailandske og russiske kvinner. 32 prosent av de filippinske innvandrerne i Norge bor i Oslo. Dette gjelder 53 prosent av de norskfødte barna med filippinske innvandrerforeldre. Bosettingen blant de med bakgrunn fra Filippinene er mer konsentrert i Oslo enn det vi ser for personer med bakgrunn fra andre land hvor familieetablering er hovedårsaken til innvandringen, slik som innvandrere fra Thailand.

Den høyeste andelen av befolkningen i kommunen finner vi i Tinn i Telemark. Innvandringen til Tinn har sammenheng med at det kom familier fra Filippinene hit for å jobbe i industrien på Rjukan. Siden dette var familier med barn, og ikke kvinner som kom alene, er sammensetningen av befolkningen med filippinsk bakgrunn ganske annerledes i Tinn enn i andre kommuner

På tross av at de fleste filippinere er kommet til Norge på grunn av ekteskapsinngåelser med personer i den øvrige befolkningen, er andel som er gift ikke høyere enn blant innvandrere generelt og lavere enn for innvandrere fra Thailand. Asker og Bærum skiller seg ut ved at filippinske innvandrere i disse kommunene er langt yngre og i mindre grad gift enn filippinere i de andre kommunene. Dette har sammenheng med at det primært er i disse kommunene vi finner unge filippinske au-pairer. Her er det relativt sett flest nyankomne og botiden er i snitt 5 år kortere enn for innvandrere fra Filippinene generelt. I tillegg er en særlig lav andel i arbeidsstyrken. Dette forklares hovedsakelig ut fra at au-pairer ikke registreres som del av arbeidsstyrken.

Innvandrere fra Filippinene i alderen 19-24 år var under utdanning i mye mindre grad enn snittet blant innvandrere i samme alder, kun 17 prosent mot 31 prosent. Og mindre enn halvparten av dem som var under utdanning var på høyskole/universitet, de fleste var elev ved grunnskole/videregående skole. Oslo og Bærum er de eneste kommunene med tilstrekkelig antall fra Filippinene i alderen 19-24 år til at vi kan si noe meningsfylt om deres deltakelse i utdanningssystemet, og blant disse var det mindre vanlig å være under utdanning enn blant filippinere generelt fordi mange er au-pairer, særlig i Bærum.

71 prosent av innvandrere fra Filippinene i alderen 25-54 år var enten sysselsatt eller registrert arbeidsledig, noe som er en relativt høy andel i forhold til innvandrersnittet. De aller fleste innvandrerne fra Filippinene er kvinner, og andel i arbeidsstyrken er lavere blant kvinnene enn blant mennene. Mellom kommunene var det få variasjoner i andelen innvandrere fra Filippinene innenfor arbeidsstyrken. Særlig skiller Asker og Bærum seg ut ved at andelen filippinere i arbeidsstyrken betraktelig lavere enn i de andre kommunene, noe som igjen skyldes at mange jobber som au-pair, og dermed ikke registreres som arbeidsstyrken.

Innvandrere fra Filippinene bor omtrent like ofte i husholdninger med høy og middels høy økonomisk selvhjulpenhet som befolkningen sett under ett. Dette henger blant annet sammen med at mange kvinner fra Filippinene bor i husholdninger med menn fra den øvrige befolkningen. I Oslo, Bærum, Stavanger og Lørenskog bodde innvandrere fra Filippinene og deres norskfødte barn oftere i husholdninger med middels høy og høy økonomisk selvhjulpenhet enn landsnittet for de fra Filippinene, mens i Bergen, Trondheim, Asker og Fredrikstad var det mindre vanlig å bo i slike husholdninger. Sarpsborg og Kristiansand skiller seg ut ved at en særlig høy andel bodde i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet.

7. India som landbakgrunn

Det bodde til sammen 8500 innvandrere og norskfødte med foreldre født i India i Norge ved inngangen til 2008, og disse utgjorde til sammen den 18. største innvandrerguppen i Norge. Norskfødte med indiske innvandrerforeldre utgjorde nær en tredel av disse, noe som blant annet reflekterer at dette er en gruppe som har bodd lenge i Norge. India kommer som nummer ni om vi bare ser på norskfødte med innvandrerforeldre. Norge har hatt to bølger av indisk innvandring. En på 1970-tallet og en i annen halvdel av 2000-tallet. De første indiske innvandrerne kom til Norge tidlig på 1970-tallet og den indiske innvandrerguppen var lenge av de største ikke-europeiske innvandrerguppene i Norge. På 1980- og 1990-tallet var det relativt liten innvandring fra India, men de siste årene har innvandringen tatt seg sterkt opp, og i 2007 var det bare fra Somalia, Filippinene og Thailand det kom flere ikke-europeiske innvandrere til Norge. Innvandringen fra India har skiftet noe karakter, men har hele tiden vært preget av en blanding av arbeids- og familieinnvandring. På 1970-tallet var hovedvekten av innvandringen preget av ufaglært arbeidsinnvandring særlig til industrien og landbruket, mens på 2000-tallet har hoveddelen av arbeidsinnvandringen vært mer spesialisert og faglært arbeidskraft.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

7.1. Innvandrere fra India i 187 kommuner

Det bor indiske innvandrere i 187 kommuner, det vil si at det bor innvandrere med indisk bakgrunn i mindre enn halvpraten av landets 430 kommuner. I 142 av kommunene bor det færre enn ti indiske innvandrere og bare ti kommuner har mer enn 100. Få andre innvandrergupper i Norge er sentrert rundt så få kommuner.

Tabell 7.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med bakgrunn fra India. I disse 20 kommunene bor 85 prosent av de med indisk bakgrunn i Norge. Andelsmessig utgjør ikke indere i noen av disse kommunene mer enn én prosent av befolkningen. Drammen har den høyeste andelen, fulgt av de andre Buskerudkommunene Lier og Nedre Eiker. Det er også i disse Buskerudkommunene sammen med Oslo hvor vi finner den høyeste andelen norskfødte med indiske foreldre og dermed gruppen som har lengst botid og som trolig er mest etablert i Norge.

Tabell 7.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra India, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

	Antall			Prosent norskfødte med innvandrerforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet			
	Befolkningen i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere		Norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre
Hele landet ...	4 737 199	8 484	5 849	2 635	31	0,2	0,1	0,1	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	3 407	2 295	1 112	33	0,6	0,4	0,2	40,2	39,2	42,2
Drammen	60 138	594	357	237	40	1,0	0,6	0,4	7,0	6,1	9,0
Bergen	247 732	476	342	134	28	0,2	0,1	0,1	5,6	5,8	5,1
Stavanger	119 576	364	341	23	6	0,3	0,3	0,0	4,3	5,8	0,9
Bærum	108 109	277	223	54	19	0,3	0,2	0,0	3,3	3,8	2,0
Asker	52 906	237	161	76	32	0,4	0,3	0,1	2,8	2,8	2,9
Trondheim ...	165 182	222	169	53	24	0,1	0,1	0,0	2,6	2,9	2,0
Lier	22 698	212	131	81	38	0,9	0,6	0,4	2,5	2,2	3,1
Lørenskog ...	31 846	199	135	64	32	0,6	0,4	0,2	2,3	2,3	2,4
Skedsmo	46 140	189	103	86	46	0,4	0,2	0,2	2,2	1,8	3,3
Nedre Eiker ...	22 092	157	86	71	45	0,7	0,4	0,3	1,9	1,5	2,7
Fredrikstad ...	71 974	117	74	43	37	0,2	0,1	0,1	1,4	1,3	1,6
Tønsberg	38 390	105	61	44	42	0,3	0,2	0,1	1,2	1,0	1,7
Oppegård	24 200	100	64	36	36	0,4	0,3	0,1	1,2	1,1	1,4
Kristiansand ...	78 908	95	68	27	28	0,1	0,1	0,0	1,1	1,2	1,0
Sandefjord ...	42 331	87	73	14	16	0,2	0,2	0,0	1,0	1,2	0,5
Sandnes	62 023	85	73	12	14	0,1	0,1	0,0	1,0	1,2	0,5
Frogn	14 245	81	49	32	40	0,6	0,3	0,2	1,0	0,8	1,2
Nittedal	20 253	74	45	29	39	0,4	0,2	0,1	0,9	0,8	1,1
Ullensaker ...	26 927	70	38	32	46	0,3	0,1	0,1	0,8	0,6	1,2

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Som for nær alle andre innvandrergrupper (og befolkningen ellers) bor det flest i Oslo. 40 prosent av indiske innvandrere (og norskfødte med indiske foreldre) bor i Oslo (Tabell 7.1). Dette er mer enn tre ganger så høy konsentrasjon i Oslo som for resten av befolkningen, hvor 12 prosent bor i hovedstaden. Det bor også mange indere i randkommunene til Oslo. Åtte av de 20 kommunene hvor det bor flest indere ligger i Akershus. Etter Oslo følger vel sju prosent i Drammen, seks prosent i Bergen, og fire prosent i Stavanger, slik at samlet bor nær seks av ti indiske innvandrere og norskfødte med indiske foreldre i disse fire kommunene, legger vi til de som bor i kommuner i Akershus får vi over 75 prosent. Stavanger skiller seg noe fra de andre store kommunene med å ha en liten andel norskfødte med innvandrerforeldre. Flertallet av de indiske innvandrerne i Stavanger er nyankomne og har kommet i den andre bølgen (andre halvdel av 2000-tallet) av indisk innvandring til Norge. Sammenlignet med mange av de andre store innvandrergruppene i Norge bor det få med indisk bakgrunn i Østfoldskommunene og i Tromsø

7.2. Markert økning i innvandringen fra India de siste år

Inderne har vært lenge i Norge, og mange kom før innvandringsstoppen i 1975. De første gruppene kom fra den indiske delen av Punjab (samme området som paki-stanerne i Norge kom fra) og bosatte seg i Drammensområdet. Mange gikk inn som ufaglært arbeidskraft i industrien og jordbruket (Kjeldstadli 2003). Ved folketellingen i 1980 var det 1600 indiske innvandrere i Norge. Bare USA (10 000), Pakistan (5 300), Vietnam (2 000) og Tyrkia (2 200) var større av innvandrergruppene utenfor Europa, og marokkanerne var noen færre (1 100).

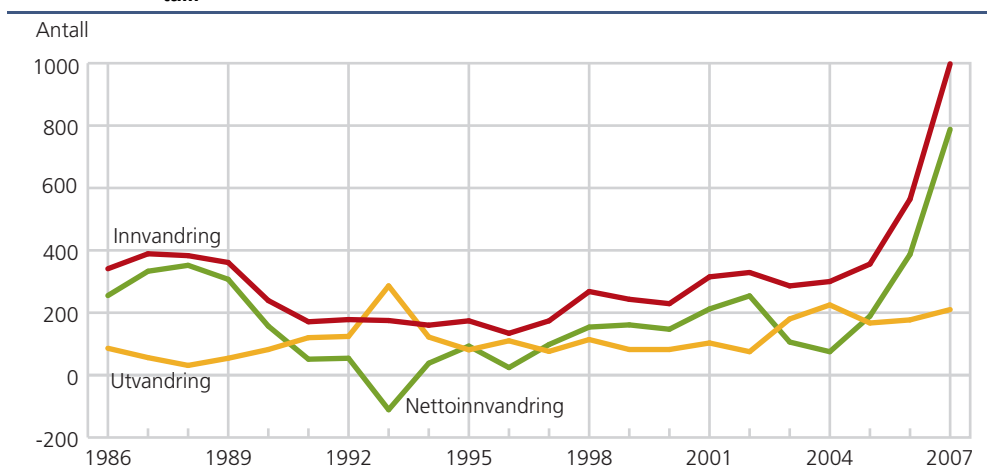
Flyttestrømmen av indere til Norge har variert noe på 1980- og 90-tallet, men innvandringen har vært på et relativt lavt nivå (Figur 7.1). På slutten av åttitallet finner vi en topp i 1987 da 389 indere flyttet til Norge. Deretter ble flyttingen redusert til et foreløpig bunnpunkt i 1996 da det kom 134 indiske statsborgere. Fra slutten av nittitallet tok flyttingen seg opp igjen, og i 2005 flyttet 356 indere til

Norge. Antallet ble nær doblet i 2006 til 564 personer og nær doblet på ny i 2007 til 998 personer.

Av land utenfor Europa stod indere for fjerde flest innvandring i 2007, bare slått av innvandring fra Somalia, Filippinene og Thailand. Det innvandret i 2007 nær doblet så mange fra India til Norge som fra nabolandet Pakistan. Om vi legger Utlendingsdirektoratets tillatelsesdata til grunn vil det i løpet av 2008 ha flyttet mer enn 1000 indiske innvandrere til Norge.

Utvandringsstatistikken viser når indiske statsborgere ble registrert utflyttet i folkeregisteret. Dette kan skje lenge etter at personen i realiteten er flyttet ut. Det store hoppet i 1993 skyldes for eksempel ikke at utvandringen i dette året var spesielt mye større enn i de andre årene, men at folkeregisteret dette året hadde en "opprydding" i sine register¹⁶ (Henriksen 2008). I forhold til bestanden er utvandringen av indiere etter 2004 relativt stor. I så tilfelle har de et flyttemønster som likner mer på europeiske arbeidsinnvandrere enn på pakistanere.

Figur 7.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av India. 1986-2007. Absolutte tall.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

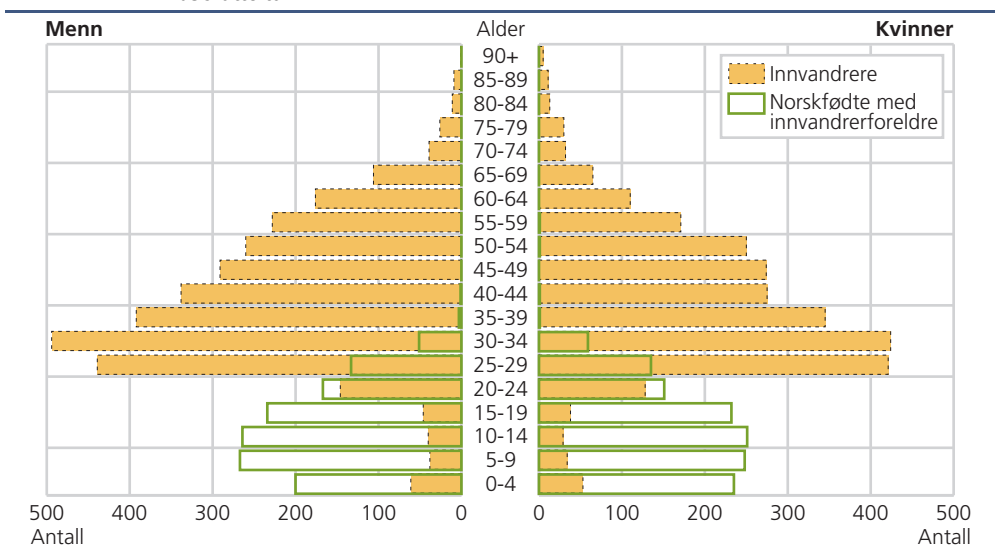
7.3. Mannsovervekt på vestlandet...

Blant indiske innvandrere er det flere menn enn kvinner i nær alle aldersintervaller, men samlet er kjønnsfordelingen likevel relativt lik, klart overvekt av menn finner vi i de eldste årskullene (55-69 år) (Figur 7.2 og Figur 7.3). Dette har indiske innvandrere til felles med de øvrige arbeidsinnvandrere (både nye som polakkene og gamle som pakistanerne og tyrkerne), men i de andre gruppene er det en klar overvekt av menn i mange aldersklasser. Som for pakistanere har de første innvandrerne fra India nå kommet opp i årene og en av fire indiske innvandrere er over 50 år. Seks prosent er over 65 år, dette er en høyere andel enn det vi finner både for Pakistan og Vietnam. Indere er med det av de eldste innvandrerguppene i Norge med en medianalder på 40 år, like høy som vietnameserne og høyere enn pakistanere med 39 år, innvandrere samlet har en medianalder på 35 år.

Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

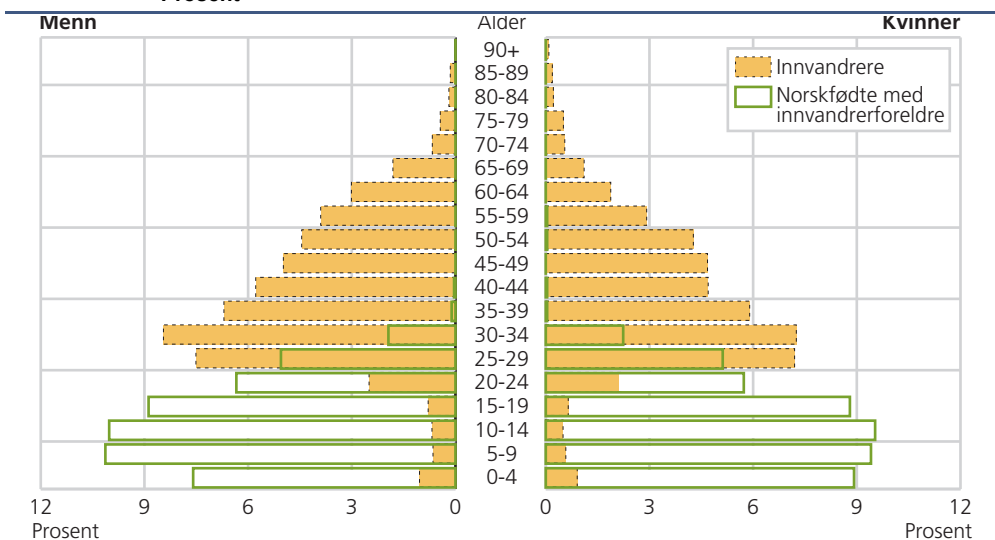
¹⁶ I 1991 gjennomførte SSB en større undersøkelse for å kartlegge innvandrerbefolkningens høyeste utdanning. Mange av skjemaene som ble sendt ut kom i retur, selv om mottakeren var registrert bosatt i Norge. På bakgrunn av dette gjennomførte folkeregisteret en større "opprydding" i 1993, som resulterte i at flere av de som var registrert bosatt, men som likevel hadde flyttet ut av landet, ble skrevet ut av folkeregisteret.

Figur 7.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra India, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 7.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra India, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

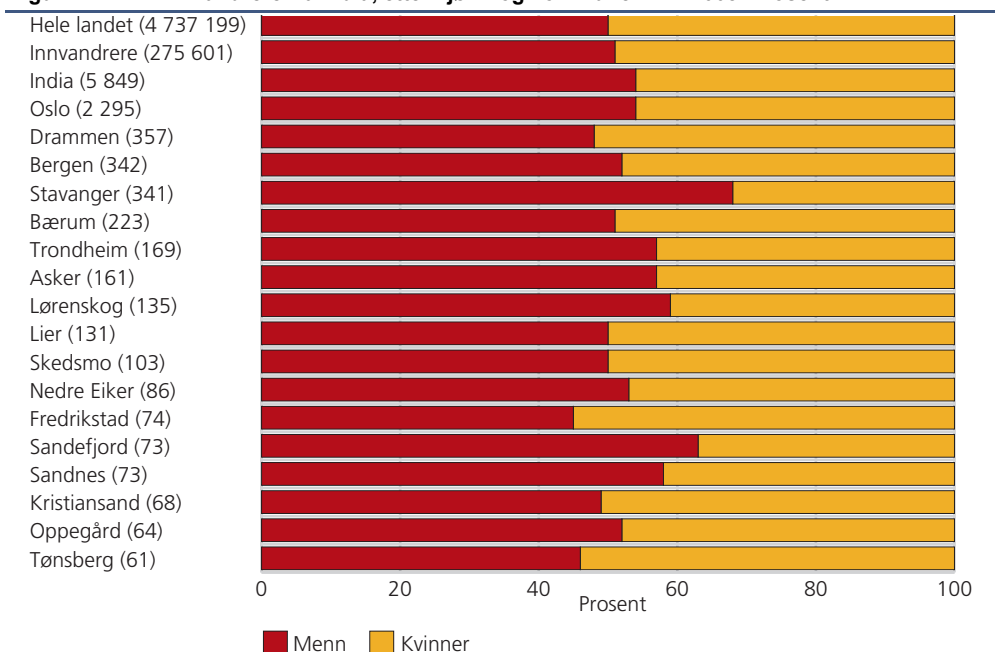

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tre av fire norskfødte med indisk bakgrunn er under 20 år, slik at dette er en gruppe som fortsatt er svært ung. Det siste femårskullet av norskfødte med indiske foreldre er noe mindre enn de foregående. Dette kan tolkes i retning av at det over de siste årene har vært mindre indisk ekteskapsinnvandring og at indiske innvandrere i større grad har fått barn med personer uten innvandrerbakgrunn.

Som allerede nevnt er det omtrent like mange menn som kvinner blant indiske innvandrere. Figur 7.4 viser at det i Stavanger er en klar overvekt av menn, to av tre innvandrere med indisk bakgrunn er menn, men også i Sandefjord og Sandnes ser vi en høy andel menn. Her bor det en høy andel nyankomne arbeidsinnvandrere. Gruppen av de tidligere nevnte veletablerte innvandrere i Oslo og Buskerud har en mye jevnere kjønnsfordeling.

Figur 7.4. Innvandrere fra India, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

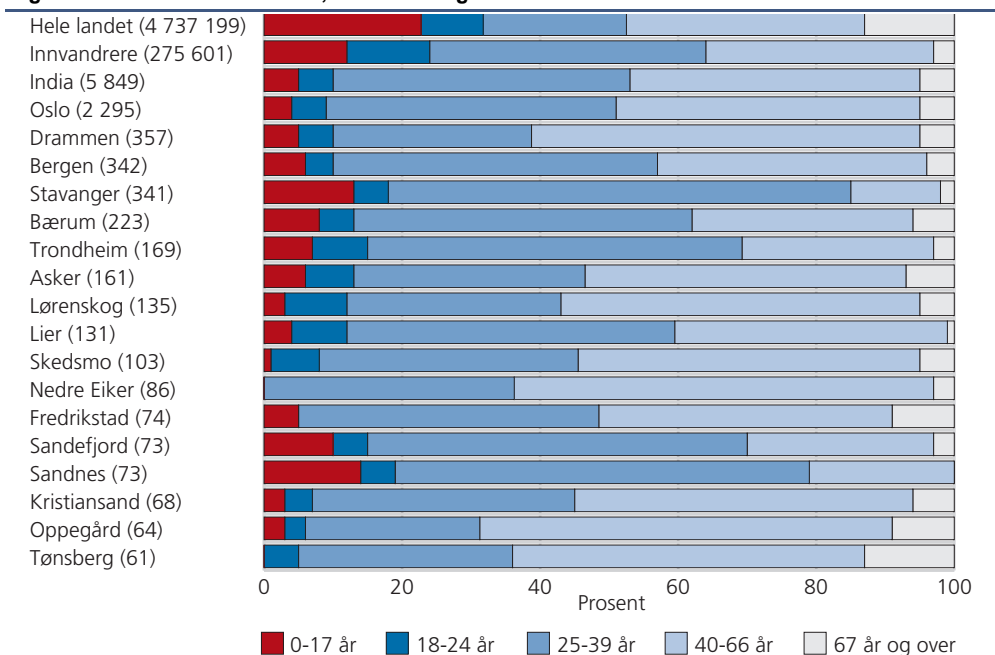
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.4. ..hvor det også er høyest andel barn

Det store flertallet, 85 prosent, av indiske innvandrere er i aldersgruppen 25-66 år, sammenlignet med litt over halvparten i befolkningen ellers (Figur 7.5). Bare få (10 prosent) er yngre enn dette – og enda færre er eldre (fem prosent). Dette reflekterer igjen de to bølgene av indisk innvandring hvor vi litt enkelt kan si at de yngste (25-39 år) har kommet nylig mens de eldre 40-66 år kom i den første bølgen.

Den høyeste andelen barn finner vi i Stavanger, Sandefjord og Sandnes hvor nyankomne indiske arbeidsinnvandrere har tatt med seg barn. I flere av kommunene (i Nedre Eiker ingen), bor det knapt barn eller unge innvandrere som er født i India, men som vi har vist tidligere er andelen norskfødt med indiske innvandrerforeldre høyere her.

Figur 7.5. Innvandrere fra India, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

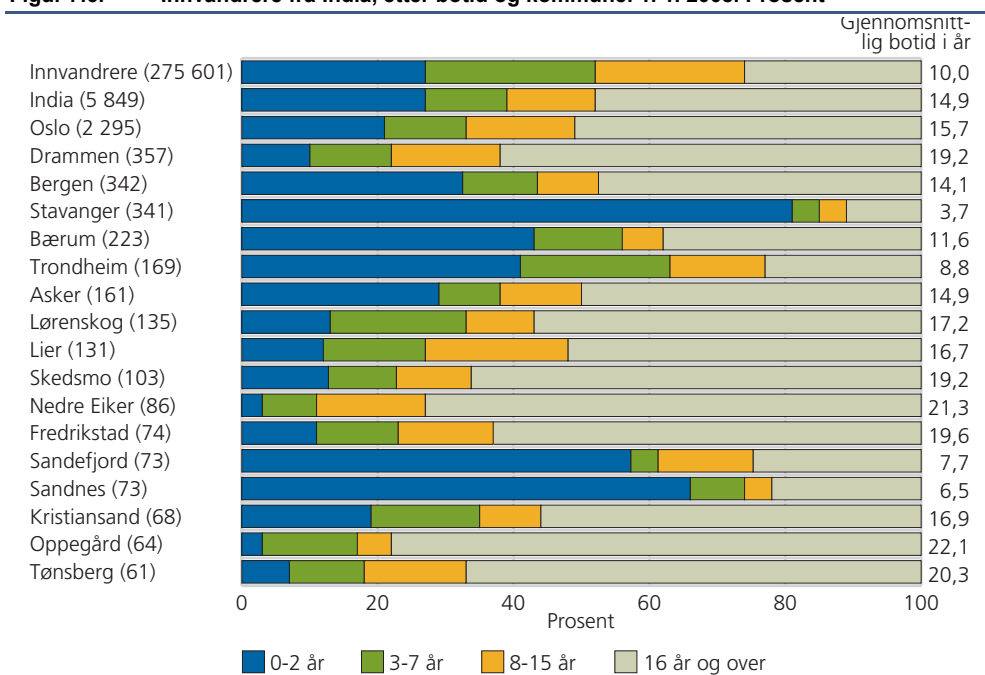
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.5. Mange nyankomne – mange etablerte

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrenes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Sammenlignet med øvrige innvandrergupper er det en mye høyere andel etablerte innvandrere blant indere, andelen nyankomne er omtrent som for andre innvandrere, mens andelen med botid 3-15 år er vesentlig mindre. Igjen reflekterer dette de to bølgene av indisk innvandring til Norge. Vi ser av Figur 7.6 at noen kommuner (Stavanger, Sandefjord, Sandnes og til en viss grad Bærum og Trondheim) preges av den nye innvandringen, mens andre, som Oslo, Drammen, Bergen og Nedre Eiker/Lier preges av etablerte innvandrere med lang botid. Ytterpunktene finner vi i Stavanger hvor åtte av ti har bodd kortere enn to år i Norge, mens andelen er speilvendt i Oppedgård hvor åtte av ti har 15 år eller mer botid. Så store variasjoner i botidsfordelingen mellom kommuner er ikke vanlig for noen andre innvandrergupper, og er med på å gjøre innvandringen fra India ganske unik.

Figur 7.6. Innvandrere fra India, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.6. Flest arbeidsinnvandrere i Stavanger, Sandnes og Sandefjord

Den første bølgen av indisk innvandring til Norge var som tidligere nevnt ufaglært arbeidsinnvandring, et mønster likt arbeidsinnvandringen fra Pakistan og Tyrkia. Familieinnvandringen til disse første arbeidsinnvandrerne har nok vært mindre for indere sammenlignet med pakistanere og tyrkere, men på og 1990- og tidlig 2000-tallet var hovedvekten av indisk innvandring preget av familieinnvandring. De siste årene har arbeidsinnvandringen økt mye. I 2007 kom over 500 som arbeidsinnvandrere. I 2008 viser tillatelsestall fra Utlendingsdirektoratet at nær 700 kom – og arbeidsinnvandrere fra India var med det den største gruppen med faglærte tillatelser fra land utenfor EØS.

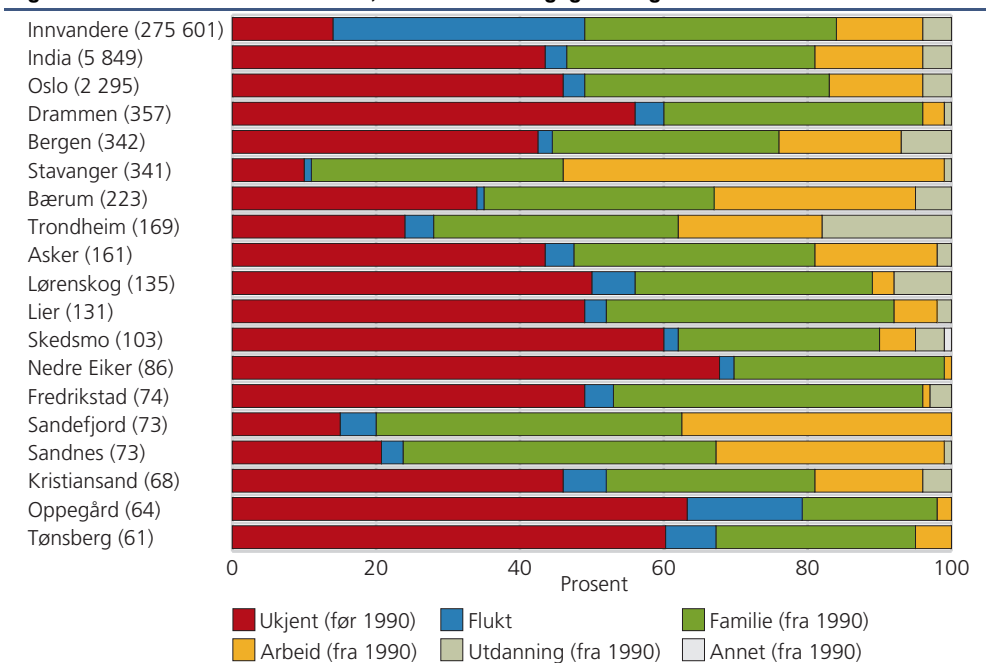
SSB har ikke individbasert informasjon om innvandringsgrunn for innvandringen før 1990 og vi ser av Figur 7.7 at samlet har mer enn 40 prosent av den indiske innvandringen skjedd før 1990. For innvandringen fra 1990 og framover ser vi at den har vært preget av familie og arbeidsinnvandring og bare i liten grad utdanning og flukt. Kommunevis ser vi noen interessante forskjeller. Den høyeste andelen arbeidsinnvandrere finner vi i Stavanger/Sandnes, Sandefjord, og til en viss grad Bærum og Trondheim. Dette er kommuner hvor de indiske innvandrerne fra før 1990 i liten grad har slått seg ned. Dette bekrefter hypoteser fra den demografiske gjennomgangen. I Buskerudkommunene, hvor vi fant en høy andel av de etablerte innvandrerne, bor det i dag i mindre grad arbeidsinnvandrere innvandret etter 1990.

Eneste kommune hvor et ikke ubetydelig antall innvandrere har kommet gjennom utdanningstillatelser, er Trondheim, hvor vel 20 prosent av innvandringen har vært utdanningsinnvandring, noe som har sammenheng med det store internasjonale universitets- og forskningsmiljøet i byen.

Statistikken over innvandringsgrunn

Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

Figur 7.7. Innvandrere fra India, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

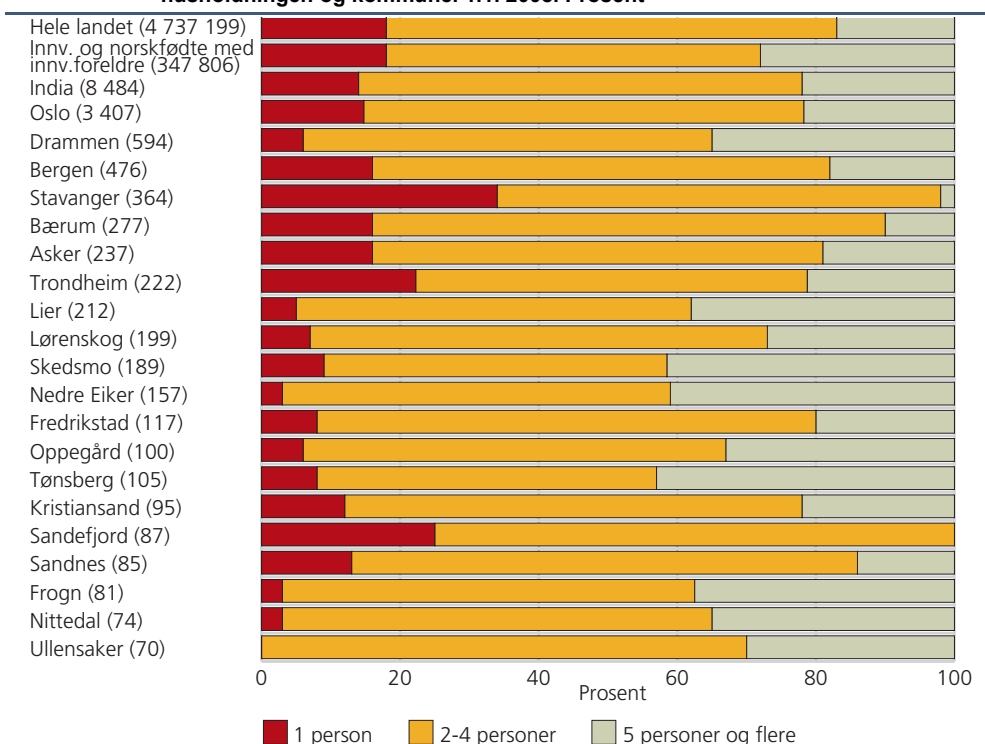

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.7. Store husholdninger blant etablerte – mindre husholdninger blant de nyankomne

Samlet er indere i Norge bosatt i husholdninger som i størrelse fordeler seg omtrent som i befolkningen i alt. Andelen enpersonhusholdninger er samlet noe mindre og andelen husholdninger med fem eller flere er noe større, men samlet er fordelingen relativt lik. Sammenlignet med for eksempel pakistanerne er andelen storhusholdninger (fem eller flere i husholdningen) vesentlig mindre. Blant pakistanere bor nær 60 prosent i storhusholdninger, mens dette gjelder bare litt over 20 prosent av inderne. Vi ser imidlertid store kommunale forskjeller – noe som igjen gjenspeiler de tidligere nevnte forskjellene i innvandringsgrunn og -år. I kommuner med en overvekt av etablerte indiske innvandrere er andelen storhusholdninger vesentlig større enn for både befolkningen og innvandrere ellers. Dette gjelder Buskerud-kommunene og nabokommunene til Oslo (med unntak av Asker/Bærum). I Stavanger/Sandnes, Sandefjord og Trondheim er andelen enpersonhusholdninger langt høyere og storhusholdningene er svært få (Figur 7.8).

Figur 7.8. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra India, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

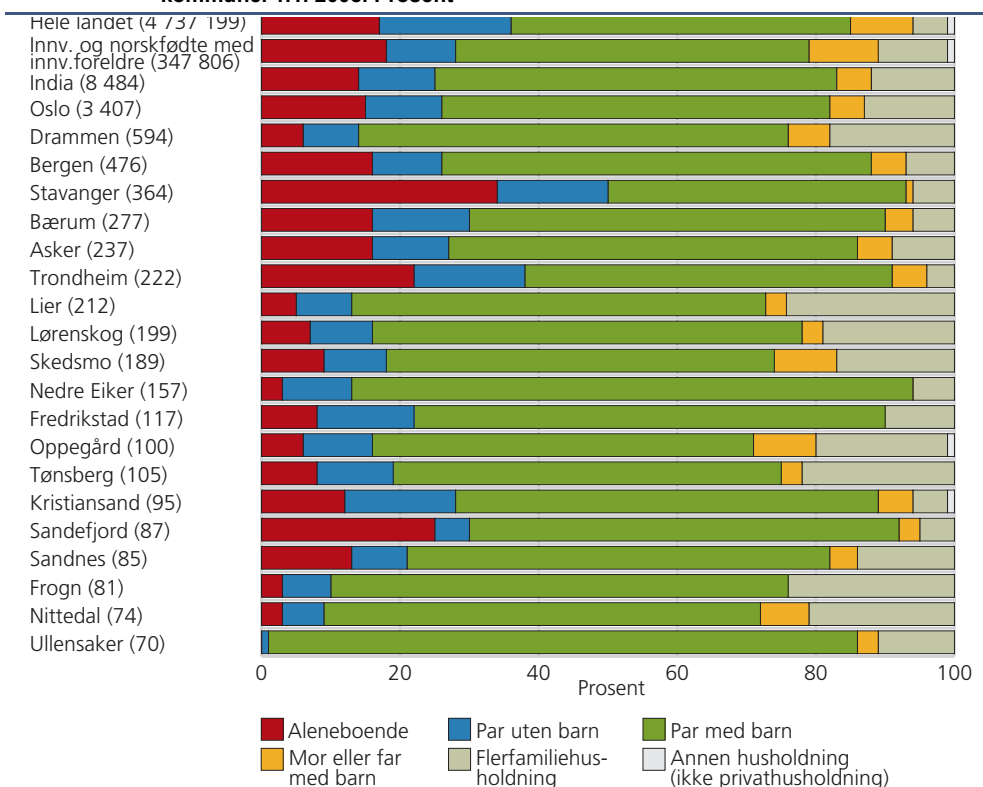

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.8. Flest aleneboere i Stavanger

Seks av ti indiske husholdninger består av par med barn, en andel mer eller mindre lik det vi finner for pakistanske og tyrkiske husholdninger. I befolkningen ellers består litt under halvparten av husholdningene av par med barn. Oversikten over husholdningstype gjenspeiler mange av de samme kommunale forskjellene som oversikten over husholdningsstørrelse, med et skille mellom kommuner som huser nyankomne og mer etablerte indiske innvandrere (Figur 7.9). Igjen skiller Stavanger seg ut med den høyeste andelen aleneboende, sammen med Trondheim og Sandefjord.

Figur 7.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra India, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

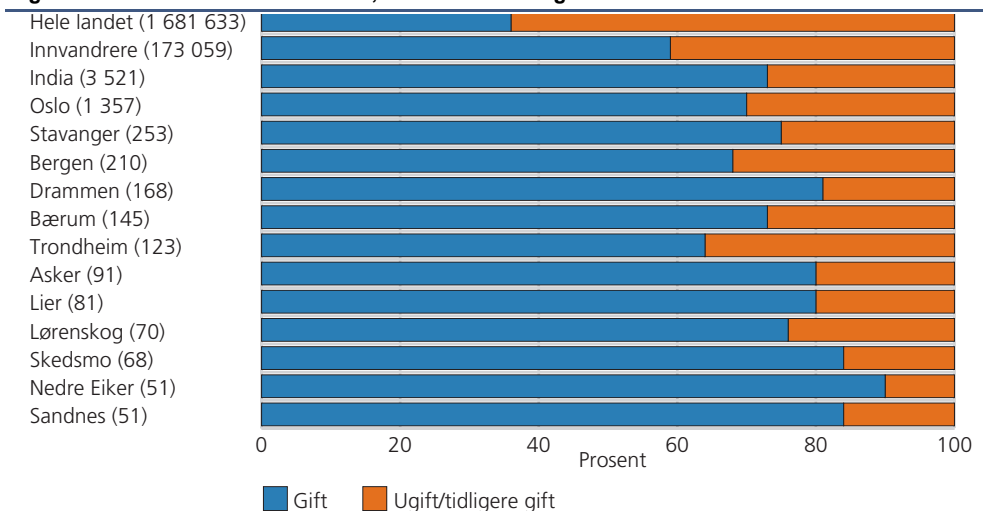

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.9. Flest ugifte i kommuner med mange nyankomne

Hovedregelen blant voksne indere bosatt i Norge er å være gift. Tre av fire voksne indere er gifte og i alle kommuner ligger andelen gifte over 60 prosent (Figur 7.10). Dette er en høy andel sammenlignet med innvandrere generelt, og særlig sammenlignet med befolkningen i alt hvor bare litt i overkant av en av tre i aldersgruppen 20-45 år er gift. Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden. I befolkningen i alt er det først i andre halvdel av 30-årene og oppover at vi finner flere gifte enn ugifte, fram til da er det samboerskap som er den dominerende samlivsformen. Andelen ugifte er noe høyere i kommunene med mange nyankomne, og høyest i Trondheim hvor vi har vist tidligere at det bor mange studenter. Det er også noen enker blant de eldre kvinnelige indiske innvandrerne.

Figur 7.10. Innvandrere fra India, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

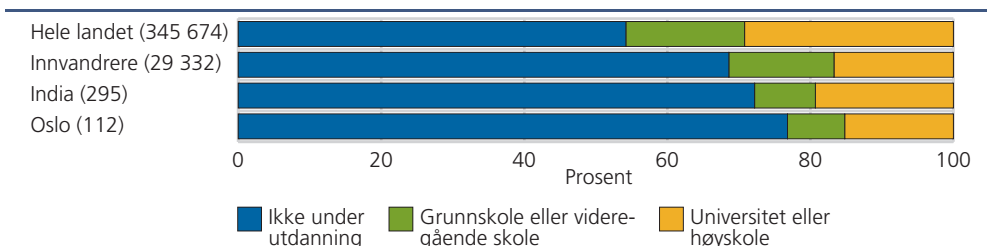

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.10. Få indiske innvandrere under utdanning

Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent) (Figur 7.11). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent var under høyere utdanning og 14 prosent gikk på videregående skole. Innvandrere fra India har en noe lavere andel under utdanning sammenlignet med innvandrere generelt og befolkningen ellers. Det er for få indiske innvandrere i denne aldersgruppen bosatt utenfor Oslo til at det gir mening å kommentere fordelingen i andre kommuner.

Figur 7.11. Innvandrere fra India, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

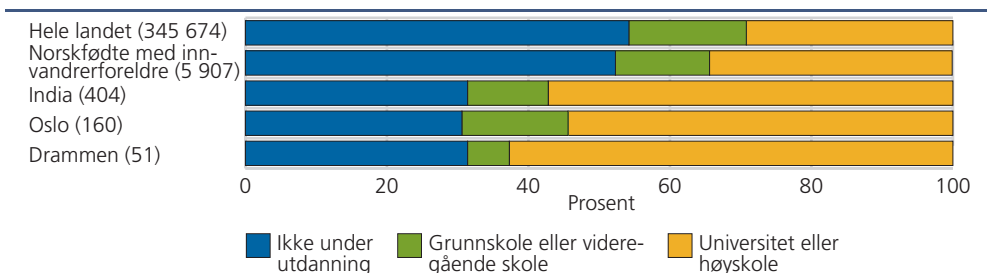

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.11. ..men svært vanlig å studere blant barn av indere.

Andelen som tar høyere utdanning er vesentlig høyere blant barn av indiske innvandrere (Figur 7.12). Ingen av landgruppene beskrevet i denne rapporten tar høyere utdanning i like stor grad som barn av innvandrere fra India. Samlet tar nær seks av ti høyere utdanning i denne gruppen – nær det dobbelt av hva vi finner i befolkningen i alt. Heller ikke her er det mange nok i aldersgruppen til at vi kan vise forskjeller kommunevis, med unntak av de to største kommunene, hvor det er svært vanlig å studere blant barn av indiske innvandrere.

Figur 7.12. Norskfødte med foreldre fra India, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.12. Store kommunale forskjeller i andel i arbeidsstyrken

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, dvs. enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) i 4. kvartal 2007 (Tabell 7.2). Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn i befolkningen i alt, 70 prosent. (Se boks for definisjon av arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige).

Blant innvandrere fra India finner vi en samlet deltakelse i arbeidsstyrken omtrent på nivå med snittet for alle innvandrere i Norge. 72 prosent er i arbeidsstyrken hvorav 69 prosent var sysselsatte og tre prosent var registrert arbeidsledige. Sammenlignet med innvandrere i alt er sysselsettingen altså noe høyere blant indere og arbeidsledigheten noe lavere.

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

Tabell 7.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra India, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

	Antall		Prosent		
	Befolkning 25-54 år	Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Syssel- satte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
India	4 125	69	3	28	4
Menn	2 168	75	2	23	2
Kvinner	1 957	63	4	33	6
Oslo	1 638	70	3	27	5
Menn	843	72	2	26	3
Kvinner	795	67	5	28	7
Bergen	251	68	3	29	4
Menn	127	76	2	21	3
Kvinner	124	60	3	37	5
Stavanger	246	65	1	33	2
Menn	178	82	1	17	1
Kvinner	68	22	1	76	6
Drammen	243	70	2	28	2
Menn	107	77	1	22	1
Kvinner	136	65	2	33	3
Bærum	159	62	3	36	4
Menn	80	65	1	34	2
Kvinner	79	58	4	38	6
Trondheim	127	71	0	29	0
Menn	74	80	0	20	0
Kvinner	53	58	0	42	0
Asker	103	65	3	32	4
Lørenskog	95	82	2	16	3
Lier	95	75	4	21	5
Skedsmo	74	80	1	19	2
Nedre Eiker	63	73	3	24	4
Sandefjord	51	76	2	22	3
Fredrikstad	54	76	4	20	5
Sandnes	51	57	2	41	3

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Norge har høy sysselsetting sammenlignet med de fleste andre land – dette gjelder særlig for kvinner som har et sysselsettingsnivå bare noen få prosentpoeng lavere enn menn. Når innvandrere i Norge har mye lavere sysselsetting enn i befolkningen i alt skyldes dette i stor grad en lavere sysselsetting blant innvandrerkvinner. Mens forskjellen i sysselsetting mellom innvandremenn og menn i befolkningen i alt er på 15 prosentpoeng, så er forskjellen på 23 prosentpoeng mellom kvinner med og uten innvandrerbakgrunn.

Sysselsetting blant indere i Norge ligger altså høyere enn for alle innvandrere, men den samme forskjellen i sysselsetting mellom kvinner og menn finner vi også blant indiske innvandrere. Menn fra India har en sysselsetting på 75 prosent, mens kvinner har en sysselsetting på 63 prosent, noe som er svært mye lavere, men sysselsettingen for indiske kvinner er klart høyere enn for andre innvandrerkvinner.

Men her er noen interessante kommunale forskjeller. Om vi først ser på gruppen vi tidligere har omtalt som etablerte innvandrere finner vi mindre forskjeller i sysselsetting mellom kjønnene, slik som i Buskerudkommunene og de øvrige Romerikskommunene. I kommunene med mange nyankomne arbeidsinnvandrere fra India har mennene høy, til dels svært høy, sysselsetting, mens kvinnene (som også er færre i antall) i mindre grad deltar i arbeidsmarkedet. Stavanger/Sandnes utmerket seg med mange mannlige nyankomne arbeidsinnvandrere – her har kvinnene som har kommet sammen med disse mennene i liten grad fått innpass i arbeidslivet, og sysselsettingen ligger rundt 20 prosent. Andelen arbeidsledige for noen av kvinnene i denne gruppen er høy.

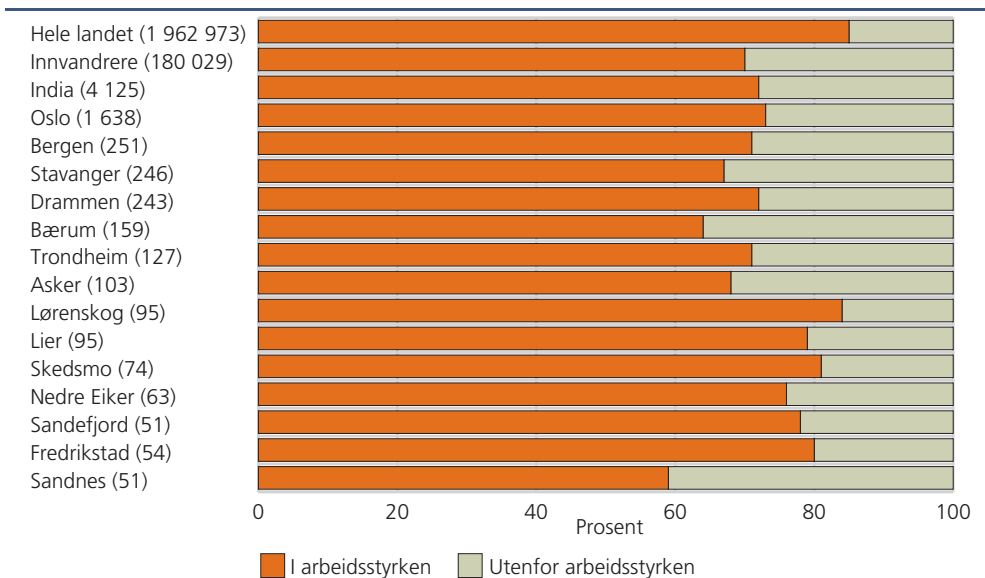
Også i Asker/Bærum ser vi omtrent det samme mønsteret som i Stavanger/Sandnes, men her har kvinnene et noe bedre fotfeste i arbeidsmarkedet, men også her ligger de bak snittet for alle innvandrerkvinner fra India. Noe uventet var også sysselsettingsnivået for innvandrer menn fra India relativt lavt i Asker/Bærum.

I Oslo som huser mer enn en av fire sysselsatte indere i Norge ligger sysselsettingsandelen litt over gjennomsnittet, 67 prosent av kvinnene er sysselsatt, noe som er av de høyeste andelen kvinnelige sysselsatte av innvandrerkvinner utenom Europa.

I Figur 7.13 viser vi andelen i og utenfor arbeidsstyrken etter kommune. Denne figuren synliggjør forskjellen beskrevet over hvor kommunene med mange nyankomne (og mange arbeidsinnvandrere) har relativt mange utenfor arbeidsstyrken.

Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunestørrelse/kommunetype.

Figur 7.13. Innvandrere fra India, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.13. Norskfødte med indiske foreldre med høy sysselsetting

Bare en drøy femtedel av norskfødte med indiske foreldre har rukket å komme opp i en alder hvor det er interessant å se på tilknytning til arbeidsmarkedet. Det store flertallet er fortsatt under utdanning, i grunn- eller videregående skole. Bare litt mer enn 500 er 20 år eller mer, og for denne gruppen viser vi tall for tilknytning til arbeidsmarkedet i Tabell 7.3. I hele landet er 78 prosent i denne aldersgruppen sysselsatt og 73 prosent av alle norskfødte med innvandrerforeldre.

Blant norskfødte med indiske foreldre er også sysselsettingen for denne gruppen på 73 prosent. Men om vi ser dette i sammenheng med den høye andelen i denne aldersgruppen som tar høyere utdanning (se utdanningsdelen som viste at seks av ti i alderen 19-24 år tar høyere utdanning) så er dette en meget høy andel og viser at norskfødte med indisk bakgrunn er svært godt integrert i arbeids- og utdanningsliv.

Tabell 7.3. Yrkesstatus blant norskfødte med foreldre fra India, etter kjønn og kommune. 20-29 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

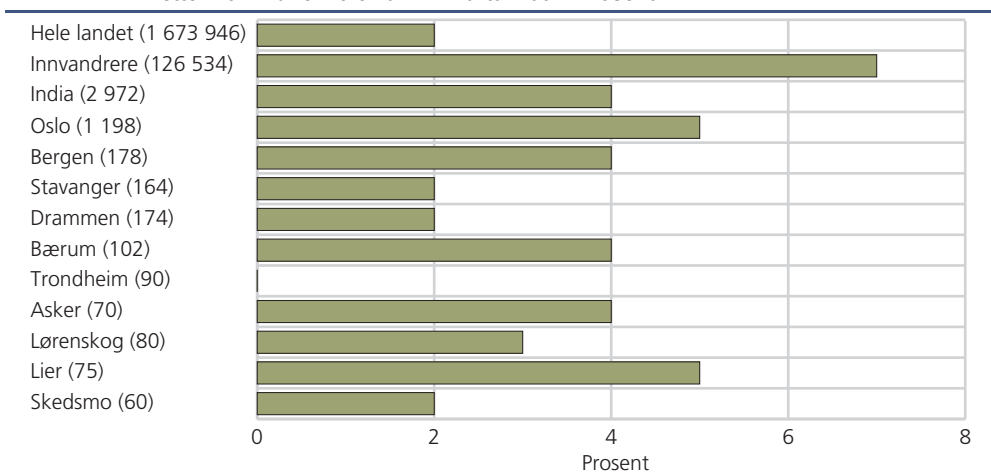
	Befolkning 20-29 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	578 959	78	2	20	2
Norskfødte med innvanderforeldre	7 553	74	3	24	3
India	586	74	2	24	3
Oslo	230	76	2	23	2
Drammen	75	69	3	28	4

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.14. Lav ledighet – lavest i Trondheim og Stavanger

Målt som andel arbeidsledige av arbeidsstyrken (se boks) har innvandrere med indisk bakgrunn en ledighet som ligger på om lag halvparten av det vi finner blant alle innvandrere og på om lag det dobbelte av det vi finner i befolkningen i alt (Figur 7.14). Ledighetsnivået har en noe annen fordeling kommunevis enn sysselsettingsnivået, og kan vanskelig plasseres etter samme dimensjoner som sysselsetting hvor det gikk et hovedskille mellom nyankomne og mer etablerte innvandrere.

Figur 7.14. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra India, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Lavest ledighet finner vi i Trondheim og Stavanger. Dette er kommuner hvor et flertall har kort botid i Norge. Det tar noe tid å opparbeide seg rettigheter på dagpenger slik at blant nyankomne grupper er ofte arbeidsledigheten lav. I Trondheim er det ikke registrert noen arbeidsledige, mens i Stavanger er ledigheten blant indiske innvandrere på en prosent.

7.15. Ni av ti sysselsatte innvandrere fra India jobber i en tjenesteytende næring

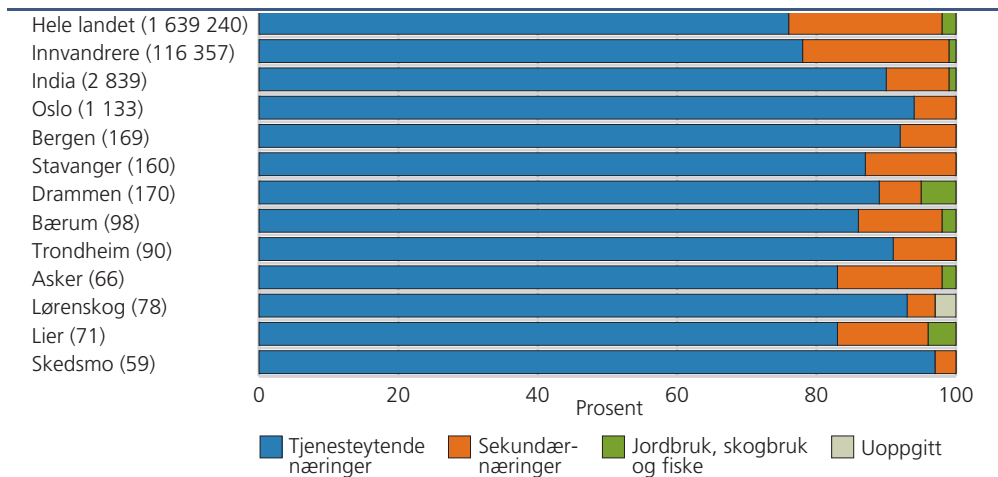
De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent ved 4. kvartal i 2007. Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 78 prosent.

Blant innvandrere fra India var det vanligere enn snittet for innvandrere å jobbe i en tjenesteytende næring, ni av ti (Figur 7.15). Blant kommuner med flest sysselsatte indere er det noe variasjon med hensyn til næringskategori. En noe høyere andel jobbet i tjenesteytende næring i Oslo og Bergen sammenlignet med Stavanger og Drammen.

Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

Figur 7.15. Yrkesaktive innvandrere fra India, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

7.16. Høy grad av økonomisk selvhjulpenhet, høyest i Stavanger og Sandnes

I hele befolkningen sett under ett hadde halvparten middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007 (Figur 7.16). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).

Blant indiske innvandrere ligner inntektsfordelingen på den vi finner for hele befolkningen, men med noe færre i gruppen med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet og noen flere i gruppen med nest lavest. Sammenlignet med innvandrere generelt har indiske innvandrere langt færre i gruppen med lav økonomisk selvhjulpenhet, blant innvandrere kommer to av tre i denne kategorien mens dette gjelder litt over halvparten av indiske innvandrere. Sammenlignet med nær alle andre grupper fra Asia kommer indere svært godt ut.

Ser vi kommunevis kommer Drammen og nabokommunene til Oslo (med unntak av Asker/Bærum) noe dårligere ut enn landsgjennomsnittet, med en høyere andel i gruppene med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet. Stavanger/Sandnes kommer best ut, med lavest andel med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet.

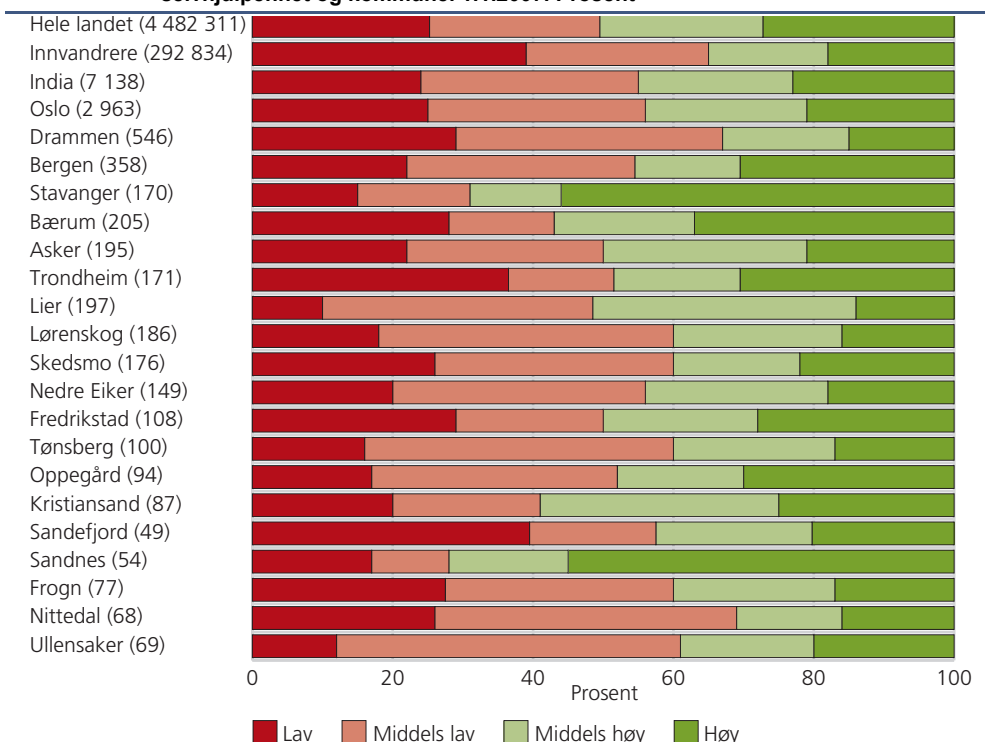
Om vi viderefører dikotomien med nyankomne/etablerte kan det synes som at de nyankomne i Stavanger/Sandnes og Asker/Bærum har relativt høy inntekt og høy grad av økonomisk selvhjulpenhet. Mens andelen med lav økonomisk selvhjulpenhet er høyere for de etablerte gruppene (men dog ikke på et nivå som ligger særlig bak det vi finner i befolkningen i alt). Sysselsettingstallene viste at blant de nyankomne var det først og fremst menn som var i arbeid, i små husholdninger og da trolig med høy inntekt og følgelig høy grad av økonomisk selvhjulpenhet. Blant de etablerte gruppene var sysselsettingen noe lavere for menn, men vesentlig høyere for kvinnene, husholdningene større og inntektene noe lavere med en lavere grad av økonomisk selvhjulpenhet som konsekvens.

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen ”økonomisk selvhjulpenhet” er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenger er holdt utenfor), alderspensjon, tjenestepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenger og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html> . Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien ”lav” har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. ”Middels lav” innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. ”Middels høy” innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens ”høy” betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Figur 7.16. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra India, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntektstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

7.17. Oppsummering

Demografi og levekår til indiske innvandrere i Norge må sees i lys av de to innvandringsbølgene fra India, den første tidlig på 1970-tallet og den andre i andre halvdel av 2000-tallet. Begge har vært arbeidsmarkedsdrevet, den første etter ikke-faglært arbeid, den andre etter spesialisert og faglært arbeidskraft. Til begge grupper har det vært familieinnvandring, men for den sist ankomne gruppen er det fortsatt en overvekt av (enslige) menn.

De første indiske innvandrere slo seg ned på Østlandet, særlig i Oslo og Buskerudskommunene, mens arbeidsinnvandrere i andre pulje har bosatt seg i vekstområdene Stavanger/Sandnes og i Asker/Bærum (i tillegg til Oslo). Dette gjenspeiles også i demografi- og levekårsstatistikken for de indiske innvandrere i disse kommunene. Oslokonsentrasjonen er høy, av de høyeste blant innvandrere i Norge.

Hovedbildet er at indiske innvandrere i Norge klarer seg godt, at sysselsettingen er høy og det samme er utdannings- og arbeidsmarkedsdeltakelsen til de norskfødte med indiske foreldre. Det er særlig grunn til å trekke fram de norskfødte med indiske foreldre som en gruppe som klarer seg meget godt i arbeids- og utdanningsliv. Andelen som tar høyere utdanning i denne gruppen er bortimot dobbelt så høy som i befolkningen ellers.

Indiske innvandrerkvinner deltar i stor grad i arbeidslivet, unntaket er de sist ankomne kvinnene som ennå ikke har fått fotfeste på arbeidsmarkedet. Slik at det er lav sysselsetting blant indiske kvinner i kommuner hvor de nyankomne har bosatt seg, som Sandnes, Stavanger, Asker og Bærum. Denne gruppen av nyankomne trekker ned den gjennomsnittlige sysselsettingen for alle indiske kvinner som ellers ville vært høyere.

Inntektsdataene viser at både de etablerte og de nyankomne har høy grad av økonomisk selvhjulpenhet og at begge grupper klarer seg bra inntektsmessig. Vi finner en noe lavere grad av økonomisk selvhjulpenhet blant de etablerte gruppene i flere av kommunene rundt Oslo, men andelen er like fullt ikke lavere enn det vi finner i befolkningen i alt.

8. Irak som landbakgrunn

Det bodde til sammen 22 900 irakiske innvandrere og norskfødte med irakiske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. Blant innvandrergruppene i Norge utgjør de irakiske innvandrerne og deres norskfødte barn til sammen den fjerde største gruppen etter de med bakgrunn fra Polen, Pakistan og Sverige. Ser vi kun på personer som selv har innvandret til Norge, er det flere bare fra Polen og Sverige. De fleste irakere har kort botid i Norge og flertallet er kommet i perioden 1999-2002. En av fire av disse bor i Oslo. Dette gjelder noen flere for deres norskfødte barn, hvor andelen som bor i Oslo er 31 prosent. Konsentrasjonen i Oslo er noe mindre enn for andre flyktningland det er naturlig å sammenligne med, slik som Somalia. Oslo vil bli kommentert i mye større grad enn andre kommuner i dette kapitlet.

På grunn av at en del irakere er nyankomne flyktninger, vil mange være i Introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere¹⁷. I 2007 deltok 6 prosent av irakiske innvandrere i aldersgruppen 18-55 år i denne ordningen (Statistisk sentralbyrå 2008c, 2009, Mathisen 2008).

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen ”innvandrere” i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

8.1. Irakere i 272 av landets kommuner

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med irakisk bakgrunn i 272 av landets 430 kommuner og flest bor det i Oslo. Som for andre flyktninggrupper, og særlig for de med kort botid, har irakeres relativt spredte bosettingsmønster sammenheng med myndighetenes bosettingspolitikk, og med irakernes innenlandske flyttinger etter bosetting. Flyktninger bosettes gjennom avtaler mellom staten og utvalgte kommuner, og deres bosettingsmønster blir derfor annerledes (og mer spredt) enn om de skulle finne bosted selv. For 2009 ble nær 300 av Norges 430 kommuner anmodet om å bosette flyktninger.

Tabell 8.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Irak. I disse 20 kommunene bor 71 prosent av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Irak. Av de totalt 18 100 innvandrerne med irakisk bakgrunn i Norge bor en fjerdedel i Oslo, det vil si 4 600 (Tabell 8.1). Legger vi til de norskfødte blir det over 6000, som utgjør 1,1 prosent.

¹⁷ Introduksjonsordningen skal bidra til en lettere og raskere integrering av nyankomne flyktninger til det norske samfunnet. Alle kommuner som bosetter flyktninger, har plikt til å tilby introduksjonsprogrammet. Programløpet er normalt på full tid i inntil to år. Det er kommunen som har ansvar for å tilrettelegge opplæringen. Personer som deltar i programmet, har krav på en introduksjonsstønad. Introduksjonsstøtten er fastsatt til 2G (grunnbeløpet i folketrygden). Introduksjonsstøtten er skattepliktig inntekt og er helfinansiert av staten. For statistikk om deltakelse i Introduksjonsordningen se <http://www.ssb.no/emner/04/02/50/introinnv/>.

Det er den 6. største innvandrergruppa i Oslo. Blant de norskfødte med innvandrerforeldre, totalt 4 700 personer, bor litt under en tredjedel i Oslo.

Etter Oslo er det flest irakiske innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Bergen (1 535), Fredrikstad (1 239) og Drammen (8 66). Blant de 17 innvandrerguppene utgjør irakiske innvandrere og norskfødte med irakiske foreldre største innvandrergruppe i Fredrikstad, nest største i Bergen og tredje største i Drammen. Fredrikstad er også den kommunen blant de 20 kommunene hvor innvandrere og deres norskfødte barn utgjør høyest andel av befolkningen i kommunen, 1,7 prosent, etterfulgt av Hå (1,6 prosent), Drammen (1,4 prosent) og Sarpsborg (1,3 prosent). Det er også her norskfødte med irakiske innvandrerforeldre utgjør størst andel av befolkningen i kommunen (0,4 prosent i Fredrikstad og Hå, 0,3 prosent i Drammen og Sarpsborg, i tillegg til Nøtterøy og Oslo).

Totalt utgjør norskfødte med irakiske innvandrerforeldre 21 prosent av alle med Irak som landbakgrunn. Andelen norskfødte er noe høyere (24 prosent) i Oslo, men høyest i Sandnes (26 prosent), Nøtterøy og Bærum. De norskfødte utgjør kun 16 prosent av alle med Irak som landbakgrunn i Sandefjord, og 17 prosent i bykommunene Trondheim, Kristiansand, og Bodø.

Tabell 8.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Irak, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

	Befolkningen i alt	Antall		Norskfødte med innvandrerforeldre	Prosent norskfødte med innvandrerforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet		
		Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere			Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre
Hele landet	4 737 199	22 881	18 132	4 749	21	0,5	0,4	0,1	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	6 097	4 611	1 486	24	1,1	0,8	0,3	26,6	25,4	31,3
Bergen	247 732	1 535	1 185	350	23	0,6	0,5	0,1	6,7	6,5	7,4
Fredrikstad	71 974	1 239	964	275	22	1,7	1,3	0,4	5,4	5,3	5,8
Drammen	60 138	866	669	197	23	1,4	1,1	0,3	3,8	3,7	4,1
Trondheim	165 182	778	647	131	17	0,5	0,4	0,1	3,4	3,6	2,8
Sarpsborg	51 050	644	510	134	21	1,3	1,0	0,3	2,8	2,8	2,8
Bærum	108 109	546	410	136	25	0,5	0,4	0,1	2,4	2,3	2,9
Skedsmo	46 140	538	432	106	20	1,2	0,9	0,2	2,4	2,4	2,2
Kristiansand	78 908	537	445	92	17	0,7	0,6	0,1	2,3	2,5	1,9
Skien	50 862	498	376	122	24	1,0	0,7	0,2	2,2	2,1	2,6
Sandefjord	42 331	409	342	67	16	1,0	0,8	0,2	1,8	1,9	1,4
Stavanger	119 576	341	271	70	21	0,3	0,2	0,1	1,5	1,5	1,5
Tønsberg	38 390	341	258	83	24	0,9	0,7	0,2	1,5	1,4	1,7
Sandnes	62 023	305	225	80	26	0,5	0,4	0,1	1,3	1,2	1,7
Larvik	41 717	301	236	65	22	0,7	0,6	0,2	1,3	1,3	1,4
Nøtterøy	20 409	267	200	67	25	1,3	1,0	0,3	1,2	1,1	1,4
Hå	15 438	241	184	57	24	1,6	1,2	0,4	1,1	1,0	1,2
Ski	27 473	232	184	48	21	0,8	0,7	0,2	1,0	1,0	1,0
Gjøvik	28 296	229	179	50	22	0,8	0,6	0,2	1,0	1,0	1,1
Bodø	46 050	216	179	37	17	0,5	0,4	0,1	0,9	1,0	0,8

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

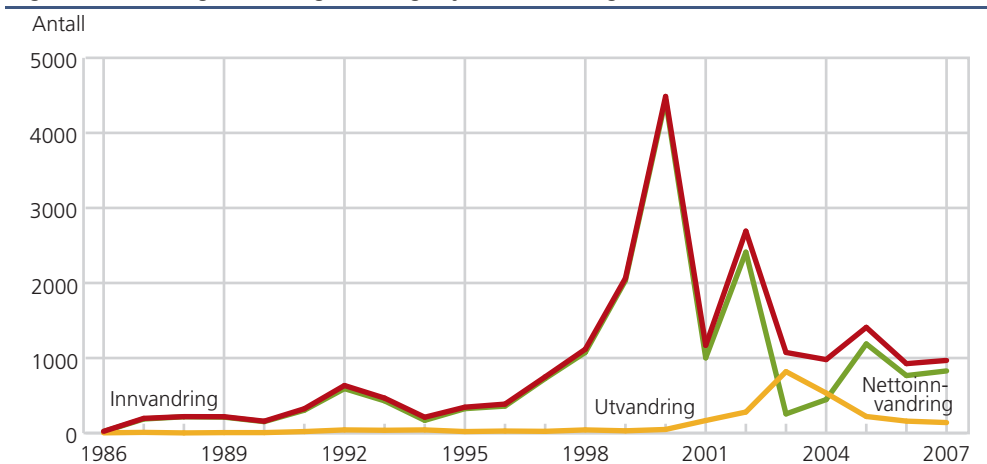
8.2. Mange innvandret ved årtusenskiftet

De fleste innvandrerne fra Irak kom til Norge i perioden 1999-2002. Antallet innvandringer av irakiske statsborgere steg kraftig mot slutten av 1990-tallet og i rekordåret 2000 kom det hele 4 500 personer (Figur 8.1). Antallet sank til nær 1 200 personer i 2001, for så å stige igjen til nær 2 700 innvandrere i 2002. Deretter har antallet innvandrede irakiske statsborgere ligget på rundt 1000 personer i året, med unntak av året 2005 da det igjen var store uroligheter i Irak. Tall for innvandring gjelder det året innvandringen ble registrert, det vil si det året personene fikk innvilget oppholdstillatelse i Norge. Dette er ikke nødvendigvis det samme året som personen ankom landet; mange som har kommet til Norge har ventet lenge på vedtak om å få bli. Variasjoner i innvandringen har i noen tilfeller sammenheng med saksbehandlingstiden i Utlendingsdirektoratet. Mange flykt-

ninger fra Irak fikk i første omgang (i 1999) midlertidig oppholdstillatelse uten rett til familiegjennforening, og fikk den midlertidige oppholdstillatelsen omgjort til en generell tillatelse senere, og ble bosatt først etter dette. Bare personer med gyldig oppholdstillatelse, og med intensjon om å bli her i minst seks måneder regnes med blant innvandrere (Henriksen 2007).

Utvandringen fra Norge har vært beskjeden, med unntak av året 2003 da over 800 irakiske statsborgere flyttet ut av landet. Grunnen er at det i løpet av 2003 ble satt i verk programmer for retur av irakiske flyktninger som har fått beskyttelse i Norge, noe som gjorde at flere flyttet tilbake til Irak.

Figur 8.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Irak. 1986-2007. Absolutte tall

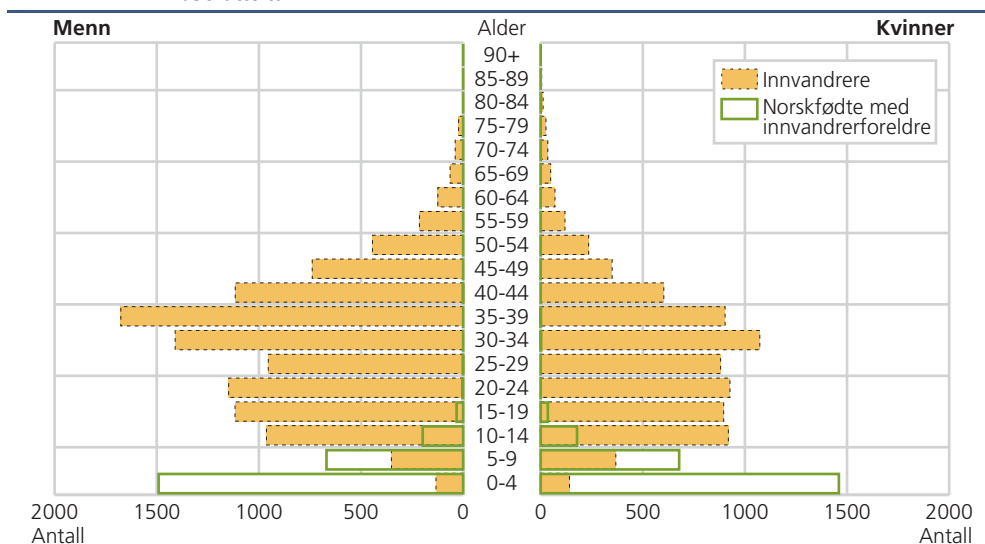
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandring og utvandring – skal vi telle statsborgere eller innvandrere?
 Vi har i rapporten valgt å se på inn- og utvandring etter statsborgerskap fordi det trolig er det mest relevante i en innvandringsanalytisk sammenheng. Inn- og utvandringsstatistikk publiseres oftest på den ene av disse to måtene:
 a) Inn- og utvandring fordeles etter fra- og tilflyttingsland, uavhengig av statsborgerskap.
 b) Inn- og utvandring fordeles etter statsborgerskap. Disse kan flytte fra hvilket som helst land, ikke nødvendigvis landet de har statsborgerskap fra.
 Inn- og utvandring etter disse to tellemåtene, vil vise forskjellige tall. Forskjellene skyldes at mange utflyttere ikke oppgir hvilket land de flytter til, samt at flyttestatistikken som viser hvilket land de flytter til også inkluderer statsborgere av andre land, deriblant Norge. Videre ”mister” vi norske statsborgere med utenlandsk bakgrunn i statistikken som viser flyttinger blant utenlandske statsborgere.

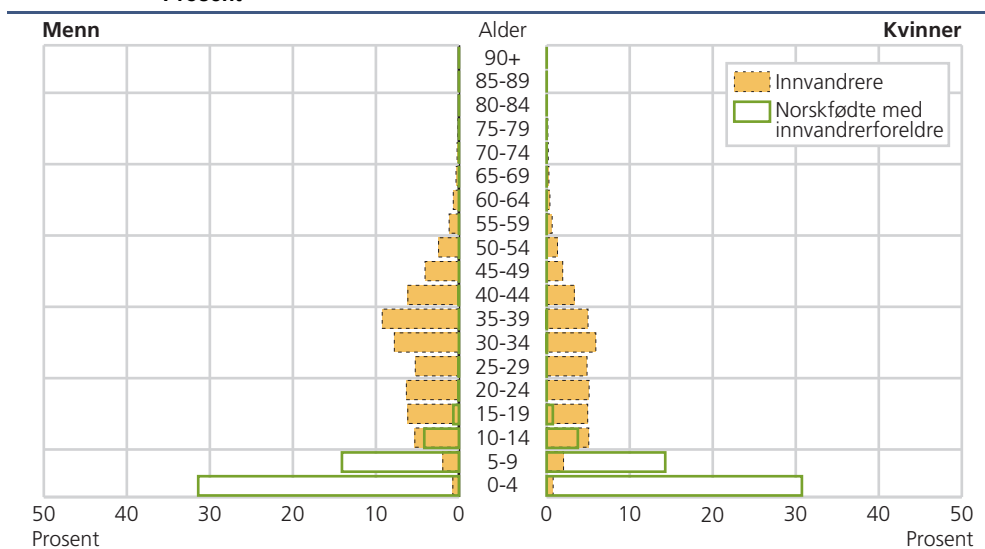
8.3. Flere menn enn kvinner, og høyest andel menn i Stavanger og Gjøvik

Ved inngangen til 2008 bodde det 10 520 menn og 7 612 kvinner fra Irak i Norge, en kvinneandel på 42 prosent. Kjønnfordelingen er relativt jevn i de yngste aldersgruppene som vises i befolkningspyramidene (Figur 8.2 og Figur 8.3), mens menn er overrepresentert blant innvandrere fra Irak som er 30 år eller eldre. I aldersgruppen 35 til 65 år er det nesten dobbelt så mange menn som kvinner fra Irak. Mannsovervekten skyldes at det var stor innvandring av flyktninger fra Irak ved årtusenskiftet, hvor det kom særlig mange unge menn, og disse har kort botid. Som nevnt i innledningskapitlet vil mange mannlige flyktninger som har reist i forveien etter hvert søke familiegjennforening, og over tid vil balansen mellom kvinner og menn utjevne seg. Grupper som har bodd i landet lenge har derfor jevnere fordeling mellom kjønnene enn de som er relativt nyankomne, slik som personer fra Irak. Mange menn fra Irak har ikke stiftet familie enda eller de har ikke fått gjennforening med sine familier.

Figur 8.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Irak, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

Figur 8.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Irak, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

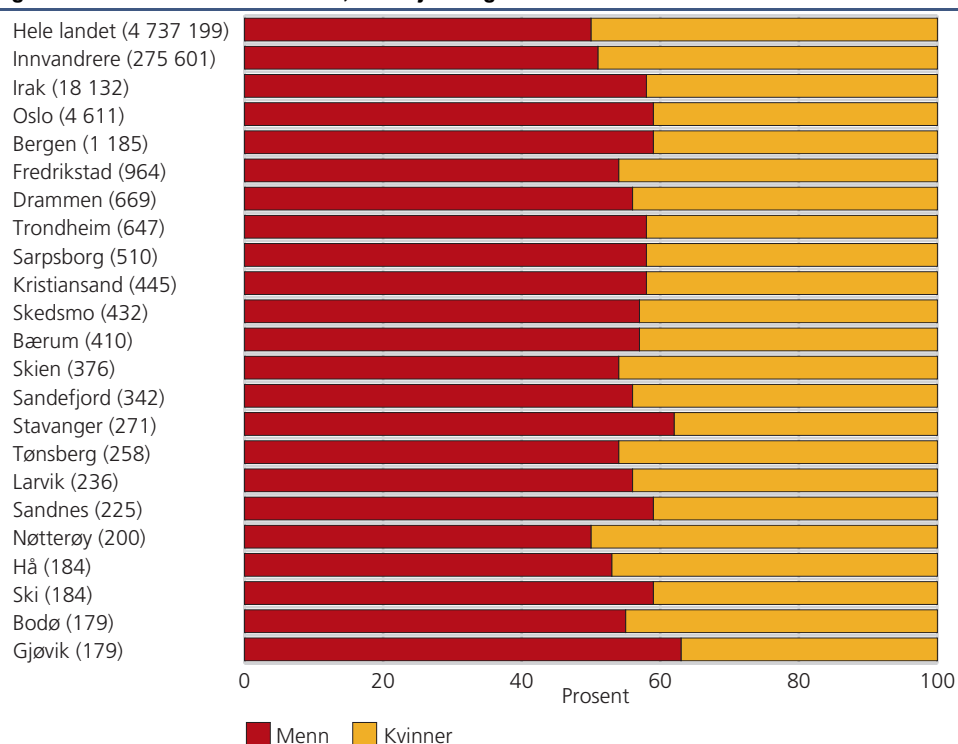

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Andelen kvinner og menn er relativt lik i de ulike kommunene (Figur 8.4). Lavest andel kvinner finner vi i Stavanger og Gjøvik, mens flere av kystkommunene syd for Oslo har en høyere kvinneandel blant innvandrere fra Irak enn landsgjennomsnittet.

Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

Figur 8.4. Innvandrere fra Irak, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

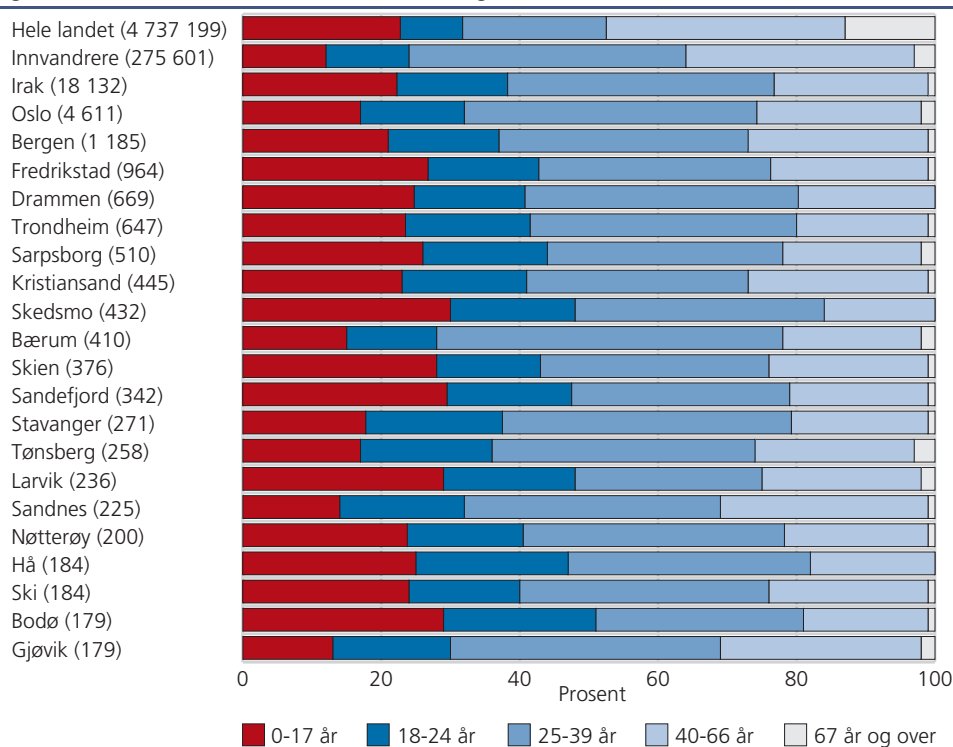
8.4. Ung befolkning

Befolkningen med Irak som landbakgrunn er ung, hvilket er et vanlig trekk ved relativt nyankomne flyktninggrupper i Norge. Blant innvandrere fra Irak er kun 8 prosent 50 år og eldre, mot 33 prosent for befolkningen generelt. Mange irakiske innvandrere er under 20 år, 27 prosent. Dette er i hovedsak barn som er født i utlandet og som er kommet til Norge sammen med sine irakiske foreldre¹⁸. Men en like stor andel av de unge med foreldre fra Irak er norskfødte. Blant de norskfødte er hele 90 prosent under 10 år ved inngangen til 2008 (Figur 8.3). Aldersfordelingen for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Irak er omtrent på linje med den vi finner blant personer i Norge med bakgrunn fra andre nye flyktningland.

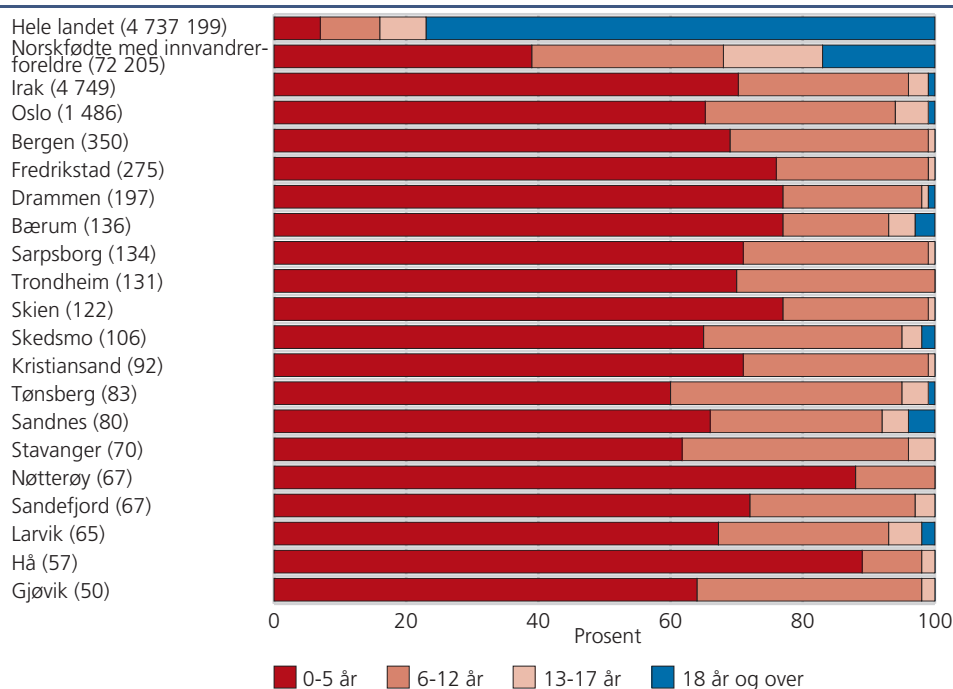
Det at de norskfødte med irakiske innvandrerforeldre er så unge, gjør at det ennå er for tidlig å si noe om hvordan det går med dem på utdanningsarenaen og i arbeidslivet.

Blant innvandrere fra Irak finner vi den største konsentrasjonen i aldersgruppen 25-39 år (Figur 8.5). 38 prosent er i denne aldersgruppen, mot 40 prosent for innvandre generelt og 21 prosent for befolkningen i alt. I Oslo, Bærum og Stavanger er det en noe høyere andel i samme aldersgruppe (43-50 prosent). Det er i hovedsak utenfor hovedstadsområdet vi finner høyere andeler unge innvandrere. Det er høyest andeler unge innvandrere under 18 år i Skedsmo, Sandefjord, Larvik og Bodø (29 og 30 prosent), mot 22 prosent for irakiske innvandrere generelt. De høyeste andelene norskfødte med innvandrerforeldre i førskolealder finner vi i Nøtterøy, Hå, Ski og Bodø, alle med over 80 prosent under 6 år, mot 70 prosent for de norskfødte med innvandrerforeldre fra Irak generelt (Figur 8.6).

¹⁸ Noen kan også være kommet fra Irak som enslige mindreårige asylsøkere, med innvilget oppholdstillatelse i Norge.

Figur 8.5. Innvandrere fra Irak, etter alder og kommune 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 8.6. Norskfødte med foreldre fra Irak, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

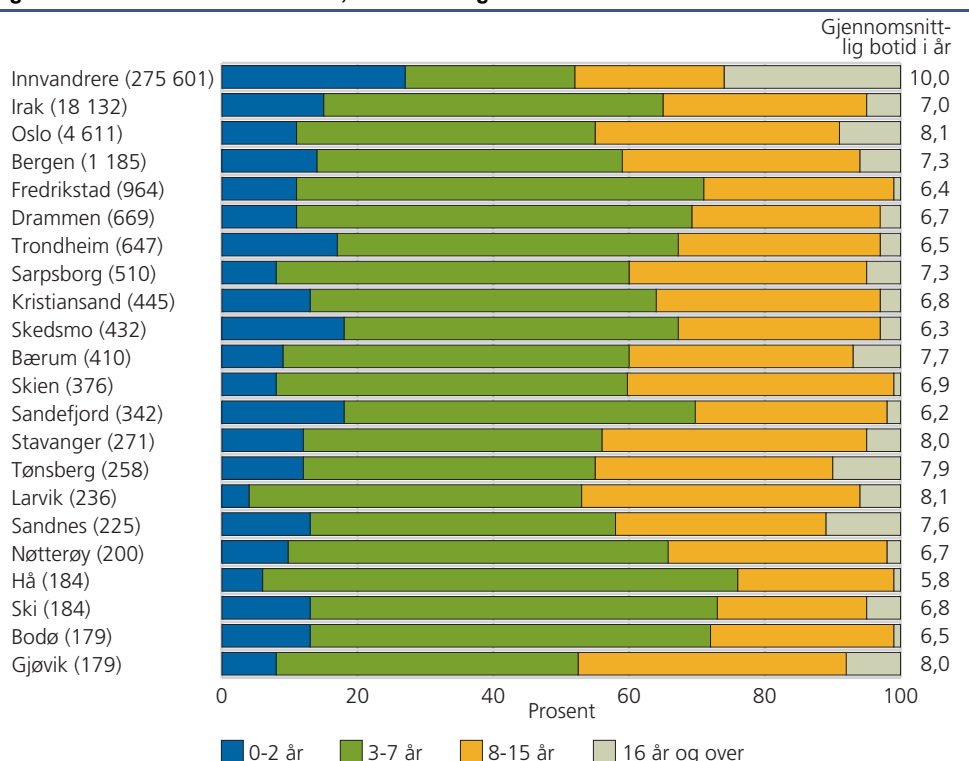
8.5. Kort botid, kortest i Hå kommune

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Som følge av at innvandringen fra Irak i hovedsak har foregått i perioden 1999 til 2002, er gjennomsnittlig botid blant irakiske innvandrere 7 år (Figur 8.7). Sammenligner vi med andre nyere flyktninggrupper er det bare innvandrere fra Afghanistan som har kortere botid i Norge, mens innvandrere fra Somalia har omtrent like lang gjennomsnittlig botid som innvandrere fra Irak.

Blant alle irakiske innvandrere bosatt i Norge har halvparten bodd i Norge mellom 3-7 år, og 15 prosent har enda kortere botid i Norge ved inngangen til 2008 (Figur 8.7). 30 prosent har bodd i Norge mellom 8 og 15 år, og kun 5 prosent 16 år eller mer. Det er relativt små variasjoner i gjennomsnittlig botid mellom kommunene i Figur 8.7. Lengst gjennomsnittlig botid finner vi i hovedstaden (8,1 år) og i Larvik, og kortest i Hå (5,6 år). Blant kommunene med flest innvandrere fra Irak er det Bergen som har høyest andel med kortest botid (0-2 år), Fredrikstad og Drammen som har høyest andel med botid 3-7 år, mens Oslo har høyest andel innvandrere fra Irak med lang botid (8 + år).

Figur 8.7. Innvandrere fra Irak, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

8.6. Irakerne har kommet som flyktninger

Av alle innvandrere fra Irak, kan vi identifisere innvandringsgrunn for 99 prosent (Figur 8.8). Det er 59 prosent av de irakiske innvandrerne til Norge som har fått opphold som flyktninger, og 40 prosent har kommet på grunnlag av familiegjennforening eller -etablering¹⁹. Et vanlig mønster i flyktningemigrasjonen er at menn reiser i forveien, mens eventuelle koner og barn kommer etter gjennom familiegjennforening. Ingen har kommet til Norge på grunn av arbeid eller utdanning. For bare 1 prosent av de irakiske innvandrerne kjenner vi ikke innvandringsgrunn.

De aller fleste innvandrerne fra Irak har flyktninglignende bakgrunn (enten er de selv flyktning eller så er de familiegjennforent med en flyktning). Noen av flyktningene har kommet gjennom FNs høykommissær for flyktninger, som kvoteflyktninger eller overføringsflyktninger. Antallet overføringsflyktninger fra Irak per 1.1. 2008 var på 3 177 personer, og utgjorde tre av ti av de som betegnes som

¹⁹ Innvandring av ektefeller kan være på grunnlag av et allerede etablert ekteskap (familiegjennforeninger), eller på grunnlag av inngåelse av ekteskap (familieetableringer).

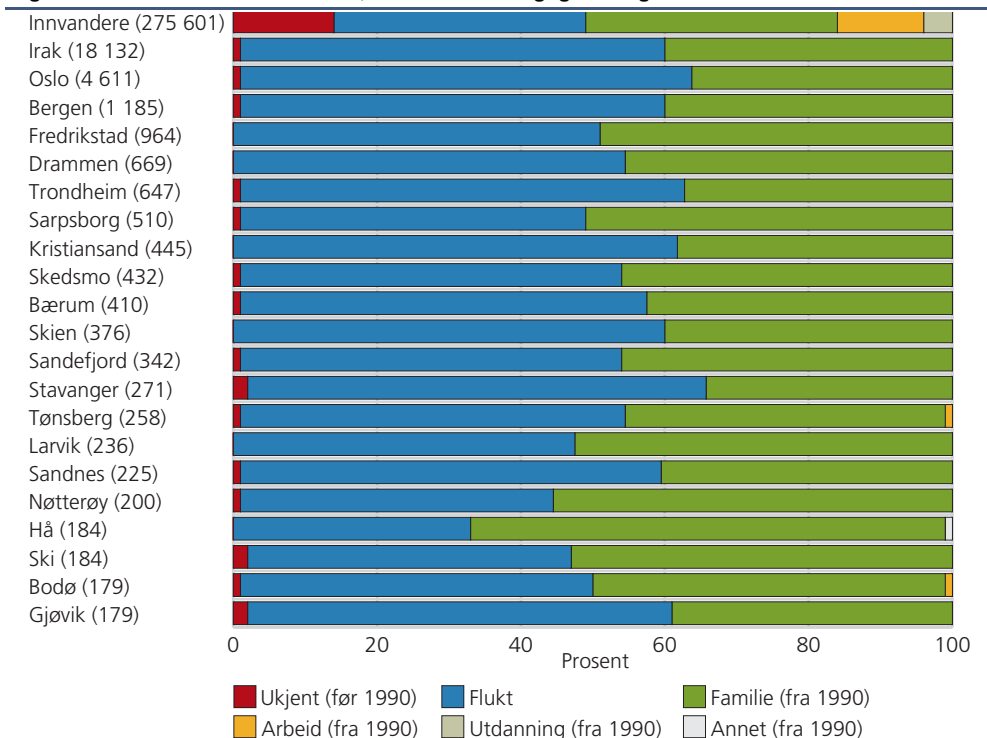
”hovedperson flyktning”, altså de som andre personer eventuelt får familie-gjenforening med senere. Overføringsflyktninger fra Irak er med det den tredje største gruppen av overføringsflyktninger bosatt i Norge i dag. Over 7 925 har søkt asyl utenom FN-systemet mens noe færre (6 418) har kommet gjennom familie-gjenforening eller etablering med en som først har kommet som flyktning. En del er også kommet og fått opphold som enslige mindreårige. Få av disse har i ettertid fått foreldrene til Norge (Pettersen 2007).

Statistikken over innvandringsgrunn

Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

Figur 8.8 viser irakiske innvandrere etter innvandringsgrunn. Det er relativt små forskjeller mellom kommunene når det gjelder årsaken til innvandring av personer fra Irak. Andelen som er kommet til Norge på grunn av flukt (personen er selv flyktning) er størst i storbyene, slik som Oslo, Bergen, Trondheim og Kristiansand, mens andelen som er kommet på grunn av familie er størst i Ski, Sarpsborg og Fredrikstad, i tillegg til Nøtterøy, Larvik og Hå.

Figur 8.8. Innvandrere fra Irak, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

8.7. Store husholdninger, særlig i kystkommuner vest for Oslofjorden

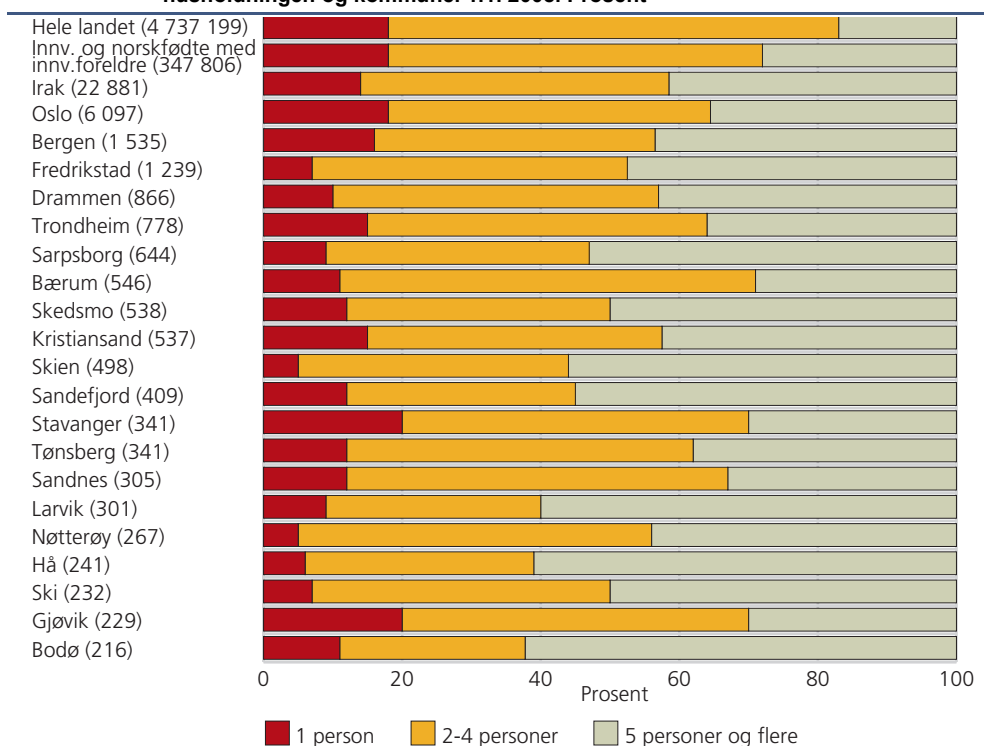
Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Irak er det 14 prosent som bor i enpersonhusholdninger, 44 prosent bor i husholdninger med 2-4

personer, og omtrent like mange, 41 prosent, bor i husholdninger med 5 personer eller mer ved inngangen til 2008 (Figur 8.9). Store husholdninger er relativt vanlig blant personer med bakgrunn fra nye flyktningland. Andelen som bor i husholdninger med 5 personer eller mer er enda høyere for de med bakgrunn fra Somalia eller Afghanistan (49 prosent), hvilket er de høyeste blant de 17 landene i denne rapporten. Til sammenligning var det bare 28 prosent av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt som bodde i like store husholdninger. Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden.

Andelen som bor i husholdninger med 5 personer eller flere er høyest i kystkommunene vest for Oslofjorden, slik som Sandefjord og Larvik, i tillegg til nærliggende Skien kommune, Hå på sydvestlandet og Bodø i nord (55-63 prosent). Andelen er lavest i Bærum og Oslo, og i området Stavanger og Sandnes, i tillegg til kommunene Trondheim og Gjøvik (29-36 prosent).

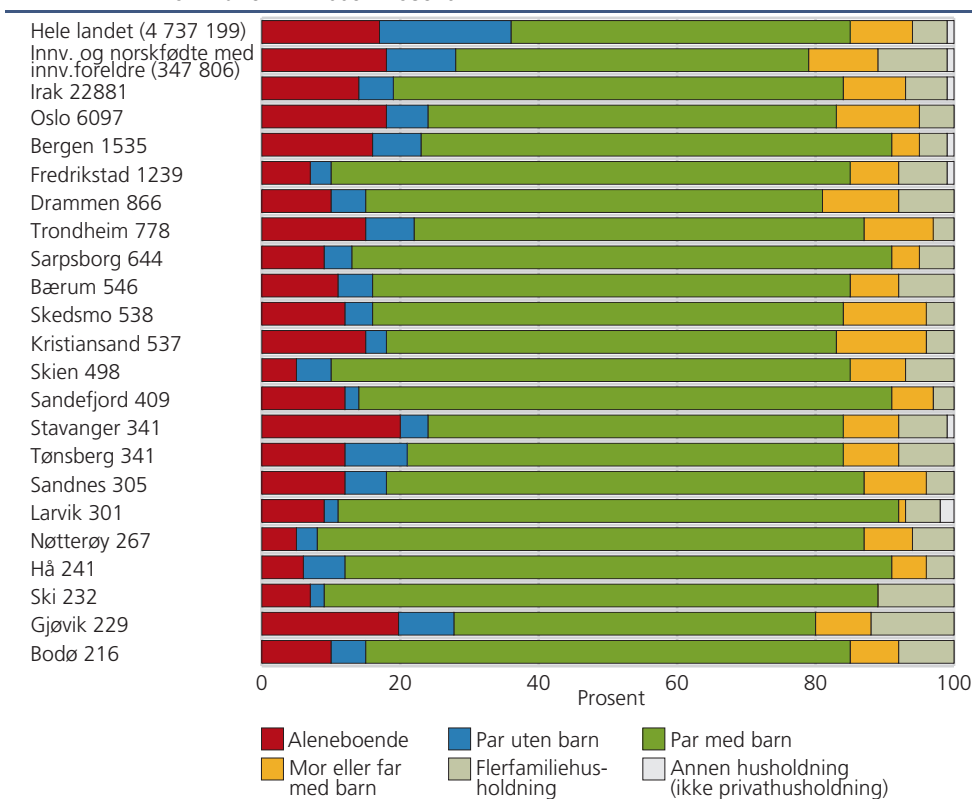
Figur 8.10 viser innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Irak fordelt etter husholdningstype. Hele 65 prosent bor i husholdninger med to foreldre og barn. Bare blant srilankere og personer med bakgrunn fra Kosovo er det høyere andeler i denne husholdningstypen, langt høyere enn gjennomsnittet for innvandrere generelt (52 prosent). Sammenlignet med innvandrere generelt er det en lav andel som bor i flerfamiliehusholdninger (6 prosent), men mer i tråd med husholdningsmønsteret for de nye flyktninggruppene i Norge.

Figur 8.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Irak, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Husholdningstypen ”par med barn” er særlig vanlig i kommunene langsmed Oslofjorden, og mindre vanlig i Oslo. Som for hele befolkningen, er andelen som bor alene derimot høyere i Oslo (18 prosent) enn de fleste andre kommunene i Figur 8.10, men relativt høy også for Gjøvik og Stavanger (20 prosent). I Gjøvik finner vi også den høyeste andelen som bor i flerfamiliehusholdninger (12 prosent).

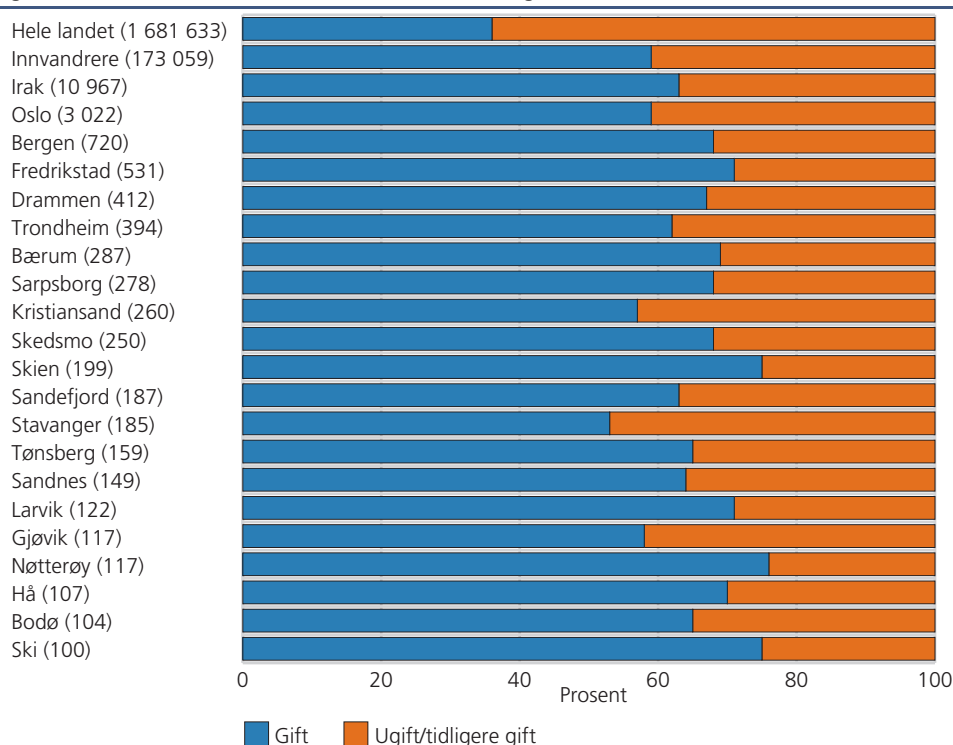
Figur 8.10. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Irak, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

8.8. Høyest andel gift i Oslo, lavest i Stavanger

63 prosent av alle irakiske innvandrere i alderen 20-45 år i Norge var gift ved inngangen til 2008 (Figur 8.11). Dette samsvarer med det vi finner blant andre nyere flyktningland, med unntak av Somalia der kun 46 prosent er gift. Andelen gifte er generelt sett langt høyere blant innvandrere enn for befolkningen i alt. Det kan være flere årsaker til dette, blant annet at det blant den øvrige befolkningen er relativt vanlig å bo sammen uten å være gift. I perioden 2001-2007 var det om lag 1300 irakiske innvandrere som giftet seg i Norge. Av disse var det 60 prosent som fant en ektefelle i et annet land, mens 20 prosent fant en ektefelle med samme landbakgrunn som seg selv i Norge. 12 prosent giftet seg med noen i den øvrige befolkningen. Relativt sett var det langt flere irakiske menn enn kvinner som fant en ektefelle i den øvrige befolkningen, 14 mot 4 prosent (Daugstad 2008a). De høyeste andelen gifte innvandrere fra Irak finner vi i flere kommuner langsmed og i nærheten av Oslofjorden, mens andelen er lavere enn snittet for innvandrere fra Irak i Oslo (59 prosent) og lavest i Stavanger (53 prosent).

Figur 8.11. Innvandrere fra Irak, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

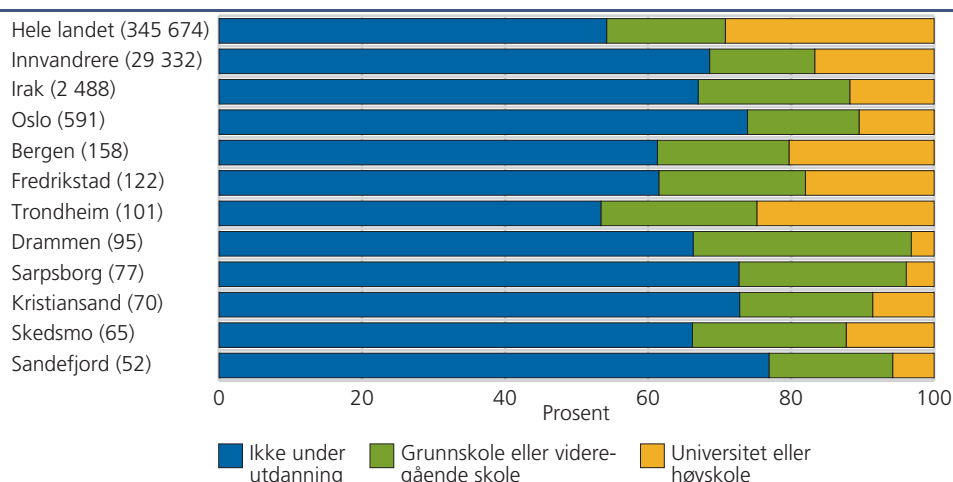

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

8.9. Høyest andel under utdanning i universitetsbyen Trondheim

Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent av innvandrerne var under høyere utdanning og 14 prosent gikk på videregående skole.

Figur 8.12. Innvandrere fra Irak, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandrere fra Irak i alderen 19-24 år var i litt større grad under utdanning høsten 2007 enn snittet for alle innvandrere i denne aldersgruppen (33 vs 31 prosent). Sammenlignet med andre nyere flyktninggrupper, var irakere noe sjeldnere under utdanning enn afghanere, men oftere enn somaliere og de fra Kosovo. Fordelt etter type utdanning, finner vi en mindre andel irakere under høyere utdanning, mens en større del var i grunnskolen eller videregående skole, henholdsvis 12 og 21 prosent. Innvandrere fra Afghanistan er den eneste gruppa som har høyere andel av 19-24

åringer i grunnskolen. Utdanningsdeltakelsen varierer noe mellom kommunene (Figur 8.12). I Oslo var andelen under utdanning lavere enn snittet for alle irakiske innvandrere, mens andelen var større i de tre andre byene med minst 100 irakere i den aktuelle aldersgruppa; Bergen, Fredrikstad og Trondheim – i Trondheim var andelen under utdanning høyere blant irakiske innvandrere enn landssnittet for hele befolkningen, noe som kan henge sammen med at Trondheim er en universitetsby. Det var omtrent like mange som var under høyere utdanning som i grunnskole/videregående skole i de tre sistnevnte byene.

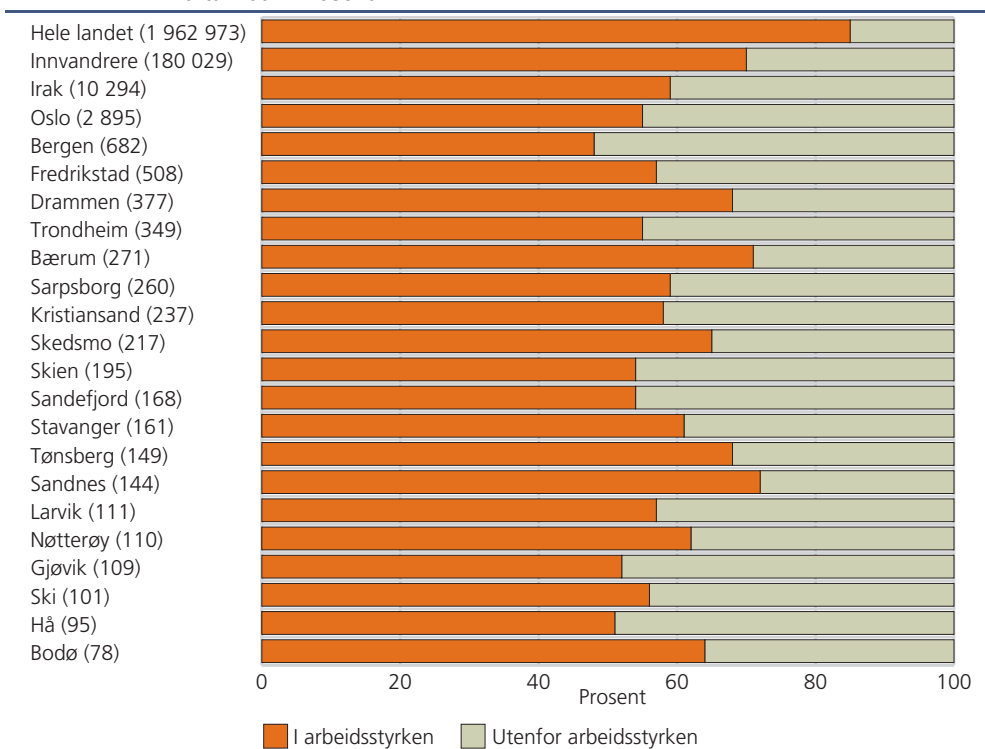
I Drammen var irakere 19-24 år under utdanning omtrent som snittet blant alle irakere i samme aldersgruppe, men nesten alle var i grunnskole/videregående skole. I Sarpsborg og Kristiansand var andelen under utdanning lavere enn landssnittet blant irakere.

Til sammen i hele landet var det ved inngangen til 2008 kun ti norskfødte i alderen 19-24 år med innvandrerforeldre fra Irak. Det gir derfor ikke mening å si noe om deres deltakelse i utdanningssystemet.

8.10. Høyest andel i arbeidsstyrken i Drammen, Bærum, Tønsberg og Sandnes

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, det vil si enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007 (Tabell 8.2). Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent. Andelen som var sysselsatt i hele befolkningen i denne aldersgruppa var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner. Det vil si at yrkesaktiviteten i denne aldersgruppa generelt er svært høy. Blant innvandrere var 73 prosent av mennene sysselsatt, og 58 prosent av kvinnene, altså lavere enn snittet blant befolkningen, og særlig lavere blant kvinnene.

Figur 8.13. Innvandrere fra Irak, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

I alderen 25-54 år var det ved 4. kvartal 2007 registrert 4 012 kvinner innvandret fra Irak, og 6 282 menn. Kun 44 prosent av disse kvinnene var innenfor arbeidsstyrken (enten sysselsatt eller registrert arbeidsledig) mens tilsvarende andel for mennene var 69 prosent. Snittet blant alle irakere i denne aldersgruppen var på 59 prosent. Dette er lavere enn innvandrersnittet generelt, og også lavere enn noen av de andre nyere flyktninggruppene. Både de fra Afghanistan og de fra Kosovo er oftere i arbeidsstyrken (65 og 70 prosent), mens irakere i snitt ligger over de fra Somalia, som kun har 51 prosent i arbeidsstyrken.

Irakiske innvandrerkvinner har særlig lav deltakelse i arbeidsmarkedet, og trekker dermed snittet for irakiske innvandrere ned (44 prosent blant irakiske kvinner, mot 58 prosent blant alle innvandrerkvinner). Irakiske innvandremenn skiller seg ikke like mye fra snittet blant alle innvandremenn, 69 mot 73 prosent. Forskjellen mellom irakiske kvinners og menns deltakelse innenfor arbeidsstyrken var dermed på hele 25 prosentpoeng. Dette er mye høyere kjønnsforskjell enn i de fleste innvandrergrupper, kun de fra Afghanistan, Pakistan og Somalia har større forskjell kjønnsforskjell i arbeidsstyrken.

Generelt er innvandrere fra Irak en relativt ny gruppe innvandrere i Norge med en gjennomsnittlig botid på 7 år, og de fleste har kommet som flyktninger. I 2007 var 6 prosent av innvandrerne fra Irak 18-55 år deltakere i introduksjonsordningen (Statistisk sentralbyrå 2008c, 2009, Mathisen 2008). Disse registreres ikke som sysselsatte og bidrar til at sysselsettingen generelt blir lavere. Dette har særlig betydning for de kommunene med en høy andel av irakere som nylig har blitt bosatt, og dermed omfattes av introduksjonsordningen.

I Oslo kommune var andelen innvandrere fra Irak som var innenfor arbeidsstyrken lavere enn snittet blant innvandrere fra Irak. Det var særlig en lav yrkesdeltakelse blant kvinnene (Tabell 8.2). Innvandrere fra Irak bosatt i Trondheim og særlig i Bergen hadde også en lavere andel innenfor arbeidsstyrken enn innvandrere fra Irak generelt, og spesielt lav blant kvinner, til tross for at botiden blant irakere i Bergen var lenger enn landssnittet, mens den var kortere i Trondheim. I Østfold-kommunene Fredrikstad og Sarpsborg, samt i Kristiansand, var andelen i arbeidsstyrken omtrent som landssnittet. I Fredrikstad og Sarpsborg var ulikheten mellom kvinner og menn noe større enn landssnittet blant irakere, her var mennene spesielt aktive sammenlignet med snittet for menn fra Irak, mens kvinnene lå litt under snittet. I Drammen, Bærum, Tønsberg og Sandnes var andelen irakiske innvandrere i arbeidsstyrken høyest, mellom 68 og 72 prosent. Av disse kommunene hadde irakere i Drammen kortere botid enn snittet, mens irakere i de andre tre kommunene hadde lenger botid (Figur 8.7).

Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunistørrelse/kommunetype.

Tabell 8.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra Irak, etter kjønn og kommune. 25-54 år 4. kvartal 2007. Antall og prosent

	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken			Registerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registerte arbeidsledige	Utenfor arbeidsstyrken	
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Irak	10 294	49	10	41	17
Menn	6 282	60	9	32	13
Kvinner	4 012	33	11	56	26
Oslo	2 895	45	10	45	19
Menn	1 832	55	10	35	15
Kvinner	1 063	27	11	62	28
Bergen	682	39	9	52	19
Menn	425	48	10	43	17
Kvinner	257	25	8	67	24
Fredrikstad	508	48	10	43	17
Menn	269	61	11	28	16
Kvinner	239	33	8	59	20
Drammen	377	54	14	32	21
Menn	217	68	10	22	13
Kvinner	160	36	19	45	35
Trondheim	349	48	7	45	13
Menn	216	55	8	37	13
Kvinner	133	38	5	57	12
Bærum	271	65	7	29	9
Menn	161	73	6	20	8
Kvinner	110	52	7	41	12
Sarpsborg	260	48	12	41	19
Menn	152	61	11	29	15
Kvinner	108	30	13	57	30
Kristiansand	237	52	6	42	10
Menn	145	63	5	32	7
Kvinner	92	35	8	58	18
Skedsmo	217	54	11	35	17
Menn	125	69	14	18	17
Kvinner	92	35	8	58	18
Skien	195	39	15	46	28
Menn	103	48	11	42	18
Kvinner	92	29	21	50	41
Sandefjord	168	44	10	46	19
Menn	99	62	9	29	13
Kvinner	69	19	12	70	38
Stavanger	161	52	9	39	15
Menn	107	64	7	29	11
Kvinner	54	30	13	57	30
Tønsberg	149	56	11	32	17
Menn	85	66	8	26	11
Kvinner	64	44	16	41	26
Sandnes	144	60	11	28	16
Menn	82	74	5	21	6
Kvinner	62	42	19	39	32
Larvik	111	47	10	43	17
Menn	61	52	7	41	11
Kvinner	50	40	14	46	26
Nøtterøy	110	50	12	38	19
Menn	57	61	12	26	17
Kvinner	53	38	11	51	23
Gjøvik	109	47	6	48	11
Ski	101	44	13	44	23
Hå	95	40	11	49	21
Bodø	78	53	12	36	18

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

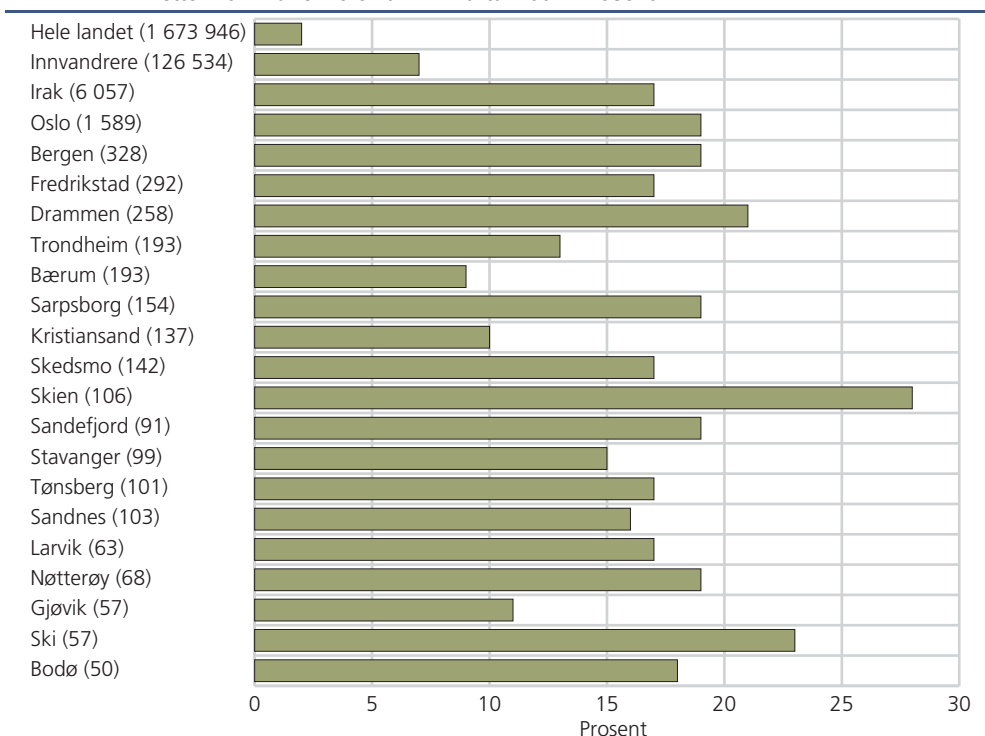
8.11. Relativt høy ledighet – særlig i Skien

Av alle irakiske innvandrere i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 10 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007. Dette er et høyere nivå enn snittet for innvandrere (5 prosent). Sammenlignet med andre nye flyktninggrupper, var arbeidsledigheten blant irakere noe høyere enn blant alle

afghanere (9 prosent) og de fra Kosovo (6 prosent), men lavere enn blant somaliere (13 prosent) (Tabell 8.2).

En mer vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var hele 17 prosent irakiske innvandrere i alderen 25-54 år arbeidsledige ved 4. kvartal 2007, og det er en del variasjon mellom kommunene (Figur 8.14). I Oslo var arbeidsledigheten noe høyere enn snittet blant irakere (19 prosent), det samme gjaldt for Bergen, Drammen og Sarpsborg. Fredrikstad lå på landssnittet. I Skien var arbeidsledigheten spesielt høy, i tillegg var andelen i arbeidsstyrken spesielt lav (Figur 8.13). I Trondheim, Bærum og Kristiansand var arbeidsledigheten blant irakiske innvandrere lavere enn snittet for irakere, og i Bærum var ledigheten spesielt lav, 9 prosent. Dette er fortsatt likevel over snittet i arbeidsledighet blant alle innvandrere.

Figur 8.14. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Irak, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Det er fremdeles for få norskfødte med innvandrerforeldre fra Irak til å kunne si noe om deres deltakelse på arbeidsmarkedet.

8.12. Flest i tjenesteytende næring i Oslo og Bærum

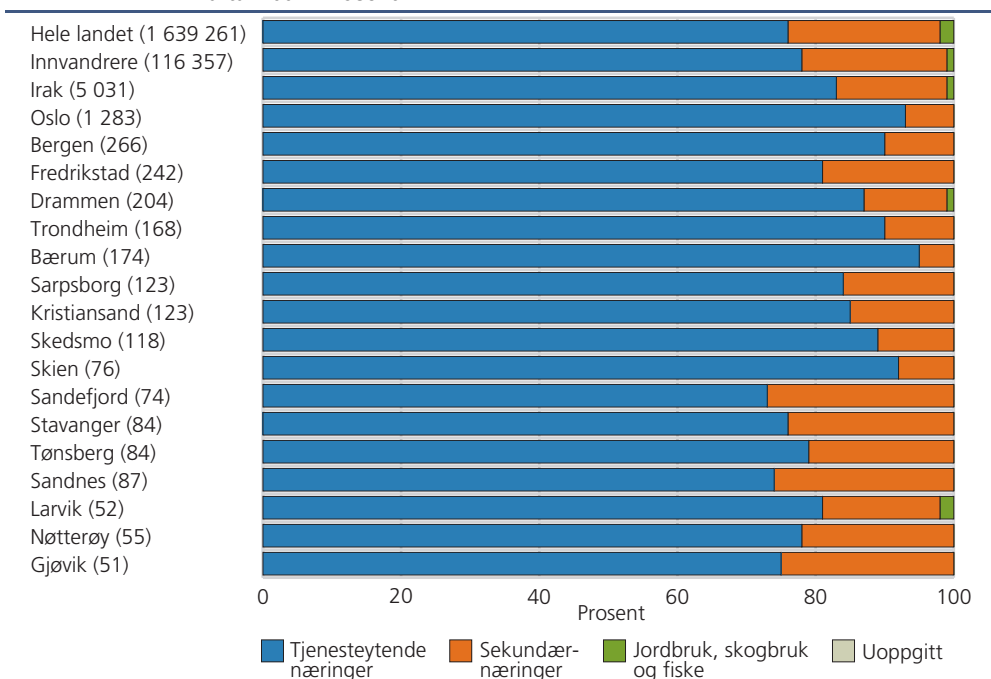
De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent i 4. kvartal i 2007 (Figur 8.15). Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 78 prosent. Irakiske innvandrere jobbet innenfor en tjenesteytende næring i noe større grad enn snittet for alle innvandrere, 83 prosent. Yrkesaktive irakere arbeider oftest innenfor eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting. En betydelig andel jobber også innenfor kategorien som omhandler varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk samt helse- og sosiale tjenester.

Fordelingen på de tre hovednæringsgruppene varierer ikke i stor grad mellom kommunene, men noen forskjeller er det. Særlig i Oslo og Bærum er andelen innenfor en tjenesteytende næring større enn landssnittet blant irakere. Andelen er høyere også i de fleste andre byene med mange irakiske yrkesaktive.

Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

Figur 8.15. Yrkesaktive innvandrere fra Irak, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

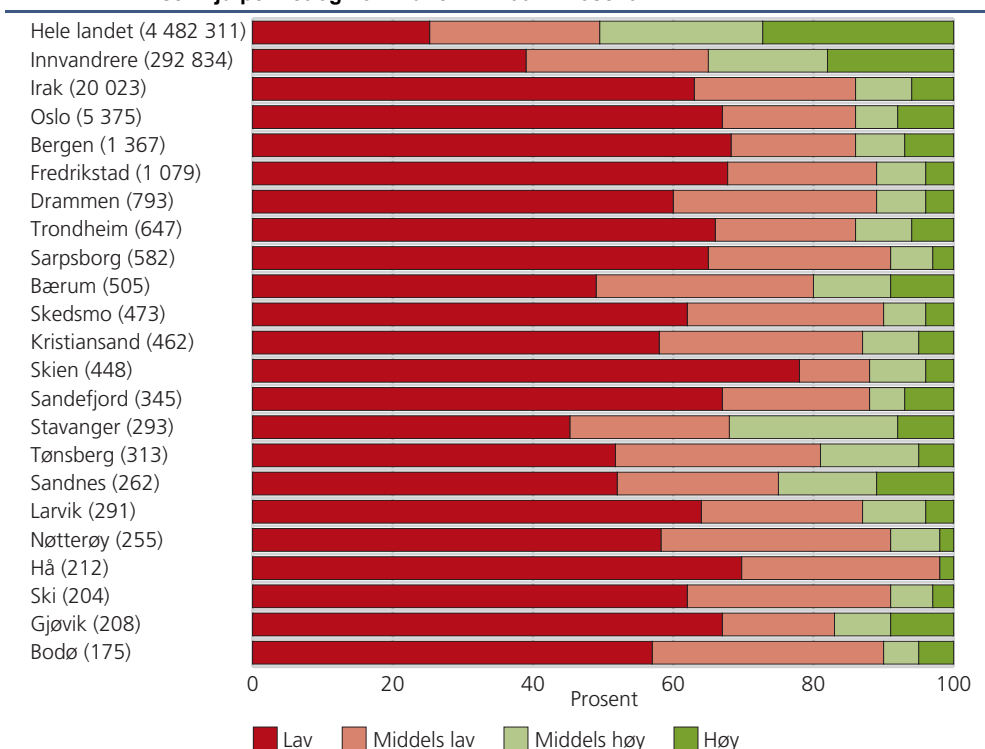
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

8.13. Lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, lavest i Skien

Blant hele befolkningen sett under ett bodde halvparten i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007 (Figur 8.16). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det langt sjeldnere å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).

Dersom vi kun ser på irakiske innvandrere og deres barn, var det mye mindre vanlig at disse bodde i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for alle innvandrere, kun 14 prosent. Det var altså vanligere at irakiske innvandrere og deres norskfødte barn bodde i husholdninger hvor en betydelig andel av samlet inntekt bestod av offentlig overføring enn snittet for alle innvandrere og deres norskfødte barn. Hele 63 prosent var i kategorien for lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet (tilsvarende andel blant alle innvandrere og deres norskfødte barn var 39 prosent, og 25 prosent blant hele befolkningen). Det er kun innvandrere fra Somalia og Afghanistan som oftere bor i hushold med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet (74 og 66 prosent), disse er også relativt nye flyktninggrupper.

Figur 8.16. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Irak, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen ”økonomisk selvhjulpenhet” er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenger er holdt utenfor), alderspensjon, tjenestepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenger og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien ”lav” har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. ”Middels lav” innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. ”Middels høy” innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens ”høy” betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Deltakelse i introduksjonsordning og mottak av introduksjonsstønad vil gi utslag i lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden introduksjonsstønad er en offentlig overføring. I et integreringsperspektiv er det en fordel at man deltar i denne ordningen. At mange fra Irak har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet bør derfor ikke nødvendigvis tolkes som noe negativt for den delen av gruppa som mottar introduksjonsstønad. 6 prosent av innvandrere fra Irak 18-55 år deltok i introduksjonsordningen i 2007 (Statistisk sentralbyrå 2008c, 2009, Mathisen 2008). Dette er en lavere andel enn blant de fra Somalia (13 prosent) og Afghanistan (19

present). Mottak av introduksjonsstønad kan forklare noe av mønsteret med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet for alle tre land, særlig blant dem med kort botid, men langt fra alt. Av innvandrere fra Irak som gikk ut av introduksjonsordningen i 2006 var halvparten flyktninger og halvparten familiegjenforente til flyktninger (Mathisen 2008).

Blant kommunene med flest irakere var det lite variasjon i grad av økonomisk selvhjulpenhet, fordelingen var omtrent som landssnittet. Likevel hadde Oslo, sammen med de største andre kommunene (Bergen, Trondheim, Fredrikstad, Sarpsborg) en noe høyere andel som bodde i husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet. Drammen hadde en noe lavere andel i denne kategorien enn landssnittet, men hadde en tilsvarende høyere andel i kategorien ”middels lav”. Skien skiller seg ut med relativt sett flest irakere som bor i husholdninger med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet. Som nevnt tidligere har irakere i Skien også en lav andel innenfor arbeidsstyrken, i tillegg til at mange av dem er registrert arbeidsledige (Figur 8.13 og Figur 8.14). Irakere i Skien har ikke spesielt kort botid sammenlignet med landsgjennomsnittet, så botid kan ikke forklare at de skårer spesielt lavt på disse variablene.

Bærum, Tønsberg, Stavanger og Sandnes skiller seg ut ved at irakiske innvandrere og deres barn i større grad bor i husholdninger med høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet blant irakere. Som nevnt tidligere i kapitlet kjennetegnes disse kommunene av også å ha en spesielt høy andel irakiske innvandrere innenfor arbeidsstyrken sammenlignet med andre kommuner (Figur 8.13).

8.14. Oppsummering

Ved inngangen til 2008 bodde det 28 881 irakiske innvandrere og norskfødte med irakiske innvandrerforeldre i Norge. 71 prosent bodde i de 20 kommunene som belyses i denne rapporten, og 25 prosent bodde i Oslo.

I hovedstaden utgjorde irakere og deres barn 1,1 prosent av befolkningen. Etter Oslo er det flest irakiske innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Bergen, Fredrikstad, Drammen og Trondheim.

Innvandrere fra Irak og deres norskfødte barn er en gruppe hvor en stor andel bor i store husholdninger (5 personer eller mer). 41 prosent bodde i husholdninger med fem personer eller mer ved inngangen til 2008, mot 17 prosent i hele befolkningen og 28 prosent blant alle innvandrere og deres norskfødte barn sett under ett.

Blant de som innvandret fra Irak var det 59 prosent som kom som flyktninger og 40 prosent gjennom familieinnvandring. Av de 4 500 irakiske innvandrerne som bor i Oslo, var 62 prosent flyktninger. I Fredrikstad og Sarpsborg kom det like mange flyktninger som familieinnvandrere i samme periode.

Innvandrere 19-24 år fra Irak var noe oftere under utdanning enn snittet for innvandrere. En spesielt høy andel av disse var i grunnskole/videregående skole.

Det er relativt færre irakere i arbeidsstyrken enn snittet for innvandrere, noe som skyldes en spesielt lav andel blant kvinnene. Menn fra Irak ligger ikke like langt under snittet som kvinnene.

En særlig høy andel av innvandrere fra Irak bor i husholdninger hvor nesten halvparten av inntekten består av offentlige overføringer (lav grad av økonomisk selvhjulpenhet). Dette gjelder to av tre irakere.

Irakere i Bærum, Stavanger, Sandnes og Tønsberg er oftere i utdanning, oftere i arbeidsstyrken og bor oftere i husholdninger med middels høy og høy grad av økonomisk selvhjulpenhet, sammenlignet med irakere i andre kommuner.

Irakere i Oslo skårer litt lavere enn snittet både på utdanning, deltagelse i arbeidsstyrken og grad av økonomisk selvhjulpenhet. Når det gjelder andel i arbeidsstyrken og grad av økonomisk selvhjulpenhet kommer irakere i andre større byer også dårligere ut enn landssnittet (Bergen, Fredrikstad, Trondheim, Sarpsborg). Skien skiller seg ut ved at irakere her har en særlig lav andel innenfor utdanningssystemet, en lav andel i arbeidsstyrken, og særlig lav grad av økonomisk selvhjulpenhet. Vi finner også den høyeste arbeidsledigheten blant irakere her.

9. Iran som landbakgrunn

Det bodde til sammen 15 100 iranske innvandrere og norskfødte med iranske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. Blant innvandrergruppene i Norge utgjør de iranske innvandrerne og deres norskfødte barn til sammen den tiende største gruppen. Om lag 33 prosent av disse bor i Oslo, og den samme andelen gjelder for deres norskfødte barn. Vi vil derfor i størst grad kommentere Oslo. Iranske innvandrere i Norge har stort sett fluktbakgrunn.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen ”innvandrere” i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

9.1. Iranere i 238 av landets kommuner

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere og norskfødte med iransk bakgrunn i 238 av landets 430 kommuner. De fleste bor i Oslo. Tabell 9.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Iran. I disse 20 kommunene bor 75 prosent av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Iran. Iranske innvandrere og norskfødte med iranske foreldre har en noe mer spredt bosetning enn det vi for eksempel ser hos de med bakgrunn fra Pakistan og Marokko, og har mange trekk til felles med bosettingsmønsteret blant andre flyktninggrupper.

Det bodde totalt 12 600 iranske innvandrere og 2 500 norskfødte med iranske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. De norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde 17 prosent av de med iransk bakgrunn. Sammen med Bosnia-Hercegovina er dette en lavere andel enn den vi finner for andre eldre flyktninggrupper, og mer på linje med nyere innvandrergrupper med langt kortere botid.

Det bor flest innvandrere og norskfødte med iranske innvandrerforeldre i Oslo, totalt 4975 personer. Deretter følger Bærum Trondheim, Bergen og Skedsmo med flest med iransk bakgrunn. Personer med iransk bakgrunn utgjør til sammen nesten 1 prosent av folketallet i hovedstaden. Høyest konsentrasjon finner vi i Rælingen, Skedsmo og Lørenskog, der de utgjør mellom 1,5 og 1 prosent av det totale folketallet i kommunen.

Tabell 9.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Iran, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

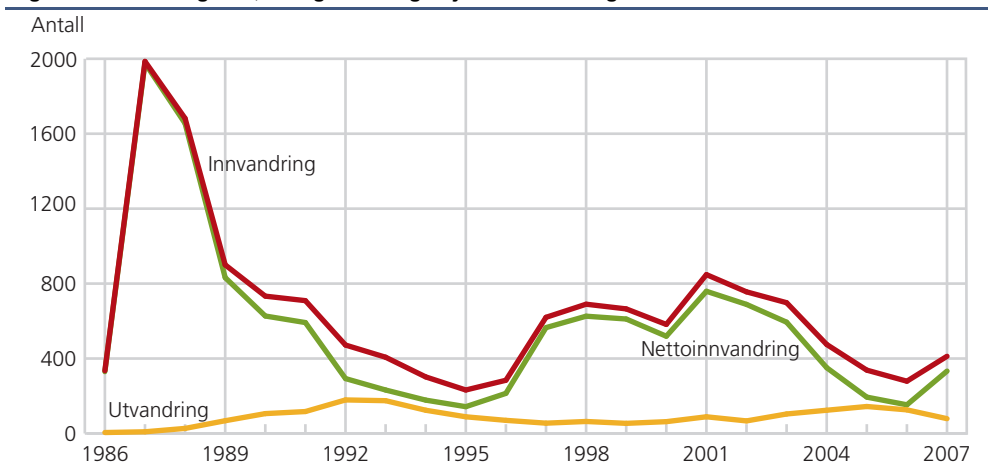
	Antall			Prosent norskfødte med innvandrereforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet			
	Befolkningen i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere		Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	
Hele landet	4 737 199	15 134	12 626	2 508	17	0,3	0,3	0,1	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	4 975	4 124	851	17	0,9	0,7	0,2	32,9	32,7	33,9
Bærum	108 109	822	680	142	17	0,8	0,6	0,1	5,4	5,4	5,7
Trondheim	165 182	632	554	78	12	0,4	0,3	0,0	4,2	4,4	3,1
Bergen	247 732	628	529	99	16	0,3	0,2	0,0	4,1	4,2	3,9
Skedsmo	46 140	566	463	103	18	1,2	1,0	0,2	3,7	3,7	4,1
Stavanger	119 576	488	412	76	16	0,4	0,3	0,1	3,2	3,3	3,0
Drammen	60 138	402	328	74	18	0,7	0,5	0,1	2,7	2,6	3,0
Fredrikstad	71 974	366	306	60	16	0,5	0,4	0,1	2,4	2,4	2,4
Lørenskog	31 846	354	285	69	19	1,1	0,9	0,2	2,3	2,3	2,8
Kristiansand	78 908	316	272	44	14	0,4	0,3	0,1	2,1	2,2	1,8
Asker	52 906	262	214	48	18	0,5	0,4	0,1	1,7	1,7	1,9
Skien	50 862	224	185	39	17	0,4	0,4	0,1	1,5	1,5	1,6
Rælingen	15 101	222	175	47	21	1,5	1,2	0,3	1,5	1,4	1,9
Sarpsborg	51 050	192	168	24	13	0,4	0,3	0,0	1,3	1,3	1,0
Sandnes	62 023	181	143	38	21	0,3	0,2	0,1	1,2	1,1	1,5
Gjøvik	28 296	167	136	31	19	0,6	0,5	0,1	1,1	1,1	1,2
Moss	29 066	154	129	25	16	0,5	0,4	0,1	1,0	1,0	1,0
Ski	27 473	139	109	30	22	0,5	0,4	0,1	0,9	0,9	1,2
Hamar	27 974	126	97	29	23	0,5	0,3	0,1	0,8	0,8	1,2
Arendal	40 693	125	104	21	17	0,3	0,3	0,1	0,8	0,8	0,8

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

9.2. Stor innvandring av iranske statsborgere på slutten av 80-tallet

I perioden 1986-1990 var det stor innvandring av iranske statsborgere til Norge. I toppåret 1987 kom det nær 2000 iranske statsborgere (Figur 9.1). Årsaken til den store innvandringen i 1987-88 var politiske tilstramminger i Iran. Det ble strengere regler og liten mulighet for å fremme opposisjonelle ytringer. Det var i stor grad folk fra den intellektuelle eliten og mange med høyere utdanning som flyktet. I løpet av første halvdel av 1990-tallet sank tallet på innvandringer til en bunn i 1995 for så å stige til en foreløpig topp i 2001 med 848 flyttinger (Henriksen 2007). I 2007 kom det bare 412 iranske statsborgere til Norge. Den årlige utvandringen av iranske statsborgere har vært svært lav, og har ligget på under 200 personer gjennom hele perioden.

Figur 9.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Iran. 1986-2007. Absolutte tall

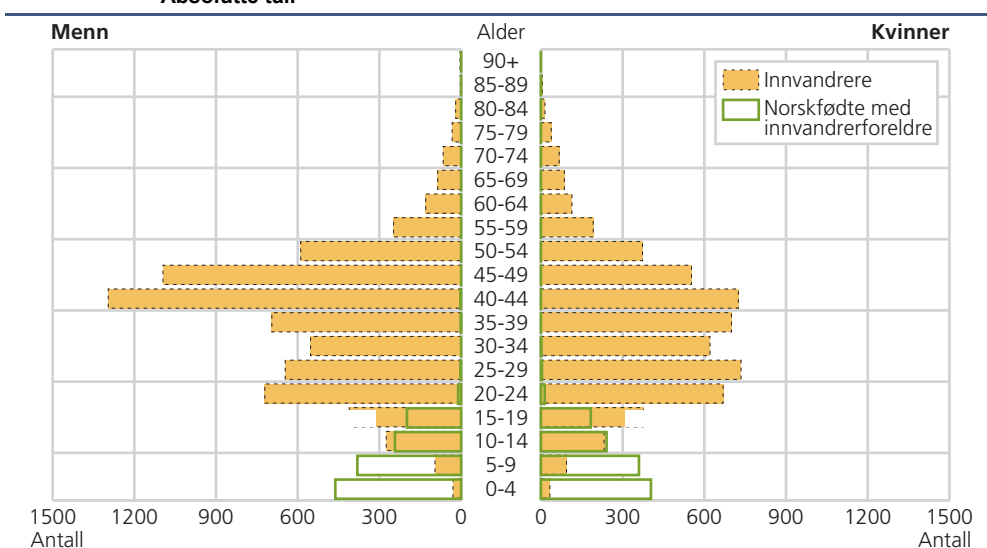

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

9.3. Menn i flertall i alderen 40-54 år

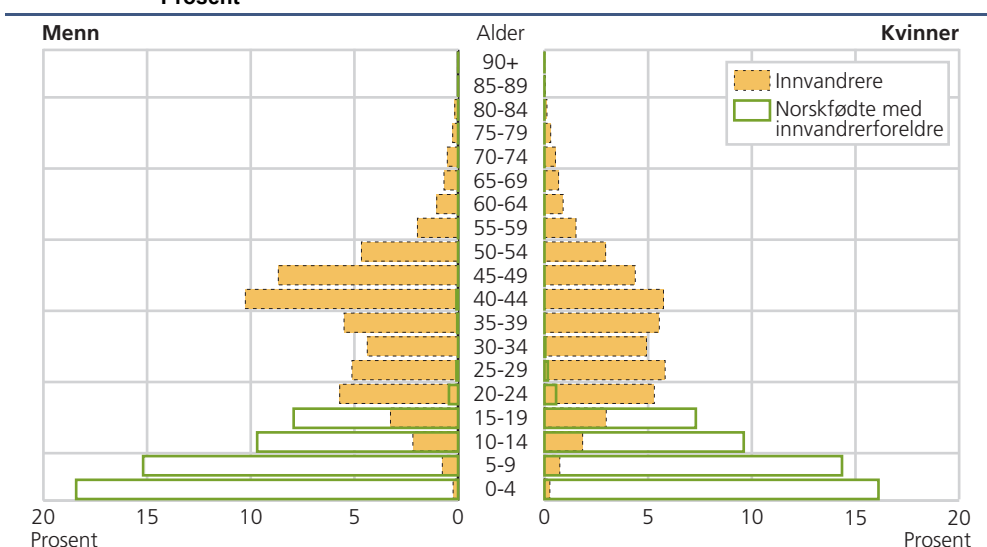
Det var noe flere menn enn kvinner blant de iranske innvandrerne i Norge ved inngangen til 2008, 7 000 menn og 5 600 kvinner. Det vil si at andelen menn blant bosatte iranske innvandrere er på 55 prosent (Figur 9.4). Det er kun små forskjeller mellom kommunene. Mannsovervekten skyldes at det var stor innvandring av flyktninger fra Iran på slutten av 1980-tallet, hvor det kom særlig mange unge menn (Henriksen 2007). Spesielt er menn i flertall i alderen 40-54 år, det vil si en kvinneandel på kun 37 prosent, og nesten to menn per kvinne i denne aldersgruppen (Figur 9.2, Figur 9.3). Som nevnt i innledningskapitlet vil mange mannlige flyktninger som har reist i forveien etter hvert søke familiegjeningforening, og over tid vil balansen mellom kvinner og menn utjevne seg. Grupper som har bodd i landet lenge har derfor jevnere fordeling mellom kjønnene enn de som er nyankomne. Men ettersom konene i gjennomsnitt ofte er yngre enn ektemennene, og ikke alle iranske menn har søkt familiegjeningforening, er kjønnsforskjellen i aldersgruppen 40-54 år fortsatt stor selv etter lang botid i Norge.

Figur 9.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Iran etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

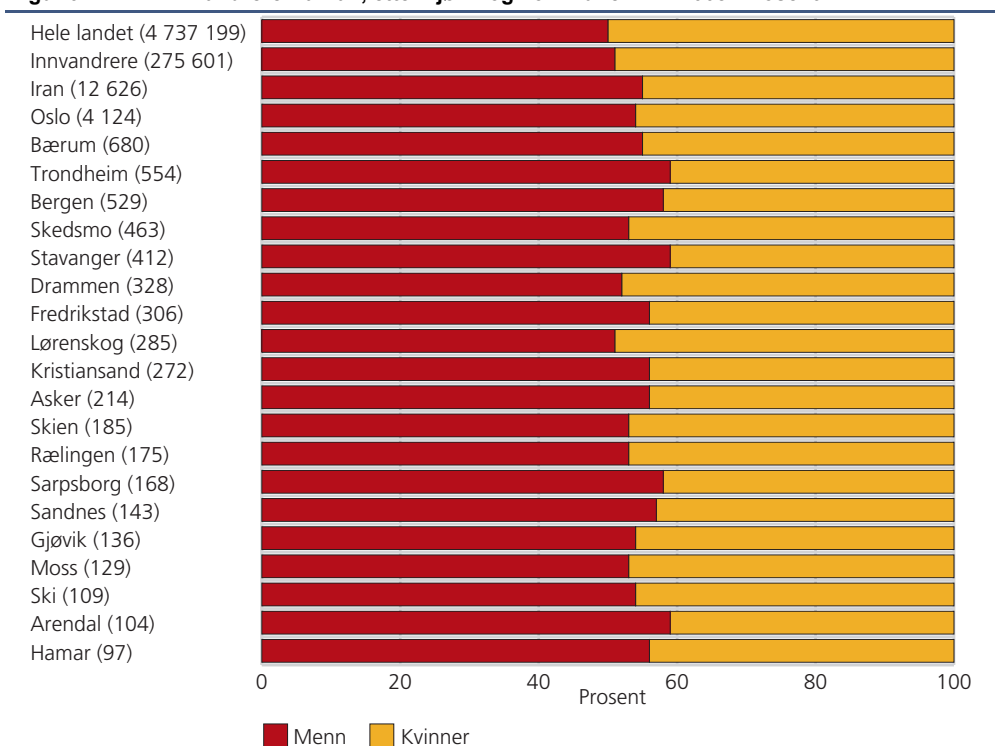
Figur 9.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Iran etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Det er svært få bosatte iranske innvandrere som er under 20 år, kun 12 prosent. Dette er i all hovedsak barn som er født i utlandet og som er kommet til Norge sammen med sine iranske foreldre²⁰. Unge personer med foreldre fra Iran er i hovedsak norskfødte. Blant de norskfødte (2 500 personer) er hele 99 prosent under 20 år og hele 64 prosent under 10 år ved inngangen til 2008.

Figur 9.4. Innvandrere fra Iran, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

9.4. Særlig mange under 18 år på Sør-Østlandet

Aldersfordelingen blant iranske innvandrere skiller seg fra den vi finner for hele landet sett under ett ved at det er relativt få som i dag er under 18 år (9 mot 23 prosent) og at det er en relativt lav andel som har rukket å nå pensjonsalder, det vil si at de er 67 år eller eldre (3 mot 13 prosent). Dette er imidlertid et mønster som samsvarer med det vi finner for innvandrere²¹ generelt i Norge. Derimot ser vi av Figur 9.5 at det blant iranske innvandrere er en høyere andel i aldersgruppen 40 til 66 år enn det som er tilfellet for innvandrere generelt.

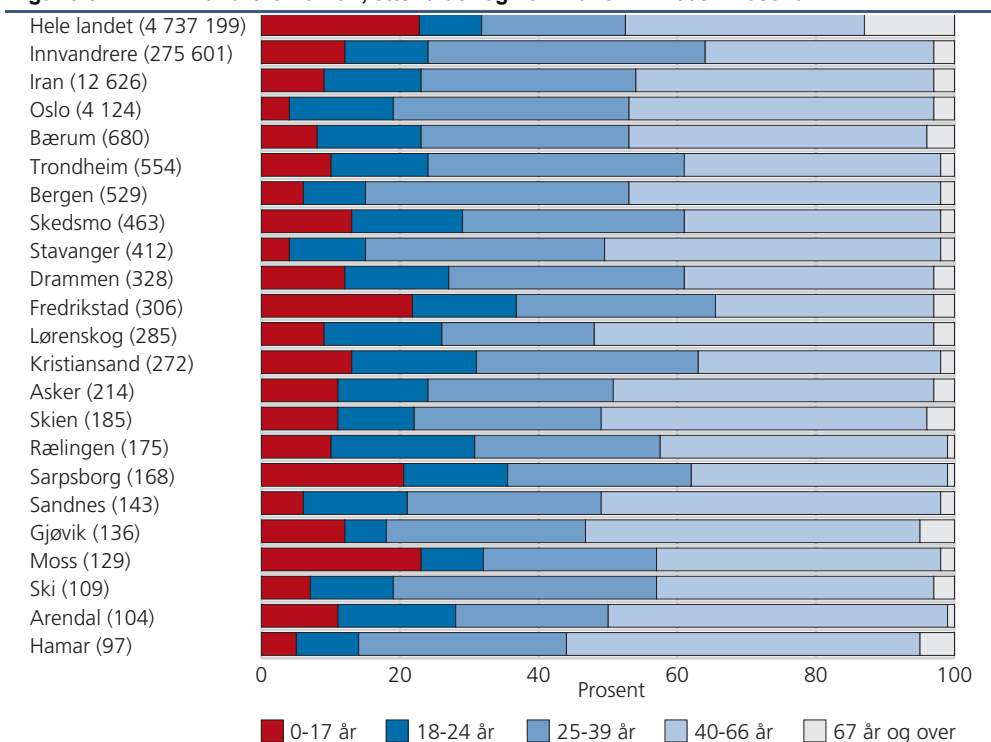
Som nevnt over bor om lag én tredjedel av innvandrene fra Iran i Oslo. Hovedstaden preges av en enda lavere andel under 18 enn gjennomsnittet for de øvrige kommunene og innvandrere generelt, og noe høyere andel 25 år og eldre. Det kan tyde på at innvandrerfamilier med barn under 18 i noe større grad bor utenfor Oslo, i nærliggende kommuner slik som Skedsmo, Rælingen og Asker. Kommuner på Sør-Østlandet slik som Fredrikstad, Sarpsborg og Moss peker seg ut med særlig høye andeler under 18 år. Disse kommunene har også langt lavere andeler i arbeidsfør alder (her 25-66 år) enn det som er vanlig for iranere generelt, mens Hamar, Bergen og Stavanger peker seg ut med høyere andeler i arbeidsfør alder enn Oslo.

²⁰ Noen kan også være kommet fra Iran som enslige mindreårige asylsøkere, med innvilget oppholdstillatelse i Norge.

²¹ Fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU-15 og Norden.

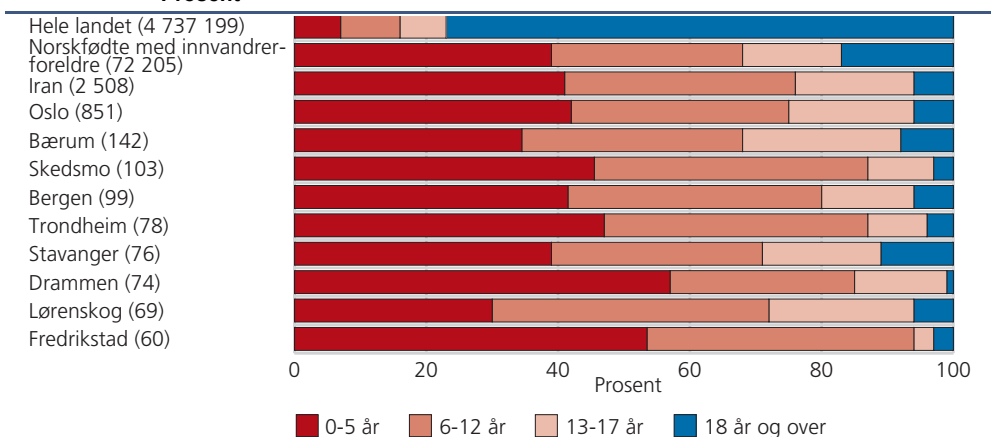
Norskfødte med innvandrerforeldre fra Iran er langt yngre enn norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Av i alt 2 500 norskfødte med innvandrerforeldre fra Iran var 94 prosent under 18 år per 1.1.2008 mot 83 prosent blant andre norskfødte med innvandrerforeldre (Figur 9.6). Hele 76 prosent av de norskfødte med foreldre fra Iran er under 13 år.

Figur 9.5. Innvandrere fra Iran, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 9.6. Norskfødte med innvandrerforeldre fra Iran, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

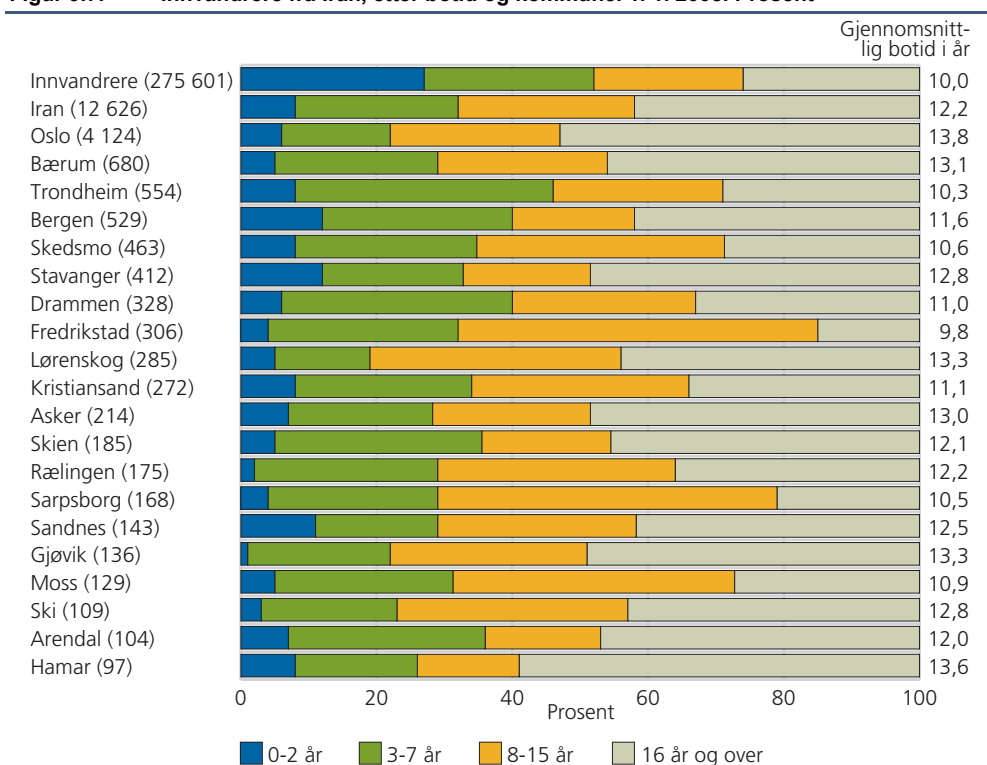
9.5. Lengst botid i Oslo, kortest i Fredrikstad

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Blant alle iranske innvandrere bosatt i Norge, hadde 42 prosent bodd i Norge i mer enn 15 år ved inngangen til 2008, mot 26 prosent for innvandrere generelt (Figur 9.7). For de iranske innvandrere i Oslo gjaldt dette 53 prosent. Fredrikstad og Sarpsborg utmerker seg ved at en langt mindre andel har botid over 15 år, 15 og 21 prosent. I begge kommunene har om lag halvparten av iranerne 8-15 års botid i Norge. Dette kan være et resultat av sekundærflyttinger, eller av at kommunene bosatte spesielt mange fra Iran for om lag ti år siden. Samlet sett har det store flertallet av innvandrerne fra Iran lang botid og så mye som to av tre innvandrere fra Iran har bodd åtte år eller mer i Norge.

Innvandrere sett under ett har en gjennomsnittlig botid på 10 år, men for de iranske innvandrerne er den 12,2 år. I Oslo er gjennomsnittlig botid 13,8 år som er lengst gjennomsnittlig botid. Lavest er den i Fredrikstad med 9,8 år.

Figur 9.7. Innvandrere fra Iran, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

9.6. Iranere har kommet som flyktninger

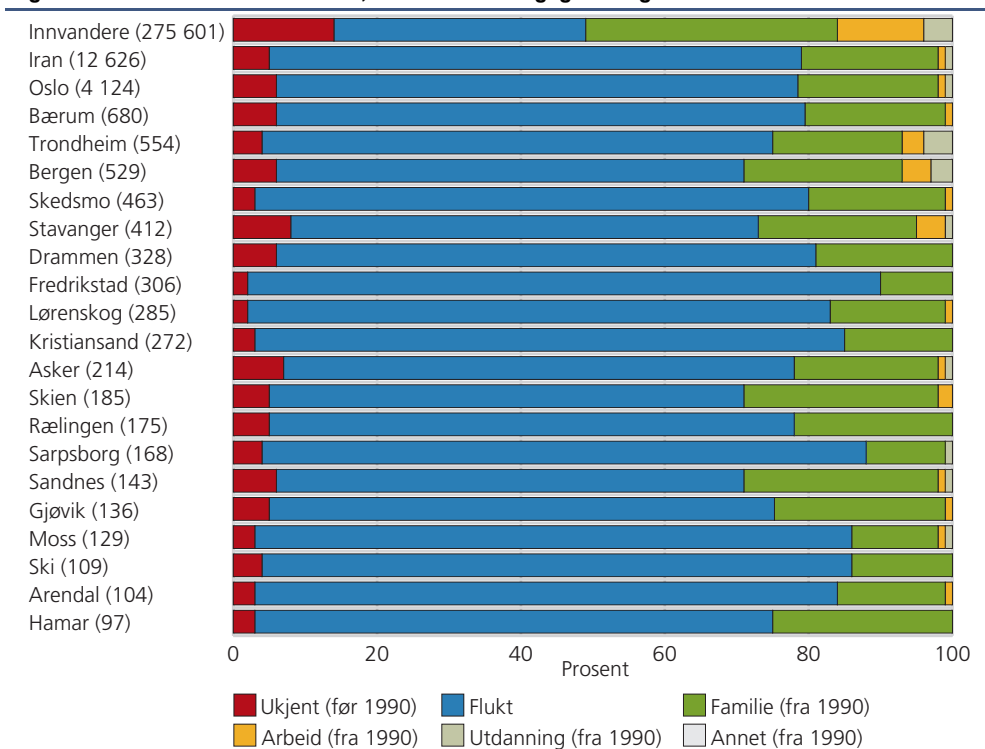
Av alle innvandrere fra Iran, kan vi identifisere innvandringsgrunn for 95 prosent (Figur 9.8). 74 prosent av de iranske innvandrerne har fått opphold som flyktninger, og 19 prosent har kommet på grunnlag av familiegjenforening eller etablering. Et vanlig mønster i flyktningemigrasjonen er at menn reiser i forveien, mens eventuelle koner og barn kommer etter gjennom familiegjenforening. Det er kommet noen ganske få arbeidsinnvandrere fra Iran, og noen få har kommet for å studere i Norge, til sammen 1 prosent. Det er bare 5 prosent av de iranske innvandrerne der vi ikke kjenner innvandringsgrunn. Dette betyr at de har kommet før 1990 av andre grunner enn flukt.

Som nevnt tidligere er hovedårsaken til innvandringen flukt fra politiske tilstramminger i Iran. Fire av ti flyktninger fra Iran har kommet som overføringsflyktninger, i alt i underkant av 4500 personer (Aalandslid 2007). Overføringsflyktninger fra Iran er med det den største gruppen av overføringsflyktninger bosatt i Norge i dag. De kom særlig i andre halvdel av 1990-tallet fram til 2003, og nær alle innvandrere fra Iran som kom til Norge i denne perioden var overføringsflyktninger.

Statistikken over innvandringsgrunn

Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

Det er relativt små forskjeller mellom kommunene når det gjelder årsaken til innvandring av personer fra Iran. Fredrikstad, Sarpsborg og Moss har de høyeste andelene flyktninger, og lavest andel som er kommet på grunnlag av familie-gjenforening eller etablering. Skien og Sandnes er kommunene med flest familieforente iranske innvandrere, 27 prosent.

Figur 9.8. Innvandrere fra Iran, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

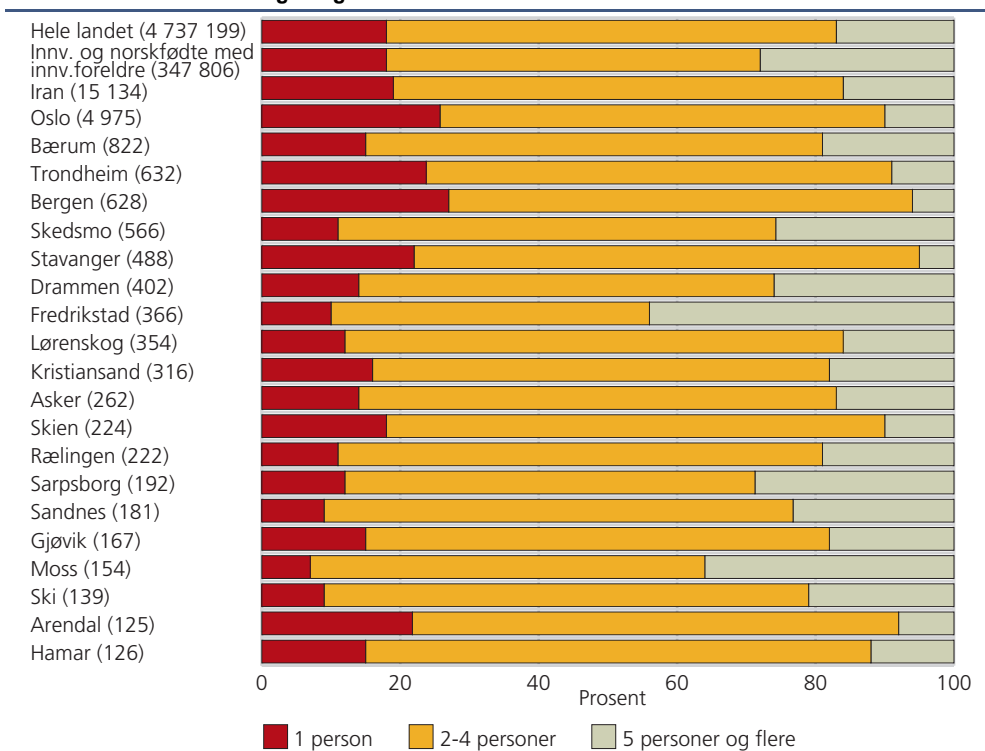
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

9.7. Flest storhusholdninger i Østfold

Innvandrere fra Iran og deres norskfødte barn har bortimot lik fordeling av antall personer i husholdningen som befolkning i alt, men skiller seg noe fra innvandrere og deres norskfødte barn generelt (Figur 9.9). Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden. Blant personer med Iran som landbakgrunn, er det langt færre storhusholdninger enn det som er vanlig for øvrige innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Mens 28 prosent av innvandrere og deres norskfødte barn bodde i husholdninger med fem personer eller mer ved inngangen til 2008, gjaldt dette kun 16 prosent av personer med Iran som landbakgrunn. Hele 65 prosent av de iranske innvandrerne og befolkningen i alt bodde i husholdninger med to til fire personer ved inngangen til 2008, og 19 prosent bodde alene.

I de fleste kommuner bor de iranske innvandrerne og deres norskfødte barn i husholdninger med 2-4 personer, bortsett fra i Østfoldkommunene Fredrikstad, Sarpsborg og Moss. Her tilhører noen flere husholdninger med mer enn 4 personer. Vi finner lavest andel storfamilier i Bergen, Trondheim og Stavanger. Det er også blant disse, i tillegg til Oslo, vi finner flest personer som bor alene, hvilket også er tilfellet for befolkningen generelt (se <http://www.ssb.no/familie/>).

Figur 9.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Iran, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

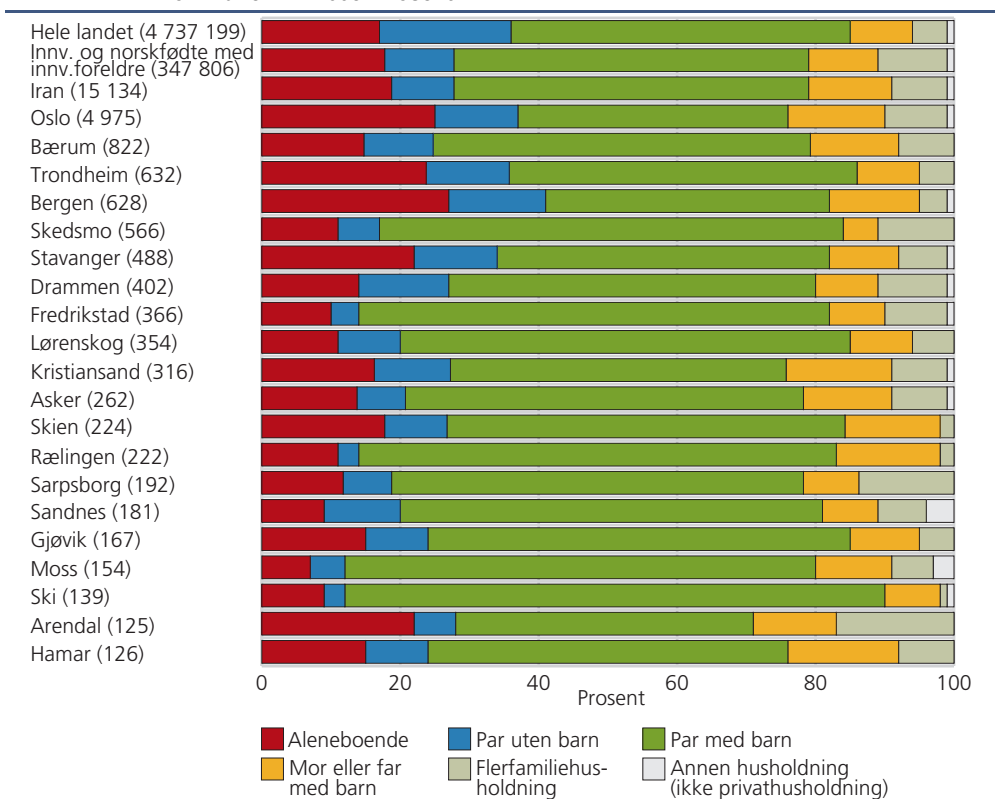

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

9.8. Flest aleneboere i storbykommunene

19 prosent av de iranske innvandrerne og deres norskfødte barn bor alene (Figur 9.10). Dette er nærmest identisk med andelen for hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Den vanligste husholdningstypen er par med barn (52 prosent), mens andelen som bor i flerfamiliehusholdninger er noe høyere blant personer med iransk landbakgrunn enn for befolkningen generelt. Derimot er det langt mindre vanlig blant personer med iransk landbakgrunn og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt å bo med partner uten barn, sammenlignet med hele befolkningen.

I samsvar med forrige avsnitt, finner vi de høyeste andelene aleneboende i storbykommunene Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger. De høyeste andelene par med barn og laveste andelene aleneboende finner vi i kommunene øst og sør-øst for Oslo; Skedsmo, Rælingen, Fredrikstad, Moss og Ski – alle med over 60 prosent av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Iran i denne husholdningstypen.

Figur 9.10. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Iran, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

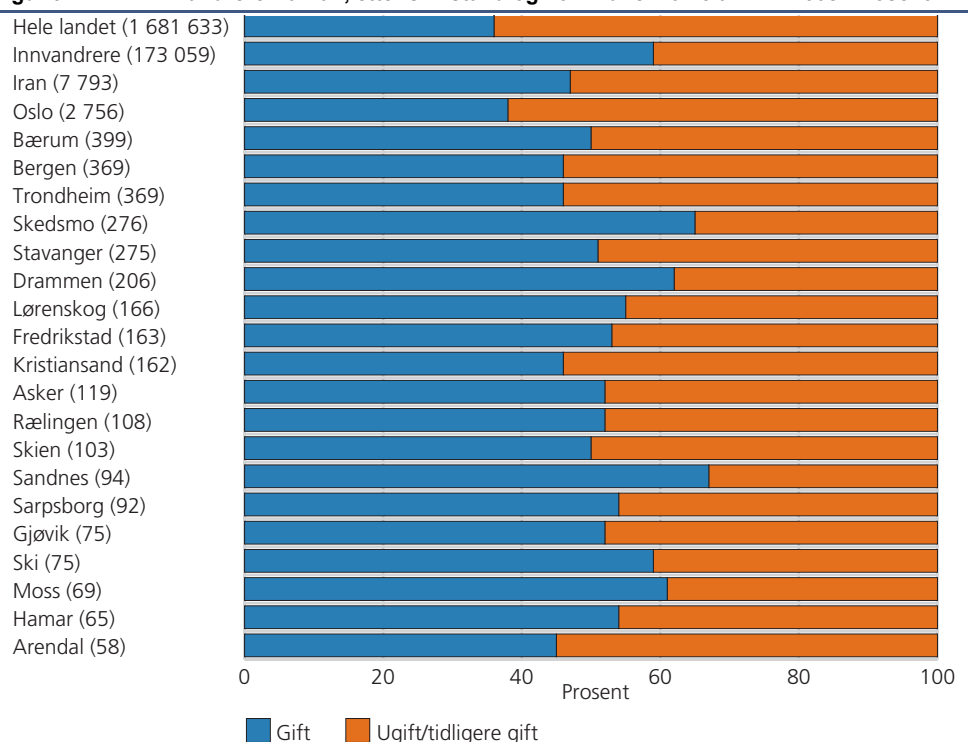
9.9. Høyest andel gift i Skedsmo, Drammen og Sandnes

47 prosent av alle iranske innvandrere i alderen 20-45 år i Norge var gift ved inngangen til 2008. Det er en langt lavere andel enn for innvandrere generelt (59 prosent), men høyere enn for hele befolkningen (36 prosent). Andelen som er gift er 38 prosent i Oslo. Dette er kommunen med lavest andel gifte iranere (Figur 9.11). De høyeste andelenene gifte finner vi i Skedsmo, Drammen og Sandnes, alle over 60 prosent.

Samboerskap er en svært utbredt samlivsform i Norge. Ved å bare se på giftermål får vi ikke med store deler av de parene som faktisk dannes utenfor ekteskap. Samboerskap er imidlertid ikke så utbredt blant innvandrere og norskfødte med bakgrunn fra Asia. Ved inngangen til 2008 var det 13 prosent av befolkningen 18 år eller eldre som var samboere, mot 6 prosent blant de iranske innvandrere og norskfødte med iranske foreldre. Samboerskap er altså noe mer utbredt blant iranske innvandrere (og norskfødte med iranske foreldre) enn snittet for de med asiatisk bakgrunn (4 prosent samboende).

I perioden 2001-2007 var det om lag halvparten av dem som giftet seg som giftet seg med noen som ikke bodde i Norge. Men det var også 17 prosent som giftet seg med noen i den øvrige befolkningen i samme periode og 22 prosent som fant en ektefelle med samme landbakgrunn som seg selv i Norge (Daugstad 2008a).

Figur 9.11. Innvandrere fra Iran, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

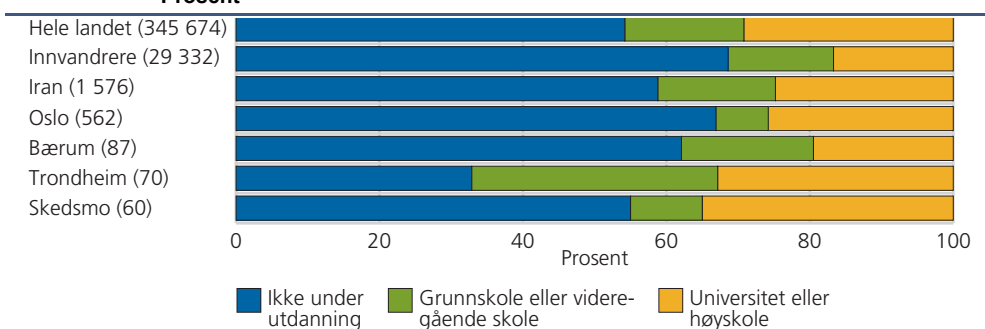

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

9.10. Relativt mange tar høyere utdanning

Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole (Figur 9.12). Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent var under høyere utdanning og 15 prosent gikk på grunnskole eller videregående skole.

Figur 9.12. Innvandrere fra Iran, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandrere fra Iran i alderen 19-24 år var i større grad under utdanning høsten 2007 enn snittet for alle innvandrere i denne aldersgruppen, til sammen var 41 prosent under en eller annen form for utdanning. Dette er langt på vei likt med det vi ser for hele befolkningen. I andre flyktninggrupper med lang botid som Bosnia-Hercegovina og Sri Lanka ser vi en noe høyere deltakelse i utdanning blant innvandrere i denne alderen (46 og 44 prosent), mens iranere er oftere under utdanning enn vietnamesere (38 prosent) og chilenerne (34 prosent).

25 prosent av iranerne gikk på høyskole/universitet og 16 prosent var elev i grunnskolen eller videregående skole. Utdanningsdeltakelsen varierer noe mellom kommunene, men en del variasjon skyldes tilfeldigheter da kun Oslo har flere enn 100 i den aktuelle aldersgruppen. Oslo kommune har en lavere andel iranske innvandrere under utdanning enn snittet for alle iranere. Men dersom man kun ser

på andel under høyere utdanning er denne likevel høyere i Oslo enn landssnittet for iranere, mens en mindre andel er i grunnskole/videregående skole. Dette har også noe å gjøre med at Oslo er en universitetsby.

Ved inngangen til 2008 var det i hele landet kun 71 norskfødte i alderen 19-24 med iranske innvandrerforeldre. Vi kan derfor ikke gi tall for denne gruppen fordelt på enkeltkommuner. Disse norskfødte med iranske foreldre har høy deltakelse i utdanning, 27 prosent gikk på grunnskole/videregående og 32 prosent på høyskole eller universitet, begge tall høyere enn gjennomsnittet blant 19-24 åringer i Norge.

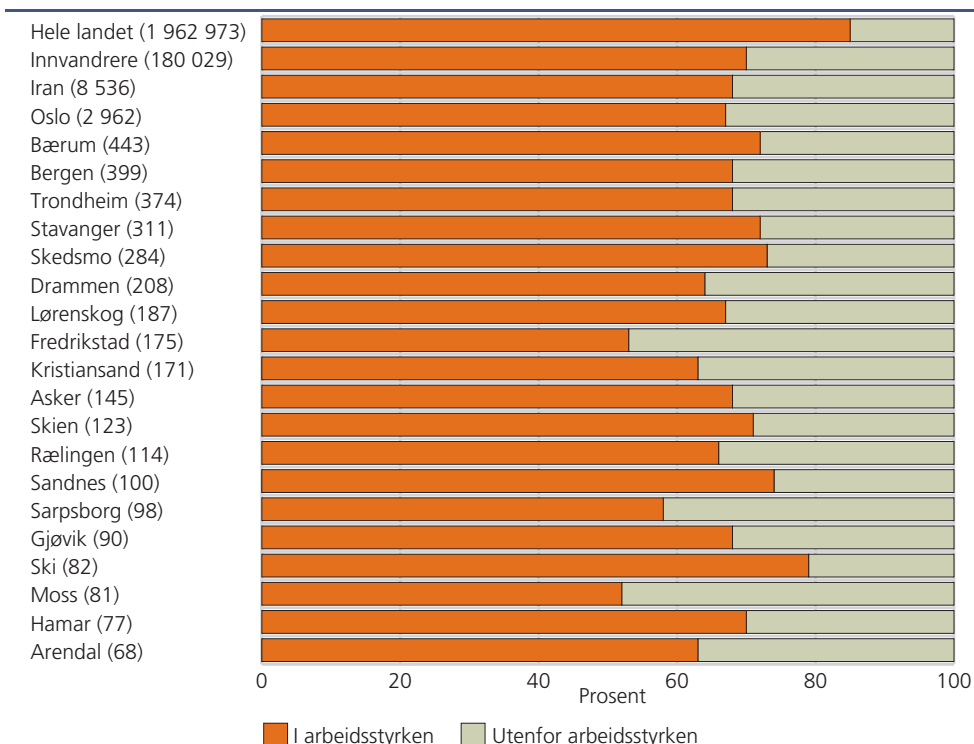
9.11. Spesielt høy andel iranske innvandrerkvinner i arbeidsstyrken i Bærum

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, det vil si enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007 (Tabell 9.2 og Figur 9.13). Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent. Andelen som var sysselsatte i hele befolkningen i denne aldersgruppa, var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner. Det vil si at yrkesaktiviteten i denne aldersgruppa generelt er svært høy. Blant innvandrere var 73 prosent av mennene sysselsatt, og 58 prosent av kvinnene, altså lavere enn snittet blant befolkningen, og særlig lavere blant kvinnene.

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

Figur 9.13. Innvandrere fra Iran, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 9.2 Yrkesstatus blant innvandrere fra Iran, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Iran	8 536	62	6	32	9
Menn	4 856	66	5	29	7
Kvinner	3 680	57	7	36	10
Oslo	2 962	61	6	33	9
Menn	1 684	63	5	31	8
Kvinner	1 278	58	8	35	11
Bærum	443	67	4	28	6
Menn	233	64	6	29	9
Kvinner	210	71	2	27	3
Bergen	399	64	5	32	7
Menn	240	66	4	30	6
Kvinner	159	60	6	35	9
Trondheim	374	63	5	32	8
Menn	238	68	5	27	7
Kvinner	136	54	5	40	9
Stavanger	311	69	3	28	4
Menn	195	71	4	26	5
Kvinner	116	66	3	32	4
Skedsmo	284	65	8	27	11
Menn	155	73	6	21	8
Kvinner	129	57	9	34	14
Drammen	208	53	11	36	17
Menn	108	62	9	29	13
Kvinner	100	44	13	43	23
Lørenskog	187	60	6	33	10
Menn	99	65	8	27	11
Kvinner	88	56	5	40	8
Fredrikstad	175	46	6	47	12
Menn	97	60	4	36	6
Kvinner	78	29	9	62	23
Kristiansand	171	58	5	37	8
Menn	96	64	5	31	8
Kvinner	75	51	5	44	10
Asker	145	67	1	32	1
Menn	77	68	0	32	0
Kvinner	68	66	1	32	2
Skien	123	64	7	29	9
Menn	66	65	11	24	14
Kvinner	57	63	2	35	3
Rælingen	114	59	7	34	11
Menn	56	59	7	34	11
Kvinner	58	59	7	34	11
Sandnes	100	70	4	26	5
Sarpsborg	98	52	6	42	11
Gjøvik	90	64	3	32	5
Ski	82	73	6	21	8
Moss	81	46	6	48	12
Hamar	77	66	4	30	6
Arendal	68	50	13	37	21

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I alderen 25-54 år var det ved 4. kvartal 2007 registrert 3 680 kvinner innvandret fra Iran, og 4 856 menn. 64 prosent av disse kvinnene var innenfor arbeidsstyrken (enten sysselsatt eller registrert arbeidsledig) mens tilsvarende andel for mennene var 71 prosent. Snittet blant alle iranere i denne aldersgruppen var på 68 prosent. Iranske innvandrer menn var noe sjeldnere i arbeidsstyrken enn snittet blant innvandrer menn (71 mot 78 prosent), mens iranske kvinner deltok omtrent i samme grad som snittet blant innvandrer kvinner, (64 mot 63 prosent). Dermed var forskjellen mellom iranske kvinners og menns andel i arbeidsstyrken på 7 prosentpoeng, noe som er mindre enn forskjellen mellom innvandrer kvinner og menn generelt.

Sammenlignet med de andre eldre flyktninggruppene, har iranere lavest deltakelse i arbeidsstyrken, de fra Bosnia-Hercegovina med 81 prosent, Chile og Sri Lanka 79 prosent, og Vietnam 74 prosent.

Iranere i Oslo var omtrent like aktive på arbeidsmarkedet som snittet for alle iranske innvandrere, 67 prosent. Bergen og Trondheim ligger også på landssnittet, mens Stavanger sammen med Sandnes hadde en høyere andel innenfor arbeidsstyrken enn snittet. Av forstadskommunene rundt Oslo var de i Bærum, Skedsmo og Ski i større grad innenfor arbeidsstyrken sammenlignet med landssnittet, mens Lørenskog, Asker og Rælingen lå omtrent rundt snittet eller noe under. I Kristiansand og Drammen var andelen i arbeidsstyrken imidlertid lavere, og aller lavest var den i de tre Østfoldbyene Fredrikstad, Sarpsborg og Moss. Det er også i disse byene iranere har kortest gjennomsnittlig botid.

I Oslo kommune, som har den største gruppa av iranske innvandrere, var iranske innvandrerkvinner innenfor arbeidsstyrken i større grad enn snittet for iranske kvinner (66 prosent mot 64 prosent) (Tabell 9.2). Iranske menn i Oslo var sjeldnere innenfor arbeidsstyrken enn snittet (68 mot 71 prosent), og forskjellen mellom kvinners og menns deltakelse i arbeidslivet i Oslo var dermed mindre enn landssnittet blant iranere. I forstadskommunene rundt Oslo var det stor variasjon mellom iranske kvinners og menns deltakelse på arbeidsmarkedet. Bærum er den kommunen med flest iranske innvandrere etter Oslo, og her markerer iranske kvinner seg med en særlig høy andel innenfor arbeidsstyrken, 73 prosent. Dette var en høyere andel enn blant iranske menn i kommunen (68 prosent). I Asker og Rælingen var kvinner og menn i arbeidsstyrken omtrent i samme grad, mens det var større forskjell mellom kjønnene i Skedsmo og Lørenskog. Her var mennene innenfor arbeidsstyrken i større grad, særlig i Skedsmo.

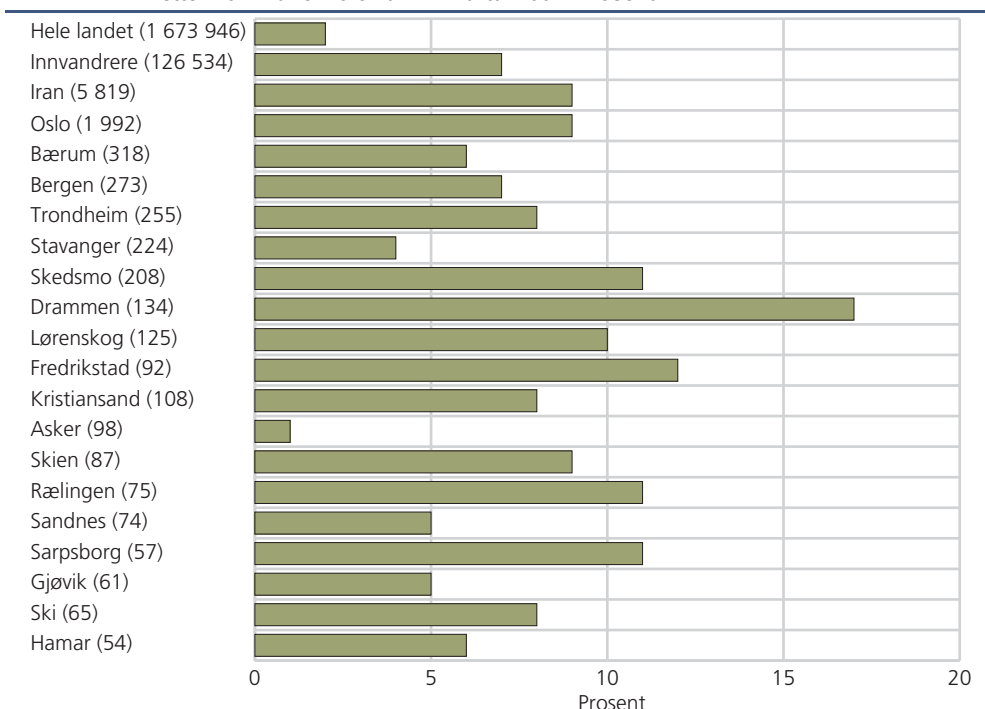
I Bergen og Stavanger var forskjellen mellom iranske kvinner og menns deltakelse i arbeidsmarkedet omtrent som landssnittet, mens Trondheim skiller seg ut ved at kvinnene er sjeldnere innenfor arbeidsstyrken enn snittet blant iranske kvinner. Tendensen med lav kvinneandel i arbeidsstyrken finner vi også i Drammen, Fredrikstad og Kristiansand, noe som bidrar til å trekke snittet ekstra ned i disse tre kommunene.

Sysselsettingsnivået varierer altså fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunistørrelse/kommunetype.

9.12. Høyest ledighet i Drammen

Av alle iranske innvandrere i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 6 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007. Dersom man regner arbeidsledighet på denne måten er det liten variasjon mellom kommunene. En mer vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var 9 prosent iranske innvandrere i alderen 25-54 år arbeidsledige ved 4. kvartal 2007, og det er en del variasjon mellom kommunene (Figur 9.14). I Oslo var arbeidsledigheten omtrent som for snittet blant iranere, det samme i Trondheim. Arbeidsledigheten blant iranere var noe lavere enn landssnittet i de andre største byene, Bergen og Stavanger, samt i Bærum og spesielt lav i Asker. Særlig i Drammen, og til dels i Fredrikstad, var ledigheten høyere enn snittet for alle iranere.

Figur 9.14. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Iran, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

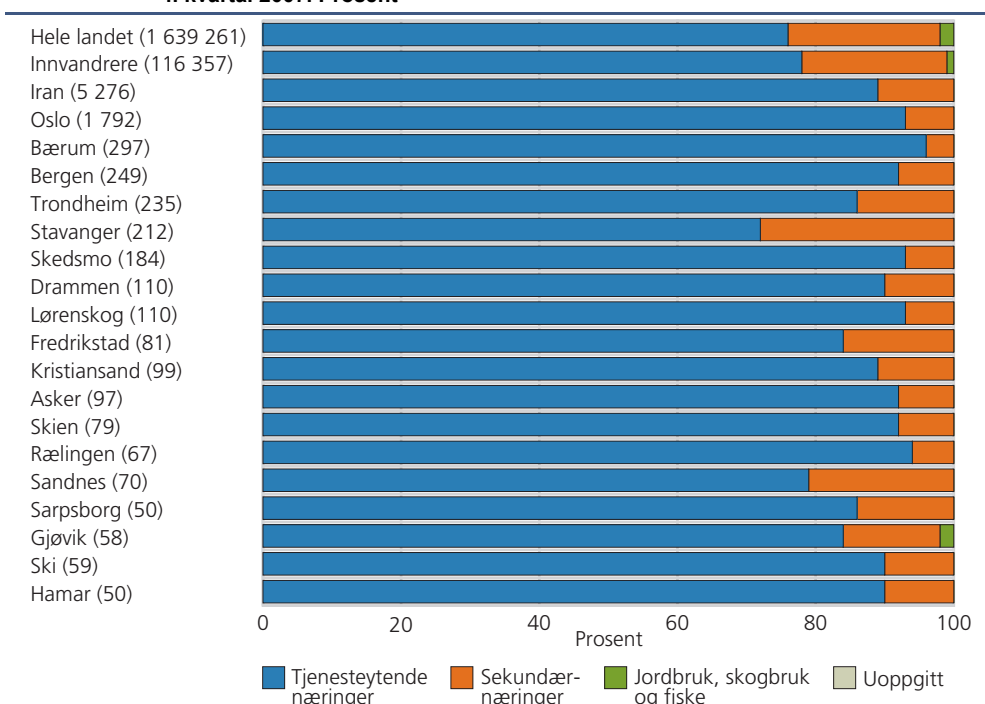

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

9.13. Høyest andel i sekundærnæringen i Stavanger

De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent ved 4. kvartal i 2007. Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 79 prosent. Iranske innvandrere jobbet innenfor en tjenesteytende næring i større grad enn snittet for alle innvandrere, 89 prosent. Vi finner flest yrkesaktive iranere innenfor helse- og sosial, og også en betydelig andel innenfor kategorien som omhandler varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk.

Figur 9.15. Yrkesaktive innvandrere fra Iran, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Fordelingen på næringsgrupper varierer ikke i stor grad mellom kommunene, men noen forskjeller er det. I Oslo, Bergen, Bærum, Skedsmo og Lørenskog jobber iranere innenfor en tjenesteytende næring i større grad enn snittet for yrkesaktive iranere. I Stavanger er det en høyere andel innenfor sekundærnæringen enn ellers i landet – en av fire befinner seg i denne kategorien. De fleste av disse jobber innen industri og bergverksdrift- og utvinning. De andre kommunene skiller seg ikke nevneverdig ut fra landssnittet.

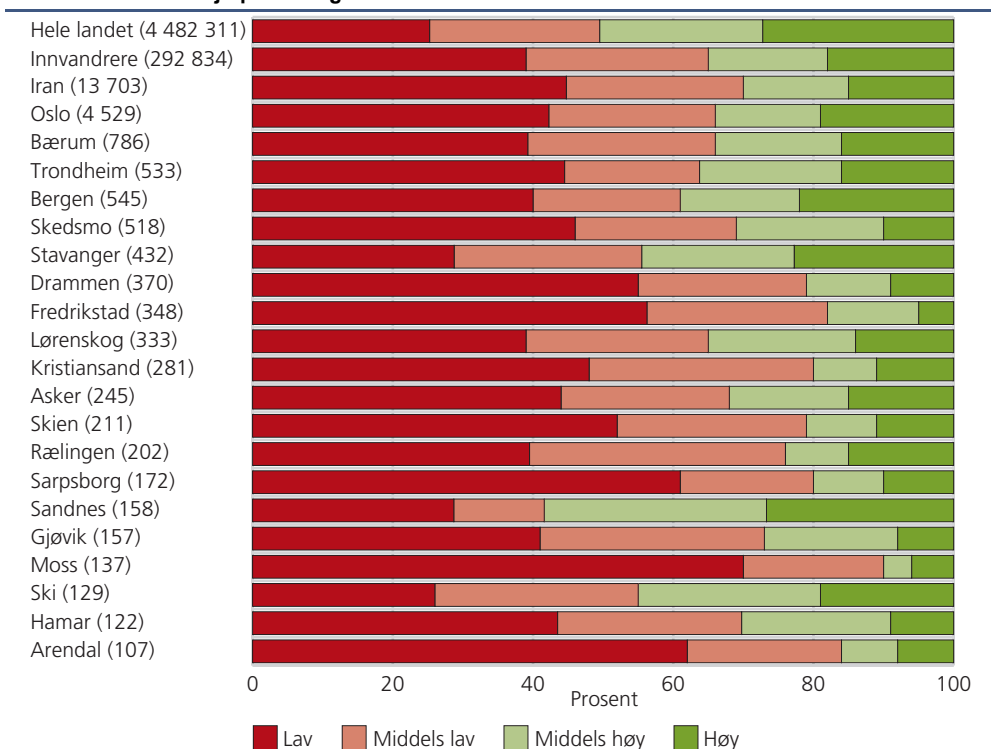
Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

9.14. Mest økonomisk selvhjulpne i Stavanger og Sandnes

Blant hele befolkningen sett under ett bodde halvparten i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpnehet ved inngangen til 2007 (Figur 9.16). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpnehet (35 prosent).

Figur 9.16. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Iran, etter grad av økonomisk selvhjulpnehet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntekststatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen "økonomisk selvhjulpenhet" er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenger er holdt utenfor), alderspensjon, tjenstepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenger og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien "lav" har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. "Middels lav" innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. "Middels høy" innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens "høy" betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Dersom vi kun ser på iranske innvandrere og deres norskfødte barn, var det sjeldnere at disse bodde i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for alle innvandrere (30 prosent). Det var altså noe vanligere at iranske innvandrere bodde i hushold hvor en betydelig andel av samlet inntekt bestod av offentlig overføring enn snittet for alle innvandrere. Andelen iranere som bodde i husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet (det vil si at overføringer står for 43 prosent eller mer av inntekten) var på 44 prosent. Dette er oftere enn snittet for alle innvandrere (39 prosent). På samme måte som deltakelse i arbeidsstyrken (og sysselsetting) kommer iranere dårligere ut sammenlignet med de andre etablerte flyktninggruppene. Disse andre gruppene ligger under innvandrersnittet når det gjelder å bo i husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet. Dette gjelder 30 prosent av dem fra Vietnam, 29 prosent fra Bosnia-Hercegovina, 28 prosent fra Chile og kun 24 prosent blant dem fra Sri Lanka. Tilsvarende for hele befolkningen sett under ett er 25 prosent.

Det var noe variasjon mellom kommunene i iraneres grad av økonomisk selvhjulpenhet (Figur 9.16). Oslo kommune ligger så vidt over snittet for alle iranere sett under ett, da en noe høyere andel bodde i husholdninger med middels høy og høy grad av økonomisk selvhjulpenhet. Det samme gjelder for de fleste forstadskommunene rundt hovedstaden, Bærum, Skedsmo og Asker. Av de andre forstadskommunene er iranere i Lørenskog mer selvhjulpne enn snittet, mens de i Ski ligger på samme nivå som snittet for hele befolkningen, og altså mye høyere enn snittet blant iranere. Rælingen er den eneste forstadskommunen der iranere oftere bor i husholdninger med lavere grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet, og vi så at andelen i arbeidsstyrken her var lav.

Bergen og Trondheim ligger som Oslo noe over landssnittet for økonomisk selvhjulpenhet blant iranere. Som vist tidligere i dette kapittelet ligger disse kommunene omtrent på landssnittet eller litt over i andel iranere i arbeidsstyrken. Stavanger skiller seg ut med en spesielt høy andel iranere i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet, det samme gjør nabokommunen Sandnes. I Drammen bodde iranske innvandrere og deres barn oftere i husholdninger med lavere grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for

alle iranere, det samme gjaldt for Østfoldbyene Fredrikstad, Moss og Sarpsborg. Disse byene skilte seg også ut med en lav andel innenfor arbeidsstyrken. I Skien og sørlandsbyene Kristiansand og Arendal bodde også iranere oftere i husholdninger med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet enn landssnittet, men ikke like ofte som i Drammen og Østfold. Iranere i alle disse byene med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet hadde også kortere botid enn snittet. Men i Trondheim er botiden like kort, og her skårer iranere høyere både på andel i arbeidsstyrken og grad av økonomisk selvhjulpenhet.

9.15. Oppsummering

Ved inngangen til 2008 bodde det 15 134 iranske innvandrere og norskfødte med iranske innvandrerforeldre i Norge. 75 prosent bodde i de 20 kommunene som belyses i dette kapitlet, og 33 prosent av disse bor i Oslo. Deretter bor det flest med iransk bakgrunn i Bærum, Trondheim, Bergen, Skedsmo og Stavanger. I hovedstaden utgjorde iranerne og deres barn 0,9 prosent av befolkningen.

Personer med bakgrunn fra Iran har en noe mer spredt bosetning enn det vi for eksempel ser hos de med bakgrunn fra Pakistan og Marokko, og har mange trekk til felles med bosettingsmønsteret blant andre flyktninggrupper.

Det bodde totalt 12 600 iranske innvandrere og 2 500 norskfødte med iranske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. De norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde 17 prosent av de med iransk bakgrunn. Sammen med Bosnia-Hercegovina er dette en lavere andel enn den vi finner for andre eldre flyktninggrupper, og mer på linje med nyere innvandrergrupper med kortere botid.

De fleste iranske innvandrerne er kommet til Norge som flyktninger. De har gjennomsnittlig 12,2 års botid i Norge.

Lengst gjennomsnittlig botid finner vi i Oslo (13,8), der iranere også er noe eldre enn i de øvrige kommunene. Iranske innvandrerfamilier med barn bor i større grad utenfor Oslo, i nærliggende kommuner slik som Skedsmo, Rælingen og Asker, og på Sør-Østlandet slik som Fredrikstad, Sarpsborg og Moss. Fredrikstad og Sarpsborg utmerker seg ved kortere botid (9,8 år) i Norge og med relativt sett flere flyktninger.

Innvandrere fra Iran i alderen 19-24 år var ofte under utdanning ved inngangen til 2008, til sammen 41 prosent under en eller annen form for utdanning. Dette er langt på vei likt med det vi ser for hele befolkningen. I andre eldre flyktninggrupper som Bosnia-Hercegovina og Sri Lanka ser vi en noe høyere deltakelse i utdanning blant innvandrere i denne alderen (46 og 44 prosent), mens iranere er oftere under utdanning enn vietnamesere (38 prosent) og chilenerne (34 prosent).

Iranere er innenfor arbeidsstyrken (sysselsatt og registrert arbeidsledig) omtrent i samme grad som snittet blant innvandrere, men skiller seg fra de andre etablerte flyktninggruppene med en lavere deltakelse på arbeidsmarkedet. Det er imidlertid mindre forskjell mellom kvinners og menns arbeidsdeltakelse enn innvandrer-snittet, på samme måte som de fleste andre etablerte flyktninggruppene. Det vil si at iranske kvinner deltar i større grad i arbeidsmarkedet enn snittet for innvandrerkvinner, mens iranske menn deltar i noe mindre grad sammenlignet med snittet for innvandrer menn.

Iranere skiller seg også fra de andre etablerte flyktninggruppene ved oftere å bo i husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet.

Både når det gjelder deltakelse i arbeidsstyrken og grad av økonomisk selvhjulpenhet gjør iranere i de største byene (Oslo, Bergen, Trondheim) det bedre enn snittet for iranere. Stavanger og Sandnes skiller seg ut med en særlig høy andel iranere i hushold med høy grad av økonomisk selvhjulpenhet. De fleste forstadskommuner

rundt Oslo ligger også på landssnittet for sysselsetting og økonomisk selvhjulpenhet. Drammen skiller seg ut sammen med byene i Østfold ved at iranere har en særlig lav andel innenfor arbeidsstyrken og bor i hushold med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet. Noe av det samme mønsteret finner vi i sørlandsbyene Kristiansand og Arendal, samt i Skien. Det er også i disse kommuner iranere har kortest botid sammenlignet med iranere i andre kommuner, bortsett fra Trondheim. I Trondheim er botiden like kort, men her skårer iranere høyere både på andel i arbeidsstyrken og grad av økonomisk selvhjulpenhet.

10. Kosovo som landbakgrunn

Det bodde til sammen 11 052 innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo i Norge ved inngangen til 2008. Blant innvandrergruppene i Norge utgjør innvandrerne og norskfødte med innvandrerforeldre fra Kosovo den 11. største gruppa blant de 17 som omtales i denne rapporten, et stykke bak personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina. På landsbasis utgjør innvandrere med bakgrunn fra Kosovo og deres barn den 15. største innvandrergruppen. Innvandrere fra Kosovo er stort sett kommet til Norge som flyktninger etter krigen på Balkan i 1998-99, og har gjennomsnittlig 10 års botid i Norge. En del er også kommet som arbeidsinnvandrere før Jugoslavias oppløsning, og er i ettertid blitt registrert som innvandret fra Kosovo.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

Nye land

Kosovo erklærte seg som selvstendig stat den 17. februar 2008, og Norge anerkjente Kosovos uavhengighetserklæring i mars samme år. Før uavhengighetserklæringen var Kosovo en del av Serbia og Montenegro frem til de to landene skilte lag i 2006. I perioden 2006-2007 var Kosovo en provins i Serbia. For å ta hensyn til endringene som har skjedd på Balkan etter Jugoslavias oppløsning og etableringen av nye stater, har personer som tidligere hadde landbakgrunn "Jugoslavia" blitt fordelt på de nye republikkene Bosnia-Hercegovina, Kroatia, Makedonia, Serbia, Montenegro, Kosovo og Slovenia. I tilfellet Kosovo betyr det videre at personer er blitt "tilbakeregistrert" med opprinnelse fra Kosovo selv om de kom til Norge før Kosovo ble en uavhengig stat. I tidligere SSB-publikasjoner og i den store Levekårsundersøkelsen blant innvandrere vil personer fra Kosovo inngå i omtalen av personer fra Serbia og Montenegro. Tilbakeregistreringen av landbakgrunn er et omfattende arbeid, og det er fortsatt en viss usikkerhet knyttet til fordelingen mellom de nye landene.

Tabell 10.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

	Antall			Prosent norskfødte med innvandrereforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet			
	Befolkningen i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere		Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	
Hele landet	4 737 199	11 052	8 238	2 814	25	0,2	0,2	0,1	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	1 784	1 292	492	28	0,3	0,2	0,1	16,1	15,7	17,5
Drammen	60 138	593	389	204	34	1,0	0,6	0,3	5,4	4,7	7,2
Fredrikstad	71 974	556	422	134	24	0,8	0,6	0,2	5,0	5,1	4,8
Kristiansand	78 908	521	390	131	25	0,7	0,5	0,2	4,7	4,7	4,7
Sarpsborg	51 050	451	315	136	30	0,9	0,6	0,3	4,1	3,8	4,8
Halden	28 084	413	285	128	31	1,5	1,0	0,5	3,7	3,5	4,5
Stavanger	119 576	308	226	82	27	0,3	0,2	0,1	2,8	2,7	2,9
Skien	50 862	305	228	77	25	0,6	0,4	0,2	2,8	2,8	2,7
Sandefjord	42 331	295	217	78	26	0,7	0,5	0,2	2,7	2,6	2,8
Bergen	247 732	231	181	50	22	0,1	0,1	0,0	2,1	2,2	1,8
Ski	27 473	217	144	73	34	0,8	0,5	0,3	2,0	1,7	2,6
Sandnes	62 023	213	172	41	19	0,3	0,3	0,1	1,9	2,1	1,5
Asker	52 906	194	153	41	21	0,4	0,3	0,1	1,8	1,9	1,5
Trondheim	165 182	186	149	37	20	0,1	0,1	0,0	1,7	1,8	1,3
Larvik	41 717	176	132	44	25	0,4	0,3	0,1	1,6	1,6	1,6
Bærum	108 109	173	125	48	28	0,2	0,1	0,0	1,6	1,5	1,7
Arendal	40 693	151	112	39	26	0,4	0,3	0,1	1,4	1,4	1,4
Skedsmo	46 140	150	119	31	21	0,3	0,3	0,1	1,4	1,4	1,1
Lørenskog	31 846	147	111	36	24	0,5	0,3	0,1	1,3	1,3	1,3
Haugesund	32 953	129	86	43	33	0,4	0,3	0,1	1,2	1,0	1,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

10.1. Innvandrere fra Kosovo i 233 av landets kommuner

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med bakgrunn fra Kosovo i 233 av landets 430 kommuner. Det er noen flere innvandrere med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina. Tabell 10.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre fra Kosovo. I disse 20 kommunene bor 65 prosent av alle med denne landbakgrunnen i Norge. 16 prosent av innvandrerne fra Kosovo bor i Oslo, og andelen er lik for deres norskfødte barn. Bosettingen blant de med bakgrunn fra Kosovo er omtrent like lite konsentrert i Oslo som for de med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina, og disse er blant de landene i denne rapporten som har lavest andel bosatt i hovedstaden. Blant de fra Kosovo bor 6 av 10 i sentrale kommuner, og 3 av 10 i noe sentrale kommuner, på linje med bosettingsmønsteret blant de med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina.²² Av de nyere flyktninggruppene er dette den gruppa som i minst grad bor i de mest sentrale kommunene.

Som for andre flyktninggrupper, og særlig for de med kort botid, har bosettingsmønsteret sammenheng med myndighetenes bosettingspolitikk, og med innenlandske flyttinger etter bosetting. Flyktninger bosettes gjennom avtaler mellom staten og utvalgte kommuner, og deres bosettingsmønster blir derfor annerledes (og mer spredt) enn om de skulle finne bosted selv. For 2009 ble nær 300 av Norges 430 kommuner anmodet om å bosette flyktninger. Bosettingsmønsteret til innvandrere fra Kosovo gjenspeiler kommunenes bosetting av flyktninger, men også at de fra Kosovo flytter noe mindre rundt i Norge enn andre flyktninggrupper etter bosetting, og at de er mindre preget av flytting til Oslo (Høydahl og Selboe 2008).

²² SSB definerer kommunesentralitet etter avstand til nærmeste tettsted, definert etter tettstedets størrelse.

Sentralitet deles inn i 4 ulike grupper. Sentralitet 0: Kommuner som ikke oppfyller kravene om reisetid fra tettstedene (minst sentrale kommuner). Sentralitet 1: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (mindre sentrale kommuner). Sentralitet 2: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (noe sentrale kommuner). Sentralitet 3: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 (landsdelssenter) eller som ligger innenfor 75 minutters (for Oslo: 90 minutters) reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (sentrale kommuner).

Det bodde totalt 8 238 innvandrere og 2 814 norskfødte med innvandrerforeldre fra Kosovo i Norge ved inngangen til 2008. De norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde 25 prosent av de med bakgrunn fra Kosovo (Tabell 10.1), langt høyere enn blant de med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina.

Som nevnt bor det flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Kosovo i Oslo, totalt 1 784 personer. De utgjør til sammen 0,3 prosent av folketallet i hovedstaden (Tabell 10.1). Etter Oslo, følger Drammen, Fredrikstad og Kristiansand med over 500 personer med bakgrunn fra Kosovo. Den høyeste andelen av befolkningen finner vi derimot i Halden og Drammen der de utgjør henholdsvis 1,5 og 1 prosent av den totale befolkningen i disse kommunene.

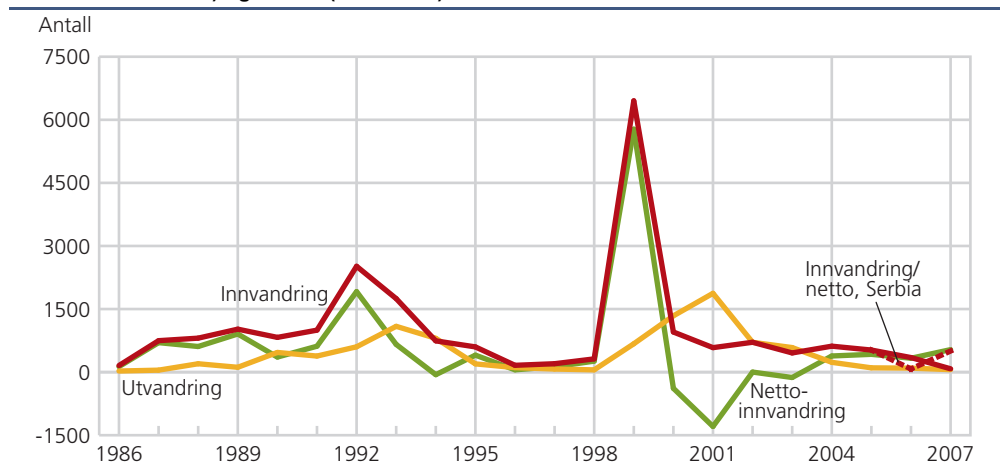
Norskfødte med innvandrerforeldre fra Kosovo utgjør kun 0,1 prosent av Oslos befolkning, men 0,5 prosent av befolkningen i Halden. En del innvandrere fra Kosovo har giftet seg eller blitt samboere med personer i den øvrige befolkningen, og 685 personer er født i Norge med en norskfødt og en forelder født i Kosovo. Disse regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre, og blir derfor ikke beskrevet i dette kapitlet.

10.2. Innvandringstopp i 1999

Kosovo løsrev seg fra Serbia og erklærte seg som selvstendig stat den 17. februar 2008. Figur 10.1 viser imidlertid inn- og utvandring fra før uavhengighetserklæringen og de landene som den tidligere provinsen Kosovo da var en del av. I SSBs inn- og utvandringsstatistikk inngår Kosovo som en del av Serbia og Montenegro frem til de to landene skilte lag i 2006. I perioden 2006-2007 var Kosovo en provins i Serbia.

Allerede på 1960-tallet kom det innvandrere fra Jugoslavia, som Kosovo da var en del av, for det meste arbeidsmigranter. På slutten av dette tiåret var Jugoslavia det største avsenderlandet i Sør-Europa. Dette hang sammen med en endring i jugoslavisk politikk, hvor midlertidig utvandring ble sett på som en løsning på landets arbeidsledighetsproblem. I 1976 var det 1 735 jugoslaver bosatt i Norge, og det var den nest største ikke-vestlige innvandregrupper i Norge.

Figur 10.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Serbia og Montenegro (1986-2007) og Serbia (2006-2007). Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Etter 1986 var det særlig to år da antallet innvandrede statsborgere fra Serbia og Montenegro (den gang ofte kalt rest-Jugoslavia) til Norge var mye høyere enn i de andre årene. I 1992 kom det over 2 500 personer, deriblant mange flyktninger fra det som nå er Bosnia-Hercegovina i forbindelse med Balkankrigen 1991-1995 (Se eget kapittel om Bosnia-Hercegovina). De fleste flyktingene fra Kosovo kom imidlertid i 1999. Da kom det hele 6 500 personer, særlig albanere som flyktet i forbindelse med krigen i Kosovo. Etter dette har det årlig kommet rundt 500 fra

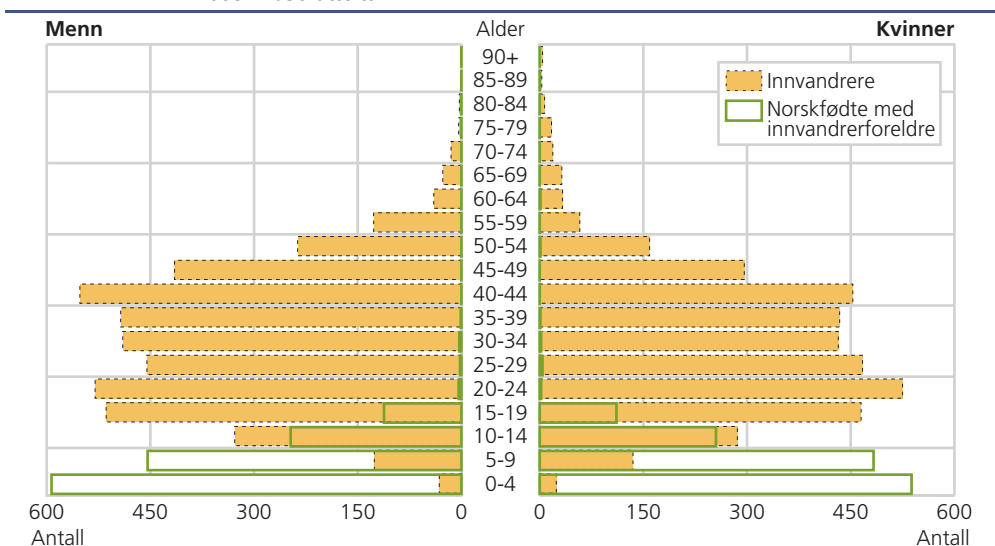
Serbia og Montenegro frem til 2006, og omtrent like mange fra Serbia i slutten av perioden. Utflyttingen fra Norge har også vært stor, slik at det enkelt år har vært flere som har flyttet ut av Norge enn til Norge. I 2000 og 2001 var det mange som vendte tilbake til Serbia og Montenegro, noe som må ses i sammenheng med at mange etniske albanere bare hadde fått midlertidig oppholdstillatelse i Norge, og det var også visse økonomiske tilskudd tilbudt dem som vendte tilbake (Kjeldstadli 2003, Henriksen 2007).

Innvandring og utvandring – skal vi telle statsborgere eller innvandrere?
 Vi har i rapporten valgt å se på inn- og utvandring etter statsborgerskap fordi det trolig er det mest relevante i en innvandringsanalytisk sammenheng. Inn- og utvandringsstatistikk publiseres oftest på den ene av disse to måtene:
 a) Inn- og utvandring fordeles etter fra- og tilflyttingsland, uavhengig av statsborgerskap.
 b) Inn- og utvandring fordeles etter statsborgerskap. Disse kan flytte fra hvilket som helst land, ikke nødvendigvis landet de har statsborgerskap fra.
 Inn- og utvandring etter disse to tellemåtene, vil vise forskjellige tall. Forskjellene skyldes at mange utflyttere ikke oppgir hvilket land de flytter til, samt at flyttestatistikken som viser hvilket land de flytter til også inkluderer statsborgere av andre land, deriblant Norge. Videre ”mister” vi norske statsborgere med utenlandsk bakgrunn i statistikken som viser flyttinger blant utenlandske statsborgere.

10.3. Menn i flertall, særlig i Sarpsborg og Skedsmo

Ved inngangen til 2008 bodde det 4 389 menn og 3 849 kvinner fra Kosovo i Norge, det vil si at andelen kvinner blant innvandrere fra Kosovo i alt er 47 prosent (Figur 10.4). Menn er i flertall i alle aldersgruppene, særlig blant de som er 45-59 år (Figur 10.2, Figur 10.3). Mannsovervekten skyldes at mannlige flyktninger ofte har reist i forveien, og at mange av de tidligste arbeidsinnvandrerne, som nå er i denne aldersgruppen, stort sett var menn. Mange av disse har senere søkt familie-gjenforening, og over tid har balansen mellom kvinner og menn utjevnet seg.

Figur 10.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

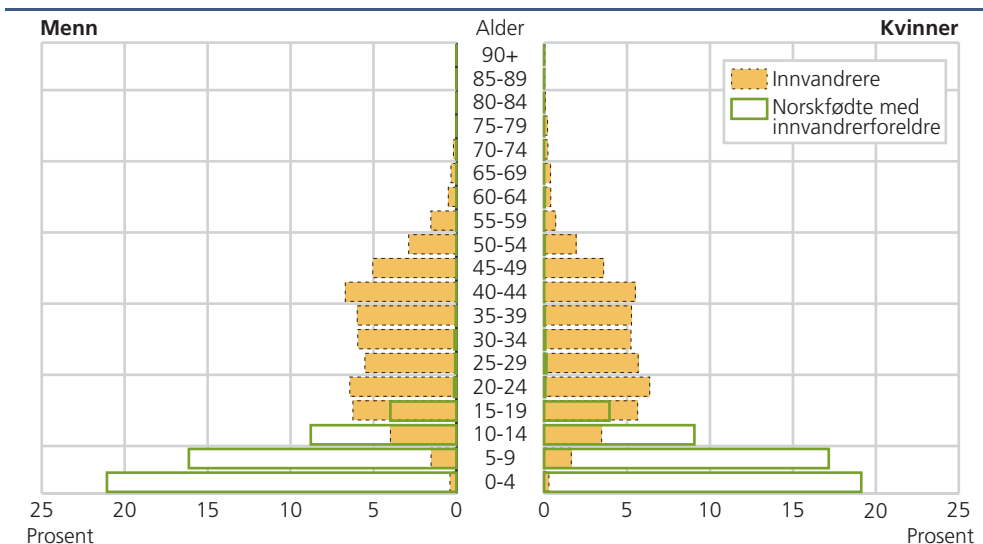

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Andelen kvinner og menn er relativt lik i de ulike kommunene (Figur 10.4). Lavest andel kvinner finner vi i Sarpsborg og Skedsmo, mens Larvik og Ski har over 50 prosent kvinner blant innvandrere fra Kosovo i kommunen.

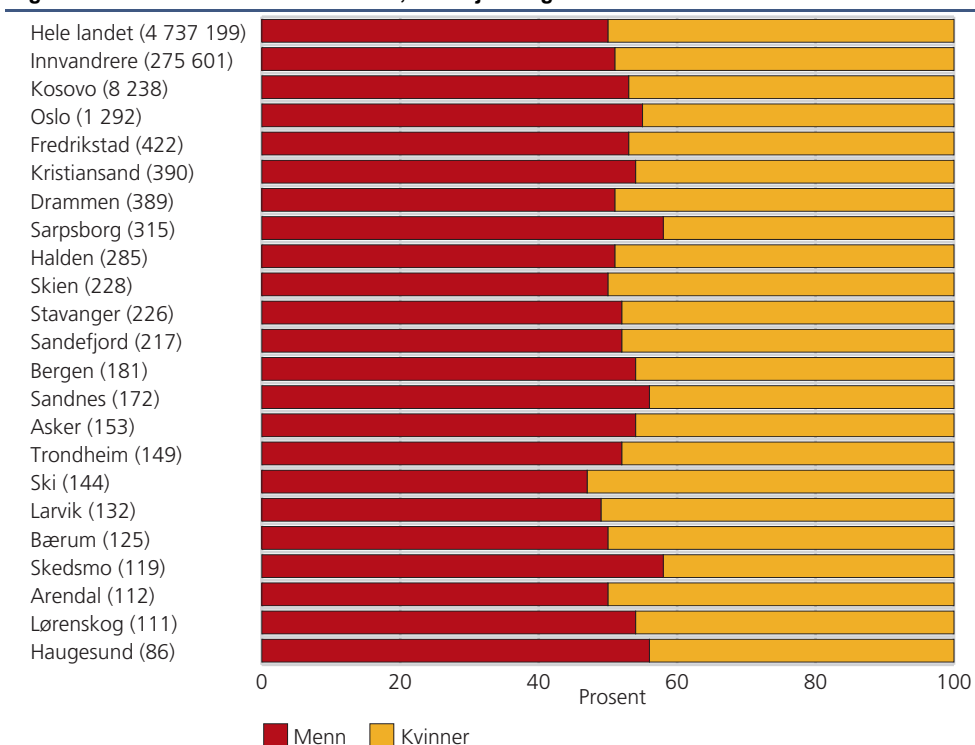
Nesten en av fire bosatte innvandrere fra Kosovo er under 20 år. Dette er barn som er født i utlandet og som er kommet til Norge sammen med foreldre fra Kosovo²³. Unge personer med foreldre fra Kosovo er i all hovedsak norskfødte. Blant alle under 20 år med foreldre fra Kosovo er 60 prosent født i Norge av to utenlandsfødte foreldre (1 910). Her er ikke norskfødte barn av én forelder fra Kosovo tatt med, dvs. barn av innvandrere fra Kosovo som har fått barn med noen i den øvrige befolkningen.

Figur 10.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 10.4. Innvandrere fra Kosovo, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

²³ Barna kan ha kommet til Norge sammen med én eller to foreldre, og noen kan også være kommet som enslige mindreårige asylsøkere, med innvilget oppholdstillatelse i Norge.

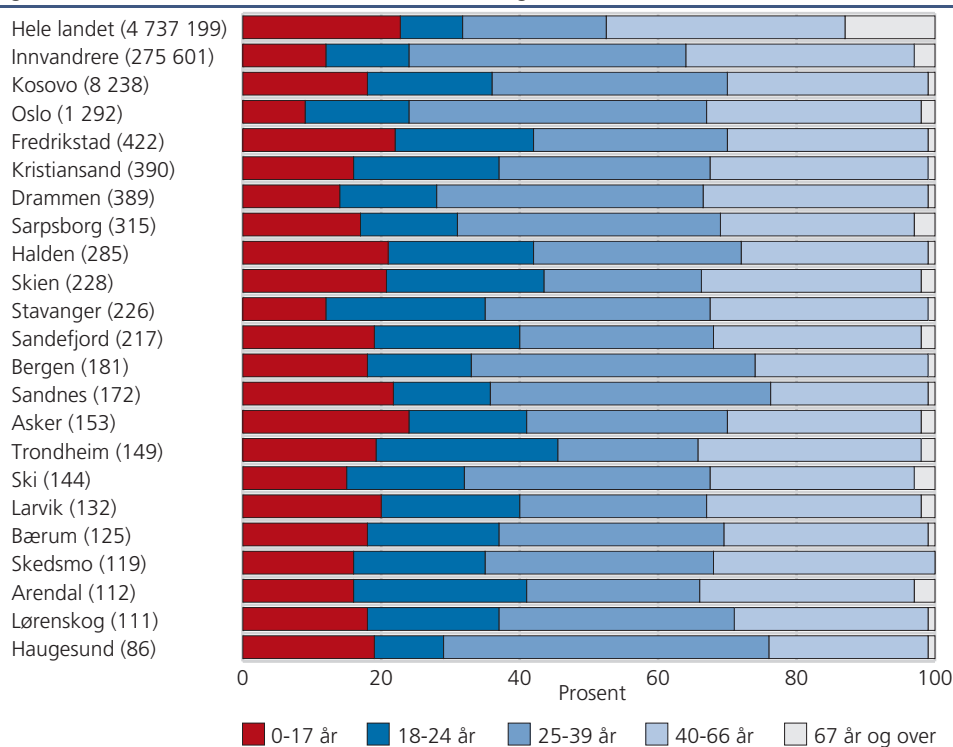
Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

10.4. Færrest under 18 i Oslo

Aldersfordelingen blant innvandrere fra Kosovo skiller seg fra den vi finner for innvandrere generelt ved at det er en noe høyere andel som i dag er under 18 år (18 mot 12 prosent) og færre er eldre. Kun 1 prosent har nådd pensjonsalder, mot 13 prosent i befolkningen i alt. De fleste innvandrerne fra Kosovo er i alderen 25-39 (34 prosent), og noe færre er 40-66 år (29 prosent). Hele 36 prosent er under 25 år. Blant innvandrere fra Kosovo er det langt flere unge enn tilfellet er blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, hvilket har sammenheng med kortere botid i Norge blant de fra Kosovo.

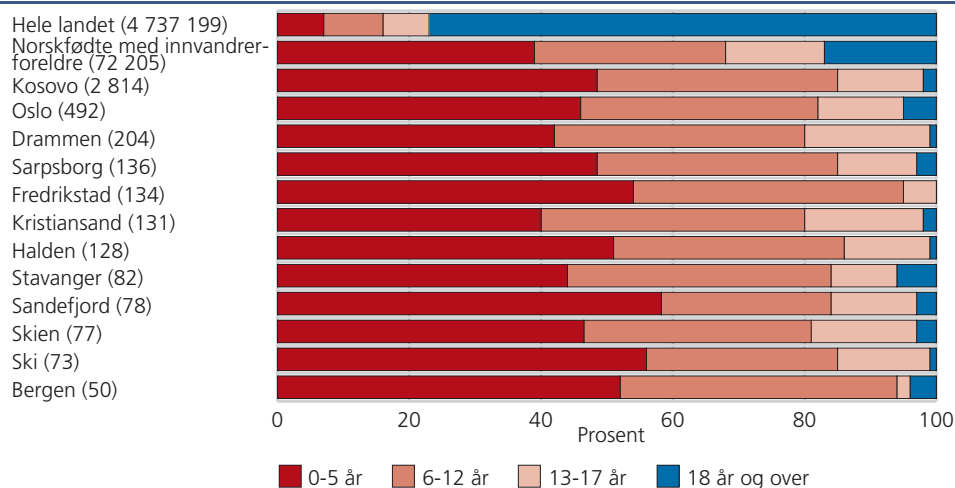
I Oslo, der det bor flest innvandrere fra Kosovo, er det langt færre under 18 år og desto flere i aldersgruppen 25-39 år sammenlignet med innvandrere fra Kosovo generelt (Figur 10.5). Noe av årsaken kan ligge i at mange arbeidsinnvandrerne som kom til Norge før Jugoslavias oppløsning har bosatt seg i Oslo. Høyest andel 25-39-åringene finner vi imidlertid på Vestlandet, i kommunene Haugesund, Sandnes og Bergen. Asker har høyest andel under 18 år (24 prosent).

Figur 10.5. Innvandrere fra Kosovo, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

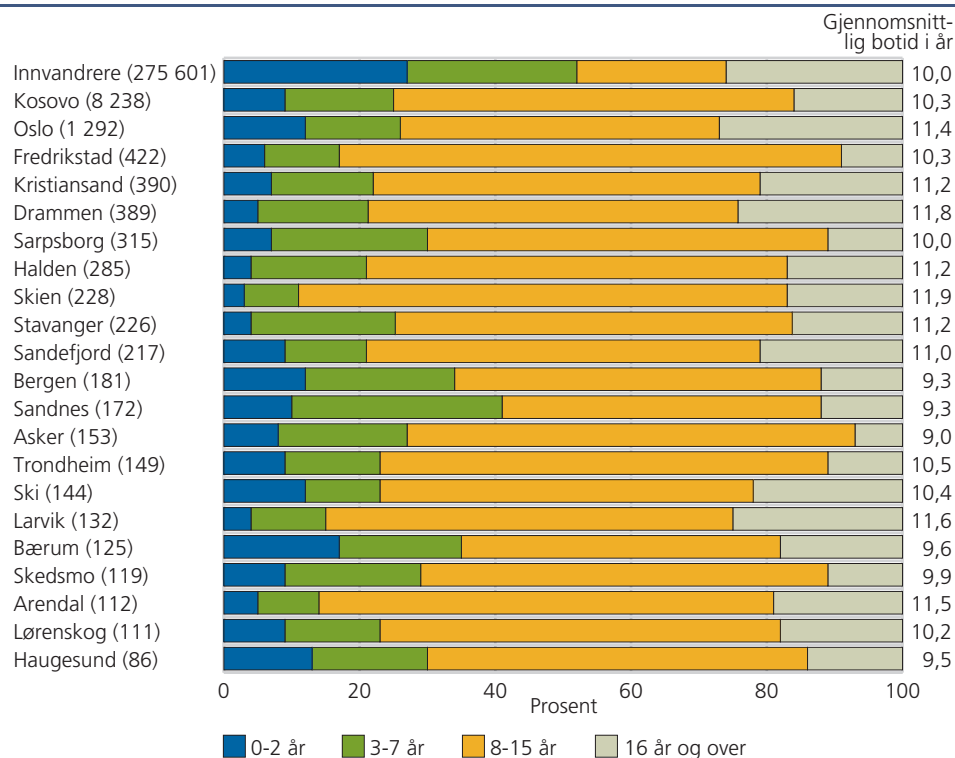
Den norskfødte befolkningen med innvandrerforeldre fra Kosovo er langt yngre enn norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Av i alt 2 814 norskfødte med innvandrerforeldre fra Kosovo var kun 2 prosent over 18 år per 1.1.2008 mot 17 prosent blant norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Dette skyldes at så mange av foreldrene fra Kosovo kom til Norge for bare 10 år siden. Nesten halvparten er under 6 år, mot 39 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Figur 10.6 viser at Oslo, der 17 prosent av de norskfødte med innvandrerforeldre fra Kosovo bor, har nær identisk fordeling. Det at de norskfødte med innvandrerforeldre fra Kosovo er så unge, gjør at det ennå er for tidlig å si noe om hvordan det går med dem på utdanningsarenaen og i arbeidslivet.

Figur 10.6. Norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

10.5. Vanligst med lang botid i hovedstaden

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Figur 10.7. Innvandrere fra Kosovo, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Gjennomsnittlig botid blant innvandrere fra Kosovo er 10 år, to år kortere enn innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, men lenger enn de fleste andre nyere flyktningland slik som Irak og Somalia. Dette skyldes at det har kommet flyktningstrømmer i to perioder, på begynnelsen og på slutten av 1990-tallet, og at det kom arbeidsinnvandrere før Jugoslavias oppløsning. Nesten 60 prosent har bodd i Norge mellom 8 og 15 år ved inngangen til 2008 og under 10 prosent er nyankomne (0-2

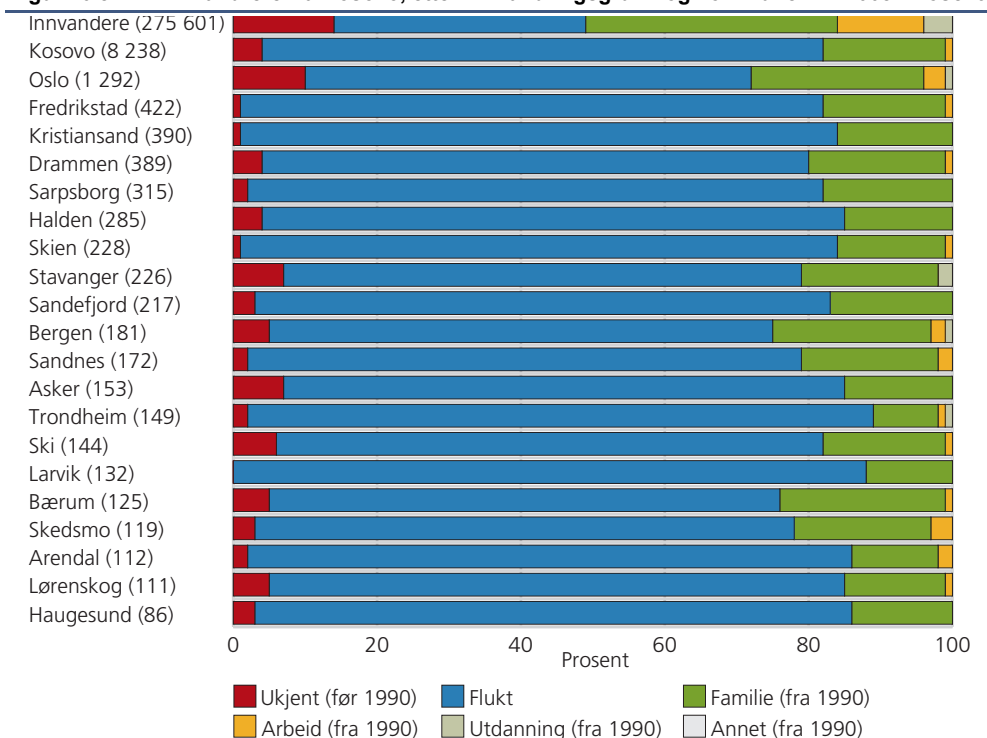
års botid) (Figur 10.7). 16 prosent har bodd i Norge i 16 år eller mer. Dette er arbeidsinnvandrerne og deres familier som kom før Jugoslavias oppløsning.

Andelen som har bodd i Norge 16 år eller mer er høyest i Oslo (27 prosent), etterfulgt av Larvik og Drammen. Blant innvandrere fra Kosovo bosatt i Oslo er det også en del nyankomne – 12 prosent. Andelen er like høy i Bergen og Ski, og hele 17 prosent i Bærum.

10.6. Flukt hovedårsaken til innvandringen

Av alle innvandrere fra Kosovo, kan vi identifisere innvandringsgrunn for 96 prosent (Figur 10.8). Dermed er det 4 prosent der vi ikke kjenner innvandringsgrunn fordi innvandrerne har kommet før 1990 og av andre grunner enn flukt, dvs. i all hovedsak på grunn av arbeid før Jugoslavias oppløsning (se boksene om statistikken over innvandringsgrunn og nye land). Det er 78 prosent blant innvandrerne fra Kosovo som har fått opphold som flyktninger, først gjennom kollektiv beskyttelse og deretter på individuelt grunnlag, og 17 prosent har kommet på grunnlag av familiegjenforening eller etablering. Et vanlig mønster i flyktningemigrasjonen er at menn reiser i forveien, mens eventuelle koner og barn kommer etter gjennom familiegjenforening. Men blant flyktningene fra Kosovo har familiegjenforening i etterkant vært begrenset. Som for flyktninger fra Bosnia-Hercegovina, fikk de fra Kosovo kollektiv beskyttelse i Norge og kom som hele familier. Som nevnt over kom de fleste flyktningene fra Kosovo i 1999. Da kom det særlig albanere som flyktet i forbindelse med krigen i Kosovo. Kun en prosent er kommet på grunn av arbeid og ingen på grunn av utdanning.

Figur 10.8. Innvandrere fra Kosovo, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Sammenlignet med hele landet, er det i Oslo og omegn relativt sett en høyere andel innvandrere fra Kosovo vi ikke kjenner innvandringsgrunnen til, hvilket skyldes at vi her finner mange med lang botid (dvs. arbeidsinnvandrere) og at statistikkgrunnlaget er mangelfullt før 1990. Ellers er det relativt små og lite systematiske forskjeller mellom kommunene når det gjelder årsaken til innvandring av personer fra Kosovo. Andelen som er kommet til Norge på grunn av flukt (personen er selv flyktning) er størst i Larvik og Trondheim (88 og 87 prosent) mens vi finner de

høyeste andelene som er kommet på grunn av familie i Oslo, Bergen og Bærum, over 20 prosent.

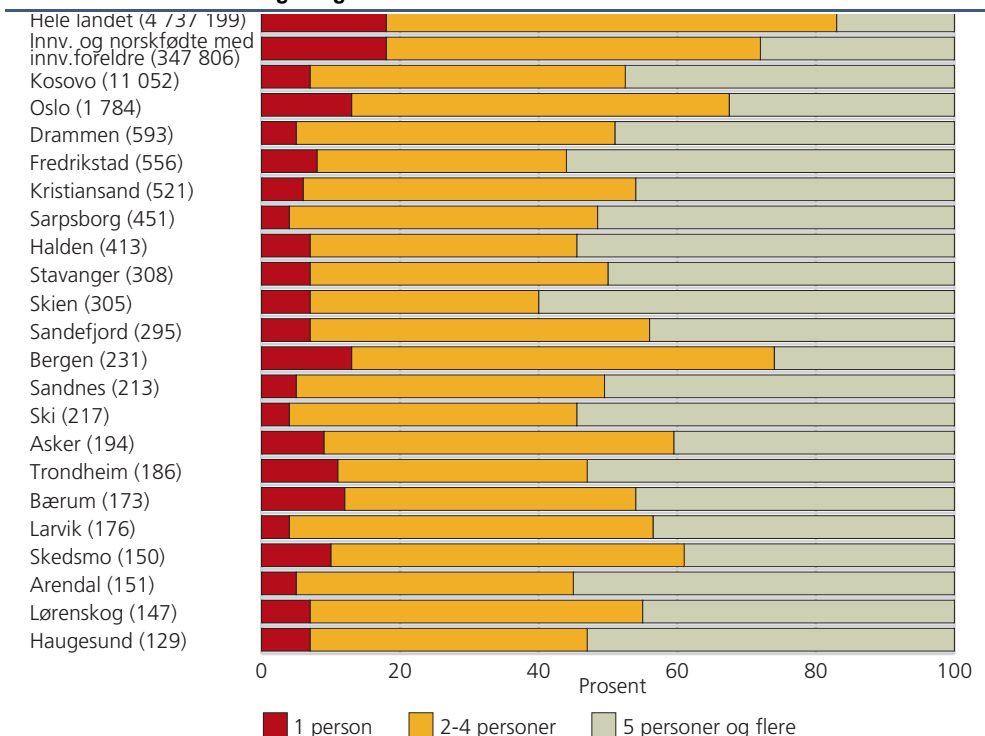
Statistikken over innvandringsgrunn

Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

10.7. Vanligst med storhusholdninger i Skien

Innvandrere fra Kosovo og deres norskfødte barn skiller seg fra innvandrere generelt og de med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina spesielt ved at det er en langt høyere andel som bor i storhusholdninger (Figur 10.9). Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden. Blant personer med bakgrunn fra Kosovo bor nesten halvparten (47 prosent) i husholdninger med 5 personer eller flere, det er nesten på høyde med de med bakgrunn fra Somalia og Afghanistan. Kun syv prosent bor alene og 45 prosent bor i husholdninger med 2-4 personer.

Figur 10.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

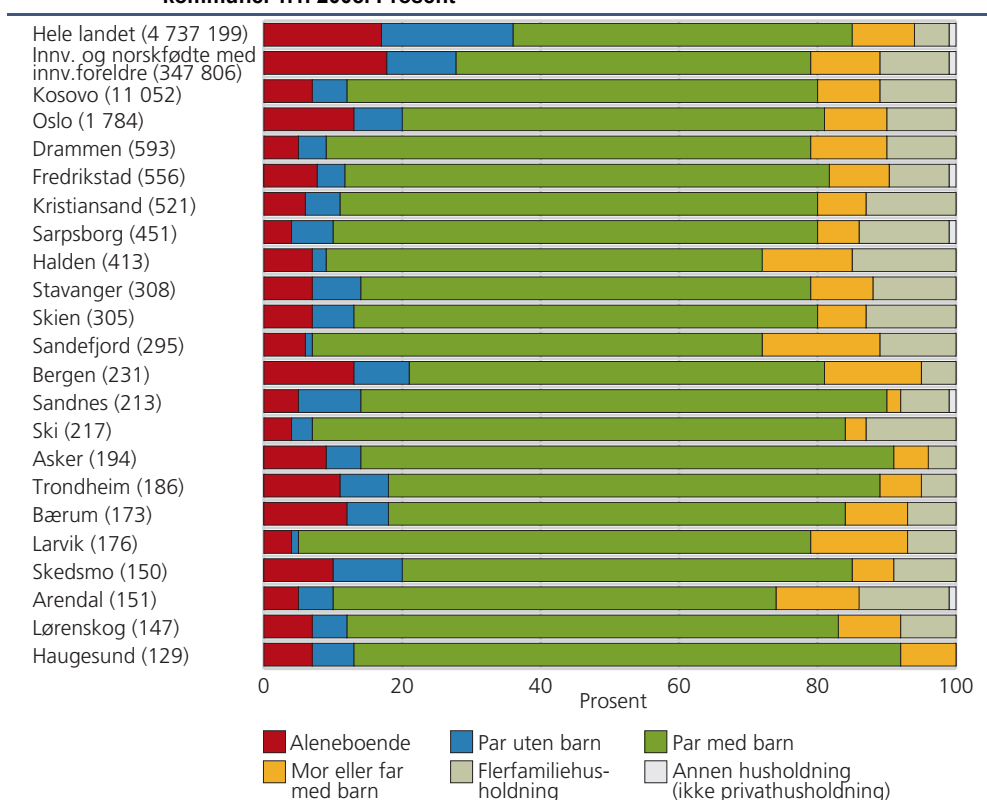
I Oslo og Bergen er det relativt sett færre bosatt i storhusholdninger og flere som bor alene enn tilfellet er for personer med bakgrunn fra Kosovo i de andre kommunene i Figur 10.9, hvilket også er tilfellet for befolkningen generelt. Høyest andel bosatt i storhusholdninger finner vi Skien (60 prosent).

10.8. Mange par med barn

To tredjedeler av innvandrerne og norskfødte med foreldre fra Kosovo bor i husholdningstypen par med barn (Figur 10.10). Blant landene i denne rapporten er det kun blant de med bakgrunn fra Sri Lanka at denne husholdningstypen er mer utbredt (73 prosent). Andelen som bor i flerfamiliehusholdninger er omtrent lik den for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt (11 prosent), hvilket tyder på at årsaken til de store husholdningene, som vi observerte i forrige avsnitt, ligger i storfamilier med mange barn snarere enn flerfamiliehusholdninger, i likhet med det vi ser blant de med bakgrunn fra Afghanistan.

I Oslo, kommunen med flest personer med bakgrunn fra Kosovo, er fordelingen relativt lik den vi ser for personer med bakgrunn fra Kosovo generelt (Figur 10.10), bortsett fra at det på bekostning av ”par med barn” er en høyere andel aleneboende, hvilket også er tilfellet for befolkningen generelt.

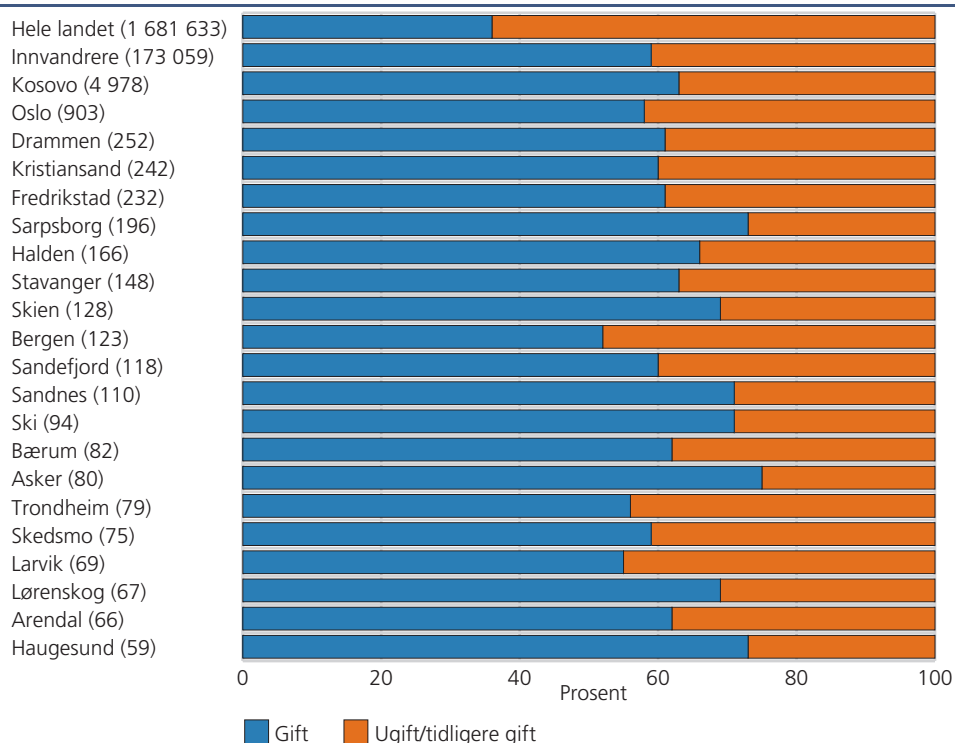
Figur 10.10. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

10.9. To av tre innvandrere fra Kosovo er gift

63 prosent av alle innvandrerne fra Kosovo i alderen 20-45 år var gift ved inngangen til 2008 (Figur 10.11). Dette samsvarer med det vi finner blant andre nyere flyktningland, med unntak av Somalia der kun 46 prosent er gift. Andelen gifte er generelt sett langt høyere blant innvandrere enn for befolkningen i alt. Det skyldes mange forhold, blant annet at det blant den øvrige befolkningen er relativt vanlig å bo sammen uten å være gift. Blant de med bakgrunn fra Kosovo er andelen samboere lavere enn andelen for hele befolkningen (6 mot 13 prosent) (Daugstad 2008a). Når det gjelder tilbøyeligheten (eller mangel på tilbøyelighet) til samboerskap ligner innvandrere fra Kosovo på flere andre innvandrergrupper som omtales i denne rapporten, slik som Bosnia-Hercegovina, Polen, Thailand, Filippinene og Iran. Den høyeste andelen gifte innvandrere fra Kosovo finner vi i Asker (75 prosent), mens Bergen har lavest andel (52 prosent). Men også her er det relativt små og lite systematiske forskjeller mellom kommunene.

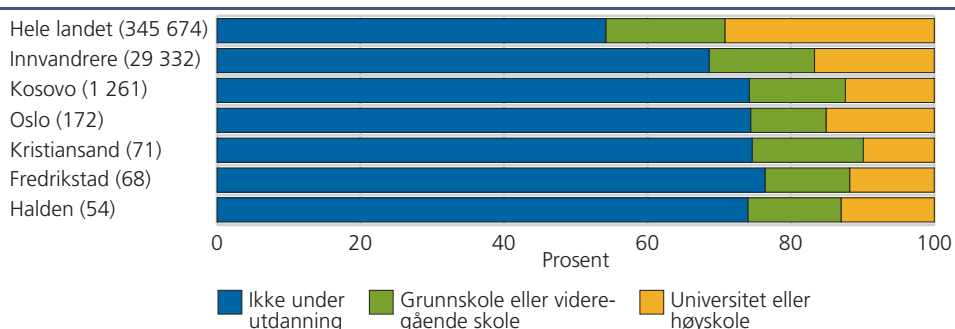
Figur 10.11. Innvandrere fra Kosovo, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

10.10. Utdanningsdeltakelsen varierer lite mellom kommunene

Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent av innvandrerne var under høyere utdanning og 14 prosent gikk på videregående skole.

Innvandrere fra Kosovo i alderen 19-24 år var i noe mindre grad under utdanning høsten 2007 enn snittet for alle innvandrere i denne aldersgruppen, 26 prosent (Figur 10.12). Dette er betraktelig lavere enn blant de fra Bosnia-Hercegovina (46 prosent), men de har også lenger botid. Men også de andre flyktninggruppene med kort botid var oftere under utdanning enn dem fra Kosovo (Irak 33 prosent, Somalia 28 prosent, Afghanistan 36 prosent). Fordelt etter type utdanning, finner vi omtrent like mange fra Kosovo under høyere utdanning som i grunnskolen eller videregående skole. Utdanningsdeltakelsen blant innvandrere fra Kosovo varierer lite mellom kommunene.

Figur 10.12. Innvandrere fra Kosovo, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

10.11. Høy andel kvinner i arbeidsstyrken i Drammen

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, det vil si enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007 (Tabell 10.2). Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent. Andelen som var sysselsatte i hele befolkningen i denne aldersgruppa, var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner. Det vil si at yrkesaktiviteten i denne aldersgruppa generelt er svært høy. Blant innvandrere var 73 prosent av mennene sysselsatt, og 58 prosent av kvinnene, altså lavere enn snittet for befolkningen, og særlig lavere blant kvinnene.

Tabell 10.2 Yrkesstatus blant innvandrere fra Kosovo, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

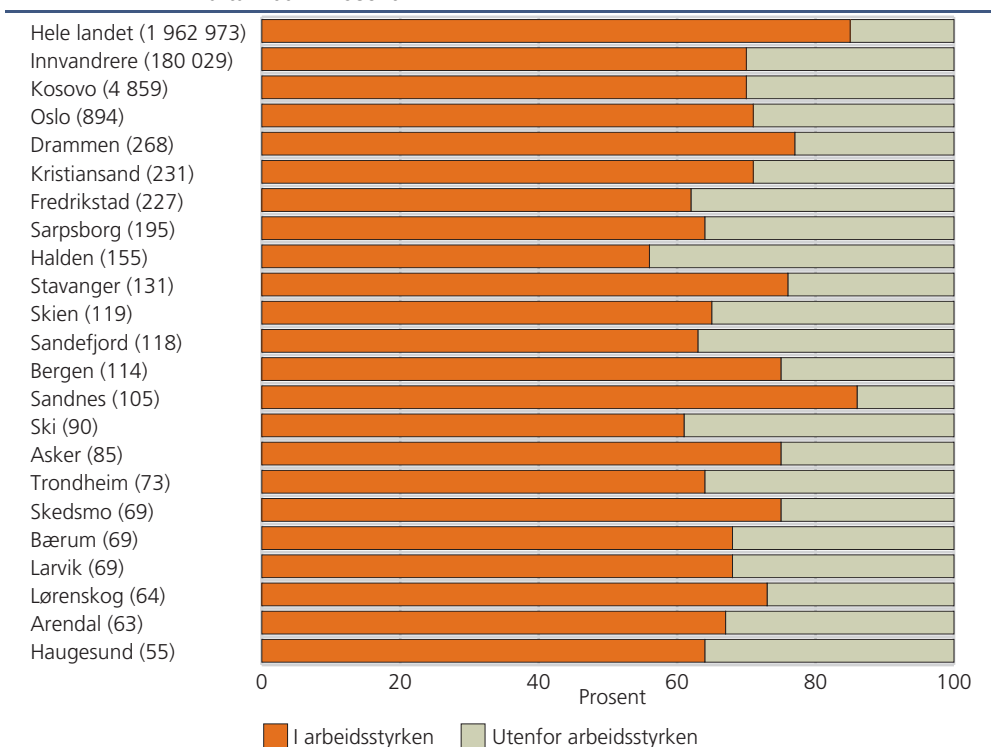
	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Kosovo	4 859	64	6	30	8
Menn	2 630	72	5	23	7
Kvinner	2 229	55	7	38	11
Oslo	894	66	5	29	7
Menn	503	73	5	23	6
Kvinner	391	58	5	38	8
Drammen	268	66	11	23	14
Menn	139	66	9	24	12
Kvinner	129	66	13	21	17
Kristiansand	231	66	5	29	7
Menn	122	73	4	23	5
Kvinner	109	59	6	36	9
Fredrikstad	227	51	11	38	18
Menn	120	55	10	35	15
Kvinner	107	46	12	42	21
Sarpsborg	195	57	7	36	10
Menn	105	71	3	26	4
Kvinner	90	41	11	48	21
Halden	155	48	8	44	15
Menn	74	51	9	39	16
Kvinner	81	44	7	48	14
Stavanger	131	73	4	24	5
Menn	70	73	4	23	6
Kvinner	61	72	3	25	4
Skien	119	58	7	35	10
Menn	62	69	5	26	7
Kvinner	57	46	9	46	16
Sandefjord	118	58	5	37	8
Menn	60	62	7	32	10
Kvinner	58	53	3	43	6
Bergen	114	66	9	25	12
Sandnes	105	84	2	14	2
Ski	90	57	4	39	7
Asker	85	69	6	25	8
Trondheim	73	60	4	36	6
Skedsmo	69	72	3	25	4
Bærum	69	67	1	32	2
Larvik	69	67	1	32	2
Lørenskog	64	64	9	27	13
Arendal	63	65	2	33	2
Haugesund	55	58	5	36	9

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

Figur 10.13. Innvandrere fra Kosovo, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I alderen 25-54 år var det ved 4. kvartal 2007 registrert 2 229 kvinner innvandret fra Kosovo, og 2 630 menn. 62 prosent av disse kvinnene var innenfor arbeidsstyrken (enten sysselsatt eller registrert arbeidsledig), som snittet for innvandrerkvinner (63 prosent). Tilsvarende andel for mennene fra Kosovo var 77 prosent, som snittet for innvandremenn (78 prosent). Sett under ett var andel fra Kosovo i arbeidsstyrken på 70 prosent og skiller seg altså ikke fra snittet for alle innvandrere. 64 prosent av de fra Kosovo var sysselsatt, mot 65 prosent av alle innvandrere.

Sammenlignet med andre flyktninggrupper, som Irak, Somalia og Afghanistan har de fra Kosovo en høyere andel i arbeidsstyrken, og liten ulikhet mellom kvinner og menn. Dette kan delvis henge sammen med at innvandrere fra Kosovo har lenger botid enn de andre flyktninggruppene, et snitt på 10,3 år. De berøres i liten grad av introduksjonsordningen, ettersom så få er helt nyankomne.

I Oslo var andelen innvandrere fra Kosovo i arbeidsstyrken omtrent som landsnittet blant innvandrere fra Kosovo, 71 prosent (Figur 10.13). Kvinner og menn bosatt i hovedstaden har også samme andel i arbeidsstyrken som landssnittet (Tabell 10.2). Drammen utmerker seg ved at relativt mange er i arbeidsstyrken, 77 prosent, og er eneste kommunen hvor kvinner fra Kosovo har en høyere andel i arbeidsstyrken enn menn. Andel sysselsatte kvinner er lik andel sysselsatte menn,

men kvinner er i større grad registrert som arbeidsledige. Dermed blir andel kvinner i arbeidsstyrken høyere enn menns andel (Tabell 10.2). Vi ser samme mønster blant dem fra Bosnia-Hercegovina som er bosatt i Drammen.

Halden skiller seg ut ved å ha en særlig lav andel i arbeidsstyrken, kun 56 prosent. Men også de to andre byene i Østfold, Fredrikstad og Sarpsborg, ligger godt under snittet (henholdsvis 62 og 64 prosent). I Sarpsborg er det en særlig lav kvinneandel i arbeidsstyrken, mennene her ligger omtrent på landsnittet.

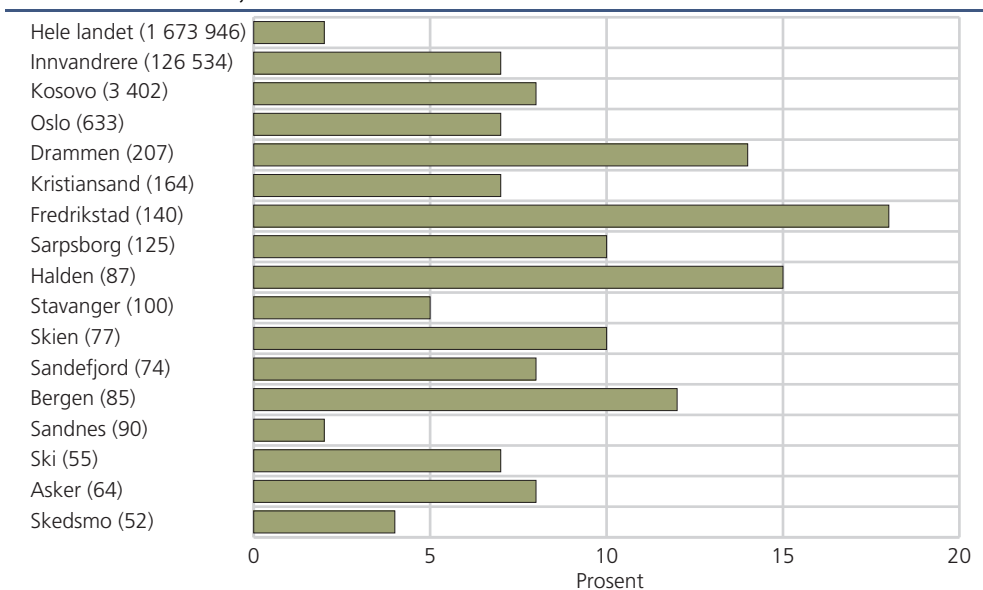
10.12. Høyest ledighet i Drammen, Fredrikstad og Halden

Av alle innvandrere fra Kosovo i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 6 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007, mot 5 prosent for alle innvandrere. Dersom man regner arbeidsledighet på denne måten er det litt mindre variasjon mellom kommunene, i forhold til den vanlige måten å måle ledighet på. Det er likevel verdt å merke at det i Drammen og Fredrikstad er 11 prosent av alle i alderen 25-54 år som er registrert ledige eller på tiltak, vesentlig høyere enn landssnittet (Tabell 10.2). Arbeidsledigheten blant de fra Kosovo var lavest sammenlignet med andre nye flyktningsgrupper; blant alle somaliere 13 prosent, irakere 10 prosent og 9 prosent blant afghanere.

En mer vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var 8 prosent av innvandrere fra Kosovo i alderen 25-54 år arbeidsledige ved 4. kvartal 2007 (Figur 10.14). Arbeidsledigheten blant de fra Kosovo varierer en del mellom kommunene. I Oslo var ledigheten noe lavere snittet. Det var særlig høy arbeidsledighet i Drammen, Fredrikstad og Halden. Den var også høyere enn snittet i Sarpsborg, Skien og Bergen, men langt lavere i Stavanger/Sandnes området.

Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunestørrelse/kommunetype.

Figur 10.14. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Kosovo, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

10.13. Flest i sekundærnæringen i Østfoldsbyene

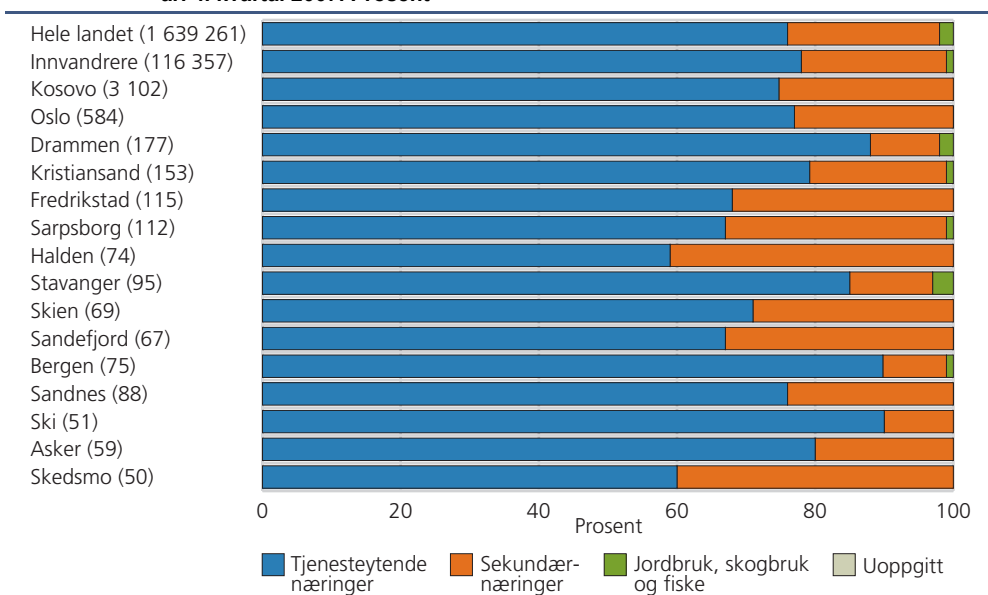
De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent i 4. kvartal i 2007. Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe

høyere, 78 prosent (Figur 10.14). Innvandrere fra Kosovo jobbet innenfor sekundærnæringen i noe større grad enn snittet for alle innvandrere, 25 mot 21 prosent. Det er ingen enkelt næringer som peker seg ut, innvandrere fra Kosovo jobber innenfor de fleste næringskategoriene. Det samme mønsteret ser vi blant dem fra Bosnia-Hercegovina. De fra Kosovo skiller seg imidlertid ut fra de andre nyere flyktninggruppene (Irak, Somalia, Afghanistan) ved oftere å jobbe i sekundærnæringen.

Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

Figur 10.15. Yrkesaktive innvandrere fra Kosovo, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

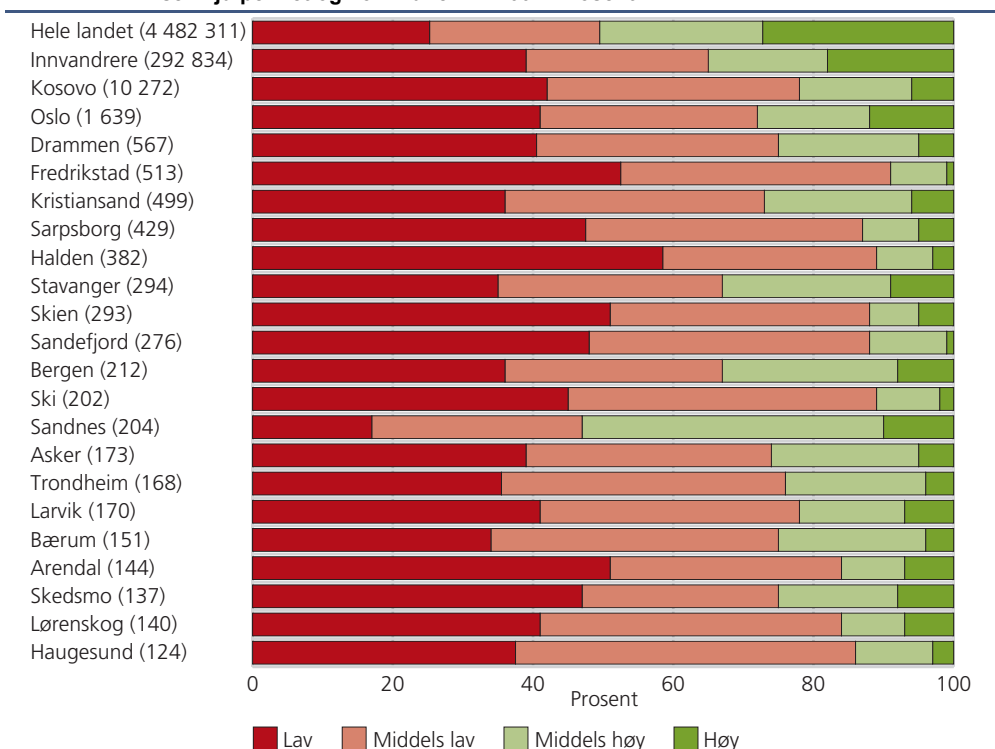
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Fordelingen på de tre hovednæringsgruppene varierer noe mellom kommunene. I Oslo er fordeling etter næring omtrent som landssnittet. I Drammen, Stavanger og Bergen var det relativt sett flere innenfor tjenesteytende næring enn landssnittet. De tre Østfoldbyene utmerker seg med høyere andel innenfor sekundærnæringen, 32 prosent i Fredrikstad og Sarpsborg, og hele 41 prosent i Halden. Dette har også noe med den generelle næringsstrukturen i kommunene å gjøre.

10.14. Mest økonomisk selvhjulpne i Stavanger, Sandnes og Bergen

Blant hele befolkningen sett under ett bodde halvparten i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpnehet ved inngangen til 2007 (Figur 10.16). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstmot for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpnehet (35 prosent).

Figur 10.16. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen ”økonomisk selvhjulpenhet” er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenger er holdt utenfor), alderspensjon, tjenestepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenger og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien ”lav” har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. ”Middels lav” innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. ”Middels høy” innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens ”høy” betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Dersom vi kun ser på innvandrere fra Kosovo og deres norskfødte barn, var det sjeldnere at disse bodde i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for alle innvandrere, kun 22 prosent.

Det var altså vanligere enn blant innvandrere generelt at de med bakgrunn fra Kosovo bodde i husholdninger hvor en betydelig andel av samlet inntekt bestod av offentlig overføringer. Nær åtte av ti bodde i husholdninger med lav eller middels lav økonomisk selvhjulpenhet. 42 prosent bodde i husholdninger med aller lavest

grad av økonomisk selvhjulpenhet. Sammenlignet med de andre nyere flyktningsgruppene, bor de fra Kosovo imidlertid sjeldnere i slike husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet. Blant somaliere gjelder dette 74 prosent, 66 prosent av afghanere, og 63 prosent blant de fra Irak. Tilsvarende andel blant alle innvandrere og deres norskfødte barn var 39 prosent, og 25 prosent blant hele befolkningen.

Selv om så godt som alle fra Kosovo har kommet på grunn av flukt, har de bodd så lenge i Norge at de ikke er i introduksjonsordningen. Dette spiller dermed ikke inn på grad av økonomisk selvhjulpenhet for denne gruppa, slik tilfellet er med andre relativt nyankomne flyktningsgrupper, som Somalia, Irak, Afghanistan, og til dels Russland.

I de kommunene hvor vi tidligere har sett at andel i arbeidsstyrken var relativt høy blant innvandrere fra Kosovo, finner vi også at de i større grad bor i husholdninger med middels høy og høy grad av økonomisk selvhjulpenhet. Dette gjelder særlig i Stavanger, Bergen og Sandnes. Vi ser samme mønster, men med motsatt fortegn, i Fredrikstad, Sarpsborg og Halden, hvor rundt ni av ti bor i husholdninger med lav eller middels lav økonomisk selvhjulpenhet, og arbeidsledigheten er høy. Her var botiden noe kortere enn landssnittet.

I Oslo, Drammen og Kristiansand bodde innvandrere fra Kosovo noe sjeldnere i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet. Her var gjennomsnittlig botid noe lenger enn de fleste andre kommuner. Alle disse kommunene lå noe over snittet for andel sysselsatt, 66 prosent i alle kommuner.

10.15. Oppsummering

Det bodde til sammen 11 052 innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo i Norge ved inngangen til 2008. Blant innvandreregruppene i Norge utgjør innvandrerne og norskfødte med innvandrereforeldre fra Kosovo den 11. største gruppa blant de 17 som omtales i denne rapporten, et stykke bak personer med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina. På landsbasis utgjør innvandrere med bakgrunn fra Kosovo og deres barn den 15. største innvandreregruppen.

Det bodde totalt 8 238 innvandrere og 2 814 norskfødte med innvandrereforeldre fra Kosovo i Norge ved inngangen til 2008. De norskfødte med innvandrereforeldre utgjorde 25 prosent av de med bakgrunn fra Kosovo, langt høyere enn blant de med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina.

Innvandrere fra Kosovo er stort sett kommet til Norge som flyktninger etter krigen på Balkan i 1998-99, og har gjennomsnittlig 10 års botid i Norge. En del er også kommet som arbeidsinnvandrere før Jugoslavias oppløsning.

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med bakgrunn fra Kosovo i 233 av landets 430 kommuner. 16 prosent av innvandrerne fra Kosovo bor i Oslo. Dette gjelder en like stor andel av de norskfødte barna med innvandrereforeldre fra Kosovo. Bosettingen blant de med bakgrunn fra Kosovo er omtrent like lite konsentrert i Oslo som for de med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina, og dermed blant de landene i denne rapporten som har lavest andel bosatt i hovedstaden. Bosettingsmønsteret til innvandrere fra Kosovo gjenspeiler kommunenes bosetting av flyktninger, men også at de fra Kosovo flytter noe mindre rundt i Norge enn andre flyktningsgrupper etter bosetting, og at de er mindre preget av flytting til Oslo (Høydahl og Selboe 2008).

Innvandrere 19-24 år fra Kosovo var noe sjeldnere under utdanning enn snittet for innvandrere. Av de under utdanning var like mange i grunnskolen/videregående skole som i høyere utdanning.

Det er like høy andel innvandrere fra Kosovo i arbeidsstyrken som snittet for innvandrere, verken kvinner eller menn skiller seg fra innvandrersnittet. Andel i arbeidsstyrken er høyere enn andre nyankomne flyktninggrupper (fra Irak, Somalia, Afghanistan), men blant disse har de fra Kosovo lengst botid.

En høyere andel av innvandrere fra Kosovo enn innvandrersnittet bor i husholdninger med lav eller middels lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, 78 prosent.

Kvinner fra Kosovo bosatt i Drammen utmerker seg med en høyere andel i arbeidsstyrken enn det som er vanlig for kvinner fra Kosovo, 79 prosent. Dette er høyere andel enn blant mennene i kommunen, 75 prosent. Arbeidsledigheten er imidlertid høy, særlig blant kvinnene.

Vestlandsbyene Bergen, Stavanger og Sandnes skiller seg også ut ved å ha en særlig høy andel i arbeidsstyrken, og en høyere andel boende i husholdninger med middels høy og høy økonomisk selvhjulpenhet, sammenlignet med snittet blant de fra Kosovo. På andre siden av skalaen finner vi Østfoldkommunene Fredrikstad, Sarpsborg og Halden. Her er andelen i arbeidsstyrken lav og ledigheten høy, og relativt mange bor i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet.

11. Marokko som landbakgrunn

Det bodde til sammen 7 553 marokkanske innvandrere og norskfødte med marokkanske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Marokko utgjør den nest minste gruppen blant de 17 som omtales i denne rapporten, bare personer med bakgrunn fra Chile er færre. På landsbasis utgjør innvandrere med bakgrunn fra Marokko og deres barn den 21. største innvandrergruppen. De er den gruppa som, i likhet med de med bakgrunn fra Pakistan, er mest Oslo-basert. På grunn av at de er såpass få i antall og såpass konsentrert om særlig én kommune, er det begrenset hva vi kan si om marokkanere i andre kommuner.

Mange marokkanske innvandrere kom til Norge på 1970-tallet for å arbeide. Etter innvandringsstoppen i 1975 har de fleste kommet gjennom familiegjengenforening eller -etablering. I snitt har marokkanske innvandrere 16 års botid i Norge.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

11.1. Marokkanere i 175 av landets kommuner

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med marokkansk bakgrunn i 175 av landets 430 kommuner. Blant landene i denne rapporten er det kun de med bakgrunn fra Vietnam og Pakistan som bor i færre kommuner. Tabell 11.1 viser de 11 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Marokko. I disse 11 kommunene bor 87 prosent av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Marokko. Hele 69 prosent av de marokkanske innvandrerne og 80 prosent av de norskfødte barna med marokkanske innvandrerforeldre bor i Oslo, den høyeste Oslo-andelen blant landene som omtales i rapporten, foran de med bakgrunn fra Pakistan. Det er hele 9 av 10 marokkanske innvandrere og deres norskfødte barn som bor i det som defineres som sentrale kommuner.²⁴ Bare blant de med bakgrunn fra Pakistan og Tyrkia finner vi tilsvarende høy andel. Bare 2 prosent bor i de kommunene som defineres som mindre eller minst sentrale kommuner.

²⁴ SSB definerer kommunesentralitet etter avstand til nærmeste tettsted, definert etter tettstedets størrelse. Sentralitet deles inn i 4 ulike grupper. Sentralitet 0: Kommuner som ikke oppfyller kravene om reisetid fra tettstedene (minst sentrale kommuner). Sentralitet 1: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (mindre sentrale kommuner). Sentralitet 2: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (noe sentrale kommuner). Sentralitet 3: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 (landsdelssenter) eller som ligger innenfor 75 minutters (for Oslo: 90 minutters) reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (sentrale kommuner).

Tabell 11.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Marokko, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

	Antall			Prosent norskfødte med innvandrerforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet			
	Befolkningen i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Inn- vandrere		Norsk- fødte med inn- vandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Inn- vandrere	Norsk- fødte med inn- vandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Inn- vandrere	Norsk- fødte med inn- vandrereforeldre
Hele landet	4 737 199	7 553	4 636	2 917	39	0,2	0,1	0,1	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	5 562	3 215	2 347	42	1,0	0,6	0,4	73,6	69,3	80,5
Bergen	247 732	189	132	57	30	0,1	0,1	0,0	2,5	2,8	2,0
Drammen	60 138	131	89	42	32	0,2	0,1	0,1	1,7	1,9	1,4
Stavanger	119 576	128	82	46	36	0,1	0,1	0,0	1,7	1,8	1,6
Bærum	108 109	107	78	29	27	0,1	0,1	0,0	1,4	1,7	1,0
Skedsmo	46 140	96	61	35	36	0,2	0,1	0,1	1,3	1,3	1,2
Fredrikstad	71 974	90	76	14	16	0,1	0,1	0,0	1,2	1,6	0,5
Tromsø	65 333	85	57	28	33	0,1	0,1	0,0	1,1	1,2	1,0
Trondheim	165 182	68	57	11	16	0,0	0,0	0,0	0,9	1,2	0,4
Sarpsborg	51 050	59	31	28	47	0,1	0,1	0,1	0,8	0,7	1,0
Skien	50 862	55	32	23	42	0,1	0,1	0,0	0,7	0,7	0,8

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Det bodde totalt 4 636 marokkanske innvandrere og 2 917 norskfødte med marokkanske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. De norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde 39 prosent av de med marokkansk bakgrunn (Tabell 11.1), nest høyeste andel norskfødte etter de med bakgrunn fra Pakistan, og på linje med grupper som har lang botid i Norge og ofte får barn med noen med samme landbakgrunn.

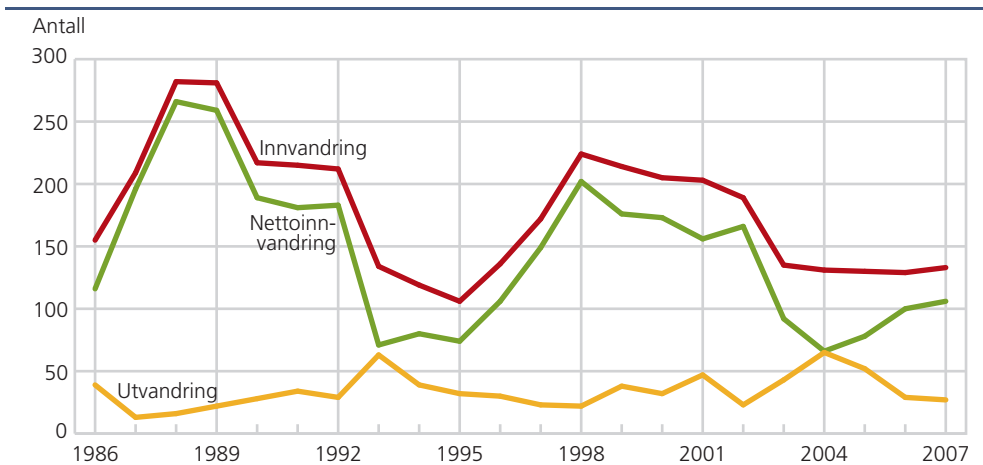
Som nevnt bor det flest innvandrere og norskfødte med marokkanske innvandrerforeldre i Oslo, totalt 5 562 personer. Deretter følger Bergen, Drammen og Stavanger og Bærum med mellom 200 og 100 personer med marokkansk bakgrunn. Marokkanere er den 8. største innvandrergruppen i Oslo, og de utgjør til sammen en prosent av folketallet i hovedstaden, den høyeste andelen blant kommunene i Tabell 11.1. På grunn av at det bor så få med marokkanske bakgrunn i andre kommuner enn Oslo, er det begrenset hvor mye vi kan si om marokkanere i andre kommuner.

Norskfødte med marokkanske innvandrerforeldre er enda mer konsentrert i Oslo enn foreldregenerasjonen. De utgjør 0,4 prosent av Oslos befolkning. Det er en del marokkanere som har giftet seg eller blitt samboere med personer i den øvrige befolkningen, og 1 798 personer er født i Norge med en norskfødt og en marokkansk forelder. Disse regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre, og blir derfor ikke beskrevet i dette kapitlet

11.2. Marokkanske innvandrere har kommet over en lang periode

Mange marokkanere kom til Norge før innvandringsstoppen i 1975, og ved inngangen til 1977 var det 729 marokkanske statsborgere i Norge. På samme tidspunkt var det kommet flere fra Pakistan (5 267), Jugoslavia (1 735), Tyrkia (1 392) og India (897). Det har kommet marokkanske statsborgere til Norge i hele perioden etter det også, men denne gruppa har rykket stadig nedover på listen over de største innvandrergruppene. Vi har flyttedata fra 1986 og fremover, og etter 1986 var innvandringen størst i 1988 og 1989, begge årene kom det over 280 marokkanske statsborgere til Norge (Figur 11.1). Deretter gikk innvandringen ned på midten av nittitallet, og nådde et bunnpunkt i 1995 med 106 personer, til den igjen var på over 200 personer i årene 1998 – 2001 (Henriksen 2007). De siste årene har det årlig innvandret i snitt 140 marokkanske statsborgere.

Figur 11.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Marokko. 1986-2007. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Utvandringsstatistikken viser når marokkanske statsborgere ble registrert utflyttet i folkeregisteret. Dette kan skje lenge etter at personen i realiteten er flyttet ut. Hoppet i 1993 skyldes for eksempel ikke at utvandringen i dette året var spesielt mye større enn i de andre årene, men at folkeregisteret dette året hadde en ”opprydding” i sine register. I gjennomsnitt er 34 marokkanske statsborgere registrert flyttet fra Norge hvert år i perioden 1986-2007.

Innvandring og utvandring – skal vi telle statsborgere eller innvandrere?

Vi har i rapporten valgt å se på inn- og utvandring etter statsborgerskap fordi det trolig er det mest relevante i en innvandringsanalytisk sammenheng. Inn- og utvandringsstatistikk publiseres oftest på den ene av disse to måtene:

- Inn- og utvandring fordeles etter fra- og tilflyttingsland, uavhengig av statsborgerskap.
 - Inn- og utvandring fordeles etter statsborgerskap. Disse kan flytte fra hvilket som helst land, ikke nødvendigvis landet de har statsborgerskap fra.
- Inn- og utvandring etter disse to tellemåtene, vil vise forskjellige tall. Forskjellene skyldes at mange utflyttere ikke oppgir hvilket land de flytter til, samt at flyttestatistikken som viser hvilket land de flytter til også inkluderer statsborgere av andre land, deriblant Norge. Videre ”mister” vi norske statsborgere med utenlandsk bakgrunn i statistikken som viser flyttinger blant utenlandske statsborgere.

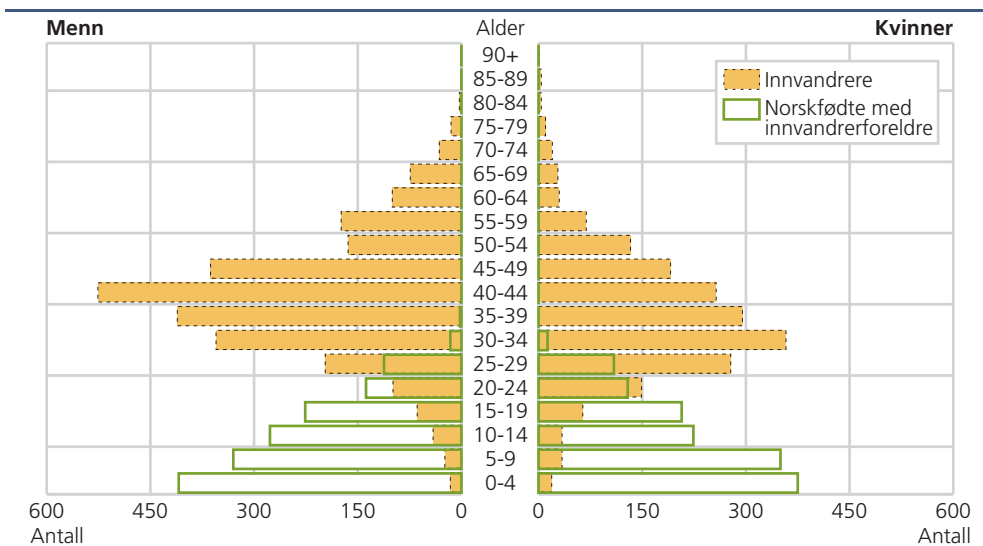
11.3. Menn i flertall i aldersgrupper over 34 år

Ved inngangen til 2008 bodde det 2 658 menn og 1 978 kvinner fra Marokko i Norge, det vil si at andelen kvinner blant marokkanske innvandrere i alt er på 43 prosent (Figur 11.4). Kvinnene er i flertall i de yngre aldersgruppene, mens det er et mannsoverskudd blant de som er 35 år eller eldre (Figur 11.2, Figur 11.3). Blant de som er 40-64 år er kvinneandelen på kun 34 prosent, dvs. at det er dobbelt så mange menn som kvinner i denne aldersgruppen. Mannsovervekten i disse aldersgruppene skyldes blant annet at det var stor innvandring av arbeidsinnvandrere fra Marokko på begynnelsen av 1970-tallet, særlig menn. Mange, men ikke alle, mannlige arbeidsinnvandrere som reiste i forveien har etter hvert søkt familie-gjenforening eller familieetablering med kvinner fra Marokko. Marokko, i tillegg til Tyrkia, er også blant de landene hvor det kommer flest mannlige ektefeller til norske kvinner (Daugstad 2008a).

Det er kun små forskjeller mellom kommunene i hvor stor kvinneandelen er (Figur 11.4). I Oslo er 56 prosent av de marokkanske innvandrerne menn, på linje med marokkanere i Norge generelt.

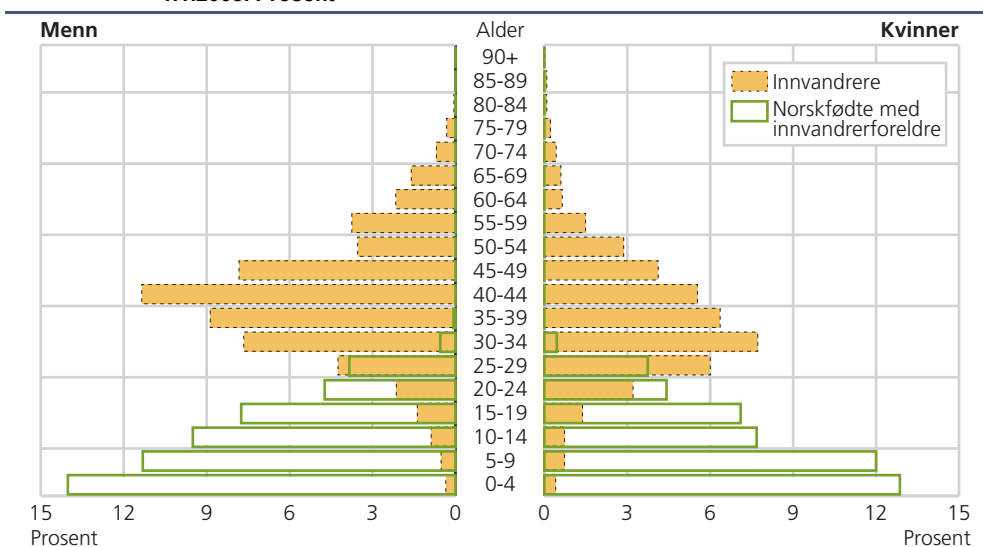
Det er svært få bosatte marokkanske innvandrere som er under 20 år, kun 6 prosent. Dette er barn som er født i utlandet og som er kommet til Norge sammen med sine marokkanske foreldre.²⁵ Unge personer med foreldre fra Marokko er i all hovedsak norskfødte. Blant alle under 20 år med foreldre fra Marokko er 91 prosent født i Norge av to utenlandsfødte foreldre (2 398). Her er ikke norskfødte barn av én marokkanskfødt forelder tatt med, dvs. barn av innvandrere fra Marokko som har fått barn med noen i den øvrige befolkningen. Blant de norskfødte med marokkanske innvandrerforeldre er over 82 prosent er under 20 år (Figur 11.3).

Figur 11.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Marokko, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

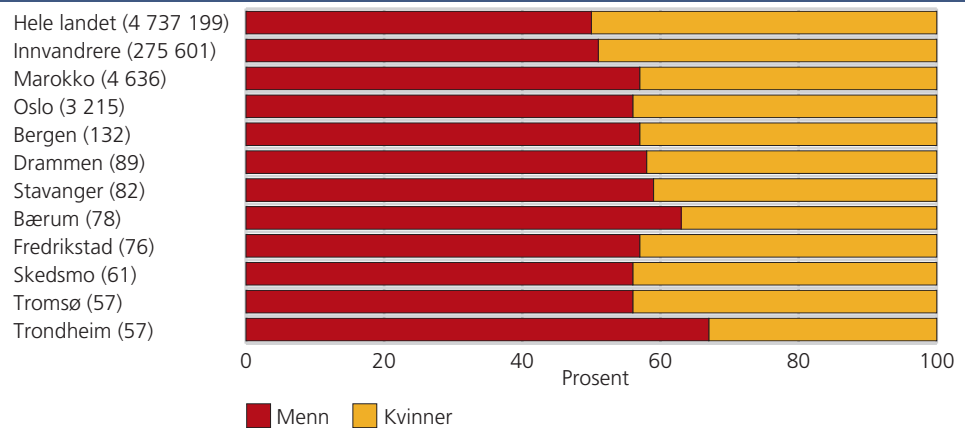
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 11.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Marokko, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

²⁵ Barna kan ha kommet til Norge sammen med én eller to foreldre.

Figur 11.4 Innvandrere fra Marokko, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

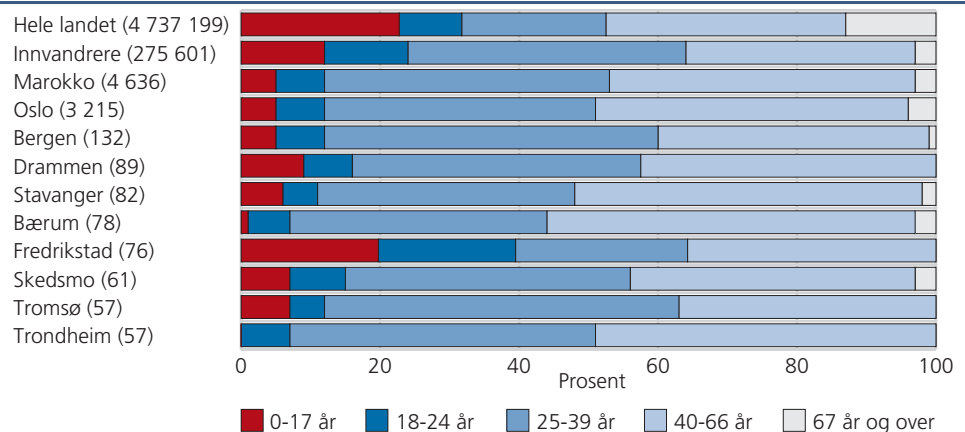
Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

11.4. Eldre befolkning

Aldersfordelingen blant marokkanske innvandrere skiller seg fra den vi finner for hele landet sett under ett ved at det er svært få som i dag er under 18 år (5 mot 23 prosent) og at det er en relativt lav andel som har rukket å nå pensjonsalder, det vil si at de er 67 år eller eldre (3 mot 13 prosent) (Figur 11.5). De fleste marokkanske innvandrerne er i alderen 40-66 år (44 prosent), og nesten like mange er 25-39 år (41 prosent). Dette er aldersmønster som går igjen i alle kommunene i Figur 11.5, og som samsvarer godt med det vi finner for eldre etablerte innvandrergupper Norge, hvor det er få unge innvandrere og mange i arbeidsfør alder.

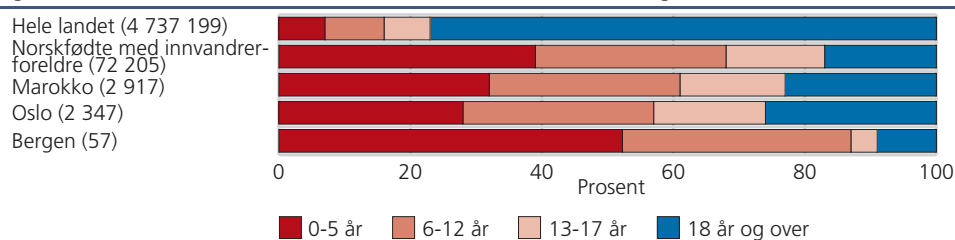
I Oslo, der det bor flest marokkanske innvandrere, er fordelingen nærmest identisk med den vi finner for innvandrere fra Marokko generelt. Høyest andel i aldersgruppen 40-66 finner vi i Stavanger, og lavest i Fredrikstad.

Den norskfødte befolkningen med innvandrerforeldre fra Marokko er noe eldre enn norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Av i alt 2 917 norskfødte med innvandrerforeldre fra Marokko var 23 prosent over 18 år per 1.1.2008 mot 37 og 22 prosent blant barn av innvandrere fra henholdsvis Pakistan og Tyrkia. 32 prosent er under 6 år, mot 39 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Figur 11.6 viser at Oslo preges av en høyere andel i den eldste aldersgruppen og lavere i den yngste, mens det motsatte er tilfellet i Bergen.

Figur 11.5. Innvandrere fra Marokko, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 11.6. Norskfødte med foreldre fra Marokko, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

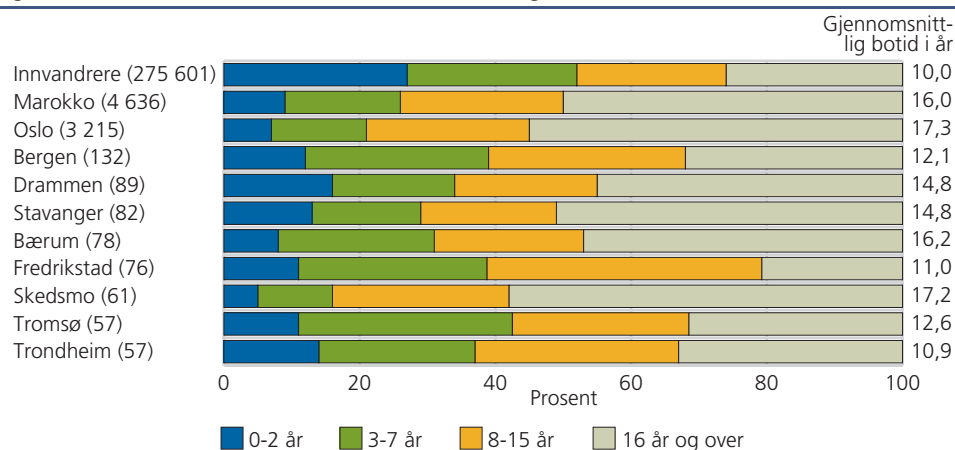
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

11.5. Lenger botid i Oslo

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Innvandrere fra Marokko har i snitt bodd i Norge i 16 år, og er blant innvandrerne med lengst botid i Norge, etter de fra Pakistan, Vietnam og Chile. 50 prosent hadde bodd i Norge i 16 år eller mer ved inngangen til 2008, mot 26 prosent for innvandrere generelt (Figur 11.7). For de marokkanske innvandrerne i Oslo gjaldt dette 55 prosent, og 57 prosent i Skedsmo. I Oslo er det få nyankomne, kun 7 prosent, mens andelen som har vært i Norge 0-2 år er høyere i kommunene som ligger utenfor Osloregionen, 11-16 prosent. Her er også gjennomsnittlig botid 6-2 år kortere enn den er i Oslo (17,3 år). Lavere botid utenfor Oslo kan skyldes at det relativt sett er kommet flere marokkanske innvandrere hit de seneste årene, for eksempel gjennom ekteskaps-etablering. Oslo og forstadskommunene har altså andelsvis mange av de som innvandret tidlig.

Figur 11.7. Innvandrere fra Marokko, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

11.6. Arbeidsinnvandring fra 1970-tallet

Av alle innvandrere fra Marokko, kan vi identifisere innvandringsgrunn for kun 54 prosent (Figur 11.8). Dermed er det 46 prosent av de marokkanske innvandrerne der vi ikke kjenner innvandringsgrunn. Dette betyr at de har kommet før 1990 og av andre grunner enn flukt (se boks om statistikken over innvandringsgrunn). Likevel vet vi at innvandrere som kom fra Marokko før 1990 i all hovedsak kom til Norge som arbeidsinnvandrere og gjennom familie-gjenforening eller -etablering før innvandringsstoppen på midten av 1970-tallet, i likhet med innvandrere fra Pakistan, Tyrkia og India. Kun 1 prosent er kommet på grunn av arbeid i perioden 1990-2007, mens 49 prosent av marokkanske innvandrere er kommet på grunn av familie i samme periode. Noen få prosent er innvandret på grunn av flukt eller utdanning.

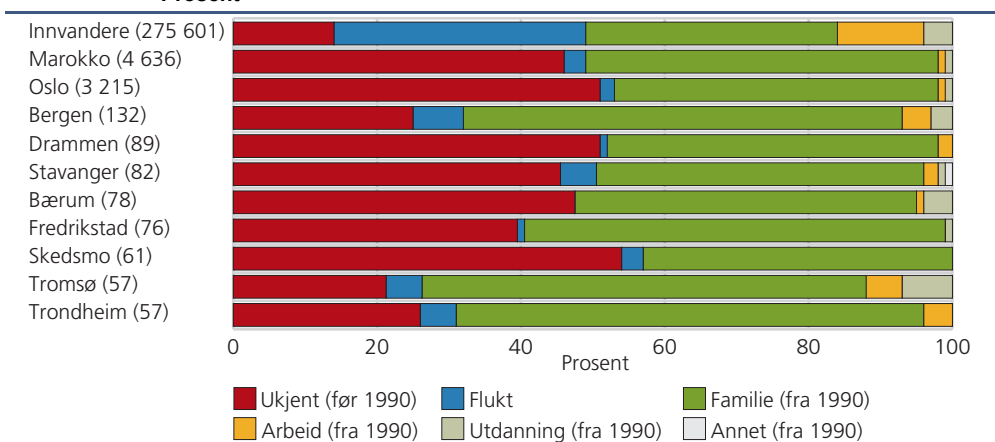
Statistikken over innvandringsgrunn

Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

I likhet med innvandring fra Pakistan, Thailand og Tyrkia, er familieetableringer²⁶ det viktigste grunnlaget for opphold i Norge de seinere åra (Daugstad 2008a). Men blant de etablerte innvandrergruppene i Norge, er det i perioden 1990-2007 langt mer vanlig at marokkanske og tyrkiske innvandrere etablerer seg med noen i den øvrige befolkningen, henholdsvis 31 og 24 prosent av familieetableringene, enn det vi ser blant de med bakgrunn fra Pakistan (2 prosent).

Det er i Bergen, Tromsø, Trondheim og Fredrikstad vi finner de høyeste andelene som er kommet på grunn av familie (58-65 prosent), og det er også her vi finner den korteste botiden blant marokkanske innvandrere. I disse kommunene er det imidlertid bosatt få marokkanere. I Oslo, Skedsmo og Drammen er det 50 prosent vi ikke kan identifisere oppholdsgrunn for. Oslo og Skedsmo er også de kommunene med gjennomsnittlig lengst botid i Norge.

Figur 11.8. Innvandrere fra Marokko, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

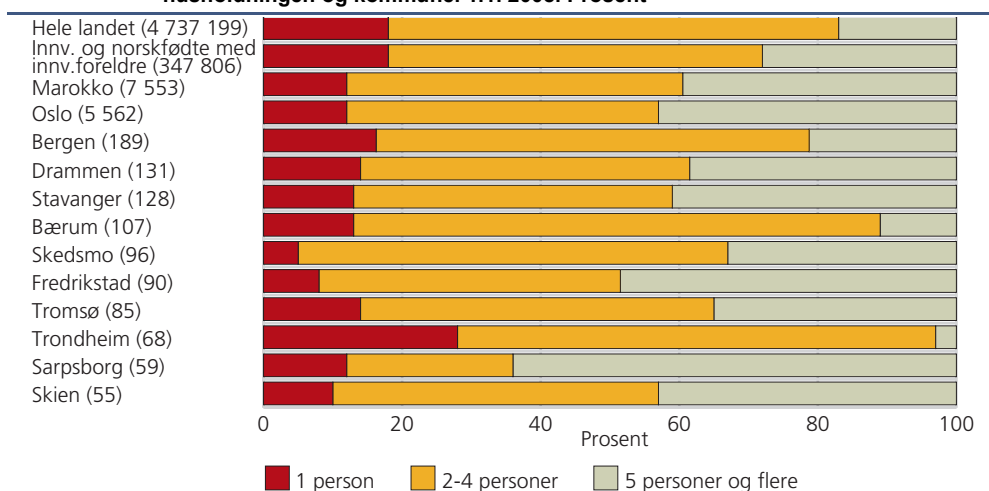
11.7. Færre i storhusholdninger i Oslo

Innvandrere fra Marokko og deres norskfødte barn har relativt lik fordeling av antall personer i husholdningen som innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt, men skiller seg noe ved at det er en høyere andel bosatt i husholdninger med 5 personer eller flere, 39 mot 28 prosent, og at det er en noe lavere andel bosatt i énpersonhusholdninger (Figur 11.9). Andelen bosatt i store husholdninger er høyere enn blant personer med bakgrunn fra India og Tyrkia, men lavere enn de med bakgrunn fra Pakistan og nyere flyktninggrupper som Somalia, Kosovo og Afghanistan.

²⁶ Innvandring av ektefeller kan være på grunnlag av et allerede etablert ekteskap (familiegjenforeninger), eller på grunnlag av inngåelse av ekteskap (familieetableringer).

I Oslo er det relativt sett færre bosatt i store husholdninger og flere i husholdninger med 2-4 personer enn tilfellet er for personer med bakgrunn fra Marokko generelt. Høyest andel bosatt i store husholdninger finner vi Østfoldbyene Sarpsborg og Fredrikstad (64 og 49 prosent), og lavest (3 prosent) i Trondheim. Det er universitetsbyen Trondheim som har den høyeste andelen bosatt i énpersonhusholdninger (28 prosent).

Figur 11.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Marokko, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

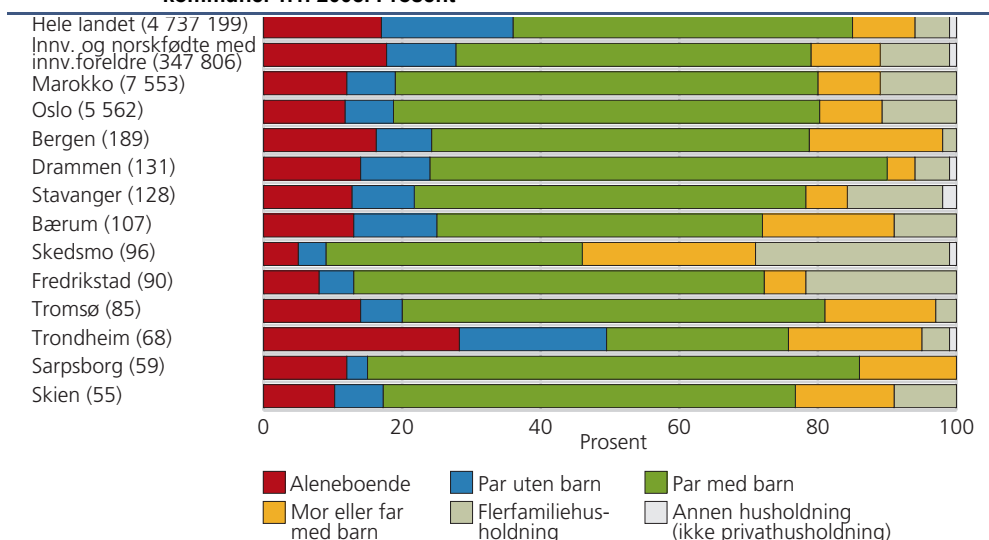

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

11.8. Mange par med barn

Det er 12 prosent av de marokkanske innvandrerne og deres norskfødte barn som bor alene (Figur 11.10). Dette er noe lavere enn andelen for hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt. Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden.

Figur 11.10. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Marokko, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Den vanligste husholdningstypen er par med barn (61 prosent), mens andelen som bor i flerfamiliehusholdninger er omtrent lik den for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt (11 prosent). Derimot er det mindre vanlig blant personer med marokkansk landbakgrunn og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt å bo med partner uten barn, sammenlignet med hele befolkningen.

I Oslo er fordelingen ikke uventet nærmest identisk med den vi ser for personer med marokkansk bakgrunn generelt. Siden det er her flertallet er bosatt, vil Oslos marokkanere veie tungt i landsgjennomsnittet (Figur 11.10). I kommuner utenom Oslo, er det særlig høy andel bosatt i flerfamiliehusholdninger i Fredrikstad og Skedsmo (22 og 28 prosent). Å bo alene eller i par uten barn er mest vanlig i universitetsbyen Trondheim.

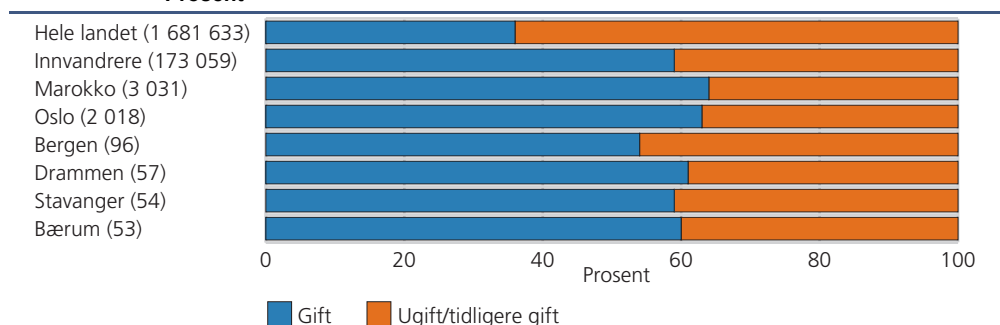
11.9. Nesten 2 av 3 er gift, små kommunevariasjoner

64 prosent av alle bosatte marokkanske innvandrere i alderen 20-45 år var gift ved inngangen til 2008 (Figur 1.1). Dette er høyere enn blant innvandrere generelt, men lavest andel blant de etablerte innvandrergroppene med lang botid i Norge. Samboerskap er en svært utbredt samlivsform i Norge. Ved å bare se på giftermål får vi ikke med store deler av de parene som faktisk dannes utenfor ekteskap. Blant de med bakgrunn fra Marokko er imidlertid andelen samboere lavere enn andelen for hele befolkningen (4 mot 13 prosent) (Daugstad 2008a). Når det gjelder tilbøyeligheten (eller mangel på tilbøyelighet) til samboerskap ligner innvandrere fra Marokko på flere andre etablerte innvandrergropper som omtales i denne rapporten, slik som India og Tyrkia.

I likhet med de fleste asiatiske og afrikanske gruppene er det langt mer vanlig blant innvandrere fra Marokko å gifte seg med noen som ikke er bosatt i Norge, enn det er å finne noen som allerede bor i Norge. Blant de som giftet seg i perioden 2002-2007, var det 67 prosent blant bosatte marokkanske menn som giftet seg transnasjonalt og 57 prosent blant kvinnene²⁷. Men i likhet med mange menn med bakgrunn fra Tyrkia, finner en relativt høy andel menn med bakgrunn fra Marokko en partner fra den øvrige befolkningen bosatt i Norge. I perioden 2002-2007 gjaldt det 16 prosent av mennene, men bare 10 prosent av kvinnene. (Daugstad 2008a). I tillegg er det en del marokkanske menn som ikke er bosatt i Norge, som gifter seg med kvinner i den øvrige befolkningen. I perioden 1990-2006 var det 64 prosent av marokkanske menn som fikk opphold i Norge på grunn av familieetableringer med noen i den øvrige befolkningen (Daugstad 2008a).

Det er kun små variasjoner mellom kommunene i Figur 11.11. Kun Bergen peker seg ut med en noe lavere andel gifte enn for innvandrere fra Marokko generelt.

Figur 11.11. Innvandrere fra Marokko, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

11.10. Svært lav studietilbøyelighet blant marokkanske innvandrere

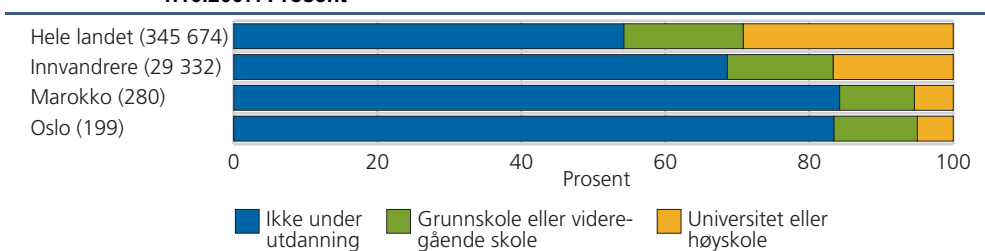
Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var

²⁷ Transnasjonale giftemål er ekteskapsinngåelser mellom en person som er bosatt i Norge ved inngåelsen, og en person som ikke er folkeregistrert i Norge på samme tid. Registrering av ekteskapet kan danne grunnlag for at den parten som ikke er bosatt kan søke om opphold i Norge på grunnlag av en familieetablering.

betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent var under høyere utdanning og 15 prosent gikk på grunnskole eller videregående skole.

Figur 11.12 viser at marokkanske innvandrere i alderen 19-24 år var mye sjeldnere under utdanning enn innvandrere i samme aldersgruppe sett under ett høsten 2007, henholdsvis 16 og 31 prosent. De fra Marokko har dermed den nest laveste andelen 19-24-åringene under utdanning, etter de fra Polen som i all hovedsak er i arbeid. Blant de andre mer etablerte arbeidsinnvandrerne, Pakistan og Tyrkia, var henholdsvis 28 og 21 prosent under utdanning. Fordelt etter type utdanning, var kun 5 prosent av de fra Marokko i høyere utdanning, mens 10 prosent var i grunnskole/videregående skole. Kun innvandrere fra Thailand har like lav andel under høyere utdanning.

Figur 11.12. Innvandrere fra Marokko, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Det er kun Oslo som har tilstrekkelig antall innvandrere fra Marokko i den aktuelle aldersgruppa til å kunne til noe om utdanningsdeltakelsen, og fordelingen her er som landssnittet.

11.11. Få norskfødte med marokkanske foreldre studerer

Generelt var alle norskfødte i alderen 19-24 med innvandrerforeldre noe oftere under utdanning høsten 2007 enn hele befolkningen sett under ett, 48 mot 46 prosent. Norskfødte med innvandrerforeldre utmerker seg særlig med en høy andel innenfor høyere utdanning; 34 prosent av alle norskfødte med innvandrerforeldre gikk på høyskole eller universitet høsten 2007, mot 29 prosent i hele befolkningen. Det var noe mindre vanlig blant norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 19-24 år å være i grunnskole/videregående enn snittet for befolkningen, 13 mot 17 prosent.

Norskfødte med innvandrerforeldre fra Marokko var sjeldnere under utdanning (uavhengig av utdanningstype) enn befolkningen i samme aldersgruppe, til sammen var 39 prosent av 19-24 åringene under en eller annen form for utdanning. Dette er den nest laveste andel under utdanning av alle grupper norskfødte med innvandrerforeldre i denne rapporten, etter dem med foreldre fra Tyrkia (32 prosent). Det var en særlig lav andel med marokkanske foreldre i høyere utdanning, kun 21 prosent. 18 prosent i samme aldersgruppe var i grunnskole/videregående skole.

11.12. Lavere andel i arbeidsstyrken i Oslo enn landssnittet

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, det vil si enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007 (Tabell 11.2). Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent. Andelen som var sysselsatte i hele befolkningen i denne aldersgruppa, var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner. Det vil si at yrkesaktiviteten i denne aldersgruppa generelt er svært høy. Blant innvandrere generelt var 73 prosent av mennene sysselsatt, og 58 prosent av kvinnene, altså lavere enn snittet blant befolkningen, og særlig lavere blant kvinnene.

Innvandrere fra Marokko i alderen 25-54 år var sjeldnere innenfor arbeidsstyrken (både sysselsatt og registrert arbeidsledig) enn snittet for innvandrere i samme

aldersgruppe ved inngangen til 2008, 59 mot 70 prosent (Figur 11.13). Både kvinner og menn ligger betraktelig under snittet, men kvinnene trekker snittet ned i større grad enn mennene. Ved 4. kvartal 2007 var det registrert 1 504 kvinner og 2 007 menn fra Marokko i alderen 25-54 år. 47 prosent av de marokkanske kvinnene var innenfor arbeidsstyrken, mens dette gjaldt for 68 prosent av mennene (Tabell 11.2).

Tabell 11.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra Marokko, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Marokko	3 511	53	6	41	10
Menn	2 007	62	6	33	8
Kvinner	1 504	41	6	53	13
Oslo	2 382	50	6	45	10
Menn	1 340	58	6	36	9
Kvinner	1 042	39	6	55	13
Bergen	109	50	11	39	18
Drammen	66	55	9	36	14
Stavanger	64	55	5	41	8
Bærum	59	69	3	27	5

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

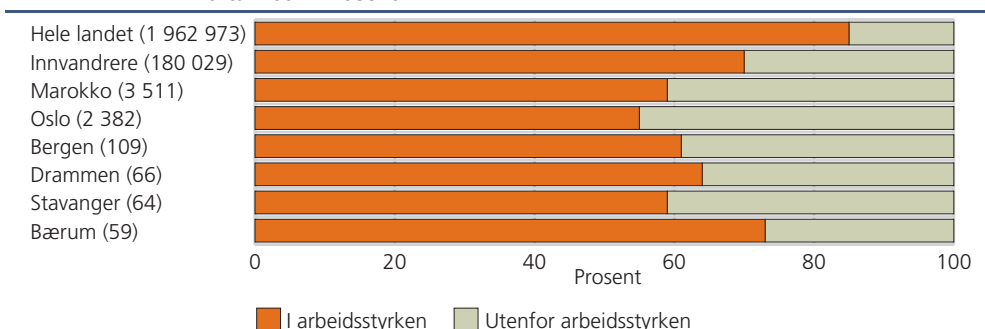
Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

Den lave andelen innenfor arbeidsstyrken, og den særlig lave andelen blant kvinnene, er et felles trekk ved de etablerte arbeidsinnvandrerne fra Tyrkia, Pakistan og Marokko, til tross for at de gjennomsnittlig har lang botid i Norge. Blant disse er det likevel blant pakistanere det er størst forskjell mellom kvinners og menns deltakelse i arbeidsstyrken.

Som nevnt er det stor konsentrasjon av marokkanere i Oslo. Ved inngangen til 2008 var det kun fire andre kommuner med minst 50 bosatte innvandrere fra Marokko i aldersgruppen 25-54 år (Figur 11.13). Oslo skiller seg ut ved å ha en noe lavere andel marokkanere i arbeidsstyrken enn landssnittet, dette gjelder både for kvinner og menn. Det samme mønsteret ser vi blant tyrkere. I de andre kommunene er andelen marokkanere i arbeidsstyrken noe høyere enn landssnittet, men her er det ikke tilstrekkelig antall til å kunne si noe om kjønnsfordelingen.

Sysselsettingsnivået varierer vanligvis fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunesørrelse/kommunetype.

Figur 11.13. Innvandrere fra Marokko, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

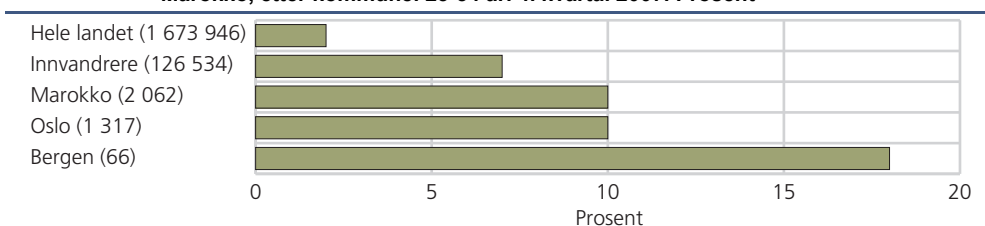
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

11.13. En av ti ledige

Av alle marokkanske innvandrere i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 6 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007. En mer vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen (Se boks om arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige).

Regnet som andel av arbeidsstyrken var 10 prosent marokkanske innvandrere arbeidsledige (Figur 11.14). Kun Oslo og Bergen hadde minst 50 marokkanske innvandrere i arbeidsstyrken. Oslo lå på landsnittet, mens Bergen hadde høyere andel arbeidsledige. Men her må det bemerkes at arbeidsstyrken er betraktelig mindre i Bergen enn Oslo, slik at forskjellene kan skyldes tilfeldigheter.

Figur 11.14. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Marokko, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

11.14. Fire av fem norskfødte innenfor arbeidsstyrken

Det var en noe mindre andel innenfor arbeidsstyrken blant norskfødte med innvandrerforeldre sett under ett sammenlignet med befolkningen i samme aldersgruppe (20-29 år), 76 prosent mot 80 prosent. Det var en omtrent like høy andel blant de norskfødte med innvandrerforeldre fra Marokko i arbeidsstyrken som snittet for hele befolkningen (79 prosent).

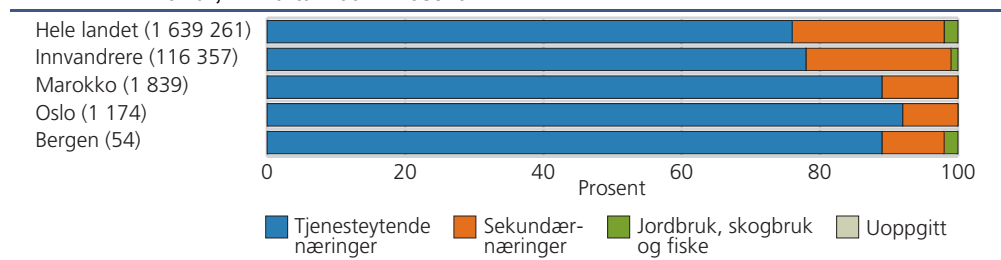
Kun Oslo har tilstrekkelig antall norskfødte 20-29-åringene med marokkanske innvandrerforeldre til å kunne si noe om deltakelse i arbeidsstyrken. Fordelingen i yrkesaktivitet er omtrent likt i hovedstaden som landsnittet, siden det er her de aller fleste norskfødte med marokkanske foreldre er bosatt.

11.15. Ni av ti innenfor en tjenesteytende næring

Marokkanske innvandrere, som var sysselsatt i 4. kvartal 2007, jobbet hovedsakelig innenfor en tjenesteytende næring (89 prosent), oftere enn innvandrere generelt og befolkningen sett under ett. Til sammenligning var hele 93 prosent av sysselsatte pakistanere i en tjenesteytende næring, og 85 prosent av tyrkere.

Kun Oslo og Bergen hadde tilstrekkelig antall yrkesaktive innvandrere fra Marokko til å kunne si noe om næringstilknytning blant dem. Det er en noe høyere andel marokkanere i tjenesteytende næring i Oslo enn landssnittet. (Figur 11.15).

Figur 11.15. Yrkesaktive innvandrere fra Marokko, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år, 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

11.16. Relativt lav grad av økonomisk selvhjulpenhet

Blant hele befolkningen sett under ett bodde halvparten i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007 (Figur 11.16). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstmot for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).

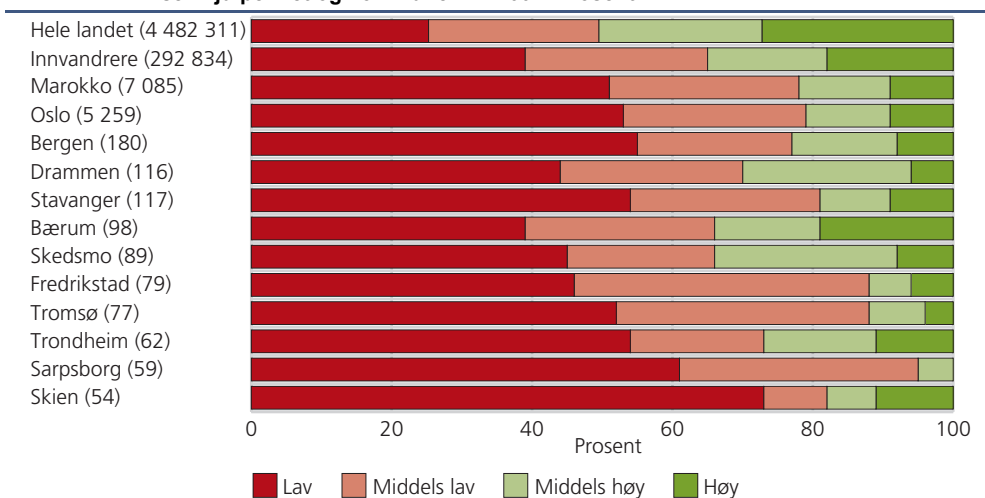
Dersom vi kun ser på marokkanske innvandrere og deres barn, var det relativt sett færre som bodde i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for alle innvandrere og deres barn, 22 prosent. Det var altså vanligere at marokkanske innvandrere bodde i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet enn innvandrere generelt. Dette gjaldt for nær fire av fem marokkanske innvandrere og deres norskfødte barn. Over halvparten bodde i husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet (det vil si at overføringer står for 44 prosent eller mer av inntekten). Kun de tre nyere flyktninggruppene (Irak, Somalia, Afghanistan) bor oftere i husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet. Dersom vi ser på de to andre etablerte arbeidsinnvandrergruppene bodde 42 prosent av tyrkere i slike husholdninger, og 38 prosent av pakistanere.

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen "økonomisk selvhjulpenhet" er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenger er holdt utenfor), alderspensjon, tjenstepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenger og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien "lav" har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. "Middels lav" innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. "Middels høy" innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens "høy" betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Figur 11.16. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Marokko, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntektstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Av kommunene med minst 100 bosatte personer med marokkansk bakgrunn, skiller Oslo og Stavanger seg ut med en høyere andel som bor i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet (Figur 11.16). I Drammen og Bergen var det noe vanligere enn landssnittet for marokkanere å bo i husholdninger med høy og middels høy økonomisk selvhjulpenhet, men majoriteten av marokkanere også her befant seg i husholdninger med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet.

11.17. Oppsummering

Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Marokko utgjør den nest minste gruppen blant de 17 som omtales i denne rapporten, bare personer med bakgrunn fra Chile er færre. På landsbasis utgjør innvandrere med bakgrunn fra Marokko og deres barn den 21. største innvandrergruppen i Norge.

Det bodde totalt 4 636 marokkanske innvandrere og 2 917 norskfødte med marokkanske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. De norskfødte

med innvandrere foreldre utgjorde 39 prosent av de med marokkansk bakgrunn, nest høyeste andel norskfødte etter de med bakgrunn fra Pakistan.

Mange marokkanske innvandrere kom til Norge på 1970-tallet for å arbeide. Etter innvandringsstoppen i 1975 har de fleste kommet gjennom familiegjengenforening eller -etablering. I snitt har marokkanske innvandrere 16 års botid i Norge.

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med marokkansk bakgrunn i 175 av landets 430 kommuner. Blant landene i denne rapporten er det kun de med bakgrunn fra Vietnam og Pakistan som bor i færre kommuner. Hele 69 prosent av de marokkanske innvandrerne og 80 prosent av de norskfødte barna med marokkanske innvandrere foreldre bor i Oslo, den høyeste Oslo-andelen blant landene som omtales i rapporten. Konsentrasjonen i én kommune gjør at det er lite å si om variasjon mellom kommunene når det gjelder marokkaneres deltakelse i utdanning og arbeidsmarked.

På landsbasis er en liten andel innvandrere fra Marokko 19-24 år under utdanning, kun 16 prosent. Det samme gjelder i Oslo. Norskfødte med marokkanske innvandrere foreldre i samme alder var oftere under utdanning enn innvandrerne med samme landbakgrunn; 39 prosent. Men dette var likevel lavere enn andelen blant norskfødte med innvandrere foreldre generelt.

Generelt kjennetegnes innvandrere fra både Pakistan, Tyrkia og Marokko med at de har relativt lang botid, og at de likevel har en lav andel innenfor arbeidsstyrken. Dette er særlig gjeldende blant innvandrere fra Pakistan og Marokko (58 og 59 prosent, og 65 prosent blant de fra Tyrkia). For alle gruppene er det en særlig lav andel kvinner i arbeidsstyrken. Vi finner lavest andel blant de fra Pakistan, kun 39 prosent var i arbeidsstyrken ved 4. kvartal 2007. Marokkanske kvinner var noe oftere i arbeidsstyrken, 47 prosent, mens det samme gjaldt for 51 prosent blant kvinner fra Tyrkia.

12. Pakistan som landbakgrunn

Det bodde til sammen 29 100 pakistanske innvandrere og norskfødte med pakistanske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. Blant innvandrergruppene i Norge utgjør de pakistanske innvandrerne og deres norskfødte barn til sammen den nest største gruppen etter de med bakgrunn fra Polen. Ser vi kun på personer som selv har innvandret til Norge, er det flere fra Polen, Sverige, Danmark og Irak enn fra Pakistan. Norskfødte med pakistanske innvandrerforeldre utgjør den klart største gruppen av norskfødte som er bosatt i Norge i dag. Tre av ti av de pakistanske innvandrerne har bodd i Norge i mer enn 25 år ved inngangen til 2008. Om lag 7 av 10 av disse bor i Oslo, og den samme andelen gjelder for deres norskfødte barn. Oslo vil derfor bli kommentert i mye større grad enn andre kommuner i dette kapitlet.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

12.1. Pakistanere i 151 av landets kommuner

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med pakistansk bakgrunn i 151 av landets 430 kommuner og de fleste bor i Oslo. Det vil si at det på tross av Oslo-konsentrasjonen bor pakistanske innvandrere i en tredjedel av norske kommuner.

Det var 16 100 innvandrere fra Pakistan og 13 000 norskfødte med pakistanske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. Av de store innvandrergruppene er det bare blant pakistanere vi finner nesten like mange norskfødte med innvandrerforeldre som innvandrere. Lang botid i Norge og ekteskapsmønsteret blant pakistanske innvandrere, dvs. hvem de får barn med og om de etablerer seg i Norge, er hovedårsakene til at dette er gruppen med flest norskfødte (Daugstad 2008a og Daugstad 2008b).

Tabell 12.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Pakistan, hele 94 prosent av gruppen. Tabellen gir et tydelig bilde av hvor stor "Oslo-dominansen" er, da 70 prosent bor i hovedstaden. Blant landgruppene denne rapporten omhandler, er det kun marokkanere som har like høy konsentrasjon i Oslo. I Oslo utgjør pakistanske innvandrere 2 prosent av befolkningen. I alle andre norske kommuner er det færre enn 500 innvandrere fra Pakistan. Norskfødte med pakistanske innvandrerforeldre utgjør 1,6 prosent av Oslos befolkning, 1,2 prosent av befolkningen i Lørenskog og 0,7 prosent i Skedsmo.

I tillegg til Oslo, er det særlig i forstadskommunene rundt Oslo det bor innvandrere med pakistansk bakgrunn. Etter Oslo, er det her pakistanere utgjør den største andelen av befolkningen - 1,4 prosent av befolkningen i Lørenskog, 0,9 prosent i Skedsmo og 0,8 prosent i Drammen. Dette er til dels tilflyttingskommuner for

ressurssterke personer som søker seg ut fra hovedstaden til en bedre boligsituasjon med hensyn til størrelse, eierforhold og pris, i tillegg til renere luft (Blom 2006). Blom finner at de som bor i østre deler av Oslo gjerne søker seg til kommuner øst for Oslo, mens de fra vest trekker vestover. I Oslo bor de fleste med pakistansk bakgrunn i indre- eller ytre øst og syd. Nabokommunene øst og syd for Oslo, slik som Lørenskog, Rælingen, Nittedal og Ski er eldre tilflyttingskommuner. Som vi skal se i senere avsnitt er dette kommuner hvor pakistanske innvandrere i enda større grad enn i Oslo kom før 1990, har lang botid i Norge og høyere gjennomsnittsalder enn i hovedstaden. De norskfødte med foreldre fra Pakistan er gjennomsnittlig også noe eldre enn i hovedstaden, hvilket kan bety at de er blitt boende i kommunen med sine foreldre og at det er kommet innflyttere fra Oslo i etableringsfasen.

Kommunene videre øst (Ullensaker, Sørumsand og Skedsmo) og vest for hovedstaden (Bærum og Asker) preges i noe større grad av innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan i etableringsfasen (18-39 år), med noe kortere botid og mer familieinnvandring enn i Oslo. Det kan bety at disse kommunene tiltrekker seg yngre innflyttere som er i ferd med å stifte familie og som søker seg videre ut fra Oslo og nabokommunene til mer overkommelige bokostnader.

Noe av det samme mønsteret ser vi for bykommunene Drammen og Stavanger og nabokommunene, henholdsvis Lier og Sandnes. Nabokommunene er tilflyttingskommuner for innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan i etableringsfasen, men som gjennomsnittlig har lang botid i Norge.

Tabell 12.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

	Antall		Norskfødte med innvandrerforeldre	Prosent norskfødte med innvandrerforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet			
	Befolkningen i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre			Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Norskfødte med innvandrerforeldre			
Hele landet	4 737 199	29 134	16 110	13 024	45	0,6	0,3	0,3	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	20 301	11 201	9 100	45	3,6	2,0	1,6	69,7	69,5	69,9
Drammen	60 138	869	460	409	47	1,4	0,8	0,7	3,0	2,9	3,1
Lørenskog	31 846	842	439	403	48	2,6	1,4	1,3	2,9	2,7	3,1
Skedsmo	46 140	724	394	330	46	1,6	0,9	0,7	2,5	2,4	2,5
Bærum	108 109	723	405	318	44	0,7	0,4	0,3	2,5	2,5	2,4
Stavanger	119 576	522	270	252	48	0,4	0,2	0,2	1,8	1,7	1,9
Bergen	247 732	387	242	145	37	0,2	0,1	0,1	1,3	1,5	1,1
Moss	29 066	381	203	178	47	1,3	0,7	0,6	1,3	1,3	1,4
Asker	52 906	342	189	153	45	0,6	0,4	0,3	1,2	1,2	1,2
Ullensaker	26 927	341	184	157	46	1,3	0,7	0,6	1,2	1,1	1,2
Sandnes	62 023	293	147	146	50	0,5	0,2	0,2	1,0	0,9	1,1
Kristiansand	78 908	233	128	105	45	0,3	0,2	0,1	0,8	0,8	0,8
Oppegård	24 200	216	120	96	44	0,9	0,5	0,4	0,7	0,7	0,7
Ski	27 473	211	104	107	51	0,8	0,4	0,4	0,7	0,6	0,8
Lier	22 698	187	100	87	47	0,8	0,4	0,4	0,6	0,6	0,7
Rælingen	15 101	182	86	96	53	1,2	0,6	0,6	0,6	0,5	0,7
Nittedal	20 253	179	98	81	45	0,9	0,5	0,4	0,6	0,6	0,6
Fredrikstad	71 974	124	72	52	42	0,2	0,1	0,1	0,4	0,4	0,4
Sarpsborg	51 050	107	67	40	37	0,2	0,1	0,1	0,4	0,4	0,3
Sørumsand	14 279	102	59	43	42	0,7	0,4	0,3	0,4	0,4	0,3

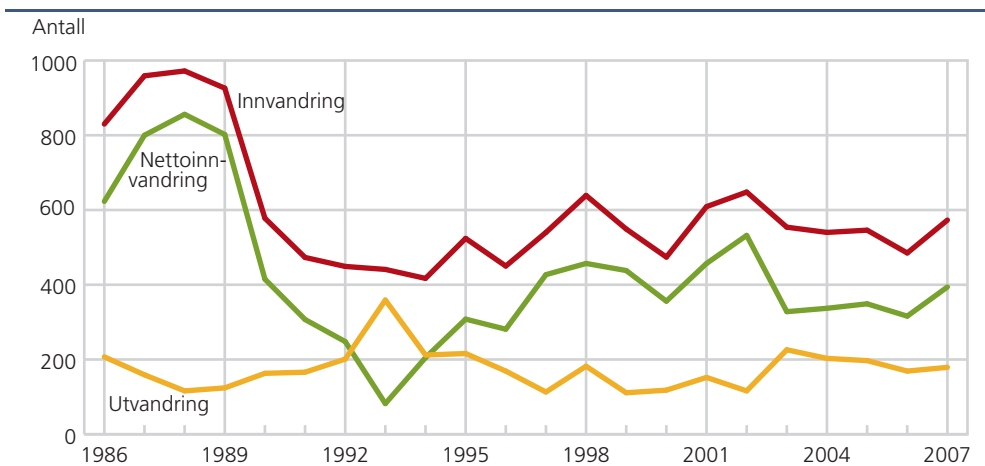
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

12.2. De fleste pakistanske innvandrere kom før 1990

De første pakistanerne som kom til Norge, kom som arbeidsinnvandrere i perioden 1968 til 1974/75. Etter innvandringsstoppen i 1974/75 har de pakistanske innvandrerne hovedsaklig kommet gjennom enten familiejenforening eller familieetablering. Noen gjenforenes med innvandrere som tidligere har kommet som arbeidsinnvandrere, andre kommer for å etablere familie med personer bosatt i Norge (Daugstad 2008a).

Litt over halvparten av de pakistanske innvandrere som er bosatt i Norge i dag kom til Norge før 1990. I perioden 1986-2007 var det en innvandringstopp i 1988, da det kom 972 pakistanske statsborgere (Figur 12.1). Deretter fulgte en kraftig nedgang i antallet som innvandret. Nedgangen henger sammen med en reduksjon i antallet familieegjenforeninger, mens perioden etter 1994 i større grad preges av familieetableringer²⁸. Antallet som årlig har innvandret fra Pakistan til Norge har siden 1994 ligget på mellom 400 og 630 personer, med relativt store variasjoner fra år til år. Antallet årlige utvandring er langt lavere, og har i perioden 1986-2007 ligget mellom 100 og 200 personer, med unntak av en topp i 1993. "Hoppet" i 1993 skyldes nok først og fremst at folkeregisteret dette året hadde en "opprydding" i sine register.

Figur 12.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Pakistan. 1986-2007. Absolutte tall

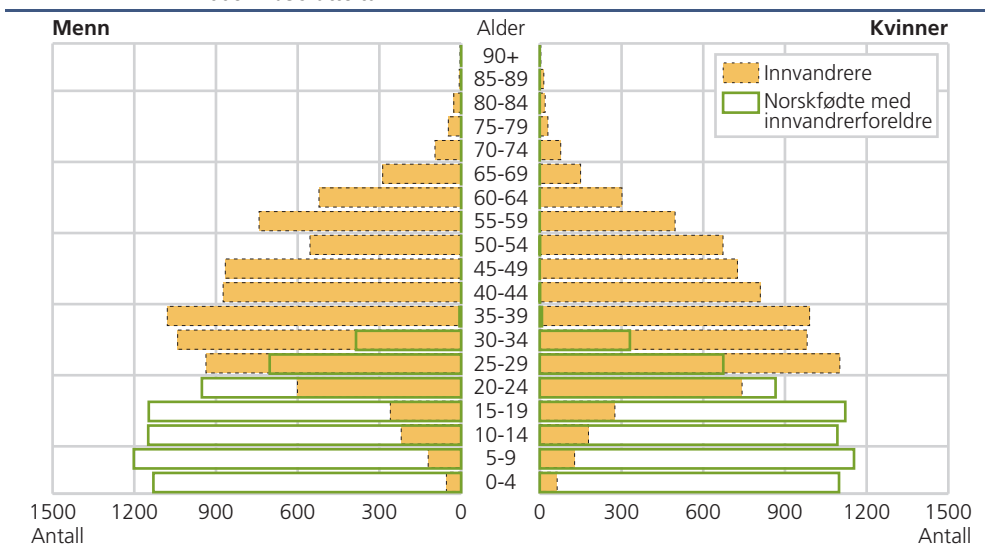

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

12.3. Jevn kjønnsfordeling

Ved inngangen til 2008 var det noen flere menn enn kvinner blant de pakistanske innvandrerne i Norge, henholdsvis 8 340 menn og 7 770 kvinner. Mannsdominansen gjelder særlig for de eldre aldersgruppene (Figur 12.2, Figur 12.3). Den relativt jevne kjønnsfordelingen gjenspeiles i nær alle kommuner (Figur 12.4), med noen tilfeldige unntak.

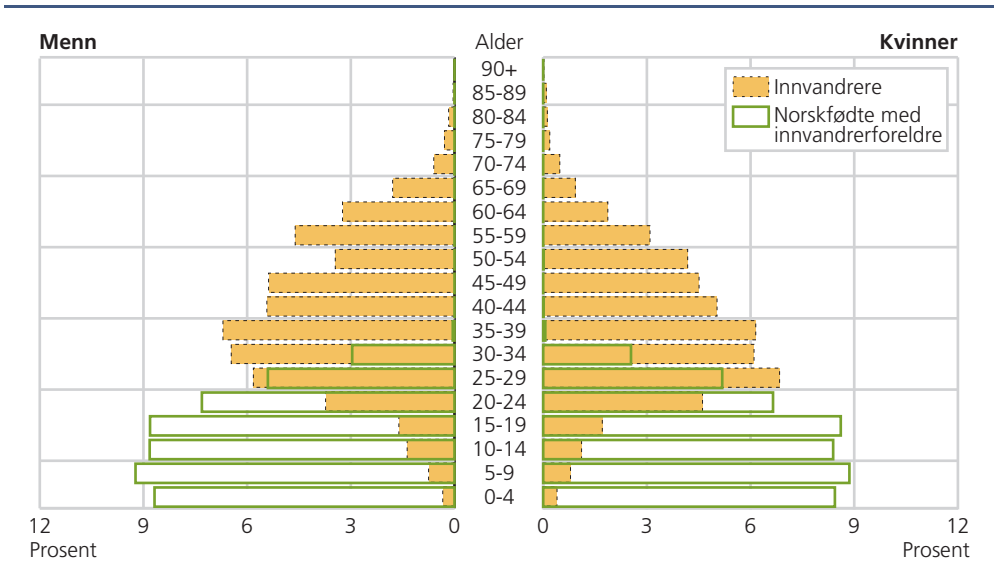
Figur 12.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

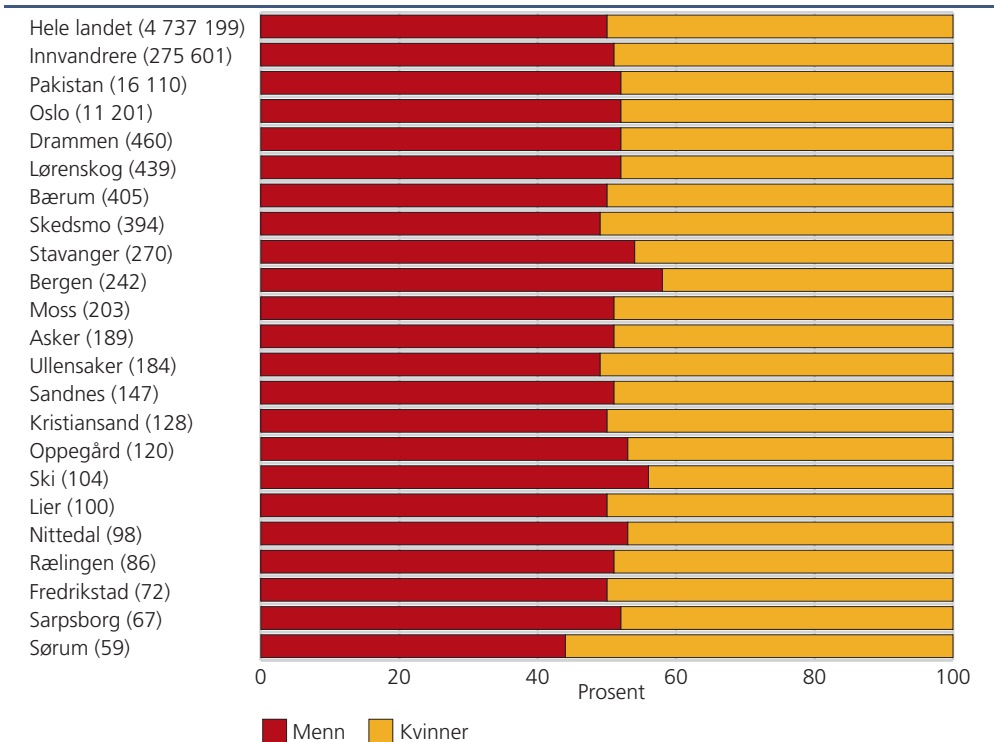
²⁸ Innvandring av ektefeller kan være på grunnlag av et allerede etablert ekteskap (familieegjenforeninger), eller på grunnlag av inngåelse av ekteskap (familieetableringer).

Figur 12.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 12.4. Innvandrere fra Pakistan, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

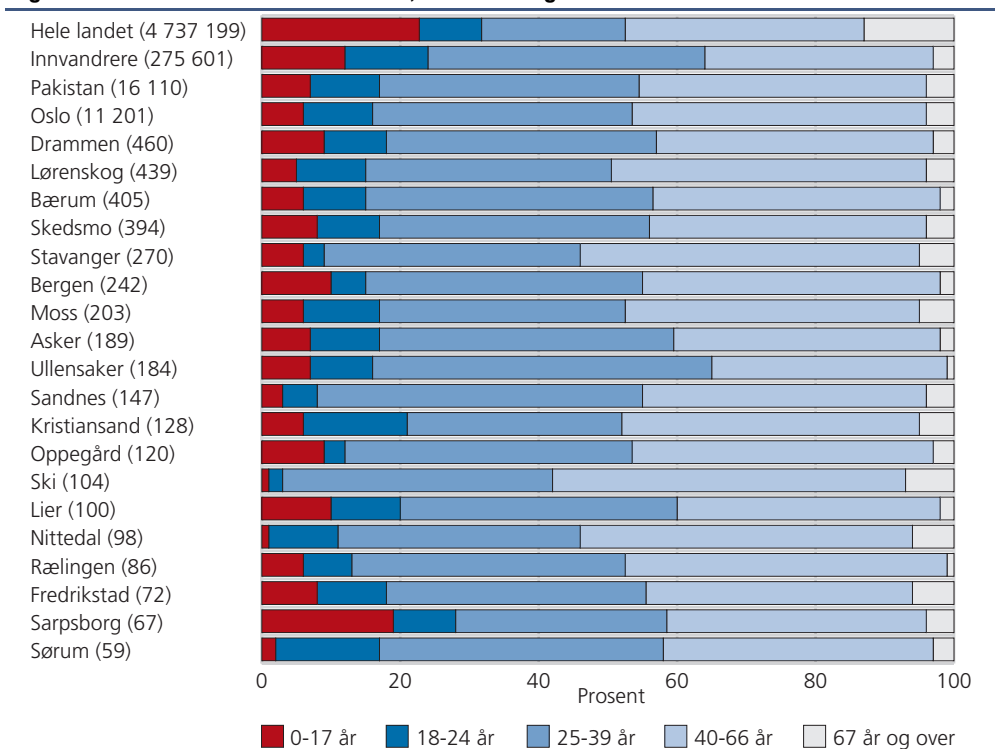
Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

12.4. Ung befolkning

De pakistanske innvandrere og deres norskfødte barn er generelt sett yngre enn gjennomsnittet i Norge. Blant pakistanske innvandrere er det få som i dag er under 17 år (6 mot 23 prosent i hele befolkningen), samtidig som en relativt lav andel har rukket å nå pensjonsalder, det vil si at de er 67 år eller eldre (4 mot 13 prosent) (Figur 12.5). Likevel er det en større andel eldre blant pakistanske innvandrere enn i de fleste av de andre gruppene vi ser på, noe som henger sammen med pakistanernes lange botid (se kapittel 12.5). De fleste pakistanske innvandrere er i

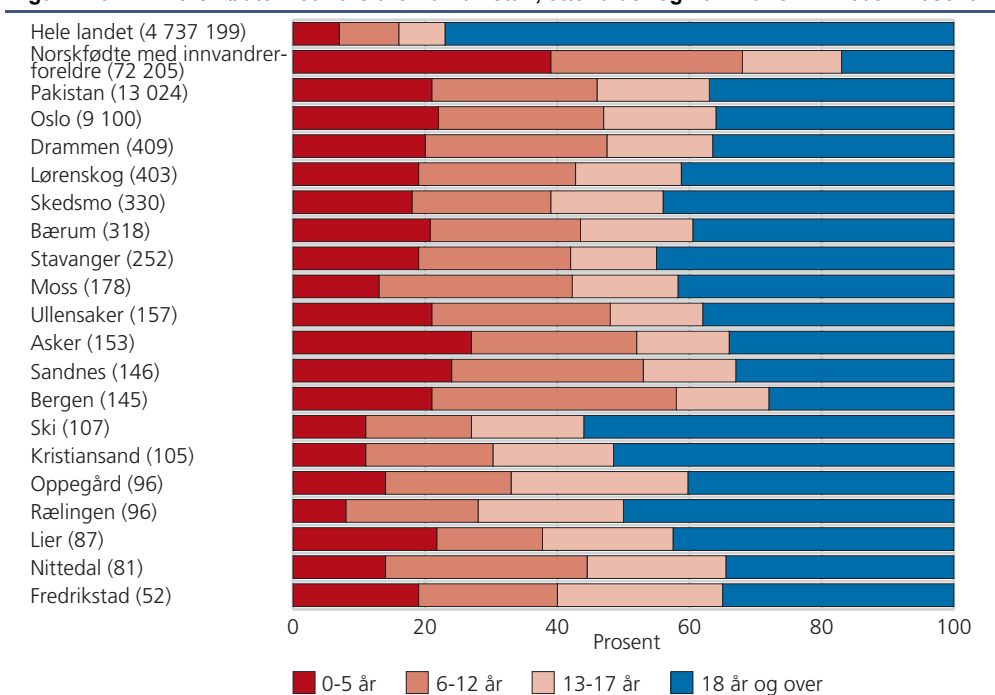
alderen 25-66 år. Det samme mønsteret ser vi for alle kommunene (Figur 12.5). Men mange er 40 år og eldre, f. eks hele 51 prosent i Ski, Lørenskog, Nittedal, Stavanger. Dette gjelder 35 prosent for befolkningen ellers.

Figur 12.5. Innvandrere fra Pakistan, etter alder og kommune 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 12.6. Norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Norskfødte med innvandrerforeldre fra Pakistan er den gruppen med størst andel over 20 år av de gruppene vi her ser på, 26 prosent. Dette skyldes at innvandrere fra Pakistan har relativt lang botid i Norge sammenlignet med mange andre innvandrergrupper, og at mange av deres barn har rukket å bli store. Men norskfødte med pakistanske innvandrerforeldre er fremdeles ganske unge, og langt yngre enn befolkningen generelt. Av i alt 13 000 norskfødte med innvandrerforeldre fra

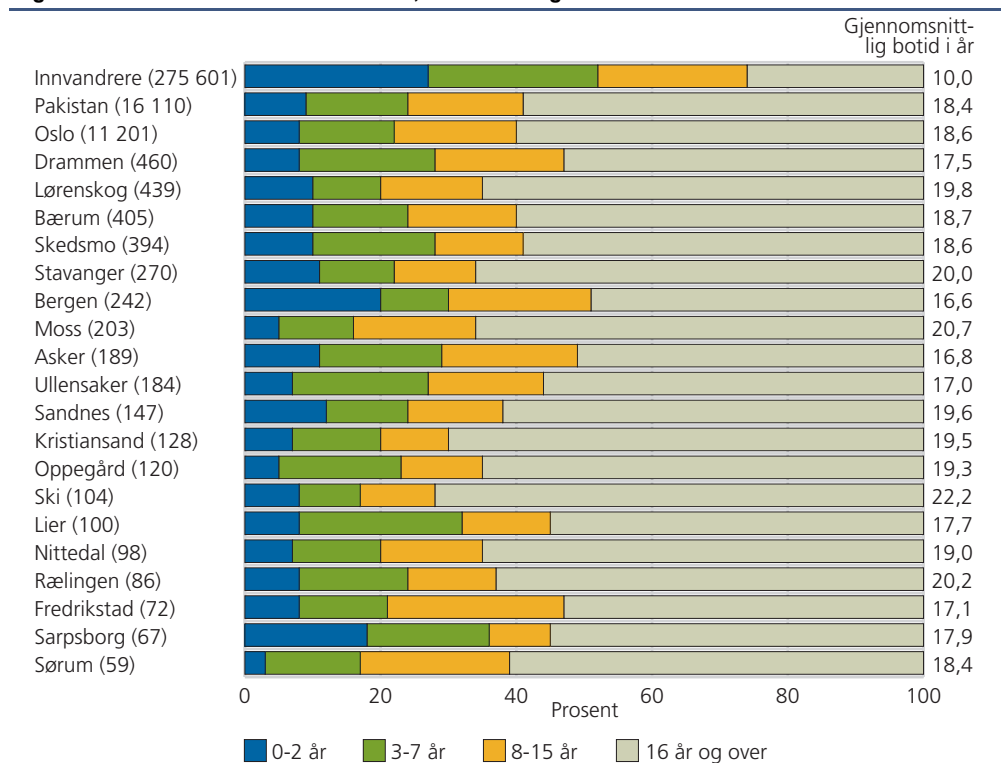
Pakistan var 63 prosent under 18 år per 1.1.2008 mot 83 prosent blant norskfødte med innvandrerforeldre generelt, og kun 23 prosent for hele befolkningen sett under ett (Figur 12.6). Av de 9 100 norskfødte som bor i Oslo er 64 prosent under 18 år.

12.5. Lang botid i alle kommuner

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Mange pakistanere har bodd lenge i Norge. Blant alle pakistanske innvandrere bosatt i Norge, hadde 60 prosent bodd i Norge i mer enn 16 år ved inngangen til 2008, mot 26 prosent for innvandrere generelt. For de pakistanske innvandrere i Oslo gjaldt dette 61 prosent. Alle kommuner i Figur 12.7 viser samme mønster med lang botid, men for noen kommuner er tallene små.

Figur 12.7. Innvandrere fra Pakistan, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandrere sett under ett har en gjennomsnittlig botid på 10 år, men for de pakistanske innvandrerne er den 18,4 år (Figur 12.7). I Oslo er gjennomsnittlig botid 18,6 år. I Moss, Rælingen og Ski er gjennomsnittlig botid over 20 år. Lavest er den i Bergen med 16,6 år.

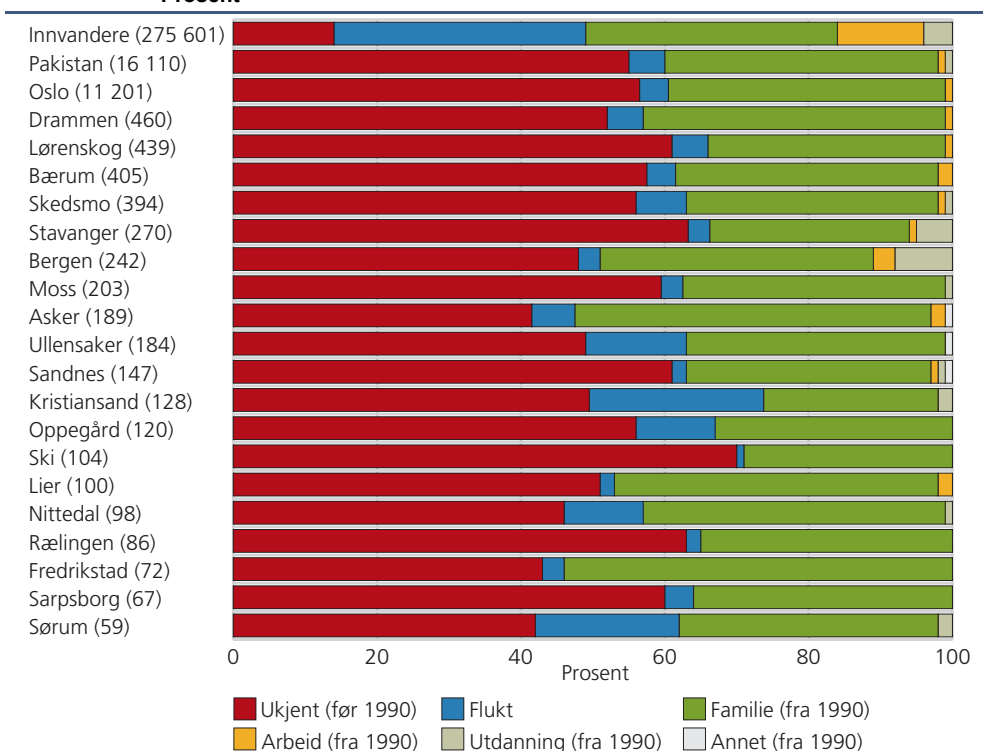
12.6. Arbeid og familie viktigste innvandringsgrunner

Som nevnt over kom de første pakistanerne til Norge som arbeidsinnvandrere. Etter innvandringsstoppen i 1974/75 har de pakistanske innvandrerne hovedsaklig kommet gjennom familiegjenforening eller familieetablering. Figur 12.8 viser hovedårsaken til innvandringen for pakistanske innvandrere bosatt i Norge, men gjelder i hovedsak for personer som innvandret mellom 1990 og 2007 (se boks om innvandringsgrunn). Den store arbeidsinnvandringen på 70- og 80-tallet vises som en vesentlig del av "ukjent" i figuren. Derimot ser vi tydelig at det er svært få som

er kommet til Norge på grunn av arbeid etter 1990, og langt færre en det som er tilfellet for innvandrere generelt.

Blant dem som har innvandret fra Pakistan, har rundt 4 av 10 kommet gjennom familieinnvandring. Flertallet av de familieinnvandrede er kvinner (Se Daugstad 2008a). Familieinnvandring er den hyppigste årsaken til innvandringen fra Pakistan i perioden 1990-2007. Dette gjelder hovedstaden så vel som de fleste kommunene i Figur 12.8, med unntak av Kristiansand der flere også er kommet på grunn av flukt etter 1990. I Stavanger og Bergen kom henholdsvis 5 og 8 prosent på grunn av utdanning.

Figur 12.8. Innvandrere fra Pakistan, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Statistikken over innvandringsgrunn

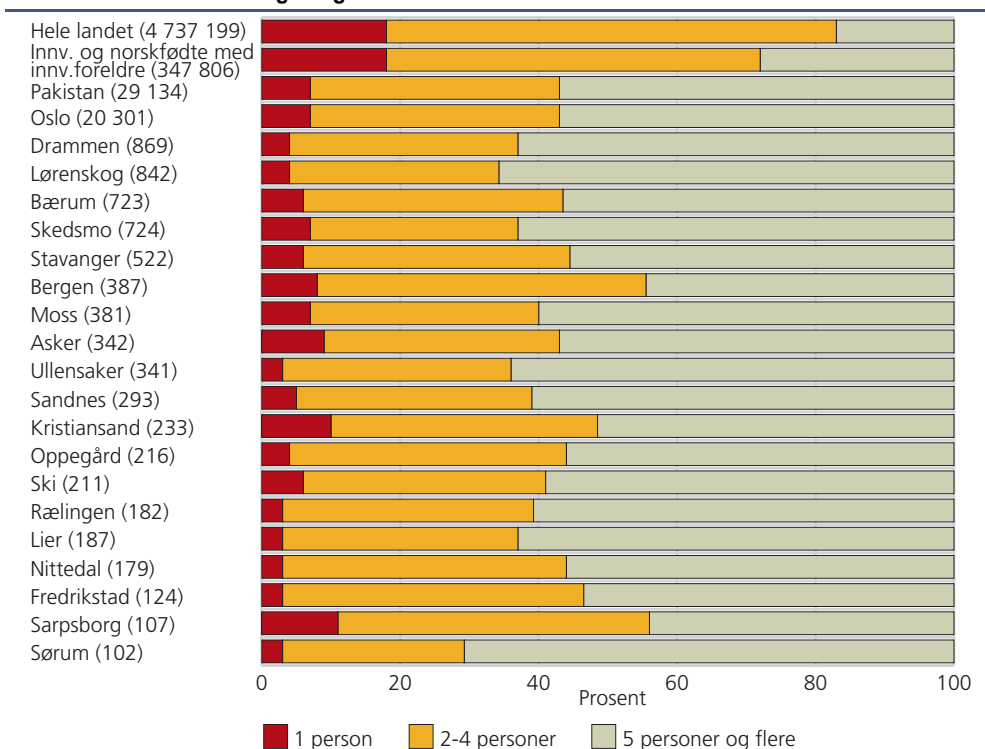
Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

12.7. Mange flerfamiliehusholdninger i Oslos forsteder

Innvandrere fra Pakistan og deres norskfødte barn er den gruppen blant de utvalgte landene i rapporten hvor størst andel bor i store husholdninger (5 personer eller mer). 57 prosent bodde i husholdninger med fem personer eller mer ved inngangen til 2008, mot 17 prosent i hele befolkningen og 28 prosent blant alle innvandrere og deres norskfødte barn sett under ett (Figur 12.9). Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden. Det var 7 prosent som bodde alene mot 17 prosent i hele befolkningen. Pakistanere hadde den laveste andelen aleneboere blant de største innvandrergroppene.

De fleste bor i husholdninger med flere enn 5 personer (Figur 12.9), bortsett fra i Sarpsborg og i Bergen. Her bor det noen flere i husholdninger med 2-4 personer.

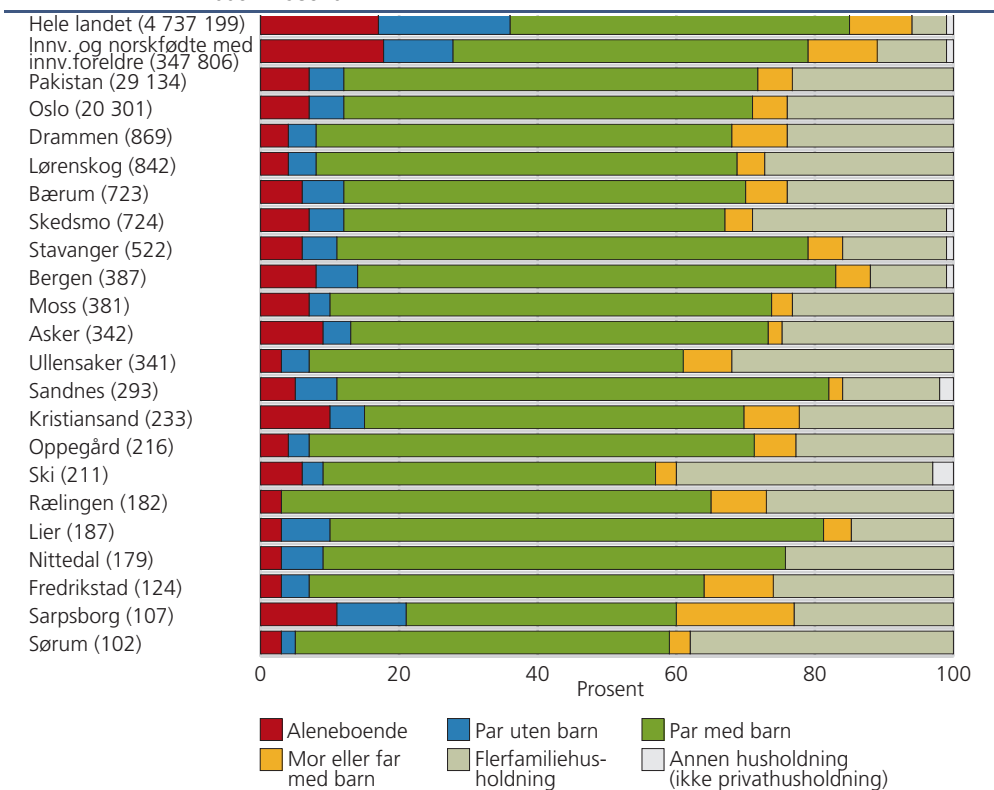
Figur 12.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Sammenlignet med befolkningen ellers er det mer vanlig med flerfamiliehusholdninger blant pakistanske innvandrere og deres norskfødte barn, 5 mot 23 prosent. Dette er særlig typisk for forstedene til Oslo, som Lørenskog, Skedsmo, Ullensaker, Ski og Rælingen. Blant alle innvandrere og norskfødte i Norge sett under ett bor 10 prosent i flerfamiliehusholdninger. Kun 7 prosent av de pakistanske innvandrerne og deres norskfødte barn bor alene, mot 17 prosent i hele befolkningen. Husholdningstypen som er vanligst i alle kommuner er par med barn (Figur 12.10).

Figur 12.10. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter husholdningstype. 1.1. 2008. Prosent

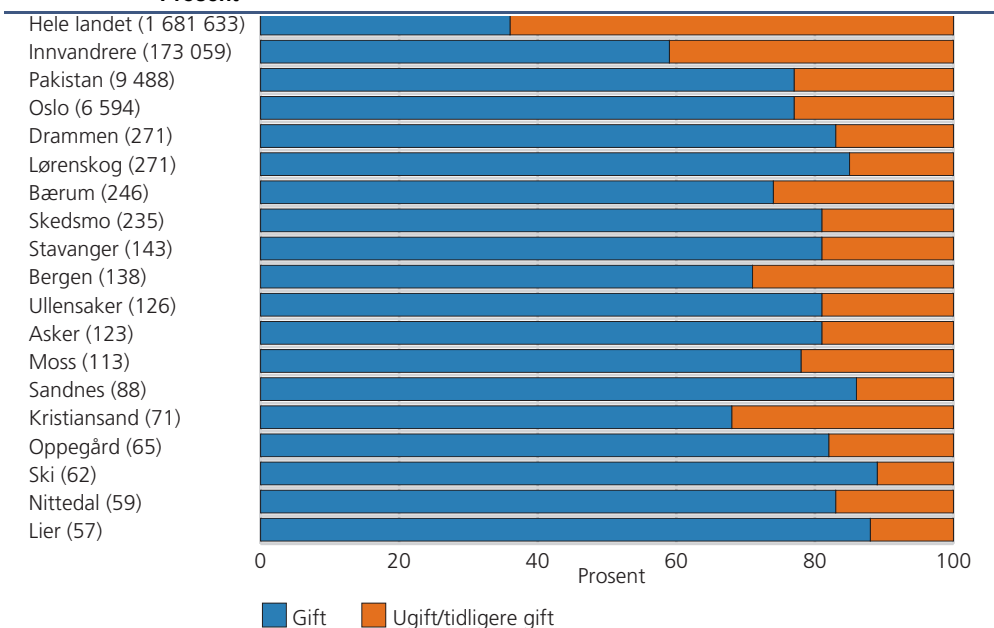

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

12.8. Tre av fire pakistanske innvandrere er gift

77 prosent av alle pakistanske innvandrere i alderen 20-45 år i Norge var gift ved inngangen til 2008. Dette gjelder 36 prosent for befolkningen ellers. Det samme gjelder for Oslo og det samme mønsteret gjelder for alle de kommunene hvor det bor flest pakistanske innvandrere (Figur 12.11). Blant pakistanske innvandrere er ekteskapet ofte en forutsetning for at de har innvandret til Norge, mange kommer nettopp på grunn av familieetableringer.

Figur 12.11. Innvandrere fra Pakistan, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Ved å bare se på giftermål får vi ikke med store deler av de parene som faktisk dannes utenfor ekteskap. Samboerskap er imidlertid ikke vanlig blant pakistanske innvandrere eller deres barn. Ved inngangen til 2008 var 13 prosent av befolkningen 18 år eller eldre samboere, mot 1 prosent blant de pakistanske innvandrere og norskfødte med pakistanske foreldre.

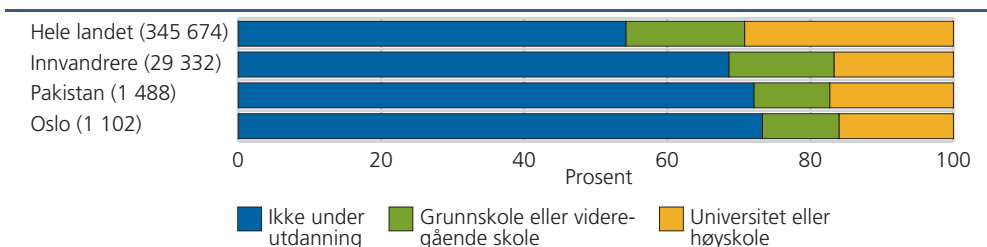
12.9. En av fire under utdanning

Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent var under høyere utdanning og 15 prosent gikk på grunnskole eller videregående skole.

Ved inngangen til 2008 var 1 488 innvandrere fra Pakistan i alderen 19-24 år bosatt i Norge, og nesten alle bodde i Oslo (1 102). Alle de andre kommunene hadde færre enn 50 pakistanske innvandrere i denne aldersgruppen. For landet under ett var pakistanske innvandrere i alderen 19-24 år i noe mindre grad under utdanning enn snittet for innvandrere i samme alder, 28 mot 31 prosent (Figur 12.12). Dette er likevel en høyere andel enn de to andre etablerte arbeidsinnvandrergroppene, Tyrkia og Marokko, hvor kun 21 og 15 prosent var under utdanning. Andel pakistanske innvandrere under høyere utdanning var derimot som innvandrersnittet, 17 prosent, mens en noe mindre andel gikk på grunnskole/videregående skole (11 prosent).

Siden de aller fleste pakistanske innvandrere 19-24 år var bosatt i Oslo, skiller ikke Oslo seg nevneverdig fra landssnittet i andel under utdanning – 16 prosent var under høyere utdanning og 11 prosent i grunnskole/videregående skole.

Figur 12.12. Innvandrere fra Pakistan, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

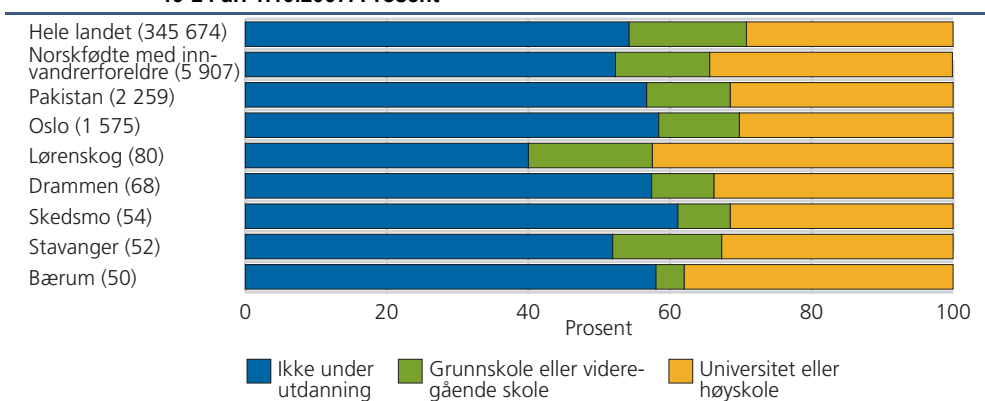
Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

12.10. En av tre norskfødte under høyere utdanning

Generelt tok norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 19-24 i noe større grad utdanning høsten 2007 enn hele befolkningen sett under ett, 48 mot 46 prosent. Forskjellen er mest markant i andel som var under høyere utdanning: 34 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre gikk på høyskole eller universitet, mot 29 prosent i hele befolkningen.

43 prosent av de norskfødte i alderen 19-24 år med pakistanske innvandrerforeldre (Figur 12.13), var under utdanning høsten 2007, altså noe sjeldnere enn for alle norskfødte i samme aldersgruppe med innvandrerforeldre (48 prosent). Dette er likevel en høyere andel enn norskfødte med foreldre fra Tyrkia og Marokko (henholdsvis 32 og 39 prosent). 32 prosent av norskfødte med pakistanske innvandrerforeldre var under høyere utdanning, noe høyere enn landsgjennomsnittet, men noe lavere enn for alle norskfødte med innvandrerforeldre i samme aldersgruppe isolert sett. Det er betraktelig høyere enn de med foreldre fra Tyrkia og Marokko (20 og 21 prosent).

Figur 12.13. Norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Oslo ligger, som naturlig er, omtrent på landsgjennomsnittet når vi ser på andel norskfødte med pakistanske innvandrereforeldre under utdanning i alderen 19-24 år (42 prosent) – 30 prosent var under høyere utdanning, og 11 prosent i grunnskole/videregående skole.

Alle de andre kommunene i Figur 12.13 har færre enn 100 norskfødte i alderen 19-24 år med pakistanske innvandrereforeldre, så variasjonen mellom dem kan skyldes tilfeldigheter. Lørenskog skiller seg likevel fra de andre kommunene med en langt høyere andel under utdanning, hele 60 prosent (av 80 personer).

12.11. Lav andel innvandrerkvinner i arbeidsstyrken i alle kommuner

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, det vil si enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007 (Tabell 12.2). Blant menn var 87 prosent sysselsatt, mot 81 prosent blant kvinner. Det vil si at yrkesaktiviteten i denne aldersgruppa generelt er svært høy. Andel i arbeidsstyrken var lavere blant innvandrere, 70 prosent. Blant innvandrere var 73 prosent av mennene sysselsatt, og 58 prosent av kvinnene, altså lavere enn snittet for befolkningen, og særlig lavere blant kvinnene.

Andelen pakistanske innvandrere 25-54 år innenfor arbeidsstyrken (både sysselsatt og arbeidsledig) i 4. kvartal i 2007 var betraktelig lavere enn blant innvandrere generelt, 58 prosent. Det er hovedsakelig den spesielt lave andelen blant pakistanske kvinner som trekker snittet ned. Ved 4. kvartal 2007 var kun 39 prosent av kvinnene fra Pakistan innenfor arbeidsstyrken, mens dette gjaldt for 63 prosent av innvandrerkvinner generelt (Tabell 12.2). Innvandremenn fra Pakistan skiller seg ikke fra innvandremenn generelt; 77 prosent i samme aldersgruppe var innenfor arbeidsstyrken. Generelt, både for hele befolkningen og for innvandrere, er kvinner i større grad enn menn utenfor arbeidsstyrken. Men for pakistanske innvandrere er denne kjønnsforskjellen spesielt stor. Til tross for at innvandrere fra Pakistan har lang botid, er det altså en høy andel av kvinnene som er helt utenfor arbeidsmarkedet, verken som sysselsatte eller registrert arbeidsledige – dette gjelder for dobbelt så mange pakistanske kvinner som for pakistanske menn.

Den lave andelen innenfor arbeidsstyrken, og den særlig lave andelen blant kvinnene, er et felles trekk ved alle de tre etablerte arbeidsinnvandrergroppene Pakistan, Tyrkia og Marokko, til tross for at alle groppene har lang botid i Norge. Blant disse tre er det likevel klart pakistanere som har størst forskjell mellom kvinners og menns deltakelse i arbeidsstyrken.

Tabell 12.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra Pakistan, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Pakistan	10 595	54	4	42	7
Menn	5 327	74	3	23	4
Kvinner	5 268	34	5	61	14
Oslo	7 343	54	4	42	7
Menn	3 703	74	3	23	4
Kvinner	3 640	33	5	61	14
Drammen	311	53	6	41	10
Menn	158	78	4	18	5
Kvinner	153	26	8	66	23
Lørenskog	293	57	6	36	10
Menn	151	81	5	13	6
Kvinner	142	32	8	61	20
Bærum	268	63	2	35	3
Menn	130	85	1	14	1
Kvinner	138	41	3	56	7
Skedsmo	251	58	4	38	6
Menn	124	80	3	17	4
Kvinner	127	37	4	59	10
Stavanger	185	50	5	45	9
Menn	94	71	4	24	6
Kvinner	91	27	5	67	17
Bergen	159	50	8	42	14
Menn	89	64	9	27	12
Kvinner	70	33	7	60	18
Ullensaker	134	56	2	42	4
Menn	64	75	2	23	2
Kvinner	70	39	3	59	7
Asker	134	56	4	40	6
Menn	70	74	4	21	5
Kvinner	64	36	3	61	8
Moss	123	49	4	47	8
Menn	60	58	0	42	0
Kvinner	63	40	8	52	17
Sandnes	104	49	3	48	6
Oppegård	87	59	2	39	4
Kristiansand	76	45	8	47	15
Ski	74	50	5	45	10
Nittedal	72	63	1	36	2
Lier	62	61	2	37	3
Rælingen	58	50	9	41	15

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

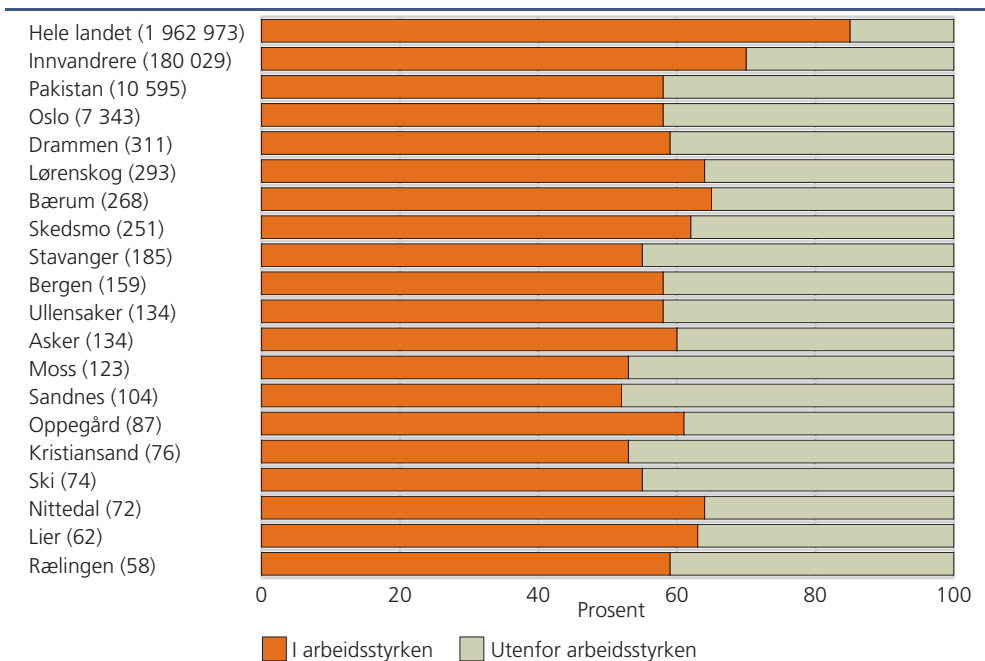
Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

Kommunene varierer i relativt liten grad når det gjelder pakistanske innvandrere innenfor arbeidsstyrken. Mønsteret med lav andel pakistanske kvinner i arbeidsstyrken og rundt landssnittet for pakistanske innvandrermenn, er gjeldende i alle kommuner (Tabell 12.2). Andelen i arbeidsstyrken i Oslo var 58 prosent, det samme som for alle pakistanske innvandrere i landet sett under ett. Drammen og

Bergen lå også rundt snittet (59 og 58 prosent). Andre byer lå imidlertid noe under snittet; Stavanger, Moss, Sandnes og Kristiansand. De fleste forstadskommunene rundt Oslo hadde en noe høyere andel pakistanere innenfor arbeidsstyrken enn i hovedstaden; Lørenskog, Bærum, Skedsmo, Asker, Oppegård, Nittedal og Rælingen (Figur 12.14).

Figur 12.14. Innvandrere fra Pakistan, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

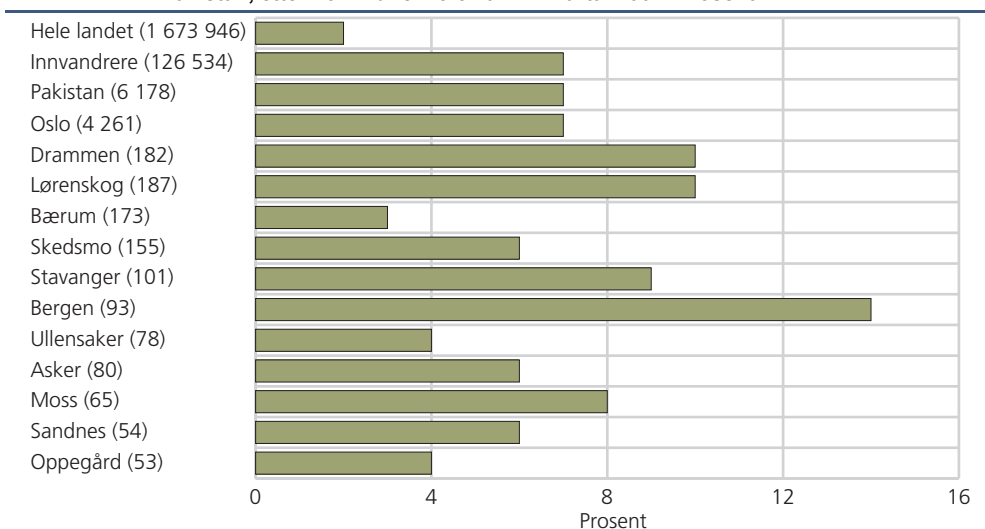

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunestørrelse/kommunetype.

12.12. Lavest ledighet i Bærum

Figur 12.15. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Pakistan, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Av alle pakistanske innvandrere i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 4 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007. Dersom man regner

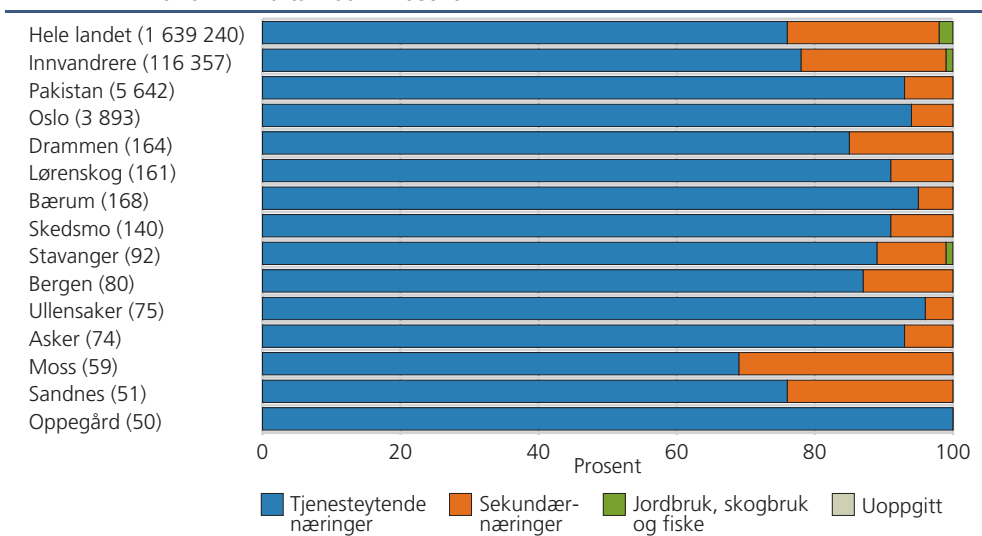
arbeidsledighet på denne måten er det liten variasjon mellom kommunene. En mer vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var 7 prosent pakistanske innvandrere i alderen 25-54 år arbeidsledige ved 4. kvartal 2007. Det er en del variasjon mellom kommunene (Figur 12.15). I Oslo var arbeidsledigheten det samme som landssnittet, 7 prosent av arbeidsstyrken. I andre byer, Drammen, Stavanger og Bergen var arbeidsledigheten i samme gruppe høyere enn i hovedstaden. I Lørenskog var arbeidsledigheten høyere enn i Oslo og landssnittet, mens det var lavere i de andre forstadskommunene vist i Figur 12.15.

12.13. Mange arbeider innenfor transport, lagring og kommunikasjon

De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent ved 4. kvartal i 2007. Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 78 prosent. Pakistanske innvandrere i arbeid jobbet oftere innenfor en tjenesteytende næring, hele 93 prosent. Blant disse jobbet de fleste med transport, lagring og kommunikasjon. Pakistanere var i større grad i en tjenesteytende næring enn dem fra Tyrkia (85 prosent) og fra Marokko (89 prosent).

Det var liten variasjon mellom kommunene etter hvilken næring pakistanske innvandrere jobbet innenfor. I Oslo og Bærum var det relativt sett noen flere enn landssnittet innenfor en tjenesteytende næring, mens det i Drammen og Lørenskog var noen færre.

Figur 12.16. Yrkesaktive innvandrere fra Pakistan, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Næringsfordeling

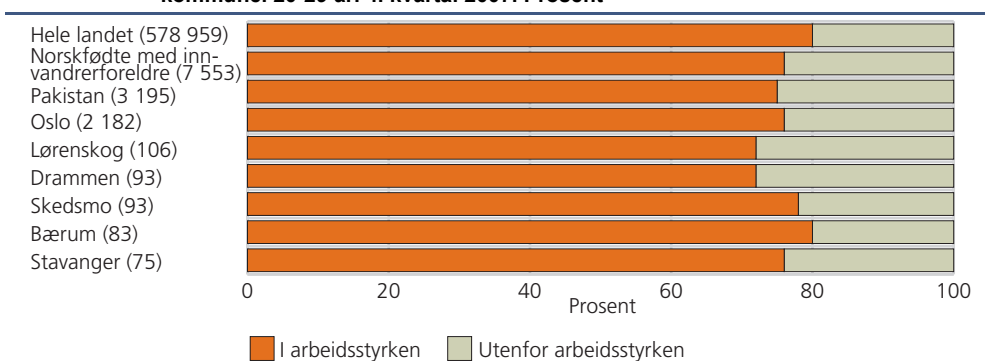
Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien "Tjenesteytende næring" innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trykdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien "Sekundærnæring" innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

12.14. Tre av fire norskfødte i arbeidsstyrken

I alderen 20-29 år var 80 prosent av hele befolkningen innenfor arbeidsstyrken ved 4. kvartal 2007. Norskfødte i samme alder med innvandrerforeldre var noe sjeldnere i arbeidsstyrken, 76 prosent. Norskfødte med innvandrerforeldre fra Pakistan skiller seg lite fra dette, med 75 prosent.

Norskfødte med pakistanske innvandrerforeldre i Oslo skiller seg ikke fra snittet for landet sett under ett. Det var små variasjoner mellom de andre kommunene som er vist i Figur 12.17.

Figur 12.17. Norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 20-29 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

12.15. Lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet i Østfoldsbyene

Blant hele befolkningen sett under ett bodde halvparten i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007 (Figur 12.18). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).

Dersom vi kun ser på pakistanske innvandrere og deres norskfødte barn, bodde de sjeldnere i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for alle innvandrere og deres barn (26 prosent). Det var altså noe vanligere at pakistanske innvandrere bodde i husholdninger hvor en betydelig andel av samlet inntekt bestod av offentlig overføring enn snittet for alle innvandrere, tre av fire bodde i husholdninger med lav eller middels lav grad av økonomisk selvhjulpenhet. Andelen i husholdninger med aller lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet (det vil si at overføringer står for 44 prosent eller mer av inntekten) var på 38 prosent av de med pakistansk bakgrunn. Dersom vi ser på de to andre etablerte arbeidsinnvandrergroppene kommer pakistanere best ut når det gjelder økonomisk selvhjulpenhet. 42 prosent av tyrkere bodde i husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet, mens dette gjaldt for hele 51 prosent av dem med bakgrunn fra Marokko.

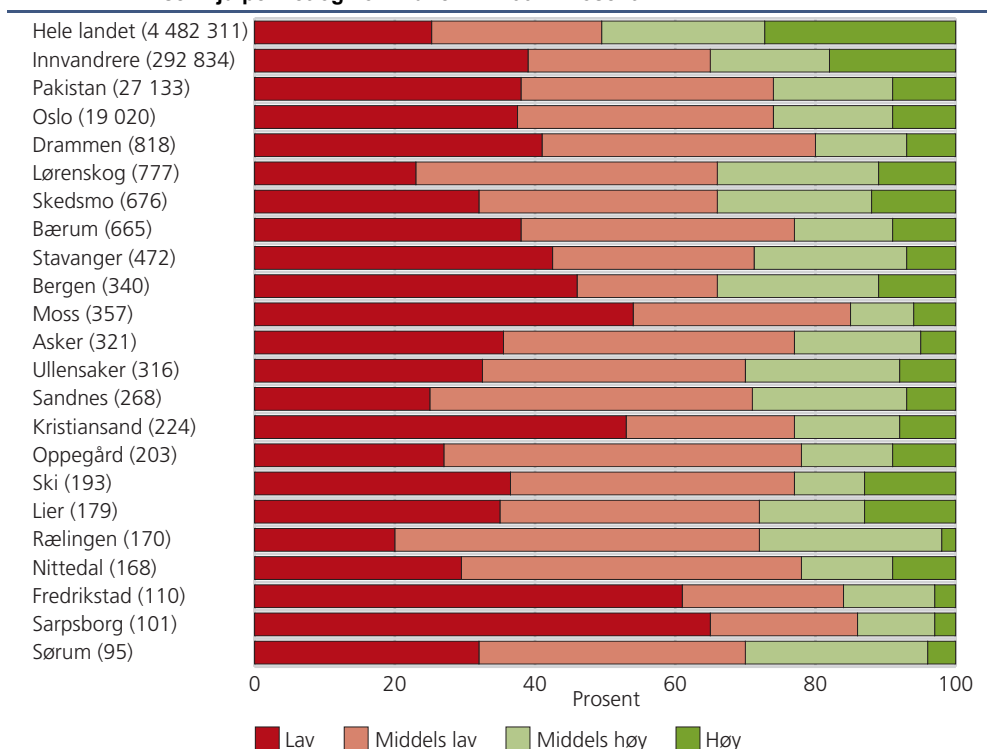
Det var noe variasjon mellom kommunene når det gjelder andel pakistanere i husholdninger med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet. I Oslo var det omtrent samme andel som landet sett under ett, 73 prosent hadde lav eller middels lav grad av økonomisk selvhjulpenhet. Drammen hadde relativt sett noen flere med liten grad av økonomisk selvhjulpenhet. Som vist i Figur 12.15 var også arbeidsledigheten her noe høyere enn landssnittet. Forstadskommunene rundt Oslo varierer en del når det gjelder pakistaneres grad av økonomisk selvhjulpenhet. I Lørenskog, Skedsmo og Ullensaker hadde pakistanere høyere grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet blant pakistanere, mens de hadde lavere grad av økonomisk selvhjulpenhet i Bærum og Asker

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen "økonomisk selvhjulpenhet" er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenger er holdt utenfor), alderspensjon, tjenstepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenger og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien "lav" har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. "Middels lav" innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. "Middels høy" innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens "høy" betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Figur 12.18. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntekststatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Pakistanske innvandrere og deres norskfødte barn i Østfoldbyene Moss, Fredrikstad og Sarpsborg bodde i større grad i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet sammenlignet med landsgjennomsnittet, og det var særlig mange i kategorien med aller lavest økonomisk selvhjulpenhet. Kristiansand skiller seg også ut med en relativt høy andel pakistanere i husholdninger med lav økonomisk selvhjulpenhet, men kommer likevel noe bedre ut enn byene i Østfold. Som vist tidligere i kapittelet har både Moss og Kristiansand en lav andel innenfor arbeidsstyrken.

12.16. Oppsummering

Ved inngangen til 2008 bodde det 29 134 pakistanske innvandrere og norskfødte med pakistanske innvandrerforeldre i Norge. 94 prosent bodde i de 20 kommunene som belyses i denne rapporten, og hele 70 prosent bodde i Oslo. Av de store innvandrergruppene i Norge er det bare marokkanere som er mer sentralisert til Oslo. I hovedstaden utgjorde pakistanere og deres barn 3,6 prosent av befolkningen, den klart høyeste konsentrasjonen av noen landgruppe i kommunene i Norge. I tillegg til Oslo, er det særlig i forstadskommunene rundt Oslo det bor personer med pakistansk bakgrunn.

Over halvparten av innvandrerne fra Pakistan er kommet til Norge før 1990, hovedsakelig som arbeidsinnvandrere. De har lang botid i Norge og har levd store deler av livet her. Etter 1990 er de fleste kommet til Norge på grunn av familie. Mange har rukket å få relativt voksne barn som i sin tur er i ferd med å etablere seg med familie og i arbeidslivet. Av de store innvandrergruppene er det bare blant pakistanere vi finner nesten like mange norskfødte som innvandrere. 45 prosent av de med pakistansk bakgrunn er født i Norge. Innvandrere og norskfødte med pakistansk bakgrunn bor i større grad enn andre landgrupper i relativt store husholdninger. Over halvparten bor i husholdninger med fem personer eller flere og om lag en fjerdedel bor i flerfamiliehusholdninger.

I Oslo bor de fleste med pakistansk bakgrunn i indre- eller ytre øst og syd. Blom (2006) finner at de som bor i østre deler av Oslo gjerne søker seg til kommuner øst for Oslo, mens de fra vest trekker vestover. Nabokommunene øst og syd for Oslo, slik som Lørenskog, Rælingen, Nittedal og Ski er eldre tilflyttingskommuner. Som vi har sett er dette kommuner hvor pakistanske innvandrere i enda større grad enn i Oslo kom før 1990, har lang botid i Norge og høyere gjennomsnittsalder enn i hovedstaden. De norskfødte med foreldre fra Pakistan er gjennomsnittlig også noe eldre enn i hovedstaden, hvilket kan bety at de er blitt boende i kommunen med sine foreldre og at det er kommet innflyttere fra Oslo i etableringsfasen.

Pakistanske innvandrere i alderen 19-24 år er under utdanning i litt mindre grad enn andre innvandrere. Norskfødte 19-24 år med innvandrerforeldre er noe sjeldnere under utdanning enn snittet for norskfødte med innvandrerforeldre.

Det er svært få pakistanske innvandrerkvinner i arbeidsstyrken (25-54 år) – hele 38 prosentpoengs forskjell mellom kvinner og menn. Andel pakistanere i arbeidsstyrken er høyere i forstadskommunene rundt Oslo enn i andre kommuner. Pakistanere og dere norskfødte barn bor ofte i husholdninger med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet enn innvandrere for øvrig og befolkningen i alt. Noen av forstadskommunene ligger bedre an, men ikke alle.

Generelt kjennetegnes innvandrere fra både Pakistan, Tyrkia og Marokko med at de har relativt lang botid, og at de likevel har en lav andel innenfor arbeidsstyrken. Dette gjelder særlig innvandrere fra Pakistan og Marokko (58 og 59 prosent), mens 65 prosent blant de fra Tyrkia er innenfor arbeidsstyrken. Men mennene fra Pakistan, og til en viss grad fra Tyrkia, er like ofte i arbeidsstyrken som snittet for innvandrer menn. Det er kvinnene fra disse to landene som særlig står helt utenfor arbeidsstyrken, og dette er spesielt tydelig blant de fra Pakistan. Innvandrere fra alle tre land bor oftere i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for innvandrere.

13. Polen som landbakgrunn

Det bodde til sammen over 32 000 polske innvandrere og norskfødte med polske foreldre i Norge ved inngangen til 2008. Til sammen utgjorde disse den største innvandrerguppen i Norge. Norskfødte med polske innvandrereforeldre utgjorde 4 prosent av alle med polsk bakgrunn, eller 1430 personer. Dette er lavt sammenlignet med de andre større innvandrerguppene, som Pakistan (45 prosent), Irak (21 prosent) og Somalia (26 prosent). Polakker som bor i Norge har svært kort botid, sammenlignet med disse gruppene. Dette forklarer noe av den store forskjellen i andelen norskfødte med innvandrereforeldre. Dessuten har mange polakker kommet til Norge bare for å arbeide her en kort tid.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrereforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrereforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

13.1. Polske innvandrere i 381 kommuner

Det bor polske innvandrere i 381 kommuner, det vil si at de bor i en svært stor andel av Norges 430 kommuner. I 67 av kommunene bor det 3 eller færre med slik bakgrunn. Polakker har sammen med thailandske innvandrere den mest spredte bosettingen blant de gruppene vi ser på i denne rapporten. Tabell 13.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med bakgrunn fra Polen, i alt 59 prosent av de med bakgrunn fra Polen. Det er med andre ord mange kommuner som ikke er med i dette kapitlet, til tross for at det bor relativt mange polakker i kommunen. Polske innvandrere bor noe mer spredt enn andre innvandrergupper, noe som skyldes at dagens innvandring er preget av arbeidsinnvandring, primært til bygge- og anleggsnæringen, men også til andre næringer, mange av dem i distrikts-Norge.

Selv om Polen nå er blitt den største innvandrerguppen til Norge, må vi likevel huske at antallet polakker som oppholder seg i Norge til enhver tid er langt større enn antallet som er registrert bosatte her. Våre data omfatter bare dem som er registrert bosatt i Det sentrale Folkeregisteret. For å bli registrert der må en ha som intensjon å bli i Norge i minst 6 måneder, og en må ha en gyldig tillatelse for det. Mange fra Polen har arbeidstillatelse for kortere tid enn det, og noen kan nok ha flere slike kortvarige tillatelser som følger etter hverandre. Det er etter hvert mulig å ha en tilpasning som langtidspendler mellom Norge og Polen. De som kommer i gruppen "tjenesteytere" skal ikke registreres på samme måte som andre, og heller ikke arbeidskraft som fortsatt arbeider for et polsk firma. Videre vil det nok kunne være en del som burde vært registrert, men som ser seg bedre tjent med ikke å være det, eller som ikke vet at de skulle vært det. De som bor i Norge har en rekke rettigheter som knyttes til det, og det kan derfor bli en økende registrering etter hvert som en får behov for å mobilisere slike rettigheter, til familiegjenforening, tilgang på visse velferdsytelser etc.. Det kan derfor godt hende at den registrerte innvandringen fortsetter å øke også en tid etter at den faktiske tilstrømmingen av

arbeidskraft fra Polen reduseres. Antallet gyldige arbeidstillatelser for polakker var over 53 000 per 1.1.2008 (Utlendingsdirektoratet 2007). Se også Statistisk sentralbyrå (2008a) og Berge m.fl. (2007).

Alle polske innvandrere og norskfødte barn med polske foreldre utgjør 0,7 prosent av alle innbyggere i Norge. De utgjør hele 14 prosent av folketallet i Verran kommune, mens andelen ellers er mye lavere. Det spesielle forholdet for Verran synes å bunne i at en stor bedrift som leverer blant annet rørleggertjenester til annen industri og til anlegg har ansatt et stort antall mannlige polske arbeidstakere, som alle er registret bosatt i Verran, men hvor det store flertallet likevel ikke har noen tilknytning til kommunen, og ikke bor der (Adresseavisa 1. mars 2008). Verran kommune er derfor utelatt fra tabeller (med unntak av Tabell 13.1) og figurer i dette kapitlet. I Haugesund utgjør de 2 prosent av folketallet og i Fredrikstad, Asker, Bærum og Oslo utgjør de mellom 1,5 og 1,2 prosent av kommunens innbyggere. Både i Bergen, Asker og Bærum er polske innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre den største innvandrergruppen i kommunen.

Tabell 13.1 Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Polen, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

	Antall			Prosent norskfødte med innvandrerforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet			
	Befolkningen i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere		Norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre
Hele landet	4 737 199	32 069	30 636	1 433	4	0,7	0,6	0,0	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	6 580	6 210	370	6	1,2	1,1	0,1	20,5	20,3	25,8
Bergen	247 732	2 022	1 968	54	3	0,8	0,8	0,0	6,3	6,4	3,8
Bærum	108 109	1 442	1 351	91	6	1,3	1,2	0,1	4,5	4,4	6,4
Stavanger	119 576	1 272	1 215	57	4	1,1	1,0	0,0	4,0	4,0	4,0
Trondheim	165 182	918	883	35	4	0,6	0,5	0,0	2,9	2,9	2,4
Asker	52 906	746	714	32	4	1,4	1,3	0,1	2,3	2,3	2,2
Haugesund	32 953	681	674	7	1	2,1	2,0	0,0	2,1	2,2	0,5
Sandnes	62 023	597	576	21	4	1,0	0,9	0,0	1,9	1,9	1,5
Drammen	60 138	524	497	27	5	0,9	0,8	0,0	1,6	1,6	1,9
Sarpsborg	51 050	507	476	31	6	1,0	0,9	0,1	1,6	1,6	2,2
Tønsberg	38 390	419	409	10	2	1,1	1,1	0,0	1,3	1,3	0,7
Verran	2 948	415	415	0	0	14,1	14,1	0,0	1,3	1,4	0,0
Kristiansand	78 908	406	388	18	4	0,5	0,5	0,0	1,3	1,3	1,3
Skedsmo	46 140	389	375	14	4	0,8	0,8	0,0	1,2	1,2	1,0
Fredrikstad	71 974	380	359	21	6	0,5	0,5	0,0	1,2	1,2	1,5
Lier	22 698	344	334	10	3	1,5	1,5	0,0	1,1	1,1	0,7
Larvik	41 717	323	314	9	3	0,8	0,8	0,0	1,0	1,0	0,6
Ålesund	41 833	323	315	8	2	0,8	0,8	0,0	1,0	1,0	0,6
Lørenskog	31 846	321	298	23	7	1,0	0,9	0,1	1,0	1,0	1,6

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

13.2. Flest polske innvandrere i Oslo

Det bor flest polske innvandrere og norskfødte med polske foreldre i Oslo, både i antall og andel. 21 prosent bor i hovedstaden (Tabell 13.1). Andelen blant polakkene som bor i Oslo er altså betydelig større enn den er i hele befolkningen, hvor 12 prosent bor i Oslo. Deretter følger Bergen med 6 prosent og 5 prosent i Bærum, som begge også har en større andel av polakkene enn av befolkningen i Norge. Selv om det bor flest i de mest folkerike kommunene, bor polske innvandrere og norskfødte med polske foreldre mindre konsentrert, og også i større grad i spredtbygde strøk, enn andre mer etablerte innvandrergrupper (som for eksempel Pakistan, Tyrkia og Marokko). Ved inngangen til 2008 bodde 10 prosent av de med polsk bakgrunn i kommuner som SSB definerer som mindre og minst sentrale kommuner. Det tilsvarende tallet var 20 prosent av hele befolkningen. 69

prosent bor i sentrale kommuner. Dette er tilsvarende andel av det vi ser blant de med bakgrunn fra bl.a. Afghanistan, Filippinene og Russland.²⁹

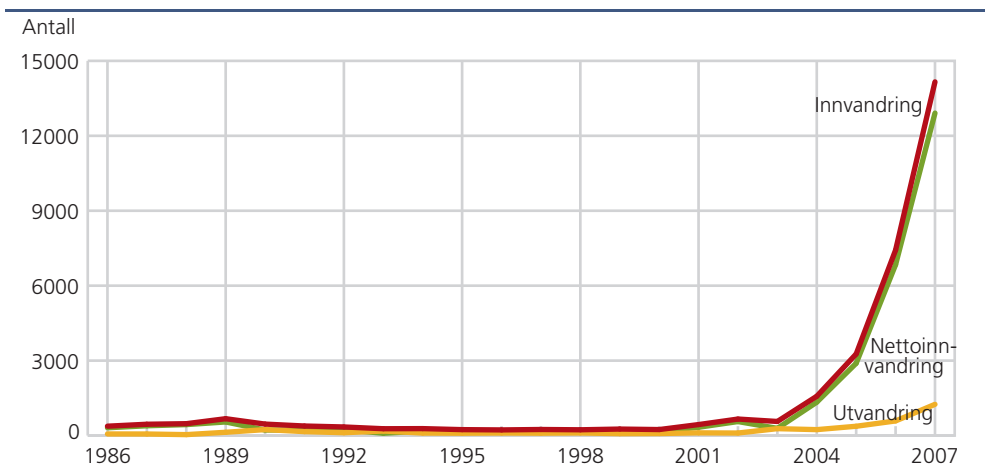
Før Polen kom med i EØS (1. mai 2004) var det en lang tradisjon for polakker å ta sesongarbeid, særlig innenfor jordbruket i Norge. De som deltok her hadde ofte oppholdstillatelse for tre måneder, men det kunne nok hende at en del oppholdt seg noe lenger. Det er lett å tenke seg at mange fortsatte med å arbeide i de miljøene de allerede hadde etablerte kontakter når forholdene for arbeidsvandringer ble lettere. Også Utlendingsdirektoratets tall (Utlendingsdirektoratet 2007) over hvilke politikamre som gir arbeidstillatelser, og det faktum at bare 50 kommuner i Norge ikke har noen polske innvandrere, tyder på at mange fortsatt arbeider i distrikts-Norge.

Som sagt utgjør norskfødte med polske innvandrerforeldre bare 4 prosent av de med polsk bakgrunn i Norge. Andelen er noe høyere i Lørenskog, Fredrikstad, Oslo, Bærum og Sarpsborg. Dette er kommuner der andelen med botid over 16 år relativt sett er høy sammenlignet med snittet for de med polsk bakgrunn (Figur 13.7). Det er også relativt sett noen flere par med barn i disse kommunene (Figur 13.10).

13.3. Rekordhøy innvandring fra Polen i 2007

Innvandringen fra Polen har vært økende siden åpningen for arbeidsinnvandring fra de nye EU-landene i Øst-Europa i 2004. Mens den årlige nettoinnvandringen (innvandring minus utvandring) av polske statsborgere lå på mellom 100 og 400 fram til 2003 (med unntak av knappe 600 i 2002), skjøt innvandringen fart fra 2004 med over 1300 i nettoinnvandring til rekordhøye 13 000 i 2007 (Figur 13.1). Dette gjelder de som registrerer seg i Norge. I tillegg må vi påberegne at det er, og har vært, en rekke polske statsborgere på korttidsopphold her i Norge (Berge m.fl. 2007). Polske statsborgere er den enkeltgruppa som siden 2005 har stått for den største innvandringen til Norge.

Figur 13.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Polen. 1986-2007. Absolutte tall.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandringen til Norge fra Polen kan beskrives gjennom ulike migrasjonsstrømmer. I 1930 var det kun registrert 133 polske statsborgere i Norge, mens det i 1946, etter andre verdenskrig, ble registrert 1 280 i Folke- og bolig tellingen. De var da den 5. største innvandrergruppen i Norge. Dette var personer som ble boende i

²⁹ SSB definerer kommunesentralitet etter avstand til nærmeste tettsted, definert etter tettstedets størrelse. Sentralitet deles inn i 4 ulike grupper. Sentralitet 0: Kommuner som ikke oppfyller kravene om reisetid fra tettstedene (minst sentrale kommuner). Sentralitet 1: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (mindre sentrale kommuner). Sentralitet 2: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (noe sentrale kommuner). Sentralitet 3: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 (landsdelssenter) eller som ligger innenfor 75 minutters (for Oslo: 90 minutters) reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (sentrale kommuner).

Norge etter andre verdenskrig og som ikke returnerte til Polen (Kjeldstadli 2003). Parallelt med dette, murens fall og fram til Polens medlemskap i EU, var det også en del familieetableringer mellom særlig polske kvinner og menn i den øvrige befolkningen, i tillegg til at det kom en del flyktninger. Dette har imidlertid avtatt utover 1990-tallet, og etter at Polen ble EU-medlem har innvandringen først og fremst vært arbeidsinnvandring og familiegjenforeninger til disse.

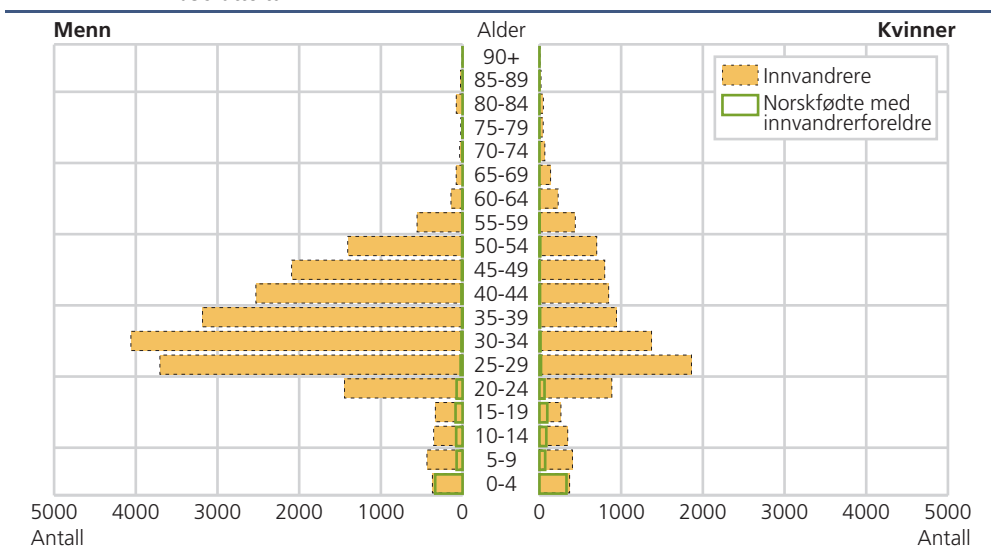
Innvandring og utvandring – skal vi telle statsborgere eller innvandrere?
 Vi har i rapporten valgt å se på inn- og utvandring etter statsborgerskap fordi det trolig er det mest relevante i en innvandringsanalytisk sammenheng. Inn- og utvandringsstatistikk publiseres oftest på den ene av disse to måtene:
 a) Inn- og utvandring fordeles etter fra- og tilflyttingsland, uavhengig av statsborgerskap.
 b) Inn- og utvandring fordeles etter statsborgerskap. Disse kan flytte fra hvilket som helst land, ikke nødvendigvis landet de har statsborgerskap fra.
 Inn- og utvandring etter disse to tellemåtene, vil vise forskjellige tall. Forskjellene skyldes at mange utflyttere ikke oppgir hvilket land de flytter til, samt at flyttestatistikken som viser hvilket land de flytter til også inkluderer statsborgere av andre land, deriblant Norge. Videre ”mister” vi norske statsborgere med utenlandsk bakgrunn i statistikken som viser flyttinger blant utenlandske statsborgere.

13.4. Flest menn i alle kommuner, men nær kjønnsbalanse i Larvik

Blant polske innvandrere er det en klar overvekt av menn (Figur 13.2 og Figur 13.3). De utgjør 68 prosent av alle bosatte polakker i Norge. Særlig i aldersgruppen 20-54 år er det en høy andel menn.

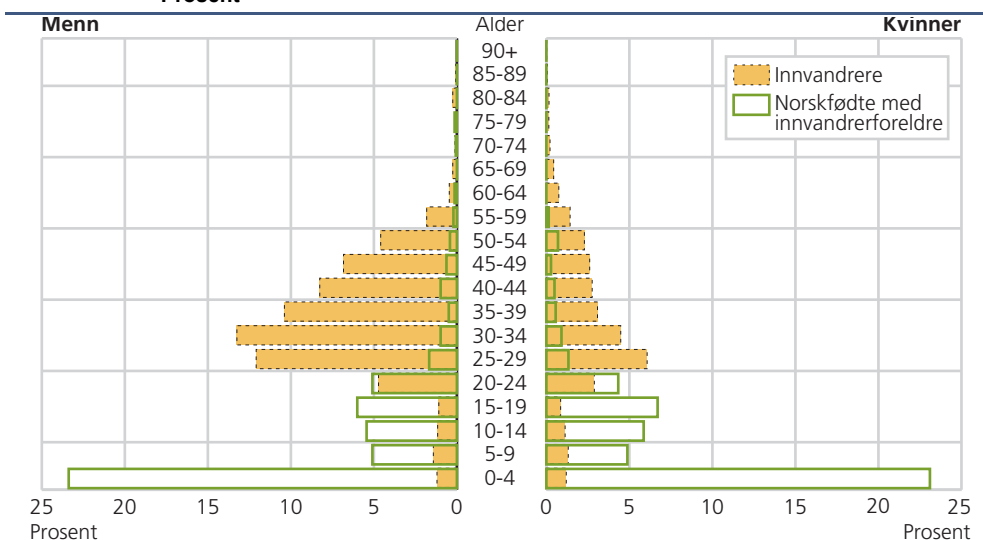
Det er få som er under 20, bare 9 prosent av innvandrerne er i alderen 0-19 år. Denne skjeve alders- og kjønnsfordelingen som vi ser både av befolkningspyramidene og Figur 13.4, er en konsekvens av migrasjonsmønsteret fra Polen til Norge, hvor det primært har vært menn som har innvandret for å jobbe. I etterkant har noen av disse fått familiegjenforening i Norge, som på sikt vil utjevne kjønnsbalansen noe. Trolig vil da også antallet norskfødte med polske innvandrerforeldre øke. I 2008 fikk 4 400 polske statsborgere oppholdstillatelser på grunn av familiegjenforening (Utlendingsdirektoratet 2008).

Figur 13.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Polen, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

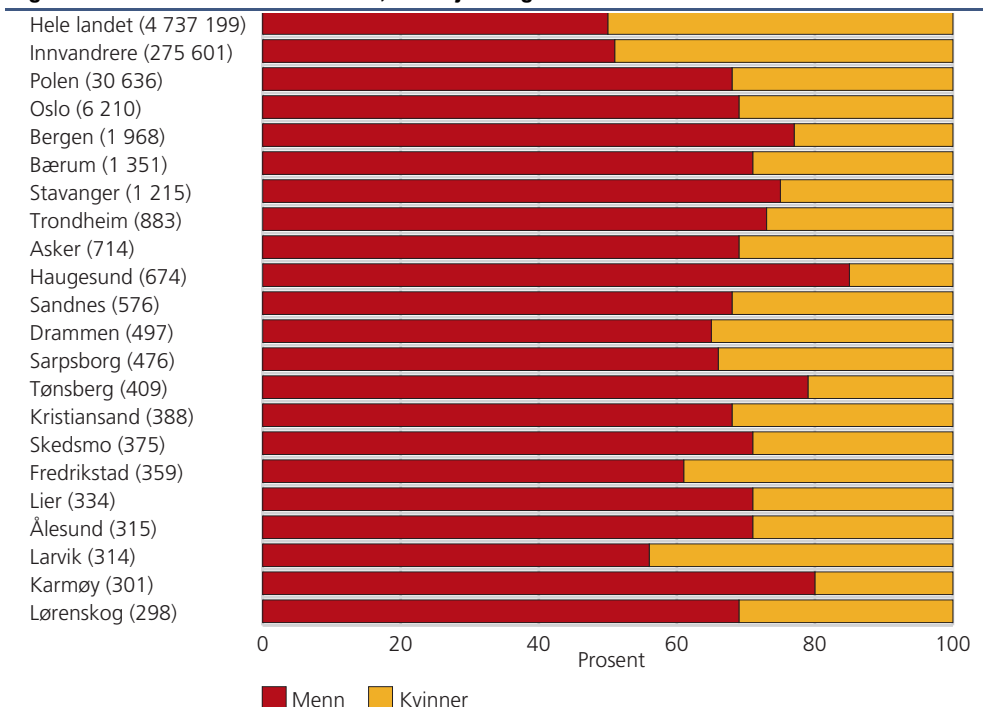
Figur 13.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Polen, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Andelen menn og kvinner er relativ lik i de ulike kommunene. Som vi ser av Figur 13.4, er det små variasjoner mellom andelen kvinner og menn i kommunene vi her ser på. I Haugesund var andelen menn på 85 prosent, godt over snittet for innvandrere fra Polen. Også i Karmøy og Tønsberg var 8 av 10 polske innvandrere menn. I kommuner med flest polske innvandrere, Oslo, Bergen, Bærum, Trondheim og Stavanger, er kjønnsfordelingen jevnere, men fremdeles er andelen menn høyere enn for snittet for alle polakker i Norge. I Larvik var derimot kjønnsfordelingen på 53/47, noe jevnere enn snittet. Som vi skal se, er det relativt sett flere som lever i par med barn der enn i andre kommuner.

Figur 13.4. Innvandrere fra Polen, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

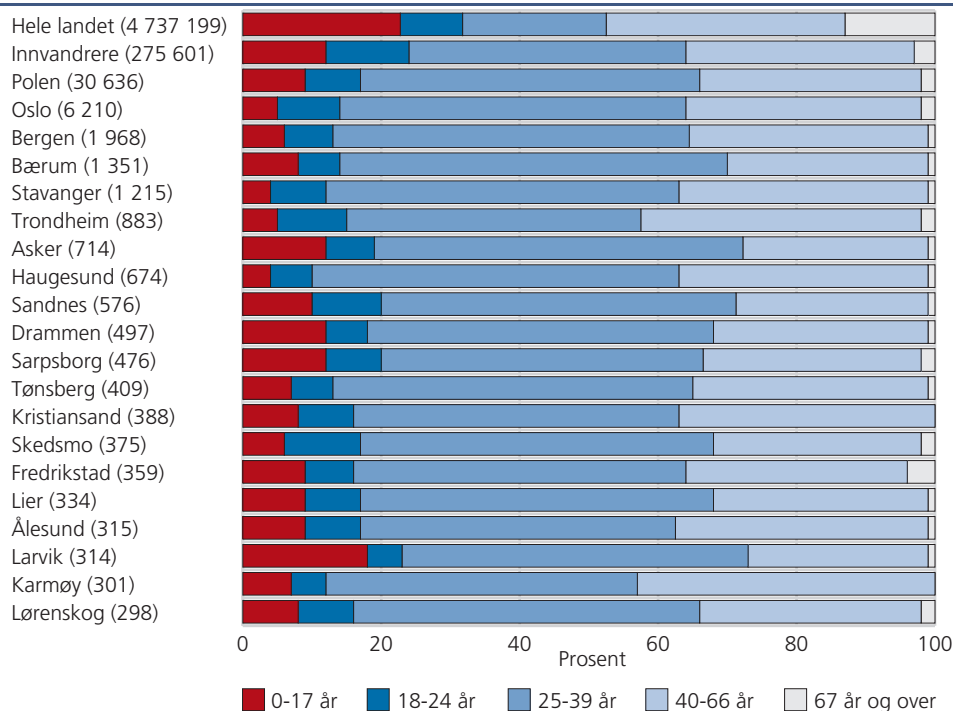
13.5. Relativt flere over førti i Oslo og Bergen

De polske innvandrere og deres norskfødte barn er generelt sett yngre enn gjennomsnittet i Norge (Figur 13.5). Blant innvandrerne var det drøyt 930 personer som hadde nådd en alder på 60 år eller mer per 1.1.2008, det vil si tre prosent av alle innvandrere fra Polen. I hele befolkningen var 20 prosent så gamle på samme tid.

Aldersfordelingen blant polske innvandrere skiller seg også fra den vi finner for hele landet sett under ett ved at det er relativt få som i dag er under 17 år (9 mot 23 prosent). Det er flest i alderen 25-39 år, hele 49 prosent av polske innvandrere er i den alderen. I hele befolkningen er det om lag 20 prosent som er i denne aldersgruppa. Det er en del forskjeller mellom kommunene. I de kommunene med flest polske innvandrere, Oslo og Bergen, er det relativt sett flere 40 år eller eldre enn det er for snittet for alle. I Bærum er det en klar overvekt av unge voksne 25-39 år (56 prosent). I enkelte kommuner er andelen under 17 år noe høyere enn snittet for polske innvandrere, som i Drammen, Larvik, Sarpsborg og Asker. Dette er kommuner der det relativt sett også er ganske mange med kort botid og familier, og hvor det trolig har vært innvandring av familier i større grad enn andre kommuner. Figur 13.8 viser at det er relativt sett mange her som har innvandret på grunn av familie.

Haugesund, som vi så hadde en svært høy andel menn, har også få unge og få over 67 år blant polske innvandrere. Det samme ser vi i Oslo, Stavanger og Trondheim.

Figur 13.5. Innvandrere fra Polen, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

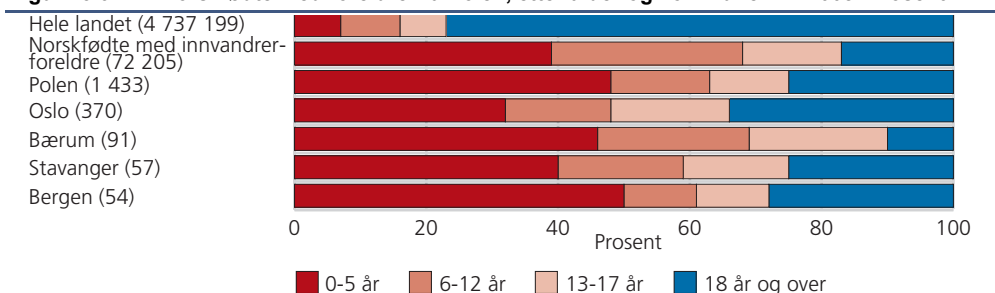
13.6. Få norskfødte

Det er få norskfødte med polske foreldre, kun 1430 personer. Disse utgjør som nevnt bare 4 prosent av de med polsk bakgrunn i Norge, altså langt færre enn for andre større innvandrergrupper. Det er en relativt høy andel norskfødte 18 år og eldre med polske innvandrerforeldre (25 prosent). Disse er barn av de som innvandret som flyktninger i etterkrigstiden. Halvparten er i alderen 0-5 år. Disse

sistnevnte er primært barn av de polske familiene som har slått seg ned her etter Polens EU-medlemskap i 2004.

Som vi ser av Figur 13.6, er det få kommuner vi kan vise her. I Oslo, der det bor flest norskfødte med polske foreldre, er polakkene relativt sett en god del eldre enn snittet for alle. Oslo har en noe høyere andel av innvandrere som har bodd her lengre enn 16 år, og også en noe større flyktingandel enn andre større kommuner. Dette må bety at relativt mange av de tidligste flyktingene fra Polen har slått seg ned i Oslo.

Figur 13.6. Norskfødte med foreldre fra Polen, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

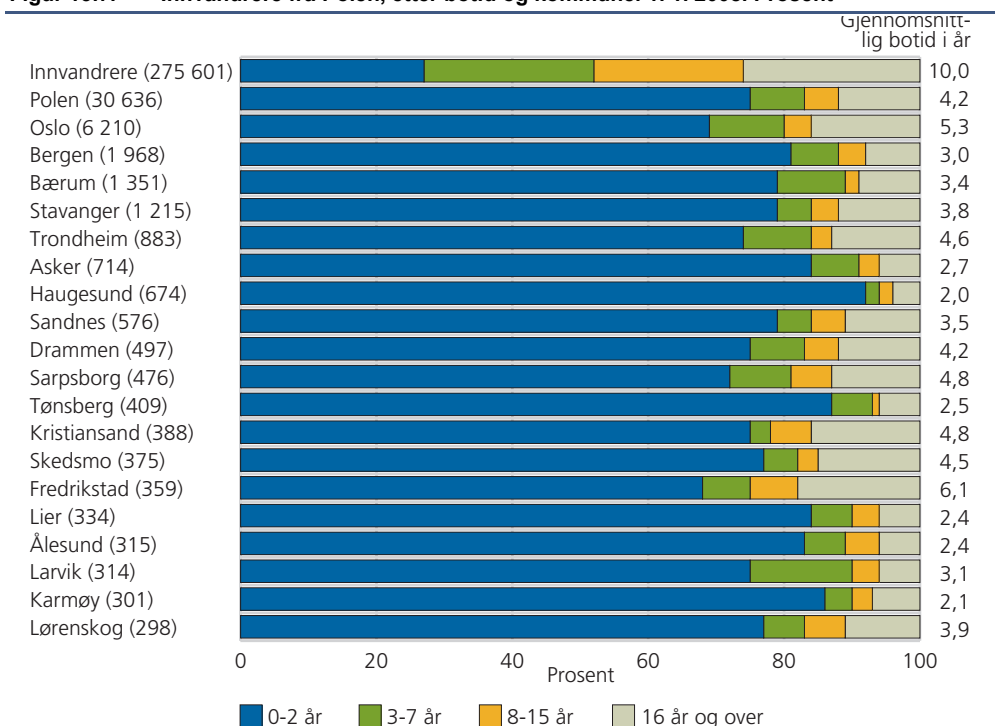
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

13.7. Kort botid – lengst i Fredrikstad og Oslo

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Det er relativt sett få innvandrere fra Polen som har bodd i Norge i mer enn 16 år (Figur 13.7). Som tidligere nevnt, skyldes dette at såpass mange har innvandret fra Polen de siste årene. Men i antall utgjør de over 3 500 personer. I snitt er botiden for polske innvandrere på 4,2 år. For alle innvandrere fra Polen har 75 prosent bodd i Norge i mindre enn 2 år.

Figur 13.7. Innvandrere fra Polen, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

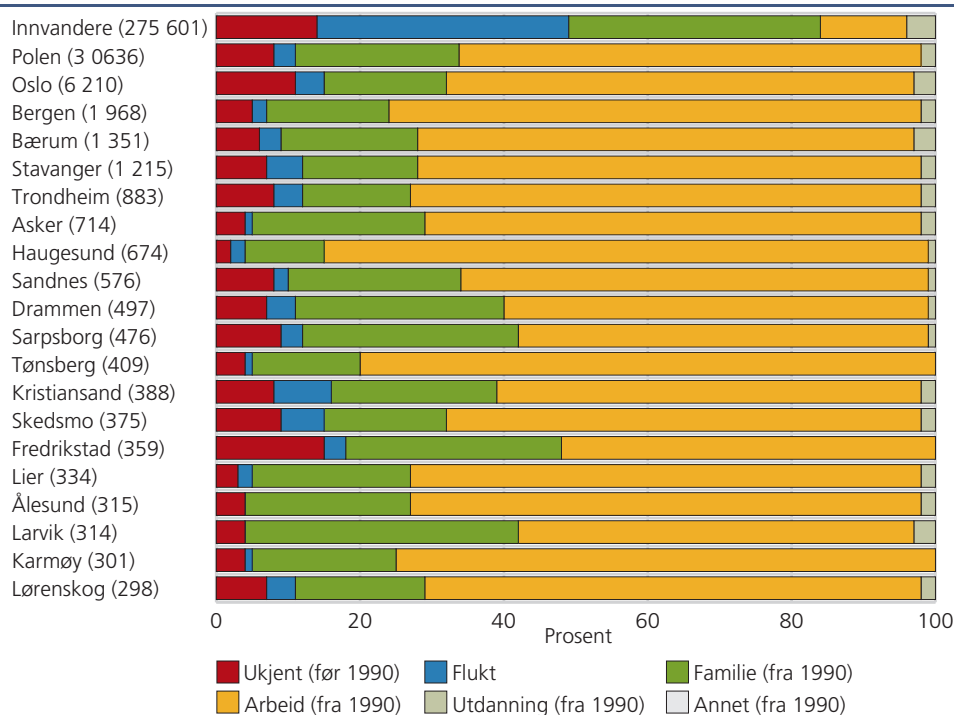
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Sammenlignet med snittet for alle fra Polen, har de som bor i Fredrikstad og Oslo i snitt en noe lengre botid (henholdsvis 6,1 og 5,3 år i snitt). Det er også relativt sett mange med lang botid i Sarpsborg og Trondheim. I Haugesund har 92 prosent bodd her i 2 år eller mindre. I de andre største kommunene, Bergen, Bærum og Stavanger, er andelen med botid under 2 år over snittet for polske innvandrere i Norge. Det er også store andeler nyankomne registrert bosatt i Asker, Tønsberg, Lier, Ålesund og Karmøy.

13.8. Flesteparten er arbeidsinnvandrere

Vi kan gjennom registre identifisere innvandringsgrunn for 92 prosent av de polske innvandrerne som bor i Norge i dag (Figur 13.8). De som vi ikke kan identifisere innvandringsgrunn for, har innvandret før 1990 og av andre grunner enn flukt. I all hovedsak har innvandrere fra Polen fått opphold på grunn av arbeid. Hele 65 prosent har fått opphold på grunn av dette etter 1990. I tillegg er det 23 prosent som har fått opphold på grunn av familierelasjoner. Generelt kan vi si at det har vært en nedgang i antall familieetableringer med personer uten innvandrerbakgrunn, mens det har vært en økning i antall familieegjenforeninger (Daugstad 2008a)³⁰. Halvparten av de som kom på grunnlag av en familie i 1990, kom på grunnlag av en familieetablering med noen i den øvrige befolkningen (om lag 140 personer). I 2007 dannet slike familieetableringene oppholdsgrunnlag for drøyt 40 personer, tilsvarende bare 1,6 prosent av alle som fikk opphold på grunn av familie fra Polen (Statistisk sentralbyrå 2008b).

Figur 13.8. Innvandrere fra Polen, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I alt har 3 prosent av de polske innvandrerne som bor her i dag fått opphold på grunn av flukt (eller 900 personer). 2 prosent har fått opphold på grunn av utdanning. Det er relativt sett færrest med arbeid som innvandringsgrunn i Fredrikstad, Sarpsborg, Larvik og Drammen.

Et såpass ensartet migrasjonsmønster gjør at det blir relativt små forskjeller mellom kommunene.

³⁰ Innvandring av ektefeller kan være på grunnlag av et allerede etablert ekteskap (familieegjenforeninger), eller på grunnlag av inngåelse av ekteskap (familieetableringer).

Statistikken over innvandringsgrunn

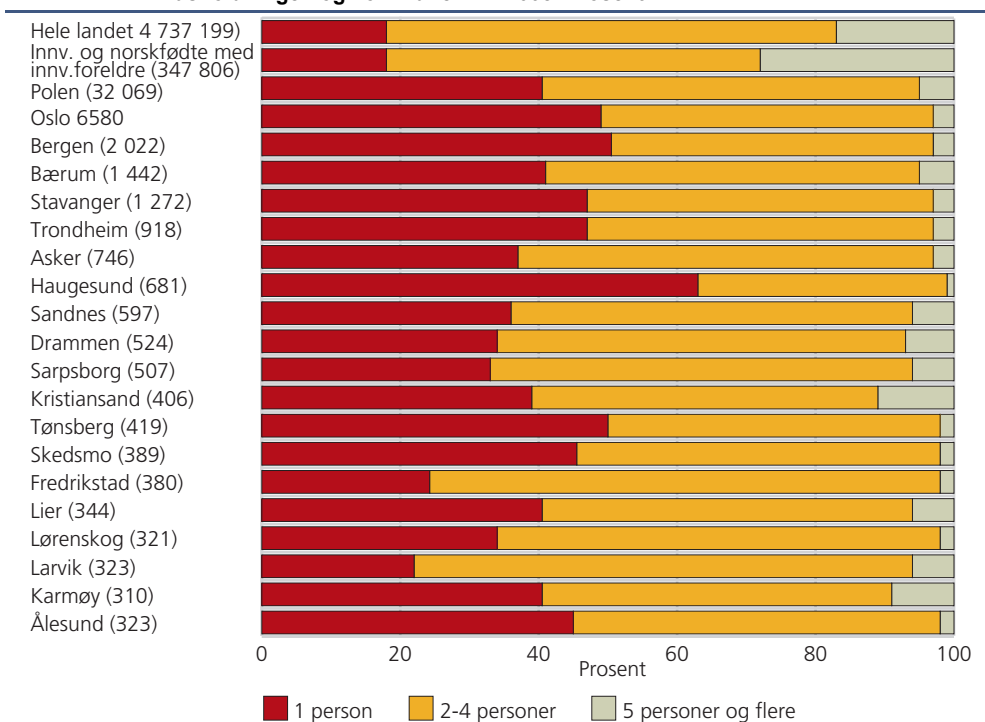
Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

13.9. Fire av ti bor i enpersonshusholdninger

Polen skiller seg ut fra de andre landgruppene som vi ser på i denne rapporten, ved at spesielt mange husstander består av kun én person. Hele 41 prosent bor i slike husholdninger, mot 18 prosent blant innvandrere generelt og i hele befolkningen. Dette henger sammen med at mange av arbeidsinnvandrene kommer alene uten å ta med familien. Det er tilsvarende en liten andel polakker som bor i store husholdninger, 5 prosent bor i husholdninger med flere enn fire personer, mot 28 prosent blant innvandrere og norskfødte generelt og 17 prosent i hele befolkningen. Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden.

Den mest vanlige husholdsstørrelsen i hushold med innvandrere og norskfødte med polske foreldre, er imidlertid hushold med 2-4 personer (Figur 13.9). 55 prosent bodde i slike husholdninger ved inngangen til 2008, mot 54 prosent i hele befolkningen.

Figur 13.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Polen, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

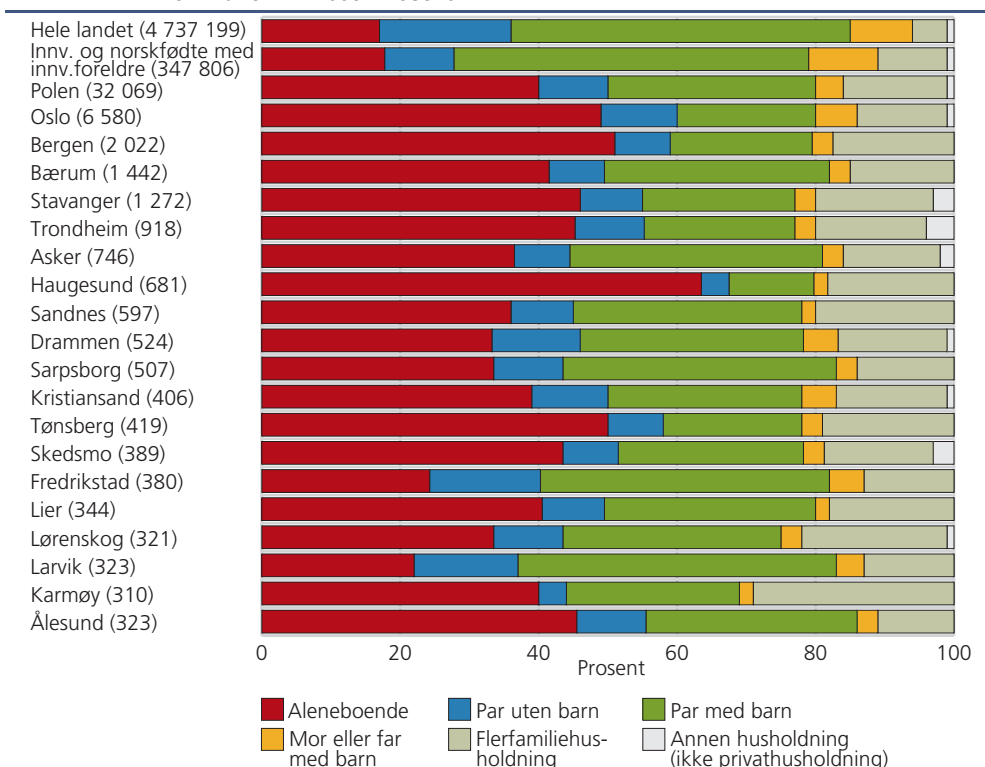
Haugesund skiller seg også her ut ved at langt de fleste bor i enpersonshusholdninger (64 prosent). Færrest enpersonshusholdninger finner vi i Larvik, Fredrikstad,

Sarpsborg, Drammen og kommuner med mindre enn gjennomsnittlig arbeidsinnvandring og relativt mange med lang botid. I Larvik og Fredrikstad bor over 70 prosent i hushold med 2-4 personer. I de største kommunene, Oslo og Bergen, er andelen i enpersonhusholdninger noe høyere enn snittet for alle med polsk bakgrunn. Men i de største byene er enpersonhusholdninger generelt mer vanlig enn i andre kommuner, også i hele befolkningen.

Sammenlignet med hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt, er det vanligere å bo alene blant polske innvandrere og deres norskfødte barn, 40 mot 17 prosent. Blant alle innvandrere og norskfødte i Norge sett under ett bor 18 prosent alene. Det er også noe mer vanlig å bo i flerfamiliehusholdninger. 15 prosent av de polske innvandrerne og deres norskfødte barn bor i slike husholdninger. Dette gjelder 5 prosent for hele befolkningen. Det er også 30 prosent som bor i par med barn (Figur 13.10). I hele befolkningen bor 49 prosent i slike husholdninger.

Det er noen forskjeller mellom kommuner når det gjelder husholdstypene blant polske innvandrere. Det er andelsvis flest aleneboende i Oslo, Bærum og Tønsberg. I tillegg skiller også Haugesund seg klart ut. Andelen par med barn er høyest i Larvik (46 prosent) og Fredrikstad (41 prosent).

Figur 13.10. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Polen, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

13.10. Seks av ti er gift

Det er en høy andel polske innvandrere som er gift, sammenlignet med hele befolkningen. 60 prosent av alle polske innvandrere i alderen 20-45 år i Norge var gift ved inngangen til 2008. Tilsvarende tall for hele befolkningen var 36 prosent (Figur 13.11). Men mange er altså gift uten at ektefellen nødvendigvis er bosatt i Norge.

Samboerskap er en svært utbredt samlivsform i Norge. Ved å bare se på giftermål får vi ikke med store deler av de parene som faktisk dannes utenfor ekteskap. Samboerskap er imidlertid mindre utbredt blant innvandrere og norskfødte med innvandrerbakgrunn (Daugstad 2008a). Ved inngangen til 2008 var 13 prosent av

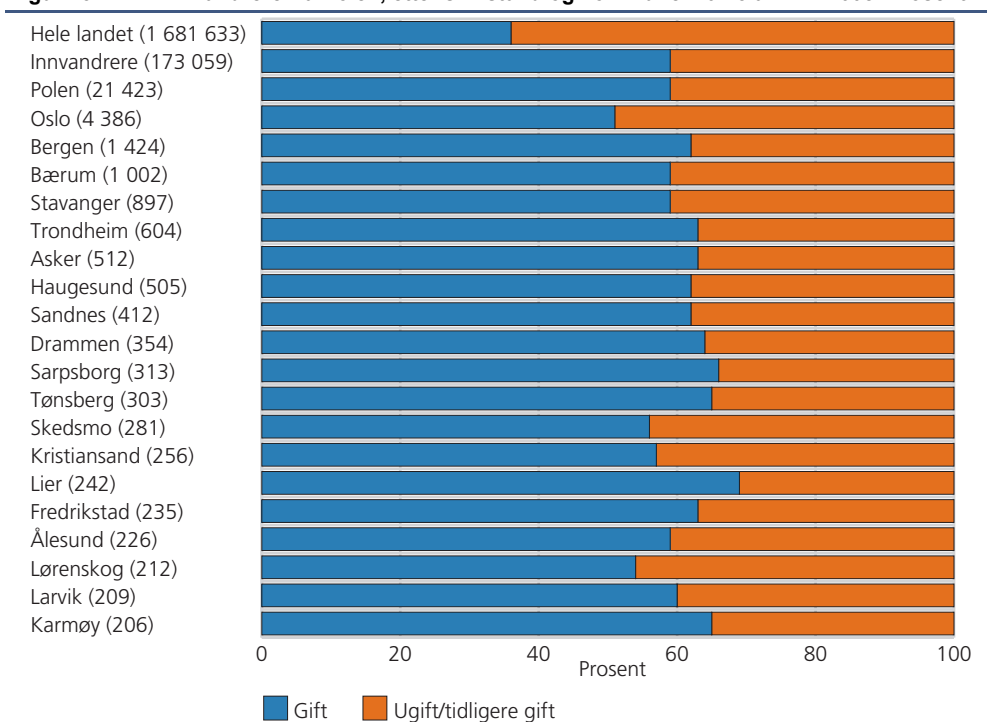
befolkningen 18 år eller eldre samboere, mot 6 prosent blant polske innvandrere (og norskfødte med polske innvandrerforeldre). Samboerskap er noe mindre utbredt blant polske innvandrere enn snittet for de med bakgrunn fra de nye EU-landene i Øst-Europa (8 prosent samboende).

Også i Haugesund, der vi så at det først og fremst er registrert bosatt mannlige arbeidsinnvandrere, er det over 60 prosent som er gift. Om disse, og andre gifte aleneboende blir boende, må vi forvente at de vil få familiegjenforening med sin familie etter hvert. I 2007 fikk i alt 2 550 polske statsborgere opphold på grunn av familierelasjoner i Norge (Statistisk sentralbyrå 2008b). Som tidligere nevnt, kom bare 1,6 prosent av disse som ektefeller til personer i den øvrige befolkningen. 2,4 prosent fikk opphold på grunn av at de skulle etablere seg med en som var innvandrer. Resten var familiegjenforeninger, høyst trolig med arbeidsinnvandrere. I 2007 var det 2 450 polske statsborgere som fikk opphold på grunn av familiegjenforening, en dobling fra 2006.

Hvem ugifte polske innvandrere i Norge kommer til å gifte seg med, er vanskelig å si. I 1990 var familieetableringer mellom kvinner fra Polen og menn i den øvrige befolkningen langt mer vanlig enn det var blant kvinner som innvandret fra Thailand, Filippinene og Russland den gang. Etter 1990 har dette økt for de tre sistnevnte gruppene, men har blitt langt mindre vanlig blant polske innvandrere. I 1990 fikk om lag 140 polakker opphold på grunn av familieetableringer med noen i den øvrige befolkningen, mot 40 i 2007. Dette er blant annet en konsekvens av at det er andre muligheter for å etablere seg i Norge i dag, enn det var på begynnelsen av 1990-tallet.

Blant polske innvandrerkvinner som ble registrert gift i Norge i 2007, var det over 50 prosent som giftet seg med en annen polakk i Norge. 35 prosent giftet seg med noen i den øvrige befolkningen. Blant polske menn var det 23 prosent som giftet seg med en annen polakk i Norge, og 14 prosent som giftet seg med noen i den øvrige befolkningen. 60 prosent av mennene giftet seg med noen som ikke var bosatt i Norge i 2007. Tallene fra 2007 omfatter 250 kvinner og 187 menn (Daugstad 2008a).

Figur 13.11. Innvandrere fra Polen, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

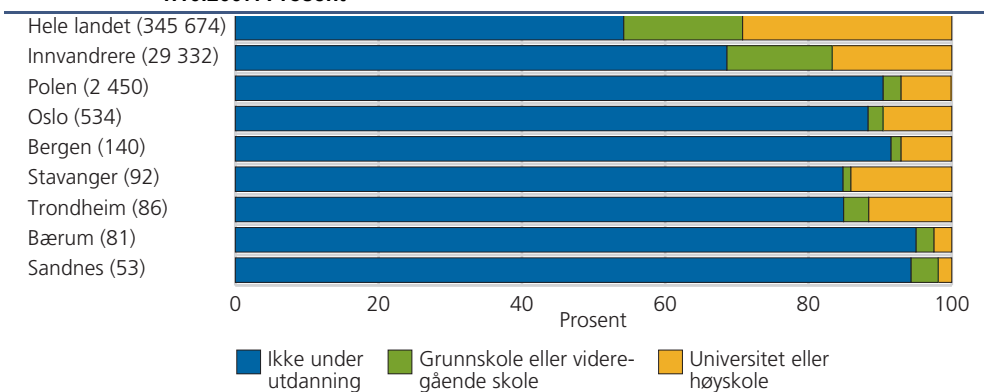
13.11. Få er under utdanning

Siden det er så mange som kommer til Norge for å jobbe blant polske innvandrere, er det også få som er under utdanning. Det var 2 450 polske innvandrere i alderen 20-24 år bosatt i Norge ved inngangen til 2008. Av disse er det langt mindre vanlig å være under utdanning enn det er både i hele befolkningen og blant alle innvandrere. Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent av innvandrerne var under høyere utdanning og 14 prosent gikk på videregående eller grunnskole.

Blant polske innvandrere i alderen 19-24 år var 10 prosent under utdanning, 7 prosent var i høyere utdanning og 2 prosent i videregående eller grunnskoleopplæring (Figur 13.12). Andelen er noe høyere i Stavanger og Trondheim. Men uansett er dette langt lavere enn det vi finner for alle unge i denne aldersgruppa. For polakkene er det imidlertid flesteparten som har innvandret for å arbeide, slik at dette tallet vanskelig kan beskrive integreringen.

Det er bare 180 norskfødte med polske foreldre i alderen 19-24 år. Blant disse er 48 prosent under utdanning, altså som snittet for tilsvarende aldersgruppe i hele befolkningen.

Figur 13.12. Innvandrere fra Polen, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

13.12. Høy sysselsetting i alle kommuner

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, dvs. enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007. Andelen sysselsatte i hele befolkningen var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner. Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent.

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnsakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

Tabell 13.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra Polen, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeitsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeitsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Polen	22 387	81	1	18	1
Menn	16 050	85	1	14	1
Kvinner	6 337	68	3	29	4
Oslo	4 576	77	1	22	2
Menn	3 272	80	1	19	1
Kvinner	1 304	68	3	29	4
Bergen	1 554	87	1	13	1
Menn	1 264	90	0	9	1
Kvinner	290	71	2	27	2
Bærum	1 043	75	1	24	1
Menn	764	78	0	22	1
Kvinner	279	67	2	31	3
Stavanger	943	81	1	18	1
Menn	743	85	0	14	0
Kvinner	200	67	4	30	5
Trondheim	670	80	2	18	2
Menn	532	83	2	15	2
Kvinner	138	67	2	31	3
Haugesund	559	81	2	17	2
Menn	493	85	2	14	2
Kvinner	66	55	5	41	8
Asker	531	77	1	22	1
Menn	380	83	0	17	0
Kvinner	151	63	2	35	3
Sandnes	415	86	1	13	1
Menn	295	93	0	7	0
Kvinner	120	70	3	28	3
Verran	278	89	0	10	0
Menn	277	89	0	10	0
Kvinner	1	100	0	0	0
Drammen	376	81	1	18	1
Menn	249	88	0	12	0
Kvinner	127	68	3	29	4
Sarpsborg	336	80	0	20	0
Menn	237	87	0	12	0
Kvinner	99	63	0	37	0
Tønsberg	308	91	1	8	1
Menn	254	93	1	7	1
Kvinner	54	81	2	17	2
Kristiansand	291	77	2	21	2
Menn	209	85	0	15	0
Kvinner	82	56	6	38	10
Skedsmo	283	79	0	20	0
Menn	211	82	0	18	0
Kvinner	72	69	1	29	2
Fredrikstad	243	76	2	22	3
Menn	161	83	0	17	0
Kvinner	82	62	6	32	9
Lier	248	78	2	20	2
Menn	183	81	1	17	1
Kvinner	65	69	3	28	4
Karmøy	237	81	0	19	0
Menn	200	87	0	13	0
Kvinner	37	49	0	51	0
Alesund	239	81	2	18	2
Menn	180	87	2	12	2
Kvinner	59	63	2	36	3
Larvik	221	84	2	14	3
Menn	135	89	1	10	1
Kvinner	86	77	5	19	6
Lørenskog	223	88	1	11	1
Menn	157	93	0	7	0
Kvinner	66	76	3	21	4

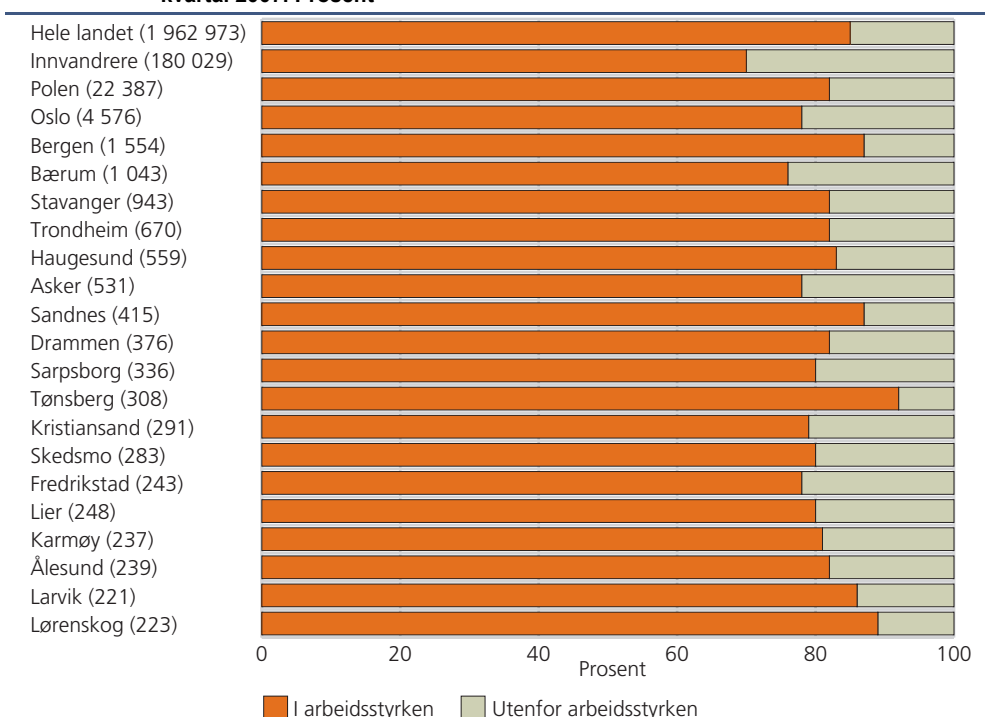
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

For polske innvandrere, der flertallet har innvandret på grunn av arbeid, må vi forvente at sysselsettingen er høy. De kan også vanskelig sammenlignes med andre innvandrergupper her i rapporten, siden dette primært er personer med en helt annerledes migrasjonsbakgrunn. 82 prosent av polske innvandrere var i arbeidsstyrken i alderen 25-54 år, og andelen er høy i alle kommuner vi her ser på (

Tabell 13.2, Figur 13.13). Sysselsettingen var på 85 prosent for menn og 68 prosent for kvinner. Dette var henholdsvis 2 og 13 prosentpoeng lavere enn gjennomsnittet i Norge.

I tillegg til at det er høy andel i arbeidsstyrken blant bosatte polakker, er det også flere på korttidsopphold som jobber i Norge og som ikke er registrert bosatt. Ved 4. kvartal 2007 gjaldt dette over 15 000 personer (Statistisk sentralbyrå 2008a).

Figur 13.13. Innvandrere fra Polen, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

13.13. Syv av ti kvinner er i arbeidsstyrken

I mange innvandrergupper er det en høy andel kvinner utenom arbeidsstyrken. Men dette gjelder ikke polske kvinner (Tabell 13.2). Også her kommer det klart frem at polakker primært er arbeidsinnvandrere. 71 prosent av polske kvinner er i arbeidsstyrken, noe som er 12 prosentpoeng lavere enn for alle kvinner i Norge (83 prosent). Dette er imidlertid 8 prosentpoeng høyere enn for innvandrerkvinner generelt.

Generelt for hele befolkningen er flere kvinner enn menn utenfor arbeidsstyrken. Blant innvandrere sett under ett er denne kjønnsforskjellen noe større enn snittet for hele befolkningen, med 14 mot 5 prosentpoeng i aldersgruppa 25-54 år. Kjønnsforskjellen er kanskje overraskende stor, men kan nok delvis forklares ved at mange av kvinnene (og barna) har kommet etter at mannen er vel etablert i arbeidsmarkedet, som familieegjenforent.

I Oslo, der det er flest polske innvandrere, var en like stor andel blant kvinner i arbeidsstyrken, som for polakker i hele landet. Kjønnsforskjellen var imidlertid på 10 prosentpoeng, mindre enn for alle polakker. I alle de største kommunene er

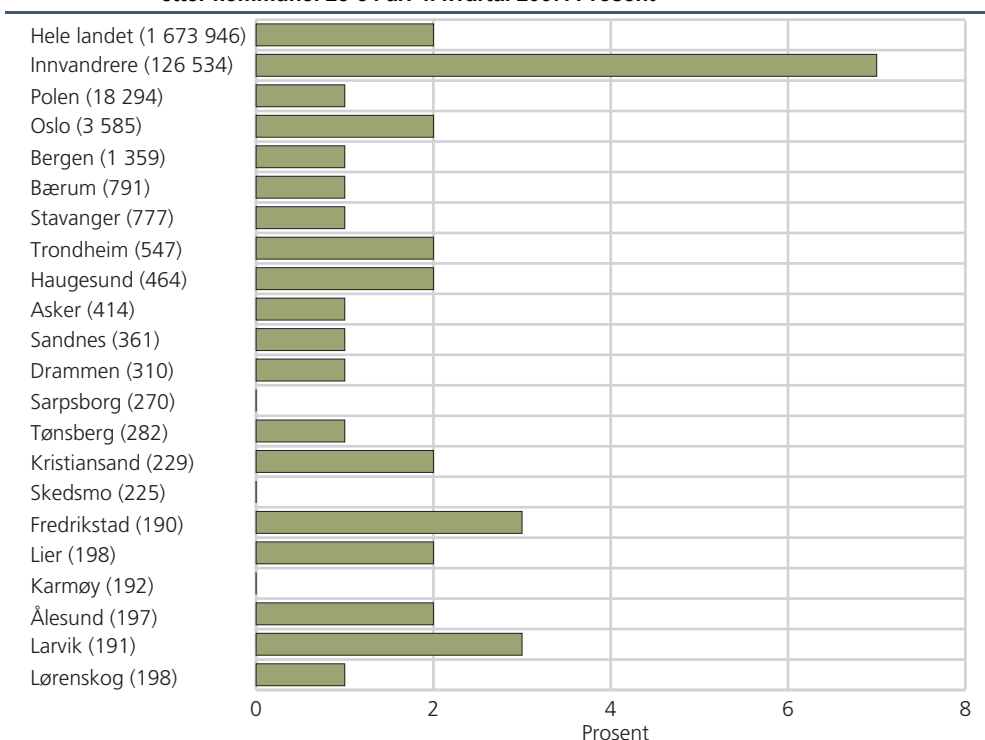
drøyt 7 av 10 polske innvandrere menn. I kommuner med flest polakker i antall, er forskjellen mellom menn og kvinner mellom 9 og 18 prosentpoeng.

Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunistørrelse/kommunetype.

13.14. Svært lav ledighet

Av alle polske innvandrere i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var bare 1 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007, det samme som for hele befolkningen. Dersom man regner arbeidsledighet på denne måten er det liten variasjon mellom kommunene. En mer vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var det 1,5 prosent polske innvandrere i alderen 15-74 år arbeidsledige 4. kvartal 2007, og det er en del variasjon mellom kommunene (Figur 13.14). Ikke i noen kommuner er ledigheten på mer enn 3 prosent av arbeidsstyrken. I Oslo var andelen ledige av arbeidsstyrken under 2 prosent. Også i de andre største kommunene, Bergen, Bærum, Trondheim og Stavanger, var andelen mellom 1 og 2 prosent. Høyest var ledigheten i Fredrikstad og Larvik, men også der under 3 prosent. Dette er en svært lav andel ledige av arbeidsstyrken, noe som skyldes at de har kommet for å jobbe, og høsten 2007 var også konjunkturløst på topp.

Figur 13.14. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Polen, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

13.15. Fire av ti jobber innen sekundærnæringene, flest i Karmøy

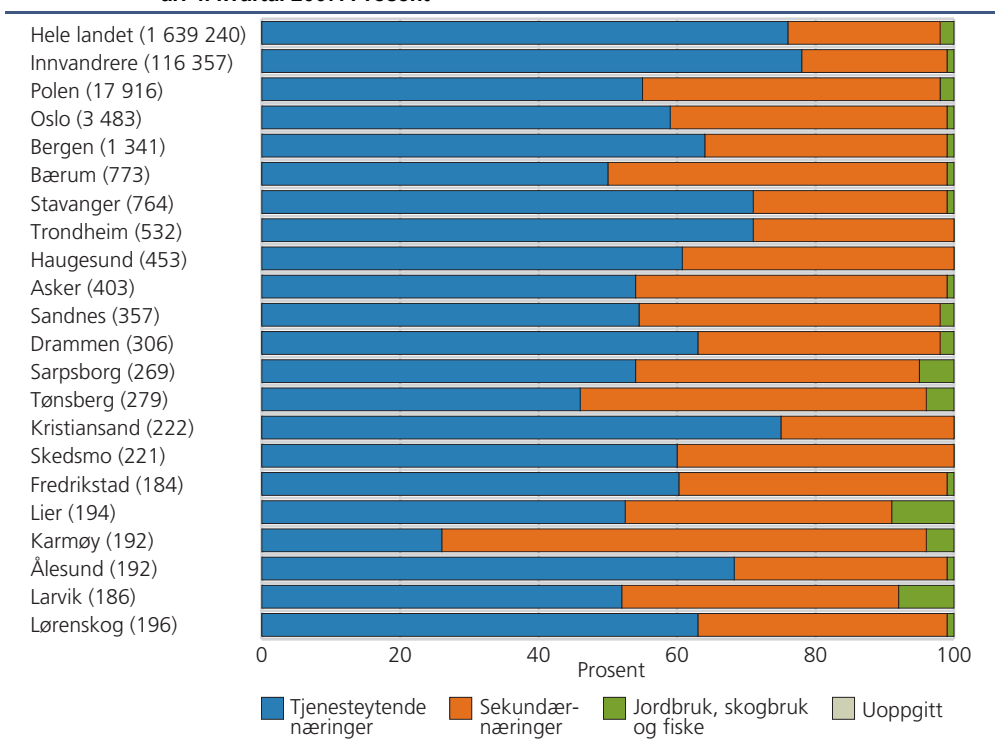
De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent i 4. kvartal i 2007. Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 78 prosent. Polske innvandrere, derimot, jobbet innenfor en tjenesteytende næring i mindre grad enn snittet for alle innvandrere, 55 prosent. Blant polske innvandrere er det derimot 43 prosent som jobber innen sekundærnæringene.

Sekundærnæringer omfatter arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet (se tekstboks).

Med så grove kategorier er det vanskelig å skille kommunene. Figur 13.15 viser at i Karmøy jobber hele 70 prosent av alle sysselsatte jobber innen sekundærnæringene (i alderen 25-54 år). Det er relativt sett flest som jobber innen tjenesteytende næringer i Kristiansand. Det er få som jobber innen primærnæringene, men likevel flere enn i andre innvandrergupper. I tillegg er det mange som er her på korttidsopphold som jobber innen primærnæringene, men disse kommer ikke med å våre registreringer.

Næringsfordeling
 Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

Figur 13.15. Yrkesaktive innvandrere fra Polen, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

13.16. Høy grad av økonomisk selvhjulpenhet

I hele befolkningen sett under ett hadde halvparten middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007 (Figur 13.16). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).

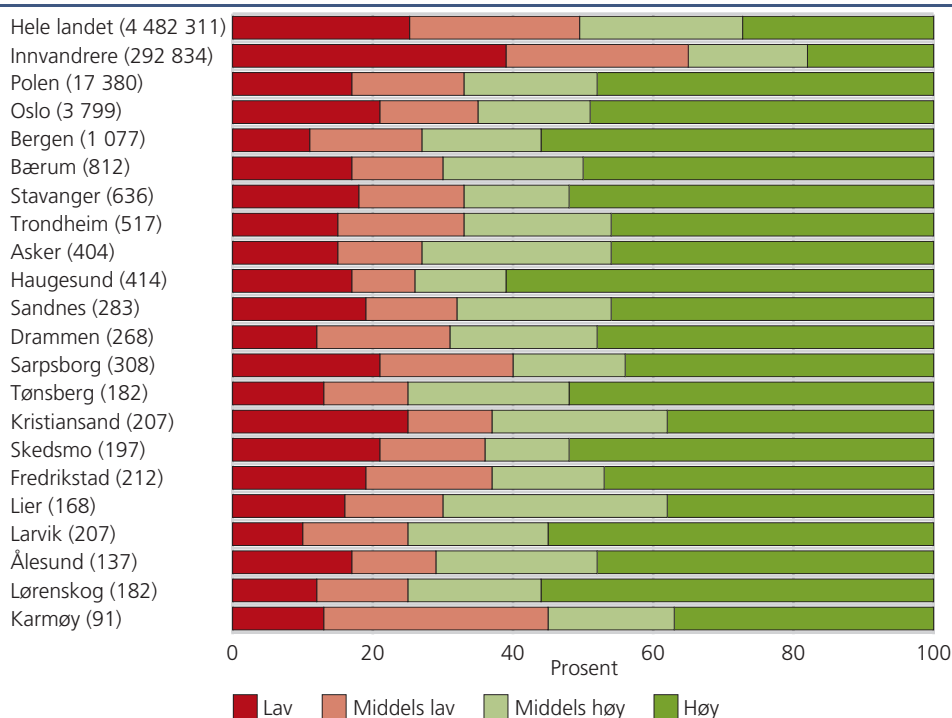
Dersom vi kun ser på polske innvandrere og deres barn, var det mer vanlig at disse hadde middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for alle innvandrere (til sammen 67 prosent). Andelen med lav økonomisk selvhjulpenhet (dvs. at overføringer står for 43 prosent eller mer av samlet inntekt, se boks for definisjon) er på kun 17 prosent.

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen "økonomisk selvhjulpenhet" er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenge er holdt utenfor), alderspensjon, tjenestepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenge og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien "lav" har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. "Middels lav" innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. "Middels høy" innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens "høy" betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Figur 13.16. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Polen, etter grad av selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntekststatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

For polakker er det ikke slik at de blir mer selvhjulpne med tiden, siden de aller fleste har kommet på grunn av arbeid. Av de gruppene vi ser på i denne rapporten, er polske innvandrere og deres norskfødte barn de som i størst grad bor i hushold med høy grad av økonomisk selvhjulpenhet.

I de største kommunene, Oslo, Bergen, Bærum, Stavanger og Trondheim, er andelen som bor i husholdninger med middels høy eller høy økonomisk selvhjulpenhet høyere enn snittet for alle polske hushold. Det er særlig mange polske innvandrere som bor i hushold med høy grad av økonomisk selvhjulpenhet blant de i Bergen, Haugesund, Tønsberg, Skedsmo, Larvik og Lørenskog.

13.17. Oppsummering

Det bodde til sammen over 32 000 polske innvandrere og norskfødte med polske foreldre i Norge ved inngangen til 2008. Til sammen utgjorde disse den største innvandrerguppen i Norge. Norskfødte med polske innvandrereforeldre utgjorde 4 prosent av disse, eller 1430 personer.

Det bor polske innvandrere i 381 kommuner, det vil si at de bor i en svært stor andel av Norges 430 kommuner. Polakker har sammen med thailandske innvandrere den mest spredte bosettingen blant de gruppene vi ser på i denne rapporten, noe som skyldes at dagens innvandring er preget av arbeidsinnvandring, primært til bygge- og anleggsnæringen, men også til andre næringer, mange av dem i distrikts-Norge. 21 prosent bor i hovedstaden.

Innvandringen fra Polen har økt svært mye de seneste årene, og i all hovedsak har dette vært mannlige arbeidsinnvandrere. Men i 2007 har det også vært en betydelig andel som har fått opphold på grunnlag av en familiegjenforening.

Innvandrere fra Polen er den nyeste innvandrergruppa med kortest botid. Ved inngangen til 2008 hadde nesten åtte av ti polske innvandrere kun bodd i Norge i to år eller kortere. Polen ble medlem av EU i 2004, og etter det har stadig flere innvandret til Norge for å arbeide. Fordi de fleste polakker kommer som arbeidsinnvandrere er naturlig nok denne gruppa sysselsatt i større grad enn andre innvandrergupper, til tross for kort botid. Det er svært høy sysselsetting blant polske innvandrere og de er til en stor grad økonomisk selvhjulpne. Ettersom migrasjonsmønsteret blant polakkene er såpass ensartet, blir det små forskjeller mellom kommunene, sysselsettingen er høy, ledigheten lav og graden av økonomisk selvhjulpenhet høy i alle de kommunene vi her har sett på.

Polske innvandrere jobber i mindre grad innenfor tjenesteytende næringer og i større grad innen sekundærnæringer enn andre innvandrergupper. Få jobber innen primærnæringene, men likevel flere enn i andre innvandrergupper.

14. Russland som landbakgrunn

Det bodde til sammen 12 800 russiske innvandrere og norskfødte med russiske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. Av disse har 11 900 innvandret selv. De russiske innvandrerne utgjør den tiende største innvandrergruppen i Norge. Kun 950 er født i Norge av innvandrerforeldre fra Russland. Blant de 17 landene som omtales i denne rapporten, er det bare blant personer med thailandsk landbakgrunn det er færre norskfødte, både i antall og som andel av alle. Derimot bor det nær 3000 barn av én russer og én person uten innvandrerbakgrunn i Norge, men disse regnes ikke med her. I likhet med kvinner fra Thailand og Filippinene er det mange kvinner som er kommet fra Russland for å gifte seg med menn uten innvandrerbakgrunn i Norge. I tillegg er det om lag en tredjedel som har flyktningbakgrunn. På grunn av at en del flyktninger fra Russland er nyankomne, vil mange være i Introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere³¹. I 2007 deltok 11 prosent av innvandrere fra Russland i aldersgruppen 18-55 år i denne ordningen.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

14.1. Russere i 381 av landets kommuner

Ved inngangen til 2008 bodde innvandrerne fra Russland og deres norskfødte barn i 381 av landets 430 kommuner. Russiske innvandrere er, sammen med innvandrere fra Thailand, Polen og Filippinene, de som er bosatt i flest kommuner i Norge. Deres bosettingsmønster er langt mer spredt enn for andre innvandringsland, slik som for eksempel innvandrere fra Irak og Bosnia (272 kommuner).

Tabell 14.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Russland. I disse 20 kommunene bor 50 prosent av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Russland. Det spredte bosettingsmønsteret gjør at den andre halvparten bor i de resterende 361 kommunene og at det ofte er svært få bosatte i hver kommune.

Av de totalt 11 869 innvandrerne med bakgrunn fra Russland bor bare 14 prosent i Oslo, det vil si 1 630 (Tabell 14.1). Legger vi til de norskfødte blir det over 1 794, som til sammen utgjør 0,3 prosent av befolkningen i hovedstaden. Etter Oslo er det flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Russland i bykommunene Bergen, Tromsø, Trondheim, Stavanger, Bærum og Kristiansand, alle med under 500 personer.

³¹ Introduksjonsordningen skal bidra til en lettere og raskere integrering av nyankomne flyktninger til det norske samfunnet. Alle kommuner som bosetter flyktninger, har plikt til å tilby introduksjonsprogrammet. Programløpet er normalt på full tid i inntil to år. Det er kommunen som har ansvar for å tilrettelegge opplæringen. Personer som deltar i programmet, har krav på en introduksjonsstønad. Introduksjonsstøtten er fastsatt til 2G (grunnbeløpet i folketrygden). Introduksjonsstøtten er skattepliktig inntekt og er helfinansiert av staten. For statistikk om deltakelse i Introduksjonsordningen se <http://www.ssb.no/emner/04/02/50/introinnv/>.

Omlag 13 prosent av innvandrere og norskfødte fra Russland bor i Troms og Finnmark, i Tabell 14.1 representert ved kommunene Tromsø, Sør-Varanger, og Alta. Den høye andelen i de nordligste fylkene skyldes den spesielle kontakten og samarbeidet mellom Norge og Russland i grenseområdet (se avsnittet om innvandringsgrunn). Sør-Varanger er også den kommunen blant de 20 kommunene i Tabell 14.1 hvor innvandrere fra Russland og deres norskfødte barn utgjør høyest andel av befolkningen i kommunen, 3,1 prosent, etterfulgt av Alta (1,1 prosent), Tromsø (0,7 prosent) og Narvik (0,7 prosent). I tillegg kommer flere kommuner i Troms og Finnmark hvor andelen innvandrere fra Russland er på linje med Sør-Varanger, men hvor *antallet* er for lavt til at det inngår i Tabell 14.1, for eksempel Båtsfjord med 60 innvandrere og norskfødte fra Russland per 1.1 2008.

Totalt utgjør norskfødte med innvandrerforeldre fra Russland 7 prosent av alle med Russland som landbakgrunn. De har et ganske annet bosettingsmønster enn foreldregenerasjonen, da en høyere andel er bosatt i den sørlige delen av Norge. De fleste, og en høyere andel enn blant foreldregenerasjonen, bor i Oslo (164), så Bærum (40), Stavanger og Sandnes (Tabell 14.1). Andelen de norskfødte utgjør av alle med bakgrunn fra Russland er høyest i Asker (17 prosent), Sandnes (12 prosent), Haugesund og Bærum (11 prosent). I Sør-Varanger og Alta derimot, utgjør de 4 og 2 prosent.

Tabell 14.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Russland, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

	Befolkningen i alt	Antall		Norskfødte med innvandrerforeldre	Prosent norskfødte med innvandrerforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet		
		Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere			Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre
Hele landet	4 737 199	12 823	11 869	954	7	0,3	0,3	0,0	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	1 794	1 630	164	9	0,3	0,3	0,0	14,0	13,7	17,2
Bergen	247 732	493	468	25	5	0,2	0,2	0,0	3,8	3,9	2,6
Trondheim	165 182	465	437	28	6	0,3	0,3	0,0	3,6	3,7	2,9
Tromsø	65 333	438	417	21	5	0,7	0,6	0,0	3,4	3,5	2,2
Stavanger	119 576	417	381	36	9	0,3	0,3	0,0	3,3	3,2	3,8
Bærum	108 109	368	328	40	11	0,3	0,3	0,0	2,9	2,8	4,2
Kristiansand ...	78 908	337	308	29	9	0,4	0,4	0,0	2,6	2,6	3,0
Sør-Varanger .	9 518	295	282	13	4	3,1	3,0	0,1	2,3	2,4	1,4
Sandnes	62 023	280	245	35	13	0,5	0,4	0,1	2,2	2,1	3,7
Alta	18 272	202	196	6	3	1,1	1,1	0,0	1,6	1,7	0,6
Drammen	60 138	174	162	12	7	0,3	0,3	0,0	1,4	1,4	1,3
Asker	52 906	149	123	26	17	0,3	0,2	0,0	1,2	1,0	2,7
Haugesund	32 953	148	131	17	11	0,4	0,4	0,1	1,2	1,1	1,8
Bodø	46 050	137	126	11	8	0,3	0,3	0,0	1,1	1,1	1,2
Skedsmo	46 140	136	124	12	9	0,3	0,3	0,0	1,1	1,0	1,3
Narvik	18 384	128	122	6	5	0,7	0,7	0,0	1,0	1,0	0,6
Karmøy	38 925	127	117	10	8	0,3	0,3	0,0	1,0	1,0	1,0
Lørenskog	31 846	101	94	7	7	0,3	0,3	0,0	0,8	0,8	0,7
Moss	29 066	101	96	5	5	0,3	0,3	0,0	0,8	0,8	0,5
Skien	50 862	97	93	4	4	0,2	0,2	0,0	0,8	0,8	0,4

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

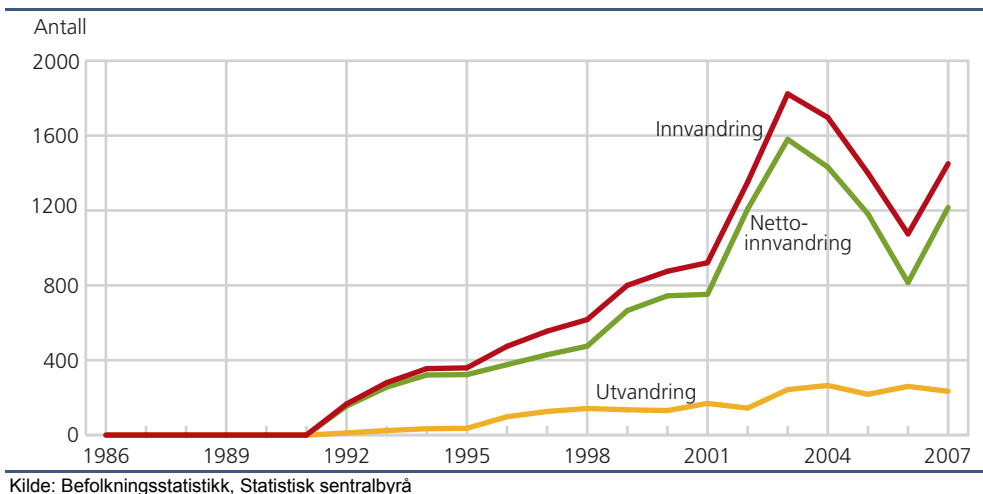
14.2. Mange er kommet etter årtusenskiftet

Figur 14.1 omhandler perioden 1986-2007, og viser ingen innvandring av russiske statsborgere før Sovjetunionens oppløsning i 1991. Det skyldes at personer som flyttet til Norge før dette, ble registrert som sovjetiske statsborgere, selv om flertallet av disse kom fra det som i dag er Russland. Det er først de som innvandret til Norge etter Sovjetunionens oppløsning som vil bli registrert som innvandret som russiske statsborgere, eller fra de andre republikkene. I denne perioden var det en gradvis økning i antallet innvandrere med russisk statsborgerskap, fra Sovjetunionens oppløsning i 1991 (de første russiske statsborgerne registreres i 1992) til en topp i 2003 da det innvandret 1800 russiske statsborgere til Norge. Deretter sank antallet til rundt 1 000 personer i 2006, for så å stige til 1 400 i 2007. Den årlige

utvandringen av russiske statsborgere har vært svært lav, og har ligget på rundt 200 personer siden år 2000.

Innvandringen fra Russland og det tidligere Sovjetunionen har røtter langt tilbake i tid, blant annet på grunn av samhandlingen i grenseområdene i nord, slik som Pomorhandelen frem til den russiske revolusjon i 1917. Ved folke- og bolig-tellingen i 1920 var det registrert 1 400 sovjetiske statsborgere i Norge. Disse inkluderer trolig mange flyktninger fra revolusjonen, senere også gjenværende krigsfanger etter andre verdenskrig. Den nyere russiske innvandringen av russiske statsborgere tok til etter 1991, og Sovjetunionens oppløsning. Den omfatter to hovedgrupper; tsjetsjenske flyktninger, og personer som er innvandret på grunn av familie, dvs. særlig kvinner som har kommet på grunn av ekteskap med menn i den øvrige befolkningen. Men, som vi skal se, er også noen kommet på grunn av arbeid eller utdanning i Norge, særlig nord i landet.

Figur 14.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Russland. 1986-2007. Absolutte tall.

Innvandring og utvandring – skal vi telle statsborgere eller innvandrere?

Vi har i rapporten valgt å se på inn- og utvandring etter statsborgerskap fordi det trolig er det mest relevante i en innvandringsanalytisk sammenheng. Inn- og utvandringsstatistikk publiseres oftest på den ene av disse to måtene:

- Inn- og utvandring fordeles etter fra- og tilflyttingsland, uavhengig av statsborgerskap.
 - Inn- og utvandring fordeles etter statsborgerskap. Disse kan flytte fra hvilket som helst land, ikke nødvendigvis landet de har statsborgerskap fra.
- Inn- og utvandring etter disse to tellemåtene, vil vise forskjellige tall. Forskjellene skyldes at mange utflyttere ikke oppgir hvilket land de flytter til, samt at flyttestatistikken som viser hvilket land de flytter til også inkluderer statsborgere av andre land, deriblant Norge. Videre ”mister” vi norske statsborgere med utenlandsk bakgrunn i statistikken som viser flyttinger blant utenlandske statsborgere.

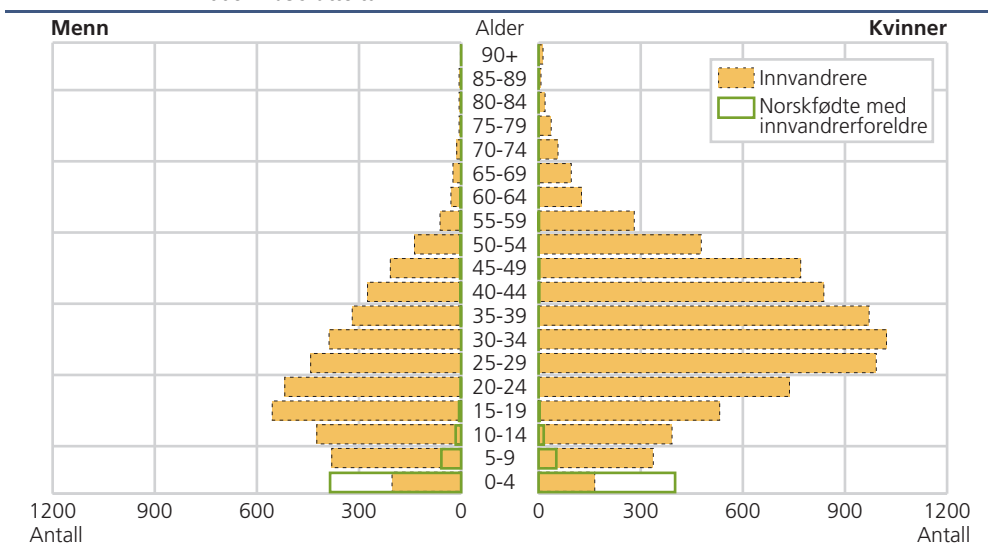
14.3. Høyest kvinneandel i nord

Det er dobbelt så mange kvinner (7870) som menn (3 999) blant de russiske innvandrerne i Norge ved inngangen til 2008, en kvinneandel på 66 prosent. Kjønnfordelingen er relativt jevn i de aller yngste aldersgruppene som vises i befolkningspyramidene (Figur 14.2 og Figur 14.3), mens kvinner er overrepresentert blant innvandrere fra Russland som er 20 år eller eldre. Kjønnfordelingen blir skjev med økende alder, og blant de eldste aldersgruppene er hele 74 prosent kvinner. Det vil si at det er nær 3 kvinner per mann i aldersgruppen 25-50 år. Overvekten av kvinner skyldes at det er mange russiske kvinner som har innvandret til Norge for å gifte seg med menn i den øvrige befolkningen og for å arbeide, mens menn i større grad kommer som flyktninger, og da ofte med familie.

Men kvinneandelen er enda høyere blant innvandrere fra Thailand og Filippinene (85 og 81 prosent).

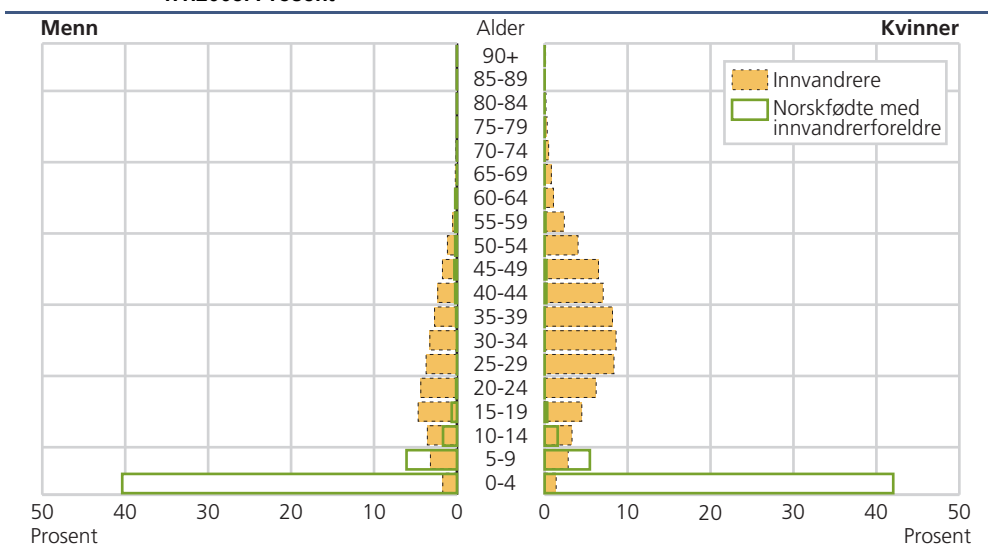
En fjerdedel av de bosatte russiske innvandrere er under 20 år, dvs. nesten 3 000 personer. Dette er barn som er født i utlandet og som er kommet til Norge sammen med foreldre fra Russland. Blant alle med foreldre fra Russland er kun én av fire født i Norge av to utenlandsfødte foreldre (900 personer). Her er ikke norskfødte barn av én russiskfødt forelder tatt med, dvs. barn av innvandrere fra Russland som har giftet seg med noen i den øvrige befolkningen uten innvandringsbakgrunn. Blant de norskfødte med Russiske innvandrerforeldre er over 80 prosent under 5 år (Figur 14.3).

Figur 14.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Russland, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

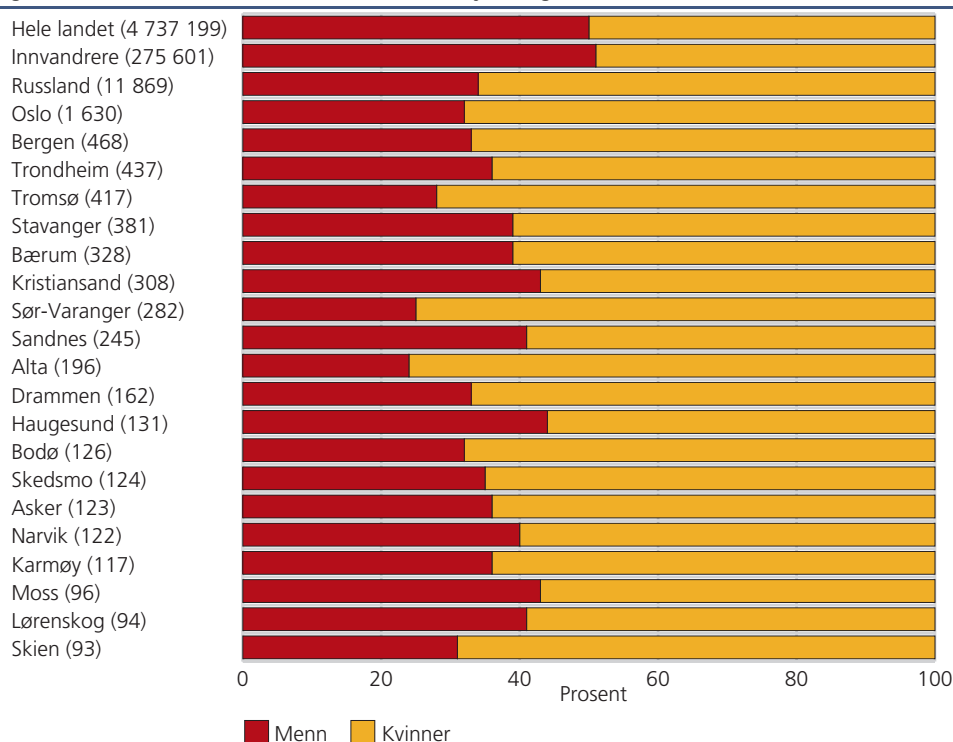
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 14.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Russland, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Andelen kvinner og menn er relativt lik i de ulike kommunene (Figur 14.4). Høyest andel kvinner finner vi i Tromsø, Alta og Sør-Varanger, alle over 70 prosent. Den høye andelen i de nordlige kommunene skyldes den spesielle kontakten og samarbeidet mellom Norge og Russland i grenseområdet som gir seg utslag i innvandring på grunn av ekteskap med menn i den øvrige befolkningen og på grunn av arbeid.

Figur 14.4. Innvandrere fra Russland, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

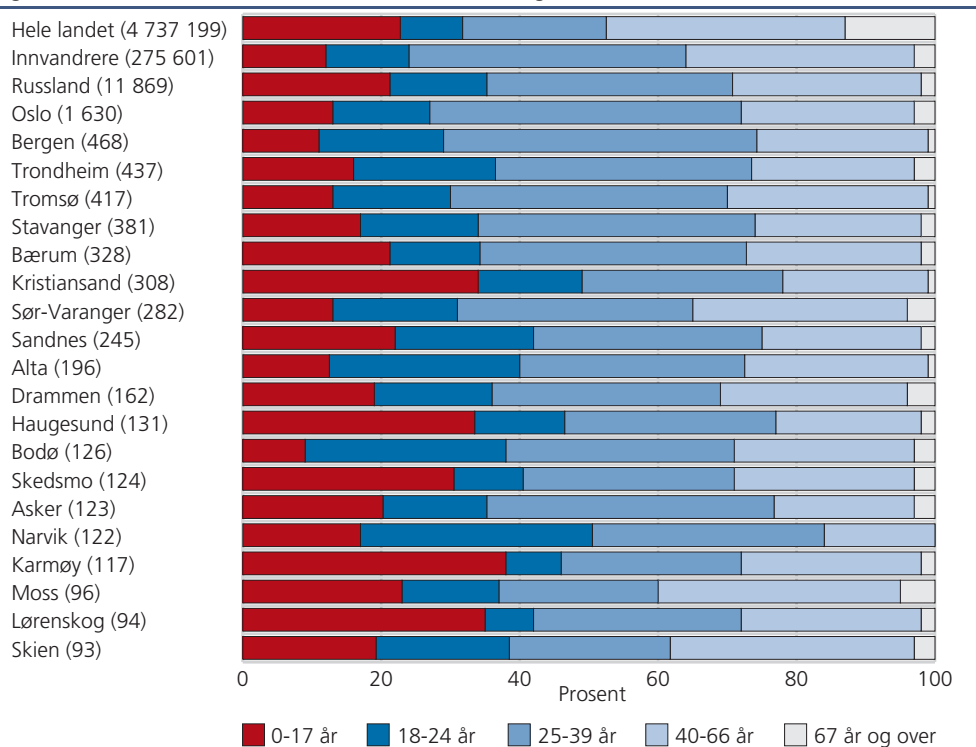
Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

14.4. Høyest andel barn i sør

Befolkningen med Russland som landbakgrunn er ung, hvilket skyldes at mange relativt nylig er kommet på grunn av ekteskap og som flyktninger. Blant innvandrere fra Russland er kun 11 prosent 50 år og eldre, mot 33 prosent for befolkningen generelt. Mange russiske innvandrere er under 20 år, 25 prosent (nesten 3 000 personer). Som nevnt over, er dette i all hovedsak barn som er født i utlandet og som er kommet til Norge sammen med foreldre fra Russland. Blant alle med foreldre fra Russland er kun 900 født i Norge av to utenlandsfødte foreldre, og de aller fleste er under fem år. Vi minner om at norskfødte barn av én russiskfødt forelder ikke inngår i tallmaterialet. Aldersfordelingen for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Russland er omtrent på linje med den vi finner blant personer i Norge med bakgrunn fra andre, nye flyktningland.

Blant innvandrere fra Russland finner vi den største konsentrasjonen i aldersgruppen 25-39 år (Figur 14.5). 35 prosent er i denne aldersgruppen, mot 40 prosent for innvandrere generelt og 21 prosent for befolkningen i alt. I Oslo, Bærum, Tromsø og Stavanger er det en noe høyere andel i samme aldersgruppe (40-46 prosent). Narvik skiller seg ut med særlig høy andel i aldersgruppen 18-24 år. Dette har antagelig sammenheng med at Narvik huser mange Russiske innvandrere som studerer ved Høgskolen i Narvik. Ellers ser vi at andelen under 18 generelt er høyere i de sydlige kommunene hvor det bor flere flyktninger som har kommet med sine familier, enn tilfellet er for de nordlige kommunene. Høyest andeler under 18 år finner vi i Skedsmo, Kristiansand, Haugesund, Lørenskog og Karmøy, alle over 30 prosent mot 21 prosent for russiske innvandrere generelt. I Sør-Varanger, Alta og Tromsø utgjør de derimot 12-13 prosent, og i Narvik kun 9 prosent. Her er det som nevnt mange som er kommet for å gifte seg eller arbeide, og færre som har innvandret med barn.

Figur 14.5. Innvandrere fra Russland, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

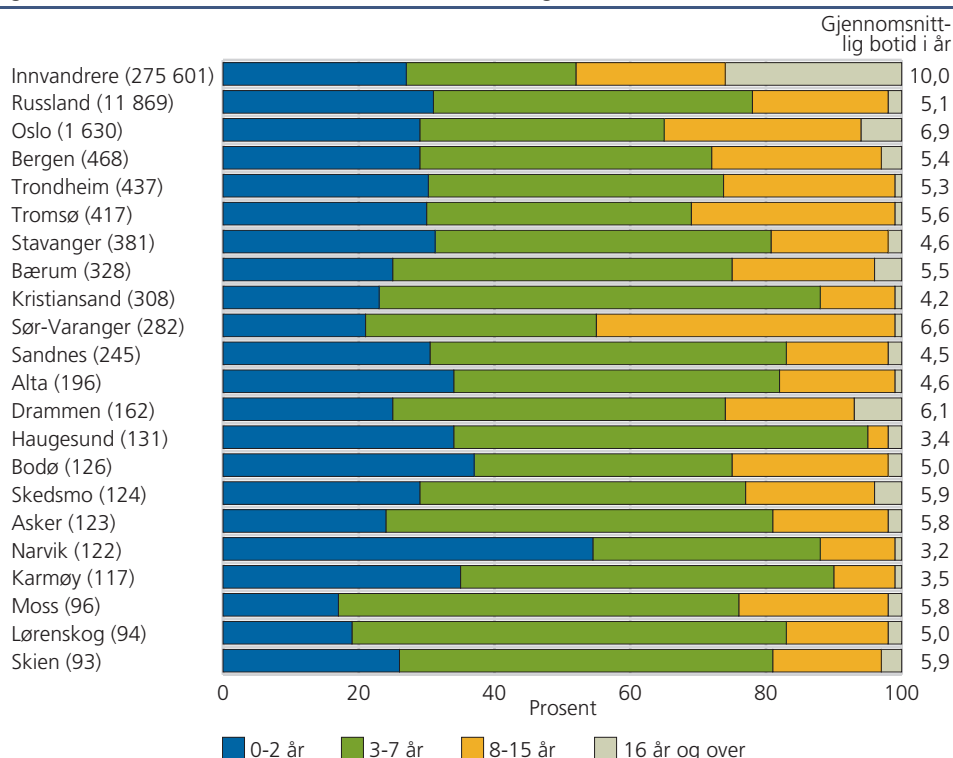
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

14.5. Kortest botid i sør

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Siden de fleste russere er kommet til Norge etter Sovjetunionens oppløsning, er gjennomsnittlig botid blant russiske innvandrere kort, kun 5 år (Figur 14.6). Blant de 17 landene som denne rapporten omhandler, er det kun innvandrere fra Afghanistan og Polen som har kortere botid i Norge. Sammenlignet med andre flyktningland og andre innvandrergupper hvor innvandringen i stor grad skyldes ekteskap med den øvrige befolkningen i Norge, er botiden blant russiske innvandrere svært kort. Hele 31 prosent har bodd i Norge under 2 år, 47 prosent har bodd her mellom 3-7 år, og 20 prosent i 8-15 år. Kun 262 russere eller 2 prosent har bodd i Norge i mer enn 16 år ved inngangen til 2008.

Innvandrere fra Russland har den nest høyeste andelen, etter Polen, med botid under 8 år (78 prosent), nær 10 prosentpoeng høyere enn innvandrere fra Thailand (Figur 2.6). Figur 14.6 viser at det er visse regionale variasjoner i botid. I de sydlige kommunene, hvor det bor flere flyktninger som har kommet med sine familier enn tilfellet er for de nordlige kommunene, finner vi at det er mer vanlig å ha botid under 8 år. Det gjelder særlig Haugesund, Karmøy og Kristiansand, hvor 89-95 prosent av innvandrerne fra Russland har bodd i kommunen under 8 år. De laveste andelenene finner vi i Sør-Varanger (55 prosent) og Tromsø (69 prosent), i tillegg til Oslo. Her er gjennomsnittlig botid nær 3 år lenger enn for de nevnte kommunene i syd-Norge. Alta ligger nærmere snittet for russere generelt, mens Narvik skiller seg ut med desidert høyest andel nyankomne, antagelig studenter ved høyskolen.

Figur 14.6. Innvandrere fra Russland, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

14.6. Familieinnvandring vanligst i nord

Av alle innvandrere fra Russland, kan vi identifisere innvandringsgrunn for 98 prosent (Figur 14.7). 51 prosent av de russiske innvandrerne til Norge har fått opphold på grunnlag av familiegjennforening eller etablering, også til flyktninger, og 32 prosent har fått opphold som flyktninger (hovedperson). Familiegjennforente med flyktninger har fått oppholdsgrunn familie i vår statistikk (se boks om innvandringsgrunn). I perioden 1990-2007 var det 9 prosent av alle som fikk opphold på grunn av familierelasjoner, som hadde blitt gjenforent med flyktninger. Videre kom 43 prosent av familieinnvandrede, på grunnlag av en familieetablering til en ektefelle i den øvrige befolkningen³². Resten har blitt gjenforent med andre, trolig også en del medfølgende barn til kvinner som har kommet for å etablere seg her. Ved inngangen til 2008 hadde 6 prosent kommet på grunn av arbeid og 10 prosent på grunn av utdanning (hvorav også au-pair tillatelser). Blant de russiske innvandrerne er det bare 2 prosent hvor vi ikke kjenner innvandringsgrunnen.

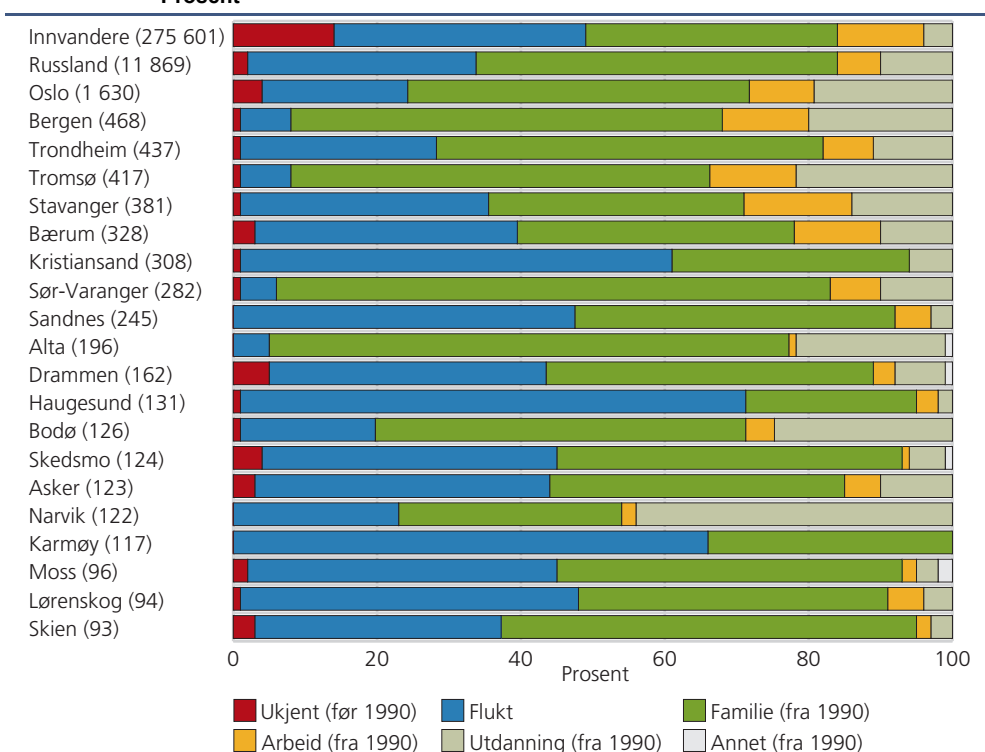
Flyktningene fra Russland er stort sett personer som har flyktet fra krigen i Tsjetsjenia. De fleste flyktningene og familiegjennforente til flyktninger er kommet etter år 2000, mens innvandring på grunn av familieetableringer begynte noe tidligere.

Figur 14.7 viser innvandrere fra Russland etter innvandringsgrunn. Andelen som er kommet til Norge på grunn av flukt (personen er selv flyktning) er størst i de sydlige kommunene, særlig Haugesund, Karmøy, Kristiansand (alle over 60 prosent), og lavest i de nordligste kommune (kun 7-5 prosent i Tromsø, Sør-Varanger og Alta). Av dette følger at familieinnvandring er vanligst i Sør-Varanger og Alta, hvor over 70 prosent er kommet på grunn av familie, og da særlig familieetableringer med menn i den øvrige befolkningen. I Narvik er hele 44 prosent av de russiske innvandrerne kommet på grunn av utdanning. Dette er for en stor del studenter ved Høgskolen i Narvik. Også i utdanningssentra i nord, slik som Bodø, Alta og Tromsø, og i universitetsbyene i Norge, er andelen som er kommet på

³² Innvandring av ektefeller kan være på grunnlag av et allerede etablert ekteskap (familiegjennforeninger), eller på grunnlag av inngåelse av ekteskap (familieetableringer).

grunn av utdanning over snittet for russiske innvandrere generelt. De høyeste andelene arbeidsinnvandrere finner vi oljekommunen Stavanger, og i Tromsø, Bergen og Bærum, alle minst dobbelt så høy andel som for russiske innvandrere generelt.

Figur 14.7. Innvandrere fra Russland, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Statistikken over innvandringsgrunn

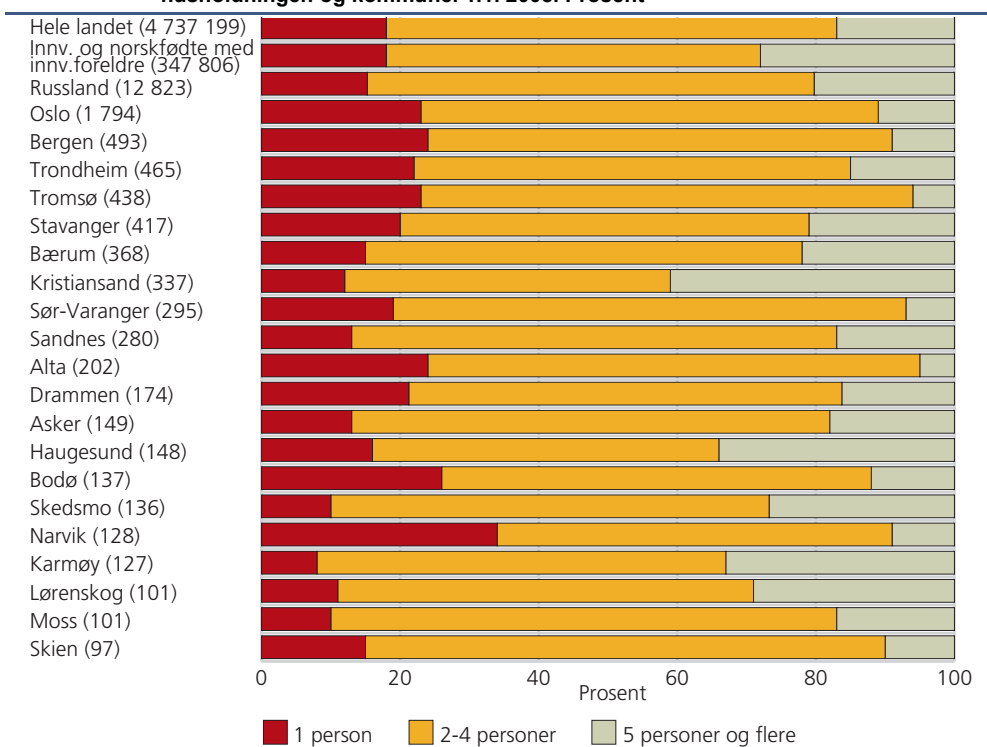
Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

14.7. Store husholdninger mest vanlig i syd

Innvandrere fra Russland og deres norskfødte barn har omtrent samme husholdningsmønster som befolkningen i alt (Figur 14.8). Ved inngangen til 2008 bodde 15 prosent alene mot 18 prosent i hele befolkningen. Litt flere bor i husholdninger med fem personer eller flere, 20 mot 17 prosent. Dette gjelder 28 prosent blant alle innvandrere og deres norskfødte barn sett under ett. Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden. De fleste russiske innvandrerne og deres norskfødte barn bor i husholdninger med 2-4 personer, 64 prosent, det samme som for befolkningen i alt. Dette gjelder 54 prosent blant alle innvandrere og deres norskfødte barn sett under ett.

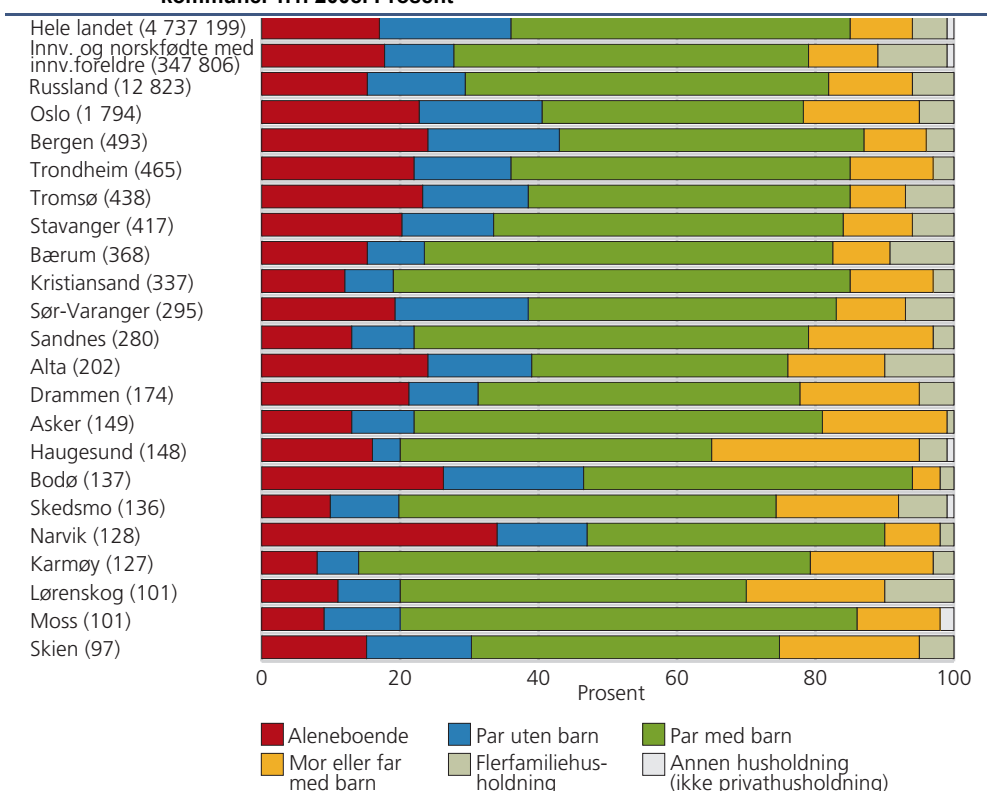
Det er i kommunene med høyest andel flyktninger vi finner de store familiene. I Kristiansand bor hele 41 prosent av innvandrerne og de norskfødte med innvandrerforeldre fra Russland i husholdninger med fem personer eller flere. I Haugesund og Karmøy gjelder det henholdsvis 34 og 33 prosent. I nord er det husholdninger på 2-4 personer som dominerer. Dette gjelder over 70 prosent i både Tromsø, Sør-Varanger og Alta. Det bor flest alene i studentbyen Narvik, 34 prosent.

Figur 14.8. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Russland, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 14.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Russland, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Litt over halvparten av de russiske innvandrerne og deres norskfødte barn bor i husholdningstypen par med barn, 52 prosent. Dette er omtrent samme andel som for befolkningen i alt og for alle innvandrere og norskfødte sett under ett. Flest aleneboende er det nord i Norge, Narvik, Bodø og Alta, og i de største byene (Figur 14.9). Dette er de samme kommunene hvor det er vanligst å komme på grunn av utdanning. Russiske studenter finner vi i universitetsbyene, og særlig i utdanningsentrene i Nord-Norge. Det er her vi finner de høyeste andelene par uten barn. Par med barn er en særlig vanlig husholdningstype i sydlige Norge og i Oslo-regionen, mens vi finner høyest andeler enslige mødre og fedre i kommuner med høy andel flyktninger, slik som Haugesund (30 prosent).

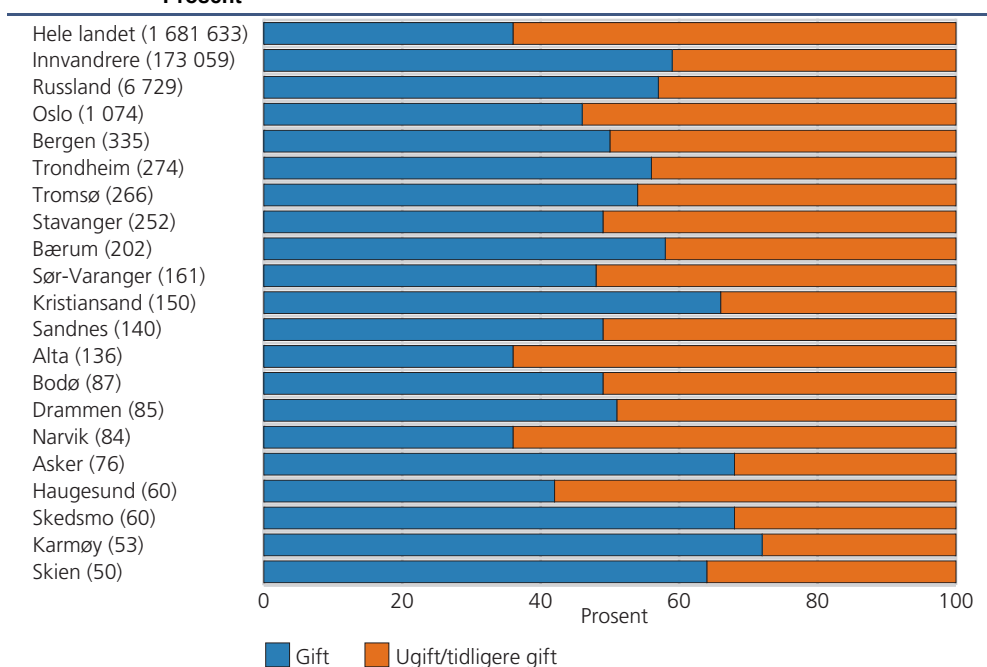
14.8. Størst andel gifte i kommuner med mange flyktninger

57 prosent av alle russiske innvandrerne i alderen 20-45 år i Norge var gift ved inngangen til 2008 (Figur 14.10). Dette gjelder 36 prosent for befolkningen ellers. Blant russiske innvandrere er ekteskapet ofte en forutsetning for at de har innvandret til Norge, jamfør at det er så mange som har fått opphold på grunn av familierelasjoner. I perioden 1990-2007 fikk 43 prosent av russiske familieinnvandrede opphold på grunn av familieetablering til noen i den øvrige befolkningen. Det gjelder særlig kvinner. Det er mindre vanlig at russiske menn inngår ekteskap i Norge.

Få er ugift eller tidligere gift sammenlignet med befolkningen i alt, 43 mot 64 prosent. Ved å bare se på giftermål får vi ikke med store deler av de parene som faktisk dannes utenfor ekteskap. Samboerskap er imidlertid mye mer utbredt blant hele befolkningen enn blant innvandrere, og det er heller ikke så vanlig blant russiske innvandrere. Ved inngang til 2008 var det 13 prosent av befolkningen 18 år eller eldre som var samboere, mot 6 prosent blant de russiske innvandrere og norskfødte med russiske foreldre (Daugstad 2008a).

Størst andel gifte finner vi i kommuner med mange flyktningfamilier, der begge parter regnes som innvandrere. Andelene ugifte er størst i kommuner der det er mange utdannings- og arbeidssøkende, og der en høy andel er gift med personer i den øvrige befolkningen, slik som Narvik, Alta.

Figur 14.10. Innvandrere fra Russland, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

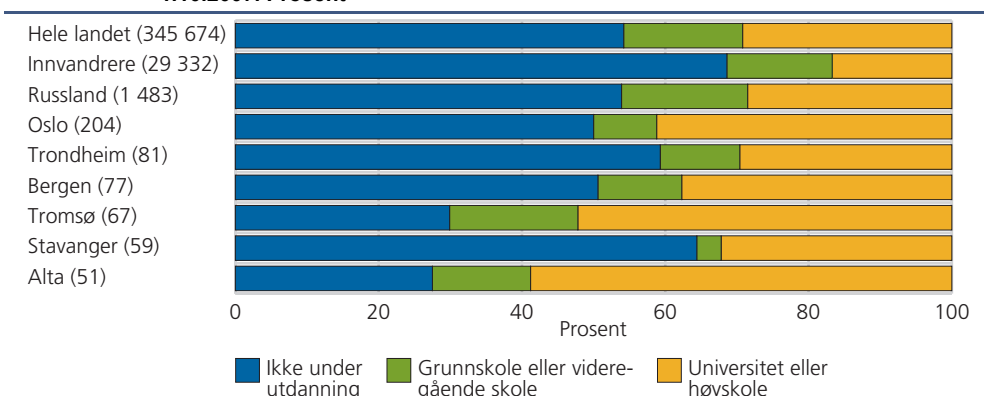

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

14.9. Relativt mange tar utdanning, særlig i nord

Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent av innvandrerne var under høyere utdanning og 14 prosent gikk på grunn- eller videregående skole.

Figur 14.11. Innvandrere fra Russland, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandrere fra Russland i alderen 19-24 år var oftere under utdanning enn innvandrere generelt i samme aldersgruppe, og de ligger på samme nivå som snittet for hele befolkningen. Til sammen var 46 prosent av dem under utdanning, 29 prosent i høyere utdanning og 18 prosent i grunnskole eller videregående skole. Som vist tidligere i kapittelet kan den høye andelen under utdanning delvis forklares med at mange av innvandrere fra Russland kommer nettopp for å studere, selv om også de med annen innvandringsgrunn er under utdanning.

Som nevnt tidligere er en del av innvandrerne fra Russland nyankomne flyktninger, og deltar dermed i introduksjonsordningen. Dette vil påvirke andelen som studerer og er i jobb. I 2007 deltok 11 prosent av innvandrere fra Russland 18-55 år i denne ordningen (Statistisk sentralbyrå 2008c, 2009, Mathisen 2008).

Vi finner en del variasjon mellom kommunene i andelen russere som er under utdanning (Figur 14.11), men det er kun Oslo kommune som har flere enn 100 innvandrere fra Russland i alderen 19-24. I Oslo kommune var andelen under utdanning høyere enn snittet for innvandrere fra Russland, noe som særlig skyldes en høy andel som var under høyere utdanning.

Kommunene i Nord-Norge, Tromsø, Alta, Narvik og Bodø, hadde en spesielt høy andel innvandrere fra Russland under utdanning. I disse kommunene var det særlig en høy andel som var under høyere utdanning, mens relativt få var i grunnskole/videregående skole. Sør-Varanger er eneste kommune i Nord-Norge hvor en høy andel av innvandrere fra Russland var i grunnskole/videregående skole, og relativt færre under høyere utdanning. Andelen under utdanning til sammen ligger likevel over snittet.

De andre tre kommunene med flest innvandrere fra Russland i alderen 19-24 år, Trondheim, Bergen og Stavanger, har alle en høyere andel enn snittet som var under høyere utdanning. Men andel som var under utdanning til sammen (uavhengig av type utdanning) var lavere i både Trondheim og Stavanger, da en særlig lav andel var i grunnskole/videregående skole. Dette er de samme kommunene som har relativt mange fra Russland med utdanning som innvandringsgrunn. Russiske studenter finner vi i universitetsbyene, og særlig i utdanningssentrene i Nord-Norge (Figur 14.7).

Det er for få norskfødte med innvandrerforeldre fra Russland til å kunne si noe om deres utdanningsdeltakelse.

14.10. Høy andel i arbeidsstyrken i Alta og Sør-Varanger

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, det vil si enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007 (Tabell 14.2). Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent. Andelen som var sysselsatte i hele befolkningen i denne aldersgruppa, var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner. Det vil si at yrkesaktiviteten i denne aldersgruppa generelt er svært høy. Blant innvandrere var 73 prosent av mennene sysselsatt, og 58 prosent av kvinnene, altså lavere enn snittet blant befolkningen, og særlig lavere blant kvinnene.

Tabell 14.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra Russland, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

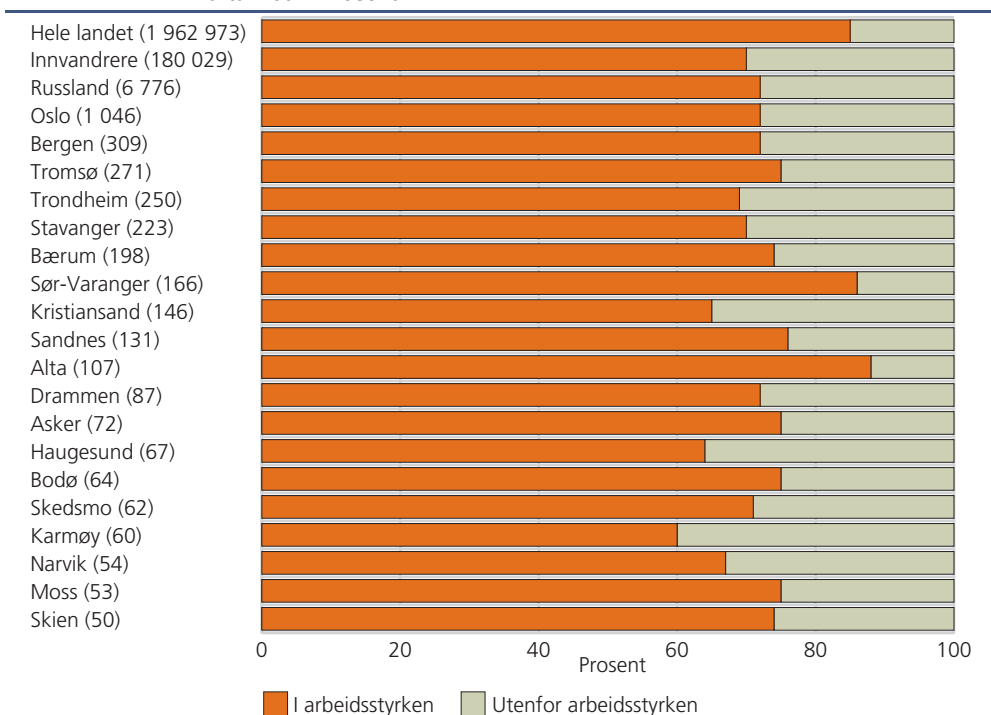
	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Russland	6 776	65	7	28	10
Menn	1 742	67	7	25	9
Kvinner	5 034	65	7	28	10
Oslo	1 046	66	6	28	8
Menn	289	67	6	27	8
Kvinner	757	65	6	29	8
Bergen	309	66	6	28	8
Menn	83	75	1	24	2
Kvinner	226	63	8	30	11
Tromsø	271	71	4	25	5
Menn	68	74	4	22	6
Kvinner	203	70	3	27	5
Trondheim	250	61	8	31	11
Menn	66	61	8	32	11
Kvinner	184	61	8	31	11
Stavanger	223	63	7	30	10
Menn	75	64	13	23	17
Kvinner	148	63	3	34	5
Bærum	198	69	5	26	6
Menn	67	70	7	22	10
Kvinner	131	69	3	28	4
Sør-Varanger	166	84	1	14	1
Kristiansand	146	55	10	35	16
Sandnes	131	69	7	24	9
Alta	107	85	3	12	3
Drammen	87	61	11	28	16
Asker	72	71	4	25	6
Haugesund	67	55	9	36	14
Bodø	64	67	8	25	10
Skedsmo	62	61	10	29	14
Karmøy	60	50	10	40	17
Narvik	54	63	4	33	6
Moss	53	70	6	25	8
Skien	50	60	14	26	19

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

Figur 14.12. Innvandrere fra Russland, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Blant innvandrere fra Russland er kvinner i klart flertall. I alderen 25-54 år var det ved 4. kvartal 2007 registrert 5 034 kvinner innvandret fra Russland, og 1 742 menn. Det var liten forskjell i andel innenfor arbeidsstyrken mellom kvinner og menn; 72 prosent av kvinnene var innenfor arbeidsstyrken, og 75 prosent av mennene. Innvandrerkvinner fra Russland var dermed mye oftere innenfor arbeidsstyrken sammenlignet med snittet for alle innvandrerkvinner (63 prosent). Menn fra Russland var noe sjeldnere innenfor arbeidsstyrken enn snittet for alle innvandremenn (78 prosent).

Generelt er innvandrere fra Russland en relativt ny gruppe innvandrere i Norge, med en gjennomsnittlig botid på 5,1 år. Ved inngangen til 2008 hadde nærmere en av tre vært bosatt i 0-2 år. Som nevnt tidligere, er det normalt at innvandrere deltar i introduksjonsordningen de to første årene av botiden. I 2007 deltok 11 prosent av innvandrere fra Russland 18-55 år i introduksjonsordningen (Statistisk sentralbyrå 2008c, 2009, Mathisen 2008). Det er hovedsakelig de som kommer som flyktninger fra Russland som deltar i denne ordningen.

Mellom kommunene var det relativt små variasjoner i andelen innvandrere fra Russland innenfor arbeidsstyrken (Figur 14.12). I Oslo gjaldt det 72 prosent, og det var små forskjeller mellom kvinner og menn. Bergen lå på samme nivå som Oslo, men her var det noe større ulikheter mellom kvinner og menn. I Stavanger og Trondheim var andelen innenfor arbeidsstyrken noe lavere enn landssnittet blant

innvandrere fra Russland (henholdsvis 70 og 69 prosent), mens den var litt høyere i Tromsø (75 prosent). Også i Bærum var andelen noe høyere enn landssnittet.

Enkelte kommuner i Nord-Norge har et betydelig antall innvandrere fra Russland. I Alta og Sør-Varanger var andelen innvandrere fra Russland innenfor arbeidsstyrken spesielt høy sammenlignet med andre kommuner, henholdsvis 88 og 86 prosent, dette er også høyere enn snittet blant befolkningen generelt. I disse to kommunene er nesten åtte av ti innvandrere fra Russland kvinner (Figur 14.4).

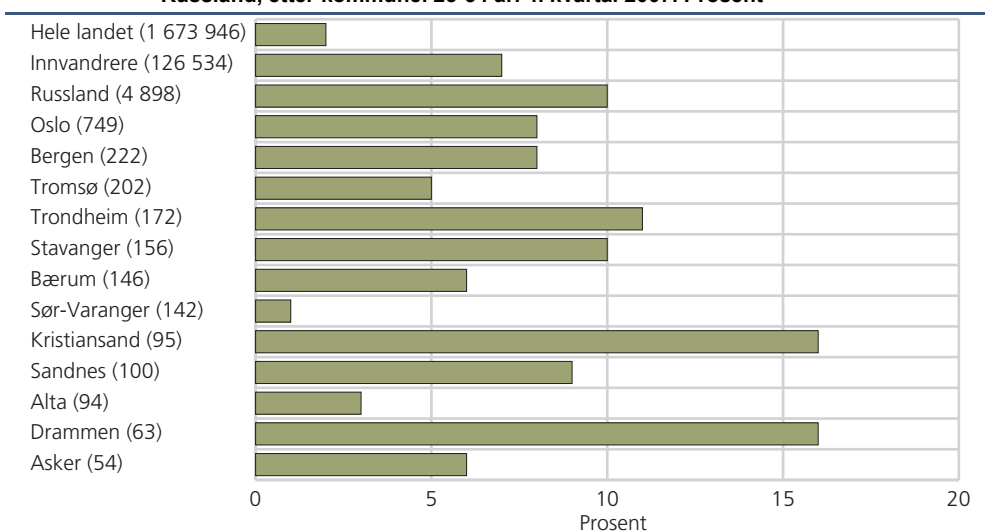
Blant kommunene med minst 100 innvandrere fra Russland, skiller Kristiansand seg ut med en lavest andel innenfor arbeidsstyrken (Figur 14.12). Tidligere i dette kapitlet har vi sett at en særlig høy andel av innvandrerne fra Russland som bor i Kristiansand kommer som flyktninger. De to andre kommunene med særlig høy andel flyktninger, Haugesund og Karmøy, hadde også en lavere andel innenfor arbeidsstyrken enn andre kommuner. Det er også disse tre kommunene som har kortest gjennomsnittlig botid blant innvandrere fra Russland (bortsett fra Narvik, men her var det særlig mange som kom på grunn av utdanning). Dermed er det også sannsynlig at særlig mange i disse kommunene deltar i introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger.

Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunistørrelse/kommunetype.

14.11. Lavest ledighet i Alta og Sør-Varanger

Av alle russiske innvandrere i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 7 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007. Dersom man regner arbeidsledighet på denne måten er det liten variasjon mellom kommunene. En mer vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var 10 prosent innvandrere fra Russland i alderen 25-54 år arbeidsledige ved 4. kvartal 2007, noe høyere enn nivået for innvandrere generelt. Figur 14.13 viser at det var liten variasjon mellom de største kommunene i arbeidsledighet blant innvandrere fra Russland, de fleste ligger rundt landssnittet; Oslo, Bergen, Stavanger og Trondheim. Tromsø og Bærum skiller seg ut med en lavere arbeidsledighet enn de andre største kommunene.

Figur 14.13. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Russland, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

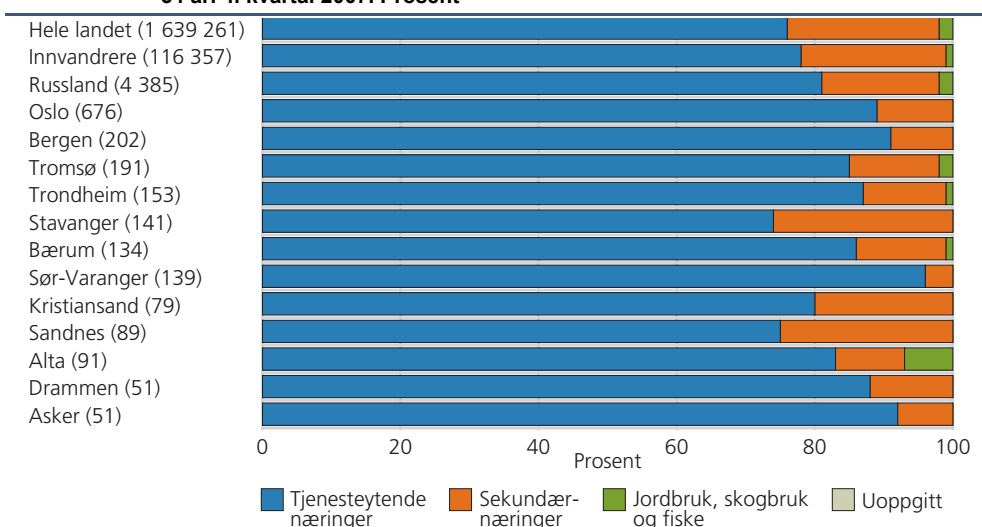
I Sør-Varanger og Alta var ledigheten spesielt lav, mens den var særlig høy i Kristiansand. De fleste fra Russland i Sør-Varanger og Alta har innvandret for å etablere familie, mens i Kristiansand var det en høy andel flyktninger (Figur 14.7 over innvandringsrunn tidligere i kapittelet). Dette forklarer langt på vei forskjellene i andel innenfor arbeidsstyrken og i arbeidsledighet. Som nevnt tidligere deltar nyankomne flyktninger og familiegjeforente til flyktninger i introduksjonsprogram, mens de som har kommet på grunn av familieetablering i utgangspunktet ikke har rett på introduksjonsstønad.

14.12. Mange russere i Stavanger jobber i sekundærnæringen

De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent ved 4. kvartal i 2007. Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 78 prosent.

Russiske innvandrere som var yrkesaktive jobbet innenfor en tjenesteytende næring i noe større grad enn snittet for innvandrere, 81 prosent. I Oslo, Bergen, Tromsø, Trondheim Bærum, og Sør-Varanger var andelen innenfor en tjenesteytende næring høyere enn snittet. Stavanger var eneste kommunen med minst 100 innvandrere fra Russland som har en andel innenfor sekundærnæringen av en viss betydning, 25 prosent.

Figur 14.14. Yrkesaktive innvandrere fra Russland, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

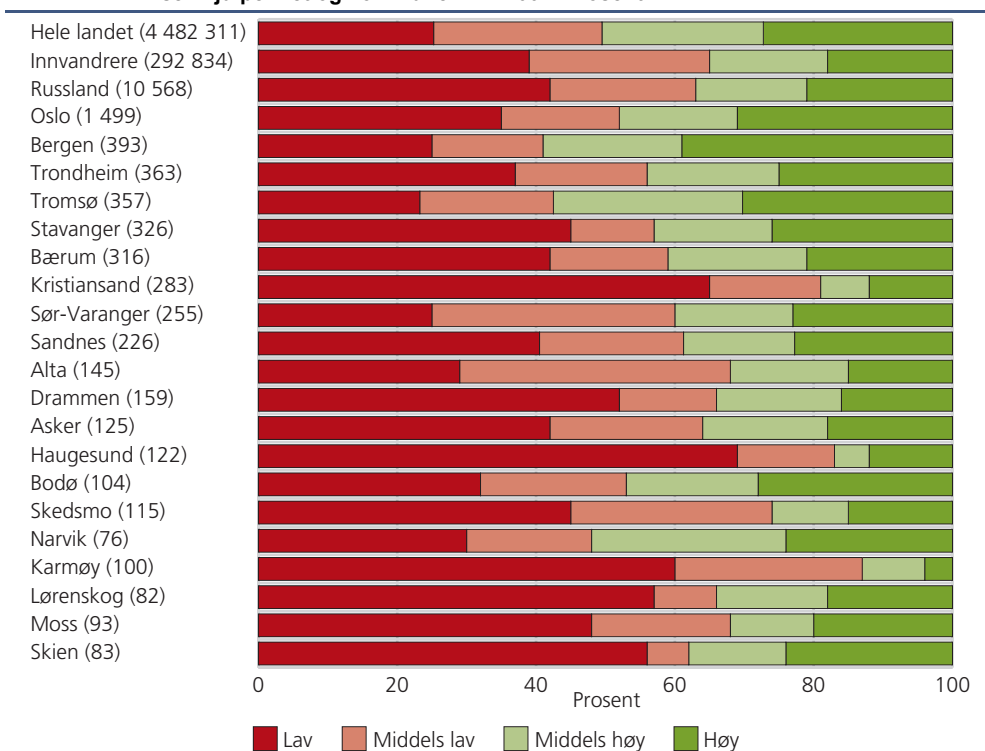
Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

14.13. Mest økonomisk selvhjulpne i Bergen og Tromsø

Blant hele befolkningen sett under ett bodde halvparten i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpnehet ved inngangen til 2007 (Figur 14.15). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpnehet (35 prosent).

Figur 14.15. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Russland, etter grad av økonomisk selvhjulpnehet og kommuner. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Dersom vi kun ser på innvandrere fra Russland og deres barn, var det litt vanligere at disse bodde i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpnehet enn snittet for alle innvandrere, 37 prosent. Innvandrere fra Russland er noe mer polarisert enn snittet blant innvandrere; vi finner relativt flere i kategoriene for høyest og lavest grad av økonomisk selvhjulpnehet, mens relativt færre befinner seg i de to middels-kategoriene. 42 prosent av innvandrere fra Russland var i kategorien med aller lavest grad av økonomisk selvhjulpnehet (mot 39 prosent blant innvandrere generelt) og 21 prosent var i kategorien med høyest grad av økonomisk selvhjulpnehet, nesten som snittet for hele befolkningen (18 prosent blant innvandrere generelt). Mange har kommet som flyktninger og har kort botid, samtidig som mange har familieinnvandret.

Deltakelse i introduksjonsordning og mottak av introduksjonsstønad vil gi utslag i lav grad av økonomisk selvhjulpnehet, siden introduksjonsstønad er en offentlig overføring. I et integreringsperspektiv er det en fordel at man deltar i denne ordningen. At mange fra Russland har lav grad av økonomisk selvhjulpnehet bør derfor ikke nødvendigvis tolkes som noe negativt for den delen av innvandrere som mottar introduksjonsstønad. Som nevnt tidligere deltok 11 prosent av innvandrere fra Russland 18-55 år i introduksjonsordningen i 2007. Av innvandrere fra Russland som gikk ut av introduksjonsordningen i 2006 var alle flyktninger (Mathisen 2008).

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen "økonomisk selvhjulpenhet" er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenger er holdt utenfor), alderspensjon, tjenstepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenger og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien "lav" har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. "Middels lav" innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. "Middels høy" innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens "høy" betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Innvandrere fra Russland som har kommet på grunn av familieetablering med en annen person i den øvrige befolkningen, vil som regel ha lettere for å komme i arbeid. Dette vil i større grad føre til økonomisk selvhjulpenhet, gitt at også partneren er i arbeid og mottar få eller ingen offentlige overføringer (alle i husholdningen får samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, se tekstboks). Inntekten og størrelsen på offentlige overføringer til andre personer i husholdningen påvirker altså graden av økonomisk selvhjulpenhet. Mange av kvinnene fra Russland bor i husholdninger sammen med en mann fra den øvrige befolkningen. Til og med 2007 hadde 3 000 innvandrere fra Russland kommet på grunn av familieetablering med en person i den øvrige befolkningen (Statistisk sentralbyrå (2008a)). Dette utgjør 25 prosent av alle innvandrere fra Russland ved inngangen til 2008. Så godt som alle innvandrere fra Russland som kommer på grunn av familieetablering med en person i den øvrige befolkningen er kvinner (Tabell A23 i Daugstad 2008a).

I de fire største byene, Oslo, Trondheim, Bergen og Tromsø bodde innvandrere fra Russland og deres norskfødte barn oftere i husholdninger med middels høy og høy økonomisk selvhjulpenhet enn landssnittet for de fra Russland. I Bergen var det særlig en høy andel i kategorien med høyest grad av økonomisk selvhjulpenhet, 39 prosent. Andel i kategorien med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet var tilsvarende lav, 25 prosent, som tilsvarer nivået i hele befolkningen. Særlig i Bergen og Tromsø så vi tidligere i kapittelet at arbeidsledigheten her var lav, og en høy andel var innenfor arbeidsstyrken (Figur 14.13 og Figur 14.12).

Bærum, Stavanger og Sandnes lå omtrent på snittet for alle innvandrere fra Russland og deres norskfødte barn. Kristiansand skiller seg ut ved at relativt mange bodde i husholdninger med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet. Her var det også en lav andel som var innenfor arbeidsstyrken, og arbeidsledigheten var høy. Som nevnt tidligere, er det en betydelig andel av innvandrere fra Russland bosatt i Kristiansand som er flyktninger. Omtrent en fjerdedel har en botid på 0-2 år, mange er dermed nyankomne. Videre hadde to av tre en botid på 3-7 år, og det er mulig at også en del av disse var i introduksjonsordningen. Mottak av introduksjonsstønad kan derfor forklare den lave graden av økonomisk selvhjulpenhet. Den samme forklaringen kan brukes på Haugesund og Karmøy, to

andre kommunene hvor de fra Russland har utpreget lav grad av økonomisk selvhjulpenhet.

Kommunene i Nord-Norge varierer seg imellom i grad av økonomisk selvhjulpenhet blant innvandrere fra Russland. I Tromsø bodde de fra Russland oftere i husholdninger med middels høy og høy økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for befolkningen, mens i Bodø og Narvik lå de omtrent på samme nivå som befolkningen sett under ett. I Alta og Sør-Varanger var det imidlertid relativt flere som bodde i husholdninger med lav og middels lav grad av økonomisk selvhjulpenhet. Vi har sett at nesten alle innvandrere fra Russland i Alta og Sør-Varanger var i arbeidsstyrken, og arbeidsledigheten var svært lav. I disse kommunene er majoriteten fra Russland kvinner som har kommet på grunn av familieetablering med en mann i den øvrige befolkningen. Nesten alle kvinnene er i arbeid, likevel bor de i husholdninger med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet. Årsaken til at husholdningene til disse innvandrerne har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet kan ligge hos andre personer som bor i husholdningen, men det kan også skyldes kvinnenenes eget lønnsnivå.

14.14. Oppsummering

Ved inngangen til 2008 bodde det 12 823 russiske innvandrere og norskfødte med russiske innvandrerforeldre i Norge. De bodde i 381 av landets 430 kommuner. Russiske innvandrere er, sammen med innvandrere fra Thailand, Polen og Filippinene, de som er bosatt i flest kommuner i Norge. Deres bosettingsmønster er langt mer spredt enn for andre innvandringsland, slik som for eksempel innvandrere fra Irak og Bosnia (272 kommuner). Kun 14 prosent bor i Oslo. Omlag 13 prosent bor i Troms og Finnmark, her representert ved kommunene Tromsø, Sør-Varanger, og Alta. Den høye andelen i de nordligste fylkene skyldes den spesielle kontakten og samarbeidet mellom Norge og Russland i grenseområdet

98 prosent av innvandrerne fra Russland er kommet til Norge etter 1990. Den nyere russiske innvandringen tok til etter 1991, og Sovjetunionens oppløsning. Den omfatter tsjetsjenske flyktninger, og personer som er innvandret på grunn av familie, dvs. særlig kvinner som har kommet på grunn av ekteskap med menn i den øvrige befolkningen. Noen er også kommet på grunn av arbeid eller utdanning, særlig nord i landet. Russiske innvandrere har gjennomsnittlig 5 års botid i Norge.

Det er dobbelt så mange russiske kvinner som menn i Norge. Mange kvinner kommer for å gifte seg med menn uten innvandrerbakgrunn, mens mennene kommer som flyktninger.

Innvandrere fra Russland og deres norskfødte barn har omtrent samme husholdningsmønster som befolkningen i alt. De fleste bor i husholdninger med 2-4 personer. Dette gjelder over 70 prosent i både Tromsø, Sør-Varanger, Alta og Skien. Det bor flest alene i Narvik, 34 prosent.

Innvandrere fra Russland i alderen 19-24 år var under utdanning i samme grad som befolkningen sett under ett. Andel under utdanning blant unge folk fra Russland var særlig høy i kommunene i Nord-Norge. Mange i disse kommunene innvandret på grunn av utdanning, særlig på grunn av samarbeid mellom Russland og nordnorske institusjoner for høyere utdanning.

72 prosent av innvandrere fra Russland i alderen 25-54 år var enten sysselsatt eller registrert arbeidsledig. De aller fleste innvandrerne fra Russland er kvinner, og andel i arbeidsstyrken er omtrent likt blant kvinnene som blant mennene.

Kristiansand, Haugesund og Karmøy skiller seg ut fra de andre kommunene ved at innvandrere fra Russland har en lav andel i arbeidsstyrken, og en spesielt lav grad av økonomisk selvhjulpenhet. De fra Russland som bor i disse kommunene er hovedsakelig flyktninger med relativt kort botid.

Mange innvandrere fra Russland er bosatt i kommuner i Nord-Norge. I Tromsø skårer de gjennomgående høyt; mange av de unge er under utdanning, en høy andel er i arbeidsstyrken, og relativt mange bor i husholdninger med middels høy og høy økonomisk selvhjulpenhet (andelen er høyere enn blant befolkningen under ett). I Alta og Sør-Varanger er det særlig mange kvinner blant innvandrere fra Russland. Innvandrere fra Russland bosatt i disse kommunene har en spesielt høy andel innenfor arbeidsstyrken og lav arbeidsledighet. De bor likevel oftere i husholdninger med lav og middels lav grad av økonomisk selvhjulpenhet enn andre kommuner i nord.

15. Somalia som landbakgrunn

Det bodde til sammen nær 22 000 innvandrere fra Somalia og norskfødte med somaliske foreldre i Norge ved inngangen til 2008. Bare fire innvandrergupper var større enn den somaliske; Polen, Pakistan, Sverige og Irak. Innvandrere fra Somalia talte 16 200 personer mens 5 600 var norskfødte med somaliske foreldre, femte størst innenfor denne gruppen. 500 personer er født i Norge og har én forelder som er født i Norge og én som er født i Somalia. Disse regnes ikke med blant norskfødte med innvandrerforeldre, og blir derfor ikke beskrevet i denne rapporten. Den somaliske innvandringen til Norge startet på midten av 1980-tallet, men det store flertallet av innvandre fra Somalia har kommet på 2000-tallet. Nær alle har kommet som flyktninger, eller som familieinnvandrede til flyktninger.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

15.1. Somaliere i 238 kommuner

Nær alle somaliske innvandrere har kommet som flyktninger og når det bor somaliere i 238 av landets 430 kommuner har dette sammenheng med at norske myndigheter har hatt som målsetning å bosette flyktninger over hele landet. Flyktninger bosettes gjennom avtaler mellom staten og utvalgte kommuner, og deres bosettingsmønster blir derfor annerledes (og mer spredt) enn om de skulle finne bosted selv. For 2009 ble nær 300 av Norges 430 kommuner anmodet om å bosette flyktninger. Likevel - mer enn 40 prosent av somalierne bor i Oslo, og tar vi med Bergen, Stavanger og Fredrikstad dekker vi halvparten av innvandrerne med somalisk bakgrunn (og nesten to av tre norskfødte barn med somaliske foreldre). Mange har blitt bosatt i andre kommuner og har siden flyttet til Oslo og Østlandsområdet.

Få av de store innvandrergruppene i Norge har tilsvarende høye andeler bosatt i Oslo. Blant de med bakgrunn fra Pakistan og Marokko bor omtrent 70 prosent i hovedstaden, blant de med bakgrunn fra Sri Lanka og India gjelder det samme, henholdsvis 55 og 40 prosent. Av de mindre flyktninggruppene har også flyktninger fra Eritrea og Etiopia tilsvarende høye andeler av bosatte i Oslo.

Byene i Østfold bør også nevnes. Samlet bor det mer enn 1000 somaliske innvandrere og norskfødte med somaliske innvandrerforeldre i Fredrikstad, Sarpsborg, Halden og Moss (Tabell 15.1).

Av de store kommunene, er det i Oslo somaliere utgjør størst andel av befolkningen. Somaliske innvandrere utgjør 1,2 prosent av innbyggerne i Oslo og tar vi med barna deres, dekker vi 1,7 prosent av Oslos befolkning. Bare i Oslo overstiger andelen somaliere 1 prosent av befolkningen. I Skien er andelen nest høyest (1 prosent), fulgt av de tre Østfolds-kommunene Fredrikstad, Halden og

Moss, hvor somaliere utgjør 0,8 prosent av befolkningen, og den samme andelen finner vi i Hamar og Lier.

Utenom de 20 største kommunene utgjør somaliere mer enn 1 prosent i 12 kommuner (ikke vist). Høyest andel finner vi i Ballangen i Troms med 2,1 prosent og i Tolga med 2 prosent. Størst i antall bosatte av disse 12 kommunene er Hammerfest med 1,5 prosent og 141 bosatte med somalisk bakgrunn. Det har i media vært en viss oppmerksomhet knyttet til somaliere i Vinje kommune i Telemark. Her utgjør somaliere 1,4 prosent av befolkningen, men likevel ikke flere enn 50 personer.

Tabell 15.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Somalia, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

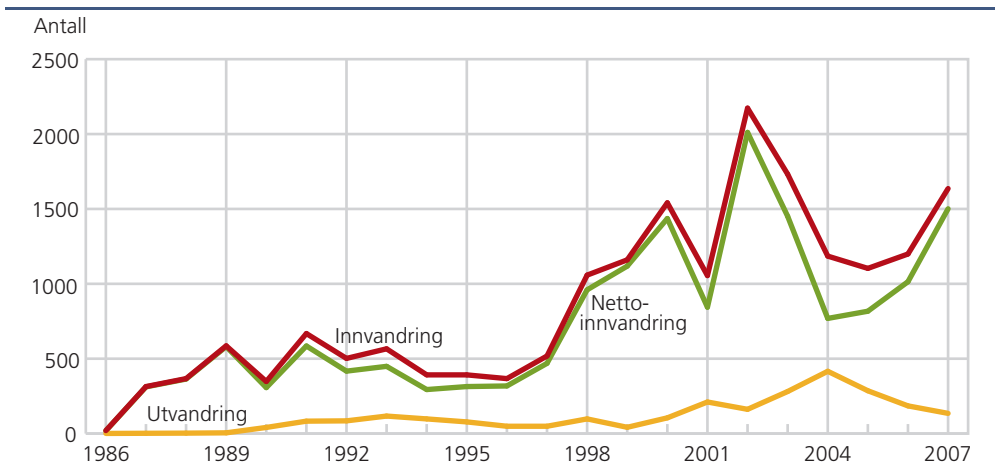
	Antall			Prosent norskfødte med innvandrereforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet			
	Befolkningen i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere		Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	
Hele landet	4 737 199	21 796	16 209	5 587	26	0,5	0,3	0,1	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	9 700	6 667	3 033	31	1,7	1,2	0,5	44,5	41,1	54,3
Bergen	247 732	751	593	158	21	0,3	0,2	0,1	3,4	3,7	2,8
Stavanger	119 576	664	474	190	29	0,6	0,4	0,2	3,0	2,9	3,4
Fredrikstad	71 974	578	456	122	21	0,8	0,6	0,2	2,7	2,8	2,2
Skien	50 862	529	372	157	30	1,0	0,7	0,3	2,4	2,3	2,8
Trondheim	165 182	517	411	106	21	0,3	0,2	0,1	2,4	2,5	1,9
Drammen	60 138	470	323	147	31	0,8	0,5	0,2	2,2	2,0	2,6
Asker	52 906	337	245	92	27	0,6	0,5	0,2	1,5	1,5	1,6
Bærum	108 109	337	230	107	32	0,3	0,2	0,1	1,5	1,4	1,9
Kristiansand	78 908	255	199	56	22	0,3	0,3	0,1	1,2	1,2	1,0
Hamar	27 974	230	189	41	18	0,8	0,7	0,1	1,1	1,2	0,7
Larvik	41 717	230	182	48	21	0,6	0,4	0,1	1,1	1,1	0,9
Moss	29 066	223	177	46	21	0,8	0,6	0,2	1,0	1,1	0,8
Halden	28 084	215	142	73	34	0,8	0,5	0,3	1,0	0,9	1,3
Lier	22 698	176	122	54	31	0,8	0,5	0,2	0,8	0,8	1,0
Horten	25 097	164	118	46	28	0,7	0,5	0,2	0,8	0,7	0,8
Lillehammer	25 775	154	125	29	19	0,6	0,5	0,1	0,7	0,8	0,5
Sarpsborg	51 050	154	123	31	20	0,3	0,2	0,1	0,7	0,8	0,6
Tromsø	65 333	145	122	23	16	0,2	0,2	0,0	0,7	0,8	0,4
Lørenskog	31 846	142	97	45	32	0,4	0,3	0,1	0,7	0,6	0,8

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

15.2. Flertallet har innvandret på 2000-tallet

Den somaliske innvandringen til Norge startet allerede på midten av 1980-tallet, og antallet innvandring økte noe i kjølvannet av oppløsningen av den somaliske staten i 1991 (Figur 15.1). Den store innvandringen av somaliere til Norge kom senere, først fra 1999 (hvor mer enn 1000 innvandret) og framover. Det var størst innvandring til Norge av somaliske statsborgere i 2002, det vil si at det var dette året de fikk gyldig oppholdstillatelse. Da ble det registrert en innvandring av nær 2 200 personer. Mange har kommet som enslige mindreårige asylsøkere, og få har siden fått foreldre til Norge (Pettersen 2007). Innvandringen har vært relativt stor de siste årene i forhold til andre land utenfor EØS, men det har vært en vesentlig større innvandring av irakiske statsborgere etter tusenårsskiftet, og det har kommet omtrent like mange fra Russland. Etter toppåret 2002 sank innvandringen av somaliske statsborgere til rundt 1 200 og 1 100 personer i henholdsvis 2004 og 2005. Vi har sett en ny økning i innvandringen over de to siste årene.

Figur 15.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Somalia. 1986-2007. Absolutte tall

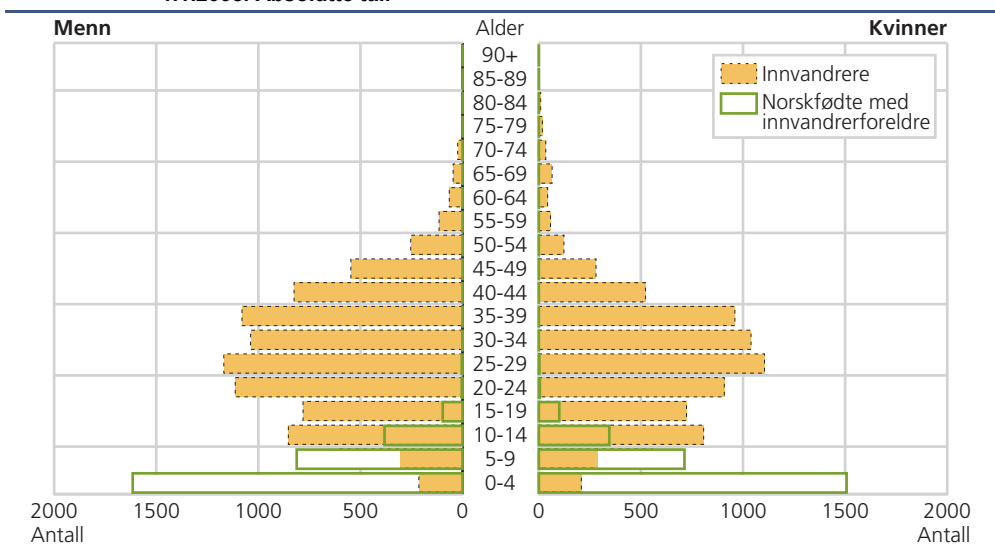
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Utvandringsstatistikken viser når somaliske statsborgere ble registrert utflyttet i folkeregisteret. Dette kan skje lenge etter at personen i realiteten er flyttet ut. Utvandringen har steget noe etter 1999, og nådde en topp i 2004, da 416 somaliske statsborgere ble registrert utflyttet. Deretter ser den ut til å ha sunket til et lavt nivå på rundt 100 i året. Som en kuriositet nevner vi at i Nederland har det fra rundt 2000 vært en betydelig utvandring av somaliske innvandrere. I 2000 bodde det vel 21 000 somaliske innvandrere i Nederland, mens det i 2008 bare bodde 13 500. En stor andel av disse synes å ha utvandret til Storbritannia, i følge det nederlandske statistikkbyrået (CBS 2003). En tilsvarende økning i utvandringen har vi ikke sett i Norge, men det har likevel flere fra Somalia som utvandrer enn fra andre land i Asia og Afrika på 2000-tallet. Statistikken om tilflyttingsland er mangelfull, men de har neppe flyttet til Somalia.

15.3. Somaliere i Norge er unge

Innvandrere fra Somalia er unge. Åtte av ti somaliske innvandrere er under førti år, mot to av tre blant øvrige innvandrere og vel halvparten i befolkningen i alt (Figur 15.2, Figur 15.3).

Figur 15.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Somalia, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

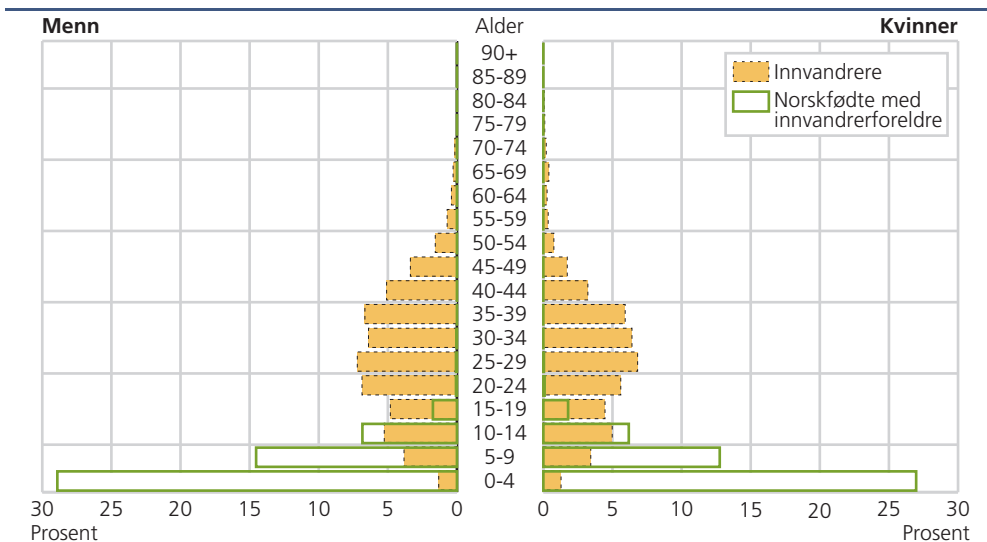

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Også de norskfødte barna til somaliske innvandrere er unge, siden de potensielle foreldrene har bodd i Norge så kort tid; åtte av ti er under ti år gamle. Bare 49 av de

norskfødte med somaliske innvandrerforeldre var over 18 år. Det at de norskfødte med somaliske innvandrerforeldre er så unge, gjør at det ennå er for tidlig å si noe om hvordan det går med dem på utdanningsarenaen og i arbeidslivet. Som for andre nyankomne flyktninggrupper er det blant somaliske innvandrere en overvekt av menn, men dette gjelder bare for de aller eldste aldersgruppene.

Figur 15.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Somalia, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

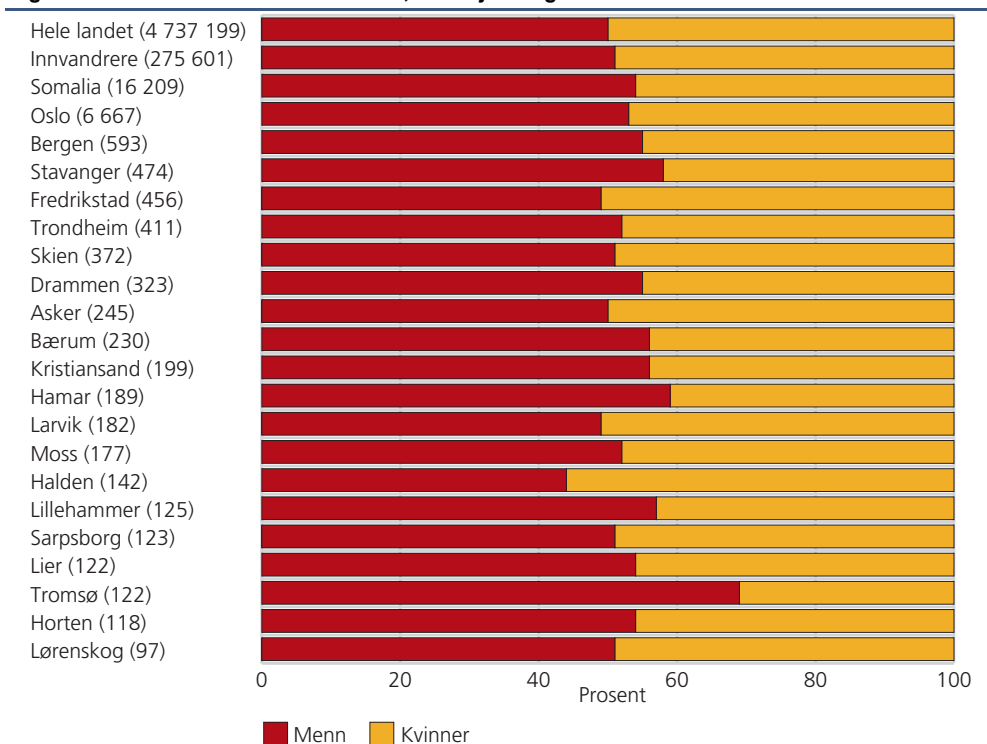

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

15.4. Flertall av menn i de fleste kommunene

I nær alle kommunene (med unntak av Fredrikstad, Asker, Larvik og Halden) er det et flertall av menn blant somaliske innvandrere (Figur 15.4). Man vil her forvente å finne en mer lik kjønnssammensetning hvor de mer etablerte gruppene har bosatt seg og en mer ulik kjønnssammensetning for de nyankomne, ettersom det tar tid å få gjenforening med en eventuell familie.

Figur 15.4. Innvandrere fra Somalia, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

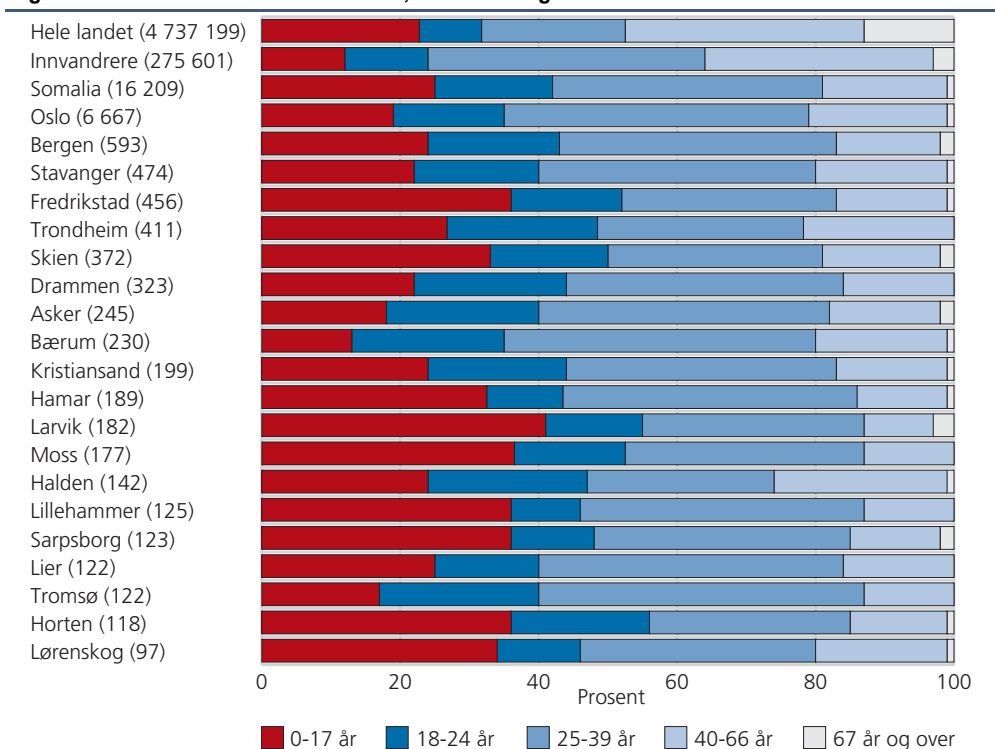
Forskjellene er ikke så store og mindre for de største kommunene enn for de minste, hvor et mindre antall gjør at utslagene blir større. I Tromsø er to av tre somaliske innvandrere menn og Tromsø skiller seg med dette, sammen med Stavanger, Hamar og Lillehammer klart ut fra de øvrige største kommunene med en skjev kjønns sammensetning.

Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

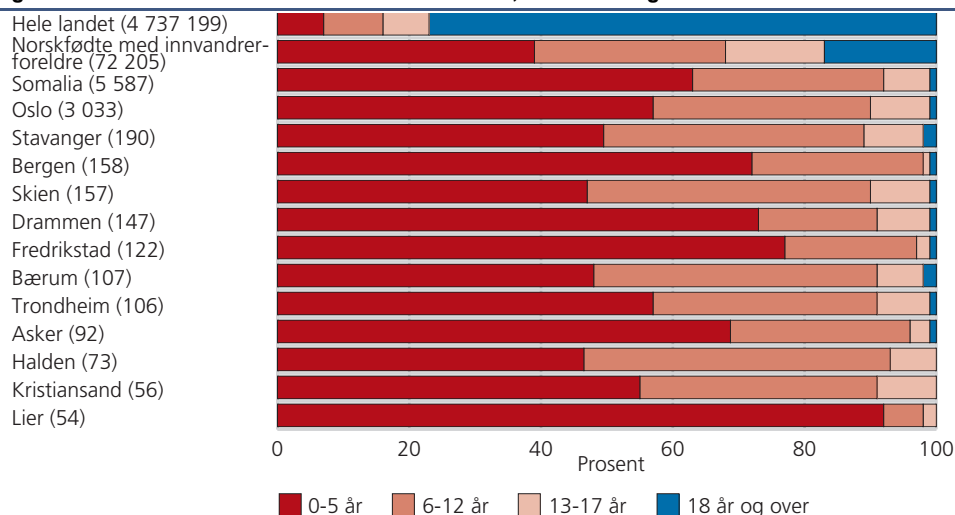
15.5. Lavere andel barn i Oslo enn ellers i landet

Andelen barn blant innvandrere fra Somalia er høy, noe høyere enn i befolkningen i alt og nær dobbelt så høy som blant øvrige innvandrere (Figur 15.5). Mange barn med somaliske bakgrunn har altså selv innvandret til Norge, og en del som enslige mindreårige asylsøkere som siden har fått opphold i Norge. Men andelen varierer en god del etter kommune fra 13 prosent i Bærum til 36 prosent i Østfoldkommunene og 41 prosent i Larvik. Andelen barn i Oslo er noe lavere enn ellers i landet, noe som kan ha sammenheng med at andelen enslige generelt er høyere i Oslo enn i andre kommuner. Median alder for somaliere i Norge er 27 år, i kommunene varierer denne fra så lavt som 21 år i Larvik til 30 år i Oslo. For alle innvandrere er medianalderen 35 år. Også barn av somaliske innvandrere er svært unge.

Figur 15.5. Innvandrere fra Somalia, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

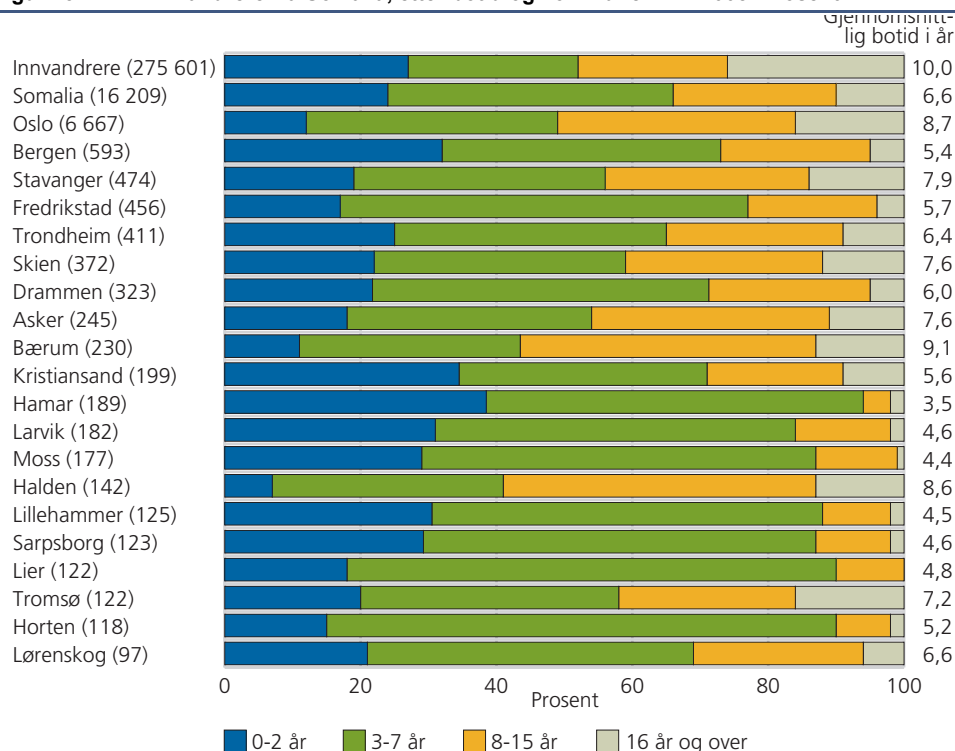
Figur 15.6. Norskfødte med foreldre fra Somalia, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

15.6. Kortest botid i Hamar, lengst i Bærum

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Hovedvekten av somalisk innvandring til Norge har kommet på 2000-tallet og det store flertallet av somaliere i Norge har kort botid. Bare 10 prosent har bodd mer enn 15 år i Norge og to av tre har mindre enn åtte års botid (Figur 15.7). Blant alle innvandrere har halvparten bodd i Norge mindre enn åtte år. Somaliere i Norge har med det en botidsfordeling som minner om irakiske og afghanske innvandrere som også har relativt kort botid og hvor hovedvekten av innvandrere har kommet som flyktninger på 2000-tallet.

Figur 15.7. Innvandrere fra Somalia, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Flere av kommunene har en høy andel som nylig har kommet til Norge og mange vil være omfattet av introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere. I Bergen, Kristiansand og Hamar har en av tre 0-2 års botid.

Av botidsintervallene i Figur 15.7 finner vi flest i gruppen 3-7 år, som følge av den høye somaliske innvandringen i årene 2001-2005. Flest i denne botidsgruppen finner vi Østfoldsbyene Fredrikstad, Moss og Sarpsborg, sammen med Horten, Lier og Hamar.

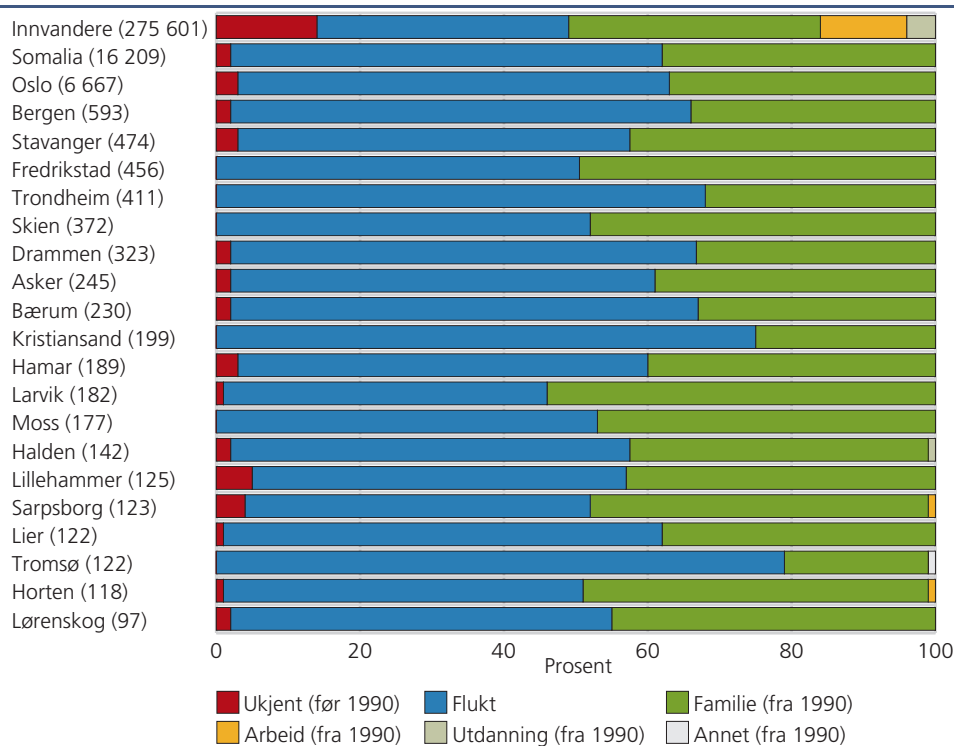
Ser vi på gruppen med lengst botid finner vi den høyeste andelen i Oslo, sammen med Stavanger, Bærum, Halden og Tromsø. Dette er kommuner med den høyeste andelen av den første gruppen av somaliske innvandrere som kom til Norge. En høy andel av disse var ikke opprinnelig bosatt i disse kommunene, men har flyttet til dem siden.

Samlet er det bare i Oslo, Bærum og Halden at et flertall av somaliske innvandrere har en botid som overstiger 7 år.

15.7. Høyere andel familieinnvandrere i Østfoldsbyene

Flertallet (tre av fem) av somalierne som har kommet til Norge har kommet av flyktninglignende årsaker – det være seg asyl, opphold på humanitært grunnlag etter søknad om asyl eller som overføringsflyktninger. De resterende har kommet som familieinnvandrede til personer som har kommet som flyktninger. Det er vanskelig å peke på et bestemt mønster i fordelingen mellom disse to kategoriene, men i kommunene som har flest familieinnvandrede vil vi finne en høyere andel barn som selv har innvandret til Norge (Figur 15.8). Vi ser at Østfoldbyene sammen med Skien, Larvik og Horten har en høyere andel familieinnvandrede enn de andre kommunene. Det er knapt registrert noen arbeids- eller utdanningsinnvandring fra Somalia.

Figur 15.8. Innvandrere fra Somalia, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

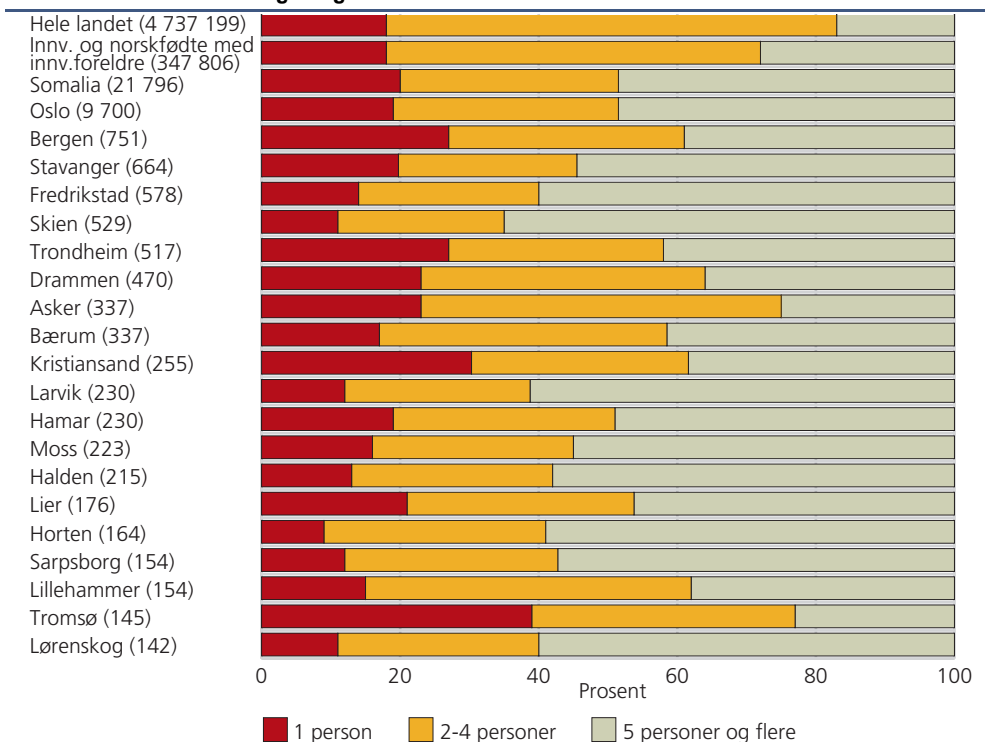

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

15.8. Mange bor alene og mange bor i store husholdninger

Blant somaliere i Norge består nær halvparten av husholdningene av husholdninger med fem eller flere personer (Figur 15.9). Og vel en av fem er enpersonhusholdninger. Begge med en høyere andel enn det vi finner i hele befolkningen, det er særlig mange storhusholdninger blant somaliere. Tilsvarende en det bare en liten andel av de somaliske husholdningene som består av 2-4 persons husholdninger. Av gruppene vi har sett nærmere på i denne rapporten er det bare pakistanere og afghanere som har like store husholdninger. Blant nyankomne flyktninger vil det være en relativt stor andel som består av enpersonhusholdninger. Gruppen er kjennetegnet ved at mannen ofte reiser ut først og at familiene følger senere.

Figur 15.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Somalia, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

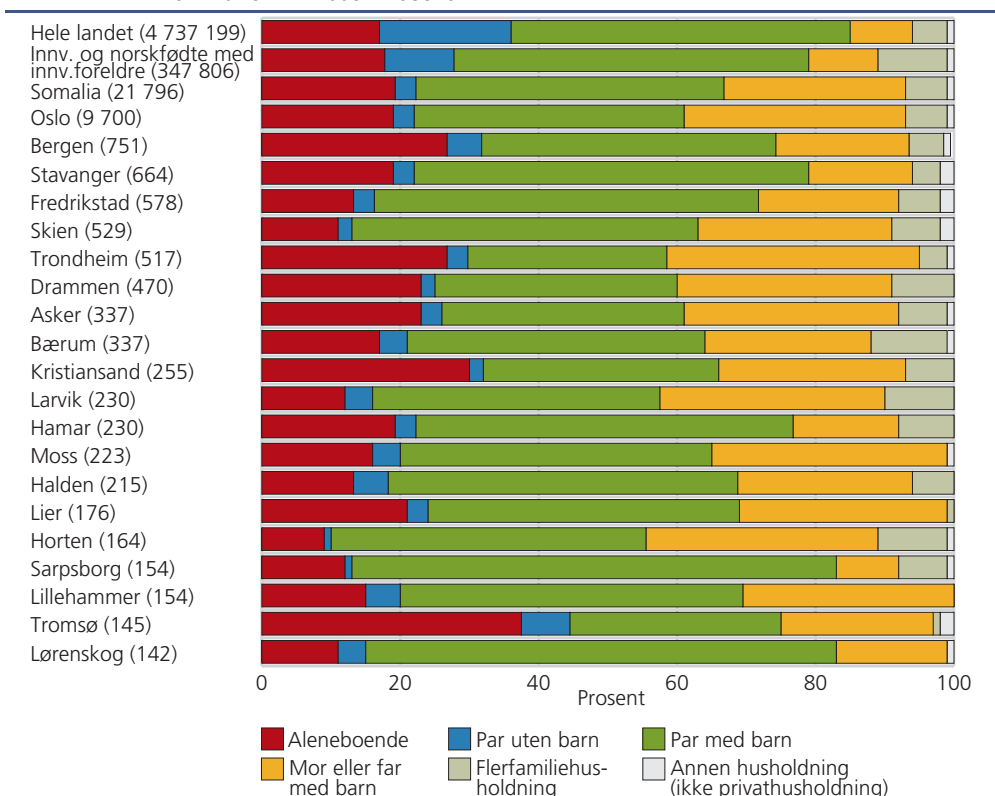
15.9. Mange enslige mødre i alle kommuner

Sammenlignet med øvrige innvandrere skiller somaliere seg ut med at en svært høy andel personer bor i husholdninger bestående av mor eller far med barn, dette er trolig mor med barn i de aller fleste tilfellene (Figur 15.10). En av fire bor i slike husholdninger og andelen enslige forsørgere er 2,5 ganger så høy blant somaliere som blant øvrige innvandrere og gjennomsnittet for hele befolkningen. Ingen av innvandrergruppene vi ser nærmere på i denne rapporten har et husholdningsmønster som minner om dette. Videre er andelen par uten barn svært lav – bare tre prosent. I befolkningen i alt er denne andelen på 20. Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden.

Aleneforsørgerandelen er høy i alle kommunene vi ser nærmere på, med unntak av Sarpsborg. Den er høyest i Trondheim hvor hele 37 prosent av somaliene i byen bor i en husholdning bestående av mor med barn.

Som vi skal se, har somaliere en relativt høy skilsmisserate, og vi vet også at somaliene er de som har størst barnekull, halvparten har fire eller flere barn (Henriksen 2007). Både den enslige forelder og hans/hennes barn telles med blant dem som bor i aleneforsørger-husholdninger. Både de høye barnetallene og de relativt høye skilsmissetallene bidrar med andre ord til den høye andelen som bor i slike husholdninger.

Figur 15.10. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Somalia, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

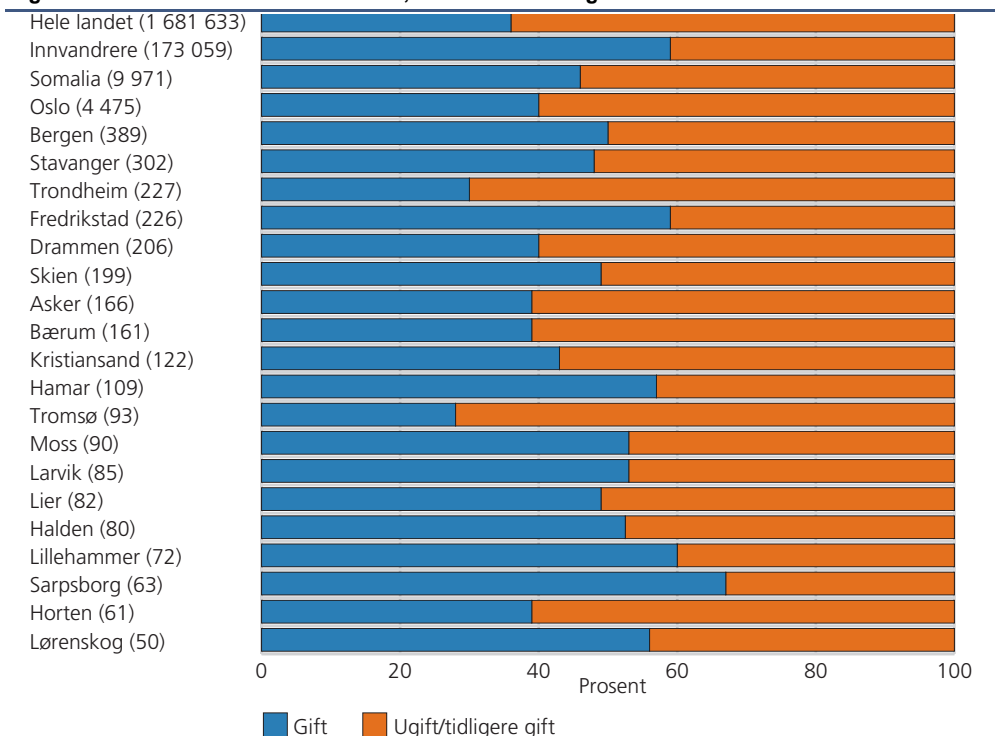

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

15.10. Mange er ikke gift blant somaliske innvandrere

54 prosent av somaliere i alderen 20-45 år er ikke gift, en høyere andel enn blant innvandrere generelt (41 prosent), men noe lavere enn i befolkningen i alt (64 prosent) (Figur 15.11). Blant landene vi ser på i denne rapporten, er det kun innvandrere fra Chile som har en høyere andel som ikke er gift (63 prosent). Andelen som ikke er gift varierer fra 33 prosent i Sarpsborg til 72 prosent i Tromsø.

Figur 15.11. Innvandrere fra Somalia, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

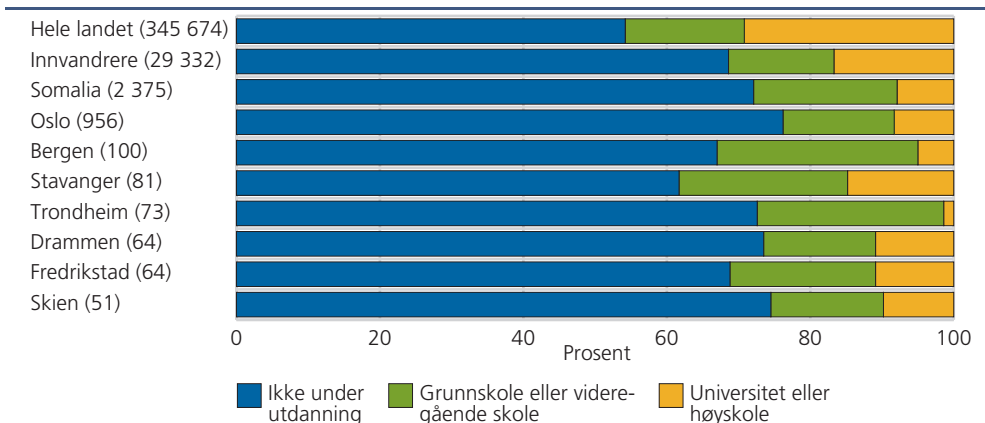

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Det må legges til at samboerskap er en svært utbredt samlivsform i Norge, særlig blant de yngre. Ved å bare se på giftermål får vi ikke med de store andeler av parene som faktisk dannes utenfor ekteskap i befolkningen i alt. Samboerskap er imidlertid langt mindre utbredt blant innvandrere, og blant somaliere, enn blant befolkningen ellers.

15.11. Minst vanlig å ta utdanning i Oslo

Figur 15.12. Innvandrere fra Somalia, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent av innvandrerne var under høyere utdanning og 14 prosent gikk på videregående skole.

Av innvandrere i denne rapporten er somaliere blant dem med lavest andel som tar utdanning i denne aldersgruppen. Mens halvparten av befolkningen i alt var under utdanning gjelder dette bare en av fire somaliere i denne aldersgruppen.

Siden mange fra Somalia er relativt nyankomne, vil også mange være i introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere, noe som vil påvirke andelen som er studenter og er i jobb. I 2007 deltok 13 prosent av somaliere 18-55 år i denne ordningen (Statistisk sentralbyrå 2008c, 2009, Mathisen 2008).

Andel under utdanning er noe høyere i Bergen og Stavanger, hvor det er relativt mange blant somaliere som tar høyere utdanning (Figur 15.12).

Den høyeste andelen som ikke tar utdanning finner vi noe overraskende i Oslo. For mange av de andre innvandrergruppene er bildet omvendt fordi mange flytter til hovedstaden for å utdanne seg. Vi har tidligere vist at somaliere har en svært høy konsentrasjon i Oslo, de har altså ikke flyttet hit for å studere.

Det er for få norskfødte med innvandrerforeldre fra Somalia til at vi kan si noe om deres utdanning.

15.12. Særlig lav andel i arbeidsstyrken i Fredrikstad og Moss

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, dvs. enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) i 4. kvartal 2007 (Tabell 15.2) Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn i befolkningen i alt, 70 prosent. Se boks for en definisjon av arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige.

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

Blant innvandrere fra Somalia er bare vel halvparten i arbeidsstyrken (Figur 15.13). Dette er den laveste andelen av alle innvandregruppene vi har sett på i denne rapporten. Av de 51 prosent i arbeidsstyrken er 38 prosent sysselsatte og 13 prosent registrert arbeidsledige (Tabell 15.2). Sammenlignet med innvandrere i alt er sysselsettingen vesentlig lavere blant somaliere og arbeidsledigheten mer enn dobbelt så høy. Dette kan antyde at interessen for å komme i arbeid er tilstede, men at somalieres mulighet til å bli sysselsatt er lavere enn for andre.

Med en sysselsetting på 38 prosent ligger somaliere også godt bak andre nyankomne flyktningsgrupper; blant irakere er sysselsettingen på 49 prosent, blant afghanere 56 prosent og blant innvandrere fra Kosovo 64 prosent.

Norge har høy sysselsetting sammenlignet med de fleste andre land. Dette gjelder særlig for kvinner som har et sysselsettingsnivå bare noen få prosentpoeng lavere enn menn. Når innvandrere i Norge har mye lavere sysselsetting enn i befolkningen i alt skyldes dette i stor grad en lavere sysselsetting blant innvandrerkvinner. Mens forskjellen i sysselsetting mellom innvandremenn og menn i befolkningen i alt er på 15 prosentpoeng, så er forskjellen 25 prosentpoeng mellom kvinner med og uten innvandrerbakgrunn.

Sysselsetting blant somaliere i Norge ligger altså vesentlig lavere enn for andre innvandrere, og forskjellen i sysselsetting mellom kvinner og menn er blant de største av noen av innvandrergruppene. Menn fra Somalia har en sysselsetting på 49 prosent, mens kvinner har en sysselsetting på 23 prosent.

Vi har tidligere vist (Henriksen 2008) at sysselsetting for somaliere øker noe med botid, men økningen er mindre enn det vi finner for andre innvandrergrupper i Norge. Kjønnforskjellene blir enda større om vi ser på andeler som er i arbeidsstyrken, siden menn i større grad enn kvinner melder seg arbeidsledige. I flere av kommunene (Larvik, Lillehammer, Sarpsborg og Horten) er forskjellene i deltakelse i arbeidsstyrken så høye som 50 prosentpoeng mellom kvinner og menn. Bare i Skien er forskjellene mindre enn 10 prosentpoeng (Tabell 15.2).

Det må legges til i tolkningen av disse tallene at andelen introduksjonsordningsdeltakere blant somaliere 18-55 år vil være mellom 10-20 prosent i mange av kommunene. Disse registreres ikke som sysselsatte og gjør at sysselsettingsandelen blir lavere. Dette har særlig betydning for kommuner hvor en høy andel av somalierne nylig har blitt bosatt og er omfattet av introduksjonsordningen, som i Kristiansand og Hamar.

Det er noen interessante kommunale forskjeller. I noen kommuner kan det synes som somaliere har fått et visst fotfeste i arbeidsmarkedet, eller at de med mest tilknytning til arbeidsmarkedet har flyttet dit. I Asker og Bærum har somaliske menn relativt høy sysselsetting; i Asker er tre av fire sysselsatt, en sysselsettingsandel som er høyere enn for innvandrere generelt i Norge. Svært få (en av fire) av de somaliske kvinnene i Asker er sysselsatt, slik at den samlede sysselsettingen for somaliere i Asker blir 51 prosent. I Bærum er fire av ti somaliske kvinner

sysselsatt. Sammenlignet med befolkningen i alt er dette svært lavt, men høyt for somaliske kvinner, slik at somaliere i Bærum samlet har den høyeste sysselsettingen i våre kommuner med 52 prosent sysselsatte.

Også i Larvik er tre av fire somaliske menn i arbeid, men bare en av tre somaliske kvinner.

Lavest sysselsetting finner vi Østfoldkommunene Fredrikstad og Moss – hvor henholdsvis 20 og 24 prosent er sysselsatte. Her finner vi også svært høye arbeidsledighetsstall. I Fredrikstad er det faktisk registrert flere arbeidsledige enn det er registrert sysselsatte.

Tabell 15.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra Somalia, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsled av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Somalia	8 866	38	13	49	26
Menn	4 874	49	16	35	24
Kvinner	3 992	23	10	67	30
Oslo	4 102	36	13	51	26
Menn	2 228	47	15	38	24
Kvinner	1 874	24	10	66	30
Bergen	322	44	11	44	20
Menn	184	59	12	29	17
Kvinner	138	25	10	65	29
Stavanger	257	46	11	44	19
Menn	146	58	12	30	17
Kvinner	111	30	9	61	23
Fredrikstad	205	20	20	60	51
Menn	104	25	25	50	50
Kvinner	101	14	15	71	52
Trondheim	195	27	12	61	30
Menn	95	33	14	54	30
Kvinner	100	22	10	68	31
Skien	174	28	24	49	46
Menn	86	29	24	47	46
Kvinner	88	26	23	51	47
Drammen	173	43	21	36	33
Menn	93	59	22	19	27
Kvinner	80	24	20	56	46
Asker	137	51	3	46	5
Menn	67	75	1	24	2
Kvinner	70	29	4	67	13
Bærum	138	52	9	39	14
Menn	75	61	9	29	13
Kvinner	63	41	8	51	16
Kristiansand	108	30	9	61	24
Hamar	100	31	14	55	31
Moss	82	24	11	65	31
Larvik	75	51	9	40	16
Lier	72	31	17	53	35
Tromsø	72	43	11	46	21
Halden	70	29	26	46	47
Lillehammer	65	37	20	43	35
Sarpsborg	61	33	23	44	41

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Samlet i våre utvalgtekommuner er det altså få lyspunkt. Av store kommuner kommer Hammerfest best ut, kommunen kommer akkurat ikke med på listen over kommunene med flest somaliere, men har likevel så mye som 141 bosatte somaliere. I Hammerfest har somaliere svært høy sysselsetting og 82 prosent er i jobb. Dette er en andel som ligger høyere enn øvrige innvandrere i kommunen (78 prosent)³³.

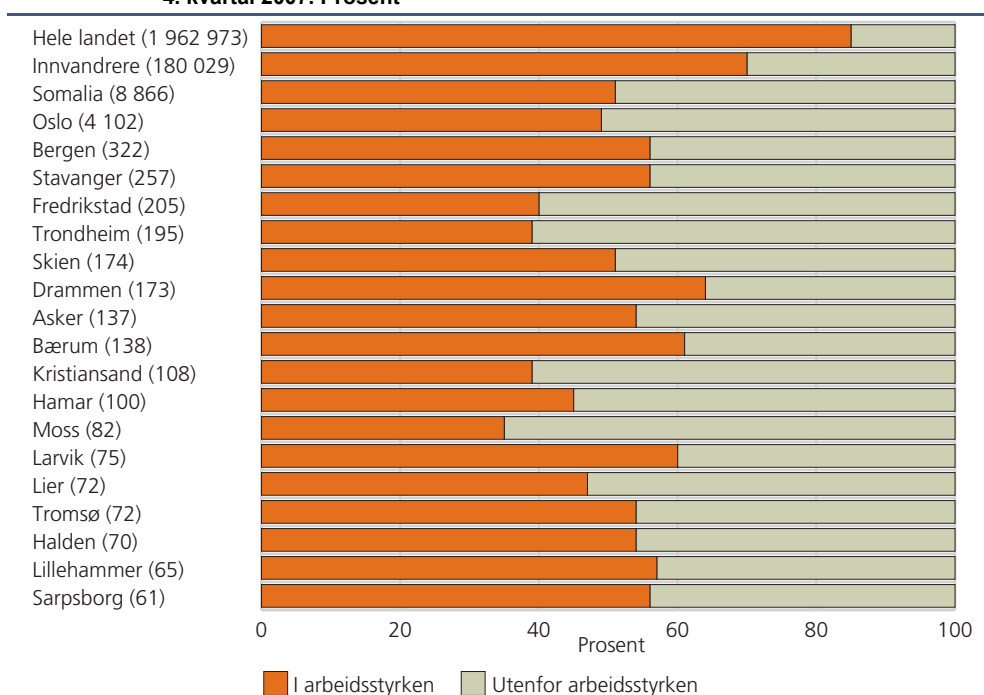
Kommuner som det har vært mye sekundærflytting til som Oslo, Fredrikstad, Skien (se Høydahl 2007 og Høydahl og Selboe 2008) har også de laveste andelen sysselsatte, alle på et nivå lavere enn landsgjennomsnittet for somaliere. Ut fra disse dataene er det likevel ikke mulig å påvise noen sammenheng mellom sekundærflytting og grad av sysselsetting. Oslo er også av kommunene hvor somaliere har lengst botid, uten at dette synes å ha noen positiv effekt på sysselsettingen.

Ser vi isolert på arbeidsledige (målt som prosent av arbeidsstyrken) skiller som nevnt Fredrikstad og Skien seg ut med særlig høy arbeidsledighet (Figur 15.14).

I Oslo er sysselsettingen lav, lavere enn i landet for øvrig, men andelen selvstendig næringsdrivende (3 prosent) er på nivå med innvandrere generelt, og vi finner klart flest somaliere som er selvstendig næringsdrivende her (ikke vist). Andre steder er det svært få somaliere som er selvstendige. Dette er ulikt situasjonen i Minnesota (Carlson 2006). Der er det mange selvstendig næringsdrivende, blant annet fordi de er en stor nok gruppe til å utvikle etnisk enklave-økonomi. De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent i 4. kvartal i 2007 (Figur 15.15). Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 78 prosent. Andelen blant somaliere er enda høyere. 89 prosent av de sysselsatte blant somaliene er i tjenesteytende næringer.

Det er store variasjoner i somalieres sysselsetting og arbeidsledighet, men generelt er sysselsettingen lav og arbeidsledigheten høy. Vi har tidligere vist at det bare er et fåtall norskfødte med innvandrerforeldre fra Somalia over 18 år, i alt 49 personer. Vi viser derfor ikke sysselsettingstall for denne gruppen.

Figur 15.13. Innvandrere fra Somalia, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

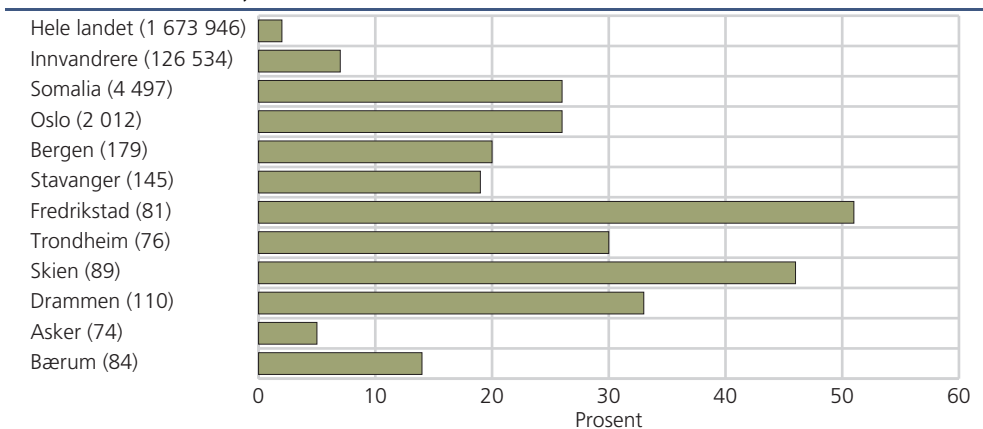

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

³³ Her er aldersintervallet 15-74 år – både for somaliere og innvandrere i alt

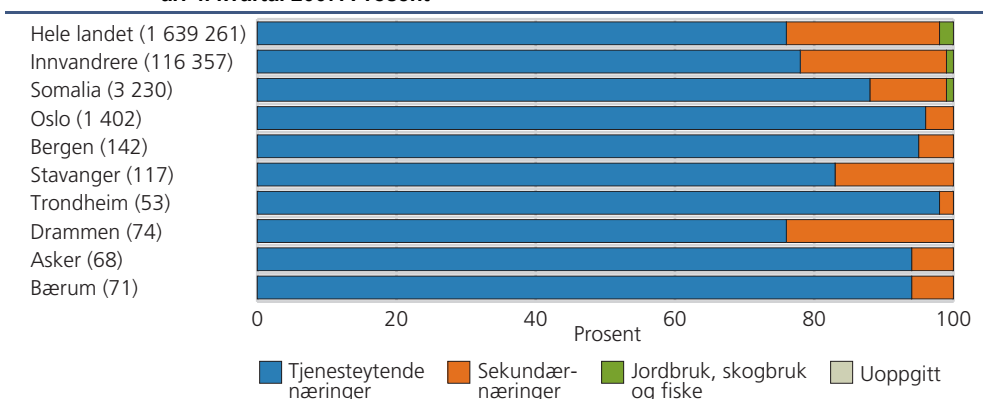
Sysselsettingsnivået varierer altså fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunestørrelse/kommunetype.

Figur 15.14. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Somalia, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 15.15. Yrkesaktive innvandrere fra Somalia, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

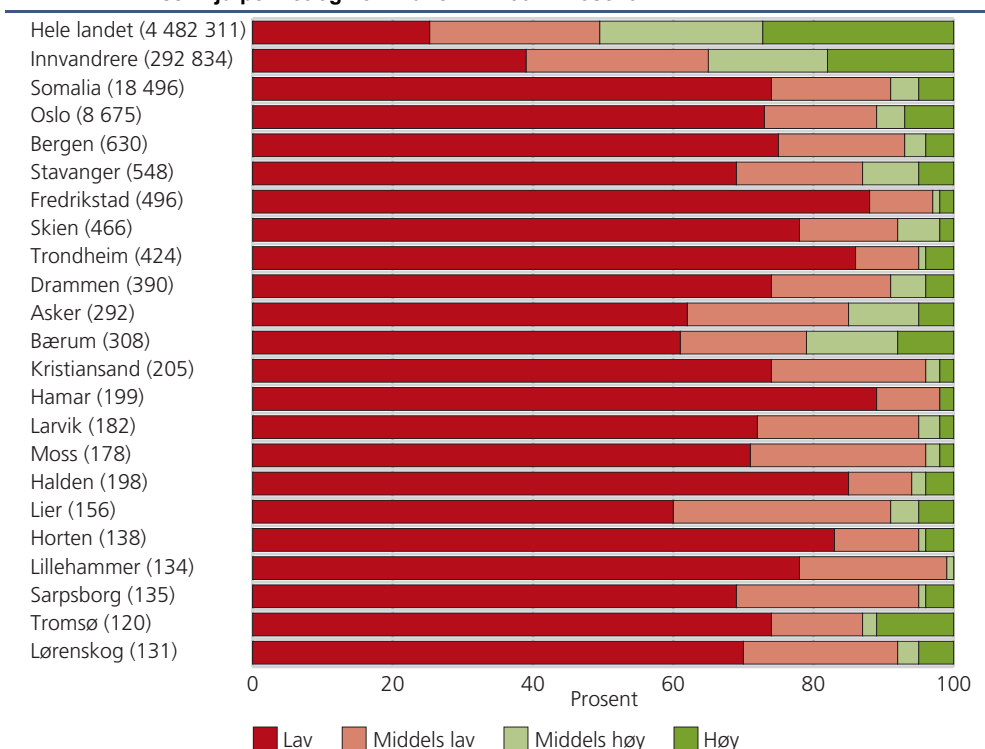
15.13. Mest økonomisk selvhjulpne i Tromsø, minst i Trondheim og Fredrikstad

I hele befolkningen hadde halvparten middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpne ved inngangen til 2007 (Figur 15.16). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpne (35 prosent).

Det var mye mindre vanlig at somaliske innvandrere og deres barn hadde middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpne sammenlignet med snittet for alle innvandrere, kun 9 prosent mot 35 prosent. Det var altså langt vanligere at somaliske innvandrere hadde en betydelig andel av sin inntekt som offentlig overføring enn snittet for alle innvandrere— hele 74 prosent hadde lav grad av økonomisk selvhjulpne (tilsvarende andel blant alle innvandrere og deres norskfødte barn var 39 prosent, og 25 prosent blant hele befolkningen).

Ser vi på andre nyankomne flyktninggrupper har somaliere langt høyere andeler med lav grad av økonomisk selvhjulpne. Blant irakere og afghanere kommer to av tre i denne kategorien, mens det gjelder mindre enn halvparten av innvandrere fra Kosovo, sammenlignet med tre av fire med somalisk bakgrunn.

Figur 15.16. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Somalia, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen ”økonomisk selvhjulpenhet” er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenger er holdt utenfor), alderspensjon, tjenestepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenger og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien ”lav” har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. ”Middels lav” innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. ”Middels høy” innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens ”høy” betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Oslo skiller seg (naturlig nok i kraft av sin størrelse) lite fra landsgjennomsnittet og fordelingen følger fordelingen for somaliere samlet.

Best ut av kommunene på økonomisk selvhjulpenhetsindeksen kommer Lier kommune hvor vi finner den laveste andelen med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, men selv her er andel med lav grad av økonomisk selvhjulpenhet hele 60 prosent. Lier har imidlertid mange i kategorien middels lav grad av økonomisk selvhjulpenhet og sysselsettingen i kommunen er lav, lavere enn

landsgjennomsnittet for somaliere. Bærum og Asker følger deretter av de kommunene hvor andelen med lav grad av økonomisk selvhjulpnehet er lavest og det er også i disse to kommunene (sammen med Stavanger) vi finner flest med middels høy og høy grad av økonomisk selvhjulpnehet. Dette gjenspeiler også til en viss grad sysselsettingstallene beskrevet ovenfor som er noe høyere i disse kommunene.

I Tromsø finner vi den høyeste andelen med høy grad av økonomisk selvhjulpnehet; 11 prosent av somaliene her har høy grad av økonomisk selvhjulpnehet

I motsatt ende av denne oversikten kommer Trondheim og Fredrikstad (og av de mindre kommunene; Hamar, Horten og Halden). Her var sysselsettingen også svært lav og mer enn åtte av ti somaliere har lav grad av økonomisk selvhjulpnehet i disse kommunene. Grunnene til disse forskjellene kan blant annet skyldes at noen kommuner med lav andel selvhjulpne har relativt mange utenfor arbeidsstyrken, mens andre kommuner har store familier eller familier med bare én voksen (som oftest mor).

15.14. Oppsummering

Somalieres demografi og levekår i Norge må sees i lys av at dette er en nyankommen innvandrerguppe hvor det store flertallet har kommet som flyktninger. På levekårsindikatorer som sysselsetting og grad av økonomisk selvhjulpnehet kommer somaliere som gruppe dårligst ut av de innvandrerguppene vi har beskrevet i denne rapporten.

Somaliere har en familieorganisering og sammensetning som er svært ulik det vi finner i den øvrige befolkningen og blant andre innvandrere. Vi finner store barnetall blant somaliske innvandrere og mange barn vokser opp med bare én forsørger. En av fire somaliere bor i husholdninger bestående av mor med barn og andelen enslige forsørgere er 2,5 ganger så høy blant somaliere som blant øvrige innvandrere. Samtidig finner vi en høy andel enslige unge menn.

Somaliere er ellers unge, åtte av ti er under førti år og de har kort botid. To av tre har bodd kortere enn åtte år i Norge.

Oslokonsentrasjonen er høy, fire av ti somalierer bor i Oslo og blant barn født i Norge av somaliske foreldre bor 55 prosent i Oslo. Det bor mer enn ti ganger så mange somaliere i Oslo som i kommune nr to på listen, Bergen. Foruten Oslo og i de store byene bor det mange somaliere i byene i Østfold, særlig i Fredrikstad. Rundt Oslo finner vi relativt mange somaliere i Asker og Bærum, til forskjell fra mange andre innvandrergupper fra Asia og Afrika hvor mange har slått seg ned på Nedre Romerike.

Sysselsettingen er lav i alle kommunene vi har gått igjennom i denne rapporten, laveste av alle innvandrergupper i Norge. Noen unntak må nevnes. I Asker og Bærum er sysselsettingen noe høyere enn landsgjennomsnittet, og i Asker er tre av fire somaliske menn i jobb. Et annet unntak er Hammerfest hvor sysselsettingen for både menn og kvinner er svært høy med en samlet sysselsetting på over 80 prosent. I motsatt ende er det en svært lav sysselsetting blant somaliere i Fredrikstad og Skien, dette er kommuner hvor det bor mange somaliere og hvor bare rundt en av fire er sysselsatt og få er økonomisk selvhjulpne.

16. Sri Lanka som landbakgrunn

Det bodde til sammen over 13 000 srilankiske innvandrere og norskfødte med srilankiske foreldre i Norge ved inngangen til 2008. Til sammen utgjorde disse den 12. største innvandrerguppen i Norge. Norskfødte med srilankiske innvandrereforeldre utgjorde 37 prosent av disse, eller 4 800 personer. Blant de med bakgrunn fra Marokko er andelen like stor. Bare blant de med bakgrunn fra Pakistan utgjør norskfødte med innvandrereforeldre høyere andel. Srilankiske innvandrere i Norge har først og fremst flyktningbakgrunn. Den største bølgen av innvandrere fra Sri Lanka kom på slutten av 1980-tallet, på samme tid som det kom flyktninger fra Iran og Chile. Vi vil i størst grad kommentere de kommunene der det bor flest med srilankisk bakgrunn, og der de utgjør størst andel av kommunens folketall.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrereforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrereforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

16.1. Innvandrere fra Sri Lanka i 204 kommuner

Det bor srilankiske innvandrere i 204 av landets 430 kommuner. Tabell 16.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med bakgrunn fra Sri Lanka. I disse 20 kommunene bor 86 prosent av de med bakgrunn fra Sri Lanka i Norge. De kommunene vi ser nærmere på i denne rapporten, vil med andre ord beskrive en stor del av innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre med bakgrunn fra Sri Lanka

Alle srilankiske innvandrere og deres norskfødte barn utgjør 0,3 prosent av alle innbyggere i Norge. De utgjør 1,3 prosent av folketallet i Oslo kommune. Innvandrere fra Sri Lanka og norskfødte med srilankiske foreldre utgjør den 4. største innvandrergruppa i Oslo, etter de med bakgrunn fra Pakistan, Somalia og Sverige.

I Hareid utgjør de 2,3 prosent av folketallet, og er klart største innvandrerguppe i denne kommunen. Srilankerne i Hareid er imidlertid få, den minste gruppa av kommunene i Tabell 16.1. Også i Flora, Lørenskog og Vågsøy utgjør de over en prosent av kommunens folketall. Blant kommuner som ikke inngår i tabellen, som Båtsfjord i Finnmark og Aukra og Ørskog i Møre og Romsdal, utgjør de med srilankisk bakgrunn over en prosent av folketallet i kommunen. Dette er alle kommuner med lavt folketall.

Norskfødte med srilankiske innvandrereforeldre utgjør 37 prosent av de med srilankisk bakgrunn i Norge. Andelen er over 40 prosent i Skedsmo, Ullensaker, Asker og Ulstein.

16.2. Flest srilankiske innvandrere i Oslo

Det bor flest i Oslo da 55 prosent av de med bakgrunn fra Sri Lanka bor her (Tabell 16.1). Srilankere er den mest Oslo-baserte av de flyktningsgruppene vi ser på i denne rapporten, og konsentrasjonen i Oslo er klart større enn for hele befolkningen, hvor 12 prosent bor i Oslo. Deretter følger Bergen med 8 prosent av de srilankiske innvandrerne og norskfødte med srilankiske foreldre, og tilsvarende 3 prosent i Lørenskog. Flere av kommunene i Tabell 16.1 ligger i Møre og Romsdal. I hele fylket bor 6 prosent av innvandrere og norskfødte med srilankisk bakgrunn. At det bor så mange på Nord-Vestlandet skyldes trolig at mange jobber innen verftsindustrien.

Tabell 16.1 Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Sri Lanka, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

	Antall				Prosent norskfødte med innvandrereforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet		
	Befolkningen i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre		Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre
Hele landet	4 737 199	13 063	8 264	4 799	37	0,3	0,2	0,1	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	7 120	4 454	2 666	37	1,3	0,8	0,5	54,5	53,9	55,6
Bergen	247 732	1 061	658	403	38	0,4	0,3	0,2	8,1	8,0	8,4
Lørenskog	31 846	430	248	182	42	1,4	0,8	0,6	3,3	3,0	3,8
Skedsmo	46 140	324	186	138	43	0,7	0,4	0,3	2,5	2,3	2,9
Bærum	108 109	292	179	113	39	0,3	0,2	0,1	2,2	2,2	2,4
Trondheim	165 182	258	171	87	34	0,2	0,1	0,1	2,0	2,1	1,8
Sandnes	62 023	231	154	77	33	0,4	0,2	0,1	1,8	1,9	1,6
Stavanger	119 576	226	147	79	35	0,2	0,1	0,1	1,7	1,8	1,6
Drammen	60 138	220	133	87	40	0,4	0,2	0,1	1,7	1,6	1,8
Flora	11 408	174	122	52	30	1,5	1,1	0,5	1,3	1,5	1,1
Nittedal	20 253	128	77	51	40	0,6	0,4	0,3	1,0	0,9	1,1
Hareid	4 741	107	73	34	32	2,3	1,5	0,7	0,8	0,9	0,7
Ålesund	41 833	107	69	38	36	0,3	0,2	0,1	0,8	0,8	0,8
Molde	24 291	96	60	36	38	0,4	0,2	0,1	0,7	0,7	0,8
Ullensaker	26 927	80	48	32	40	0,3	0,2	0,1	0,6	0,6	0,7
Asker	52 906	78	46	32	41	0,1	0,1	0,1	0,6	0,6	0,7
Tromsø	65 333	69	52	17	25	0,1	0,1	0,0	0,5	0,6	0,4
Vågsøy	5 997	63	38	25	40	1,1	0,6	0,4	0,5	0,5	0,5
Haram	8 616	60	37	23	38	0,7	0,4	0,3	0,5	0,4	0,5
Ulstein	6 944	53	30	23	43	0,8	0,4	0,3	0,4	0,4	0,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Srilankiske innvandrere og norskfødte med srilankiske foreldre bor altså langt mer konsentrert enn hele befolkningen i Norge. Ved inngangen til 2008 bodde 7 prosent av de med srilankisk bakgrunn i kommuner som SSB definerer som mindre og minst sentrale kommuner. Det tilsvarende tallet var 20 prosent av hele befolkningen. 85 prosent bor i sentrale kommuner.³⁴ Det vil si at de i mindre grad bor i spredtbygde strøk, enn andre flyktningsgrupper.

Bosettingsmønsteret blant innvandrere fra Sri Lanka er et resultat av hvor de bosatte seg når de kom til Norge, mer enn myndighetenes bosettingspolitikk. Da innvandrerne fra Sri Lanka kom til Norge, bosatte mange seg i kystkommunene i Finnmark og ellers langs kysten. Til Nord-Norge flyttet de for å jobbe i fiskeindustrien. Ettersom tiden har gått, har deres forhold til arbeidsmarkedet endret seg og mange har flyttet sørover til annen industri. To av tre bodde i Oslo eller Akershus ved inngangen til 2008. Ti år tidligere var andelen på 47 prosent. Andre

³⁴ SSB definerer kommunesentralitet etter avstand til nærmeste tettsted, definert etter tettstedets størrelse. Sentralitet deles inn i 4 ulike grupper. Sentralitet 0: Kommuner som ikke oppfyller kravene om reisetid fra tettstedene (minst sentrale kommuner). Sentralitet 1: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (mindre sentrale kommuner). Sentralitet 2: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (noe sentrale kommuner). Sentralitet 3: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 (landsdelssenter) eller som ligger innenfor 75 minutters (for Oslo: 90 minutters) reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (sentrale kommuner).

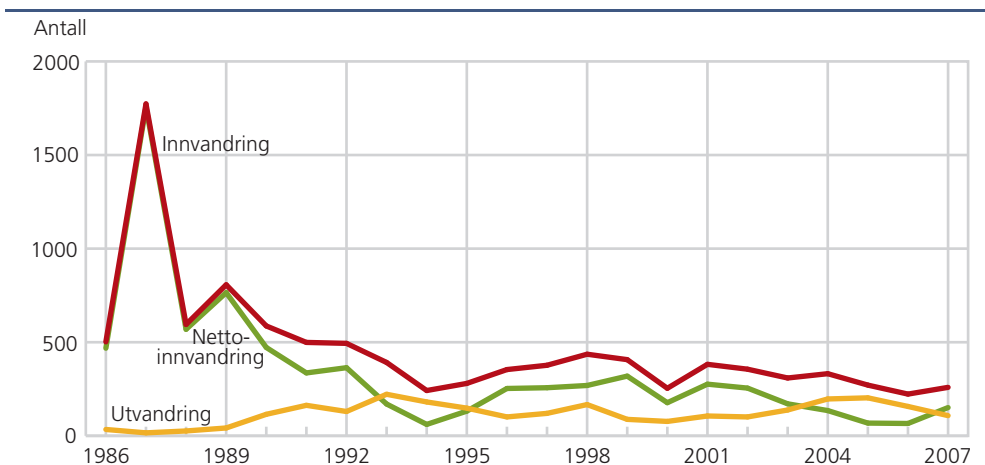
fylker har derimot opplevd en fraflytting; 9 prosent av srilankerne bodde i Finnmark fylke i 1998. Ved inngangen til 2008 er andelen på under 1 prosent.

16.3. Stabil og lav innvandring fra Sri Lanka

Det brøt ut borgerkrig i Sri Lanka i 1983. I årene som fulgte kom det flere tusen flyktninger til Norge. Det store flertallet av de som er kommet til Norge som flyktninger tilhører den tamilske minoriteten på Sri Lanka. Innvandringen til Norge fra Sri Lanka tok for alvor til på slutten av 1980-tallet. I 1981 bodde det 294 srilankiske statsborgere i Norge, i 1986 hadde tallet økt til 1 045 og i 1991 hadde antallet økt til i underkant av 5 250.

Den største innvandringen av srilankiske statsborgere fant sted i 1987, da det kom hele 1 773 personer til Norge, langt flere enn i noe år før eller etter (Figur 16.1). Fra 1991 og frem til 2007 har det kommet færre, og innvandringene har vært på et lavt nivå siden 1994. Siden da har det årlig kommet mellom 230 og 430 srilankiske statsborgere, inklusive en del enslige mindreårige asylsøkere (Pettersen 2007). I figuren ser vi også på utvandringen av srilankiske statsborgere. Det er imidlertid verdt å minne om at 80 prosent av srilankiske innvandrere og norskfødte med srilankiske foreldre har norsk statsborgerskap, slik at dette ikke viser det hele bildet av inn- og utvandringen (se ellers tekstboks).

Figur 16.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Sri Lanka. 1986-2007. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandring og utvandring – skal vi telle statsborgere eller innvandrere?

Vi har i rapporten valgt å se på inn- og utvandring etter statsborgerskap fordi det trolig er det mest relevante i en innvandringsanalytisk sammenheng. Inn- og utvandringsstatistikk publiseres oftest på den ene av disse to måtene:

- Inn- og utvandring fordeles etter fra- og tilflyttingsland, uavhengig av statsborgerskap.
- Inn- og utvandring fordeles etter statsborgerskap. Disse kan flytte fra hvilket som helst land, ikke nødvendigvis landet de har statsborgerskap fra. Inn- og utvandring etter disse to tellemåtene, vil vise forskjellige tall. Forskjellene skyldes at mange utflyttere ikke oppgir hvilket land de flytter til, samt at flyttestatistikken som viser hvilket land de flytter til også inkluderer statsborgere av andre land, deriblant Norge. Videre "mister" vi norske statsborgere med utenlandsk bakgrunn i statistikken som viser flyttinger blant utenlandske statsborgere.

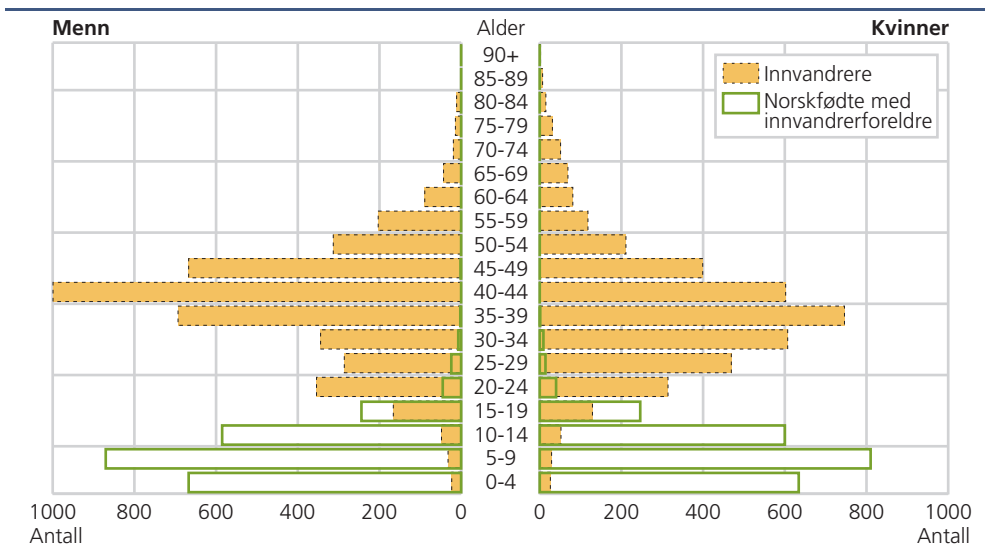
16.4. Jevn kjønnsfordeling i alle kommuner

Blant srilankiske innvandrere er det en jevn kjønnsfordeling (Figur 16.2 og Figur 16.3). I alt er det bosatt drøyt 4 300 srilankiske innvandrer menn og i underkant av 4 000 srilankiske innvandrer kvinner i Norge. Det vil si at 52 prosent er menn og 48 prosent er kvinner. Det er en noe større andel menn enn kvinner i alderen 35-49 år.

Blant mennene er 55 prosent i denne alderen, mens det gjelder 45 prosent av kvinnene.

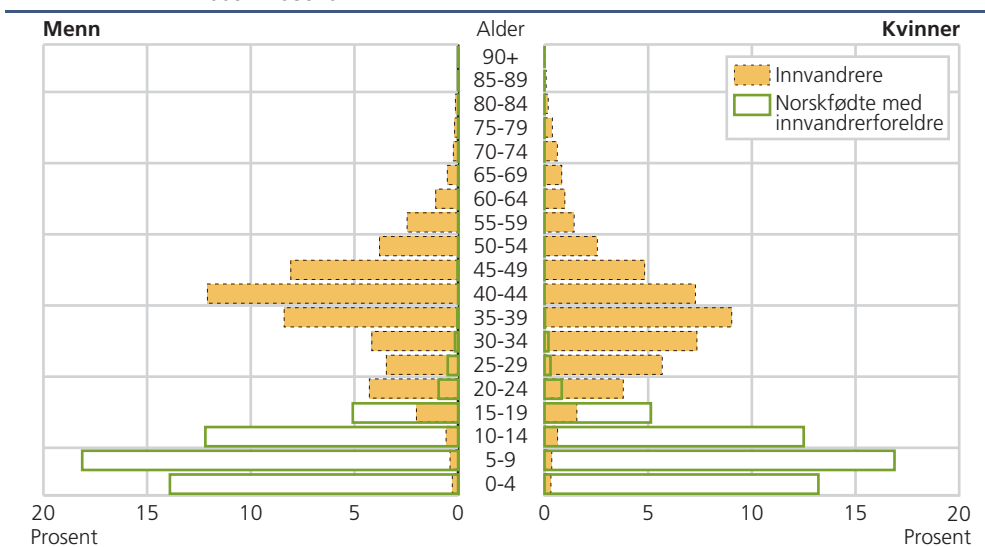
Få er under 20, bare 6 prosent av de srilankiske innvandrerne er i alderen 0-19 år. Dette mønsteret i kjønns- og aldersfordeling som vi ser av befolkningspyramidene og Figur 16.4, er en konsekvens av migrasjonsmønsteret fra Sri Lanka til Norge. Migrasjonen er preget av at det er familier som har kommet, og at det har vært liten innvandring de seinere åra.

Figur 16.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Sri Lanka, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 16.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Sri Lanka, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.

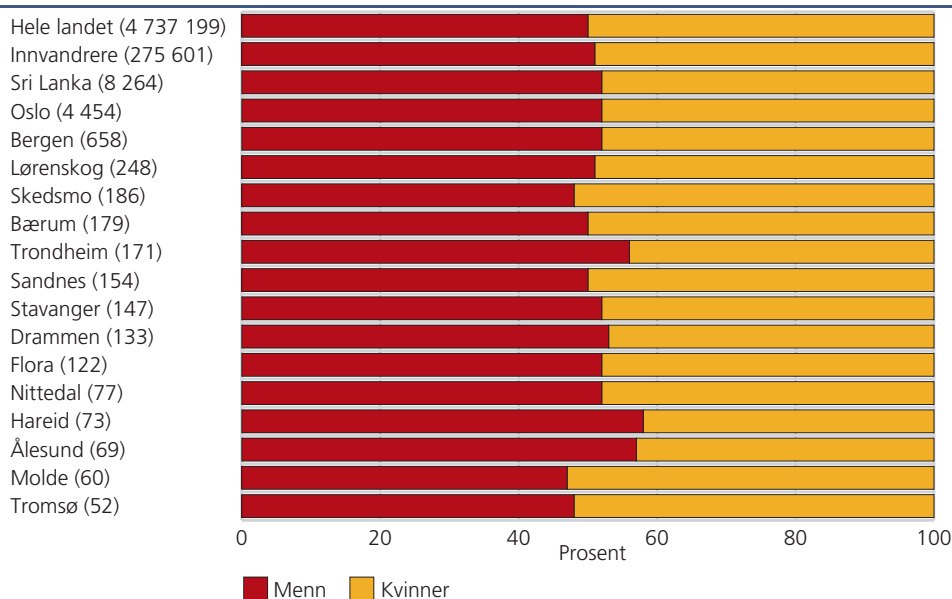
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Andelen menn og kvinner blant srilankiske innvandrere er relativt lik i de ulike kommunene. Som vi ser av Figur 16.4, er det små variasjoner mellom andelen kvinner og menn i kommunene vi her ser på. Hareid og Ålesund skiller seg noe ut med en litt høyere andel menn. Dette kan skyldes at mange srilankere bor der for å jobbe innen verftsindustrien. Trondheim skiller seg også ut med en noe høyere andel menn, og dette kan skyldes at det er mange studenter i Trondheim.

Norskfødte med innvandrerforeldre fra Sri Lanka er også unge, og bare 3 prosent (140 personer) av dem har fylt 20 år.

Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

Figur 16.4. Innvandrere fra Sri Lanka, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

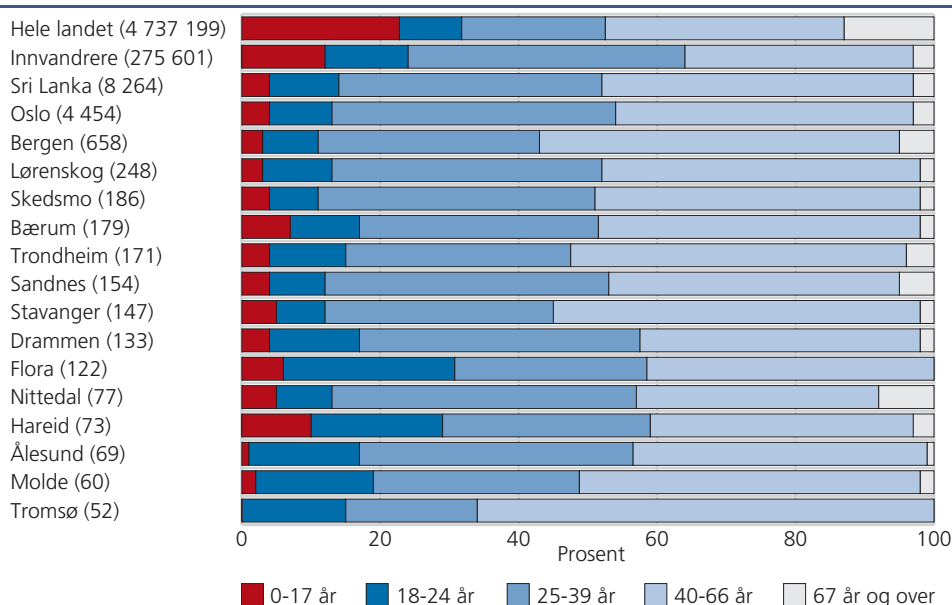

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

16.5. Få eldre srilankiske innvandrere

De srilankiske innvandrere og deres norskfødte barn er generelt sett yngre enn gjennomsnittet i Norge (Figur 16.5 og Figur 16.6). Blant de srilankiske innvandrerne var det drøyt 430 personer som hadde nådd en alder på 60 år per 1.1.2008, det vil si 5 prosent av alle innvandrere fra Sri Lanka. Dette er på samme nivå som for alle innvandrere.³⁵ I hele befolkningen var 20 prosent så gamle.

Figur 16.5. Innvandrere fra Sri Lanka, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

³⁵ I rapporten er definert innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre som personer med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU-15 og Norden.

Aldersfordelingen blant srilankiske innvandrere skiller seg også fra den vi finner for hele landet sett under ett ved at relativt få i dag er under 17 år (4 mot 23 prosent). Det er flest i alderen 40-66 år, og 45 prosent av srilankiske innvandrere er i den alderen, mot 35 prosent i hele befolkningen. Bare 3 prosent er 67 år eller eldre, mot 13 prosent i hele befolkningen. Dette er på samme nivå som det vi ser blant andre eldre flyktningsgrupper, som Vietnam.

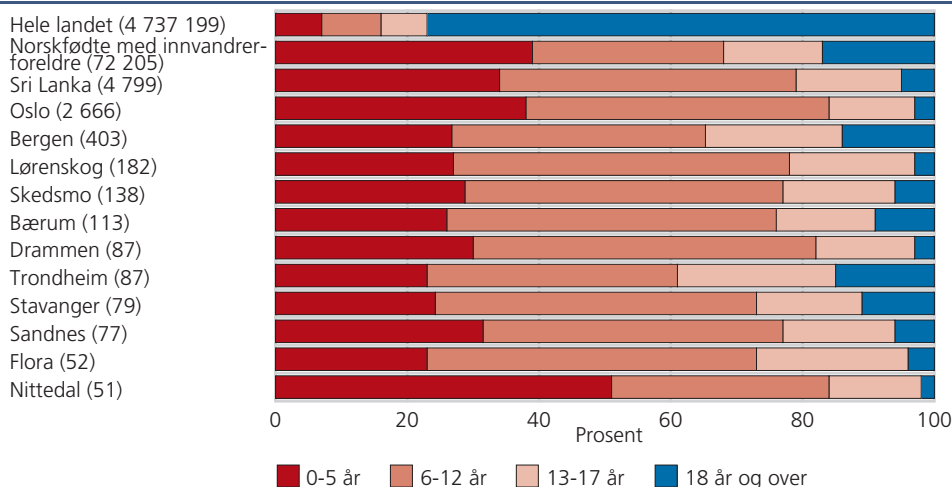
De unge i alderen 0-17 år utgjør relativt sett størst andel blant srilankiske innvandrere i Hareid (10 prosent) og Bærum (7 prosent). I de kommunene hvor det er mange i alderen 40 år eller eldre, er det også mange med lang botid.

16.6. Norskfødte med srilankiske innvandrerforeldre er unge

Norskfødte med srilankiske innvandrerforeldre utgjør 37 prosent av alle med srilankisk bakgrunn i Norge. Som nevnt er det bare blant de med pakistansk bakgrunn at norskfødte utgjør en større andel. Bare 5 prosent er 18 år eller eldre, mot 17 prosent blant alle norskfødte med innvandrerforeldre (Figur 16.6). Hele 79 prosent er under 13 år. Andelen som er over 18 år utgjør relativt sett en mindre del i Oslo enn for eksempel i Bergen og Trondheim. Dette har trolig en sammenheng med at dette er studiesteder. I kommunene i Møre og Romsdal (Molde, Hareid og Haram) er det ingen som er så gamle (ikke vist).

At norskfødte med srilankiske foreldre er så unge, gjør at vi enda ikke kan si så mye om hvordan det går med dem på utdanningsarenaen og i arbeidslivet.

Figur 16.6. Norskfødte med foreldre fra Sri Lanka, etter alder og kommuner. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

16.7. Lengst botid i Vågsøy, Skedsmo, Stavanger og Tromsø

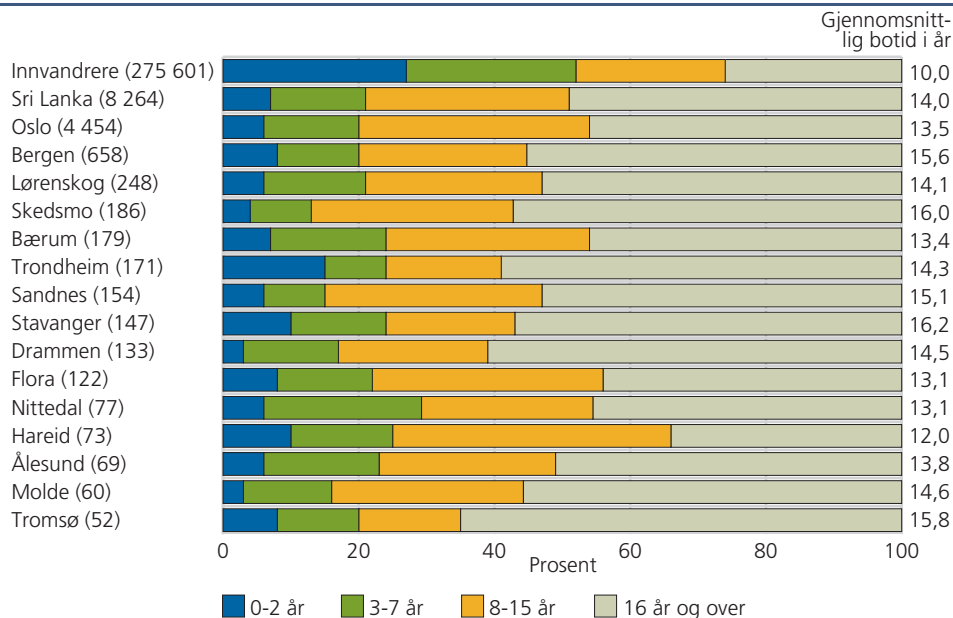
Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Botidsfordelingen blant srilankiske innvandrere avspeiler at det kom store grupper for 20 år siden og at få har flyttet til andre land eller tilbake til Sri Lanka. Bare 7 prosent har en botid på 2 år eller mindre (Figur 16.7). Den gjennomsnittlige botiden er på 14 år.

I Oslo er botiden omtrent som for alle srilankere generelt. I Drammen og Tromsø har mellom 60 og 65 prosent av innvandrerne en botid på 16 år eller mer. Dette er imidlertid små grupper.

Den gjennomsnittlige botiden er høyest blant srilankiske innvandrere i Skedsmo, Stavanger og Tromsø, med omlag 16 års botid i snitt.

Figur 16.7. Innvandrere fra Sri Lanka, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

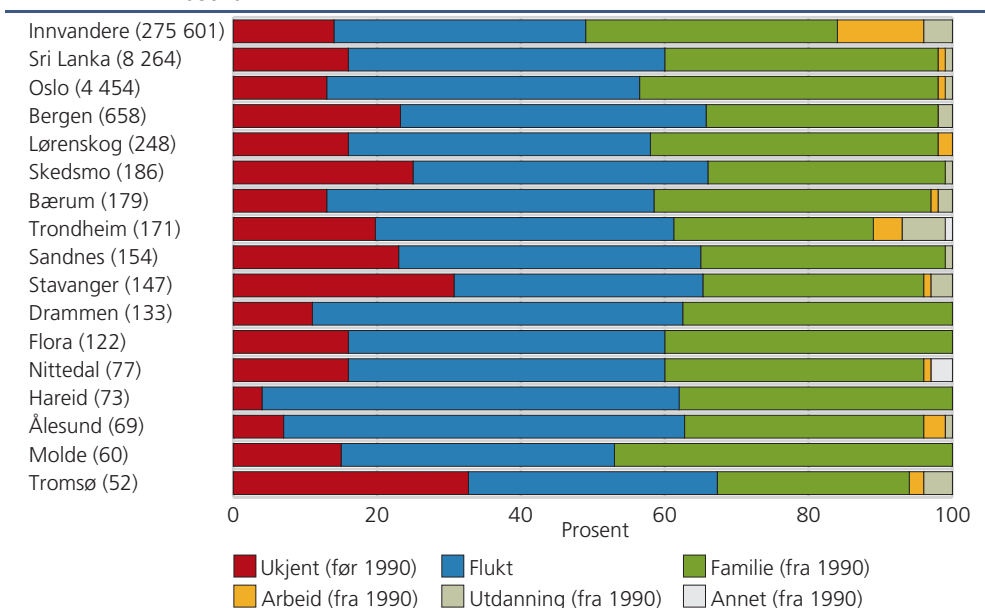
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

16.8. Flesteparten har kommet som flyktninger

Som allerede nevnt har innvandrere fra Sri Lanka i stor grad kommet som flyktninger og familie til disse. De er kommet som en følge av borgerkrigen på Sri Lanka som brøt ut i 1983. Vi kan gjennom registre identifisere innvandringsgrunn for 84 prosent av de srilankiske innvandrerne som bor i Norge i dag (Figur 16.8). De vi ikke kan identifisere innvandringsgrunn for har innvandret før 1990, og av andre grunner enn flukt. I all hovedsak har innvandrere fra Sri Lanka fått opphold på grunn av flukt eller familie, henholdsvis 44 og 38 prosent. Av de som fikk opphold på grunn av familie i løpet av perioden 1990-2007, ble 3 av 4 gjenforent med en flyktning. Bare 1 prosent har fått opphold på grunn av utdanning og 1 prosent på grunn av arbeid.

Statistikken over innvandringsgrunn
 Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

Et såpass ensartet migrasjonsmønster gjør at det blir små forskjeller mellom kommunene etter disse grove kategoriene, med unntak av at det i kommuner med lengst gjennomsnittlig botid er kommet mange før 1990 av andre grunner enn flukt.

Figur 16.8. Innvandrere fra Sri Lanka, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

16.9. Store husholdninger

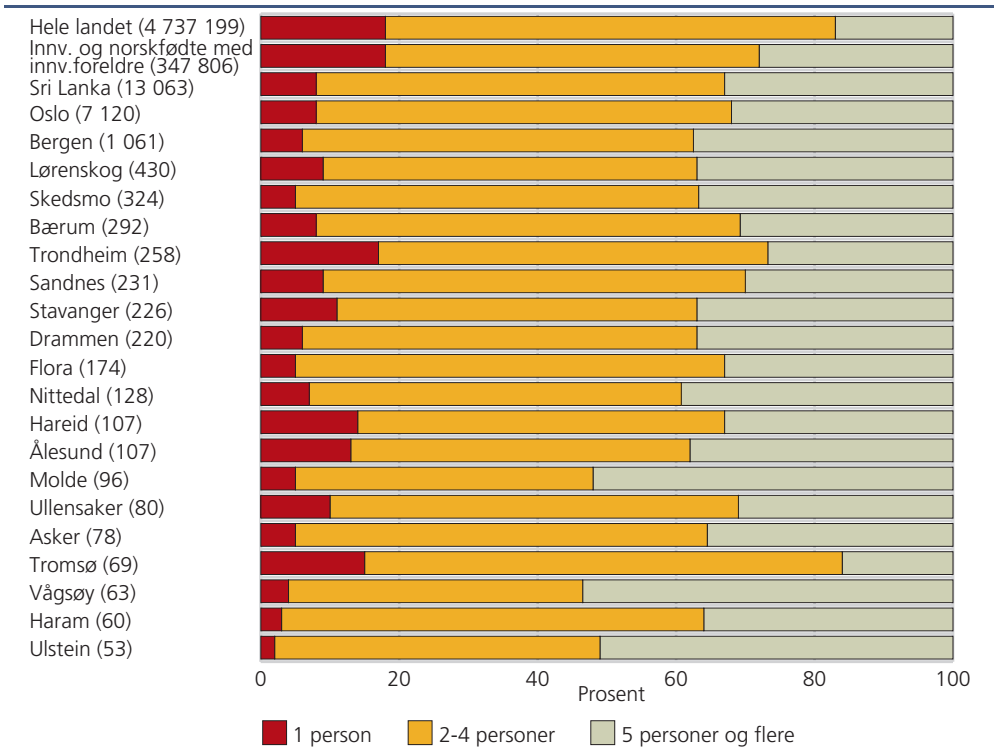
Blant de med bakgrunn fra Sri Lanka, bor to av tre i husholdninger som består av mer enn 5 personer (Figur 16.9). Sammenlignet med andre flyktninggrupper, er dette på linje med de med vietnamesisk bakgrunn. Dette er færre enn det vi ser blant de med pakistansk, afghansk og somalisk bakgrunn, som er de gruppene med de største husholdene. Men betydelig flere enn det vi for eksempel ser blant de med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina, Iran og Chile, som også er samtidige flyktninggrupper. Srilankere bor i mindre grad i enpersonhusholdninger enn hele befolkningen og alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (8 prosent mot 18 prosent). De bor altså i mindre grad i enpersonhusholdninger enn de mer nyankomne flyktninggruppene, som somaliere og irakere. De har en annen husholdningsfordeling enn det vi ser blant innvandrergupper med relativt lik botid og innvandringsbakgrunn, som de med bakgrunn fra Chile og Iran ved at det er færre i enpersonhusholdninger og flere i store husholdninger.

Flest i store husholdninger finner vi blant de som bor i Molde, Vågsøy og Ulstein, mens det er klart flest enpersonhusholdninger blant de som bor i Trondheim. I de tre førstnevnte kommunene er det snakk om få grupper. For Trondheim kan omfanget av studenter slå ut på husholdsfordelingen.

Sammenlignet med hele befolkningen og innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt, er det vanligere å bo som par med barn blant de med srilankisk bakgrunn. Tre av fire bor i slike familier. Både blant innvandrere og norskfødte generelt, og i hele befolkningen, bor halvparten i slike familier (Figur 16.10). Drammen, Haram, Skedsmo og Ulstein skiller seg ut med særlig høy andel som lever i par med barn. Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden.

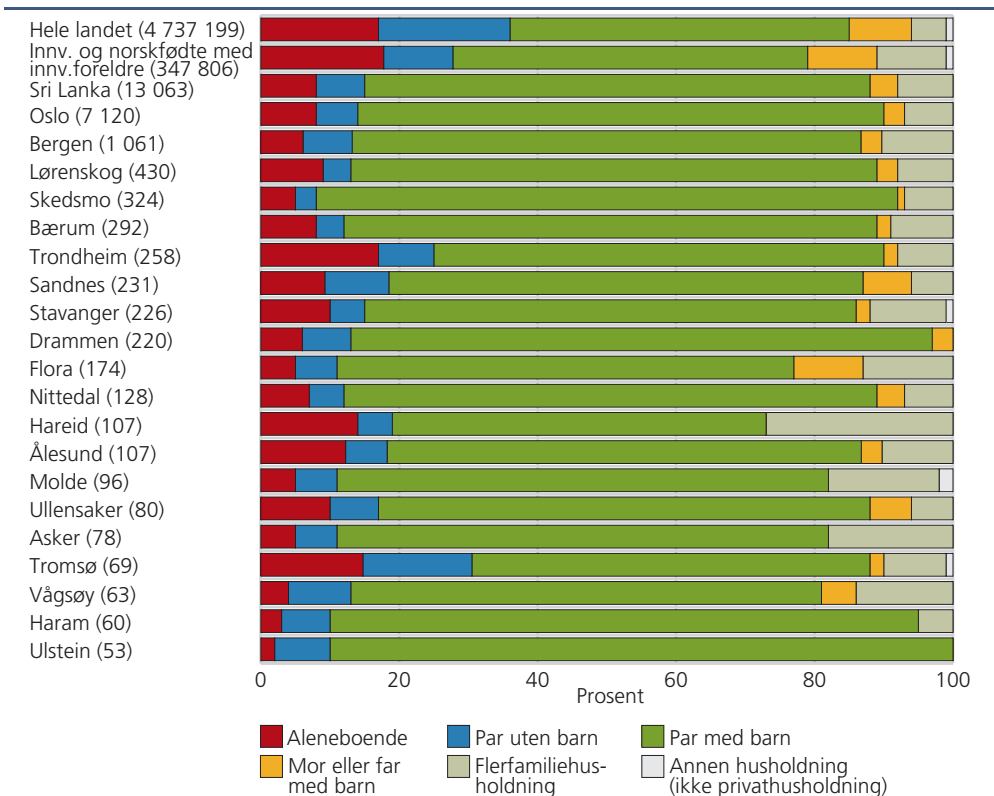
Det er færre som lever i flerfamiliehusholdninger blant srilankere enn det er blant alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, med 8 mot 10 prosent. Her skiller Hareid og Asker seg ut med en høyere andel slike husholdninger enn i andre kommuner. Sammenlignet med andre flyktninggrupper som har kommet i samme perioden, er det mer vanlig å leve i par med barn enn det er blant de med bakgrunn fra Iran, Chile og Vietnam. Dette på tross av at det er relativt lik alders og botidsfordeling i disse gruppene.

Figur 16.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Sri Lanka, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 16.10. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Sri Lanka, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

16.10. Høyest andel gifte i Nittedal og Asker

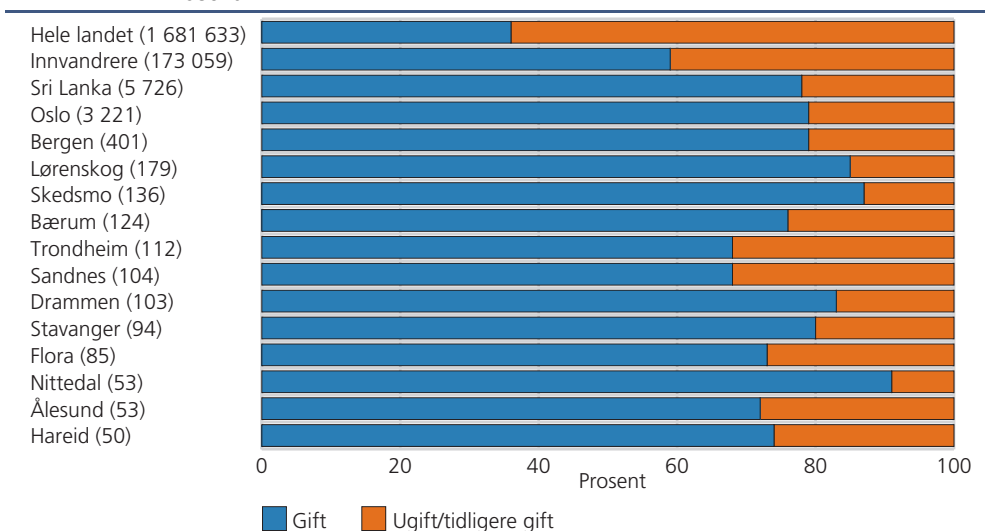
En høy andel srilankiske innvandrere er gift, sammenlignet med hele befolkningen. 79 prosent av alle srilankiske innvandrerne i alderen 20-45 år i Norge var gift ved inngangen til 2008, mot 60 prosent blant alle innvandrere og 36 prosent i hele

befolkningen (Figur 16.11). Høyest andel gifte innvandrere var det i Nittedal og Asker, og ellers i de øvrige Akershus-kommunene vi har tatt med her. Trondheim skiller seg ut blant kommunene med flest srilankiske innbyggere i denne aldersgruppa, som den kommunen med lavest andel gifte. At Trondheim skiller seg ut, skyldes trolig at en del studenter med srilankisk bakgrunn har flyttet til kommunen.

Samboerskap er en svært utbredt samlivsform i Norge. Ved å bare se på giftermål får vi ikke med store deler av de parene som faktisk dannes utenfor ekteskap. Samboerskap er mindre utbredt blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre (Daugstad 2008a). Ved inngangen til 2008 var 13 prosent av befolkningen 18 år eller eldre samboere, mot 2 prosent blant srilankiske innvandrere (og norskfødte med srilankiske foreldre). Samboerskap er noe mindre utbredt blant srilankiske innvandrere enn snittet for de med asiatisk bakgrunn (4 prosent samboende).

Innvandrere fra Sri Lanka gifter seg i stor grad med personer med samme bakgrunn som seg selv, og i liten grad med noen i den øvrige befolkningen (uten innvandrerbakgrunn). I perioden 2002-2007 valgte 6 prosent av srilankiske innvandrere som giftet seg noen i den øvrige befolkningen, mens 33 prosent fant ektefelle i Norge med samme landbakgrunn som seg selv. 60 prosent fant ektefelle i utlandet (Daugstad 2008a).

Figur 16.11. Innvandrere fra Sri Lanka, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

16.11. Svært høy andel norskfødte studenter

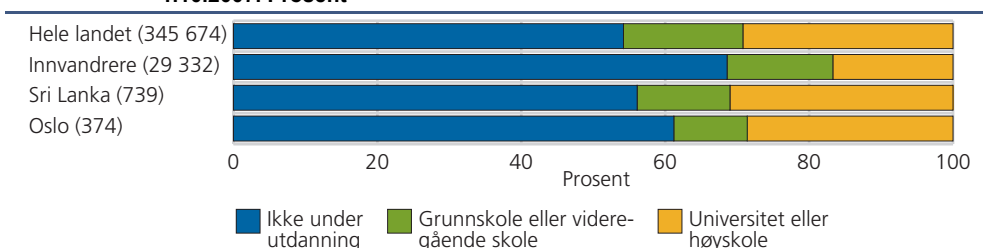
Det var bare 740 srilankiske innvandrere i alderen 20-24 år bosatt i Norge høsten 2007. Av disse var 44 prosent under utdanning, altså en like stor andel som alle unge i samme aldersgruppe (46 prosent). Deltakelsen i utdanning er betydelig høyere enn for alle innvandrere (31 prosent). Blant srilankiske innvandrere var andelen som var under høyere utdanning på 31 prosent og 13 prosent var i grunn- eller videregående skole. Særlig er andelen i høyere utdanning høy. Dette er den høyeste deltakelsen blant innvandrere i denne aldersgruppa, og på samme nivå som innvandrere fra Bosnia-Hercegovina.

Det er bare i Oslo det er flere enn 50 innvandrere i denne aldersgruppa. Her var andelen i grunn- eller videregående skole noe lavere enn snittet for alle, mens andelen i høyere utdanning var den samme (Figur 16.12).

Norskfødte med srilankiske foreldre er svært godt representert i utdannings-systemet. Bare 128 norskfødte med srilankiske foreldre er i alderen 19-24 år. Blant

disse var hele 65 prosent under utdanning, altså godt over snittet for hele befolkningen og for alle norskfødte med innvandrerforeldre. Hele 52 prosent var i høyere utdanning, og 13 prosent var i videregående skole eller grunnskole.

Figur 16.12. Innvandrere fra Sri Lanka, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

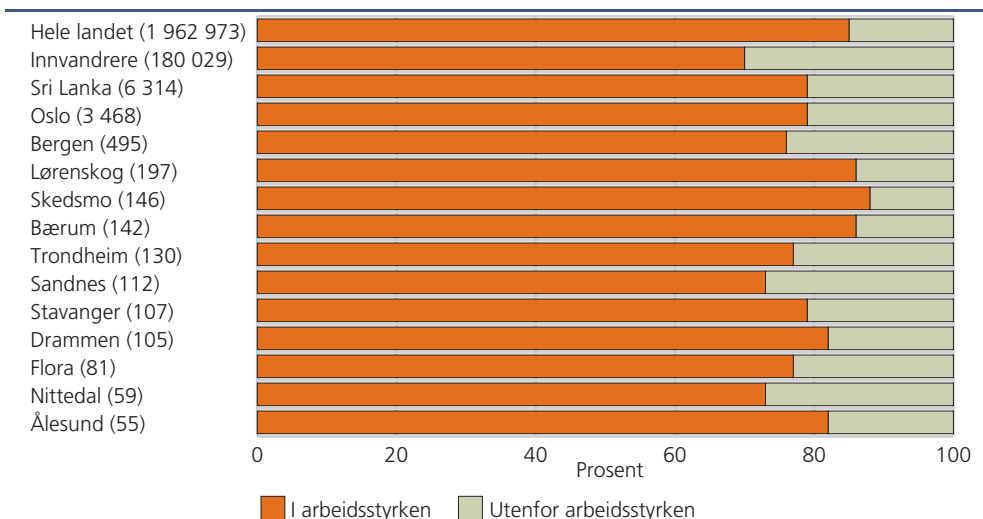
Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

16.12. Høy andel i arbeidsstyrken, særlig i Lørenskog, Skedsmo og Bærum

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, dvs. enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007. Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent. Andelen sysselsatte i hele befolkningen var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner.

79 prosent av srilankiske innvandrere i alderen 25-54 år er enten sysselsatt eller registrert arbeidsledig (Figur 16.13). Det er bare 6 prosentpoeng lavere enn for hele befolkningen i denne aldersgruppa og 9 prosentpoeng høyere enn for alle innvandrere. Sysselsettingen var på 80 prosent for srilankiske innvandremenn og 65 prosent for innvandrerkvinnene.

Figur 16.13. Innvandrere fra Sri Lanka, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I Oslo, der det bor flest innvandrere fra Sri Lanka i denne aldersgruppa, er andelen i arbeidsstyrken på høyde med det vi ser for alle srilankere i hele landet. I Bergen er andelen noe lavere (76 prosent). I Akershus-kommunene Lørenskog, Skedsmo og Bærum er andelen over snittet, og srilankerne har her en deltakelse i arbeidsstyrken som er like høy som for hele befolkningen i hele landet.

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

Tabell 16.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra Sri Lanka, etter kjønn og kommuner. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Sri Lanka	6 314	73	6	21	8
Menn	3 289	80	4	16	4
Kvinner	3 025	65	9	27	12
Oslo	3 468	72	7	21	9
Menn	1 824	80	4	16	5
Kvinner	1 644	64	11	25	14
Bergen	495	70	6	24	8
Menn	259	80	2	18	2
Kvinner	236	58	10	32	15
Lørenskog	197	82	4	14	5
Menn	102	94	1	5	1
Kvinner	95	69	7	23	10
Skedsmo	146	83	5	12	5
Menn	72	94	1	4	1
Kvinner	74	72	8	20	10
Bærum	142	82	4	14	4
Menn	72	85	4	11	5
Kvinner	70	80	3	17	3
Trondheim	130	72	5	23	7
Menn	73	71	7	22	9
Kvinner	57	72	4	25	5
Sandnes	112	71	3	27	4
Menn	57	81	4	16	4
Kvinner	55	60	2	38	3
Stavanger	107	76	3	21	4
Menn	54	76	6	19	7
Kvinner	53	75	0	25	0
Drammen	105	76	6	18	7
Menn	54	85	6	9	6
Kvinner	51	67	6	27	8
Flora	81	69	7	23	10
Nittedal	59	69	3	27	5
Alesund	55	76	5	18	7

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

16.13. Relativt store kjønnsforskjeller i Lørenskog og Skedsmo

I mange innvandrergupper er det en høy andel kvinner utenom arbeidsstyrken. Men dette gjelder ikke srilankiske kvinner. 73 prosent av srilankiske kvinner er i arbeidsstyrken, hvilket er 10 prosentpoeng lavere enn for alle kvinner i Norge og 10 prosentpoeng høyere enn for innvandrerkvinner generelt. Dette er omlag på samme nivå som andre flyktninggrupper med lengre botid, som Vietnam og Chile.

Generelt for hele befolkningen er det flere kvinner enn menn utenfor arbeidsstyrken. Blant innvandrere sett under ett er denne kjønnsforskjellen noe større enn snittet for hele befolkningen, med 14 mot 5 prosentpoeng i aldersgruppa 25-54 år.

I Oslo, der det er flest srilankiske innvandrere, var en litt større andel kvinner i arbeidsstyrken enn blant srilankere i hele landet (Tabell 16.2). Kjønnsforskjellen var på 8 prosentpoeng i Oslo mot 12 prosentpoeng for alle srilankere. I Akershus-kommunene Lørenskog og Skedsmo, var forskjellene mellom menn og kvinner noe større, 18 og 16 prosentpoeng. I Nittedal og Bærum var derimot forskjellen på bare 5 og 6 prosentpoeng. I Nittedal så vi imidlertid at det var en lavere andel i arbeidsstyrken enn det var for srilankere i de andre Akershus-kommunene.

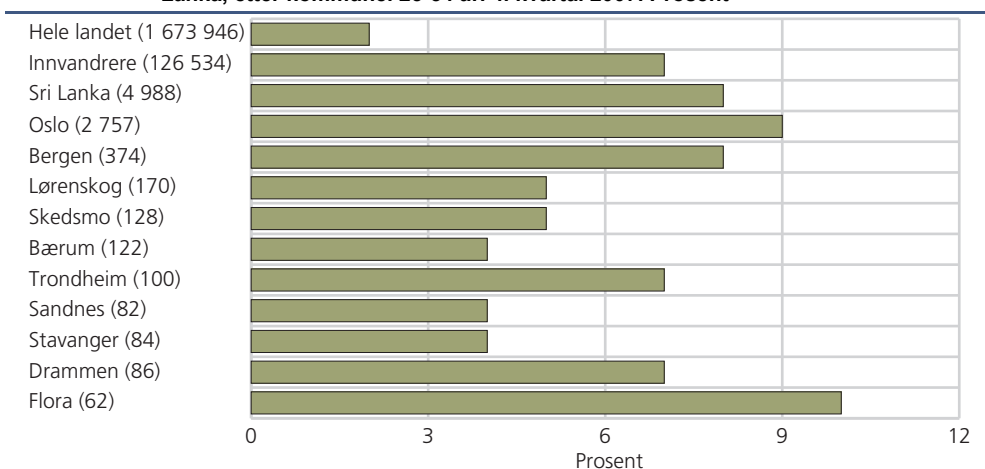
Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunistørrelse/kommunetype.

16.14. Lavest ledighet i Stavanger og Sandnes, høyest i Flora

Av alle srilankiske innvandrere i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 6 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007, det samme som for hele befolkningen. Dersom man regner arbeidsledighet på denne måten er det liten variasjon mellom kommunene. Av Tabell 16.2 ser vi at andelen ledige av alle 25-54 år er høyest i Flora med 7 prosent og i Drammen med 6 prosent. Lavest var andelen ledige i Sandnes og Stavanger med 3 prosent.

En mer vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var 8 prosent srilankiske innvandrere i alderen 15-74 år arbeidsledige ved 4. kvartal 2007, og det er en del variasjon mellom kommunene (Figur 16.14). Ikke i noen kommuner er ledigheten på mer enn 10 prosent av arbeidsstyrken. I Oslo var andelen ledige av arbeidsstyrken noe høyere enn for snittet, med 9 prosent. I Akershus-kommunene Lørenskog, Skedsmo og Bærum, var andelen ledige av arbeidsstyrken lavere enn for snittet. Lavest var den i Stavanger og Sandnes, og høyest i Flora (10 prosent av arbeidsstyrken). Den høye andelen ledige i Oslo kan skyldes at det blant de som flytter dit, kan være noen som har flyttet fordi de har mistet jobben der de bodde.

Figur 16.14. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Sri Lanka, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

16.15. Relativt mange jobber innen tjenesteytende næringer

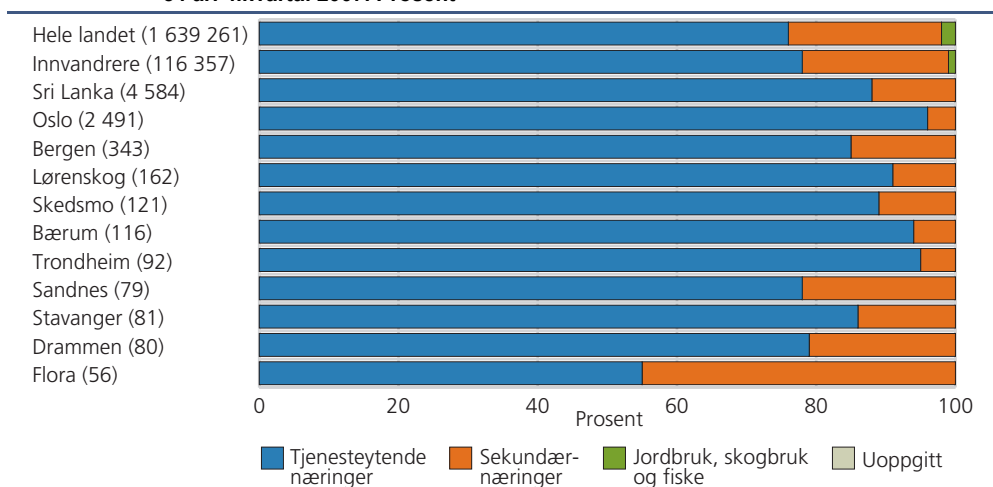
De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent ved 4. kvartal i 2007. Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 78 prosent. Srilankiske innvandrere jobbet innenfor en tjenesteytende næring i enda større grad enn snittet for alle innvandrere, 89 prosent (se tekstboks). Sammenlignet med andre eldre innvandrergupper, som Vietnam og Bosnia-Hercegovina, skiller de seg noe ut ved den høye andelen innen tjenesteytende næringer.

Med så grove kategorier er det vanskelig å skille kommunene. Som vi kan se av Figur 16.15, er det Flora som skiller seg ut her, ved at 45 prosent jobber innen sekundærnæringene. Dette skyldes trolig at mange her jobber innen verfts-industrien.

Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trykdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

Figur 16.15. Yrkesaktive innvandrere fra Sri Lanka, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4.kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

16.16. Relativt høy grad av økonomisk selvhjulpenhet i Akershus-kommunene

I hele befolkningen sett under ett hadde halvparten middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007 (

Figur 16.16). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og

norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).³⁶

Dersom vi kun ser på srilankiske innvandrere og deres barn, var det mer vanlig at disse hadde middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for alle innvandrere (til sammen 40 prosent). Andelen med lav økonomisk selvhjulpenhet (dvs. at overføringer står for 43 prosent eller mer av inntekten) er på 24 prosent av husholdene. Dette er om lag samme nivå som for befolkningen generelt og blant flyktningsgrupper med lang botid (Iran, Chile, Vietnam og Bosnia-Hercegovina).

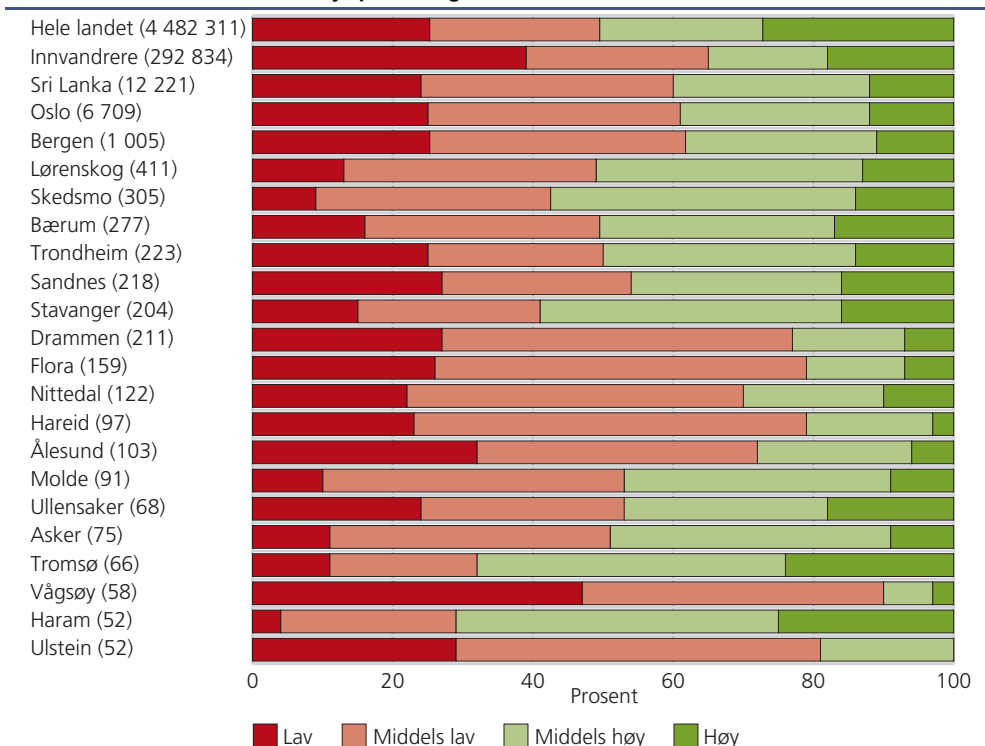
En relativt stor andel har middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet i Akershus-kommunene Skedsmo, Lørenskog, Bærum, Asker og Ullensaker. Nittedal skiller seg dermed ut blant Akershus-kommunene, med mye lavere andel som faller inn under denne kategorien. I Oslo og Bergen, der det bor flest i antall, er andelen med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet som for snittet av alle hushold med bakgrunn fra Sri Lanka. Både Trondheim og Stavanger skiller seg ut med høy andel med middels høy og høy grad av økonomisk selvhjulpenhet. Det samme gjør srilankere i Haram. Vågsøy skiller seg ut med at bare 10 prosent kommer inn under disse kategoriene. I begge disse kommunene er imidlertid antallet personer lavt, og det er vanskelig å trekke noen absolutte slutninger ut fra dette.

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen "økonomisk selvhjulpenhet" er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenges er holdt utenfor), alderspensjon, tjenestepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenges og introduksjonsstønads for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien "lav" har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. "Middels lav" innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. "Middels høy" innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens "høy" betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

³⁶ I rapporten er innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre definert som personer med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU-15 og Norden.

Figur 16.16. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Sri Lanka, etter grad av økonomisk selvhjelpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntekststatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

16.17. Oppsummering

Innvandrere fra Sri Lanka har i stor grad fluktbakgrunn. De har kommet i perioden etter 1983, og flest ankom i 1987 og de påfølgende årene. Siden begynnelsen av 1990-tallet har innvandringen av srilankiske statsborgere vært lav. De aller fleste har fått opphold på grunn av flukt eller familie. De som har kommet som familie har i stor grad blitt gjenforent med flyktninger.

Bosettingsmønsteret for srilankere i Norge har endret seg i den perioden de har bodd her. Nå bor 2 av 3 i Oslo og Akershus, mens ti år tidligere gjaldt dette under halvparten av srilankiske innvandrere og norskfødte med foreldre fra Sri Lanka. Mange valgte å bosette seg i kystkommuner i Finnmark for å jobbe innen fiskeindustrien. Etter hvert har de imidlertid søkt til Sør-Norge, og utgjør nå den tredje største innvandrergruppa i Oslo. To av tre med bakgrunn fra Sri Lanka bor i Oslo eller Akershus.

Beskrivelsen av innvandrere og norskfødte med srilankiske foreldre gir et bilde av ei gruppe som er relativt godt integrert i det norske samfunnet etter noen enkle mål. Srilankere har høy deltakelse utdanningssystemet. Det er mange mellom 19-24 år som tar høyere utdanning, og blant de få norskfødte med innvandrerforeldre fra Sri Lanka som har nådd denne alderen sitter 5 av 10 over bøkene ved et universitet eller en høyskole.

Både srilankiske menn og kvinner er aktive i arbeidsmarkedet. Hele 84 prosent av mennene og 73 prosent av kvinnene i alderen 25-54 år er enten sysselsatt eller registrert arbeidsledige/på tiltak. Det høye sysselsettingsnivået blant kvinner er noe srilankere har til felles med de andre eldste flyktningsgruppene i Norge. Deltakelsen er relativt høy i alle kommuner, og i Akershus-kommunene Lørenskog, Skedsmo og Bærum har srilankerne en deltakelse i arbeidsstyrken som er like høy som for befolkningen generelt.

Srilankiske innvandrere jobbet innenfor en tjenesteytende næring i enda større grad enn snittet for alle innvandrere. Flora skiller seg noe ut ved at relativt mange

srilankere jobber innen sekundærnæringene. Dette skyldes trolig at mange her jobber innen verftsindustrien.

Den høye sysselsettingen både blant menn og kvinner, får også positivt utslag for grad av økonomisk selvhjulpenhet. En relativt stor andel har middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet, særlig i Akershus-kommunene Skedsmo, Lørenskog, Bærum, Asker og Ullensaker, kommuner hvor også sysselsettingen er relativt høy.

17. Thailand som landbakgrunn

Det bodde til sammen 9 750 thailandske innvandrere og norskfødte med thailandske foreldre i Norge ved inngangen til 2008. Til sammen utgjorde disse den 17. største innvandrerguppen i Norge. Norskfødte med thailandske innvandrerforeldre utgjorde bare 3 prosent av disse, og vi vil ikke kommentere denne gruppa særskilt i rapporten. Årsaken til at det er så få norskfødte med thailandske foreldre i Norge er, som vi skal se, at thailandske innvandrere kommer til Norge primært for å gifte seg med personer i den øvrige befolkningen. Barna de får blir ikke regnet med blant norskfødte med innvandrerforeldre. Det var totalt 4 600 personer med én thailandsk forelder bosatt i Norge per 1.1.2008, hvorav 9 av 10 er under 20 år. Det er også mange barn som har en norskfødt forelder og en forelder fra Filippinene (nær 5 800) og Polen (over 4 100). Blant disse to gruppene er imidlertid noen flere over 20 år.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

17.1. Thailandske innvandrere i 383 kommuner

Det bor thailandske innvandrere i 383 kommuner, det vil si at de bor i en svært stor andel av Norges 430 kommuner. Sammen med polakkene er thailenderne representert i flest kommuner av landgruppene i denne rapporten. I 98 kommuner bor det tre eller færre personer med slik bakgrunn. Tabell 17.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med bakgrunn fra Thailand. I disse 20 kommunene bor 45 prosent av de med thailandsk bakgrunn i Norge. De utgjør ikke i noen av disse kommunene mer enn 0,4 prosent av befolkningen (Ullensaker og Harstad).

Tabell 17.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Thailand, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

	Antall			Prosent norskfødte med innvandrerforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet			
	Befolkningen i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere		Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrerforeldre	
Hele landet	4 737 199	9 750	9 448	302	3	0,2	0,2	0,0	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	1 385	1 300	85	6	0,2	0,2	0,0	14,2	13,8	28,1
Bergen	247 732	549	529	20	4	0,2	0,2	0,0	5,6	5,6	6,6
Stavanger	119 576	319	299	20	6	0,3	0,3	0,0	3,3	3,2	6,6
Trondheim	165 182	262	259	3	1	0,2	0,2	0,0	2,7	2,7	1,0
Drammen	60 138	185	165	20	11	0,3	0,3	0,0	1,9	1,7	6,6
Sandnes	62 023	163	156	7	4	0,3	0,3	0,0	1,7	1,7	2,3
Tromsø	65 333	161	159	2	1	0,2	0,2	0,0	1,7	1,7	0,7
Kristiansand ...	78 908	143	137	6	4	0,2	0,2	0,0	1,5	1,5	2,0
Bærum	108 109	130	123	7	5	0,1	0,1	0,0	1,3	1,3	2,3
Karmøy	38 925	126	124	2	2	0,3	0,3	0,0	1,3	1,3	0,7
Skedsmo	46 140	121	117	4	3	0,3	0,3	0,0	1,2	1,2	1,3
Ålesund	41 833	114	113	1	1	0,3	0,3	0,0	1,2	1,2	0,3
Skien	50 862	112	110	2	2	0,2	0,2	0,0	1,1	1,2	0,7
Ullensaker	26 927	107	97	10	9	0,4	0,4	0,0	1,1	1,0	3,3
Fredrikstad	71 974	102	102	0	0	0,1	0,1	0,0	1,0	1,1	0,0
Bodø	46 050	95	94	1	1	0,2	0,2	0,0	1,0	1,0	0,3
Sarpsborg	51 050	93	92	1	1	0,2	0,2	0,0	1,0	1,0	0,3
Porsgrunn	34 185	86	85	1	1	0,3	0,2	0,0	0,9	0,9	0,3
Ringerike	28 522	85	84	1	1	0,3	0,3	0,0	0,9	0,9	0,3
Harstad	23 105	84	82	2	2	0,4	0,4	0,0	0,9	0,9	0,7

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

17.2. Flest thailandske innvandrere i Oslo

Det bor flest thailandske innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Oslo, 14 prosent (Tabell 17.1). Dette er på linje med bosettingen i hele befolkningen hvor 12 prosent bor i Oslo. Sammen med de med russisk bakgrunn er thailenderne den gruppa med lavest andel bosatt i Oslo, sammenlignet med de andre innvandrergruppene i denne rapporten. Deretter følger Bergen med 6 prosent og 3 prosent i Stavanger og Trondheim. Thailandske innvandrere og norskfødte med thailandske foreldre bor altså mindre konsentrert enn andre innvandrere, og de bor også i større grad i spredtbygde strøk. Dette skyldes at de innvandrer i stor grad gjennom ekteskap med personer i den øvrige befolkning og personer som ikke er bosatt i Oslo. Ved inngangen til 2008 bodde 18 prosent av de med thailandsk bakgrunn i kommuner som SSB definerer som mindre og minst sentrale. Det tilsvarende tallet var 20 prosent for hele befolkningen. 60 prosent bor i sentrale kommuner. Dette er tilsvarende andel som blant de med bakgrunn fra Bosnia-Hercegovina, Kosovo, Russland.³⁷

17.3. Få norskfødte med thailandske foreldre

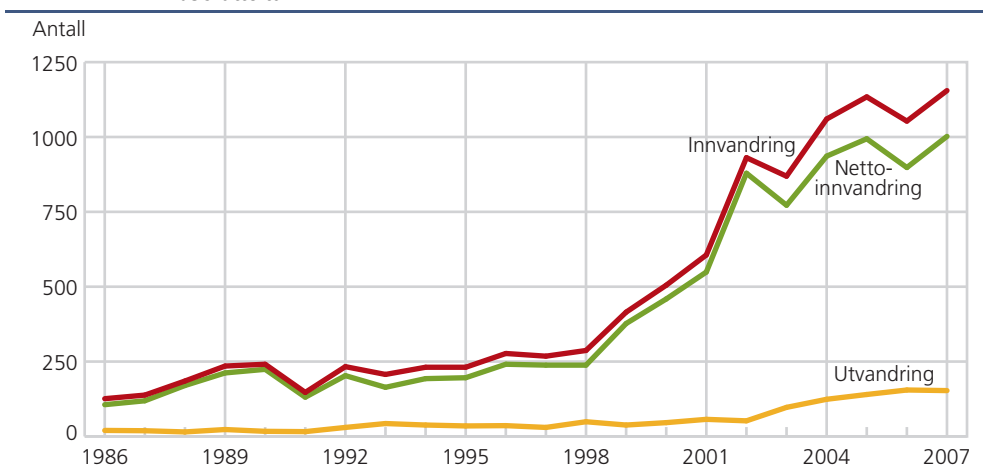
Norskfødte med thailandske foreldre utgjør bare 300 personer, 3 prosent av alle med thailandsk bakgrunn (innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre). Dette henger som nevnt sammen med at flesteparten av de thailandske innvandrerne i Norge får barn med noen i den øvrige befolkningen, og at disse barna ikke blir regnet med som norskfødte med innvandrerforeldre. I antall er de også få i de enkelte kommunene. Det er stor variasjon mellom kommunene i hvor stor andel disse utgjør. I Drammen utgjør de norskfødte nær 11 prosent av de med bakgrunn fra Thailand, i Ullensaker over 9 prosent og over 6 prosent også i Stavanger og Oslo.

³⁷ SSB definerer kommunesentralitet etter avstand til nærmeste tettsted, definert etter tettstedets størrelse. Sentralitet deles inn i 4 ulike grupper. Sentralitet 0: Kommuner som ikke oppfyller kravene om reisetid fra tettstedene (minst sentrale kommuner). Sentralitet 1: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (mindre sentrale kommuner). Sentralitet 2: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (noe sentrale kommuner). Sentralitet 3: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 (landsdelssenter) eller som ligger innenfor 75 minutters (for Oslo: 90 minutters) reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (sentrale kommuner).

17.4. Økt innvandring fra Thailand utover 1990-tallet

Mens det i 1990 bodde 1 071 thailandske innvandrere i Norge, bodde det i alt 9 445 ved inngangen til 2008. Utover 1990-tallet har innvandringen fra Thailand vært økende. I 1986 innvandret det drøyt 120 thailandske statsborgere, antallet økte utover 1990-tallet og siden 2002 det kommet om lag 1 000 thailandske statsborgere årlig (Figur 17.1). Innvandrerne fra Thailand har først og fremst vært kvinner som har kommet på grunn av ekteskap med menn i den øvrige befolkningen. I tillegg har mange av disse kvinnene hatt med seg sine barn. Siden 2003 har det vært en økning i antallet utvandring av thailandske statsborgere.

Figur 17.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Thailand. 1986-2007. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandring og utvandring – skal vi telle statsborgere eller innvandrere?

Vi har i rapporten valgt å se på inn- og utvandring etter statsborgerskap fordi det trolig er det mest relevante i en innvandringsanalytisk sammenheng. Inn- og utvandringsstatistikk publiseres oftest på den ene av disse to måtene:

a) Inn- og utvandring fordeles etter fra- og tilflyttingsland, uavhengig av statsborgerskap.

b) Inn- og utvandring fordeles etter statsborgerskap. Disse kan flytte fra hvilket som helst land, ikke nødvendigvis landet de har statsborgerskap fra.

Inn- og utvandring etter disse to tellemåtene, vil vise forskjellige tall. Forskjellene skyldes at mange utflyttere ikke oppgir hvilket land de flytter til, samt at flyttestatistikken som viser hvilket land de flytter til også inkluderer statsborgere av andre land, deriblant Norge. Videre ”mister” vi norske statsborgere med utenlandsk bakgrunn i statistikken som viser flyttinger blant utenlandske statsborgere.

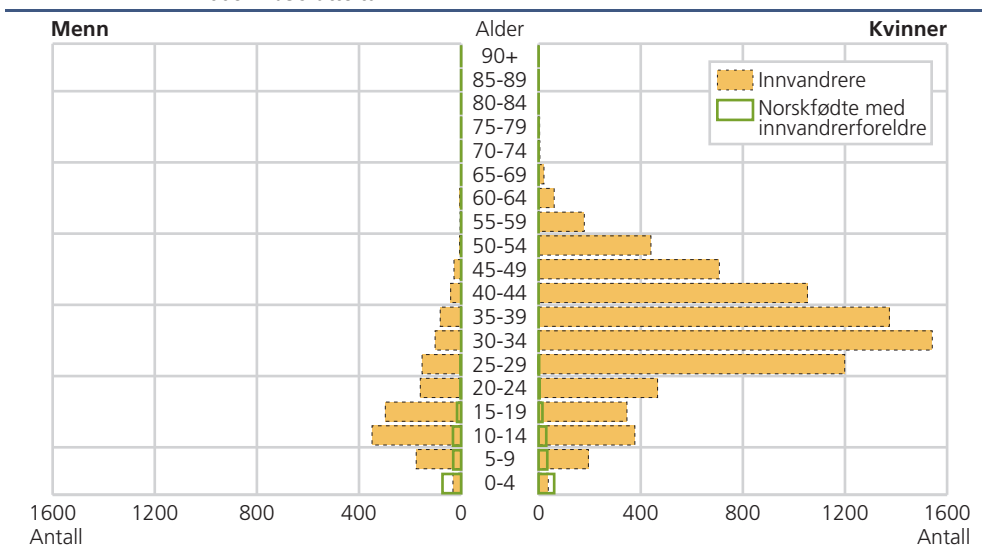
17.5. Flest voksne kvinner, og små kommunevariasjoner

Som en følge av migrasjonsmønsteret, er det klart flest kvinner blant thailandske innvandrere (Figur 17.2 og Figur 17.3). I alt er det bosatt drøyt 1 400 thailandske menn og 8 000 thailandske kvinner i Norge. Det vil si at 85 prosent er kvinner. Av de landgruppene vi ser på i denne rapporten, er det blant de thailandske innvandrerne kvinneoverskuddet er høyest. Og det er særlig voksne kvinner som dominerer. I alderen 20-45 år var 9 av 10 kvinner, et utslag av ekteskapsmigrasjonen fra Thailand. Blant kvinnene er 8 av 10 over 20 år, mens aldersfordelingen er noe annerledes blant menn. Her er 8 av 10 under 20 år. Den skjeve kjønnsfordelingen som vi ser i befolkningspyramidene og Figur 17.4, er preget av at det primært er kvinner som innvandrer i forbindelse med en ekteskapsinngåelse (eller familieetablering) med menn i den øvrige befolkningen (Daugstad 2008a).

Som vi ser av Figur 17.4, er det små variasjoner mellom andelen kvinner og menn i kommunene vi her ser på. Andelen kvinner ligger på mellom 80 og 90 prosent i alle disse kommunene. Dette er unikt for innvandrere fra Thailand. Og om vi ser på bare voksne innvandrere i alderen 25-54 år, vil andelen kvinner utgjøre mellom 91

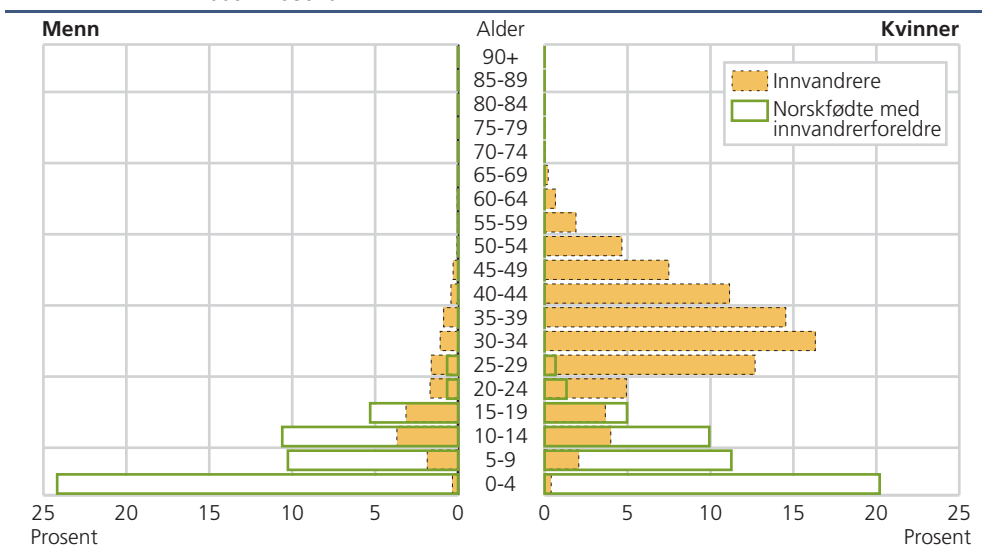
og 99 prosent av de thailandske innvandrerne i alle disse kommunene, med unntak av Oslo og Bærum. I de sistnevnte kommunene utgjør andelen kvinner i denne aldersgruppa 85 og 81 prosent.

Figur 17.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Thailand, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

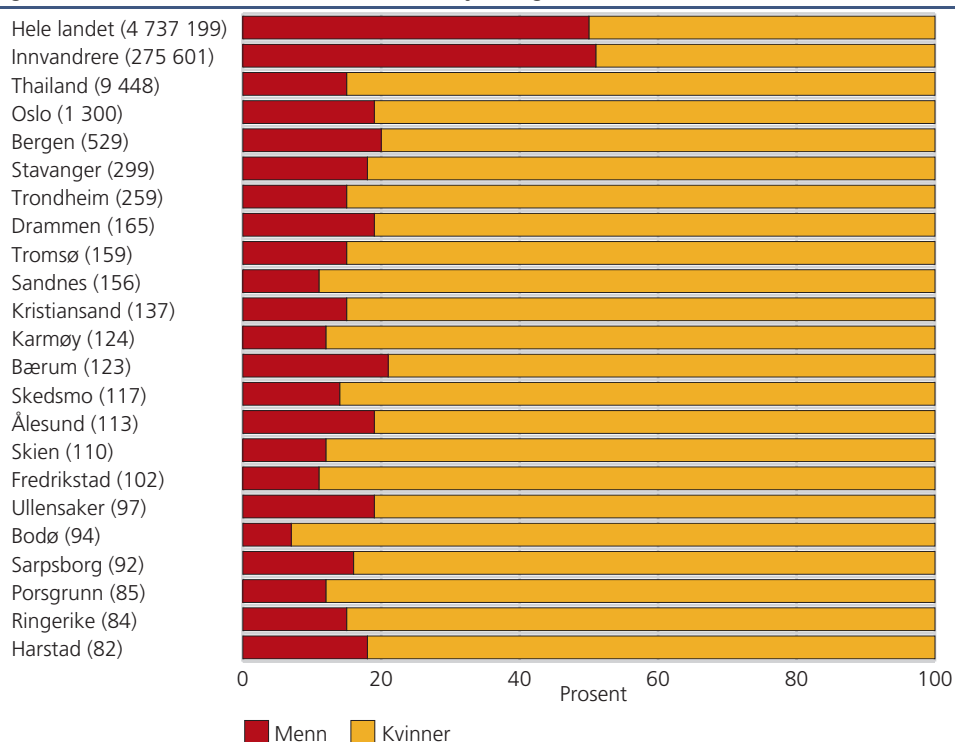
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 17.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Thailand, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

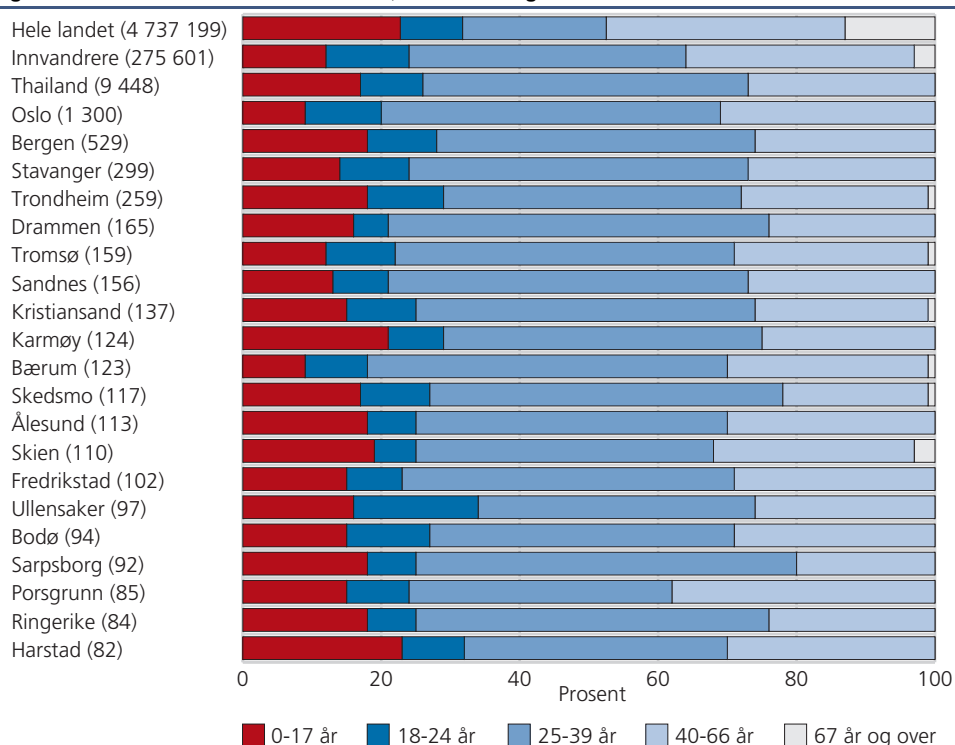
Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

Figur 17.4. Innvandrere fra Thailand, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

17.6. Flest i alderen 25-39 år

De thailandske innvandrere (og deres norskfødte barn) er generelt sett yngre enn gjennomsnittet i Norge (Figur 17.5). Blant innvandrerne var det 21 personer som hadde nådd en alder på 67 år eller mer per 1.1.2008, det vil si under en prosent av alle innvandrere fra Thailand. I hele befolkningen var 13 prosent i denne alderen. Dette er den landgruppa i rapporten hvor de over 67 år utgjør færrest personer. Blant filippinske og russiske innvandrere, som også har hatt stor ekteskapsinnvandring til Norge, er andelen over pensjonsalder litt høyere.

Figur 17.5. Innvandrere fra Thailand, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

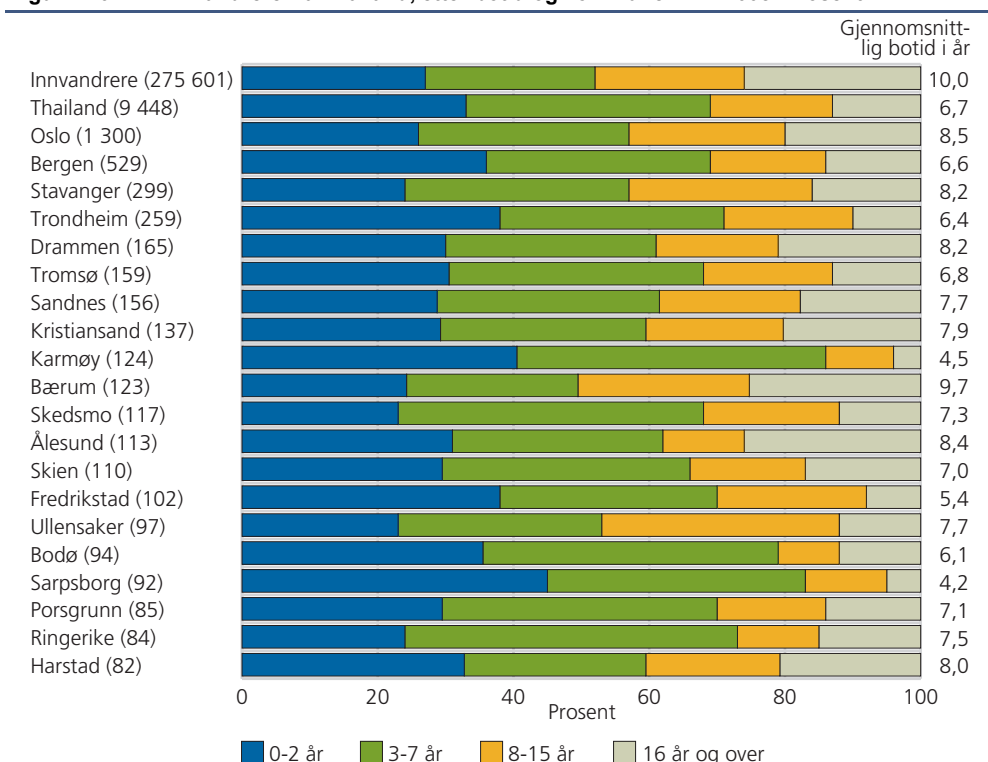
Aldersfordelingen blant thailandske innvandrere skiller seg også fra den vi finner for hele landet sett under ett ved at det er relativt få som i dag er under 17 år (17 mot 23 prosent). Det er flest i alderen 25-39 år, hele 47 prosent av thailandske innvandrere er i den alderen. I hele befolkningen er det om lag 20 prosent som er i denne aldersgruppa. Det er små forskjeller mellom kommunene. I enkelte kommuner er andelen under 17 år noe høyere enn snittet for thailandske innvandrere, som i Karmøy og Harstad. Dette er kommuner der det relativt sett også er ganske mange med kort botid. Dette kan tyde på at det her bor en del medfølgende barn som fremdeles er relativt unge. For andelen under 25 år, skiller Ullensaker og Harstad seg ut med relativt mange. Dette var, som vi så i Tabell 17.1, kommuner der thailandske innvandrere og norskfødte med thailandske foreldre utgjør høyest andel av kommunenes totale folketall.

17.7. Kort botid, og kortest i Sarpsborg og på Karmøy

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Få innvandrere fra Thailand har bodd i Norge i mer enn 16 år (Figur 17.6). Innvandring fra Thailand er med andre ord et relativt nytt fenomen. I snitt er botiden på 6,7 år. For alle innvandrere fra Thailand har 37 prosent bodd i Norge i mindre enn 3 år. En like stor andel har bodd her mellom 3 og 7 år, 30 prosent har bodd her i 8 år eller mer.

Figur 17.6. Innvandrere fra Thailand, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Sammenlignet med snittet for alle fra Thailand, har de som bor i Bærum og Oslo en noe lengre botid (en gjennomsnittsbetid på henholdsvis 9,7 og 8,5 år). Det er størst andel med kort botid i Sarpsborg og Karmøy, der henholdsvis 45 og 40 prosent har bodd i Norge i mindre enn 2 år.

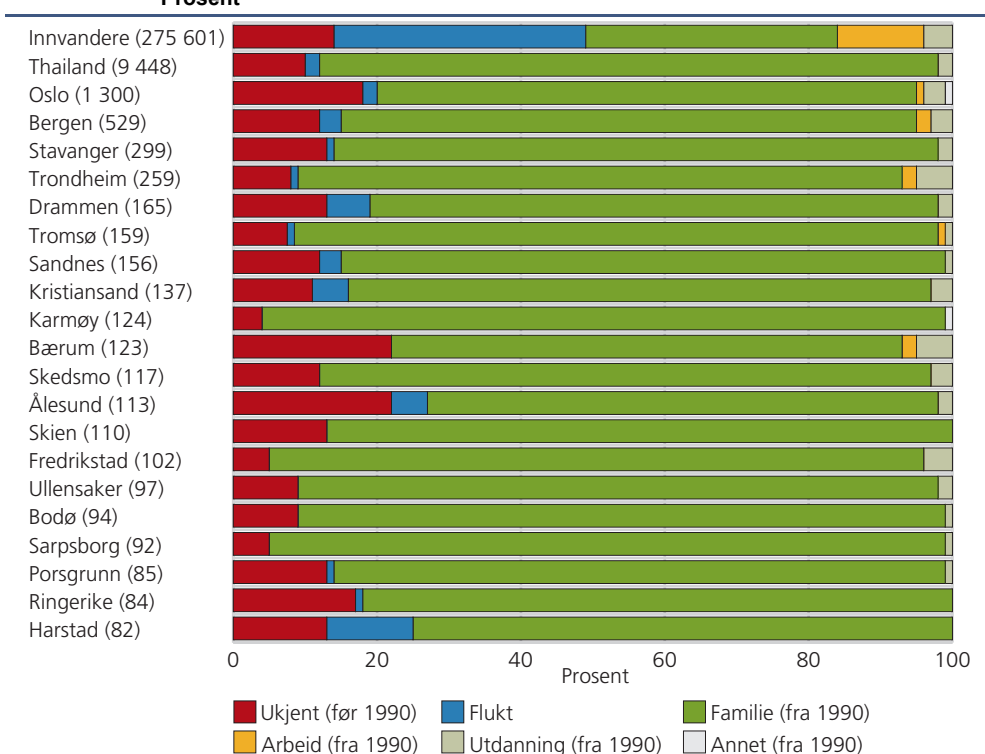
17.8. Flestparten har fått opphold på grunn av familierelasjoner

Vi kan gjennom registre identifisere innvandringsgrunn for 90 prosent av de thailandske innvandrerne som bor i Norge i dag (Figur 17.7). De vi ikke kan identifisere innvandringsgrunn for, har innvandret før 1990 og av andre grunner enn flukt. I all hovedsak har innvandrere fra Thailand kommet på grunn av familierelasjoner. Hele 85 prosent har fått opphold på grunn av dette, og dette er da bare de som har fått opphold etter 1990. Noen få har fått opphold på grunn av utdanning.

Statistikken over innvandringsgrunn

Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

Figur 17.7. Innvandrere fra Thailand, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Av de som innvandret fra Thailand i perioden 1990-2007, fikk 66 prosent opphold på grunn av familieetableringer, mens 25 prosent var medfølgende familie (barn) til de som har kommet gjennom familieetableringer³⁸. I denne perioden kom altså 9 av 10 på grunn av familierelasjoner, først og fremst var dette kvinner som kom gjennom ekteskap med menn i den øvrige befolkningen.

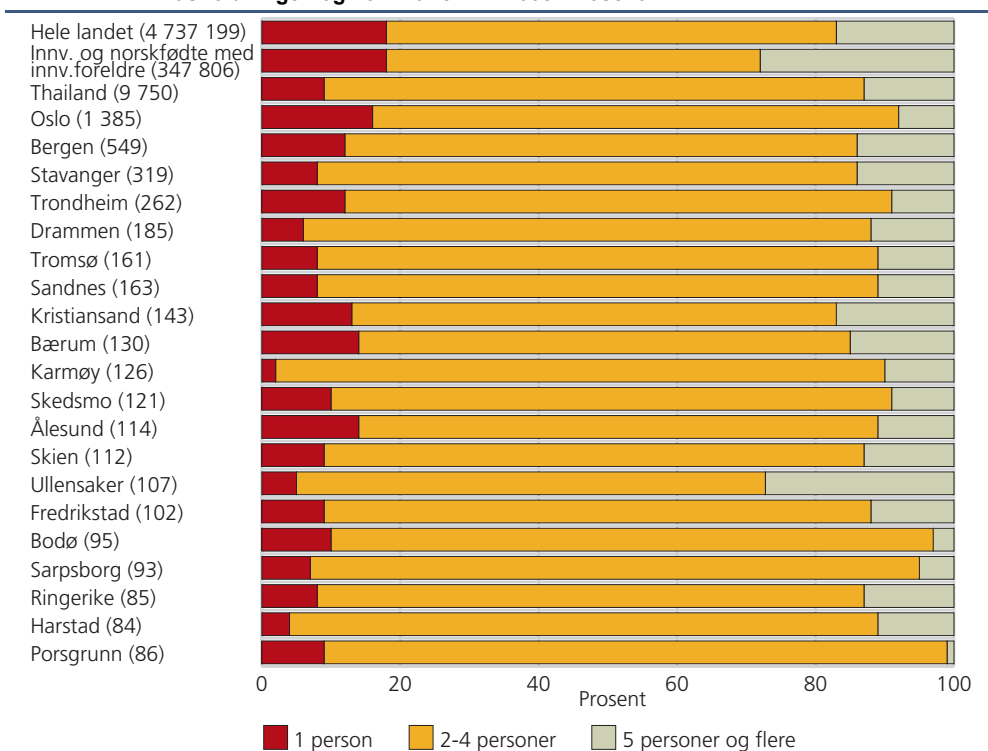
³⁸ Innvandring av ektefeller kan være på grunnlag av et allerede etablert ekteskap (familiegjenforeninger), eller på grunnlag av inngåelse av ekteskap (familieetableringer).

Et såpass ensartet migrasjonsmønster gjør at det blir små forskjeller mellom kommunene. Det er bare 2 prosent av thailandske innvandrere som har flyktningsbakgrunn (eller drøyt 150 personer). Det har ikke vært noen store flyktningsstrømmer fra Thailand til Norge. Unntaket kan være personer i grenseområdet til Burma.

17.9. Få bor alene, og små forskjeller mellom kommunene

Den mest vanlige husholdsstørrelsen i hushold med thailandske innvandrere og norskfødte med thailandske foreldre, er hushold med 2-4 personer (Figur 17.8). Hele 79 prosent bodde i slike husholdninger ved inngangen til 2008, mot 54 prosent i hele befolkningen. Innvandrere fra Thailand og deres norskfødte barn bor i langt mindre grad i enpersonshusholdninger (9 prosent) enn i hele befolkningen og blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt (18 prosent)³⁹. De bor også i mindre grad i store husholdninger, dvs. husholdninger med minst 5 personer. 13 prosent bodde i store husholdninger, mot 17 prosent i hele befolkningen og 28 prosent blant alle innvandrere og deres norskfødte barn. Dette mønsteret er igjen en følge av at de fleste innvandrere fra Thailand er kommet gjennom ekteskap.

Figur 17.8. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Thailand, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

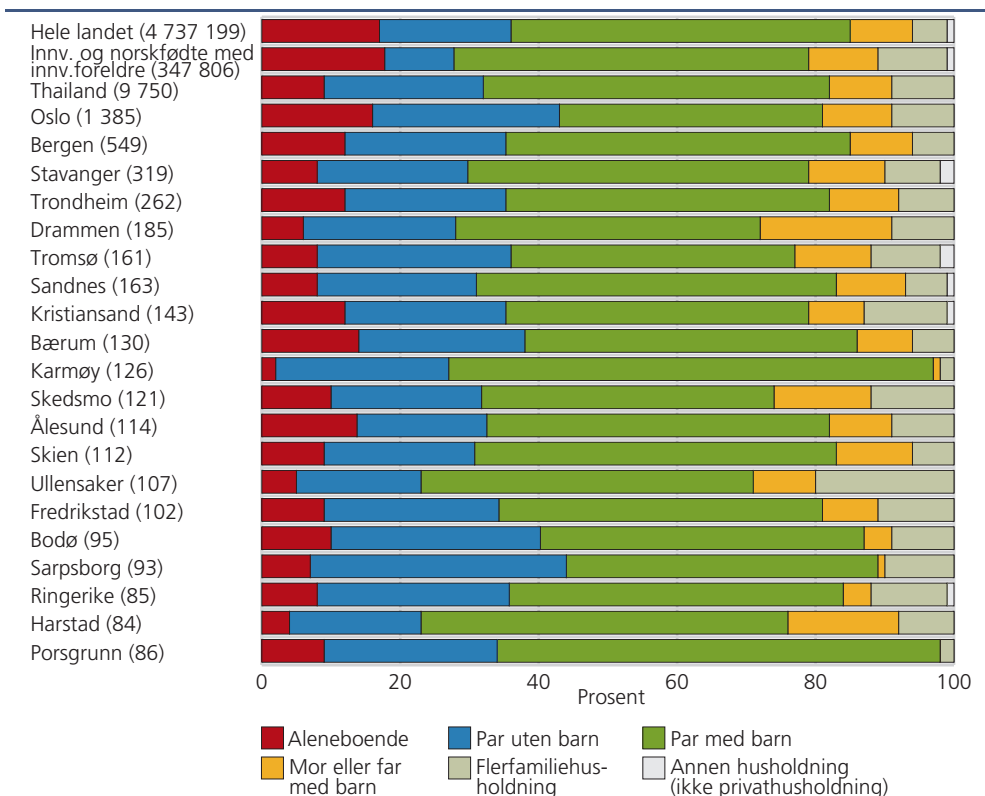
Sammenlignet med hele befolkningen er det litt vanligere med flerfamiliehusholdninger blant thailandske innvandrere og deres norskfødte barn, 5 mot 9 prosent, på linje med innvandrere og norskfødte generelt (Figur 17.9). Som vi også så over er det få thailandske innvandrere og norskfødte barn som bor alene, og det er langt færre enpersonshusholdninger blant de med thailandsk bakgrunn enn det vi ser blant for eksempel de med bakgrunn fra Filippinene og Russland. Dette er også landgrupper der mange har kommet gjennom ekteskapsmigrasjon, men mønsteret er langt fra så rendyrket som for migrasjonen fra Thailand.

³⁹ I rapporten er innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre definert som personer med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU-15 og Norden.

Husholdningstypen som er vanligst i alle kommuner er par med barn. Hele 52 prosent bor i slike husholdninger. Sammenlignet med innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt, er det også mer vanlig å bo i par uten barn. 23 prosent blant de med thailandsk bakgrunn bor i slike husholdninger, mot 10 prosent blant alle innvandrere. Det høye antallet par uten barn kan skyldes at det er mange nyankomne, og at de ikke har rukket å få barn ennå.

Det er små forskjeller mellom kommuner når det gjelder husholdstypene blant thailandske innvandrere. I Ullensaker er det noe mer vanlig med flerfamiliehus-holdninger enn for snittet, mens nesten ingen er aleneboende på Karmøy. Drammen og Harstad skiller seg ut ved at det her bor flere aleneforsørgere enn i de andre kommunene, relativt sett. Dette bosettingsmønsteret avspeiler migrasjonsmønsteret blant de thailandske innvandrerne. Som tidligere påpekt innvandrer de fleste som voksne på grunn av at de skal etablere seg i et parforhold, og noen har også med seg barn. Det vil si at det ikke er vanlig med innvandring av enslige personer (uten formål om å gifte seg), slik vi finner i andre innvandrergrupper (som Polen og Afghanistan). Siden flesteparten av thailandske innvandrere etablerer seg med menn i den øvrige befolkningen, vil den regionale husholdstrukturen i kommunene avspeile dette migrasjonsmønsteret, også for den øvrige befolkningen.

Figur 17.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Thailand, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

17.10. Mange er gift

En høy andel thailandske innvandrere er gift, sammenlignet med hele befolkningen. Det er ikke overraskende, siden de fleste kommer til Norge nettopp på grunn av ekteskap. 70 prosent av alle thailandske innvandrere i alderen 20-44 år var gift ved inngangen til 2008. Tilsvarende tall for hele befolkningen var 36 prosent (Figur 17.10).

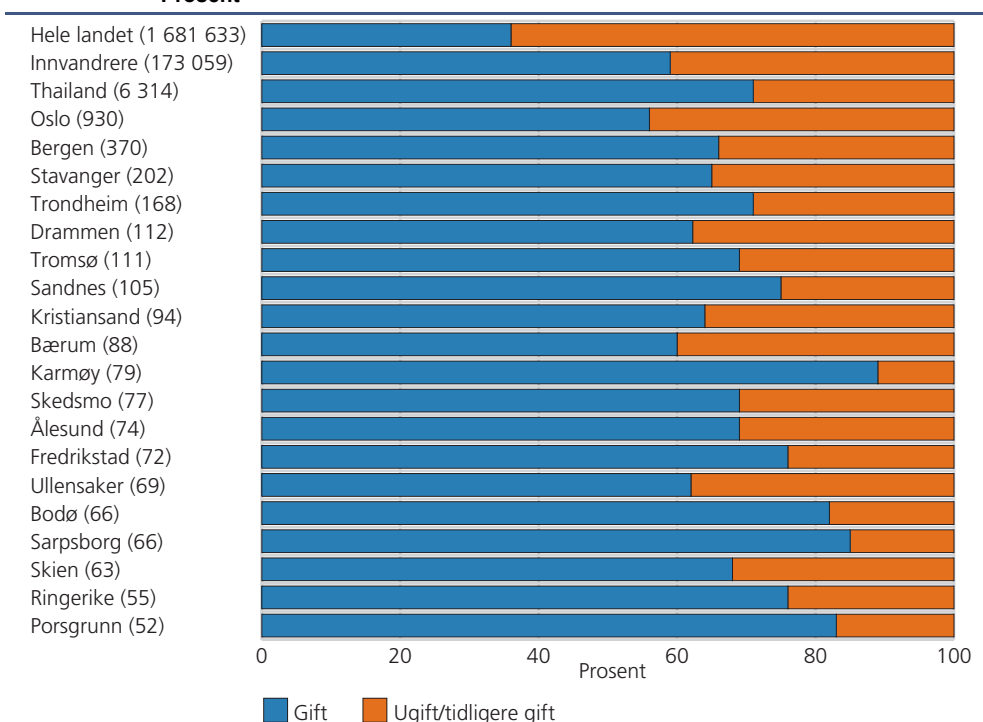
Samboerskap er en svært utbredt samlivsform i Norge, særlig blant de yngre. Ved å bare se på giftermål får vi ikke med de store andeler av parene som faktisk dannes utenfor ekteskap. Men samboerskap er ikke så utbredt blant innvandrere og norskfødte med bakgrunn fra Asia (Daugstad 2008a). Ved inngangen til 2008 var 8

prosent blant thailandske innvandrere (og norskfødte med thailandske foreldre) 18 år eller eldre samboere, mot 13 prosent i befolkningen generelt. Andelen blant alle med asiatisk bakgrunn var 4 prosent. Samboerskap er altså noe mer utbredt blant thailandske innvandrere enn snittet for de med asiatisk bakgrunn. Trolig er det en del av de som er skilt som lever i samboerskap.

Thailandske kvinner er den gruppen innvandrere som i størst grad innvandrer på grunn av et ekteskap med noen i den øvrige befolkningen. I tillegg er dette migrasjonsmønsteret også vanlig blant russiske og filippinske kvinner. I 2007 var det for eksempel i alt drøyt 1 100 thailandske statsborgere som fikk oppholdstillatelse i Norge. Av disse fikk 91 prosent opphold på grunn av familierelasjoner. 56 prosent fikk opphold på grunnlag av familieetableringer til personer i den øvrige befolkningen. Flesteparten av disse er altså kvinner.

Det er små variasjoner i andelen gifte i alderen 20-44 år i de enkelte kommunene. Men Oslo, Drammen, Bærum, Ullensaker og Harstad skiller seg klart fra snittet ved at det er om lag 60 prosent som er gift, mot 70 prosent blant alle thailandske innvandrere i alderen 20-45 år. Dette er kommuner der en relativt stor andel har enten fluktbakgrunn eller har innvandret før 1990 av andre grunner enn flukt. Mange kan ha rukket å skille seg. Som vi så skiller Drammen og Harstad seg ut ved at det her relativt sett er flere aleneforsørgere enn i andre kommuner (Figur 17.9).

Figur 17.10. Innvandrere fra Thailand, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

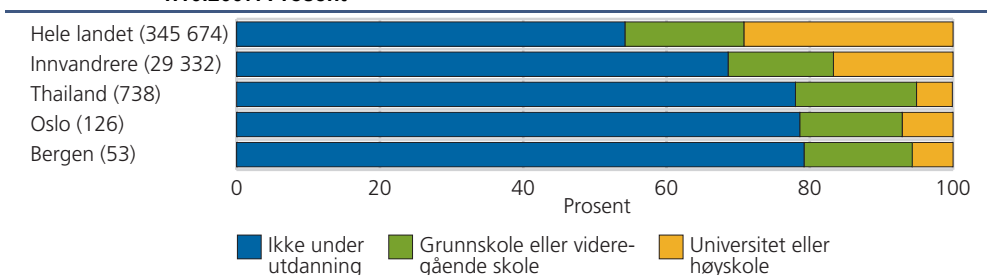
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

17.11. Få innvandrere er under utdanning

Det er bare om lag 740 thailandske innvandrere i alderen 19-24 år. Av disse er det langt mindre vanlig å være under utdanning enn det er i hele befolkningen og blant alle innvandrere. Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007. 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Blant innvandrere i samme aldersgruppe gjaldt det langt færre. 17 prosent av innvandrerne var under høyere utdanning og 14 prosent gikk på videregående eller grunnskole.

Blant thailandske innvandrere var 22 prosent under utdanning, 5 prosent var i høyere utdanning og 17 prosent i grunn- eller videregående opplæring (Figur 17.11). Det er grunn til å tro at dette i stor grad er de som har fulgt med sine mødre til Norge som barn, heller enn de som har innvandret til Norge som unge voksne. Men det har også blitt gitt noen utdanningstillatelser til personer fra Thailand. Bare blant polske, marokkanske og filippinske innvandrere var deltakelsen i utdanning lavere, med henholdsvis 10, 16 og 17 prosent under utdanning. Oslo og Bergen er de eneste kommunene med flere enn 50 thailandske innvandrere i denne alderen, og andelen er som for snittet.

Figur 17.11. Innvandrere fra Thailand, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

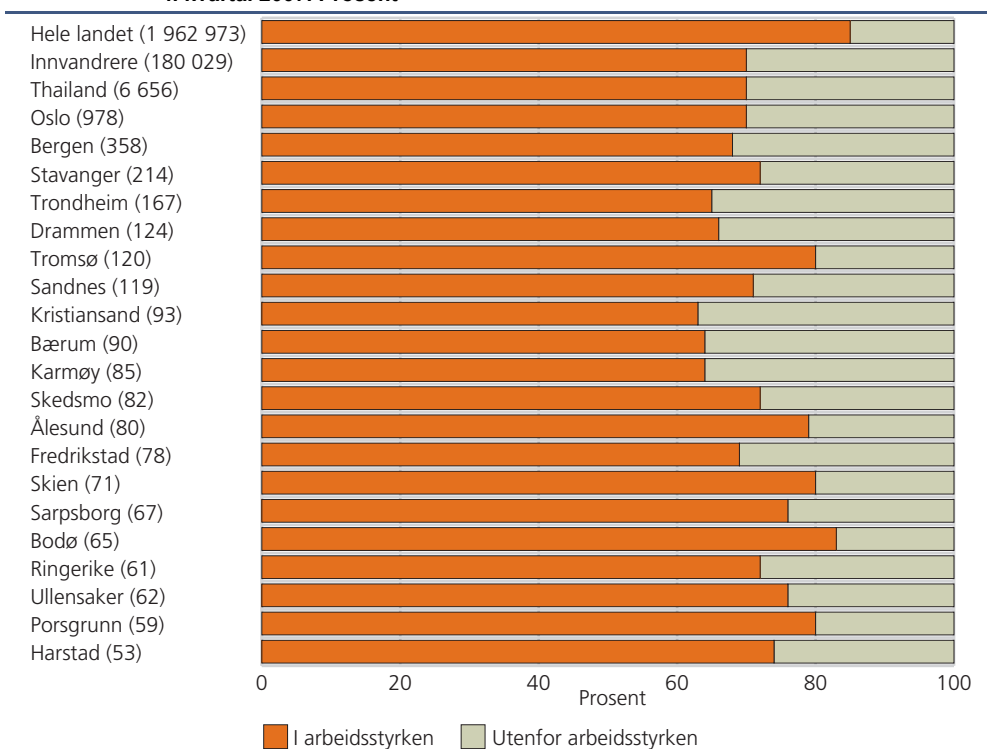

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

17.12. Særlig mange i arbeidsstyrken i Bodø, Tromsø, Skien og Porsgrunn

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, dvs. enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007 (Tabell 17.2). Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent. Andelen som var sysselsatte i hele befolkningen i denne aldersgruppa, var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner. Det vil si at yrkesaktiviteten i denne aldersgruppa er svært høy.

Figur 17.12. Innvandrere fra Thailand, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Thailandske innvandrere skiller seg i snitt ikke nevneverdig fra innvandrere generelt i deltaking på arbeidsmarkedet; 70 prosent i alderen 25-54 år var en del av arbeidsstyrken ved 4. kvartal i 2007 (Figur 17.12)⁴⁰. Det er imidlertid når vi ser på sysselsetting etter kjønn at vi ser en forskjell. Det er bare drøyt 400 thailandske menn i alderen 25-54 år mot nær 6 250 kvinner i samme alder (Tabell 17.2). I tabellen viser vi ikke kjønnsdelte tall for andre kommuner enn Oslo, siden det er for få menn i denne aldersgruppa i de andre kommunene. Tallene er derfor for menn og kvinner samlet. Men det er den høye sysselsettingen blant thailandske kvinner som gjør at snittet blir så høyt for thailandske innvandrere. 71 prosent av thailandske kvinner er i arbeidsstyrken, 7 prosentpoeng flere enn snittet for innvandrerkvinner, men 11 prosentpoeng lavere enn for kvinner i hele befolkningen. Men sammenlignet med deltakelse i arbeidsstyrken blant andre innvandrergrupper (som Pakistan, Tyrkia, Marokko), er dette en svært høy andel. Blant thailandske menn er andelen i arbeidsstyrken på 79 prosent, 9 prosentpoeng lavere enn for alle menn. Dette er også høyt, sammenlignet med alle innvandrere.

Tabell 17.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra Thailand, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Thailand	6 656	66	4	30	6
Menn	406	74	4	21	5
Kvinner	6 250	66	4	30	6
Oslo	978	65	5	30	7
Menn	149	77	5	18	7
Kvinner	829	62	5	32	8
Bergen	358	66	3	32	4
Stavanger	214	71	1	28	1
Trondheim	167	61	4	35	6
Drammen	124	62	4	34	6
Tromsø	120	79	1	20	1
Sandnes	119	69	2	29	2
Kristiansand	93	59	4	37	7
Bærum	90	63	1	36	2
Karmøy	85	61	2	36	4
Skedsmo	82	66	6	28	8
Alesund	80	75	4	21	5
Fredrikstad	78	64	5	31	7
Skien	71	75	6	20	7
Sarpsborg	67	70	6	24	8
Bodø	65	80	3	17	4
Ullensaker	62	76	0	24	0
Ringerike	61	70	2	28	2
Porsgrunn	59	76	3	20	4
Harstad	53	70	4	26	5

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Andel i arbeidsstyrken er særlig høy i Bodø, Tromsø, Skien og Porsgrunn med en andel i arbeidsstyrken på over 80 prosent, nesten like høyt som for hele befolkningen i hele landet. I alle kommuner vi har sett på her, er andel i arbeidsstyrken på mellom 58 og 77 prosent. Vesentlig høyere enn for andre innvandrere. Andelen er lavest i Drammen, Karmøy, Kristiansand, Bærum og Trondheim (Tabell 17.2). En stor andel av kvinnene fra Thailand lever i par med menn uten innvandrerbakgrunn. Innvandrere som lever i slike parforhold, har langt høyere sysselsetting enn innvandrere som lever i par med en med samme landbakgrunn som seg selv (Østby

⁴⁰ I rapporten er innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre definert som personer med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU-15 og Norden.

2004a, 2004b). Trolig fungerer ektemennene som døråpnere inn i det norske samfunnet, og gjør det lettere for de thailandske kvinnene på arbeidsmarkedet.

Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunistørrelse/kommunetype.

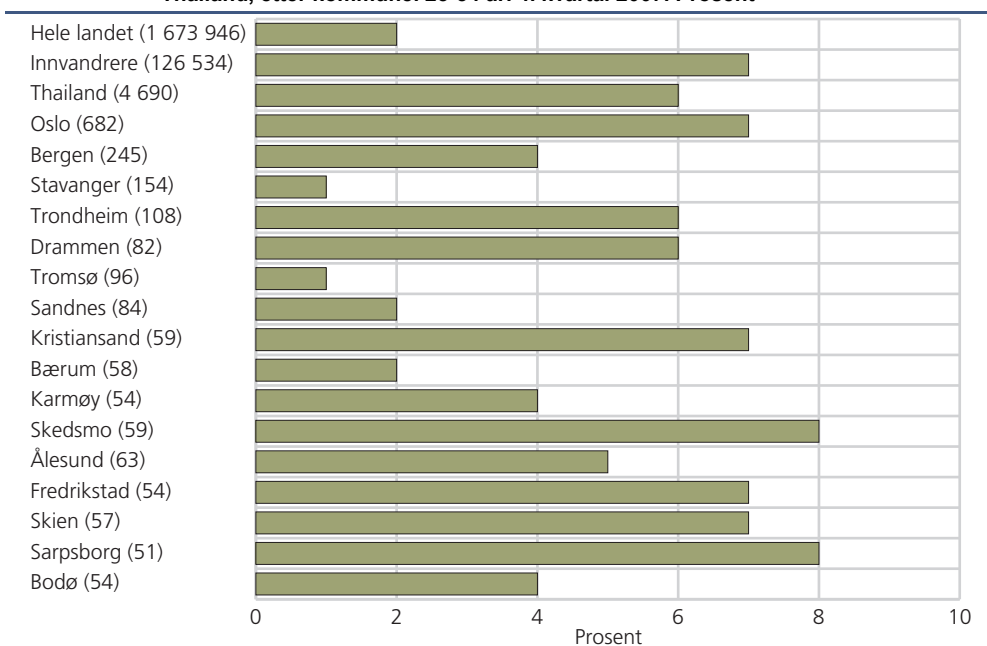
Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

17.13. Lavest ledighet i Stavanger og Tromsø

Av alle thailandske innvandrere i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 4 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007 (Tabell 17.2). Dersom man regner arbeidsledighet på denne måten er det liten variasjon mellom kommunene. En mer vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var 6 prosent thailandske innvandrere i alderen 25-54 år arbeidsledige ved 4. kvartal 2007. Det er en del variasjon mellom kommunene (Figur 17.13). I Skedsmo var arbeidsledigheten på 8,5 prosent av arbeidsstyrken, i Sarpsborg 8, og i Oslo var den på 7,5 prosent. Altså noe høyere enn snittet for alle thailandske innvandrere i denne aldersgruppa. Arbeidsledigheten blant thailendere var noe lavere enn thailendernes landssnitt i de andre største byene; Stavanger og Tromsø (1 prosent), Bergen (4 prosent) og Trondheim (6 prosent) lå litt under snittet. Stavanger skiller seg altså klart ut, med lav ledighet og høyere andel i arbeidsstyrken enn Bergen, Trondheim og Oslo.

Figur 17.13. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Thailand, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

17.14. De fleste jobber innenfor tjenesteytende næringer

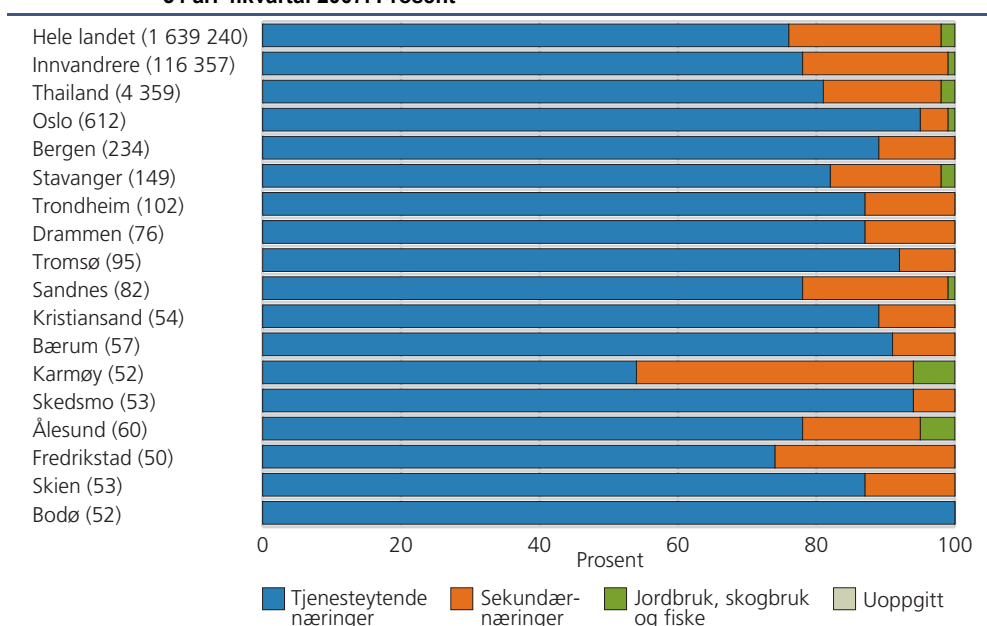
De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent ved 4. kvartal i 2007. Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 78 prosent. Thailandske innvandrere jobbet innenfor en tjenesteytende næring i større grad enn snittet for alle innvandrere, 82 prosent. Både i Bodø, Ullensaker, Oslo, Tromsø, Skedsmo og Bærum er andelen i tjenesteytende næringer mellom 90 og 100 prosent.

Sammenlignet med andre landgrupper, er andelen som jobber i sekundærnæringer på nivå med det vi ser blant russiske og afghanske innvandrere (17 prosent). Blant filippinske innvandrere, der det også er et stort kvinneoverskudd i denne aldersgruppa, er andelen innen sekundærnæringer noe lavere (11 prosent).

Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

Figur 17.14. Yrkesaktive innvandrere fra Thailand, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4.kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

17.15. Høy grad av økonomisk selvhjulpenhet, men lavest i Harstad

I hele befolkningen sett under ett hadde halvparten middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007 (

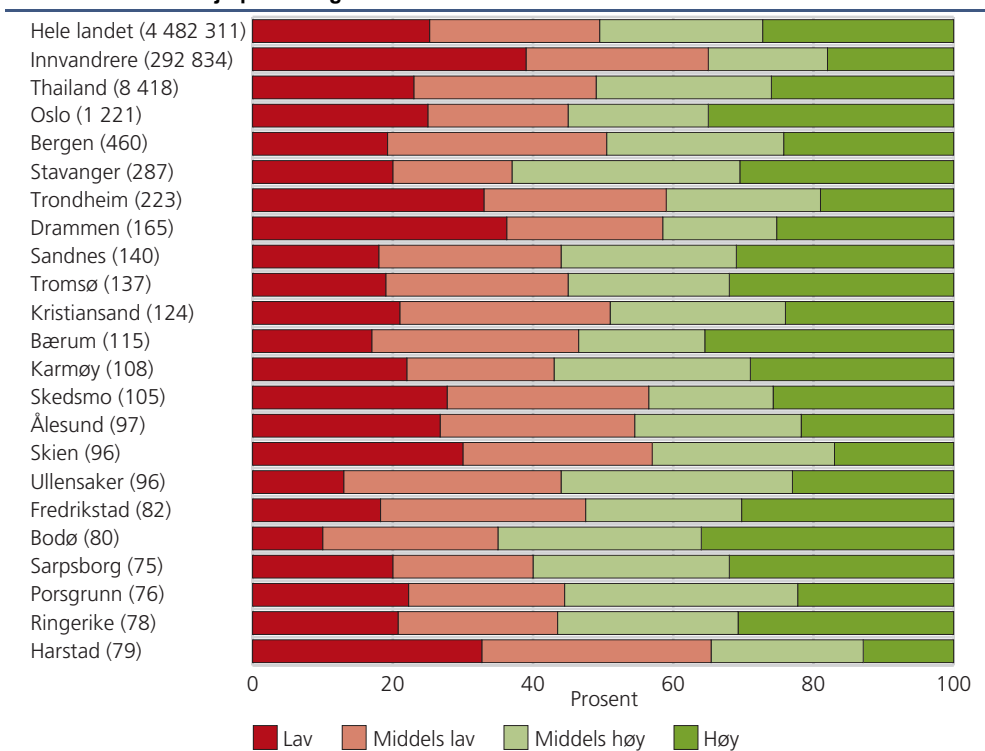
Dersom vi kun ser på thailandske innvandrere og deres barn, hadde de like høy grad av økonomisk selvhjulpenhet som snittet for hele befolkningen. Halvparten hadde middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet. Dette er en følge av den høye sysselsettingen blant thailandske innvandrere, særlig kvinner, og at de svært ofte bor sammen med noen fra den øvrige befolkningen. Dermed vil snittet

ligge nærmere snittet for hele befolkningen enn for alle innvandrere og deres norskfødte barn. Bare polske innvandrere kommer bedre ut enn thailandske, med hensyn til grad av økonomisk selvhjulpenhet. Men polske innvandrere er i stor grad arbeidsinnvandrere og må forventes å ha høy grad av økonomisk selvhjulpenhet. De med filippinsk bakgrunn er også på samme nivå som de med thailandsk bakgrunn. Filippinske innvandrere har, som nevnt, et migrasjonsmønster som er relativt likt det vi ser blant thailandske innvandrere.

Det er noen regionale forskjeller. Både i Oslo, Stavanger, Sandnes, Tromsø og Bærum er det en større andel med høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn det er for snittet for thailandske innvandrere. Harstad er den kommunen der lavest andel av thailandske innvandrere har høy grad av økonomisk selvhjulpenhet.

). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).

Figur 17.15. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Thailand, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntekststatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen "økonomisk selvhjulpenhet" er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenger er holdt utenfor), alderspensjon, tjenstepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenger og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien "lav" har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. "Middels lav" innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. "Middels høy" innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens "høy" betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Dersom vi kun ser på thailandske innvandrere og deres barn, hadde de like høy grad av økonomisk selvhjulpenhet som snittet for hele befolkningen. Halvparten hadde middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet. Dette er en følge av den høye sysselsettingen blant thailandske innvandrere, særlig kvinner, og at de svært ofte bor sammen med noen fra den øvrige befolkningen. Dermed vil snittet ligge nærmere snittet for hele befolkningen enn for alle innvandrere og deres norskfødte barn. Bare polske innvandrere kommer bedre ut enn thailandske, med hensyn til grad av økonomisk selvhjulpenhet. Men polske innvandrere er i stor grad arbeidsinnvandrere og må forventes å ha høy grad av økonomisk selvhjulpenhet. De med filippinsk bakgrunn er også på samme nivå som de med thailandsk bakgrunn. Filippinske innvandrere har, som nevnt, et migrasjonsmønster som er relativt likt det vi ser blant thailandske innvandrere.

Det er noen regionale forskjeller. Både i Oslo, Stavanger, Sandnes, Tromsø og Bærum er det en større andel med høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn det er for snittet for thailandske innvandrere. Harstad er den kommunen der lavest andel av thailandske innvandrere har høy grad av økonomisk selvhjulpenhet.

17.16. Oppsummering

Thailandsk innvandring til Norge er preget av at det er voksne kvinner som innvandrer på grunn av at de skal etablere seg her i et parforhold med menn i den øvrige befolkningen. Dette preger bosettingsmønsteret; det er spredt bosetting og det bor thailandske innvandrere i 384 kommuner. De har forøvrig et relativt likt bosettingsmønster i Norge som hele befolkningen.

Innvandringen fra Thailand har særlig tatt til utover 1990-tallet. Med økt reisevirksomhet og fremvekst av treffsteder på internett, har transnasjonale familie-etableringer fra Thailand blitt mer vanlig. I 2007 fikk 60 prosent blant de som innvandret fra Thailand opphold på grunn av familieetableringer i Norge. 32 prosent ble gjenforent med familie, trolig for det meste medfølgende barn. 75 prosent av thailandske innvandrere er kvinner over 20 år. I aldersgruppa 25-54 år er andelen kvinner på hele 94 prosent. Thailandske menn er betydelig yngre, og langt færre. Menn utgjør bare 15 prosent av thailandske innvandrere i Norge, og de aller

fleste har kommet som medfølgende barn til mødre som har giftet seg her. Dette preger både husholdstørrelse og andelen som er gift. Ettersom thailandernes migrasjonsmønster til Norge er så ensartet er det små forskjeller mellom kommunene.

Det er høy deltakelse i arbeidsstyrken blant thailandske innvandrere, men sysselsettingen blant kvinner er 15 prosentpoeng lavere enn snittet for alle kvinner i alderen 25-54 år. Likevel er sysselsettingen blant kvinner betydelig høyere enn for mange andre grupper av innvandrerkvinner. Andel i arbeidsstyrken er særlig høy i Bodø, Tromsø, Skien og Porsgrunn, nesten like høy som for hele befolkningen. Andelen er lavest i Drammen, Karmøy, Kristiansand, Bærum og Trondheim. En stor andel av kvinnene fra Thailand lever i par med menn uten innvandrerbakgrunn. Innvandrere som lever i slike parforhold, har langt høyere sysselsetting enn innvandrere som lever i par med en med samme landbakgrunn som seg selv (Østby 2004a og 2004b). Trolig fungerer ektemennene som døråpnere inn i det norske samfunnet, og gjør det lettere for de thailandske kvinnene på arbeidsmarkedet.

Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Thailand har like stor grad av økonomisk selvhjulpenhet som hele befolkningen. Dette skyldes trolig både kvinners høye aktivitet i arbeidsmarkedet, og at nesten alle er gift med noen i den øvrige befolkningen. Det er noen regionale forskjeller. Både i Oslo, Stavanger, Sandnes, Tromsø og Bærum er det en større andel med høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet. Harstad er den kommunen der lavest andel av thailandske innvandrere har høy grad av økonomisk selvhjulpenhet.

18. Tyrkia som landbakgrunn

Det bodde til sammen 15 000 tyrkiske innvandrere og norskfødte med tyrkiske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008, hvorav 9 800 var innvandrere og 5 200 norskfødte med innvandrerforeldre. Blant innvandrergruppene i Norge utgjør de tyrkiske innvandrerne og deres norskfødte barn til sammen den ellefte største gruppen. Oslo og Drammen vil bli kommentert i større grad enn andre kommuner fordi 52 prosent av de tyrkiske innvandrerne og deres norskfødte barn bor i disse to kommunene.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

18.1. Tyrkere i 244 av landets kommuner

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere og norskfødte barn med tyrkisk bakgrunn i 244 av landets 430 kommuner. Tabell 18.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Tyrkia. I disse 20 kommunene bor 86 prosent av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Tyrkia.

Tabell 18.1 viser at Drammen skiller seg særlig ut med høy andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre sammenlignet med andre kommuner. I Drammen utgjør tyrkiske innvandrere og norskfødte med tyrkiske innvandrerforeldre 3,5 prosent av hele befolkningen, og er den største innvandrergruppa i kommunen. I Oslo utgjør de 1 prosent av byens befolkning. I Trondheim, der også tyrkere er den største gruppa, utgjør de 0,6 prosent av det totale folketallet.

Ser vi bare på Tyrkiske innvandrere, utgjør de 0,6 prosent av Oslos befolkning (Tabell 18.1). Det bor en del tyrkiske innvandrere i de store byene i Norge, som Drammen (1 163) hvor de utgjør 1,9 prosent av befolkningen, Stavanger (704) hvor de utgjør 0,6 prosent av befolkningen og Trondheim (658) hvor de utgjør 0,4 prosent av befolkningen. Drammen er altså den kommunen i Norge som har størst andel innvandrere fra Tyrkia i forhold til kommunens folketall. I alle andre norske kommuner er det færre enn 500 tyrkiske innvandrere.

Det var 5 200 norskfødte med tyrkiske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. Dette er den fjerde største gruppa av norskfødte med innvandrerforeldre i Norge, etter de med foreldre fra Pakistan, Vietnam og Somalia.

Andelen norskfødte med tyrkiske innvandrerforeldre utgjør 35 prosent av alle med tyrkisk bakgrunn. Dette er en større andel norskfødte enn de fleste av de andre gruppene vi ser på, noe som henger sammen med tyrkernes lange botid og at mange har rukket å få barn. Bortsett fra i Oslo og Drammen er det færre enn 500 norskfødte med tyrkiske innvandrerforeldre i alle andre norske kommuner (Tabell 18.1).

Tabell 18.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent

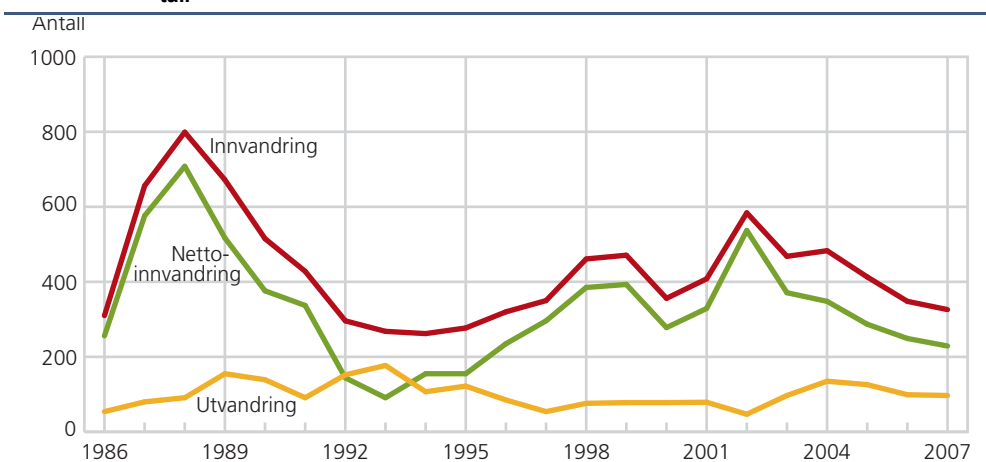
	Antall		Prosent norskfødte med innvandrereforeldre av		Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet			
	Befolkningen i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Norskfødte med innvandrereforeldre	
Hele landet	4 737 199	15 003	9 819	5 184	35	0,3	0,2	0,1	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	5 709	3 637	2 072	36	1,0	0,6	0,4	38,1	37,0	40,0
Drammen	60 138	2 091	1 163	928	44	3,5	1,9	1,5	13,9	11,8	17,9
Stavanger	119 576	1 104	704	400	36	0,9	0,6	0,3	7,4	7,2	7,7
Trondheim	165 182	958	658	300	31	0,6	0,4	0,2	6,4	6,7	5,8
Bergen	247 732	543	416	127	23	0,2	0,2	0,1	3,6	4,2	2,4
Nedre Eiker	22 092	333	186	147	44	1,5	0,8	0,7	2,2	1,9	2,8
Moss	29 066	314	192	122	39	1,1	0,7	0,4	2,1	2,0	2,4
Skedsmo	46 140	288	176	112	39	0,6	0,4	0,2	1,9	1,8	2,2
Lørenskog	31 846	262	153	109	42	0,8	0,5	0,3	1,7	1,6	2,1
Sandnes	62 023	195	146	49	25	0,3	0,2	0,1	1,3	1,5	0,9
Bærum	108 109	175	119	56	32	0,2	0,1	0,1	1,2	1,2	1,1
Kristiansand	78 908	171	119	52	30	0,2	0,2	0,1	1,1	1,2	1,0
Skien	50 862	145	93	52	36	0,3	0,2	0,1	1,0	0,9	1,0
Ålesund	41 833	97	65	32	33	0,2	0,2	0,1	0,6	0,7	0,6
Fredrikstad	71 974	96	74	22	23	0,1	0,1	0,0	0,6	0,8	0,4
Larvik	41 717	92	64	28	30	0,2	0,2	0,1	0,6	0,7	0,5
Ski	27 473	91	67	24	26	0,3	0,2	0,1	0,6	0,7	0,5
Rælingen	15 101	88	55	33	38	0,6	0,4	0,2	0,6	0,6	0,6
Rygge	13 914	84	51	33	39	0,6	0,4	0,2	0,6	0,5	0,6
Sandefjord	42 331	79	54	25	32	0,2	0,1	0,1	0,5	0,5	0,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

18.2. Mange tyrkiske innvandrere kom før 1990

De første tyrkerne kom til Norge som arbeidsinnvandrere før innvandringsstoppen i 1974/75. Dette har gruppa til felles med innvandrere fra Pakistan, Marokko, tidligere Jugoslavia og India. Etter innvandringsstoppen, har økningen i antallet tyrkiske innvandrere hovedsaklig kommet gjennom familieinnvandring. Familieinnvandring innbefatter familiegjennforening og familieetablering. Noen gjennforenes med innvandrere som tidligere har kommet som arbeidsmigranter, andre kommer for å etablere seg i et nytt parforhold med andre personer bosatt i Norge (Henriksen 2007).

Figur 18.1. Årlig inn-, ut-, og nettomigrasjon av statsborgere av Tyrkia. 1986-2007. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I perioden 1986-2007 var det en innvandringstopp for tyrkiske statsborgere i 1988 på 799 personer (Figur 19.1). Deretter fulgte en kraftig nedgang i antallet som innvandret. Nedgangen henger sammen med en reduksjon i antallet familiegjennforeninger, mens perioden etter 1994 i større grad preges av familieetableringer⁴¹.

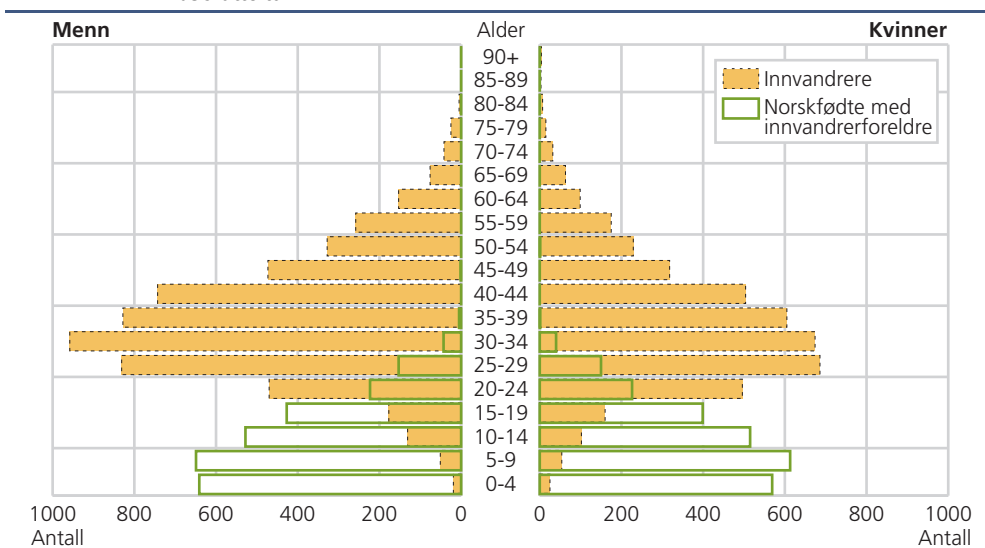
⁴¹ Innvandring av ektefeller kan være på grunnlag av et allerede etablert ekteskap (familiegjennforeninger), eller på grunnlag av inngåelse av ekteskap (familieetableringer).

Antallet personer med tyrkisk statsborgerskap som har innvandret har siden 1994 ligget på mellom 200 og 630 personer årlig, med relativt store variasjoner fra år til år. Antallet årlige utvandring er langt lavere, og har i perioden 1986-2007 ligget mellom 50 og 200 personer.

18.3. Noe flere menn i alle kommuner

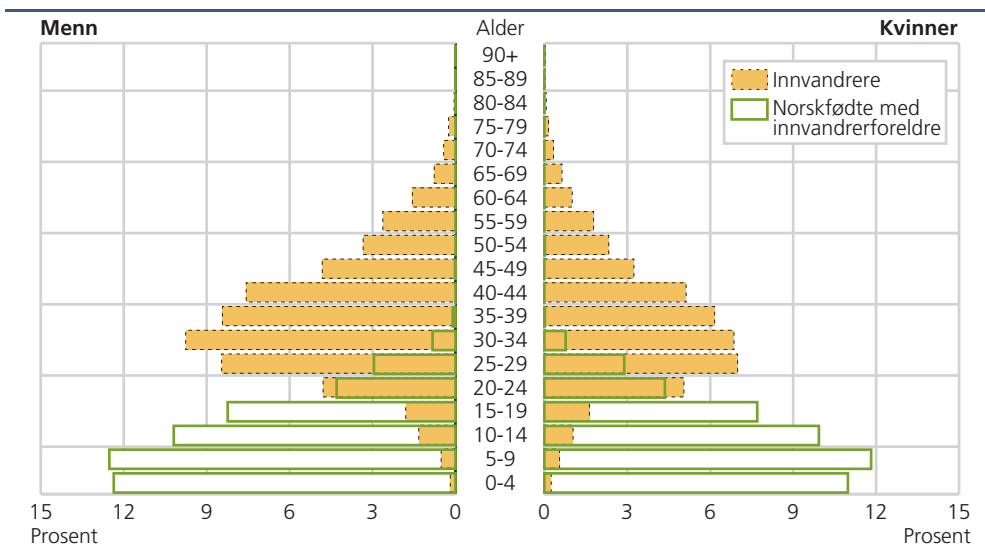
Det var noen flere menn enn kvinner blant de tyrkiske innvandrerne i Norge ved inngangen til 2008 (Figur 18.2 og Figur 18.3), henholdsvis 5 600 menn og 4 251 kvinner. Blant innvandrerne fra Tyrkia er det mange barn og unge voksne og ikke så mange eldre. Kjønnfordelingen gjenspeiles i så å si alle kommuner (Figur 18.4), med noen tilfeldige unntak.

Figur 18.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

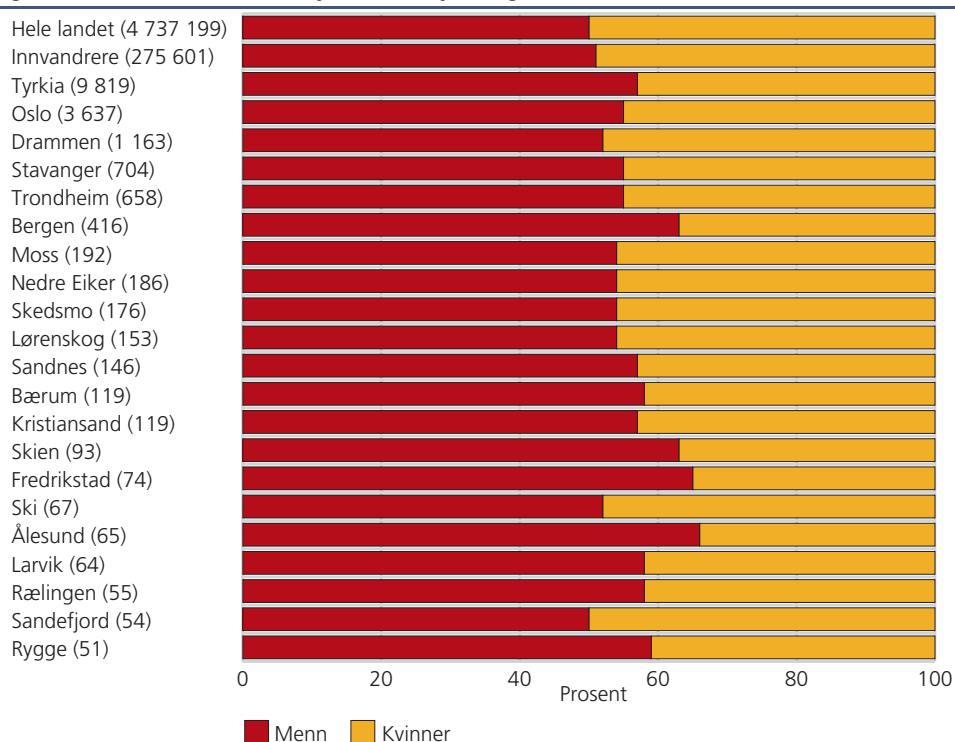
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 18.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

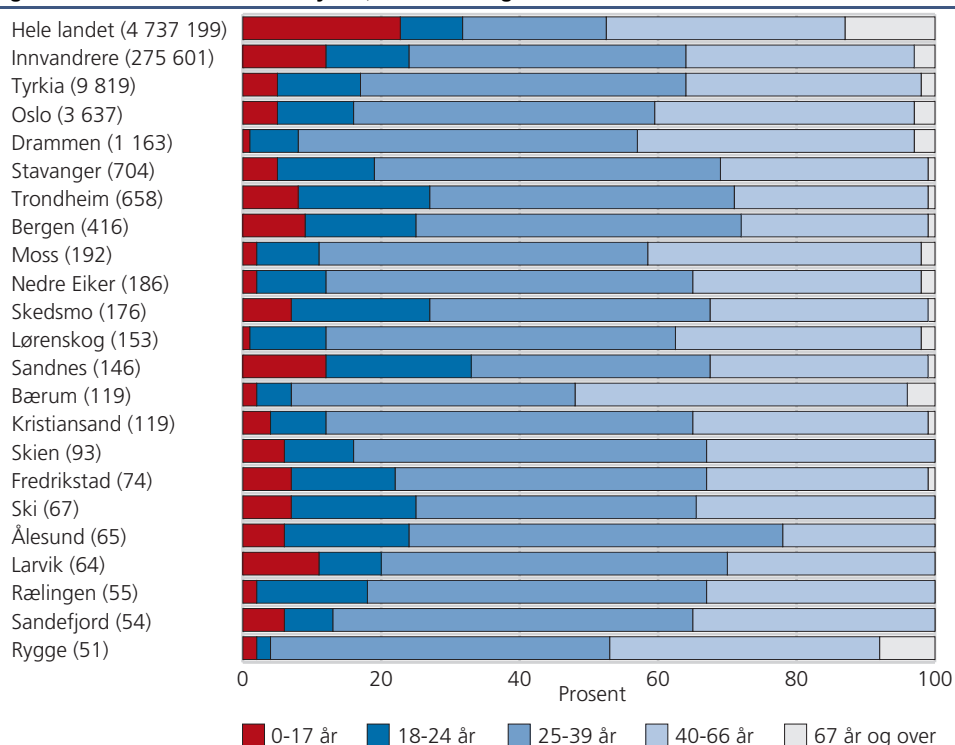
Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

Figur 18.4. Innvandrere fra Tyrkia, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

18.4. Ung befolkning

Aldersfordelingen blant tyrkiske innvandrere skiller seg fra den vi finner for hele befolkningen sett under ett ved at det er relativt få som i dag er under 17 år (5 mot 23 prosent) og at det er en relativt lav andel som har rukket å nå pensjonsalder, det vil si at de er 67 år eller eldre (2 mot 13 prosent). Andelen eldre blant tyrkiske innvandrere er med andre ord lavere enn i hele befolkningen, men det er likevel relativt mange eldre blant tyrkerne sammenlignet med mange andre grupper, ettersom mange tyrkere har relativt lang botid.

Figur 18.5. Innvandrere fra Tyrkia, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

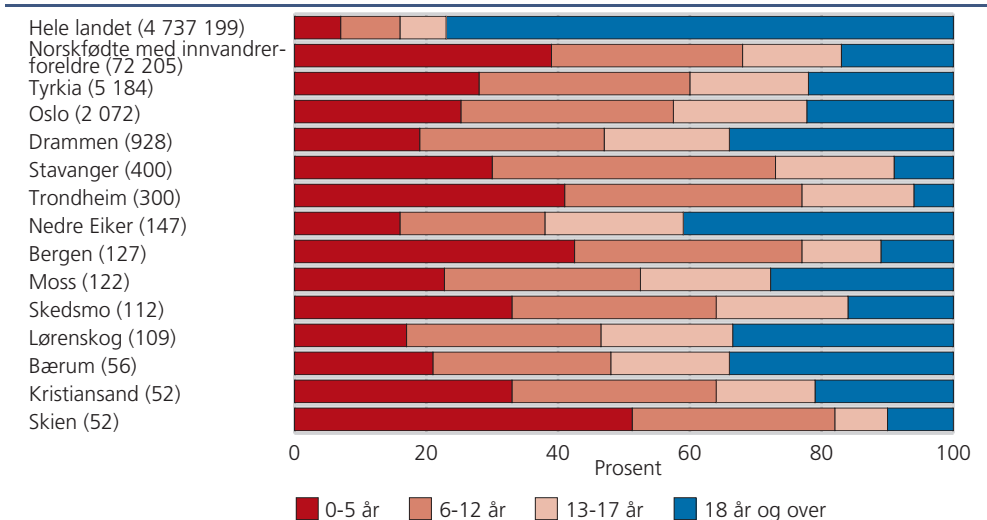
De fleste tyrkiske innvandrere er i alderen 25-66 år. Det samme mønsteret ser vi for alle kommunene (Figur 18.5). Mange er 40 år og eldre, f. eks over 40 prosent i Bærum, Drammen og Moss. Dette gjelder 48 prosent for befolkningen ellers.

18.5. Flest norskfødte over 18 i Oslo og Drammen

Den norskfødte befolkningen med innvandrerforeldre fra Tyrkia er langt yngre enn befolkningen for øvrig. Av i alt 5 200 norskfødte med innvandrerforeldre fra Tyrkia var 78 prosent under 18 år per 1.1.2008 mot kun 23 prosent for befolkningen generelt (Figur 18.6). Til sammenligning er 63 prosent av norskfødte med pakistanske foreldre under 18 år, og 82 prosent av norskfødte med vietnamesiske foreldre.

I både Oslo og Drammen er andelen under 18 år langt høyere enn landsgjennomsnittet på 23 prosent, henholdsvis 77 og 66 prosent.

Figur 18.6. Norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

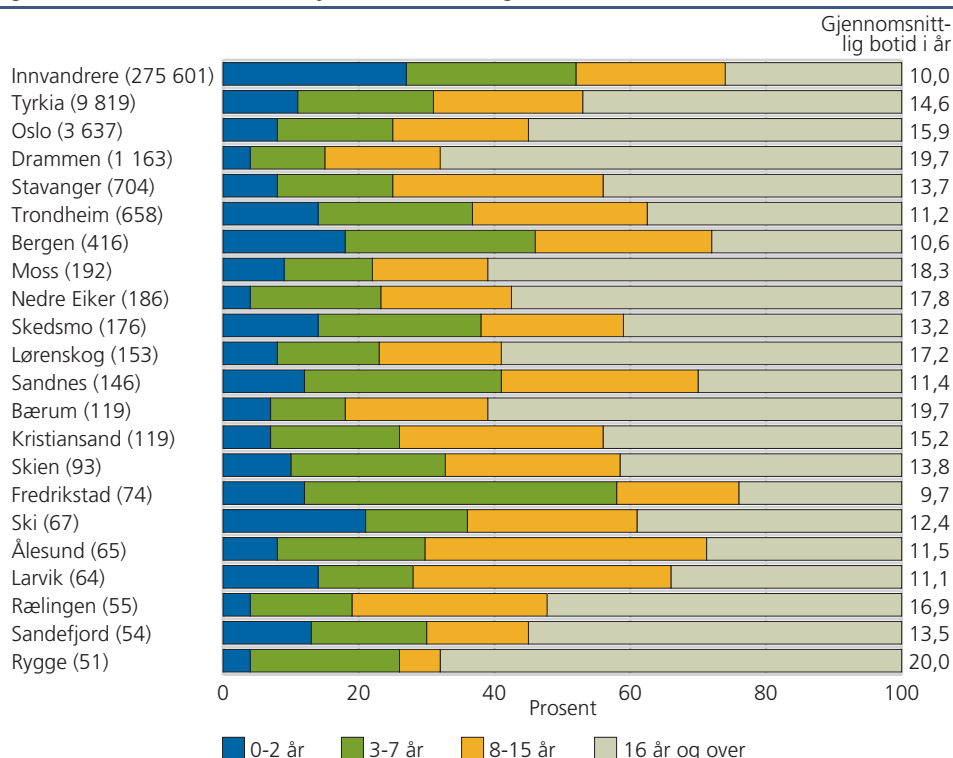
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

18.6. Lengst botid i Drammen og Bærum, kortest i Fredrikstad

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Blant alle tyrkiske innvandrere bosatt i Norge, hadde 47 prosent bodd i Norge i mer enn 16 år ved inngangen til 2008, mot 26 prosent for innvandrere generelt. For de tyrkiske innvandrerne i Oslo gjaldt dette 55 prosent. Drammen skiller seg ut ved å ha 65 prosent som har bodd i Norge i mer enn 16 år. I Trondheim og Stavanger, der også relativt mange innvandrere fra Tyrkia er bosatt, er det flere med kortere botid. I alle kommuner i Figur 18.7 har tyrkiske innvandrere lang botid, men for noen kommuner er tallene små.

Innvandrere sett under ett har en gjennomsnittelig botid på 10 år, men for de tyrkiske innvandrerne er den 14,6 år (Figur 18.7). I Oslo er gjennomsnittlig botid 15,9 år. I Drammen og i Bærum er gjennomsnittelig botid rundt 20 år. Lavest er botiden i Fredrikstad med 9,7 år.

Figur 18.7. Innvandrere fra Tyrkia, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

18.7. Først som arbeidsinnvandrere, senere gjennom familieinnvandring

Som nevnt over kom de første tyrkerne til Norge som arbeidsinnvandrere før innvandringsstoppen i 1974/75. Etter innvandringsstoppen har økningen i antallet tyrkiske innvandrere hovedsaklig kommet gjennom familieinnvandring, dvs. familiegjenforening eller familieetablering. Figur 18.8 viser hovedårsaken til innvandringen for tyrkiske innvandrere bosatt i Norge, men gjelder i hovedsak for personer som innvandret mellom 1990 og 2007 (se boks om innvandringsgrunn). De mange som kom som arbeidsinnvandrere på 70- og 80-tallet vil få "ukjent" som innvandringsgrunn i figuren. Det er relativt stor variasjon i hvor disse i dag er bosatt. Generelt er andelene høyere utenfor de største byene. Derimot ser vi tydelig at det er svært få som er kommet til Norge på grunn av arbeid etter 1990, og langt færre enn det som er tilfellet for innvandrere generelt.

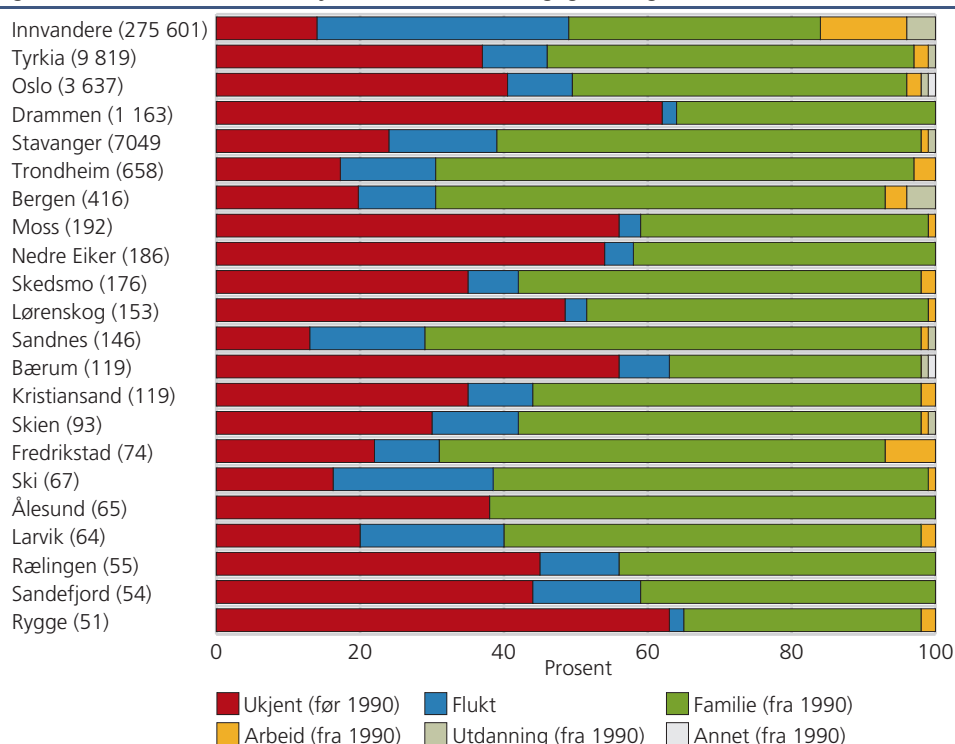
Statistikken over innvandringsgrunn

Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

Blant dem som har innvandret fra Tyrkia, har rundt halvparten kommet gjennom familieinnvandring. Flertallet av de familieinnvandrede er menn. Tyrkere skiller seg fra andre lignende grupper, hvor flertallet av familieinnvandrede er kvinner.

Det er også en del innvandrere fra Tyrkia som er kommet på grunn av flukt (9 prosent). Mange av disse er kurdere.

Figur 18.8. Innvandrere fra Tyrkia, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

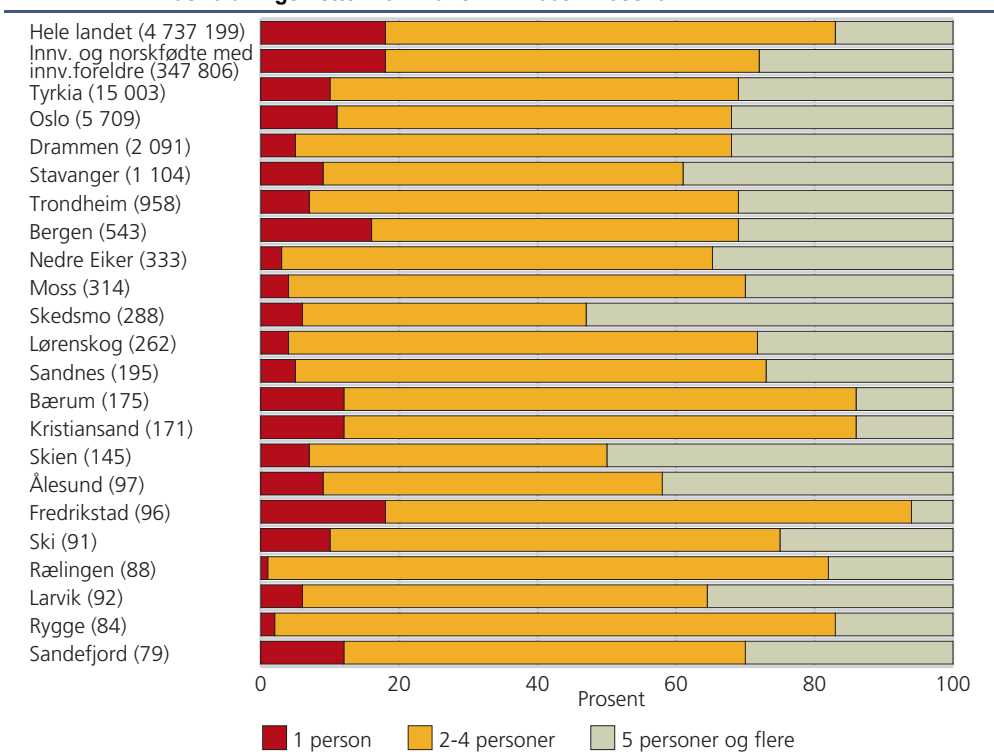
18.8. Store husholdninger, størst på Skedsmo og i Skien

Innvandrere fra Tyrkia og deres norskfødte barn bor for det meste i husholdninger med 2-4 personer, 59 prosent mot 65 prosent i hele befolkningen. 31 prosent bodde i husholdninger med fem personer eller mer ved inngangen til 2008, mot 17 prosent i hele befolkningen og 28 prosent blant alle innvandrere og deres norskfødte barn sett under ett (Figur 18.9). Det var 10 prosent som bodde alene mot 17 prosent i hele befolkningen. Flere bor altså i store husholdninger, og færre bor alene, sammenlignet med hele befolkningen. Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden.

De fleste bor i husholdninger med 2-4 personer (Figur 18.9), bortsett fra i Skedsmo og Skien. Her bor det noen flere i husholdninger med 5 personer eller flere. Disse to kommunene utmerker seg ellers med at tyrkiske innvandrere i gjennomsnittet har noe kortere botid enn i de andre kommunene. I Oslo og Drammen bor de fleste innvandrere fra Tyrkia og deres norskfødte barn i husholdninger med 2-4 personer, henholdsvis 57 og 63 prosent. 32 prosent bor i husholdninger med 5 personer eller flere. Få bor alene, henholdsvis 11 og 5 prosent. De tyrkiske innvandrere og deres norskfødte barn er i snitt yngre og det er færre eldre, som ofte bor alene, enn i hele befolkningen.

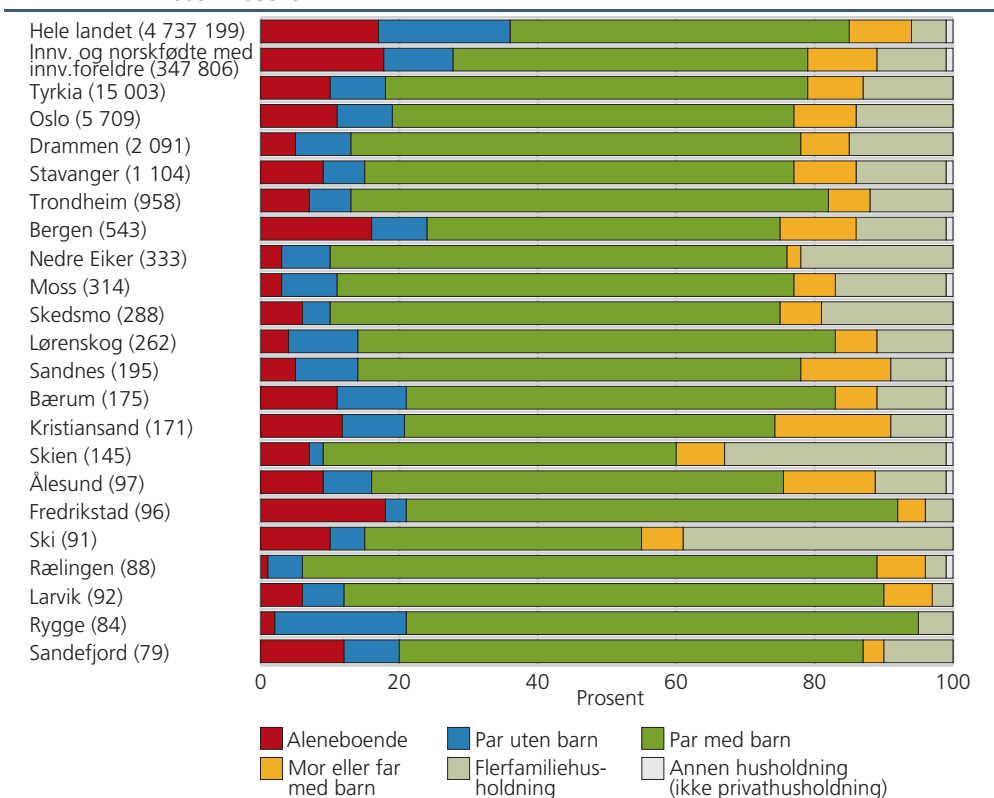
Sammenlignet med befolkningen ellers er det mer vanlig å bo i en flerfamilie-husholdning blant tyrkiske innvandrere og deres norskfødte barn, 5 mot 13 prosent. Mest vanlig er det å bo som par med barn, 60 prosent blant tyrkiske innvandrere og deres norskfødte barn mot 49 prosent for befolkningen i alt (Figur 18.10).

Figur 18.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter antall personer i husholdningen etter kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 18.10. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter husholdningstype. 1.1. 2008. Prosent

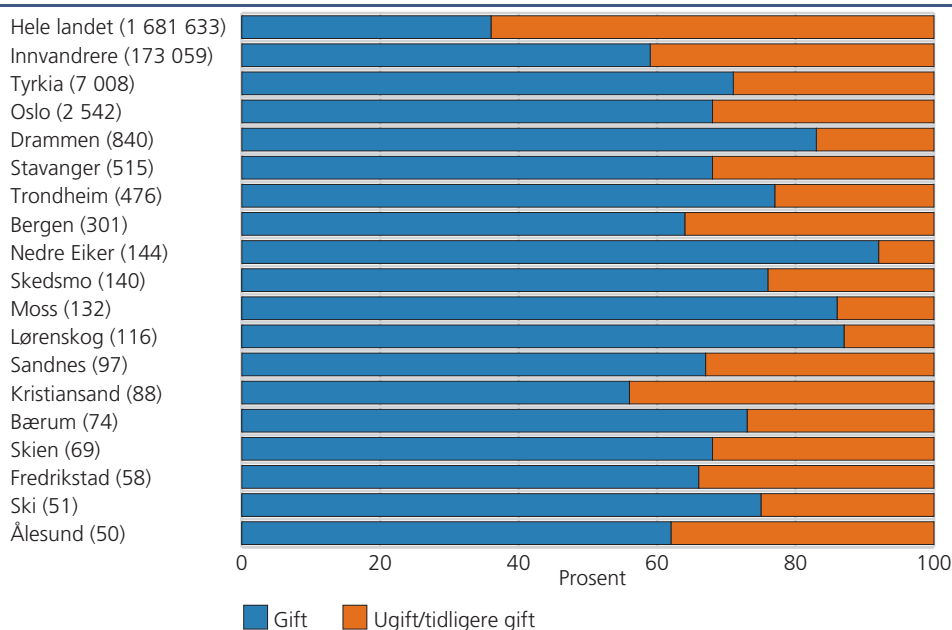
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

18.9. 70 prosent av de tyrkiske innvandrerne er gift

71 prosent av alle tyrkiske innvandrerne i alderen 20-45 år i Norge var gift ved inngangen til 2008. Dette gjelder 36 prosent for befolkningen generelt. I Oslo

gjaldt det 68 prosent av de tyrkiske innvandrerne i samme aldersgruppe og i Drammen 83 prosent (Figur 18.11).

Figur 18.11. Innvandrere fra Tyrkia, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Blant alle tyrkiske innvandrere er 29 prosent ikke gift, tilsvarende tall for hele befolkningen er 64 prosent.

Ved å bare se på giftermål får vi ikke med samboerskap. Samboerskap er imidlertid mye mer utbredt blant hele befolkningen enn det er blant tyrkiske innvandrere (eller norskfødte med tyrkiske foreldre). Ved inngang til 2008 var det 13 prosent av befolkningen 18 år eller eldre som var samboere, mot 3 prosent blant de tyrkiske innvandrere og norskfødte med tyrkiske foreldre (Daugstad 2008a).

Innvandrere med bakgrunn fra Tyrkia som er bosatt i Norge, gifter seg i stor grad med personer som ikke bor i Norge. Blant de som giftet seg i perioden 2002-2007, var det 11 prosent av tyrkiske innvandremenn og 9 prosent av tyrkiske innvandrerkvinner som fant en ektefelle i den øvrige befolkningen. Dette er en noe høyere andel enn det vi ser blant pakistanske innvandrere. I tillegg er det en del tyrkiske innvandremenn som får opphold på grunn av familieetablering med en i den øvrige befolkningen (Daugstad 2008a).

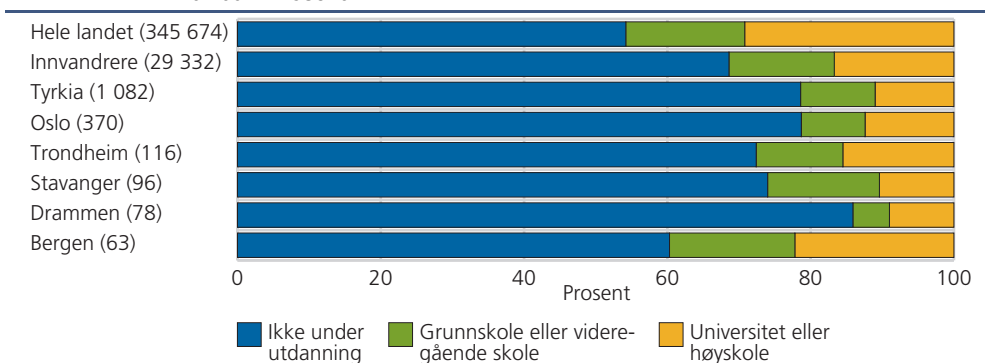
I perioden 2001-2007 var det 69 prosent blant norskfødte menn med tyrkiske innvandrerforeldre og 64 prosent blant kvinner som fant en ektefelle i utlandet. Norskfødte med tyrkiske innvandrerforeldre gifter seg seinere enn tyrkiske innvandrere, men tidligere enn andre norskfødte med innvandrerforeldre.

I alderen 20-24 år er 38 prosent av innvandremenn og 67 prosent av innvandrerkvinner gift. Blant norskfødte med tyrkiske foreldre er tilsvarende andel på 15 og 36 prosent. Vesentlig høyere enn for norskfødte med pakistanske foreldre og svært mye høyere enn blant norskfødte med vietnamesiske foreldre (Daugstad 2008a).

18.10. Særlig lav utdanningsdeltakelse i Drammen

Nesten halvparten av hele befolkningen i alderen 19-24 år var under utdanning høsten 2007 (46 prosent). 29 prosent var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent var under høyere utdanning og 14 prosent gikk på grunn- eller videregående skole.

Figur 18.12. Innvandrere fra Tyrkia, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 18.12 viser at tyrkiske innvandrere i alderen 19-24 år sjeldnere var under utdanning enn innvandrere i samme aldersgruppe sett under ett høsten 2007. Snittet for alle innvandrere var 31 prosent, mens kun 21 prosent av tyrkiske innvandrere var under utdanning. Blant de to andre eldre arbeidsinnvandrergroppene, Pakistan og Marokko, var til sammenligning henholdsvis 28 og 15 prosent under utdanning. Tyrkiske innvandrere under utdanning fordeler seg omtrent likt på høyere utdanning og videregående skole – 11 prosent gikk på høyskole eller universitet, mens 10 prosent var elev ved grunnskole/videregående skole.

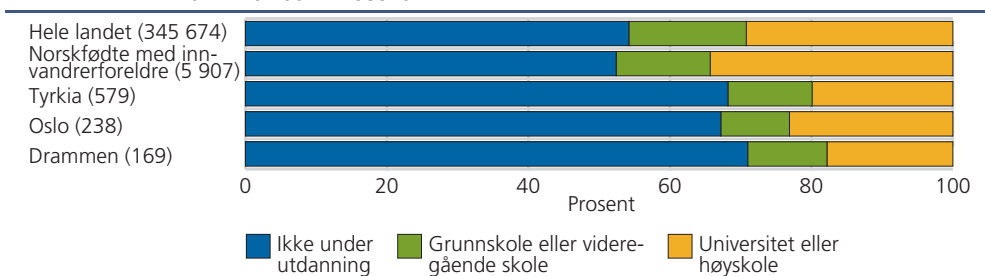
Oslo skiller seg ikke fra landssnittet når det gjelder andel tyrkiske innvandrere under utdanning, 21 prosent. I Trondheim, Stavanger og Bergen var andelen tyrkiske innvandrere under utdanning noe høyere enn hovedstaden. Tyrkiske innvandrere i disse byene har generelt noe kortere botid enn Oslo (Figur 18.7). I Drammen var det en lavere andel under utdanning enn i alle de andre byene, til tross for at tyrkere er en etablert innvandrergrope i denne kommunen. I både Trondheim og Drammen utgjør tyrkiske innvandrere og deres norskfødte barn den største gruppa av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Men det kan være verdt å nevne at i aldersgruppa 19-24 år var det ikke mange innvandrere i disse kommunene (fra 63 i Bergen til 116 i Trondheim).

18.11. Relativt få norskfødte med innvandrerforeldre under utdanning

Generelt var alle norskfødte i alderen 19-24 med innvandrerforeldre noe oftere under utdanning høsten 2007 enn hele befolkningen sett under ett, 48 mot 46 prosent. Norskfødte med innvandrerforeldre utmerker seg særlig med en høy andel innenfor høyere utdanning; 34 prosent av alle norskfødte med innvandrerforeldre gikk på høyskole eller universitet høsten 2007, mot 29 prosent i hele befolkningen. Det var noe mindre vanlig blant norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 19-24 år å være i grunnskole/videregående enn snittet for befolkningen, 13 mot 17 prosent.

Norskfødte med innvandrerforeldre fra Tyrkia var sjeldnere under utdanning (uavhengig av utdanningstype) enn befolkningen i samme aldersgruppe. Til sammen var bare 32 prosent av 19-24 åringene under en eller annen form for utdanning. Dette er den laveste andel under utdanning av alle grupper norskfødte med innvandrerforeldre i denne rapporten. Det var en særlig lav andel i høyere utdanning, kun 20 prosent, omtrent samme som blant dem med marokkanske foreldre (21 prosent). 11 prosent i samme aldersgruppe med tyrkiske foreldre var i grunnskole/videregående skole.

Oslo og Drammen var de eneste kommunene med et visst antall norskfødte med tyrkiske foreldre i den aktuelle aldersgruppen (19-24 år). Oslo hadde en noe høyere andel under utdanning enn Drammen, 33 prosent mot 29 (Figur 18.13). Andel under høyere utdanning i Oslo var litt høyere enn landssnittet, 23 prosent, mens det var lavere i Drammen, 18 prosent. Andel i grunnskole/videregående skole var omtrent som landssnittet i begge kommuner.

Figur 18.13. Norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

18.12. Lavest andel i arbeidsstyrken i Moss

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, det vil si enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007 (Tabell 18.2). Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent. Andelen som var sysselsatte i hele befolkningen i denne aldersgruppa, var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner. Det vil si at yrkesaktiviteten i denne aldersgruppa generelt er svært høy. Blant innvandrere generelt var 73 prosent av mennene sysselsatt, og 58 prosent av kvinnene, altså lavere enn snittet blant befolkningen, og særlig lavere blant kvinnene.

Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

Innvandrere fra Tyrkia i alderen 25-54 år var sjeldnere innenfor arbeidsstyrken (både sysselsatt og registrert arbeidsledig) enn snittet blant innvandrere i samme aldersgruppe ved inngangen til 2008 (64 mot 70 prosent) (Figur 18.14). Det er særlig den lave andelen tyrkiske kvinner i arbeidsstyrken som trekker snittet ned. Ved 4. kvartal 2007 var det registrert 3 013 innvandrerkvinner fra Tyrkia og 4 146 menn i alderen 25-54 år. Kun 51 prosent av innvandrerkvinner fra Tyrkia var innenfor arbeidsstyrken, mens dette gjaldt 74 prosent av mennene – en kjønnsforskjell på hele 23 prosentpoeng (Tabell 18.2). Den lave andelen innenfor arbeidsstyrken, og den særlig lave andelen blant kvinnene, er et felles trekk ved alle de tre eldre arbeidsinnvandrergroppene fra Tyrkia, Pakistan og Marokko, dette til tross for at alle groppene har lang botid i Norge. Blant disse tre er det likevel pakistanere som har klart størst forskjell mellom kvinners og menns deltakelse i arbeidsstyrken.

Kommunene i Figur 18.14 varierer i noen grad dersom man ser på andel tyrkiske innvandrere som er innenfor arbeidsstyrken. Oslo og Drammen, som er de to kommunene med flest tyrkiske innbyggere, hadde en lavere andel tyrkere innenfor arbeidsstyrken enn landssnittet, henholdsvis 60 og 59 prosent. I andre byer som Stavanger, Trondheim, Bergen og Sandnes var derimot tyrkiske innvandrere oftere en del av arbeidsstyrken. Bortsett fra i Bergen var andel i arbeidsstyrken i disse byene også høyere enn snittet blant alle innvandrere. De tre forstadskommunene rundt Oslo som vises i Figur 18.14 (Skedsmo, Lørenskog og Bærum) hadde alle en høyere andel i arbeidsstyrken enn snittet blant tyrkere. Nabokommunen til Drammen, Nedre Eiker, lå som Drammen under landssnittet, men det var likevel en noe høyere andel i arbeidsstyrken i Nedre Eiker enn i Drammen. Moss er den

kommunen som skiller seg klart ut med en spesielt lav andel innenfor arbeidsstyrken, kun 49 prosent.

Tabell 18.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra Tyrkia, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

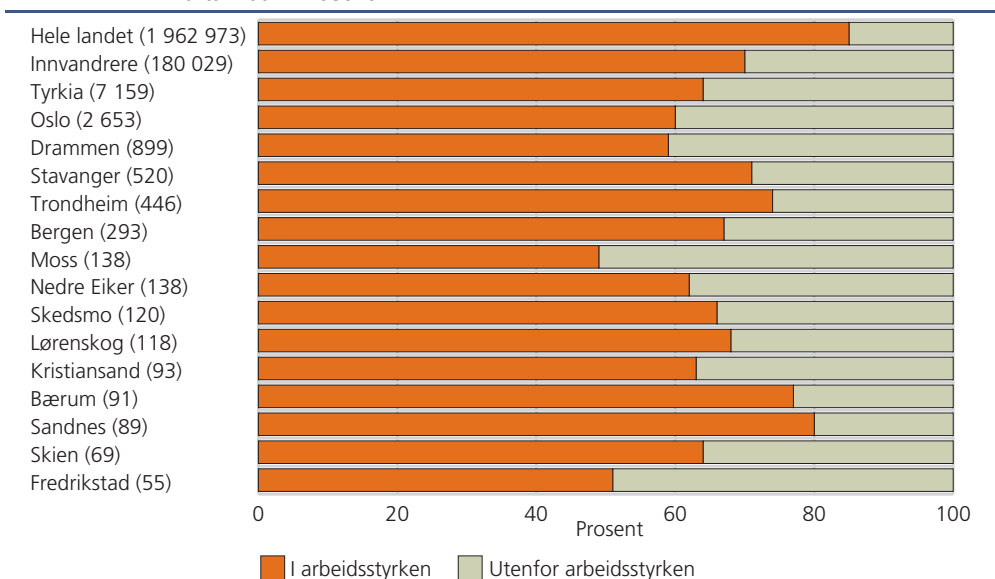
	Befolkning 25-54 år	Prosent			
		Innenfor arbeidsstyrken		Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige		
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2
Menn	999 906	87	1	12	2
Kvinner	963 067	81	1	17	2
Innvandrere	180 029	65	5	30	7
Menn	90 430	73	5	23	6
Kvinner	89 599	58	5	37	9
Tyrkia	7 159	60	5	36	8
Menn	4 146	70	4	26	6
Kvinner	3 013	45	6	49	12
Oslo	2 653	55	5	40	8
Menn	1 458	66	4	29	6
Kvinner	1 195	42	6	52	12
Drammen	899	56	4	41	6
Menn	472	66	3	31	5
Kvinner	427	44	4	52	8
Stavanger	520	68	3	29	5
Menn	296	80	3	17	4
Kvinner	224	52	4	44	6
Trondheim	446	67	7	26	9
Menn	247	78	4	17	5
Kvinner	199	54	10	37	15
Bergen	293	58	8	33	12
Menn	199	68	8	24	10
Kvinner	94	37	10	53	20
Moss	138	48	1	51	1
Menn	76	55	0	45	0
Kvinner	62	39	2	60	4
Nedre Eiker	138	60	2	38	3
Menn	81	78	0	22	0
Kvinner	57	35	5	60	13
Skedsmo	120	60	6	34	9
Menn	67	67	6	27	8
Kvinner	53	51	6	43	10
Lørenskog	118	62	6	32	9
Menn	62	71	3	26	4
Kvinner	56	52	9	39	15
Kristiansand	93	55	9	37	14
Bærum	91	75	2	23	3
Sandnes	89	76	3	20	4
Skien	69	52	12	36	18
Fredrikstad	55	49	2	49	4

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Generelt er det stor forskjell i alle kommuner mellom tyrkiske kvinners og menns deltakelse i arbeidsstyrken (Tabell 18.2). Men i Trondheim er denne kjønnsforskjellen noe mindre. Her er det en spesielt høy andel kvinner i arbeidsstyrken som trekker snittet opp, 64 prosent av kvinnene i Trondheim var i arbeidsstyrken, mens snittet blant tyrkiske kvinner var 51 prosent. I de tre andre byene med høy andel i arbeidsstyrken, Stavanger, Bergen og Sandnes, var det hovedsakelig mennene som trakk snittet opp. I Oslo og Drammen var det omtrent like stor ulikhet mellom kvinner og menn som landssnittet, både kvinner og menn lå litt under snittet i disse to kommunene.

Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunestørrelse/kommunetype.

Figur 18.14. Innvandrere fra Tyrkia, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

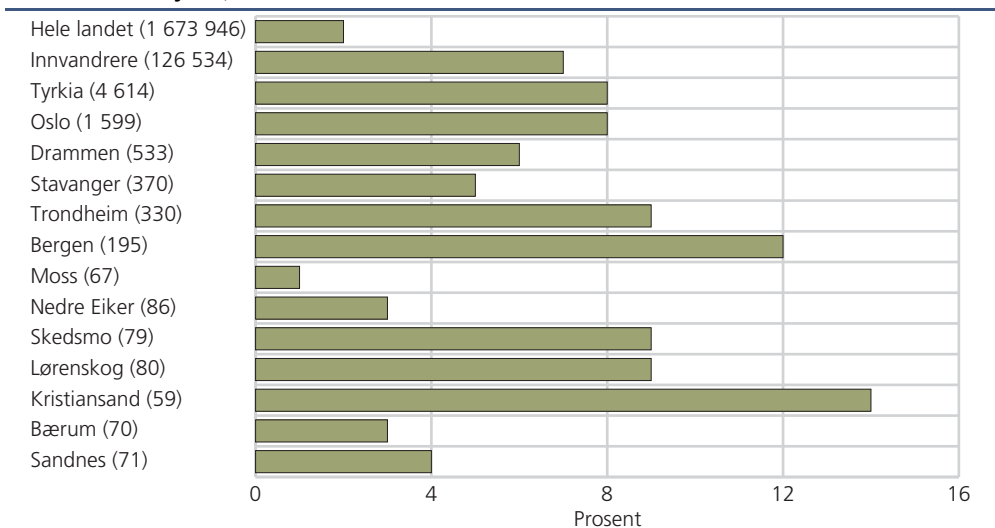

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

18.13. Ledigheten lavere i Drammen og Stavanger

Av alle tyrkiske innvandrere i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 5 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007. En mer vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var 8 prosent tyrkiske innvandrere arbeidsledige (Figur 18.15). Kun fem kommuner hadde flere enn 100 tyrkiske innvandrere som en del av arbeidsstyrken. Av disse hadde Oslo, Trondheim og Bergen litt høyere arbeidsledighet blant tyrkere i arbeidsstyrken enn landssnittet. Både Drammen og Stavanger hadde lavere arbeidsledighet enn snittet.

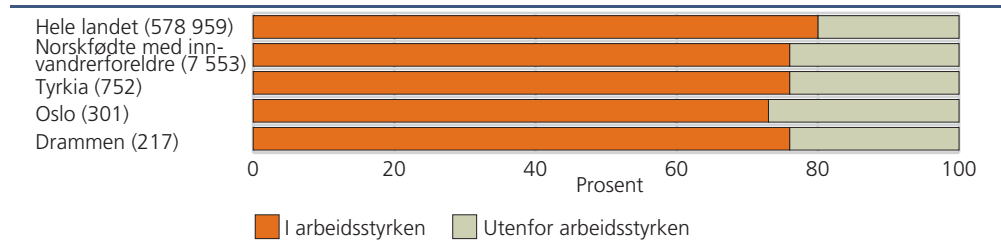
Figur 18.15. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Tyrkia, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

18.14. Tre av fire norskfødte med innvandrerforeldre innenfor arbeidsstyrken

Norskfødte med innvandrerforeldre sett under ett var noe sjeldnere innenfor arbeidsstyrken enn befolkningen i samme aldersgruppe (20-29 år), 76 prosent mot 80 prosent. Norskfødte med innvandrerforeldre fra Tyrkia skiller seg ikke fra landssnittet for alle norskfødte med innvandrerforeldre når det gjelder andel innenfor arbeidsstyrken.

Figur 18.16. Deltakelse i arbeidsstyrken blant norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter kommune. 20-29 år. 4. kvartal 2007. Prosent

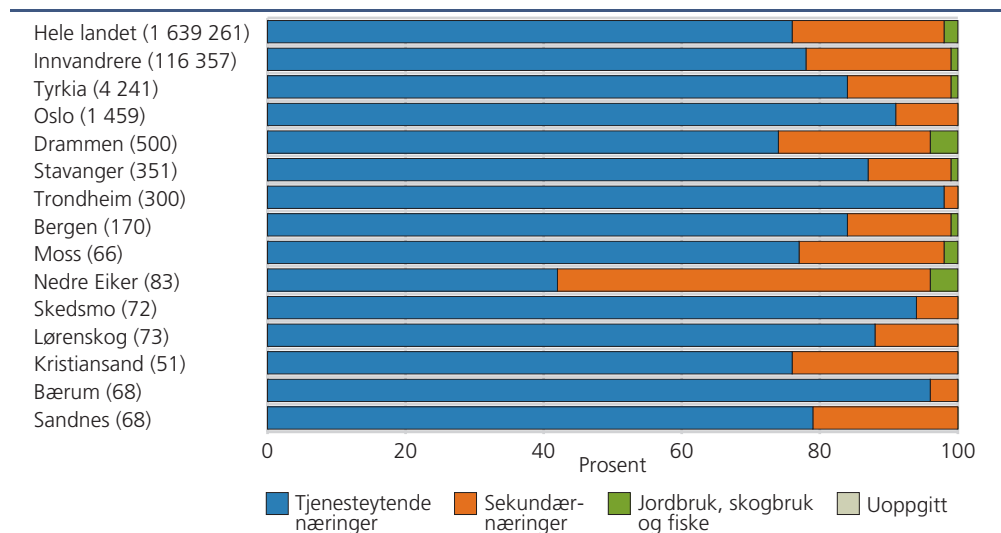
Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Kun Oslo og Drammen har tilstrekkelig antall norskfødte 20-29-åringere med tyrkiske innvandrerforeldre til å kunne vises i Figur 18.16. Fordelingen i yrkesaktivitet er omtrent lik i begge byer som landssnittet. Som vi så i Tabell 18.1 bor til sammen 52 prosent av alle norskfødte med tyrkiske innvandrerforeldre i Oslo og Drammen.

18.15. "Alle" jobber innen tjenesteytende næringer i Trondheim

Tyrkiske innvandrere, som var sysselsatt i 4. kvartal 2007, jobbet hovedsakelig innenfor en tjenesteytende næring (85 prosent), noe oftere enn innvandrere generelt og befolkningen sett under ett, men sjeldnere enn de andre to eldre arbeidsinnvandrergруппene (**Feil! Fant ikke referansekilden.**). Til sammenligning var hele 93 prosent av sysselsatte pakistanere i en tjenesteytende næring, og 89 prosent av tyrkere.

I Oslo jobbet en større andel innenfor en tjenesteytende næring enn snittet for alle tyrkiske innvandrere. Av kommunene med flere enn 100 sysselsatte innvandrere fra Tyrkia, hadde Bergen og Stavanger omtrent samme mønster som Oslo, mens i Trondheim jobbet så godt som alle innenfor tjenesteytende næring (97 prosent). Drammen skiller seg noe fra de andre byene ved at relativt mange jobbet innenfor sekundærnæringen (22 prosent).

Figur 18.17. Yrkesaktive innvandrere fra Tyrkia, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

18.16. Lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, lavest i Moss

Blant hele befolkningen sett under ett bodde halvparten i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007 (Figur 18.18). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen ”økonomisk selvhjulpenhet” er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenges er holdt utenfor), alderspensjon, tjenestepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenges og introduksjonsstønads for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

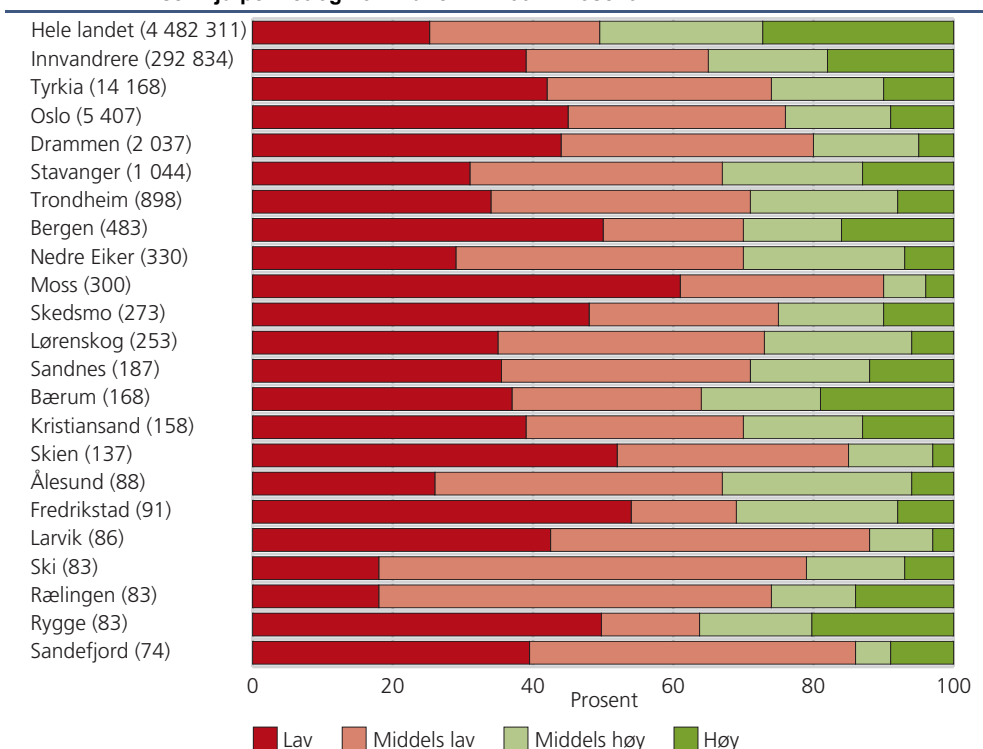
Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien ”lav” har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. ”Middels lav” innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. ”Middels høy” innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens ”høy” betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Dersom vi kun ser på tyrkiske innvandrere og deres barn, var det relativt sett færre som bodde i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for alle innvandrere og deres barn (til sammen 26 prosent). Det var altså vanligere at tyrkiske innvandrere bodde i husholdninger hvor en betydelig andel av samlet inntekt bestod av offentlige overføring enn snittet for alle innvandrere. Andelen i husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet (det vil si at overføringer står for 44 prosent eller mer av inntekten) var på 42 prosent av de med tyrkisk bakgrunn. Blant de to andre etablerte arbeidsinnvandrergroppene bodde 38 prosent av pakistanere i slike husholdninger, og hele 51 prosent av marokkanere. Snittet for alle innvandrere og deres barn var på 39 prosent, og for hele befolkningen sett under ett 25 prosent.

Tyrkere i Oslo skiller seg ikke fra landssnittet for alle innvandrere og norskfødte med foreldre fra Tyrkia hva gjelder grad av økonomisk selvhjulpenhet (Figur 18.18). I de største byene som Stavanger, Trondheim og Bergen, bodde tyrkere oftere i husholdninger med middels høy og høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn i hovedstaden. Her kan det være verdt å merke seg at disse tre kommunene også har en høyere andel tyrkere i arbeidsstyrken enn snittet. I Drammen bor de oftere i husholdninger med lav og middels lav grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet.

Moss skiller seg ut med en spesielt høy andel tyrkiske innvandrere i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpenhet. Som nevnt tidligere i dette kapittelet har også Moss en spesielt høy andel med tyrkisk bakgrunn utenom arbeidsstyrken.

Figur 18.18. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntekststatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

18.17. Oppsummering

Ved inngangen til 2008 bodde det 15 003 tyrkiske innvandrere og norskfødte med tyrkiske innvandrerforeldre i Norge. 86 prosent bodde i de 20 kommunene som belyses i denne rapporten, og 38 prosent bodde i Oslo. I hovedstaden utgjorde tyrkerne og deres barn 1 prosent av befolkningen.

37 prosent av innvandrerne fra Tyrkia er kommet til Norge før 1990. Etter 1990 er de fleste kommet til Norge på grunn av familie. 35 prosent av de med tyrkisk bakgrunn er født i Norge. Innvandrere og norskfødte med tyrkisk bakgrunn bor stort sett i parhusholdninger med barn.

Det er særlig i de store kommunene vi finner innvandrere med tyrkisk bakgrunn og deres norskfødte barn: Oslo, Drammen, Stavanger, Trondheim og Bergen. I forhold til folketallet bor det flest i Drammen hvor de utgjør 3,5 prosent av befolkningen, men i absolutte tall er det flest i Oslo.

Nesten halvparten av de tyrkiske innvandrerne har lang botid, dvs. 16 år eller mer. Bergen skiller seg klart ut fra de andre kommunene ved at bare 28 prosent har så lang botid.

Tyrkere i Oslo er også noe sjeldnere i arbeidsstyrken enn snittet for tyrkere, men når det gjelder utdanning og økonomisk selvhjulpenhet ligger tyrkere i hovedstaden på landssnittet.

Ved inngangen til 2008 utgjorde tyrkiske innvandrere og deres norskfødte barn den største gruppa av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i både Trondheim og Drammen. Det er derfor nyttig å sammenligne disse to kommunene. I Trondheim er tyrkere oftere i arbeidsstyrken og utdanning enn landssnittet for tyrkere, og de bor oftere i husholdninger med middels høy og høy grad av økonomisk selvhjulpenhet. Tyrkere i Drammen er sjeldnere under utdanning og sjeldnere i arbeidsstyrken enn snittet, i tillegg bor de oftere i husholdninger med lav og middels lav grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet. Tyrkere virker altså mer integrert i Trondheim enn i Drammen, dette til tross for at tyrkere generelt har lengre botid i Drammen enn i Trondheim.

Generelt kjennetegnes innvandrere fra både Pakistan, Tyrkia og Marokko ved at de har relativt lang botid, og at de likevel har en lav andel innenfor arbeidsstyrken. Dette gjelder særlig innvandrere fra Pakistan og Marokko. Men blant mennene fra Pakistan, og til en viss grad fra Tyrkia, er andelen i arbeidsstyrken som snittet for innvandrer menn. Det er kvinnene fra disse to landene som trekker snittet ned. Innvandrere fra alle tre land bor i husholdninger med lav og middels lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, oftere enn snittet for innvandrere.

19. Vietnam som landbakgrunn

Det bodde til sammen 19 200 vietnamesiske innvandrere og norskfødte med vietnamesiske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. Blant innvandrergруппene i Norge utgjør de vietnamesiske innvandrerne og deres norskfødte barn til sammen den sjette største gruppa etter de med bakgrunn fra Polen, Pakistan, Sverige, Irak og Somalia. Vietnamesere er i stor grad kommet til Norge som flyktninger etter Vietnam-krigen i 1975. De har bodd gjennomsnittlig 17 år i Norge, like lenge som chilenerne, og nesten like lenge som pakistanere.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

19.1. Vietnamesere i 173 av landets kommuner

Ved inngangen til 2008 bodde det innvandrere med vietnamesisk bakgrunn i 173 av landets 430 kommuner, det laveste antallet blant landene i denne rapporten. Tabell 19.1 viser de 20 kommunene hvor det bor flest innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Vietnam. I disse 20 kommunene bor 77 prosent av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Vietnam. Om lag 29 prosent av de vietnamesiske innvandrerne i Norge bor i Oslo. Dette gjelder 24 prosent av deres norskfødte barn. Vietnamesiske innvandrere og norskfødte med vietnamesiske foreldre har en mer spredt bosetning enn det vi for eksempel ser hos andre etablerte innvandrergруппer som de med bakgrunn fra Pakistan og Marokko, men de har mange trekk til felles med bosettingsmønsteret blant andre eldre flyktninggrupper, slik som de med bakgrunn fra Chile og Iran. Dette er også flyktninggrupper som i stor grad fortsatt bor der de i utgangspunktet har blitt bosatt, i motsetning til de innvandrerne som bosetter seg selv.

Det bodde totalt 12 571 vietnamesiske innvandrere og 6 655 norskfødte med vietnamesiske innvandrerforeldre i Norge ved inngangen til 2008. De norskfødte med innvandrerforeldre utgjorde 35 prosent av de med vietnamesisk bakgrunn (Tabell 19.1). Sammen med Sri Lanka er dette en høyere andel enn den vi finner for andre eldre flyktninggrupper, og mer på linje med etablerte innvandrergруппer som Tyrkia og Marokko, og dermed blant de høyeste av de 17 landene denne rapporten omhandler.

Tabell 19.1. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter kommune, 1.1.2008. Antall og prosent

	Antall			Prosent norskfødte med innvandrereforeldre av innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre samlet	Prosent av befolkningen			Prosent av hele landet			
	Befolkningen i alt	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere		Norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrereforeldre
Hele landet	4 737 199	19 226	12 571	6 655	35	0,4	0,3	0,1	100,0	100,0	100,0
Oslo	560 123	5 197	3 584	1 613	31	0,9	0,6	0,3	27,0	28,5	24,2
Bergen	247 732	1 229	821	408	33	0,5	0,3	0,2	6,4	6,5	6,1
Kristiansand ...	78 908	896	558	338	38	1,1	0,7	0,4	4,7	4,4	5,1
Trondheim	165 182	848	560	288	34	0,5	0,3	0,2	4,4	4,5	4,3
Skedsmo	46 140	830	555	275	33	1,8	1,2	0,6	4,3	4,4	4,1
Moss	29 066	681	417	264	39	2,3	1,4	0,9	3,5	3,3	4,0
Sandnes	62 023	675	421	254	38	1,1	0,7	0,4	3,5	3,3	3,8
Stavanger	119 576	550	336	214	39	0,5	0,3	0,2	2,9	2,7	3,2
Lørenskog	31 846	526	338	188	36	1,7	1,1	0,6	2,7	2,7	2,8
Drammen	60 138	459	288	171	37	0,8	0,5	0,3	2,4	2,3	2,6
Sandefjord	42 331	411	231	180	44	1,0	0,5	0,4	2,1	1,8	2,7
Nedre Eiker ...	22 092	367	205	162	44	1,7	0,9	0,7	1,9	1,6	2,4
Rælingen	15 101	318	216	102	32	2,1	1,4	0,7	1,7	1,7	1,5
Larvik	41 717	316	191	125	40	0,8	0,5	0,3	1,6	1,5	1,9
Askim	14 467	284	164	120	42	2,0	1,1	0,8	1,5	1,3	1,8
Bærum	108 109	262	181	81	31	0,2	0,2	0,1	1,4	1,4	1,2
Porsgrunn	34 185	252	151	101	40	0,7	0,4	0,3	1,3	1,2	1,5
Rygge	13 914	248	139	109	44	1,8	1,0	0,8	1,3	1,1	1,6
Sarpsborg	51 050	242	153	89	37	0,5	0,3	0,2	1,3	1,2	1,3
Ullensaker	26 927	222	132	90	41	0,8	0,5	0,3	1,2	1,1	1,4

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

8 av 10 av de med bakgrunn fra Vietnam bor i de mest sentrale kommunene.⁴² De bor dermed i like stor grad i sentrale kommuner som andre eldre flyktninggrupper, som Sri Lanka, Iran og Chile. De med bosnisk bakgrunn bor derimot i langt mindre grad i sentrale kommuner.

Det bor flest innvandrere og norskfødte med vietnamesiske innvandrereforeldre i Oslo, totalt 5 197 personer. Deretter følger Bergen, Kristiansand, Trondheim og Skedsmo med over 500 personer med vietnamesisk bakgrunn. Disse utgjør til sammen nesten 1 prosent av folketallet i hovedstaden. Høyest konsentrasjon av personer med vietnamesisk bakgrunn finner vi i kommuner i Østfold – Moss, Askim og Rygge, og øst for Oslo – Skedsmo, Rælingen og Lørenskog, der de utgjør mellom 1,7 og 2,3 prosent av det totale folketallet i kommunen.

De med vietnamesisk bakgrunn utgjør den 9. største innvandrerguppen i Oslo, og er den største innvandrerguppen i Kristiansand, og tredje størst i Bergen og Trondheim.

Norskfødte med vietnamesiske innvandrereforeldre har stort sett det samme bosettingsmønsteret som foreldregenerasjonen. De utgjør 0,3 prosent av Oslos befolkning. Størst andel av befolkningen i kommunene finner vi i de samme kommunene som nevnt ovenfor, og høyest i Moss, med 0,9 prosent av befolkningen. Det er imidlertid særlig vest og syd for Oslo de norskfødte utgjør høyest andel av alle med bakgrunn fra Vietnam.

En del innvandrere fra Vietnam har giftet seg eller blitt samboere med personer i den øvrige befolkningen, og 1 305 personer er født i Norge med én norskfødt og én

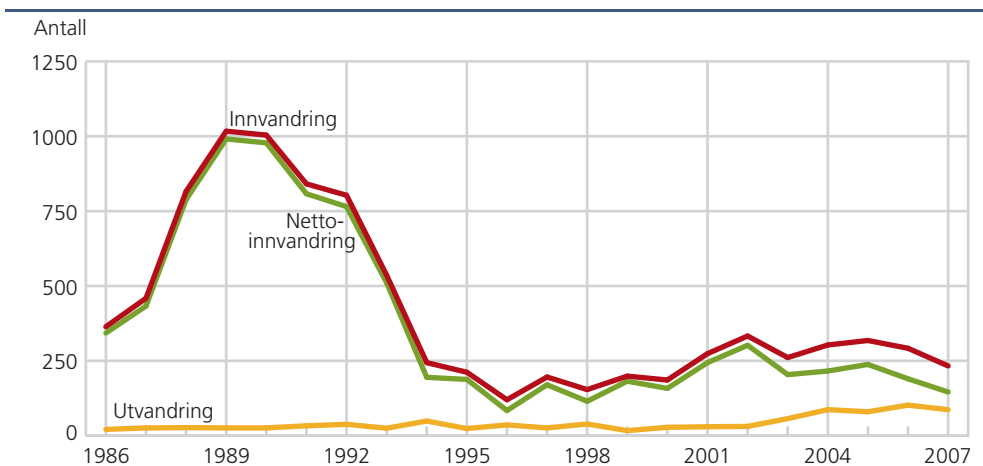
⁴² SSB definerer kommunesentralitet etter avstand til nærmeste tettsted, definert etter tettstedets størrelse. Sentralitet deles inn i 4 ulike grupper. Sentralitet 0: Kommuner som ikke oppfyller kravene om reisetid fra tettstedene (minst sentrale kommuner). Sentralitet 1: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 1 eller som ligger innenfor 45 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (mindre sentrale kommuner). Sentralitet 2: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 2 eller som ligger innenfor 60 minutters reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (noe sentrale kommuner). Sentralitet 3: Kommuner som omfatter et tettsted på nivå 3 (landsdelssenter) eller som ligger innenfor 75 minutters (for Oslo: 90 minutters) reisetid fra et slikt tettsteds sentrum (sentrale kommuner).

forelder født i Vietnam. Disse regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre, og blir derfor ikke beskrevet i dette kapitlet.

19.2. Mange kom på slutten av 80-tallet

De første vietnamesiske innvandrerne kom som flyktninger etter Vietnam-krigen i 1975, og den første store flyktningstrømmen fra Vietnam til Norge fant sted i årene 1978-1982. I 1981 bodde det 2 258 vietnamesiske statsborgere i Norge, og i 1986 hadde antallet nær doblet seg til 5 276. Mange var båtflyktninger som ble tatt opp av norske skip i Sør-Kina-havet, og disse fikk komme til Norge dersom de ville (Henriksen 2007). I toppåret 1989 innvandret det nær 1000 vietnamesiske statsborgere til Norge (Figur 19.1). Tallet på registrerte innvandring av vietnamesiske statsborgere sank dramatisk utover 1990-tallet til et bunnivå på 120 personer i 1996. Etter årtusenskiftet steg tallet på innvandring til rundt 300 i året, og hovedgrunnen til innvandringen er flukt eller familieinnvandring. Antallet vietnamesiske statsborgere som har flyttet ut har i hele perioden vi har sett på ligget lavt, men har økt noe de siste årene. Av alle store innvandrergrupper har de fra Vietnam færrest utvandrere fra Norge.

Figur 19.1. Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Vietnam. 1986-2007. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Innvandring og utvandring – skal vi telle statsborgere eller innvandrere?

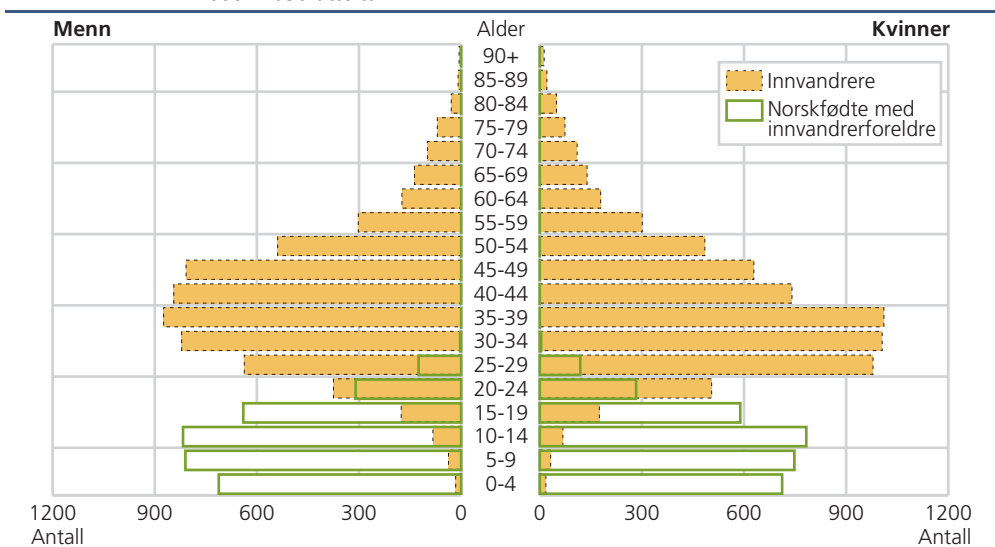
Vi har i rapporten valgt å se på inn- og utvandring etter statsborgerskap fordi det trolig er det mest relevante i en innvandringsanalytisk sammenheng. Inn- og utvandringsstatistikk publiseres oftest på den ene av disse to måtene:

- Inn- og utvandring fordeles etter fra- og tilflyttingsland, uavhengig av statsborgerskap.
- Inn- og utvandring fordeles etter statsborgerskap. Disse kan flytte fra hvilket som helst land, ikke nødvendigvis landet de har statsborgerskap fra. Inn- og utvandring etter disse to tellemåtene, vil vise forskjellige tall. Forskjellene skyldes at mange utflyttere ikke oppgir hvilket land de flytter til, samt at flyttestatistikken som viser hvilket land de flytter til også inkluderer statsborgere av andre land, deriblant Norge. Videre ”mister” vi norske statsborgere med utenlandsk bakgrunn i statistikken som viser flyttinger blant utenlandske statsborgere.

19.3. Jevn kjønnsfordeling i alle kommuner

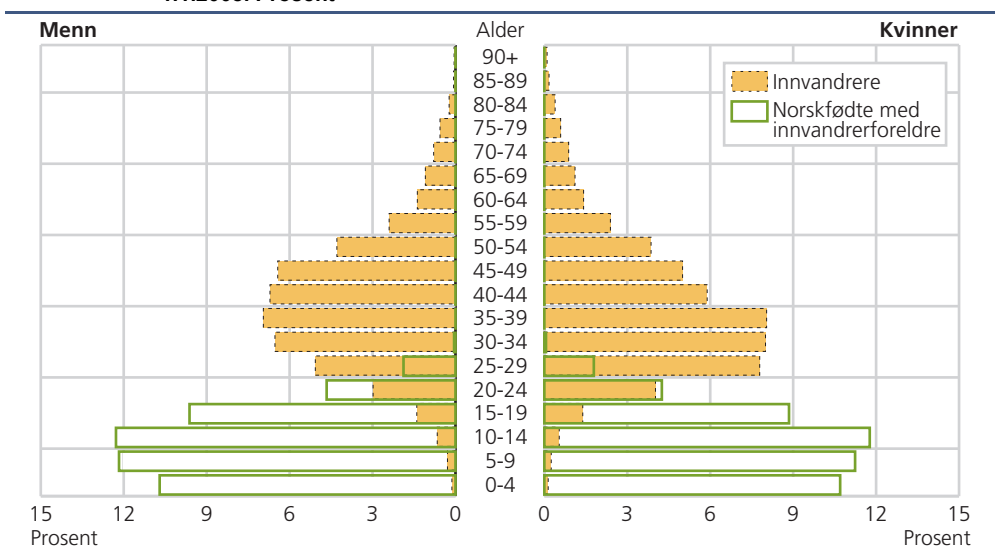
Kjønnsfordelingen blant vietnamesiske innvandrere i Norge er svært jevn, og på linje med andre eldre flyktninggrupper det er naturlig å sammenligne med. Ved inngangen til 2008 bodde det 6 535 kvinner og 6 036 menn i Norge blant vietnamesiske innvandrere, det vil si at andelen kvinner er på 52 prosent (Figur 19.4). Det er kun små forskjeller mellom kommunene.

Figur 19.2. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 19.3. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent

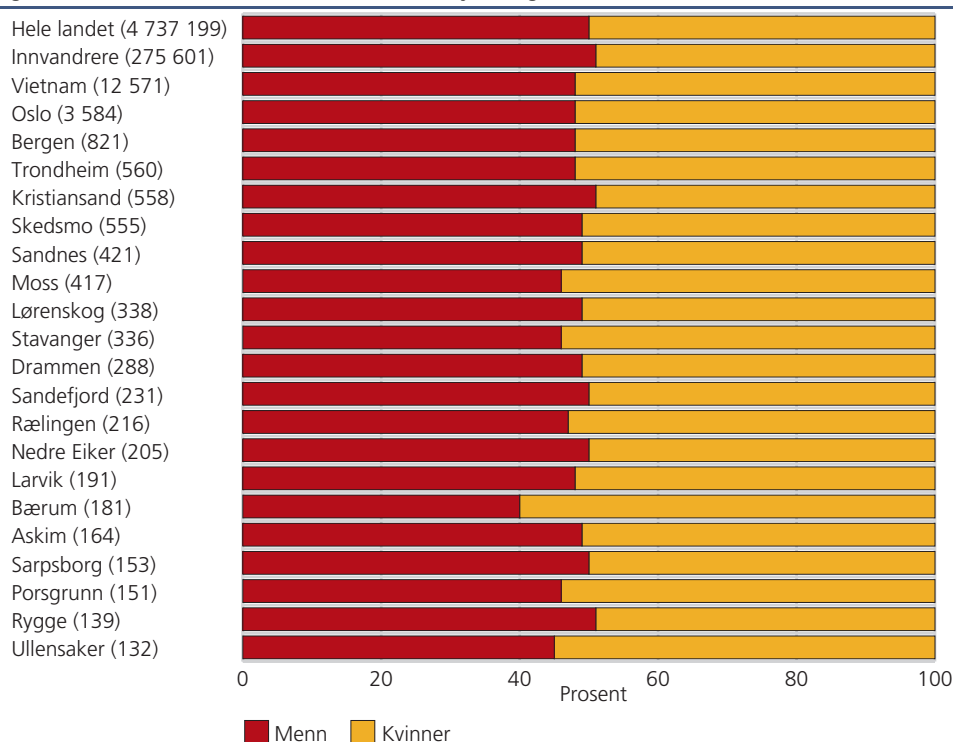

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

De siste årene har langt flere vietnamesiske kvinner enn menn kommet til Norge, og kvinnene er særlig i aldersgruppen 20-29 år. Det er også i denne aldersgruppen vi finner den høyeste andelen kvinner, 61 prosent (Figur 19.2 og Figur 19.3). Dette kan sees i sammenheng med vietnamesiske menns ekteskapsmønster. Det er mye mer vanlig at vietnamesiske menn allerede bosatt i Norge gifter seg med vietnamesiske kvinner som ikke er bosatt i Norge, enn at vietnamesiske kvinner gjør det (Daugstad 2008a). Vietnamesiske kvinner i Norge gifter seg i større grad med menn i den øvrige befolkningen. Det er et svakt flertall av menn i aldersgruppen 40-54 år.

Svært få bosatte vietnamesiske innvandrere er under 20 år, kun 5 prosent. Dette er barn som er født i utlandet og som er kommet til Norge sammen med sine vietnamesiske foreldre⁴³. Unge personer med foreldre fra Vietnam er i hovedsak norskfødte. Blant alle under 20 år med foreldre fra Vietnam er 90 prosent født i Norge av to utenlandsfødte foreldre (5 811 personer). Her er ikke norskfødte barn av én vietnamesiskfødt forelder tatt med, dvs. barn innvandrere fra Vietnam har med noen i den øvrige befolkningen. Blant de norskfødte med vietnamesiske innvandrerforeldre er over 80 prosent under 20 år (Figur 19.3).

⁴³ Barna kan ha kommet til Norge sammen med én eller to foreldre.

Figur 19.4. Innvandrere fra Vietnam, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

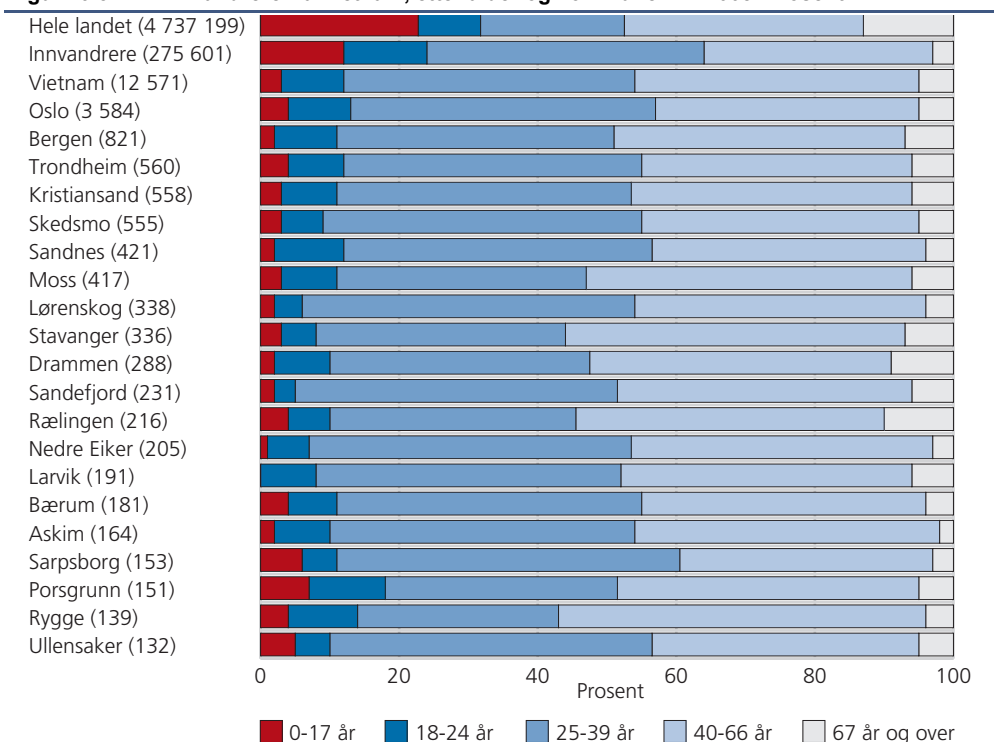
Basistallet, det vil si antallet personer som danner grunnlaget for fordelingen i hver kommune, vises i parentes ved siden av kommunenavnet i figurene. Basistallet fremkommer i alle figurer på kommunenivå.

19.4. Mange i arbeidsfør alder

Aldersfordelingen blant vietnamesiske innvandrere skiller seg fra den vi finner for hele landet sett under ett ved at det er svært få som i dag er under 18 år (3 mot 23 prosent) og at det er en relativt lav andel som har rukket å nå pensjonsalder, det vil si at de er 67 år eller eldre (5 mot 13 prosent) (Figur 19.5). De fleste vietnamesiske innvandrere er i alderen 25-66 år, med høyest andel i aldersgruppen 25-39 år (42 prosent). Dette er et aldersmønster som samsvarer godt med det vi finner for eldre flyktninggrupper Norge, hvor det er få unge innvandrere og mange i arbeidsfør alder, og dette aldersmønstret går igjen i alle kommunene i Figur 19.5. Det er generelt små og lite systematiske variasjoner mellom kommunene.

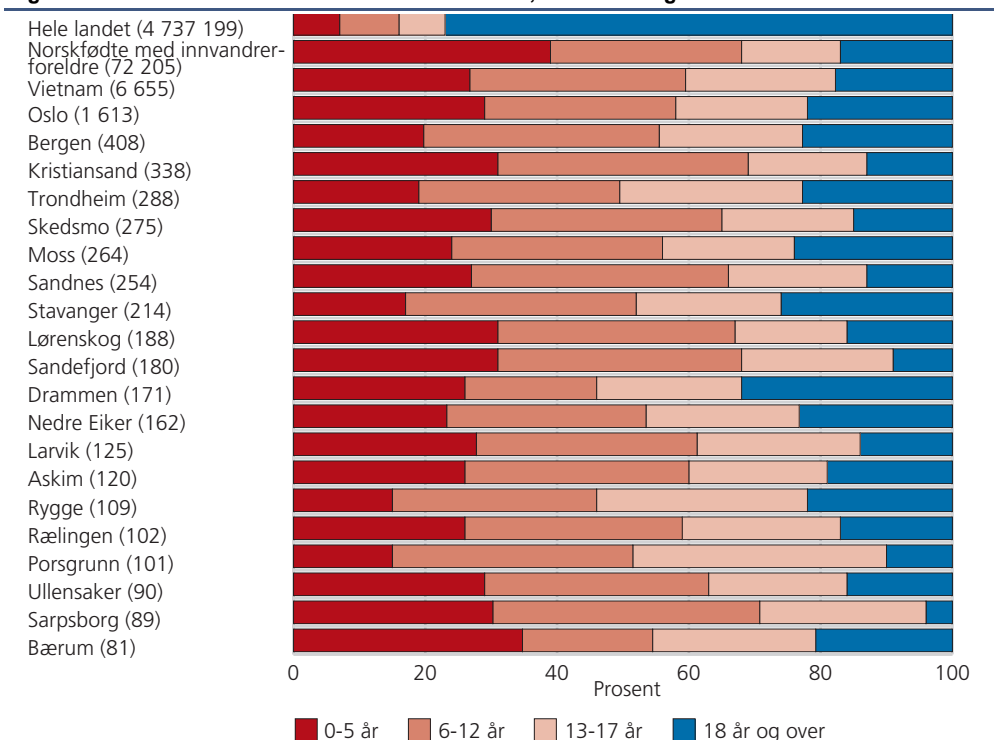
Den norskfødte befolkningen med innvandrerforeldre fra Vietnam er noe eldre enn norskfødte med innvandrerforeldre generelt (Figur 19.6). Dette skyldes at innvandrere fra Vietnam har relativt lang botid i Norge sammenlignet med mange andre innvandrergrupper og at mange barn født i Norge etter hvert er blitt store. Aldersfordelingen blant norskfødte fra Vietnam, med høyere andeler i de eldre aldersgruppene, ligner mer på den vi finner blant norskfødte med foreldre fra eldre etablerte innvandrergrupper som Pakistan og Tyrkia, enn for de med bakgrunn fra eldre flyktningland. Men de norskfødte med vietnamesiske innvandrerforeldre er fremdeles relativt unge. Av i alt 6 655 norskfødte med innvandrerforeldre fra Vietnam var 27 prosent under 6 år per 1.1.2008 mot 39 prosent blant norskfødte med innvandrerforeldre generelt. De fleste norskfødte med innvandrerforeldre fra Vietnam er i aldersgruppen 6-12 år (33 prosent). Figur 19.6 viser relativt små forskjeller mellom kommunene, og ikke et entydig mønster. Drammen og universitetsbyene har høyest andel 18 år eller eldre (32 prosent) mens vi finner den laveste andelen myndige i Sarpsborg. I Oslo, der det bor flest norskfødte med innvandrerforeldre fra Vietnam, er fordelingen omtrent som norskfødte med innvandrerforeldre fra Vietnam generelt.

Figur 19.5. Innvandrere fra Vietnam, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 19.6. Norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent

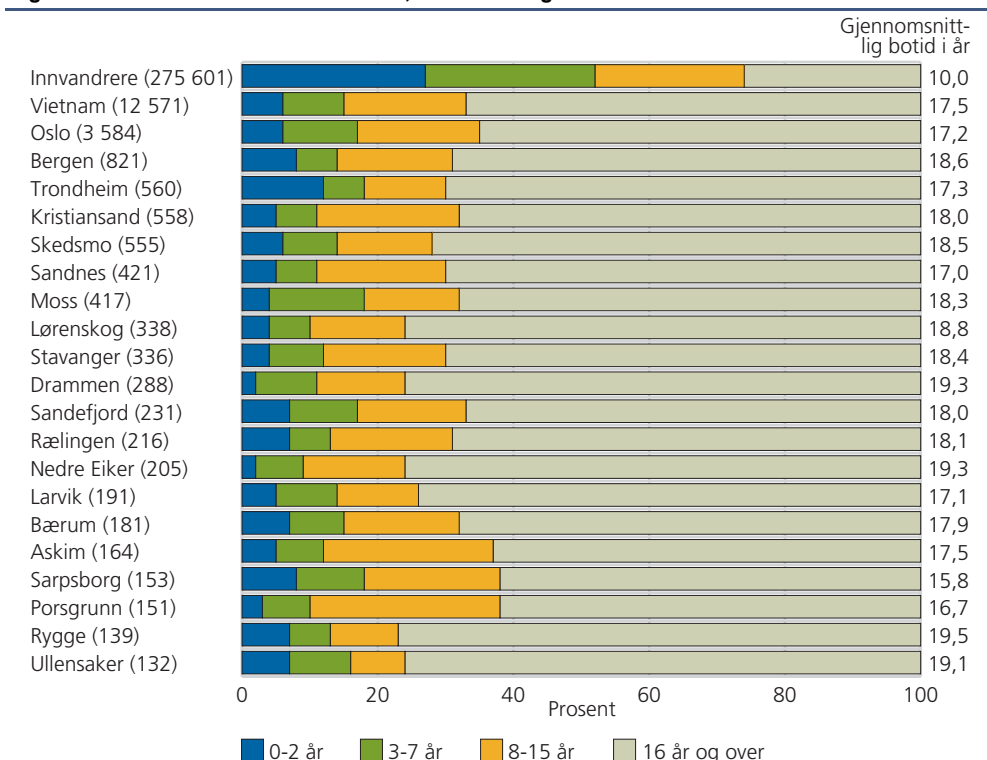
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

19.5. Lang botid i alle kommuner

Botid er generelt svært viktig for innvandreres integrering. Antakelsen er at innvandrere som har bodd lenge i Norge er bedre integrert enn de som har kortere botid. Når vi senere skal se at blant annet sysselsettingen varierer noe mellom de ulike kommunene, er det relevant å ha i mente at innvandrernes botid i de ulike kommunene varierer, selv om botiden i mange tilfeller ikke kan forklare eventuelle forskjeller.

Gjennomsnittlig botid blant vietnamesiske innvandrere i Norge er på 17,5 år. Blant de 17 landene som omtales i denne rapporten er det kun innvandrere fra Pakistan og Chile som har lenger gjennomsnittlig botid (18,1 og 17,7 år). 67 prosent hadde bodd i Norge i mer enn 15 år ved inngangen til 2008, mot 26 prosent for innvandrere generelt (Figur 19.7). For de vietnamesiske innvandrere i Oslo gjaldt dette 66 prosent. I alle kommuner i Figur 19.7 har vietnameserne lang botid. Drammen, Rygge, Nede Eiker, Ullensaker og Lørenskog har høyest andel med botid over 15 år (76-77 prosent) og lengst gjennomsnittlig botid på om lag 19 år. Trondheim skiller seg ut med en særlig høy andel nyankomne (0-2 års botid), hele 12 prosent mot 6 prosent for innvandrere fra Vietnam generelt. I Kristiansand, der vietnamesere utgjør den største innvandrerguppen, er fordelingen omtrent som i Oslo.

Figur 19.7. Innvandrere fra Vietnam, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

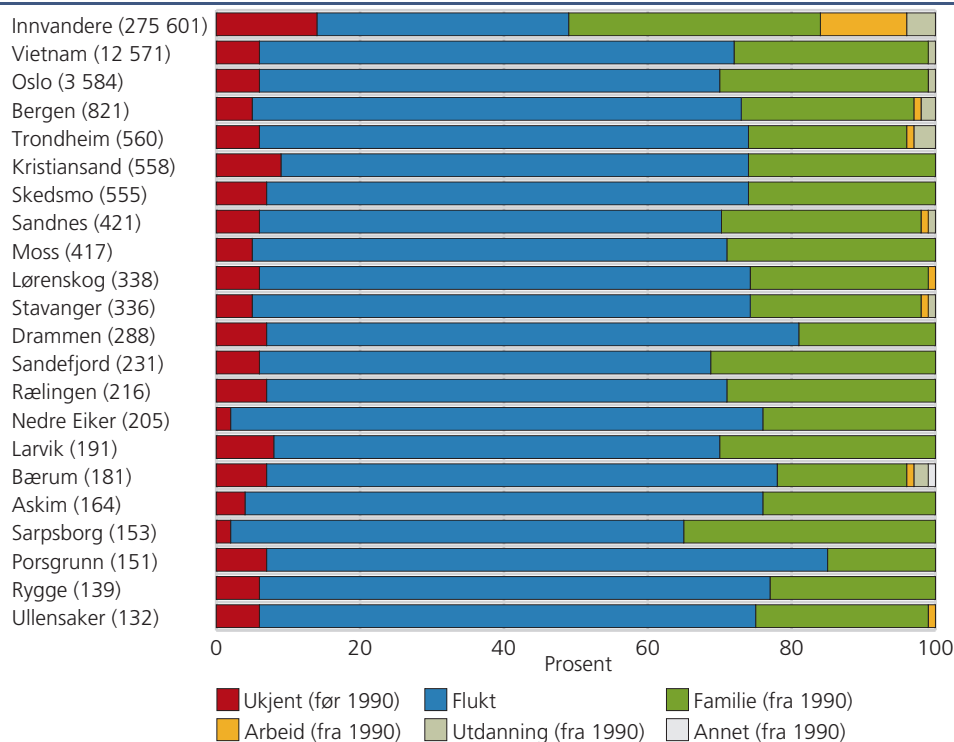
19.6. Høyest andel familiegjenforente i Sarpsborg

Av alle innvandrere fra Vietnam, kan vi identifisere innvandringsgrunn for 94 prosent (Figur 19.8). 66 prosent av de vietnamesiske innvandrerne i Norge har fått opphold som flyktninger. Som nevnt ovenfor kom de første vietnamesiske innvandrerne som flyktninger etter Vietnam-krigen i 1975. I de fleste flyktningegrupper har et stort flertall av flyktningene fått opphold etter søknad om asyl. I den vietnamesiske gruppa, har mindre enn en av ti kommet som asylsøker. De øvrige har kommet gjennom FNs høykommissær for flyktninger som overføringsflyktninger eller de er "uspesifiserte flyktninger" (Henriksen 2007). Blant de vietnamesiske innvandrerne har 27 prosent kommet på grunnlag av familiegjenforening eller etablering. I perioden 1990-2007 hadde 62 prosent av alle som fikk opphold på grunn av familierelasjoner, blitt gjenforent med flyktninger. Det er ikke kommet noen arbeidsinnvandrere fra Vietnam, og noen få har kommet for å studere i Norge, til sammen 1 prosent. For bare 6 prosent av de vietnamesiske innvandrerne kjenner vi ikke innvandringsgrunnen. Dette betyr at de har kommet før 1990 og av andre grunner enn flukt.

Det er relativt små forskjeller mellom kommunene når det gjelder årsaken til innvandring av personer fra Vietnam. Vi finner den høyeste andelen familiegjen-

forente i Sarpsborg (35 prosent), mens Porsgrunn har høyest andel som er kommet på grunn av flukt (78 prosent)

Figur 19.8. Innvandrere fra Vietnam, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent

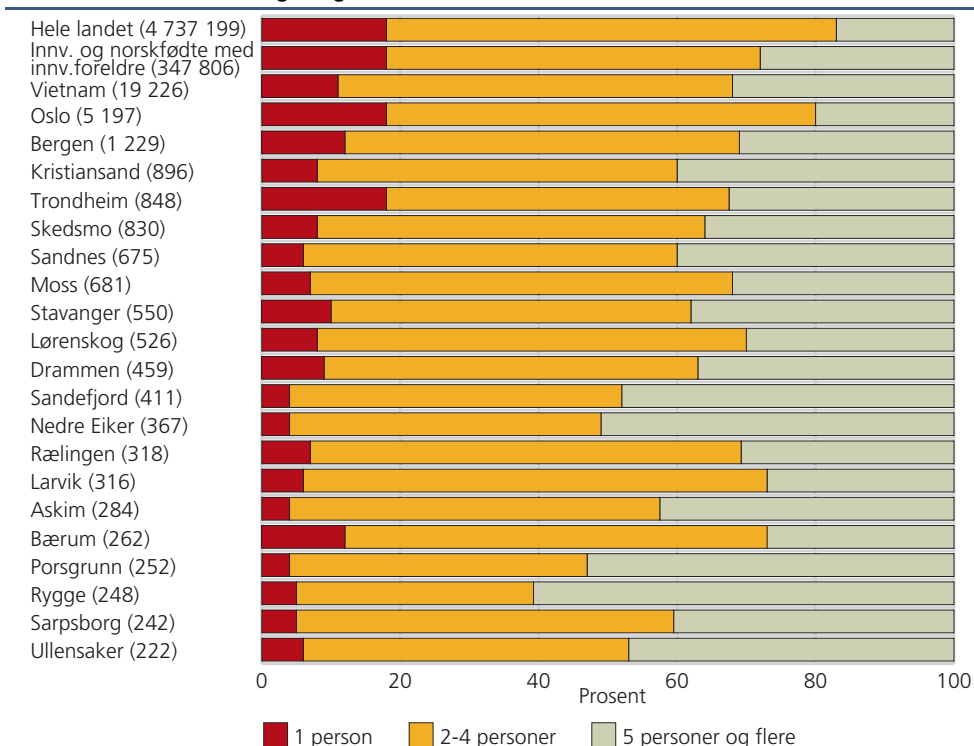
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Statistikken over innvandringsgrunn

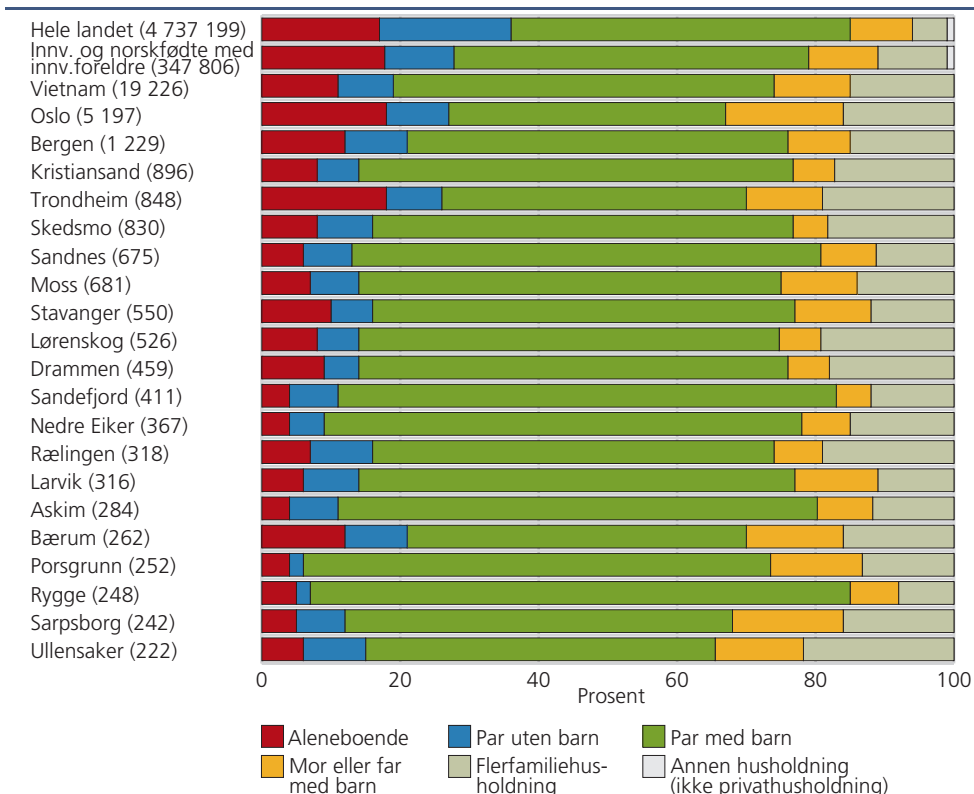
Statistikken om innvandringsgrunn deles inn i hovedgrunnene *flukt, familie, arbeid, utdanning og annet*, og omfatter innvandrere med ikke-nordisk statsborgerskap. For personer som innvandret før 1990 er informasjonen om innvandringsgrunn mangelfull, og gjelder kun for personer som kom til Norge på grunn av flukt. For personer som innvandret til Norge for første gang mellom 1990 og 2007 har vi derimot god informasjon om hovedårsaken til innvandringen. I denne perioden regnes personer som har familieinnvandret til personer med flyktningbakgrunn som familieinnvandrede. Arbeidstakere på korttidsopphold (under 6 måneder) registreres ikke som bosatte i Norge, og er her ikke medregnet i begrepet arbeidsinnvandring. Utenlandsadopterte er ikke med fordi de ikke regnes som innvandrere. De viktigste enkeltkildene for statistikkdataene er Det sentrale folkeregister (DSF) i Skattedirektoratet og Utlendingsdatabasen i (UDB) i Utlendingsdirektoratet.

19.7. Flerfamiliehusholdninger vanligst i Oslos forsteder

Innvandrere fra Vietnam og deres norskfødte barn har bortimot lik fordeling av antall personer i husholdningen som personer med bakgrunn fra Marokko og Tyrkia, og ikke helt ulik fordelingen blant innvandrere og deres norskfødte barn generelt. Ved inngangen til 2008 bodde 11 prosent alene mot 18 prosent i hele befolkningen og blant innvandrere og deres norskfødte barn generelt (Figur 19.9). 32 prosent bor i husholdninger med fem personer eller flere, mot 28 prosent blant alle innvandrere og deres norskfødte barn sett under ett. De fleste vietnamesiske innvandrerne og deres norskfødte barn bor i husholdninger med 2-4 personer, 57 prosent. Dette gjelder 54 prosent blant alle innvandrere og deres norskfødte barn. Vi minner om at samlebetegnelsen innvandrere her defineres som personer som selv har innvandret fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden.

Figur 19.9. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 19.10. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I 15 av 20 kommuner er 2-4 personer per husholdning den mest vanlige husholdningsstørrelsen (Figur 19.9). I Sandefjord, Ullensaker, Nedre Eiker, Porsgrunn og Rygge er det derimot like vanlig eller mer vanlig å bo i store husholdninger, dvs. 5 personer eller flere. Å bo i storhusholdninger er minst vanlig i Oslo (20 prosent).

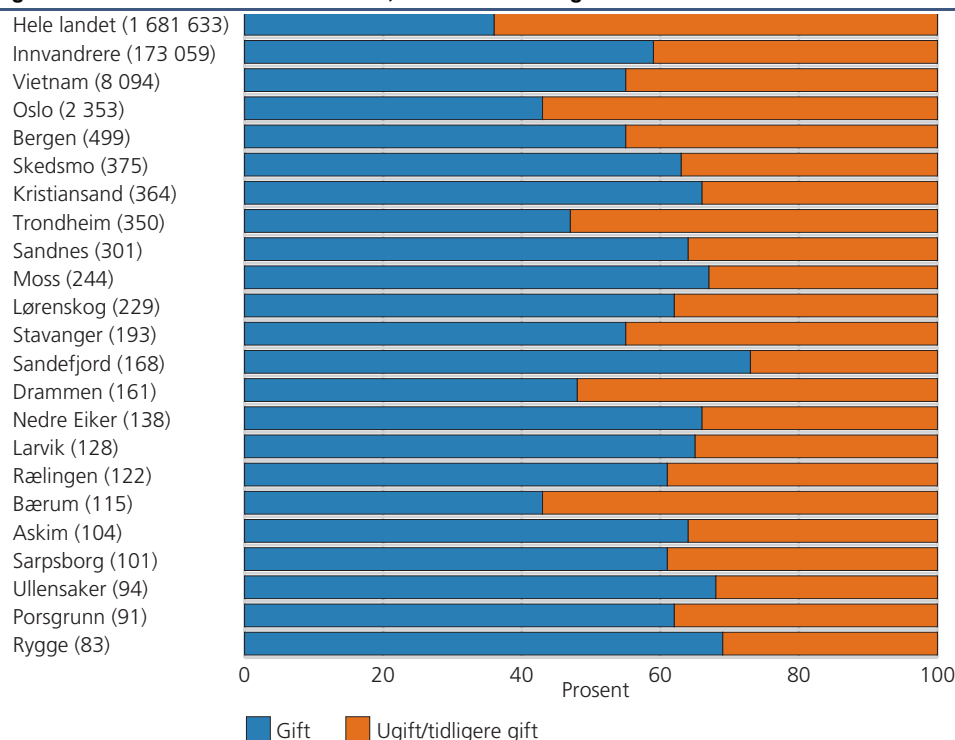
Det er også her, i tillegg til Trondheim, det er mest vanlig å bo i énpersonsholdninger (18 prosent), hvilket også gjelder for befolkningen generelt.

Litt over halvparten av de vietnamesiske innvandrerne og deres norskfødte barn bor i husholdningstypen par med barn, 54 prosent (Figur 19.10). Dette er omtrent samme andel som for befolkningen i alt og for alle innvandrere og norskfødte sett under ett. Sammenlignet med befolkningen ellers er det mer vanlig å bo i flerfamiliehusholdninger blant vietnamesiske innvandrere og deres norskfødte barn, 5 mot 15 prosent. Dette er omtrent like stor andel som blant personer med bakgrunn fra Tyrkia og India, men høyere enn for personer med bakgrunn fra Sri Lanka, Chile, Iran og Bosnia-Hercegovina. Flerfamiliehusholdninger er mest vanlig i forstedene til Oslo, som for eksempel Ullensaker, Lørenskog, Skedsmo og Rælingen, i tillegg til Trondheim. 11 prosent av de vietnamesiske innvandrerne og deres norskfødte barn bor alene, særlig i universitetsbyene (18 prosent i Oslo og Trondheim). Også i befolkningen i alt er det mest vanlig å bo alene i de store byene, og særlig i Oslo.

19.8. Størst andel gifte i Sandefjord

55 prosent av alle vietnamesiske innvandrere i alderen 20-45 år i Norge var gift ved inngangen til 2008 (Figur 19.11). Dette gjelder 36 prosent for befolkningen ellers. Blant en del vietnamesiske innvandrere er ekteskapet en forutsetning for at de har innvandret til Norge – for eksempel for kvinner som gjenforenes med sine ektemenn som tidligere er kommet som flyktninger, og for kvinner som kommer til Norge for å gifte seg med bosatte ugifte vietnamesiske menn. Vietnamesiske kvinner bosatt i Norge gifter seg i mye større grad med noen uten innvandrerbakgrunn enn det vietnamesiske menn gjør (Daugstad 2008a).

Figur 19.11. Innvandrere fra Vietnam, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Ved å bare se på giftermål får vi ikke med store deler av de parene som faktisk dannes utenfor ekteskap, som de mange samboerskapene. Samboerskap er imidlertid mye mer utbredt blant hele befolkningen enn blant innvandrere, og det er heller ikke vanlig blant vietnamesiske innvandrere (eller norskfødte med vietnamesiske foreldre). Ved inngang til 2008 var det 13 prosent av befolkningen 18 år eller eldre som var samboere, mot 6 prosent blant de vietnamesiske

innvandrere og norskfødte med vietnamesiske foreldre (Daugstad 2008a). Dette er noe høyere enn for de med asiatisk bakgrunn generelt.

Størst andel gifte finner vi i Sandefjord (73 prosent), mens andelen er lavest i Oslo og Bærum (43 prosent).

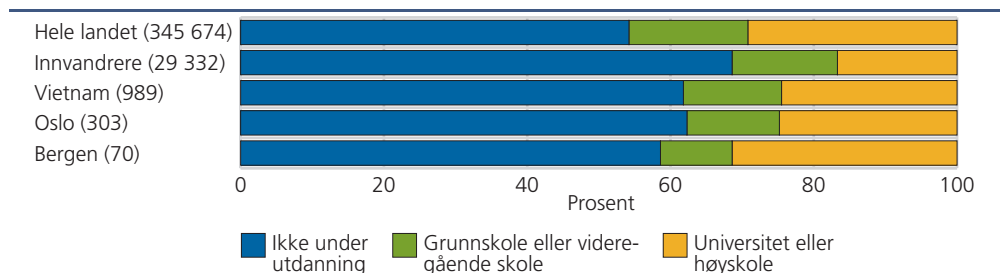
19.9. Nesten 40 prosent av innvandrere fra Vietnam under utdanning

Høsten 2007 var 46 prosent av alle bosatte personer i alderen 19-24 under utdanning. Det var 29 prosent som var under høyere utdanning og 17 prosent var elever i videregående eller grunnskole. Innvandrere i samme aldersgruppe var betraktelig sjeldnere under utdanning, kun 31 prosent. 17 prosent av innvandrerne var under høyere utdanning og 14 prosent gikk på videregående skole.

Til sammen var 38 prosent av innvandrere fra Vietnam i alderen 19-24 år under utdanning høsten 2007. Det var altså vanligere blant innvandrere fra Vietnam å være under utdanning enn snittet blant alle innvandrere i samme aldersgruppe. Likevel var vietnamesere noe sjeldnere under utdanning enn de fleste andre eldre flyktningsgrupper. 46 prosent av de fra Bosnia-Hercegovina i samme aldersgruppe var under utdanning, 44 prosent blant de fra Sri Lanka og 41 prosent blant de fra Iran. De fra Chile skiller seg derimot ut med lavere deltakelse i utdanning enn alle de andre eldre flyktningsgruppene (34 prosent).

24 prosent av vietnameserne var i høyere utdanning og 14 prosent i grunnskole/videregående opplæring (Figur 19.12). Oslo og Bergen er de eneste kommunene med flere enn 50 vietnamesiske innvandrere i denne alderen, og andelen under utdanning er om lag som for landssnittet.

Figur 19.12. Innvandrere fra Vietnam, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

19.10. Svært mange norskfødte med vietnamesiske foreldre studerer

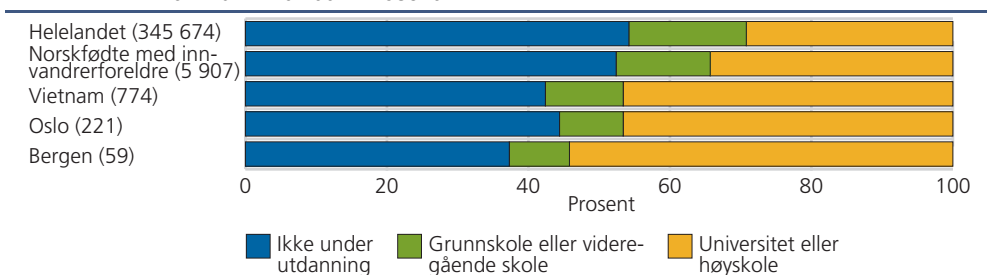
Generelt var alle norskfødte i alderen 19-24 med innvandrerforeldre noe oftere under utdanning høsten 2007 enn befolkningen sett under ett, 48 mot 46 prosent. Forskjellen er mest markant blant de som var under høyere utdanning: 34 prosent blant norskfødte med innvandrerforeldre i alderen 19-24 år gikk på høyskole eller universitet ved inngangen til 2008, mot 29 prosent i hele befolkningen. En noe mindre andel norskfødte med innvandrerforeldre var i grunnskole/videregående enn blant hele befolkningen, 13 mot 17 prosent.

Hele 58 prosent av de norskfødte i alderen 19-24 år med vietnamesiske innvandrerforeldre (Figur 19.13), var under utdanning høsten 2007. Blant de tre største gruppene av norskfødte med innvandrerforeldre (Pakistan, Vietnam, Tyrkia), utmerker de med vietnamesiske foreldre seg med klart høyest andel under utdanning.

Det var en særlig høy andel som var under høyere utdanning, 47 prosent. Dette er betraktelig høyere enn snittet for hele befolkningen i samme aldersgruppe. 11

prosent av norskfødte med innvandrerforeldre fra Vietnam var i grunnskole/videregående skole. Oslo og Bergen er de eneste kommunene med flere enn 50 personer i denne aldersgruppa, og her er andel under utdanning i Oslo omtrent som landssnittet, og noe høyere i universitetsbyen Bergen.

Figur 19.13. Norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

19.11. Høyest andel i arbeidsstyrken i Skedsmo, Lørenskog, Rælingen og Ullensaker

Blant befolkningen sett under ett i alderen 25-54 år var 85 prosent i arbeidsstyrken, det vil si enten sysselsatt (84 prosent) eller arbeidsledig (1 prosent) ved 4. kvartal 2007 (

Tabell 19.2). Andel innvandrere i arbeidsstyrken var lavere enn landssnittet, 70 prosent. Andelen som var sysselsatt i hele befolkningen i denne aldersgruppa, var på 87 prosent blant menn og 81 prosent blant kvinner. Det vil si at yrkesaktiviteten i denne aldersgruppa generelt er svært høy. Blant innvandrere var 73 prosent av mennene sysselsatt, og 58 prosent av kvinnene, altså lavere enn snittet blant befolkningen, og særlig lavere blant kvinnene.

I alderen 25-54 år var det ved 4. kvartal 2007 i alt registrert 4 844 kvinner og 4 514 menn fra Vietnam bosatt i Norge. Blant kvinnene var 71 prosent i arbeidsstyrken, en høyere andel enn snittet for innvandrerkvinner (63 prosent). Blant mennene var 78 prosent innenfor arbeidsstyrken, som er det samme for snittet blant alle innvandrer menn. Innvandrere fra Vietnam i alderen 25-54 år var oftere innenfor arbeidsstyrken enn snittet blant innvandrere, 74 prosent (Figur 19.14). Det er den relativt høye andelen kvinner fra Vietnam i arbeidsstyrken som trekker snittet opp. Men sammenlignet med de andre eldre flyktninggruppene er andel vietnamesere i arbeidsstyrken likevel relativt lavt, kun Iran har lavere andel med 68 prosent. Blant dem fra Sri Lanka og Chile er 79 prosent i arbeidsstyrken, mens vi finner 81 prosent i arbeidsstyrken blant dem fra Bosnia-Hercegovina.

De fire største byene, Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger, er en noe lavere andel i arbeidsstyrken enn snittet for Vietnam (72-73 prosent). I de fleste av forstadskommunene rundt hovedstaden var vietnamesere oftere en del av arbeidsstyrken. Skedsmo, Lørenskog, Rælingen og Ullensaker skiller seg alle ut med en spesielt høy andel vietnamesere i arbeidsstyrken. I Bærum var det imidlertid relativt sett noe færre innvandrere fra Vietnam i arbeidsstyrken enn snittet. I de mindre byene med relativt mange fra Vietnam, som Kristiansand, Sandnes, Moss, Drammen, Larvik og Sarpsborg, ligger andelen i arbeidsstyrken noe over landssnittet.

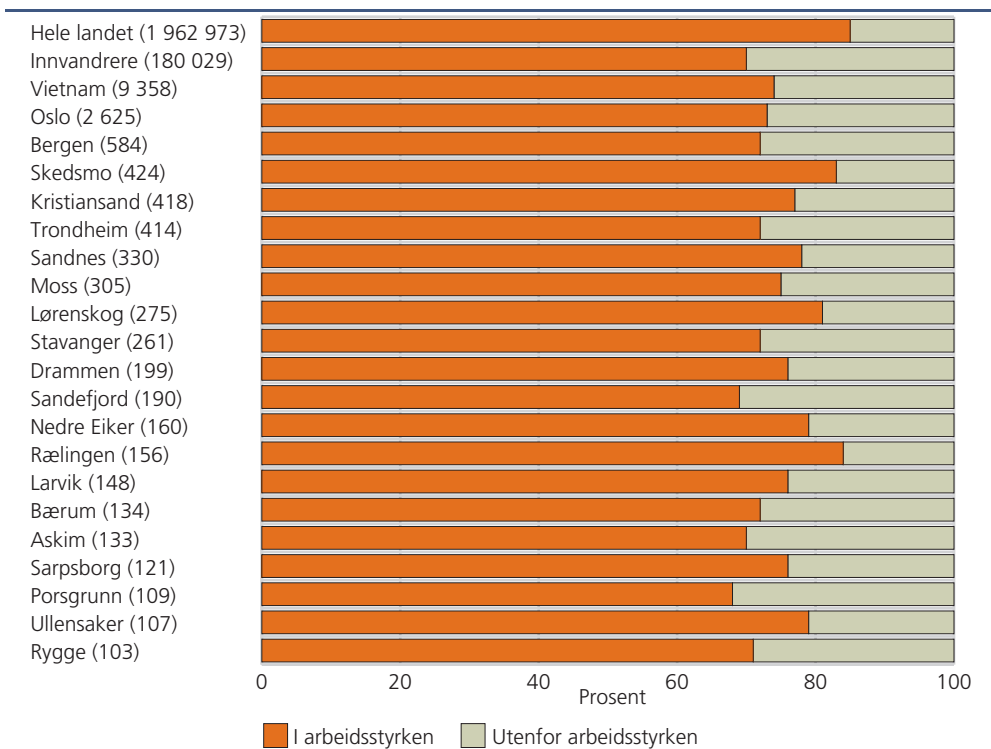
Blant innvandrere fra Vietnam er det mindre forskjell på kvinners og menns deltakelse i arbeidsstyrken enn blant innvandrere generelt. Det samme mønsteret med mindre kjønnsforskjeller ser vi i de andre eldre flyktninggruppene. Kvinner deltar i større grad i arbeidsstyrken enn blant mange av de andre innvandrergruppene, særlig sammenlignet med de eldre arbeidsinnvandrerne, fra Pakistan, Tyrkia og Marokko.

I Oslo og Bergen var både kvinner og menn noe sjeldnere i arbeidsstyrken enn snittet. I Kristiansand utgjør innvandrere fra Vietnam den største innvandrergruppen, og her er det mindre forskjell på kvinners og menns deltakelse på arbeidsmarkedet. Der er en særlig høy andel av kvinnene i arbeidsstyrken (75 prosent), og mennene ligger også over snittet (79 prosent) (

Tabell 19.2). I Skedsmo lå både kvinner og menn godt over snittet. Det samme gjaldt i Lørenskog, men her var det ingen forskjell på kvinners og menns deltakelse på arbeidsmarkedet. I Rælingen var det derimot større forskjell. Her var kvinnene fra Vietnam oftere i arbeidsstyrken enn snittet for kvinner fra Vietnam, men det er særlig den høye andelen menn i arbeidsstyrken som trekker snittet opp for denne kommunen da hele 90 prosent av mennene var innenfor arbeidsstyrken.

Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. I siste del av rapporten vil vi se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt og innvandrere varierer etter kommunistørrelse/kommunetype.

Figur 19.14. Innvandrere fra Vietnam, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

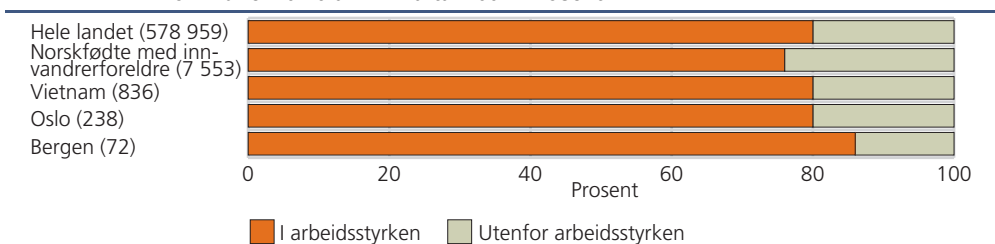
Arbeidsstyrken, sysselsatte og arbeidsledige

Arbeidsstyrken defineres som summen av alle sysselsatte og alle som er registrert arbeidsledige. *Sysselsatte* er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. *Arbeidsledige* er personer uten inntektsgivende arbeid, men som forsøker å skaffe seg arbeid og kan begynne i arbeid straks. Her defineres også personer på arbeidsmarkedstiltak som arbeidsledige. Statistisk sentralbyrå regner arbeidsledige som andel av arbeidsstyrken. Denne måten å regne på kan imidlertid gi særlig utslag for innvandrere, da andelsvis færre er med i arbeidsstyrken enn i hele befolkningen. Vi har derfor valgt å også se på arbeidsledige som andel av alle. Det presiseres i teksten hvilken andel arbeidsledighet som omtales.

Tabell 19.2. Yrkesstatus blant innvandrere fra Vietnam, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent

	Befolkning 25-54 år	Prosent				
		Innenfor arbeidsstyrken			Utenfor arbeidsstyrken	Registrerte arbeidsledige av arbeidsstyrken
		Sysselsatte	Registrerte arbeidsledige			
Hele landet	1 962 973	84	1	15	2	
Menn	999 906	87	1	12	2	
Kvinner	963 067	81	1	17	2	
Innvandrere	180 029	65	5	30	7	
Menn	90 430	73	5	23	6	
Kvinner	89 599	58	5	37	9	
Vietnam	9 358	70	4	26	6	
Menn	4 514	74	4	22	5	
Kvinner	4 844	66	5	29	7	
Oslo	2 625	69	4	27	6	
Menn	1 266	73	4	23	5	
Kvinner	1 359	65	5	30	7	
Bergen	584	68	4	28	5	
Menn	291	72	4	24	5	
Kvinner	293	65	4	31	6	
Skedsmo	424	79	4	17	4	
Menn	205	84	1	15	2	
Kvinner	219	74	5	20	7	
Kristiansand	418	73	4	23	5	
Menn	219	76	3	21	3	
Kvinner	199	70	5	25	7	
Trondheim	414	66	7	28	9	
Menn	209	66	8	26	10	
Kvinner	205	65	6	29	8	
Sandnes	330	75	3	22	4	
Menn	164	80	2	17	3	
Kvinner	166	69	4	27	6	
Moss	305	71	4	25	6	
Menn	140	79	2	19	3	
Kvinner	165	64	6	30	9	
Lørenskog	275	77	4	19	5	
Menn	129	79	2	19	3	
Kvinner	146	75	6	18	8	
Stavanger	261	67	5	28	6	
Menn	126	73	6	21	7	
Kvinner	135	62	4	34	6	
Drammen	199	71	5	24	7	
Menn	100	76	5	19	6	
Kvinner	99	66	5	29	7	
Sandefjord	190	65	5	31	7	
Menn	96	64	4	32	6	
Kvinner	94	66	5	29	7	
Nedre Eiker	160	71	8	21	10	
Menn	77	71	6	22	8	
Kvinner	83	71	8	20	11	
Rælingen	156	78	6	16	8	
Menn	70	84	6	10	6	
Kvinner	86	72	7	21	9	
Larvik	148	74	1	24	2	
Menn	73	79	0	21	0	
Kvinner	75	69	3	28	4	
Bærum	134	71	1	28	2	
Menn	56	79	4	18	4	
Kvinner	78	65	0	35	0	
Askim	133	65	5	30	8	
Menn	64	72	3	25	4	
Kvinner	69	58	7	35	11	
Sarpsborg	121	72	4	24	5	
Menn	60	73	2	25	2	
Kvinner	61	70	7	23	9	
Porsgrunn	109	65	3	32	4	
Menn	50	74	2	24	3	
Kvinner	59	58	3	39	6	
Ullensaker	107	76	3	21	4	
Rygge	103	65	6	29	8	
Menn	51	78	2	20	2	
Kvinner	52	52	10	38	16	

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

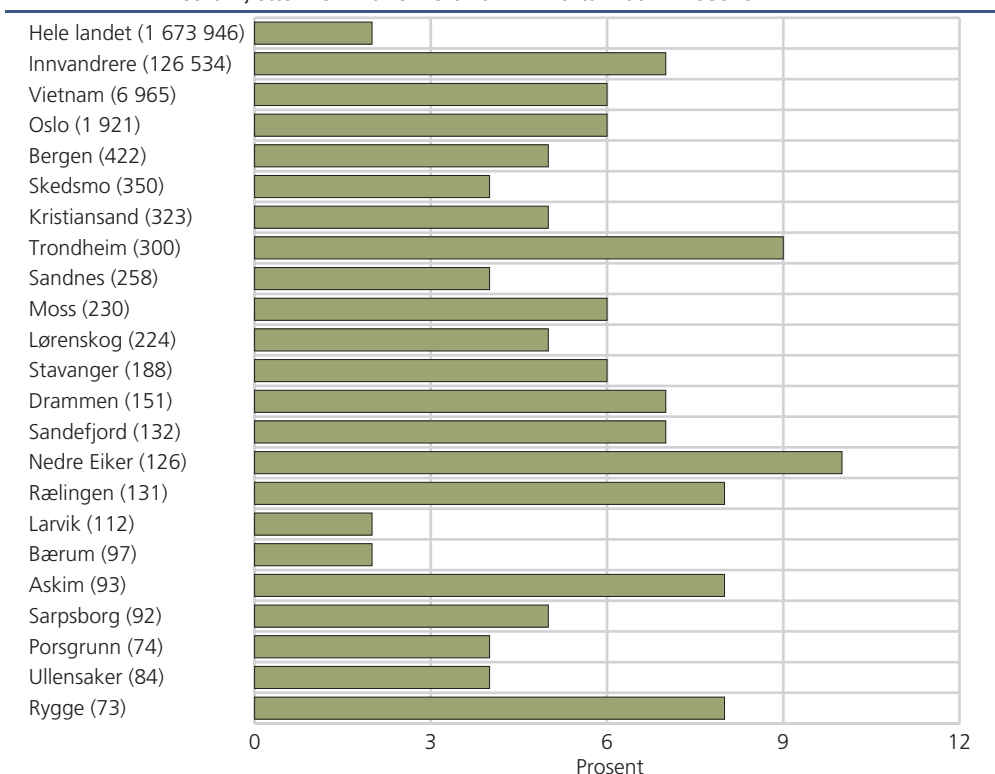
Figur 19.15. Norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 20-29 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Generelt er norskfødte i alderen 15-40 år med innvandrereforeldre noe sjeldnere innenfor arbeidsstyrken enn befolkningen i samme aldersgruppe sett under ett, men de skiller seg ikke mye ut, 76 mot 80 prosent. Norskfødte med vietnamesiske foreldre var en del av arbeidsstyrken i samme grad som snittet for hele befolkningen. Det var kun i Oslo og Bergen det var flere enn 50 norskfødte med vietnamesiske innvandrereforeldre i alderen 15-40 år ved 4. kvartal 2007. I Oslo var andelen innenfor arbeidsstyrken den samme som i landet under ett, i Bergen noe høyere.

19.12. Høy ledighet i Trondheim

Av alle innvandrere fra Vietnam i alderen 25-54 år (både innenfor og utenfor arbeidsstyrken) var 4 prosent arbeidsledige i 4. kvartal 2007. En mer vanlig måte å regne arbeidsledighet på er imidlertid å se på andelen arbeidsledige av de som er en del av arbeidsstyrken. Regnet som andel av arbeidsstyrken var 6 prosent blant vietnamesiske innvandrere i alderen 25-54 år arbeidsledige ved 4. kvartal 2007. Dette er kun ett prosentpoeng lavere enn blant innvandrere generelt i samme aldersgruppa.

Figur 19.16. Registrerte arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Vietnam, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Oslo ligger på samme nivå som landssnittet for vietnamesere (Figur 19.16). Bergen, Skedsmo og Kristiansand er de tre kommunene med flest vietnamesere innenfor arbeidsstyrken etter Oslo, og arbeidsledigheten her var noe lavere enn

landssnittet. Trondheim er den eneste av de største kommunene som skiller seg ut med en høyere ledighet, på 9 prosent. Andel i arbeidsstyrken i Trondheim er omtrent som de andre største byene. Men siden arbeidsledigheten er høyere, er også sysselsettingsnivået en del lavere enn i de andre byene (Tabell 19.2).

19.13. Store kommunale forskjeller i næringstilknytning

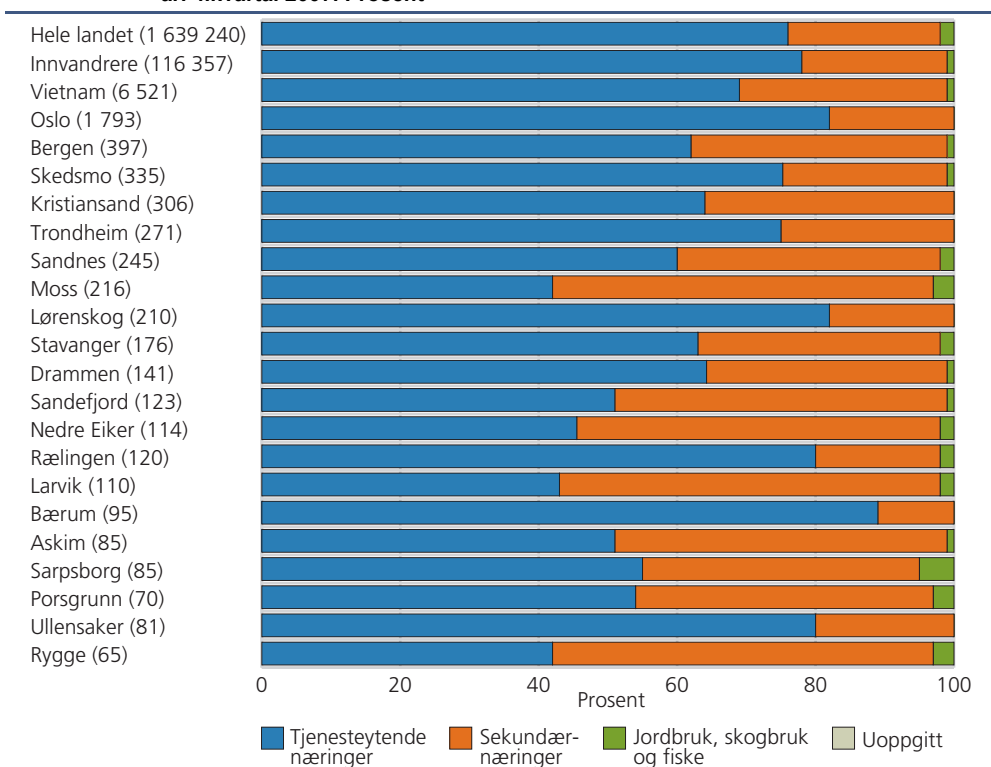
De aller fleste yrkesaktive i befolkningen jobber innenfor en tjenesteytende næring, 76 prosent ved 4. kvartal i 2007. Andelen blant yrkesaktive innvandrere var noe høyere, 78 prosent.

Yrkesaktive innvandrere fra Vietnam jobbet imidlertid i mindre grad innenfor en tjenesteytende næring, 69 prosent, enn det vi ser blant for eksempel de med bakgrunn fra Sri Lanka. 30 prosent jobber innenfor sekundærnæringen, de fleste i industrien.

Næringsfordeling

Sysselsatte kan fordeles etter hvilken næring de arbeider innenfor. Vi benytter her tre hovedkategorier; tjenesteytende næringer, sekundærnæringer og jordbruk, skogbruk og fiske. Kategorien ”Tjenesteytende næring” innebærer arbeid innenfor følgende bransjer: Varehandel, reparasjon av motorvogner, husholdningsvarer og varer til personlig bruk, hotell- og restaurantvirksomhet, transport, lagring og kommunikasjon, finansiell tjenesteyting og forsikring, eiendomsdrift, utleievirksomhet og forretningsmessig tjenesteyting, offentlig administrasjon, forsvar og trygdeordninger underlagt offentlig forvaltning, undervisning, helse- og sosialtjenester, andre sosialtjenester og personlige tjenester, lønnet arbeid i private husholdninger, internasjonale organer og organisasjoner. Kategorien ”Sekundærnæring” innebærer arbeid innenfor bergverksdrift og utvinning, industri, kraft- og vannforsyning, bygge- og anleggsvirksomhet.

Figur 19.17. Yrkesaktive innvandrere fra Vietnam, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4.kvartal 2007. Prosent

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Mellom kommunene varierer det i relativt stor grad hvilke hovednæringer de fra Vietnam jobber innenfor. Oslo og de fleste forstadskommunene (Lørenskog,

Rælingen og Bærum) hadde lavere andel i sekundærnæringen enn snittet, færre enn en av fem var i sekundærnæringen i disse kommunene. Skedsmo har flest yrkesaktive fra Vietnam etter Oslo og Bergen, og skiller seg fra de andre forstads-kommunene med en høyere andel i sekundærnæringen, en av fire. Det samme gjelder de fra Trondheim. I de andre kommunene er andelen vietnamesere i sekundærnæringen høyere enn landssnittet blant vietnamesere. Andelen er særlig høy i Moss, Nedre Eiker, Larvik og Rygge, her arbeidet over halvparten innenfor sekundærnæringen.

19.14. Høy grad av økonomisk selvhjulpenhet i Oslos forstadskommuner

Blant hele befolkningen sett under ett bodde halvparten i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet ved inngangen til 2007 (

Figur 19.18). Det vil si at minst 88 prosent av samlet inntekt bestod av egen opparbeidet inntekt. (Se tekstboks for mer forklaring). Blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre generelt var det mindre vanlig å ha middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet (35 prosent).

Dersom vi kun ser på innvandrere fra Vietnam og deres norskfødte barn, bodde disse noe oftere i husholdninger med middels høy eller høy grad av økonomisk selvhjulpenhet enn snittet for alle innvandrere, 39 prosent. Det var altså noe sjeldnere at vietnamesere bodde i husholdninger hvor en betydelig andel av den samlede inntekten bestod av offentlige overføringer. Tre av ti var i kategorien for lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at nesten halvparten av samlet inntekt består av offentlige overføringer, mot fire av ti blant innvandrere og deres norskfødte barn generelt. Tilsvarende andel blant hele befolkningen var 25 prosent.

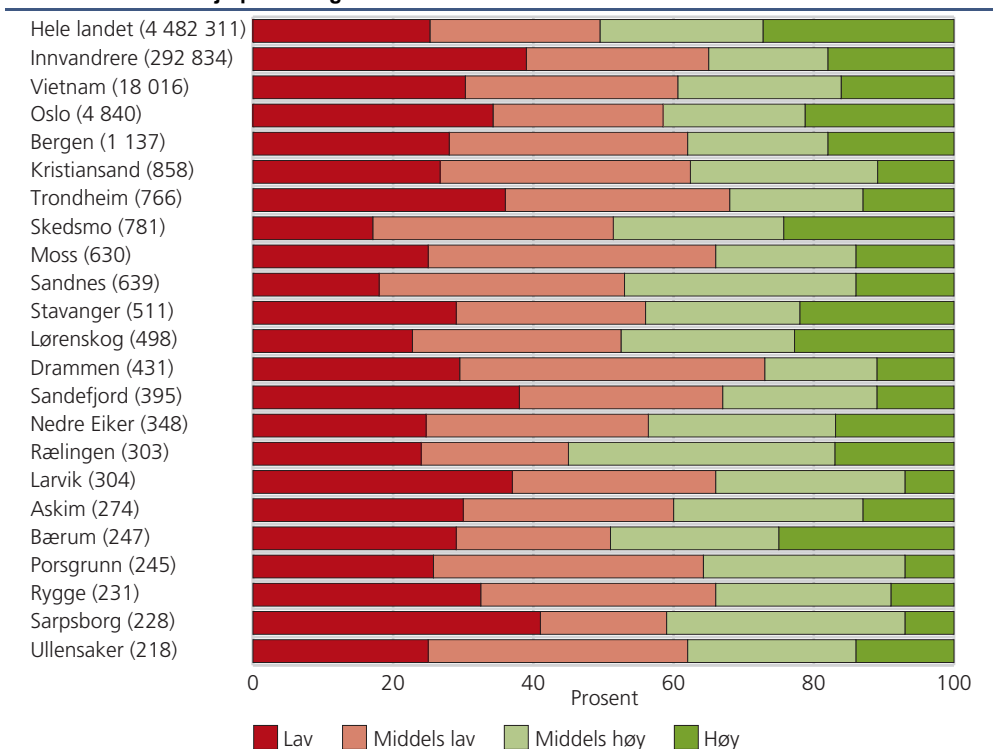
Også de fleste andre eldre flyktninggruppene bor sjeldnere enn snittet for innvandrere i husholdninger med lavest grad av økonomisk selvhjulpenhet, men med noe variasjon seg imellom; 29 prosent av dem fra Bosnia-Hercegovina bor i slike husholdninger, 28 prosent Chile og 24 prosent fra Sri Lanka. De fra Iran skiller seg ut, med 44 prosent.

Økonomisk selvhjulpenhet

Personer som bor i samme husholdning har fått samme grad av økonomisk selvhjulpenhet, siden beregningsgrunnlaget er hele husholdningens inntekt sett under ett. Variabelen ”økonomisk selvhjulpenhet” er andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt. Det vil si at telleren inneholder yrkesinntekt (sykepenge er holdt utenfor), alderspensjon, tjenstepensjon og kapitalinntekt. Nevneren inneholder samlet inntekt, hvilket vil si det samme som telleren, i tillegg til alle offentlige overføringer, både skattepliktige og skattefrie. Eksempler på skattepliktige overføringer er dagpenger ved arbeidsledighet, uførepensjon, sykepenge og introduksjonsstønad for nyankomne innvandrere. Skattefrie overføringer kan være sosialhjelp, barnetrygd, bostøtte og kontantstøtte. For en fullstendig oversikt over hva som inngår i samlet inntekt, se postene i denne tabellen: <http://www.ssb.no/emner/05/01/ifhus/tab-2008-03-07-01.html>. Datagrunnlaget for variabelen økonomisk selvhjulpenhet er per 1.1. 2007.

Figuren som viser grad av økonomisk selvhjulpenhet har fire kategorier. Personer i kategorien ”lav” har lav grad av økonomisk selvhjulpenhet, det vil si at mindre enn 57 prosent av samlet inntekt kommer fra egen inntekt. ”Middels lav” innebærer at 57-87 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. ”Middels høy” innebærer at 88-96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt, mens ”høy” betyr at over 96 prosent av samlet inntekt er fra egen inntekt. Grenseverdiene mellom kategoriene er satt etter kvartilberegning av hele befolkningen. Medianen for hele befolkningen er altså på 88 prosent økonomisk selvhjulpenhet (grensa mellom middels lav og middels høy).

Figur 19.18. Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger, Statistisk sentralbyrå

Blant kommunene med flest personer med bakgrunn fra Vietnam varierer husholdningenes grad av økonomisk selvhjulpenhet lite. I Oslo er gruppen noe mer polarisert enn snittet, vi finner en noe høyere andel i husholdninger med lavest og høyest grad av økonomisk selvhjulpenhet, mens i Bergen og Kristiansand er det en noe høyere andel vietnamesere i de to middels-kategoriene.

Videre utmerker vietnamesere i forstadskommunene rundt Oslo seg ved at en høyere andel bor i husholdninger med middels høy og høy grad av økonomisk selvhjulpethet enn andre kommuner (Skedsmo, Lørenskog, Rælingen og Bærum). Unntaket blant forstadskommunene er Ullensaker, der økonomisk selvhjulpetheten er lavere enn snittet. Nedre Eiker skiller seg også ut med en høyere andel vietnamesere i husholdninger med høy og middels høy grad av økonomisk selvhjulpethet, det samme gjør Sandnes og Stavanger.

Trondheim er blant de kommunene med flest innvandrere fra Vietnam. Innvandrere fra Vietnam og deres norskfødte barn utgjorde den tredje største innvandrergroupe i kommunen ved inngangen til 2008 (etter Tyrkia og Polen).⁴⁴ I Trondheim bor de oftere i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpethet enn snittet for vietnamesere og deres norskfødte barn. Vi finner en høyere andel i husholdninger med lav og middels lav økonomisk selvhjulpethet i Moss, Drammen, Sandefjord, Larvik, Porsgrunn og Rygge.

19.15. Oppsummering

Ved inngangen til 2008 bodde det 19 226 vietnamesiske innvandrere og norskfødte med vietnamesiske innvandrerforeldre i Norge. 77 prosent bodde i de 20 kommunene som belyses i denne rapporten. Innvandrerne fra Vietnam og deres norskfødte barn bor nokså spredt rundt i landet og kun 27 prosent bor i Oslo. I hovedstaden utgjorde vietnameserne og deres barn 0,9 prosent av befolkningen.

Blant alle vietnamesiske innvandrere har 67 prosent bodd i Norge i mer enn 16 år ved inngangen til 2008, mot 26 prosent for innvandrere generelt. For de vietnamesiske innvandrere i Oslo gjaldt dette 66 prosent. Blant de som innvandret fra Vietnam i perioden 1990-2007, kom 66 prosent som flyktninger. 27 prosent kom gjennom familieforening.

Det er særlig i forstadskommunene rundt Oslo vi finner flest vietnamesere sett i forhold til befolkningen, som Skedsmo, Lørenskog og nedre Eiker. Men også i Kristiansand og Askim.

Innvandrere fra Vietnam i alderen 19-24 år var oftere under utdanning enn snittet for alle innvandrere på samme alder, 38 mot 31 prosent. Norskfødte med innvandrerforeldre fra Vietnam utmerker seg ved at en særlig høy andel deltar i utdanningssystemet, hele 58 prosent, og nesten halvparten var under høyere utdanning. Dette er mye høyere enn snittet blant hele befolkningen.

Innvandrere fra Vietnam var i arbeidsstyrken i større grad enn innvandrersnittet (74 mot 70 prosent). Det er særlig en høy andel kvinner fra Vietnam i arbeidsstyrken, som trekker snittet opp for denne gruppen. Men sammenlignet med de andre eldre flyktninggruppene er andel vietnamesere i arbeidsstyrken likevel relativt lav, kun Iran har lavere andel med 68 prosent. Arbeidsledigheten blant de i arbeidsstyrken er også noe lavere for de fra Vietnam enn for innvandrere generelt. Videre er innvandrere fra Vietnam og deres norskfødte barn noe mer økonomisk selvhjulpne enn snittet for innvandrere generelt og deres norskfødte barn.

Vietnamesere i Oslo ligger omtrent på landssnittet både når det gjelder utdanning, andel i arbeidsstyrken, arbeidsledighet og økonomisk selvhjulpethet. De fra Vietnam som er bosatt i forstadskommunene rundt hovedstaden skårer gjennomgående høyt på alle disse indikatorene, særlig gjelder dette de i Skedsmo, Lørenskog og Rælingen.

Det er relativt stor spredning mellom kommunene når det gjelder næringstilknypning blant yrkesaktive innvandrere fra Vietnam. 30 prosent jobber i sekundær-

⁴⁴ <http://www.ssb.no/innvbef/tab-2008-04-29-11.html>

næringen, men i enkelte kommuner gjelder dette over halvparten (Moss, Nedre Eiker, Larvik og Rygge).

Kristiansand er den eneste store kommunen hvor innvandrere fra Vietnam og deres norskfødte barn utgjorde den største gruppa med innvandrere og deres norskfødte barn ved inngangen til 2008. Her var innvandrere fra Vietnam i arbeidsstyrken i større grad enn landssnittet for vietnamesere, både kvinner og menn, og arbeidsledigheten var noe lavere. Grad av økonomisk selvhjulpenhet var imidlertid omtrent som landssnittet.

I Bergen og Trondheim er innvandrere fra Vietnam og deres norskfødte barn den tredje største gruppa av innvandrere og deres norskfødte barn. I Trondheim utmerker de fra Vietnam seg ved at både kvinner og menn er sjeldnere i arbeidsstyrken enn landssnittet for innvandrerkvinner og menn fra Vietnam, arbeidsledigheten var høyere, og det var en særlig høy andel i husholdninger med lav og middels lav grad av økonomisk selvhjulpenhet. I Bergen var også andelen i arbeidsstyrken lavere enn snittet, men arbeidsledigheten var ikke like høy, og det var relativt sett færre i husholdninger med lav og middels lav grad av økonomisk selvhjulpenhet.

20. Oppsummering: sysselsettingen i utvalgte kommuner

Denne rapporten har perspektiver som er en kombinasjon av to tidligere SSB-rapporter. Den ene rapporten beskrev 18 landgrupper, men ikke fordelt på norske kommuner (Henriksen 2007). Den andre beskrev innvandrere som gruppe i 12 norske kommuner og fem bydeler i Oslo, men så i liten grad på de ulike landgruppene levekår i kommunen (Aalandslid 2007)⁴⁵. Aalandslid fant relativt store forskjeller mellom de ulike kommunene hva gjaldt innvandrernes integrering. For eksempel varierte sysselsettingen blant innvandrere fra land i Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa (det vi tidligere kalte ikke-vestlige land) fra 43 prosent i Fredrikstad til 60 prosent i Lørenskog.

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen ”innvandrere” i tabeller og figurer i denne rapporten inkluderer personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Norskfødte med innvandrerforeldre er født i Norge, men har to foreldre som er innvandrere. Norskfødte som har én utenlandsk og én norskfødt forelder regnes ikke blant norskfødte med innvandrerforeldre og er ikke tatt med i denne rapporten.

Den øvrige befolkningen er personer bosatt i Norge som ikke har to utenlandsfødte foreldre.

Flyktninger er de som ifølge Utlendingsdirektoratets flyktningeregister har flyktningstatus og har fått oppholdstillatelse i Norge.

Landbakgrunn. For innvandrere er dette eget fødeland. For norskfødte er dette foreldres eventuelle utenlandske fødeland.

Sysselsatte er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. Vi ser i denne oppsummeringen og i landkapitlene bare på sysselsatte i alderen 25-54 år, mens den ordinære sysselsettingsstatistikken inkluderer personer i alderen 15-74 år.

Som en forklaring på forskjellene i sysselsettingen i de 12 kommunene, viste vi i rapporten til at disse forskjellene kunne skyldes at sammensetningen av innvandrergruppen varierer. Kommuner hvor for eksempel en stor del av innvandrerne tilhører landgrupper med kort botid (for eksempel Somalia eller Irak) vil ha en lavere sysselsetting enn kommuner hvor en større del av innvandrerne har lengre botid, slik eksempelvis de fra Vietnam har (Aalandslid 2007).

I denne rapporten går vi ett skritt videre for nettopp å redusere denne sammensetningseffekten, ved å sammenligne landgruppene sysselsettingsnivå på tvers av kommunene. For eksempel ser vi på hvordan somaliernes sysselsetting varierer fra kommune til kommune. Kapitlene i denne rapporten er delt inn etter innvandrernes landbakgrunn, ikke etter kommuner. Kommunene finner derfor informasjon om sin kommune spredt rundt i rapporten. I Figur 1.1 og Tabell A1 gir vi en oversikt over hvilke kommuner som er med i hvilke landkapittel. Fem kommuner er med i samtlige landkapittel: Oslo Bergen, Bærum, Drammen og Stavanger.

Vi har i dette kapitlet laget en kort oppsummering om sysselsettingsnivået blant innvandrerne i 16 av de 61 kommunene som nevnes i denne rapporten, inkludert de 12 som ble beskrevet i Aalandslid 2007. All informasjon du finner her, er hentet fra andre deler av rapporten. Vi sammenligner en landgruppes sysselsetting i en gitt

⁴⁵ De tolv kommunene var: Fredrikstad, Bærum, Lørenskog, Skedsmo, Oslo, Drammen, Skien, Kristiansand, Sandnes, Stavanger, Bergen og Trondheim.

kommune med landgruppens sysselsetting i hele landet. For eksempel sammenlignes sysselsettingen blant tyrkerne i Trondheim med tyrkernes landsgjennomsnitt. Når vi da skriver at tyrkerne i Trondheim skiller seg ut, er det i forhold til denne gruppens *generelle* sysselsettingsnivå i Norge, ikke nødvendigvis i forhold til andre grupper i *Trondheim*, eller i forhold til gjennomsnittet for *alle* i Trondheim eller i landet. For at kommune skal bli med i sammenligningen av en innvandrergroupes sysselsettingsnivå på tvers av kommuner, må det bo 50 eller flere innvandrere fra et gitt land i alderen 25-54 år i kommunen⁴⁶. Slik unngår vi at tallene blir for mye preget av tilfeldigheter. I landkapitlene er det andel i arbeidsstyrken som er i fokus, hvor sysselsatte og arbeidsledige sees under ett. I dette kapitlet har vi valgt å rendyrke sysselsettingsperspektivet ved å ikke inkludere ledige, fordi sysselsetting er en særlig viktig indikator for innvandreres integrering og dermed av særskilt interesse for kommunene i deres arbeid.

Dersom det er slik at sysselsettingen for de fleste landgruppene er gjennomgående høy i visse kommuner og lav i andre kommuner, kan trekk ved kommunene bidra til å forklare forskjellene. Fremdeles kan imidlertid sammensetningen av de ulike landgruppene variere fra kommune til kommune, blant annet hva gjelder deres botid, innvandringsgrunn, kjønnsbalanse, etc. For eksempel ser vi i kapitlet om Somalia at deres botid varierer fra et gjennomsnitt på 3,5 år i Hamar til 9,4 år i Bærum. Ettersom det generelt sett er en positiv sammenheng mellom botid og sysselsetting, kan vi regne med at sysselsettingen blant somalierne i Hamar er lavere enn i Bærum, dersom alt annet er likt.

I *innledningskapitlet* finner du sammenligninger av de 17 landgruppene som er med i rapporten, blant annet av deres sysselsettingsnivå. Vi viser dessuten til de enkelte *landkapitlene* for mer om hvordan gruppenes størrelse og sammensetning varierer fra kommune til kommune, men tar i dette kapitlet med opplysninger om botid, som er en særlig viktig variabel for å forstå sysselsettingsforskjeller for de fleste grupper.⁴⁷ For arbeidsinnvandrere, som for de fra Polen, spiller botid naturligvis en mindre rolle, ettersom de kommer til Norge nettopp for å arbeide. Også andelen innvandrere i kommunen kan være nyttig bakgrunnsinformasjon. For kommunene vi omtaler i denne oppsummeringen, varierer andelen innvandrere med bakgrunn fra land i Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utgjør av befolkningen fra 20,6 i Oslo til 6,5 prosent i Trondheim (Tabell 20.1).

Tabell 20.1. Andelen innvandrere med bakgrunn fra land i Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utgjør av alle bosatte i kommunen. 1.1.2008

Kommune	Andel	Kommune	Andel	Kommune	Andel	Kommune	Andel
Hele landet	7,3						
Oslo	20,6	Drammen	16,9	Asker	8,1	Fredrikstad	7,9
Bergen	7,4	Skedsmo	13,2	Bærum	8,7	Skien	7,9
Trondheim	6,5	Lørenskog	14,1	Stavanger	9,6	Moss	10,8
Kristiansand	9,3	Ullensaker	8,3	Sandnes	8,3	Sarpsborg	8,6

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Kommunene vil kanskje særlig være interessert i hvilken innvirkning deres integreringsarbeid har på nyere flyktninggruppers integrering. Derfor vil vi her trekke frem sysselsettingen blant nyere flyktninggrupper, særlig Somalia, Irak og Afghanistan, uten at vi kan si i hvilken grad resultatene skyldes kommunens arbeid med integrering eller andre faktorer.

⁴⁶ At vi ikke har tall for en gitt kommune trenger imidlertid ikke bety at det bor færre enn 50 fra en gitt landgruppe i kommunen. I landkapitlene har vi satt en grense på maksimum 20 kommuner for hver landgruppe som beskrives, noe som gjør at noen kommuner hvor det bor flere enn 50 innvandrere faller ut av sammenligningen. Dette er for eksempel tilfelle for Polen.

⁴⁷ Når vi regner ut gjennomsnittlig botid, ser vi imidlertid på alle innvandrere uansett alder, mens sysselsettingstallene gjelder innvandrere i alderen 25-54 år. Det er godt mulig at botiden for innvandrerne i alderen 25-54 år kan være annerledes, trolig kortere, enn botiden for alle innvandrere.

20.1. Oslo, Bergen, Trondheim og Kristiansand – fire store byer

Bergen, Trondheim og Kristiansand er tre store byer som de siste årene har tatt imot relativt mange flyktninger. I tillegg har mange flyktninger flyttet til disse byene, etter først å ha bodd andre steder i Norge (Høydahl 2007). Innvandrere i Oslo preges i større grad enn andre byer av de mer etablerte arbeidsinnvandrerne, som pakistannerne og tyrkerne, og av at mange flyktninger flytter hit fra andre kanter av landet. Oslo bosetter i utgangspunktet relativt sett færre flyktninger (i andel av befolkningen) enn det andre kommuner som bosetter flyktninger gjør. I Oslo bor det så mange flere innvandrere enn i noen andre kommuner at selv om kommunen hvert år bosetter 50 prosent flere flyktninger enn noen annen kommune, så utgjør disse flyktningene bare en liten brøkdel av det totale antallet innvandrere i kommunen.

Tabell 20.2. Antall innvandrere 25-54 år bosatt og andel sysselsatt. 1.1.2008

	Oslo	Bergen	Trondheim	Kristiansand	Hele Norge
Antall bosatt					
Alle 25-54 år	283 706	109 452	74 039	33 459	1 962 973
Afghanistan	750	79	143	54	3 040
Bosnia-Hercegovina	1 270	396	266	233	7 565
Chile	1 055	664	117	325	4 033
Filippinene	2 050	315	157	74	7 134
India	1 638	251	127	---	4 125
Irak	2 895	682	349	237	10 294
Iran	2 962	399	374	171	8 536
Kosovo	894	114	73	231	4 859
Marokko	2 382	109	---	---	3 511
Pakistan	7 343	159	---	76	10 595
Polen	4 576	1 554	670	291	22 387
Russland	1 046	309	250	146	6 776
Sri Lanka	3 468	495	130	---	6 314
Somalia	4 102	322	195	108	8 866
Thailand	978	358	167	93	6 656
Tyrkia	2 653	293	446	93	7 159
Vietnam	2 625	584	414	418	9 358
Andel sysselsatt					
Alle 25-54 år	78	82	82	81	84
Afghanistan	59	48	48	57	56
Bosnia-Hercegovina	77	73	76	75	77
Chile	74	75	79	77	76
Filippinene	69	70	60	73	68
India	70	68	71	---	69
Irak	45	39	48	52	49
Iran	61	64	63	58	62
Kosovo	66	66	60	66	64
Marokko	50	50	---	---	53
Pakistan	54	50	---	45	54
Polen	77	87	80	77	81
Russland	66	66	61	55	65
Sri Lanka	72	70	72	---	73
Somalia	36	44	27	30	38
Thailand	65	66	61	59	66
Tyrkia	55	58	67	55	60
Vietnam	69	68	66	73	70

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

I Aalandslid 2007 havnet Bergen, Trondheim, Oslo og Kristiansand på henholdsvis 6., 7., 8. og 9. plass blant de 12 kommunene vi så på hva gjaldt sysselsetting blant innvandrere med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa. Blant befolkningen i alt ligger sysselsettingen i disse byene like under landsgjennomsnittet for hele befolkningen (84 prosent), mens Oslo ligger 6 prosentpoeng under, mye på grunn av at Oslo-innvandrerne lavere sysselsettingsnivå trekker snittet ned (Tabell 20.2).

I alle disse byene, er det mange landgrupper som har en sysselsetting under landsgjennomsnittet for sine grupper. Sysselsettingen blant Oslos innvandrere ligger på innvandrerne landsgjennomsnitt, mye på grunn av at innvanderandelen er så stor i hovedstaden, og veier tungt i gjennomsnittet. Derfor er det mer

interessant å sammenligne sysselsettingen i Oslo med andre store byer, enn med landsgjennomsnittet.

Tabell 20.3. Gjennomsnittlig botid blant innvandrere (alle aldre). 1.1.2008

	Oslo	Bergen	Trondheim	Kristiansand	Hele Norge
Afghanistan	5,4	4,9	4,3	4,1	4,5
Bosnia-Hercegovina	12,8	11,8	12,5	12,7	12,1
Chile	17,3	18,9	17,6	17,2	17,7
Filippinene	11,2	10,0	8,6	14,2	10,0
India	15,7	14,1	8,8	---	14,9
Irak	8,1	7,3	6,5	6,8	7,0
Iran	13,8	11,6	10,3	11,1	12,2
Kosovo	10,2	8,5	10,3	10,3	10,3
Marokko	17,3	12,1	---	---	16,0
Pakistan	18,6	16,6	---	19,5	18,4
Polen	5,3	3,0	4,6	4,8	4,2
Russland	6,9	5,4	5,3	4,2	5,1
Sri Lanka	13,5	15,6	14,3	---	14,0
Somalia	8,7	5,4	6,4	5,6	6,6
Thailand	8,5	6,6	6,4	7,9	6,7
Tyrkia	15,9	10,6	11,2	15,2	14,6
Vietnam	17,2	18,6	17,3	18	17,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

20.2. Bergen – somaliene har relativt høy sysselsetting

Bergen inngår i sysselsettingstabellen for alle de 17 landgruppene (Tabell 20.2). Av de 17, er sysselsettingen i Bergen lavere enn landsgjennomsnittet for 10 grupper. Dette gjelder Afghanistan, Bosnia-Hercegovina, Chile, India, Irak, Sri Lanka, Tyrkia, Vietnam, Marokko og Pakistan.

Filippinene, Iran, Kosovo, Marokko, Polen, Russland og Somalia skiller seg ut med høyere sysselsetting i Bergen sammenlignet med disse gruppene landsgjennomsnitt, mens Thailand ligger akkurat på landsgjennomsnittet. Polen og Somalia skiller seg mest ut, begge med 6 prosentpoeng høyere sysselsetting i Bergen enn landsgjennomsnittet. Bergens somaliere har endog 1,2 år lavere botid enn somaliernes landsgjennomsnitt. Det er særlig mennene fra Somalia som trekker snittet opp – i Bergen er 59 prosent sysselsatt mot 49 prosent på landsnivå. Kvinnenes sysselsetting ligger 2 prosentpoeng over landsgjennomsnittet for somaliske kvinner (Tabell 15.2).

Bergens irakere og afghanere er de som har størst sysselsettingsgap i forhold til deres landsgjennomsnitt, med henholdsvis 10 og 8 prosentpoeng lavere sysselsetting i Bergen enn i Norge som helhet. Dette er ikke fordi disse gruppene i Bergen har kortere botid, den ligger omtrent på landsgjennomsnittet. Irakerne er for øvrig den nest største gruppa av innvandrere i Bergen mellom 25-54 år, polakkene er størst.

Med andre ord spriker sysselsettingstallene for *nyere flyktninggrupper* i Bergen – mens somaliene ligger over snittet, ligger irakerne og afghanerne under landsgjennomsnittet for disse gruppene.

Trondheim – lav sysselsetting blant somaliere

Trondheim inngår i sysselsettingstabellen for 15 av de 17 gruppene vi her ser på i denne rapporten, alle unntatt Marokko og Pakistan (Tabell 20.2). Sysselsettingen i Trondheim ligger lavere enn landsgjennomsnittet for 11 av de 15 gruppene, men de fleste ligger like under. Bare Chile, India, Iran og Tyrkia har høyere sysselsetting i Trondheim enn gruppene har på landsbasis, men de tre første bare marginalt over landsgjennomsnittet for sin gruppe. Forskjellen er størst for Tyrkia, med 7 prosentpoeng høyere sysselsetting i Trondheim enn landsgjennomsnittet, til tross for at Trondheims tyrkere i snitt har 3,4 års lavere botid enn landsgjennomsnittet for tyrkiske innvandrere.

Trondheims somaliere har hele 11 prosentpoeng lavere sysselsetting enn landsgjennomsnittet for somaliere. Også afghanerne i Trondheim har lavere sysselsetting enn afghanere i hele landet (48 mot 56 prosent), mens irakerne ligger omtrent på snittet. Ingen av disse nyere flyktninggruppene har en gjennomsnittlig botid i Trondheim som skiller seg nevneverdig fra landsgjennomsnittet for disse gruppene.

Kristiansand – mange grupper under landsgjennomsnittet

Kristiansand er med i sysselsettingstabellen for 14 av de 17 gruppene (Tabell 20.2). Bare i landkapitlene for Marokko, India og Sri Lanka er de ikke med, da de er for få (færre enn 50 personer i alderen 25-54 år).

Av de 14 gruppene, er sysselsettingen i Kristiansand lavere enn landsgjennomsnittet for 8 grupper: Bosnia-Hercegovina, Iran, Polen, Russland, Somalia, Pakistan, Thailand og Tyrkia. Mange av disse ligger et godt stykke under landsgjennomsnittet for "sine" land. Afghanistan, Chile, Filippinene, Irak, Kosovo og Vietnam skiller seg ut med høyere sysselsetting i Kristiansand enn gruppenes landsgjennomsnitt, men disse ligger like over landsgjennomsnittet. Filippinene er den gruppen i Kristiansand som skiller seg mest positivt ut, med 5 prosentpoeng høyere sysselsetting enn i landet som helhet, men så har filippinerne i Kristiansand også 4,2 år lenger botid her enn snittet er for filippinerne i hele landet.

Innvandrerne fra Russland og Pakistan har henholdsvis 10 og 9 prosentpoeng lavere sysselsetting i Kristiansand enn disse gruppenes landsgjennomsnitt. Pakistanerne har så vidt lengre botid i Kristiansand enn i landet som helhet, mens russerne har noe lavere. Viktigst for å forklare russernes lave sysselsetting er at sammenlignet med resten av landet er det flere av russerne i Kristiansand som har kommet på grunn av flukt, enn det er i andre kommuner (se kapittel 14).

Vietnamesere er den største innvandrergruppa i Kristiansand, og deres sysselsetting ligger omtrent på landsgjennomsnittet (73 vs. 70 prosent).

For de nyere flyktninggruppene Afghanistan og Irak ligger nivået i Kristiansand omtrent på landsgjennomsnittet både hva gjelder sysselsetting og botid, mens somaliene har 8 prosentpoeng lavere sysselsetting enn landsgjennomsnittet for somaliere, og 1 år kortere gjennomsnittsbotid.

Oslo – på landsgjennomsnittet

Av naturlige grunner ligger sysselsettingen blant Oslos innvandrere nær landsgjennomsnittet, ettersom så mange innvandrere bor i hovedstaden. Særlig gjelder dette pakistanerne og marokkanerne, hvor det store flertallet er bosatt i Oslo (Tabell 20.2).

Også når vi sammenligner de ulike landgruppene med landsgjennomsnittet, ligger de fleste rundt snittet, også de landene som har en relativt liten konsentrasjon i Oslo. Oslos afghanere og tyrkere er de som skiller seg mest fra disse gruppenes landsgjennomsnitt, men heller ikke disse gruppene ligger langt unna nivået i landet som helhet. Afghanerne har 3 prosentpoeng høyere sysselsetting i Oslo enn i landet som helhet, og tyrkerne har 5 prosentpoeng lavere sysselsetting i Oslo. Afghanerne i Oslo har i snitt nær ett år lenger botid enn de har på landsbasis, det samme har tyrkerne. Botiden kan med andre ord ikke forklare særlig mye av den lille forskjellen, i alle fall ikke for Oslos tyrkere.

Sammenligner vi Oslo med Bergen, Kristiansand og Trondheim, kommer det ikke frem noe klart mønster. For nyere flyktninggrupper, som Afghanistan, Somalia og Irak, er Oslos sysselsetting høyest av de fire byene for Afghanistan, nest høyest for Somalia og tredje høyest for Irak.

20.3. Drammen – under landsgjennomsnittet for de fleste grupper

I Aalandslid 2007 havnet Drammen på tredje siste plass av de 12 største innvandrerkommunene hva gjaldt sysselsettingsnivået blant innvandrere med bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa. Er sysselsettingen relativt lav i alle Drammens største innvandregrupper, eller er det noen som peker seg ut?

Drammen inngår i sysselsettingstabellen for alle de 17 landgruppene, og for de fleste av gruppene ligger sysselsettingsnivået like rundt landsgjennomsnittet (Tabell 20.4). De gruppene som i Drammen ligger *over* landsgjennomsnittet er Bosnia-Hercegovina, Chile, India, Irak, Kosovo, Marokko, Sri Lanka, Somalia og Vietnam, mens Drammens polakker ligger akkurat på snittet. Den lille gruppa av 52 chilenerne har i Drammen hele 12 prosentpoeng forskjell til Chiles nivå for hele landet, og i snitt 1,2 år lenger botid. Iranerne har på sin side 9 prosentpoeng lavere sysselsetting i Drammen enn i landet som helhet. Disse har 1,2 år kortere botid i Drammen enn landsgjennomsnittet for iranere.

Tyrkerne utgjør den desidert største innvandregruppa i Drammen. Disse har 4 prosentpoeng lavere sysselsetting enn landsgjennomsnittet, til tross for 5,1 år lenger gjennomsnittlig botid.

Sysselsettingen blant *nyere flyktninggrupper* er som nevnt noe over landsgjennomsnittet for Irak og Somalia (5 prosentpoeng over), mens afghanerne i Drammen ligger på Afghanistans landsgjennomsnitt. Disse flyktninggruppene botid i Drammen skiller seg ikke nevneverdig fra deres respektive landsgjennomsnitt.

For alle bosatte i Drammen i alderen 25-54 år, ligger sysselsettingsnivået 5 prosentpoeng under landsgjennomsnittet. Som for Oslo, vil Drammens relativt store innvandrerbefolkning trekke sysselsettingsgjennomsnittet for hele befolkningen ned. I Drammen utgjør innvandrere fra land i Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa 17 prosent av kommunens befolkning.

Tabell 20.4. Gjennomsnittlig botid, antall innvandrere 25-54 år bosatt og andel sysselsatt. 1.1.2008

	Antall bosatt (25-54 år)		Andel sysselsatt (25-54 år)		Gjennomsnittlig botid (alle aldre)	
	Drammen	Hele Norge	Drammen	Hele Norge	Drammen	Hele Norge
Alle 25-54 år	25 657	1 962 973	79	84		
Afghanistan	116	3 040	55	56	5,3	4,5
Bosnia-Hercegovina	258	7 565	79	77	12,3	12,1
Chile	52	4 033	88	76	18,9	17,7
Filippinene	76	7 134	66	68	9,6	10
India	243	4 125	70	69	19,2	14,9
Irak	377	10 294	54	49	6,7	7
Iran	208	8 536	53	62	11	12,2
Kosovo	268	4 859	66	64	10,3	10,3
Marokko	66	3 511	55	53	14,8	16
Pakistan	311	10 595	53	54	17,5	18,4
Polen	376	22 387	81	81	4,2	4,2
Russland	87	6 776	61	65	6,1	5,1
Sri Lanka	105	6 314	76	73	14,5	14
Somalia	173	8 866	43	38	6	6,6
Thailand	124	6 656	62	66	8,2	6,7
Tyrkia	899	7 159	56	60	19,7	14,6
Vietnam	199	9 358	71	70	19,3	17,5

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

20.4. Skedsmo, Lørenskog og Ullensaker – relativt høy sysselsetting

Skedsmo, Lørenskog og Ullensaker ligger alle i Akershus, nord for Oslo. Dette er kommuner som har hatt relativt stor innflytting av innvandrere, både direkte fra utlandet og fra andre byer i Norge. I Aalandslid 2007 så vi at Lørenskog lå øverst når vi sammenlignet sysselsettingsnivået blant innvandrere fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa i de 12 mest innvandrertette kommunene, mens Skedsmo havnet omtrent på midten (Ullensaker var ikke med i sammenligningen). Sysselsettingsnivået blant befolkningen i alt i disse kommunene er omtrent på gjennomsnittet for hele landet (Tabell 20.5).

For Ullensaker kommune har vi sysselsettingstall for bare fire grupper (Filippinene, Pakistan, Thailand og Vietnam). Vi skal derfor ikke kommentere tallene mer enn å konstatere at sysselsettingen i disse gruppene følger mønsteret til Skedsmo og Lørenskog – sysselsettingen er relativt høyt i Ullensaker sammenlignet med landsgjennomsnittet for gruppene.

Som vi skal se, har nær alle landgruppene høyere sysselsetting i de tre kommunene enn landsgjennomsnittet for landgruppene. Det er for få i alderen 25-54 år blant de nyere flyktninggruppene i disse kommunene til at vi kan si så mye om disse. I kapittelet om Afghanistan og Irak omtales kun Skedsmo av disse tre kommunene, mens ingen av kommunene inngår i kapittelet om Somalia. De største flyktninggruppene er i disse tre kommunene først og fremst representert ved de mer etablerte flyktninggruppene Vietnam, Sri Lanka og Iran, og i noen grad Bosnia og Kosovo.

Tabell 20.5. Antall innvandrere 25-54 år bosatt og andel sysselsatt. 1.1.2008

	Skedsmo	Lørenskog	Ullensaker	Hele Norge
Antall bosatt				
Alle 25-54 år	20 213	13 723	12 372	1 962 973
Afghanistan	147	---	---	3 040
Bosnia-Hercegovina	64	---	---	7 565
Filippinene	55	72	59	7 134
India	74	95	---	4 125
Irak	217	---	---	10 294
Iran	284	187	---	8 536
Kosovo	69	64	---	4 859
Pakistan	251	293	134	10 595
Polen	283	223	---	22 387
Russland	62	---	---	6 776
Sri Lanka	146	197	---	6 314
Thailand	82	---	62	6 656
Tyrkia	120	118	---	7 159
Vietnam	424	275	107	9 358
Andel sysselsatt				
Alle 25-54 år	84	85	82	84
Afghanistan	43	---	---	56
Bosnia-Hercegovina	77	---	---	77
Filippinene	69	79	73	68
India	80	82	---	69
Irak	54	---	---	49
Iran	65	60	---	62
Kosovo	72	64	---	64
Pakistan	58	57	56	54
Polen	79	88	---	81
Russland	61	---	---	65
Sri Lanka	83	82	---	73
Thailand	66	---	76	66
Tyrkia	60	62	---	60
Vietnam	79	77	76	70

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 20.6. Gjennomsnittlig botid blant innvandrere (alle aldre). 1.1.2008

	Skedsmo	Lørenskog	Ullensaker	Hele Norge
Afghanistan	7,2	---	---	4,5
Bosnia-Hercegovina	12,7	---	---	12,1
Filippinene	9,5	11,8	7,5	10
India	19,2	17,2	---	14,9
Irak	6,3	---	---	7
Iran	10,6	13,3	---	12,2
Kosovo	9,2	9,2	---	10,3
Pakistan	18,6	19,8	17	18,4
Polen	4,5	3,9	---	4,2
Russland	5,9	---	---	5,1
Sri Lanka	16	14,1	---	14
Thailand	7,3	---	7,7	6,7
Tyrkia	13,2	17,2	---	14,6
Vietnam	18,5	18,8	19,1	17,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Skedsmo – indere og srilankere med høy sysselsetting

Skedsmo inngår i sysselsettingstabellen for 14 av de 17 landgruppene (Tabell 20.5). Bare innvandrere fra Chile, Marokko og Somalia er for få.

Av de 14 gruppene, er sysselsettingen i Skedsmo høyere enn landsgjennomsnittet for 8 grupper, mens Bosnia, Thailand og Tyrkia ligger på landsgjennomsnittet for sine grupper. Afghanistan, Polen og Russland har lavere sysselsetting i Skedsmo enn gruppenes landsgjennomsnitt. Afghanistan skiller seg mest ut, med hele 13 prosentpoeng lavere sysselsetting i Skedsmo enn landsgjennomsnittet for afghanere, og særlig er det afghanske menn i Skedsmo som har lav sysselsetting (Tabell 3.2). Dette til tross for at botiden blant afghanerne i Skedsmo er høyere enn landsgjennomsnittet (7,2 mot 4,5 år gjennomsnittlig botid). Vi vet at afghanske menn er av dem som i størst grad kommer ut i jobb når de har fullført introduksjonsprogram (Mathisen 2008). Det kan tenkes at afghanerne som kom før introduksjonsordningen ble innført har hatt større problemer med å få innpass på arbeidsmarkedet enn de som har vært gjennom programmet.

Inderne og srilankeserne i Skedsmo skiller seg mest ut, med henholdsvis 11 og 10 prosentpoeng høyere sysselsetting her enn gruppenes gjennomsnitt i landet som helhet. Begge gruppene, særlig inderne, har lenger botid i Skedsmo enn i landet for øvrig.

Vietnameserne er den største gruppa i Skedsmo i alderen 25-54 år, og deres sysselsetting ligger 9 prosentpoeng over vietnamesernes landsgjennomsnitt, til tross for at de bare har ett år lenger botid enn landsgjennomsnittet for Vietnam.

Også i Skedsmo er det bosatt relativt få fra Somalia, mens afghanerne i Skedsmo som nevnt har lav sysselsetting. Skedsmos irakere har et sysselsettingsnivå 5 prosentpoeng over irakernes landsgjennomsnitt, samtidig som de har noe lavere botid.

Lørenskog – relativt høy sysselsetting i de fleste grupper

Lørenskog inngår i sysselsettingstabellen for 9 av de 17 landgruppene (Tabell 20.5). Det gjelder Filippinene, India, Iran, Kosovo, Pakistan, Polen, Sri Lanka, Tyrkia og Vietnam. For alle disse gruppene er sysselsettingen høyere i Lørenskog enn det er for de respektive gruppene i landet som helhet, unntatt Iran, som ligger 2 prosentpoeng under.

Mest skiller de 95 inderne og de 72 filippinerne i Lørenskog seg ut, med henholdsvis 13 og 11 prosentpoeng høyere sysselsetting enn disse gruppenes landsgjennomsnitt. Både inderne og filippinerne har i Lørenskog noe høyere gjennomsnittlig botid enn gruppene har i landet som helhet. At filippinerne har såpass høy sysselsetting i forhold til landet som helhet skyldes også at det trolig er færre au-pairer blant kvinnene fra Filippinene i Lørenskog enn i for eksempel Bærum og Asker. De færreste au-pairer er registrert sysselsatte.

De største gruppene i Lørenskog er de fra Pakistan og Vietnam (nær 300 bosatt fra hver gruppe), som har en sysselsetting på henholdsvis 3 og 7 prosentpoeng over landsgjennomsnittet.

Som for Asker og Bærum, kan det generelle flyttemønsteret i hovedstadsregionen bidra til å forklare den relativt høye sysselsettingen i kommunen. Mange flytter ut av hovedstaden etter en tid, ofte når de får behov for mer plass og/eller har råd til å oppgradere boligen. I likhet med befolkningen for øvrig, har mange innvandrere, særlig fra Afrika og Asia, flyttet fra Oslo til Lørenskog (Blom 2006). Med andre ord er mange som bosetter seg i kommunen ikke nykommere i landet, og de har gjerne økonomisk romslighet nok til å flytte fra ei blokk i byen til en større bolig i Lørenskog. Vi ser av Tabell 20.6 at den gjennomsnittlige botiden er lengre i Lørenskog enn i landet som helhet for mange grupper. For eksempel har tyrkere i snitt 2,4 år lengre botid i Lørenskog enn i landet som helhet, og inderne i Lørenskog har i snitt 2,3 år lengre botid enn landsgjennomsnittet.

I Lørenskog er det bosatt færre enn 50 i alderen 25-54 år fra de nyere flyktningsgruppene, Irak, Somalia og Afghanistan, derfor kommenterer vi ikke disse gruppens sysselsetting i Lørenskog.

20.5. Asker og Bærum – hit flytter ”velintegre” innvandrere

I Aalandslid (2007) konkluderte vi med at Bærum kommune lå i toppen hva gjaldt sysselsetting blant innvandrere fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa i de 12 utvalgte kommunene, bare slått av Lørenskog. Asker kommune var ikke blant de 12 kommunene vi beskrev i Aalandslid 2007, men også i denne kommunen er sysselsettingen blant innvandrere relativt høy, nær like høy som i Bærum. Hvordan er bildet om vi sammenligner sysselsettingen for innvandrere fra de utvalgte landene?

Bærum inngår i sysselsettingstabellen for alle de 17 landgruppene (Tabell 20.7). Asker inngår i sysselsettingstabellen for 9 av de 17 landgruppene, i dem om India, Bosnia, Filippinene, Kosovo, Polen, Pakistan, Somalia, Russland og Iran.

Tabell 20.7. Antall innvandrere 25-54 år bosatt og andel sysselsatt. 1.1.2008

Antall bosatt	Antall bosatt 25-54 år			Andel sysselsatt		
	Asker	Bærum	Hele Norge	Asker	Bærum	Hele Norge
Alle 25-54 år	18 457	38 092	1 962 973	84	85	84
Afghanistan	--	138	3 040	--	51	56
Bosnia-Hercegovina	93	159	7 565	89	82	77
Chile	--	88	4 033	--	77	76
Filippinene	104	346	7 134	38	46	68
India	103	159	4 125	65	62	69
Irak	--	271	10 294	--	65	49
Iran	145	443	8 536	67	67	62
Kosovo	85	69	4 859	69	67	64
Marokko	--	59	3 511	--	69	53
Pakistan	134	268	10 595	56	63	54
Polen	531	1043	22 387	77	75	81
Russland	72	198	6 776	71	69	65
Sri Lanka	--	142	6 314	--	82	73
Somalia	137	138	8 866	51	52	38
Thailand	--	90	6 656	--	63	66
Tyrkia	--	91	7 159	--	75	60
Vietnam	--	134	9 358	--	71	70

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 20.8. Gjennomsnittlig botid blant innvandrere (alle aldre). 1.1.2008

	Asker	Bærum	Hele Norge
Afghanistan	--	5,7	4,5
Bosnia-Hercegovina	12,5	12,5	12,1
Chile	--	19,5	17,7
Filippinene	4,7	5,2	10,0
India	14,9	11,6	14,9
Irak	--	7,7	7,0
Iran	13,0	13,1	12,2
Kosovo	8,1	8,7	10,3
Marokko	--	16,2	16,0
Pakistan	16,8	18,7	18,4
Polen	2,7	3,4	4,2
Russland	5,8	5,5	5,1
Sri Lanka	--	13,4	14,0
Somalia	7,6	9,1	6,6
Thailand	--	9,7	6,7
Tyrkia	--	19,7	14,6
Vietnam	--	17,9	17,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

For Bærum kommune er sysselsettingen på eller over landsgjennomsnittet for 12 av de 17 gruppene. Bare for Afghanistan, Filippinene, India, Polen og Thailand, ligger Bærum under gjennomsnittet. De fra Irak, Tyrkia, Somalia og den lille gruppa fra Marokko (59 bosatte) har hele 14-16 prosentpoeng høyere sysselsetting i Bærum sammenlignet med disse gruppenes landsgjennomsnitt. Også pakistanerne og srilankeserne i Bærum har relativt høy sysselsetting, 9 prosentpoeng over landsgjennomsnittet for sine grupper, til tross for at de ikke har lenger botid i Bærum.

For Asker er sysselsettingen på eller høyere enn landsgjennomsnittet for seks av de ni landene. Somalierne og bosnierne skiller seg mest ut i forhold til landsgjennomsnittet, med henholdsvis 13 og 12 prosentpoeng høyere sysselsetting i Asker. Sysselsettingen blant inderne, polakkene og filippinerne er imidlertid lavere enn landsgjennomsnittet. At filippinerne i disse kommunene har så lav sysselsetting, skyldes at mange er kvinner som kommer som au-pairer uten å være registrert sysselsatt.

På samme måte som for Skedsmo, Lørenskog og Ullensaker, kan vi forstå innvandrernes sysselsetting i Asker og Bærum i lys av de generelle flyttemønstrene i hovedstadsregionen. Familiesituasjon og behov for større boliger gjør at mange flytter ut av Oslo, og noen flytter til Asker og Bærum. Boligprisene i disse kommunene er såpass høye at innvandrernes inntekts- og sysselsettingsgrad naturlig vil være høyere enn for eksempel i Groruddalen eller Fredrikstad, hvor det er rimeligere å bo. Når Bærum og Asker kommer så godt ut, så henger dette altså ikke *bare* sammen med integreringsarbeidet som gjøres i kommunene, men også med et selektivt flyttemønster. Blant hele befolkningen ligger sysselsettingen i Asker og Bærum på landsgjennomsnittet.

For de *nyere flyktninggruppene* Somalia og Irak er sysselsettingen høyere i Bærum og Asker enn landsgjennomsnittet, for noen grupper langt høyere. For eksempel er sysselsettingen blant somalierne bosatt i Bærum hele 14 prosentpoeng høyere enn landsgjennomsnittet. Her forklarer flyktningenes botid noe. Mange av disse har flyttet til Bærum og Asker fra andre kommuner, og har lang botid i Norge. Somalierne har for eksempel i snitt 2,5 år lenger botid i Bærum enn somaliernes landsgjennomsnitt. Afghanerne i Bærum ligger på sin side noe under afghanernes landsgjennomsnitt, selv om de har høyere botid i Bærum.

20.6. Stavanger og Sandnes – høy sysselsetting blant flyktninger fra Balkan

Stavanger og Sandnes er to andre kommuner hvor sysselsettingen blant innvandrere fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa var høy blant de 12

kommunene som ble satt under lupen i Aalandslid 2007, bare slått av Lørenskog og Bærum. Hvordan ligger kommunene an om vi ser på de enkelte landgruppene?

Stavanger inngår i sysselsettingstabellen for alle de 17 landgruppene, mens Sandnes er for 13 av 17 land, ikke Afghanistan, Chile, Marokko og Somalia (Tabell 20.9).

Tabell 20.9. Antall innvandrere 25-54 år bosatt og andel sysselsatt 1.1.2008

Antall bosatt	Antall bosatt 25-54 år			Andel sysselsatt		
	Stavanger	Sandnes	Hele Norge	Stavanger	Sandnes	Hele Norge
Alle 25-54 år	45 544	22 843	1 962 973	83	83	84
Afghanistan	60	--	3 040	70	--	56
Bosnia-Hercegovina	241	141	7 565	83	84	77
Chile	143	--	4 033	76	--	76
Filippinene	175	85	7 134	70	71	68
India	246	51	4 125	65	57	69
Irak	161	144	10 294	52	60	49
Iran	311	100	8 536	69	70	62
Kosovo	131	105	4 859	73	84	64
Marokko	64	--	3 511	55	--	53
Pakistan	185	104	10 595	50	49	54
Polen	943	415	22 387	81	86	81
Russland	223	131	6 776	63	69	65
Sri Lanka	107	112	6 314	76	71	73
Somalia	257	--	8 866	46	--	38
Thailand	214	119	6 656	71	69	66
Tyrkia	520	89	7 159	68	76	60
Vietnam	261	330	9 358	67	75	70

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

For 11 av de 17 gruppene er sysselsettingen høyere i Stavanger enn landsgjennomsnittet, mens den er lik for polakkene og chilenerne. De fra Somalia, Tyrkia og Kosovo har alle 8-9 prosentpoeng høyere sysselsetting enn gruppens landsgjennomsnitt. Innvanderne fra India, Pakistan, Russland og Vietnam har imidlertid noe lavere sysselsetting i Stavanger enn landsgjennomsnittet.

10 av de 13 gruppene har høyere sysselsetting i Sandnes enn landsgjennomsnittet. Også i Sandnes skiller tyrkerne seg ut, med 16 prosentpoeng høyere sysselsetting enn landsgjennomsnittet, mens somaliene i Sandnes utgjør ei for lita gruppe til å bli med i sammenligningen.

Tabell 20.10. Gjennomsnittlig botid blant innvandrere (alle aldre) 1.1.2008

	Stavanger	Sandnes	Hele Norge
Afghanistan	4,6	4,3	4,5
Bosnia-Hercegovina	12,2	12,1	12,1
Chile	17	--	17,7
Filippinene	7,9	9,4	10
India	3,7	6,5	14,9
Irak	8	7,6	7
Iran	12,8	12,5	12,2
Kosovo	10,1	8,6	10,3
Marokko	14,8	10,8	16
Pakistan	20	19,6	18,4
Polen	3,8	3,5	4,2
Russland	4,6	4,5	5,1
Sri Lanka	16,2	15,1	14
Somalia	7,9	--	6,6
Thailand	8,2	7,7	6,7
Tyrkia	13,7	11,4	14,6
Vietnam	18,4	17	17,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Flyktninger fra Balkan skiller seg svært positivt ut i forhold til gjennomsnittet, Kosovo med hele 20 prosentpoeng høyere sysselsetting i Sandnes enn landsgjennomsnittet og Bosnia med 7 prosentpoeng høyere sysselsetting. I Stavanger skiller de seg også ut – med henholdsvis 7 og 6 prosentpoeng høyere sysselsetting enn i hele landet.

I Sandnes er det bare innvandrene fra Pakistan, Sri Lanka og India som har lavere sysselsetting enn disse gruppenes landsgjennomsnitt. Sistnevnte gruppe er imidlertid liten, med bare 51 bosatte. Når inderne kommer lavt ut både i Stavanger og Sandnes, henger det sammen med at mange indiske mannlige arbeidsinnvandrere ganske nylig har flyttet til disse kommunene, mens familien/ektefellene har kommet etter hvert og ennå ikke kommet i jobb. Som vi ser i kapittel 7, har svært mange indere i disse kommunene 0-2 års botid, og sysselsettingen blant menn fra India er i Stavanger hele 82 prosent mot bare 22 prosent blant kvinnene, som altså har kortere botid.

Sysselsettingen i de andre nyere flyktninggruppene, irakere, somaliere og afghanere, ligger stort sett også litt høyere i disse kommunene enn i landet for øvrig. Det gjelder afghanerne og somaliene i Stavanger (Sandnes inngår ikke sysselsettingstabellen for disse landgruppene, da det bor ikke mange nok fra disse landene i denne kommunen), mens irakerne ligger så vidt over i Stavanger og langt over i Sandnes.

Det er ikke slik at botiden blant gruppene som skiller seg ut med høyere sysselsetting er høyere enn landsgjennomsnittet, verken for de fra Kosovo eller Bosnia. Somaliene i Stavanger har imidlertid i gjennomsnitt en noe lengre botid i Stavanger enn landsgjennomsnittet (henholdsvis 7,9 og 6,6 år). At sysselsettingen blant innvandrene i Sandnes og Stavanger er så høy, kan blant annet skyldes det fordelaktige "oljesmurte" arbeidsmarkedet i området, men i hele befolkningen i alderen 25-54 var sysselsettingen ikke høyere enn landsgjennomsnittet.

20.7. Skien, Fredrikstad, Moss og Sarpsborg – lav sysselsetting

I Aalandslid 2007 så vi at sysselsettingen blant innvandrere fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa var lav i Fredrikstad – lavest av de 12 kommunene. Her skal vi se at sysselsettingen er lav i Fredrikstad, og i to andre kommuner i Østfold, Moss og Sarpsborg, også om vi ser på de enkelte landgruppene. Vi legger til Skien sammen med disse kommunene, da kommunen har mye til felles med Østfolds-kommunene. Alle er gamle industrikommuner hvor sysselsettingen har vært lavere enn landsgjennomsnittet de siste årene - samtlige kommuner hadde 3 prosentpoeng lavere sysselsetting enn landsgjennomsnittet for alle i alderen 25-54 år ved inngangen til 2008.

Fredrikstad er med i sysselsettingsdelen for 10 av rapportens 17 landbeskrivelser, ikke i kapitlene om Afghanistan, Chile, Russland, Sri Lanka og Vietnam, Marokko og Pakistan (Tabell 20.11). Skien inngår også i sysselsettingstabellen for 10 av de 17 landgruppene, og ikke i kapitlene om Polen, India, Pakistan, Marokko, Sri Lanka, Afghanistan og Vietnam. Moss og Sarpsborg er med i færre, se tabellen.

Sysselsettingen blant innvandrere ligger *lavere* enn landsgjennomsnittet for alle gruppene i Fredrikstad, unntatt India og Filippinene (som ligger på snittet). Også i Moss og Sarpsborg er sysselsettingen relativt lav for en rekke grupper. For noen grupper er avstanden til landsgjennomsnittet svært stor. For eksempel peker iranerne seg ut i de tre Østfolds-kommunene, med henholdsvis 16, 16 og 10 prosentpoeng lavere sysselsetting enn landsgjennomsnittet for iranere. Også somaliene har svært lav sysselsetting i Fredrikstad, Moss og Sarpsborg, med henholdsvis 18, 14 og 5 prosentpoeng under somaliernes landsgjennomsnitt. Irakerne – en annen relativt ny flyktninggruppe – skiller seg derimot ikke ut fra landsgjennomsnittet i Fredrikstad og Sarpsborg.

Tabell 20.11. Antall innvandrere 25-54 år bosatt og andel sysselsatt. 1.1.2008

	Fredrikstad	Skien	Moss	Sarpsborg	Hele Norge
Antall bosatt					
Alle 25-54 år	23 754	16 459	9 633	16 846	1 646 980
Bosnia-Hercegovina	249	99	--	329	7 565
Chile	--	83	--	--	4 033
Filippinene	81	51	--	78	7 134
India	54	--	--	--	4 125
Irak	508	195	--	260	10 294
Iran	175	123	81	98	8 536
Kosovo	227	119	--	195	4 859
Pakistan	--	--	123	--	10 595
Polen	243	--	--	336	22 387
Russland	--	50	53	--	6 776
Somalia	205	174	82	61	8 866
Thailand	78	71	--	67	6 656
Tyrkia	55	69	138	--	7 159
Vietnam	--	--	305	121	9 358
Andel sysselsatt					
Alle 25-54 år	80	80	80	80	83
Bosnia-Hercegovina	69	67	--	66	77
Chile	--	67	--	--	76
Filippinene	68	63	--	69	68
India	76	--	--	--	69
Irak	48	39	--	48	49
Iran	46	64	46	52	62
Kosovo	51	58	--	57	64
Pakistan	--	--	49	--	54
Polen	76	--	--	80	81
Russland	--	60	70	--	65
Somalia	20	28	24	33	38
Thailand	64	75	--	70	66
Tyrkia	49	52	48	--	60
Vietnam	--	--	71	72	70

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 20.12. Gjennomsnittlig botid blant innvandrere (alle aldre) 1.1.2008

	Fredrikstad	Skien	Moss	Sarpsborg	Hele Norge
Bosnia-Hercegovina	12,6	11,3	--	11,2	12,1
Chile	--	19,3	--	--	17,7
Filippinene	13,5	7,3	--	12,6	10
India	19,6	--	--	--	14,9
Irak	6,4	6,9	--	7,3	7
Iran	9,8	12,1	10,9	10,5	12,2
Kosovo	9,2	10,7	--	9,1	10,3
Pakistan	--	--	20,7	--	18,4
Polen	6,1	--	--	4,8	4,2
Russland	--	5,9	5,8	--	5,1
Somalia	5,7	7,6	4,4	4,6	6,6
Thailand	5,4	7	--	4,2	6,7
Tyrkia	9,7	13,8	18,3	--	14,6
Vietnam	--	--	18,3	15,8	17,5

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Noen av disse gruppene har litt lavere gjennomsnittlig botid i Østfolds-kommunene enn i landet som helhet. Likevel må vi trolig ty til andre forklaringer enn kortere botid. Vi vet at mange innvandrere har bodd andre steder i landet før de flyttet til Østfold. I tillegg til Oslo er Fredrikstad den kommunen hvor det har kommet flyttende flest flyktninger fra andre kommuner, såkalte sekundærflyttere. Høydahl (2007) finner at Østfold skiller seg ut ved at de flyktningene som har flyttet til fylket er mindre økonomisk selvhjulpne (definert som andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt, se definisjoner på side 13) enn flyktningene som opprinnelig bor i fylket. Tilflytterne mottar også mer sosialhjelp enn de bofaste i fylket. Dersom det er en spesiell type flyktninger som flytter til disse Østfolds-kommunene kan det bidra til å forklare de lave sysselsettingstallene.

I Skien er det bare to grupper som ligger over landsgjennomsnittet; Thailand og Iran (henholdsvis 9 og 2 prosentpoeng). Flere grupper skiller seg ut med 9-10 prosentpoeng lavere sysselsetting enn gruppenes landsgjennomsnitt, som Chile, Bosnia, Irak og Somalia. Irakerne og somalierne er de to største gruppene i kommunen. Det bor for få fra Afghanistan til at vi kan gi sysselsettingstall for denne gruppen.

20.8. Konklusjon – Vet vi nå mer om kommunenes evne til integrering i arbeidsmarkedet?

I Aalandslids rapport fra 2007, så vi hvordan sysselsettingsnivået blant innvandrere fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa varierte fra kommune til kommune, men vi viste til at disse forskjellene kunne skyldes at sammensetningen av innvandrergruppen varierer. Kommuner hvor det bor mange nyankomne flyktninger vil naturligvis ha lavere gjennomsnittlig sysselsetting i innvandrergruppa som helhet enn kommuner hvor det bor mange arbeidsinnvandrere. Et mål med denne rapporten var å redusere denne ”sammensetningseffekten” og komme nærmere et svar på hvilken betydning trekk ved kommunene har for innvandrernes integrering på arbeidsmarkedet.

Slike sammensetningseffekter får vi redusert når vi sammenligner landgrupper på tvers av kommuner, men sammensetningseffektene blir ikke eliminert. Det er for eksempel ikke slik at innvandrerne fra Russland er like mht innvandringsgrunn, botid, etc., i alle kommuner. I Sør-Norge har innvandrere fra Russland i langt større grad flyktningbakgrunn fra Tsjetsjenia enn i Nord-Norge. I Nord-Norge har russiske innvandrere i større grad kommet for å studere, og mange russiske kvinner kommer for å gifte seg med menn uten innvandringsbakgrunn (se kapittel 14). Dette vil helt klart påvirke russernes ulik tilpasning i de ulike kommunene.

Derfor kan vi ikke si at de forskjeller vi her finner utelukkende skyldes trekk ved kommunene, eller mer spesifikt: kommunenes integreringsarbeid. Likevel er det for enkelte kommuner gjennomgående at sysselsettingen i de enkelte landgruppene er høyere enn landsgjennomsnittet for gruppene. I Sandnes, Stavanger og Akershus-kommunene nord og vest for Oslo er sysselsettingen i de 17 gruppene gjennomgående høyere enn landsgjennomsnittet, mens Østfolds-kommunene og Skien kommer relativt dårlig ut. Vi har pekt på flere grunner til disse forskjellene. Til dels er det generelle arbeidsmarkedet bedre og sysselsettingsnivået noe høyere i noen av de kommunene som kommer best ut sammenlignet med kommunene som kommer dårligst ut. Ingenting er bedre for innvandrernes integrering enn et fordelaktig arbeidsmarked. Samtidig varierer boligpriser og kostnader ved å etablere seg i kommunene betydning. Vi vet for eksempel at mange innvandrere flytter ut av Oslo og til kommuner som Lørenskog, Asker og Bærum, mange fordi de får bedre råd med tiden. Boligprisene, særlig i Asker og Bærum, gjør at det til en viss grad er spesielle innvandrergrupper som flytter hit; grovt sagt de som har jobb og har råd.

Videre vet vi at også flyktningene som flytter til Østfold skiller seg ut, men på en annen måte enn de som flytter til Akershus-kommunene: Flyktningene som har flyttet til fylket er mindre økonomisk selvhjulpne (definert som andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt, se definisjoner på side 13) enn flyktningene som opprinnelig bor i fylket. Dette kan bidra til å forklare flyktninggruppens lave sysselsetting i fylket. Tilflytterne mottar også mer sosialhjelp enn de bofaste flyktningene i fylket

Til sist skal vi ikke se bort fra at integreringsarbeidet som gjøres i kommunene har en innvirkning på innvandrernes, og særlig flyktningenes, integrering i arbeidsmarkedet. Dette er kanskje integreringsmyndighetene og kommunene selv de beste til å vurdere.

21. Sysselsettingsnivået i ulike kommunetyper

Sysselsettingsnivået varierer fra kommune til kommune, både blant innvandrere spesielt og i befolkningen generelt. Disse forskjellene skyldes delvis trekk ved kommunene, som at arbeidsmarkedet og næringsgrunnlaget i kommunene er forskjellig, delvis at befolkningssammensetningen i kommunene varierer. For eksempel vil færre være i arbeid i kommuner hvor det er mange pensjonister enn i kommuner hvor befolkningen er yngre, dersom alt annet er likt. Vi skal her se nærmere på hvordan sysselsettingsnivået blant innvandrere og befolkningen i alt varierer etter ulike aggregerte dimensjoner: landsdel, sentralitet og klassifiseringer av kommuner etter innbyggertall, antall innvandrere og andel innvandrere i kommunen.

Definisjoner og begreper

Innvandrere er personer som en eller annen gang har innvandret til Norge. Gruppen "innvandrere" i tabeller og figurer inkluderer i denne rapporten personer fra landene i *Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15 (medlemslandene i perioden 1994-2003) og Norden*. Det vil si at land som Polen, Romania og de baltiske landene er tatt med.

Sysselsatte er personer med inntektsgivende arbeid, enten som lønnstakere eller som selvstendig næringsdrivende. Vi inkluderer sysselsatte i alderen 15-74 år. I den øvrige rapporten er aldersspennet mindre; 25-54 år. I landkapitlene er det andel i arbeidsstyrken som er i fokus, hvor sysselsatte og arbeidsledige sees under ett. I dette kapitlet, som i det forrige, har vi valgt å reddykke sysselsettingsperspektivet ved å ikke inkludere ledige. Sysselsettingsstatistikken er fra uke 47 i 2007 (slutten av november) mens befolkningsstatistikken er fra 1.1.2008. Når vi regner ut andel sysselsatte, er antall sysselsatte fra sysselsettingsstatistikken over brøkstreken mens antall bosatte fra befolkningsstatistikken er under brøkstreken. At disse tallene er fra noe ulike tidspunkt (slutten av november og 1.1.2008) har marginal betydning.

I landkapitlene er det andel i arbeidsstyrken som er i fokus, hvor sysselsatte og arbeidsledige sees under ett. I dette kapitlet, som i det forrige, har vi valgt å reddykke sysselsettingsperspektivet ved å ikke inkludere ledige, fordi sysselsetting er en særlig viktig indikator for innvandreres integrering og dermed av særskilt interesse for kommunene i deres arbeid⁴⁸. Merk at vi som "innvandrere" her bare regner innvandrere fra de landene vi tidligere kalte "ikke-vestlige" (se tekstboks over).

Vi har talt opp antall personer per 1.1.2008 i hver kategori og antall sysselsatte i 4. kvartal 2007, og slik funnet gjennomsnittlig sysselsettingsnivå i hver kategori (et såkalt aritmetisk gjennomsnitt). I motsetning til de andre kapitlene i rapporten, hvor aldersspennet er 25-54 år, omfatter beregningene i dette kapitlet personer i "sysselsettingsalder" 15-74 år. Dette er standard aldersspenn i Statistisk sentralbyrås registerbaserte sysselsettingsstatistikk, og resultatene fra dette kapitlet kan dermed sammenlignes med annen publisert registerbasert sysselsettingsstatistikk⁴⁹. Et videre aldersspenn gjør imidlertid at sysselsettingstallene er lavere i dette kapitlet enn i rapporten for øvrig, særlig for befolkningen uten innvandrerbakgrunn, hvor en større andel er i de eldre kullene, som er minst aktive på arbeidsmarkedet.

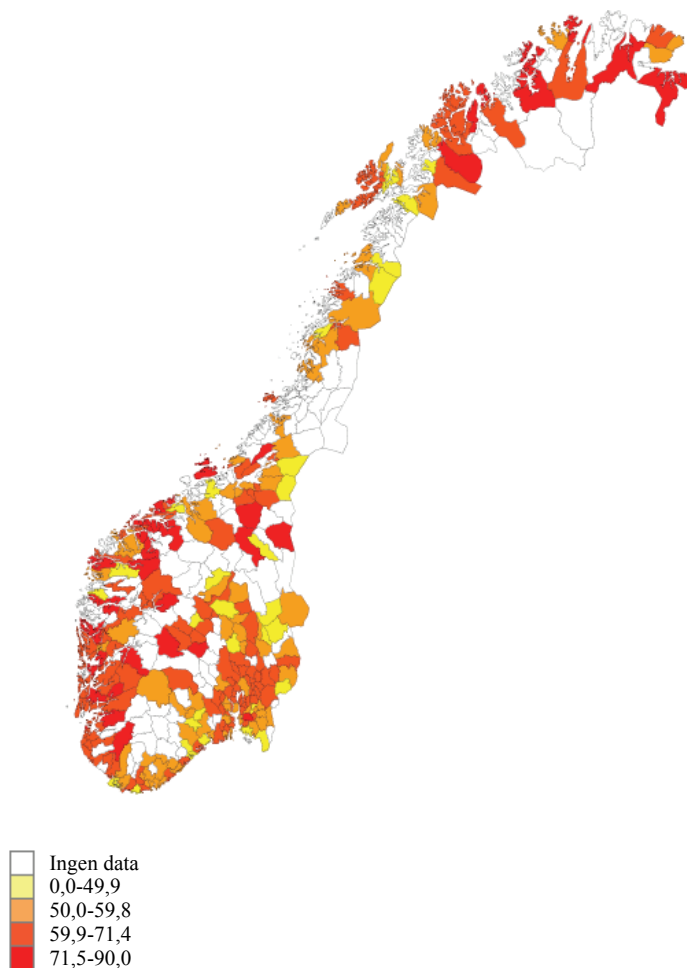
Figur 21.1 viser sysselsettingen blant innvandrere fra Asia, Afrika mv. i norske kommuner hvor det bor 50 eller flere fra disse landene i alderen 15-74 år. De kommunene hvor sysselsettingen er lik eller høyere enn sysselsettingen for alle i

⁴⁸ Se kapittel 2.12 for avsnitt om hvorfor sysselsetting og deltakelse i arbeidsstyrken er viktig for innvandreres integrering.

⁴⁹ Se for eksempel <http://www.ssb.no/emner/06/01/innvregsys/>

Norge (71,5-90,0 prosent), er markert med mørkerød farge. Kommunene hvor sysselsettingen er lik snittet for innvandrere fra disse landet og lavere enn snittet for alle i Norge er markert med en lysere rødfarge. De kommuner hvor innvandrersysselsettingen er lavere enn snittet i Norge er markert med oransje (50,0-59,8) og gult (0-49,9 prosent). Kommuner hvor det bor færre enn 50 innvandrere er markert med hvitt.

Figur 21.1. Andel sysselsatte innvandrere 15-74 år fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15, etter kommune. 4. kv 2007. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.
Kartgrunnlag: Statens kartverk

Det er kanskje vanskelig å se et klart mønster i Figur 21.1 – kommuner med høy innvandrersysselsetting finner vi i alle deler av landet. Vi skal nå undersøke om vi finner tydeligere tendenser når vi deler inn kommunene basert på fem ulike dimensjoner: etter landsdel, sentralitet, innbyggertall, antall innvandrere og andel innvandrere. Flere av dimensjonene ligner på hverandre, slik at vi ofte vil få de samme kommunene gruppert sammen. For eksempel vil mange av de største kommunene både være mest sentrale, ha størst innbyggertall, flest antall innvandrere og størst andel innvandrere (Tabell A3). Det er viktig å være klar over at de fem dimensjonene er studert separat, og at vi ikke har sett på sammenhenger mellom dem.

Vi finner følgende hovedtrekk:

- Landsdel: Sysselsettingen blant innvandrere er høyest på Vestlandet og lavest i Hedmark/Oppland
- Sentralitet: Sysselsettingen blant innvandrere er høyere i lite sentrale kommuner enn i sentrale kommuner.

- Innbyggertall: Sysselsettingen blant innvandrere er høyere i små kommuner enn i store kommuner.
- Antall innvandrere: Sysselsettingen blant innvandrere er høyere i kommuner hvor det bor få innvandrere enn i kommuner hvor det bor mange innvandrere
- Andel innvandrere: Sysselsettingen blant innvandrere er høyere der hvor andelen innvandrere er lav enn i kommuner hvor andelen innvandrere er høy
- I hele befolkningen, finner vi ikke slike sammenhenger – sysselsettingen er omtrent lik uavhengig av sentralitetsgrad, antall innbyggere og antall og andel innvandrere. Sysselsettingen varierer imidlertid fra landsdel til landsdel, og er høyest på Vestlandet og lavest på Sør-Østlandet. Sysselsettingen varierer med andre ord mer for innvandrere enn for andre.

Her skal vi ikke analysere forskjellene vi finner, vi skal bare beskrive dem. I konklusjonen kommer vi imidlertid tilbake til noen tanker om årsakene til forskjellene vi finner.

Vi har også sett spesielt på sysselsettingen blant innvandrere fra fire land: Eritrea, Afghanistan, Irak og Somalia. Landene er valgt ut av rapportens oppdragsgiver, Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). Dette er land det har kommet mange flyktninger fra de senere årene, og de utgjør tyngden av dem som blir bosatt og som skal bosettes i norske kommuner. Det er ikke slik at vi konsekvent finner de samme mønstrene for de fire landene som vi finner for alle innvandrere. Bare Irak følger det generelle mønsteret.

I motsetning til andre innvandrergrupper, preges bosettingsmønsteret blant flyktninger, særlig for de med kort botid, av den norske bosettingspolitikken. Flyktninger bosettes spredt rundt i kommuner i Norge gjennom avtaler mellom staten og kommunene, men mange flyktninger flytter etter en tid fra den første bosettingskommunen (Høydahl 2007). Nyere flyktninggrupper, slik som de fra Afghanistan og Eritrea, vil derfor bo mer spredt enn mer etablerte flyktninggrupper hvor mange har flyttet, særlig til det sentrale østlandsområdet, slik som de fra Sri Lanka.

Mange innvandrere fra de fire landene har kort botid i Norge. Så godt som alle har kommet som flyktninger, eller senere familiegjenforente med disse, og har rett og plikt til å delta i introduksjonsordningen. Deltakerne i introduksjonsordningen registreres ikke som sysselsatte, noe som bidrar til at sysselsettingen generelt blir lavere. I 2008 hadde mellom 15 prosent (Irak) og 38 prosent (Eritrea) i de fire gruppene 0-2 års botid, og mange av disse vil være inne i introduksjonsordningen (Tabell 21.1). Vi vet for eksempel at av de som innvandret i løpet av 2006, var halvparten av irakerne i introduksjonsordningen i 2007, og syv av ti fra de andre tre landene (i alderen 18-55 år) (Statistisk sentralbyrå 2008c, 2009, Mathisen 2008)

Tabell 21.1. Andel innvandrere i alderen 15-74 år med 0-2 års botid. 1.1.2008

	Eritrea	Somalia	Afghanistan	Irak
Andel med 0-2 års botid	38 %	24 %	27 %	15 %

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Det kan ellers være mange grunner til at sysselsettingsmønsteret for de fire landgruppene er noe ulikt. De er, som vi så vidt har vært inne på, nokså forskjellige hva gjelder antall, geografisk fordeling, botid og deltakelse i introduksjonsprogrammet. Også hva gjelder kjønnsfordeling, utdanningsnivå, yrkeserfaring, etc., skiller de fire gruppene seg fra hverandre. For eksempel er utdanningsnivået blant flyktninger fra Irak langt høyere enn blant dem fra Somalia (Blom og Henriksen 2008). De tre gruppene Afghanistan, Irak og Somalia er beskrevet i detalj tidligere i rapporten, vi skal derfor ikke beskrive dem nærmere her. Mer statistikk om Eritrea finnes i Henriksen 2007.

Som vedlegg har vi lagt ved to tabeller. Den ene tabellen gir en oversikt over alle Norges kommuner hvor det bor 50 innvandrere i alderen 15-74 år eller mer (Tabell A2). Her finner du antall innvandrere i kommunen, deres andel av folketallet og sysselsettingsgrad. I den neste tabellen gis en oversikt over hvilke kategorier de ulike kommunene hører til, om de defineres som sentrale, som kommuner med liten andel innvandrere, etc. (Tabell A3). Slik kan man sammenligne en gitt kommune med kategorien kommunen hører til. For eksempel ser vi av Tabell A2 at i Ringsaker er sysselsettingsandelen blant de 639 innvandrerne i alderen 15-74 år 62 prosent, og av Tabell A3 ser vi at denne kommunen regnes som en ”noe sentral kommune”. Gjennomsnittlig innvandrersysselsetting er på 60 prosent i ”noe sentrale kommuner”, ergo ligger Ringsaker omtrent på gjennomsnittet langs denne dimensjonen.

21.1. Sysselsettingen høyest på Vestlandet

Sysselsettingsnivået blant innvandrerne varierer noe mellom de ulike landsdelene (Tabell 21.2). Høyest er sysselsettingen på Vestlandet (64,3 prosent) og den er lavest i Hedmark/Oppland (56,5 prosent). Også i befolkningen i alt er sysselsettingen høyest på Vestlandet (73,2 prosent), mens den er lavest i Hedmark/Oppland (69,7 prosent) og på Sør-Østlandet (69,4 prosent). Variasjonen i sysselsetting mellom landsdelene er langt større for innvandrere enn for befolkningen i alt.

Landsdeler

Fylkene som tilhører de ulike landsdelene, er som følger:

- Sør-Østlandet: Østfold, Vestfold, Buskerud og Telemark
- Agder og Rogaland: Vest-Agder, Aust-Agder og Rogaland
- Vestlandet: Hordaland, Møre og Romsdal og Sogn og Fjordane
- Trøndelag: Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag
- Nord-Norge: Nordland, Troms og Finnmark

De øvrige to landsdelene, Oslo/Akershus og Hedmark/Oppland, er selvforklarende

I Nord-Norge er sysselsettingen blant innvandrere relativt høy, mens sysselsettingen i befolkningen i alt er lavere enn landsgjennomsnittet. Den høye innvandrersysselsettingen skyldes blant annet at det bor særlig mange med bakgrunn fra Russland i Nord-Norge (særlig i Finnmark). Som vi så i kapittelet om Russland, har disse høy sysselsetting, og vil trekke opp snittet for innvandrere i denne landsdelen.

Oslo/Akershus er den landsdelen hvor det bor flest innvandrere. Her er 59 prosent av alle innvandrere sysselsatt. Oslo/Akershus veier tungt når landsgjennomsnittet regnes ut, ettersom mer enn 4 av 10 innvandrere i sysselsettingsalder bor her. Derfor ligger sysselsettingen i landsdelen av naturlige grunner omtrent på landsgjennomsnittet (58,9 vs 59,9 prosent).

For de fire landgruppene vi ser spesielt på, er det stor variasjon i sysselsettingen mellom landsdelene (Tabell 21.3). Trøndelag, Hedmark/Oppland og Sør-Østlandet står frem som tre landsdeler hvor sysselsettingen i de fire gruppene er lav, mens sysselsettingen gjennomgående er høy i Nord-Norge og Agder/Rogaland. Eritreerne skiller seg litt ut, hvor sysselsettingen er lav i Nord-Norge. Denne gruppa er imidlertid liten, i Nord-Norge bodde det bare 107 eritreere i alderen 15-74 år ved inngangen til 2008.

Oslo/Akershus, hvor det bor flest innvandrere fra de fire landgruppene, er den landsdelen hvor desidert flest er sysselsatt blant innvandrere fra Eritrea. For de andre gruppene ligger sysselsettingen i Oslo/Akershus nær landsgjennomsnittet.

Tabell 21.2. Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte i hele befolkningen og blant innvandrere, etter landsdel. 4. kvartal 2008

Landsdel	Antall kommuner	Antall, hele befolkningen 15-74 år	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatt, hele befolkningen	Andel sysselsatt, innvandrere
I alt	430	3 473 916	243 576	71,5	59,9
Oslo og Akershus	23	805 920	105 885	72,5	58,9
Hedmark og Oppland	48	272 213	9 750	69,7	56,5
Sør-Østlandet	71	668 213	43 652	69,4	57,6
Agder og Rogaland	56	497 244	31 421	72,6	63,1
Vestlandet	95	589 389	28 020	73,2	64,3
Trøndelag	49	302 103	13 229	71,6	59,6
Nord-Norge	88	338 828	11 433	70,0	62,1

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 21.3. Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte blant innvandrere fra utvalgte land, etter landsdel. 1.1.2008

Landsdel	Eritrea		Somalia		Afghanistan		Irak	
	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatt	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatt	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatt	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatt
I alt	2 241	60,8	12 750	35,5	5 302	51,2	15 017	45,6
Oslo og Akershus	1 286	65,1	6 416	36,6	2 006	53,1	5 467	44,4
Hedmark og Oppland	38	47,4	744	29,8	233	44,6	701	45,5
Sør-Østlandet	174	48,9	2 262	30,3	982	49,5	4 163	44,7
Agder og Rogaland	393	64,9	914	40,6	634	54,3	1 581	48,5
Vestlandet	173	54,3	1 066	41,2	519	47,8	1 704	46,3
Trøndelag	70	45,7	546	24,5	424	43,4	763	44,7
Nord-Norge	107	39,3	796	41,0	489	56,9	623	55,4

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

21.2. Sysselsettingen høyest i minst sentrale deler av landet

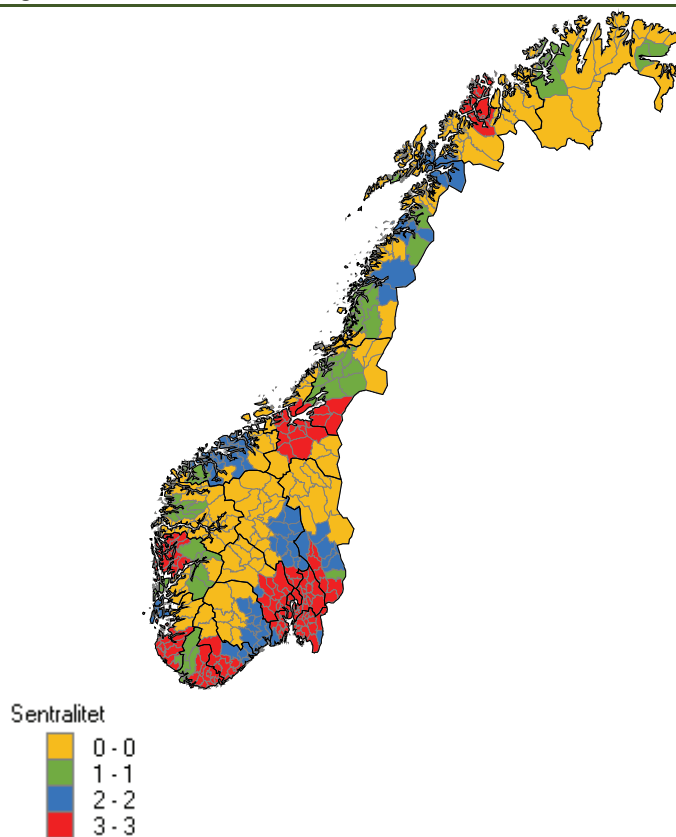
Er det slik at innvandrere lettere finner arbeid i sentrale strøk av landet enn i mer grisgrendte strøk? Våre tall viser en motsatt sammenheng: Jo mer sentrale kommunene er, jo lavere sysselsetting er det blant innvandrere. Tabell 21.5 viser at i de minst sentrale kommunene er 66 prosent av innvandrerne sysselsatt, mot 59,6 prosent i de sentrale kommunene – en forskjell på 6,4 prosentpoeng. I befolkningen i alt finner vi ikke den samme sammenhengen. Figur 21.2 viser hvilke kommuner som hører til hvilke sentralitets kategorier, se også faktaboks.

Sentralitet

Med sentralitet mener man hvor kommunen ligger geografisk, sett i forhold til tettsteder av ulike kategorier. Det er fire hovednivå for sentralitet, alt etter reisetid fra de ulike tettstedene. I en kommune i kategorien ”mest sentrale kommuner” (kategori 3) ligger tyngdepunktet for befolkningen innenfor ei reisetid på 75 minutter fra et tettsted med minimum 50 000 innbyggere (90 minutter fra Oslo). For å havne i denne kategorien må tettstedet også fungere som regionsenter. Personer som bor i ”noe sentrale kommuner” (kategori 2) har maksimalt en reisetid på 60 minutter til et tettsted med minimum 15 000 innbyggere. De som bor i ”mindre sentrale kommuner” (kategori 1) har ei reisetid på maksimalt 45 minutter til et tettsted med minimum 5 000 innbyggere, mens kommuner som ikke fyller noen av disse kravene havner i kategorien ”minst sentrale kommuner” (kategori 0).

Innvandrere har et annet bosetningsmønster enn befolkningen ellers; de bor i større grad i mer sentrale strøk av landet. Dette gjelder også innvandrere fra Somalia, Irak, Afghanistan og Eritrea. Mens 67 prosent av hele befolkningen bor i ”mest sentrale kommuner”, gjelder det samme mellom 77 og 88 prosent av innvandrerne fra de fire landene (Tabell 21.4). Bare en liten andel, mellom 2-6 prosent bor i de minst sentrale kommunene, mot 10 prosent i hele befolkningen.

Figur 21.2. Kommuner etter sentralitet. 1.1.2008

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.
Kartgrunnlag: Statens kartverk

Tabell 21.4. Andel som er bosatt, etter sentralitet. 1.1.2008

Sentralitetsgrad	Antall, hele befolkningen 15-74 år	Alle innvandrere 15-74 år	Eritrea	Somalia	Afghanistan	Irak
I alt	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Minst sentrale kommuner	10 %	2 %	2 %	4 %	6 %	3 %
Mindre sentrale kommuner	6 %	3 %	3 %	4 %	6 %	3 %
Noe sentrale kommuner	17 %	7 %	7 %	12 %	11 %	12 %
Sentrale kommuner	67 %	88 %	88 %	80 %	77 %	82 %

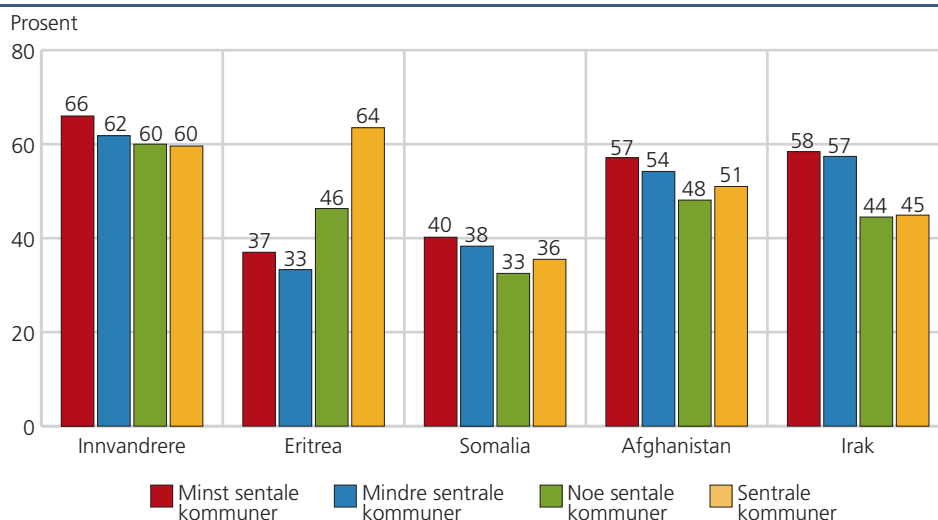
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Også om vi ser spesielt på innvandrere fra Somalia, Irak og Afghanistan, finner vi en ”negativ” sammenheng mellom sentralitetsnivå og sysselsettingsnivå – nivået er lavest i de mest sentrale kommunene (Tabell 21.6 og Figur 21.3). For innvandrere fra Eritrea er mønsteret imidlertid motsatt. Det er imidlertid kun i de sentrale kommunene den eritreiske gruppa er av en viss størrelse, så tallene for de mindre sentrale kommunene er lite utsangskraftige.

Tabell 21.5. Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte, etter sentralitetsgrad. 1.1.2008

Sentralitetsgrad	Antall kommuner i hver kategori	Antall, hele befolkningen 15-74 år	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatte, hele befolkningen	Andel sysselsatt, innvandrere	Antall kommuner i hver kategori
I alt	430	3 473 916	243 576	71,5	59,9	430
Minst sentrale kommuner	149	331775	9443	71,8	66,0	149
Mindre sentrale kommuner	52	215484	7879	72,0	61,8	52
Noe sentrale kommuner	77	596 474	25644	70,3	60,0	77
Sentrale kommuner	152	2330183	200424	71,7	59,6	152

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 21.3. Sysselsetting etter sentralitetsgrad. 1.1.2008

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 21.6 Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte blant innvandrere fra utvalgte land, etter sentralitetsgrad. 1.1.2008

Sentralitetsgrad	Eritrea		Somalia		Afghanistan		Irak	
	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatt	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatt	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatt	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatt
I alt	2 241	60,8	12 750	35,5	5 302	51,2	15 017	45,6
Minst sentrale kommuner	54	37,0	562	40,2	319	57,1	473	58,4
Mindre sentrale kommuner	69	33,3	530	38,3	312	54,2	430	57,4
Noe sentrale kommuner	149	46,3	1488	32,5	568	48,1	1753	44,5
Sentrale kommuner ..	1969	63,5	10164	35,5	4088	51,0	12346	44,9

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

21.3. Høyest sysselsetting i småkommuner

En annen måte å gruppere kommunene på, er etter kommunens innbyggertall. Denne dimensjonen har mye til felles med sentralitet, siden det er de mest folkerike kommunene som også er sentrale. Mange av de største kommunene vil derfor nødvendigvis også havne i kategorien ”mest sentrale kommuner”. Samtidig er det mange små kommuner som ligger nær en større by og som dermed grupperes som ”sentral kommune”. For eksempel er Forsand kommune i Rogaland med sine 1 100 innbyggere en sentral kommune, ettersom det er kort vei til store byer som Stavanger og Sandnes.

Vi ser at det er sammenheng mellom kommunenes størrelse og andelen sysselsatte blant innvandrere. Jo mindre kommunen er, jo høyere er sysselsettingen (Tabell 21.7). Forskjellen mellom sysselsettingen i de største kommunene og de minste kommunen er imidlertid ikke veldig stor – på 4,6 prosentpoeng. En slik forskjell finnes ikke blant på befolkningen i alt.

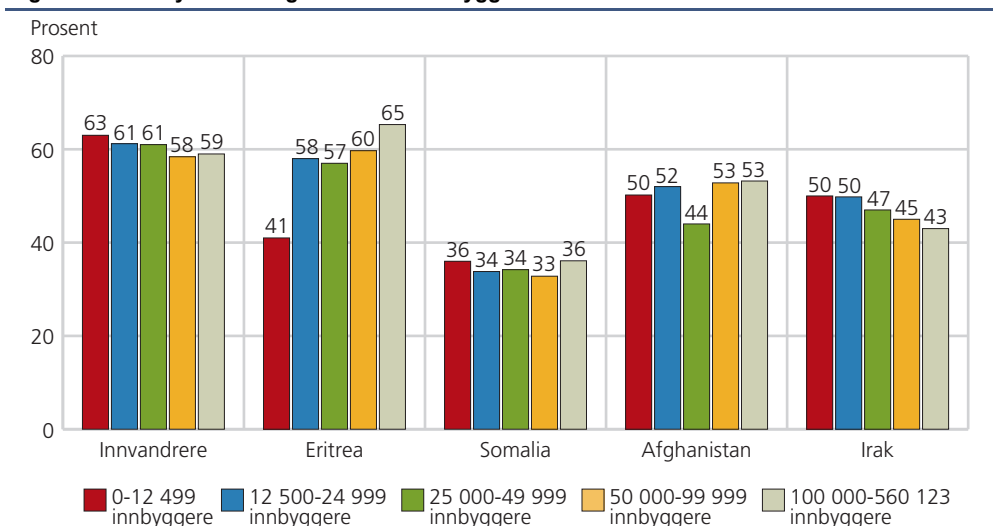
I de fire landgruppene Eritrea, Somalia, Afghanistan og Irak, er mønstrene nokså ulike (Tabell 21.8 og Figur 21.4). Blant innvandrere fra Irak er sysselsettingen lavere i de store kommunene enn i de minste, som den var lavere i de sentrale kommunene enn i de mer perifere. Blant eritreerne, er sammenhengen motsatt – mens 65 prosent av de som bor i de største kommunene er sysselsatt, gjelder dette bare 41 prosent blant de som bor i de minste kommunene. Blant de fra Somalia og Afghanistan ser det ikke ut til å være noen tydelig sammenheng i noen retning.

Tabell 21.7. Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte, etter antall innbyggere i kommunen. 1.1.2008

Antall innbyggere i komm.	Antall kommuner	Antall, hele befolkningen 15-74 år	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatte, hele befolkningen	Andel sysselsatt, innvandrere
I alt	430	3 473 916	243 576	71,5	59,9
0 - 12 499	352	989 525	32 980	71,8	63,4
12 500 - 24 999	37	691 490	31 719	70,4	61,2
25 000 - 49 999	34	529 527	34 467	72,1	60,8
50 000 - 99 999	5	362 512	30 457	70,4	58,2
100 000 - 560 123	2	900 862	113 767	72,2	58,8

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 21.4. Sysselsetting etter antall innbyggere i kommunen. 1.1.2008

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 21.8. Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte blant innvandrere fra utvalgte land, etter antall innbyggere i kommunen. 1.1.2008

Antall innbyggere i kommunen	Eritrea		Somalia		Afghanistan		Irak	
	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatt	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatt	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatt	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatt
I alt	2 241	60,8	12 750	35,5	5 302	51,2	15 017	45,6
0 - 12 499	230	40,9	1713	36,4	1020	50,4	1659	50,1
12 500 - 24 999	231	58,4	1223	33,6	874	51,9	1960	49,8
25 000 - 49 999	152	57,2	1343	34,1	777	44,4	2453	47,0
50 000 - 99 999	205	59,5	1478	32,7	630	53,2	2815	45,0
100 000 - 560 123	1423	65,0	6987	36,5	1986	53,5	6114	42,9

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

21.4. Høyest sysselsetting i kommuner med få innvandrere

Er det slik at jobbmulighetene er bedre for innvandrere i de kommuner hvor det bor mange andre innvandrere? I innvandrertette kommuner, dersom det er mange med samme bakgrunn, vil det være større muligheter for å drive ”etnisk entreprenørskap”, som å drive butikker eller restauranter som er spesielt rettet mot innvandrere. Andre innvandrere kan også representere nyttige nettverk, de kan gi tips og råd om arbeidsmarkedet, eller de kan selv ansette andre med innvandrerbakgrunn.

Våre tall tyder imidlertid ikke på noen slik sammenheng. Tvert i mot; jo færre innvandrere i kommunen, jo høyere er sysselsettingen. Det er imidlertid små forskjeller mellom sysselsettingen blant innvandrere i de kommuner hvor det er færrest innvandrere (62,7 prosent) og de to kommunene, Oslo og Bergen, hvor det bor flest innvandrere (58 prosent) (Tabell 21.9). I befolkningen i alt er det ingen forskjell.

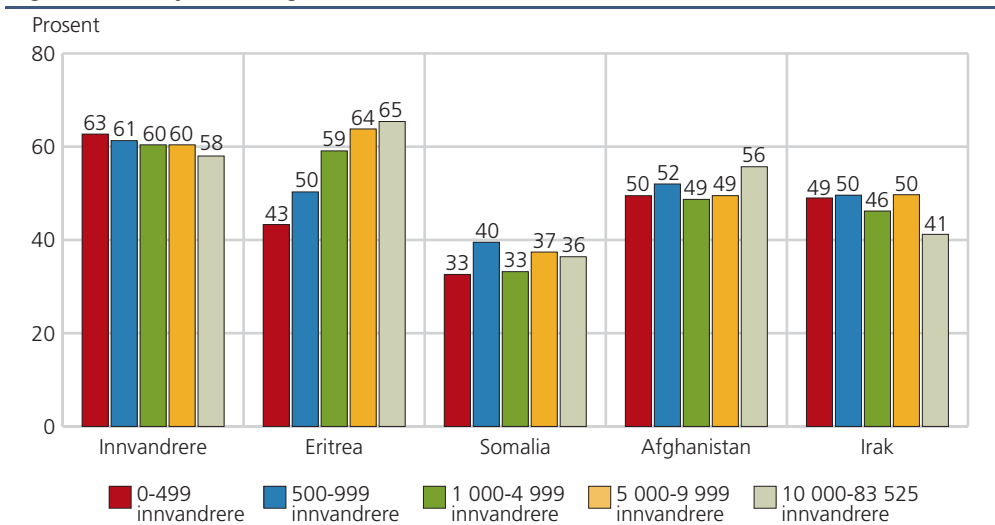
I de fire gruppene vi ser spesielt på, er det ulike tendenser. Mens sysselsettingen blant de fra Eritrea og Afghanistan er høyest i de store kommunene (Oslo/Bergen), er det motsatte tilfelle for Irak (Tabell 21.10 og Figur 21.5).

Tabell 21.9. Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte, etter antall innvandrere i kommunen. 1.1.2008

Antall innbyggere i kommunen	Antall kommuner i hver kategori	Antall, hele befolkningen 15-74 år	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatte, hele befolkningen	Andel sysselsatt, innvandrere
I alt	430	3 473 916	243 576	71,5	59,9
0 - 12 499	352	989 525	32 980	71,8	63,4
12 500 - 24 999	37	691 490	31 719	70,4	61,2
25 000 - 49 999	34	529 527	34 467	72,1	60,8
50 000 - 99 999	5	362 512	30 457	70,4	58,2
100 000 - 83 525	2	900 862	113 767	72,2	58,8

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 21.5. Sysselsetting etter antall innvandrere i kommunen. 1.1.2008

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 21.10. Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte blant innvandrere fra utvalgte land, etter antall innvandrere i kommunen. 1.1.2008

Antall innbyggere i kommunen	Eritrea		Somalia		Afghanistan		Irak	
	Totalt, 15-74 år	Syssel-satt	Totalt, 15-74 år	Syssel-satt	Totalt, 15-74 år	Syssel-satt	Totalt, 15-74 år	Syssel-satt
I alt	2 241	60,8	12 750	35,5	5 302	51,2	15 017	45,6
0 - 12 499	233	43,3	1 835	32,6	1 115	49,5	1 742	49,0
12 500 - 24 999	169	50,3	863	39,5	625	52,0	1 424	49,6
25 000 - 49 999	318	59,1	2 626	33,2	1 223	48,7	4 812	46,2
50 000 - 99 999	376	63,8	1 352	37,4	912	49,5	2 035	49,7
100 000 - 560 123	1 145	65,4	6 068	36,4	1 412	55,7	4 988	41,2

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

21.5. Høyere sysselsetting i kommuner med lavest andel innvandrere

I forrige avsnitt så vi på sysselsettingen etter hvor stort *antall* innvandrere det er i kommunen. Her ser vi hvor stor *andel* innvandrerne utgjør av befolkningen i kommunen, noe som kan være vel så relevant. Her er det mange kommuner som ”byter kategori”, ettersom små kommuner med relativt mange innvandrere i forhold til folketallet vil flytte oppover i de ”høyeste” kategoriene. Blant de tre kommunene med størst andel innvandrere, finner vi for eksempel lille Verran kommune, hvor de 445 innvandrerne utgjør 15 prosent av befolkningen i kommunen.⁵⁰ Som vi kom inn på i kapitlet om Polen, er forholdene her såpass

⁵⁰ Det spesielle forholdet for Verran synes å bunne i at en stor bedrift som leverer blant annet rørleggertjenester til annen industri og til anlegg har ansatt et stort antall mannlige polske arbeidstakere, som alle er registrert bosatt i Verran, men hvor det store flertallet likevel ikke har noen tilknytning til kommunene, og ikke bor der (Adresseavisa 1. mars 2008). Se for øvrig kapitlet om Polen.

spesielle at vi velger å se bort fra denne kommunen, og ta den ut av våre analyser. I kategorien ”mest innvandretette kommuner” inkluderer vi dermed bare Oslo og Drammen.

Også her ser vi at innvandretettheten henger negativt sammen med sysselsettingsnivået, men forskjellene er små. I de minst innvandretette kommunene er sysselsettingen 4,7 prosentpoeng høyere enn i de mest innvandretette kommunene (62,1 prosent mot 57,4 prosent) (Tabell 21.11). Det er altså ikke slik at et tydelig innvandrerinnslag i kommunen gir høyere sysselsetting i denne delen av befolkningen. Disse ulikhetene skyldes til dels at sammensetningen i innvandrergruppa er annerledes i de mindre innvandretette kommunene enn i kommunene hvor innvandrerandelen er større. For eksempel bor innvandrere fra Polen, Russland, Bosnia, Thailand og Filippinene ofte i kommuner hvor det er få innvandrere for øvrig, og dette er grupper hvor sysselsettingen er relativt høy. Dette er beskrevet i landkapitlene.

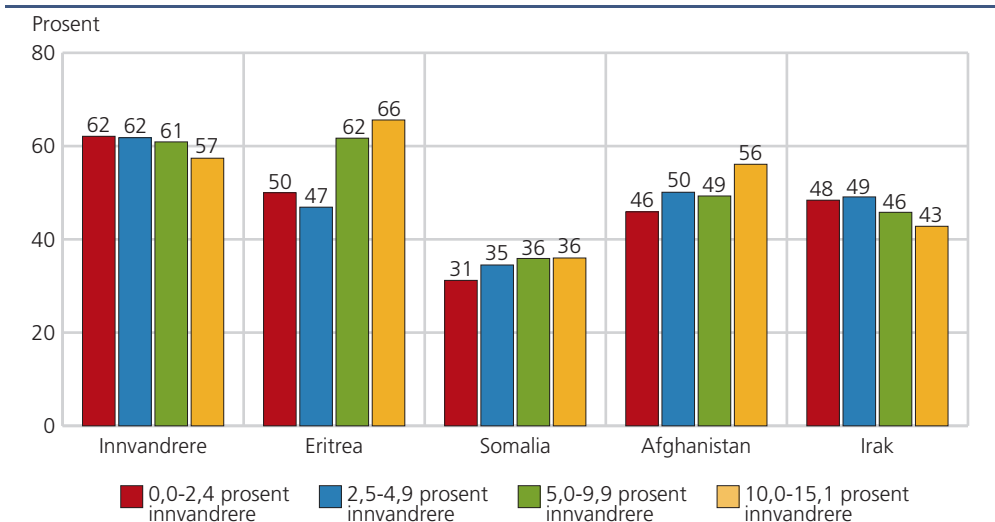
I befolkningen i alt er sysselsettingen uavhengig av innvandretettheten i kommunen. Eritrea, Somalia og Afghanistan avviker fra det generelle mønsteret vi så over, men ikke Irak (Tabell 21.12 og Figur 21.6). Blant innvandrere fra de tre landene er det nemlig ikke slik at sysselsettingen er høyest i de kommunene med lavest andel innvandrere – tvert i mot. Blant innvandrere fra Afghanistan, for eksempel, er sysselsettingsnivået 46 prosent i kommuner med lavest andel innvandrere, mot 56 prosent i kommuner hvor andelen innvandrere er høyest. Mønsteret er motsatt blant innvandrere fra Irak, hvor sysselsettingen er høyest i kommuner hvor innvandrerandelen er lav.

Tabell 21.11. Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte, etter andel innvandrere i kommunen. 1.1.2008

Antall innvandrere i kommunen	Antall kommuneri	Antall, hele befolkningen 15-74 år	Antall innvandrere 15-74 år	Andel sysselsatte, hele befolkningen	Andel sysselsatt, innvandrere
I alt	429	3 473 916	243 576	71,5	59,9
0,0-2,4	186	490 742	10 383	71,0	62,1
2,5-4,9	193	1 296 444	54 156	71,8	61,8
5,0-9,9	48	1 211 858	95 255	71,3	60,9
10,0-15,1	2	472 688	83 271	71,6	57,3

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur 21.6. Sysselsetting etter andel innvandrere i kommunen. 1.1.2008

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell 21.12. Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte blant innvandrere fra utvalgte land, etter andel innvandrere i kommunen. 1.1.2008

Andel innvandrere i kommunen	Eritrea		Somalia		Afghanistan		Irak	
	Totalt,	Syssel-satt	Totalt,	Syssel-satt	Totalt,	Syssel-satt	Totalt,	Syssel-satt
I alt	2 241	60,8	12 750	35,5	5 302	51,2	15 017	45,6
0,0-2,4	42	50,0	398	31,2	303	45,9	488	48,4
2,5-4,9	384	46,9	2 688	34,5	1 577	50,1	3 090	49,1
5,0-9,9	741	61,7	3 788	35,9	1 911	49,3	6 887	45,8
10,0-15,1	1 074	65,6	5 870	36,0	1 496	56,1	4 536	42,8

Kilde: Befolkningsstatistikk og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

21.6. Hvorfor høyere sysselsetting i mindre kommuner?

Vi har her funnet tydelige forskjeller i sysselsettningsnivået blant innvandrere etter kommunenes størrelse, sentralitet, antall og andel innvandrere, samt etter landsdel. Disse forskjellene finner vi ikke for hele befolkningen.

Ser vi på innvandrere fra det vi tidligere kalte ”ikke-vestlige land”, er sysselsettingen høyest i små kommuner, lite sentrale kommuner, kommuner med få innvandrere og kommuner hvor innvandrere utgjør en liten andel av befolkningen. Videre er sysselsettingen blant innvandrere høyest på Vestlandet og lavest i Hedmark/Oppland.

Som Tabell 21.13 viser, er det bare Irak blant de fire gruppene vi ser spesielt på, som noenlunde følger det samme mønstret som innvandrere i alt.

Tabell 21.13. Sammenhenger mellom sysselsetting og sentralitet, antall innbyggere, antall innvandrere og andel innvandrere.

	Sentralitet – jo mindre sentral, jo høyere sysselsetting?	Antall innbyggere – jo færre innbyggere, jo høyere sysselsetting?	Antall innvandrere – jo færre innvandrere, jo høyere sysselsetting?	Andel innvandrere – jo mindre andel, jo høyere sysselsetting?
Alle innvandrere	Ja	Ja	Ja	Ja
Eritrea	Nei	Nei	Nei	Nei
Somalia	Ja	Ingen tydelig sammenheng?	Ingen tydelig sammenheng	Nei
Afghanistan	Ja	Ingen tydelig sammenheng?	Nei (?)	Nei
Irak	Ja	Ja	Ja (?)	Ja

Her har vi ikke analysert de forskjellene vi finner, vi har bare beskrevet dem. Vi har for eksempel ikke undersøkt hvorvidt innvandrere i små kommuner har lenger botid enn innvandrere i store kommuner, eller i hvor stor grad innvandrere i små kommuner i større grad preges av arbeidsinnvandrere enn i de store kommunene, noe som kan bidra til å forklare forskjellene i sysselsetting.

Noen spekulasjoner kan vi imidlertid tillate oss. Forskjellene *kan* skyldes trekk ved små kommuner, som at det i mindre kommuner, eller i kommuner hvor det ikke bor mange andre innvandrere, kan være lettere å få en tett oppfølging, å bli kjent i lokalsamfunnet og å orientere seg i arbeidsmarkedet. Videre kan man tenke seg at innvandrerne i små kommuner lærer norsk bedre eller raskere enn i store byer hvor det bor flere fra samme land som man kan prate eget språk med. Godt norsk er igjen en stor fordel på arbeidsmarkedet.

Men forskjellene kan også skyldes at sammensetningen av innvandrerne er annerledes i små kommuner enn i store. Vi vet at innvandrernes sysselsetting blant annet henger sammen med deres utdanningsnivå, innvandringsgrunn, botid og yrkeserfaring. Dersom det for eksempel er slik at innvandrere i store kommuner i større grad er flyktninger enn i små kommuner, kan dette bidra til å forklare sysselsettingsforskjeller mellom små og store kommuner.

I kapitlet om Polen skrev vi at polske innvandrere bor mindre konsentrert, og i større grad i spredtbygde strøk, enn andre mer etablerte innvandrergupper (som for

eksempel de fra Pakistan, Tyrkia, Marokko og Vietnam). Denne spredte bosettingen er først og fremst et resultat av hvor de har fått jobb, og ikke av bosettingspolitikken, som jo påvirker flyktningers bosettingsmønster. Arbeidsinnvandrere vil trekke gjennomsnittlig sysselsetting opp for innvandrere i denne analysen, siden vi også inkluderer nye EU-land i Øst-Europa i gjennomsnittet for ”innvandrere” (se faktaboks tidligere i kapitlet).

Vi vet også at for noen landgrupper preges innvandringen av kvinner som har kommet for å gifte seg med menn uten innvandrerbakgrunn, slik tilfellet er med mange fra Thailand, Russland og Filippinene (Daugstad 2008a). Disse landgruppene bor mindre sentralt enn andre landgrupper, og de har relativt høy sysselsetting (Daugstad 2008b). Vi vet også at bosniere har høy sysselsetting, samtidig som de bor relativt spredt i Norge. Også disse vil trekke opp sysselsettingen blant innvandrere i utkantsnorge.

Kan det tenkes at det er de som ikke har arbeid som flytter fra mindre kommuner til større kommuner, noe som kan bidra til å forklare det høyere sysselsettingsnivået i små/lite sentrale kommuner? SSB har imidlertid gjort analyser som tyder på at dette *ikke* er tilfelle. Vi har sett på hvordan de som flytter klarer seg økonomisk i forhold til de som ikke flytter fra sin kommune (Høydahl 2007). Vi fant at flyktninger som flyttet fra den kommunen de først ble bosatt i utgangspunktet generelt var *mer* økonomisk selvhjulpne enn de som blir boende.⁵¹ Det er med andre ord ikke slik at den relativt høyere sysselsettingen i små kommuner og i kommuner hvor det bor få innvandrere, kan forklares ved at arbeidsledige innvandrere flytter til større byer. Dette er imidlertid på generelt nivå – det kan godt tenkes at mange enkeltkommuner ikke kjenner seg igjen i dette mønsteret – fordi det først og fremst er innvandrerne uten jobb som flytter ut fra ”deres” kommune. Vi vet for eksempel at det er store regionale forskjeller i grad av økonomisk selvhjulpnehet mellom bofaste flyktninger og flyktninger som har flyttet. I Østfold, Buskerud og Telemark er de bofaste faktisk mer selvhjulpne enn de som har flyttet til en kommune i disse fylkene. Innflyttere til Vestfold og Oslo er på den andre siden svært mye mer økonomisk selvhjulpne enn de bofaste i de to fylkene (Høydahl 2007).

⁵¹ Grad av økonomisk selvhjulpnehet er definert som andel av samlet inntekt som kommer fra egen opparbeidet inntekt.

Referanser

- Adresseavisa (1. mars, 2008): "Blir rike på andres gjestearbeidere"
- Berge, Christoffer, Helge Næsheim, Inge Aukrust, Ahmed Mohamed og Birgit Østvedt (2007): *Sysselsatte og registrerte arbeidsledige på korttidsopphold i Norge*. Rapporter 2007/19, Statistisk sentralbyrå
- Blom, Svein (2006): *Innvandrerens bo- og flyttemønstre i Oslo rundt årtusenskiftet*. Rapporter 2006/33, Statistisk sentralbyrå
- Blom, Svein og Kristin Henriksen (2008): *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*. Rapporter 2008/5, Statistisk sentralbyrå
- Carlson, Benny (2006): *Somalier i Minneapolis - en dynamisk affär*. Malmø: Zufi Förlag.
- Daugstad, Gunnlaug (2008a): *Ekteskap over landegrensene. Ekteskapsmønster og transnasjonale familieetableringar i perioden 1990-2007*. Rapporter 2008/41, Statistisk sentralbyrå
- Daugstad, Gunnlaug (2008b) (red.): *Innvandring og innvandrere 2008. Statistiske Analyser 2008/103*, Statistisk sentralbyrå
- Henriksen, Kristin (2007). *Fakta om 18 innvandrergupper i Norge*. Rapporter 2007/29, Statistisk sentralbyrå
- Høydahl, Even (2007): *Sekundærflytting og økonomisk selvhjulpenhet. Flyktninger bosatt i Norge i 1995-2003*. Notat 2007/26, Statistisk sentralbyrå
- Høydahl, Even og Oddveig Selboe (2008): *Monitor for sekundærflytting. Flyttinger blant flyktninger bosatt i Norge i 1997-2006*. Notat 2008/43, Statistisk sentralbyrå
- Kjeldstadli, Knut (2003): *Norsk innvandringshistorie*. Oslo: Pax forlag
- Landinfo (4. september, 2007): *Afghanistan*.
<http://www.landinfo.no/index.gan?id=401&subid=0> [Lastet ned 6. april 2009]
- Mathisen, Bjørn (2008): *Monitor for introduksjonsordningen 2008*. Rapporter 2008/52, Statistisk sentralbyrå
- Pettersen, Silje Vatne (2007): *Enslige mindreårige asylsøkere og gjenforening med foreldre*. Notater 2007/58, Statistisk sentralbyrå
- Statistics Netherlands (30 juli, 2003): *Emigrants outnumber immigrants*. Press release. PB03-142.
- Statistisk sentralbyrå (2008a): *Sysselsatte og arbeidsledige på korttidsopphold i Norge, 4. kvartal 2007*. <http://www.ssb.no/emner/06/01/kortsys/>
- Statistisk sentralbyrå (2008b): *Innvandrere, etter innvandringsgrunn, 1. januar 2008*. <http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvgrunn/>
- Statistisk sentralbyrå (2008c): *Introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere, 2007: Færre deltakere i introduksjonsordningen*.
<http://www.ssb.no/emner/04/02/50/introinnv/>
- Statistisk sentralbyrå (2009): *Folkemengde etter innvandringskategori, landbakgrunn, fødeland, kjønn, alder og sivilstand (K) per 1.1.2008*. Statistikkbanken

Utlendingsdirektoratet (2007): *Tall og fakta 2007*.

Utlendingsdirektoratet (2008): *Tall og fakta 2008*.

Østby, Lars (red.) (2004a): *Innvandrere i Norge – Hvem er de og hvordan går det med dem? Del I Demografi*. Notater 2004/65, Statistisk sentralbyrå

Østby, Lars (red.) (2004b): *Innvandrere i Norge – Hvem er de og hvordan går det med dem? Del II Levekår*. Notater 2004/66, Statistisk sentralbyrå

Aalandslid, Vebjørn (2007): *Innvandrerens demografi og levekår i 12 kommuner i Norge*. Rapporter 2007/24, Statistisk sentralbyrå

Vedlegg A

Tabeller

Tabell A1. Matrise over kommuner og land som inngår i landkapitlene

Kom. nummer	Kommune navn	Totalt	Bosnia-Hercegovina																
			Afghani- stan	Chile	Filip- pinene	India	Irak	Iran	Kosovo	Marokko	Pakis- tan	Polen	Russ- land	Sri Lanka	Soma- lia	Thai- land	Tyrkia	Viet- nam	
	Totalt	61	20	20	14	20	20	20	20	20	20	11	20	19	20	20	20	20	20
0101	Halden	2								x								x	
0104	Moss	6								x			x		x			x	x
0105	Sarpsborg	11		x		x		x	x	x		x	x	x			x	x	x
0106	Fredrikstad	12		x		x	x	x	x	x		x	x	x			x	x	x
0124	Askim	2				x													x
0136	Rygge	2																	x
0213	Ski	5							x	x			x						x
0215	Frogn	1						x											
0217	Oppegård	2						x					x						
0219	Bærum	17	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
0220	Asker	12	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x		
0226	Sørum	1											x						
0228	Rælingen	4								x			x						x
0230	Lørenskog	12	x			x	x		x	x			x	x	x	x		x	x
0231	Skedsmo	16	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x		x	x
0233	Nittedal	3											x						x
0235	Ullensaker	6				x	x						x					x	x
0301	Oslo	17	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
0403	Hamar	2								x									
0501	Lillehammer	2		x														x	
0502	Gjøvik	3		x					x	x									
0602	Drammen	17	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
0604	Kongsberg	2	x		x														
0605	Ringerike	1																	
0624	Øvre Eiker	1	x																
0625	Nedre Eiker	4	x						x										x
0626	Lier	4							x										
0627	Røyken	1			x														
0701	Horten	2		x															
0704	Tønsberg	3						x	x					x					
0706	Sandefjord	7		x		x	x	x											x
0709	Larvik	6						x						x					x
0720	Stokke	1	x																
0722	Nøtterøy	1						x											
0805	Porsgrunn	3																	
0806	Skien	12	x	x	x	x	x	x	x	x		x			x		x	x	x
0826	Tinn	1				x													
0906	Arendal	4	x	x					x	x									
1001	Kristiansand	15	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x		x	x	x
1102	Sandnes	14	x	x	x	x	x	x	x	x			x	x	x	x		x	x
1103	Stavanger	17	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x		x	x
1106	Haugesund	5		x	x					x			x	x					
1119	Hå	1							x										
1149	Karmøy	5			x	x								x	x			x	
1201	Bergen	17	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	x	x	x	x	x	x
1401	Flora	1																	
1439	Vågsøy	1																	
1502	Molde	1																	
1504	Ålesund	4												x		x		x	
1516	Ulstein	1																	
1517	Hareid	1																	
1534	Haram	1																	
1601	Trondheim	16	x	x	x	x	x	x	x	x		x		x	x	x	x	x	x
1653	Melhus	1	x																
1804	Bodø	5	x			x		x							x			x	
1805	Narvik	1													x				
1833	Rana	1	x																
1901	Harstad	1																	x
1902	Tromsø	5													x	x	x	x	
2012	Alta	1										x			x				
2030	Sør-Varanger	1													x				

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell A2. Antall bosatte og andel sysselsatte, hele befolkningen og innvandrere, etter kommuner hvor det er bosatt mer enn 50 innvandrere. 4. kvartal 2007

Kommune nummer	Kommune navn	Hele befolkningen			Innvandrere, i alt		Innvandrere 15-74 år	
		I alt	Antall 15-74 år	Andel sysselsatte	I alt	Andel innvandrere av alle i kommunen	I alt	Andel sysselsatt
I alt		4 737 199	3 473 916	71.5	275 601	5.8	243 576	59.9
0101	Halden	28 084	20 412	65.8	1 302	4.6	1 130	46.7
0104	Moss	29 066	21 566	67.5	2 310	7.9	2 055	55.1
0105	Sarpsborg	51 050	37 573	67.0	3 570	7.0	3 074	55.8
0106	Fredrikstad	71 974	52 821	66.9	4 610	6.4	3 916	49.0
0119	Marker	3 463	2 522	69.9	116	3.3	93	59.1
0122	Trøgstad	5 037	3 687	72.0	151	3.0	128	57.8
0123	Spydeberg	5 072	3 731	71.0	178	3.5	148	46.6
0124	Askim	14 467	10 654	67.2	1 312	9.1	1 173	56.6
0125	Eidsberg	10 507	7 617	69.7	609	5.8	496	56.7
0127	Skiptvet	3 525	2 518	72.7	175	5.0	150	68.0
0128	Rakkestad	7 514	5 441	71.6	386	5.1	334	50.0
0135	Råde	6 821	5 006	71.3	209	3.1	162	63.0
0136	Rygge	13 914	10 068	69.4	635	4.6	573	59.7
0137	Våler	4 268	3 197	72.3	129	3.0	117	73.5
0138	Hobøl	4 621	3 455	71.2	225	4.9	176	57.4
0211	Vestby	13 816	10 208	74.0	687	5.0	596	62.8
0213	Ski	27 473	19 987	73.5	1 718	6.3	1 540	61.8
0214	Ås	15 323	11 157	72.3	1 258	8.2	1 107	62.0
0215	Frogn	14 245	10 513	72.7	486	3.4	430	63.7
0216	Nesodden	16 865	12 366	71.5	682	4.0	597	63.1
0217	Oppegård	24 200	17 630	73.5	1 217	5.0	1 091	63.2
0219	Bærum	108 109	76 770	74.0	7 710	7.1	6 871	63.2
0220	Asker	52 906	38 050	72.7	3 520	6.7	3 134	61.2
0221	Aurskog Høland	13 993	10 274	72.8	375	2.7	323	60.4
0226	Sørum	14 279	10 470	74.6	619	4.3	562	69.9
0227	Fet	9 959	7 410	73.8	416	4.2	386	67.9
0228	Rælingen	15 101	11 532	74.3	1 202	8.0	1 095	64.6
0229	Enebakk	9 891	7 378	75.3	430	4.3	383	68.1
0230	Lørenskog	31 846	23 705	73.3	3 153	9.9	2 876	64.1
0231	Skedsmo	46 140	33 903	72.6	4 513	9.8	4 009	61.5
0233	Nittedal	20 253	14 843	74.1	956	4.7	875	64.6
0234	Gjerdrum	5 460	3 943	76.1	188	3.4	154	62.3
0235	Ullensaker	26 927	19 701	73.9	1 677	6.2	1 507	65.9
0236	Nes (Ak.)	18 506	13 605	72.5	583	3.2	499	62.3
0237	Eidsvoll	19 909	14 724	71.7	732	3.7	636	64.2
0238	Nannestad	10 650	7 777	74.3	414	3.9	364	67.9
0301	Oslo	560 123	428 103	71.8	83 525	14.9	76 822	57.3
0402	Kongsvinger	17 358	13 000	63.9	871	5.0	753	53.0
0403	Hamar	27 974	20 547	69.6	1 343	4.8	1 172	56.1
0412	Ringsaker	32 143	23 485	69.5	745	2.3	639	62.1
0415	Løten	7 251	5 379	67.3	161	2.2	137	43.8
0417	Stange	18 819	13 737	67.8	552	2.9	468	54.3
0419	Sør Odal	7 786	5 690	68.3	111	1.4	92	66.3
0420	Eidskog	6 397	4 601	63.2	152	2.4	124	47.6
0423	Grue	5 078	3 626	67.0	127	2.5	110	60.9
0425	Åsnes	7 579	5 498	64.9	134	1.8	115	53.9
0427	Elverum	19 464	14 173	68.3	712	3.7	594	47.1
0428	Trysil	6 741	4 875	66.7	130	1.9	110	53.6
0429	Åmot	4 329	3 091	66.2	97	2.2	88	43.2
0436	Tolga	1 697	1 183	66.3	80	4.7	50	44.0
0437	Tynset	5 400	3 871	76.8	175	3.2	145	71.7
0501	Lillehammer	25 775	18 987	71.1	1 112	4.3	950	58.3
0502	Gjøvik	28 296	20 849	69.9	1 493	5.3	1 305	56.4
0516	Nord Fron	5 793	4 239	71.1	134	2.3	86	53.5
0517	Sel	6 005	4 318	69.8	94	1.6	83	49.4
0519	Sør Fron	3 170	2 274	71.1	56	1.8	51	70.6
0520	Ringebu	4 532	3 263	70.2	133	2.9	85	55.3
0521	Øyer	4 929	3 616	74.4	191	3.9	159	69.8
0522	Gausdal	6 129	4 403	73.7	137	2.2	103	45.6
0528	Østre Toten	14 458	10 480	71.2	425	2.9	346	60.7
0529	Vestre Toten	12 635	9 360	69.0	301	2.4	261	59.4
0532	Jevnaker	6 254	4 531	70.8	176	2.8	147	64.6
0533	Lunner	8 598	6 380	73.2	242	2.8	203	60.6
0534	Gran	13 188	9 558	71.7	395	3.0	320	64.1
0536	Søndre Land	5 853	4 291	64.8	138	2.4	113	46.9
0538	Nordre Land	6 636	4 852	67.7	100	1.5	78	53.8
0542	Nord Aurdal	6 436	4 752	74.3	225	3.5	191	60.7
0543	Vestre Slidre	2 217	1 616	75.1	74	3.3	62	43.5
0544	Øystre Slidre	3 176	2 352	78.4	61	1.9	52	69.2
0602	Drammen	60 138	44 585	69.3	7 169	11.9	6 449	57.1
0604	Kongsberg	23 995	17 861	74.1	1 115	4.6	964	63.6
0605	Ringerike	28 522	21 144	70.2	1 295	4.5	1 120	60.4

0612	Hole	5 622	4 154	72.5	204	3.6	164	62.2
0616	Nes (Busk.)	3 459	2 484	77.3	130	3.8	112	76.8
0617	Gol	4 439	3 221	77.9	284	6.4	225	70.7
0618	Hemsedal	1 968	1 420	80.6	89	4.5	75	65.3
0619	Ål	4 685	3 296	76.7	177	3.8	108	64.8
0620	Hol	4 438	3 274	78.1	163	3.7	130	77.7
0623	Modum	12 695	9 446	70.1	429	3.4	354	54.5
0624	Øvre Eiker	16 132	11 800	70.4	581	3.6	495	60.2
0625	Nedre Eiker	22 092	16 269	71.7	1 501	6.8	1 323	63.0
0626	Lier	22 698	16 657	73.1	1 688	7.4	1 495	62.5
0627	Røyken	18 227	13 407	74.1	746	4.1	640	69.1
0628	Hurum	9 022	6 616	70.3	284	3.1	227	56.4
0701	Horten	25 097	18 554	66.6	1 294	5.2	1 134	61.6
0702	Holmestrand	9 860	7 356	67.3	441	4.5	388	62.4
0704	Tønsberg	38 390	28 230	70.4	2 071	5.4	1 802	67.3
0706	Sandefjord	42 331	30 977	68.2	2 410	5.7	2 119	59.6
0709	Larvik	41 717	30 570	68.9	2 063	4.9	1 764	60.0
0711	Svelvik	6 461	4 815	67.0	221	3.4	187	60.4
0713	Sande (Vestf.)	7 998	5 784	71.3	281	3.5	241	57.3
0714	Hof	3 066	2 202	71.5	76	2.5	70	67.1
0716	Re	8 440	6 142	74.5	314	3.7	247	54.7
0719	Andebu	5 177	3 739	73.0	148	2.9	126	64.3
0720	Stokke	10 538	7 866	71.2	545	5.2	432	61.3
0722	Nøtterøy	20 409	14 850	69.3	915	4.5	778	57.6
0723	Tjøme	4 545	3 397	65.1	136	3.0	107	53.3
0805	Porsgrunn	34 185	25 112	67.6	1 697	5.0	1 481	56.7
0806	Skien	50 862	37 402	67.6	3 154	6.2	2 687	52.5
0807	Notodden	12 231	8 784	68.0	371	3.0	316	59.8
0814	Bamble	14 109	10 574	67.4	446	3.2	345	48.1
0815	Kragerø	10 614	7 941	66.8	372	3.5	312	60.6
0817	Drangedal	4 111	2 931	67.0	93	2.3	71	59.2
0819	Nome	6 601	4 796	66.7	329	5.0	246	49.6
0821	Bø (Telem.)	5 436	3 964	67.0	289	5.3	229	51.1
0822	Sauherad	4 264	3 137	67.9	163	3.8	127	40.2
0826	Tinn	6 066	4 352	71.4	283	4.7	247	69.2
0828	Seljord	2 930	2 154	71.6	79	2.7	56	50.0
0834	Vinje	3 634	2 675	75.2	93	2.6	76	56.6
0901	Risør	6 885	5 050	66.0	232	3.4	185	48.1
0904	Grimstad	19 809	14 415	69.0	801	4.0	672	60.6
0906	Arendal	40 693	30 146	67.5	1 891	4.6	1 617	56.2
0911	Gjerstad	2 519	1 823	68.0	71	2.8	50	44.0
0914	Tvedestrand	5 874	4 324	65.9	178	3.0	140	61.4
0919	Froland	4 851	3 537	69.3	114	2.4	90	53.3
0926	Lillesand	9 238	6 796	70.3	318	3.4	259	57.5
0928	Birkenes	4 499	3 229	70.2	171	3.8	129	53.5
0937	Evje og Hornnes	3 326	2 403	71.8	181	5.4	142	55.6
1001	Kristiansand	78 908	57 842	70.2	5 855	7.4	5 175	58.4
1002	Mandal	14 400	10 351	69.1	549	3.8	475	49.5
1003	Farsund	9 392	6 728	69.2	300	3.2	233	48.1
1004	Flekkefjord	8 910	6 385	73.8	376	4.2	310	67.1
1014	Vennesla	12 776	9 172	69.1	424	3.3	360	56.9
1017	Songdalen	5 728	4 168	70.5	314	5.5	268	55.6
1018	Søgne	10 050	7 268	72.0	331	3.3	275	62.5
1021	Marnardal	2 178	1 524	69.2	76	3.5	60	60.0
1029	Lindesnes	4 557	3 272	71.0	174	3.8	142	60.6
1032	Lyngdal	7 533	5 328	69.7	366	4.9	292	56.5
1037	Kvinesdal	5 629	4 039	70.4	156	2.8	115	55.7
1046	Sirdal	1 757	1 239	82.2	65	3.7	51	78.4
1101	Eigersund	13 778	9 967	74.2	552	4.0	488	70.1
1102	Sandnes	62 023	45 020	75.2	4 255	6.9	3 779	67.7
1103	Stavanger	119 576	88 464	73.8	9 229	7.7	8 349	64.4
1106	Haugesund	32 953	24 130	71.5	2 311	7.0	2 074	67.7
1112	Lund	3 112	2 191	76.6	123	4.0	95	65.3
1119	Hå	15 438	10 877	79.3	677	4.4	573	64.9
1120	Klepp	15 839	11 278	78.2	648	4.1	529	70.3
1121	Time	15 459	11 195	78.5	584	3.8	479	64.1
1122	Gjesdal	9 728	7 003	79.1	289	3.0	241	68.9
1124	Sola	21 439	15 562	74.7	1 132	5.3	984	67.6
1127	Randaberg	9 622	6 898	74.6	330	3.4	280	71.8
1130	Strand	10 893	7 711	75.6	331	3.0	264	69.3
1133	Hjelmeland	2 678	1 901	80.8	132	4.9	103	79.6
1134	Suldal	3 823	2 707	78.4	89	2.3	76	68.4
1135	Sauda	4 734	3 336	72.4	74	1.6	63	73.0
1141	Finnøy	2 711	1 872	78.8	66	2.4	59	66.1
1142	Rennesøy	3 760	2 583	80.5	87	2.3	77	66.2
1146	Tysvær	9 604	6 755	74.7	265	2.8	214	61.2
1149	Karmøy	38 925	28 280	70.0	1 292	3.3	1 090	63.2
1160	Vindafjord	8 084	5 641	75.1	241	3.0	203	74.4
1201	Bergen	247 732	183 458	71.8	15 116	6.1	13 664	62.1
1211	Etne	3 852	2 754	75.5	124	3.2	109	67.0
1216	Sveio	4 825	3 447	73.8	117	2.4	81	61.7

1219	Bømlo	10 998	7 685	72.5	338	3.1	282	61.7
1221	Stord	17 091	12 310	73.4	605	3.5	487	61.8
1223	Tysnes	2 773	1 956	70.8	58	2.1	50	90.0
1224	Kvinnherad	13 063	9 295	72.0	265	2.0	227	68.3
1228	Odda	7 106	5 009	71.3	264	3.7	213	68.5
1231	Ullensvang	3 413	2 442	75.9	115	3.4	86	73.3
1235	Voss	13 766	9 717	73.3	323	2.3	271	58.7
1238	Kvam	8 210	5 807	74.8	198	2.4	156	64.7
1241	Fusa	3 759	2 593	76.4	91	2.4	79	77.2
1242	Samnanger	2 395	1 734	73.6	71	3.0	62	58.1
1243	Os (Hord.)	16 054	11 696	74.5	559	3.5	492	69.1
1244	Austevoll	4 390	3 116	75.8	85	1.9	73	69.9
1245	Sund	5 795	4 264	71.3	250	4.3	200	60.0
1246	Fjell	21 205	15 090	73.6	696	3.3	589	61.8
1247	Askøy	23 705	16 847	73.2	648	2.7	538	64.3
1251	Vaksdal	4 106	2 812	68.6	79	1.9	62	62.9
1253	Osterøy	7 305	5 137	73.9	201	2.8	163	76.1
1256	Meland	6 232	4 441	75.3	154	2.5	123	67.5
1259	Øygarden	4 168	2 945	68.8	125	3.0	106	64.2
1260	Radøy	4 794	3 434	72.8	191	4.0	151	78.1
1263	Lindås	13 770	9 896	74.2	322	2.3	274	73.0
1264	Austrheim	2 569	1 896	71.9	81	3.2	72	81.9
1401	Flora	11 408	8 139	73.0	597	5.2	484	59.3
1413	Hyllestad	1 505	1 074	71.9	71	4.7	61	88.5
1416	Høyanger	4 374	3 051	72.8	136	3.1	122	80.3
1417	Vik	2 809	1 923	75.9	81	2.9	61	68.9
1420	Sogndal	6 899	4 956	77.6	211	3.1	159	65.4
1424	Årdal	5 561	4 049	70.6	223	4.0	187	84.5
1426	Luster	4 870	3 413	75.4	65	1.3	60	65.0
1429	Fjaler	2 849	2 082	67.2	162	5.7	139	20.1
1432	Førde	11 650	8 436	79.6	384	3.3	308	69.5
1438	Bremanger	3 894	2 678	70.0	90	2.3	78	82.1
1439	Vågsøy	5 997	4 207	72.7	195	3.3	168	68.5
1443	Eid	5 853	4 201	74.5	135	2.3	114	63.2
1445	Gløppen	5 687	3 965	77.5	122	2.1	100	45.0
1449	Stryn	6 769	4 778	78.7	377	5.6	302	74.5
1502	Molde	24 291	17 753	74.1	699	2.9	634	66.2
1504	Ålesund	41 833	30 488	74.3	1 606	3.8	1 438	70.2
1505	Kristiansund (ny)	22 661	16 827	69.2	878	3.9	739	59.8
1515	Herøy (M. og R.)	8 350	5 953	73.1	246	2.9	209	56.0
1516	Ulstein	6 944	4 895	73.9	324	4.7	267	68.2
1517	Hareid	4 741	3 390	72.9	253	5.3	220	68.6
1519	Volda	8 405	5 967	71.9	288	3.4	244	51.2
1520	Ørsta	10 162	7 202	74.3	283	2.8	230	59.1
1523	Ørskog	2 119	1 520	77.7	92	4.3	78	79.5
1525	Stranda	4 543	3 184	77.5	182	4.0	158	80.4
1528	Sykkylven	7 490	5 345	77.8	330	4.4	291	73.9
1529	Skodje	3 750	2 709	74.3	95	2.5	86	67.4
1531	Sula	7 625	5 380	74.4	192	2.5	168	58.3
1532	Giske	6 777	4 756	74.7	147	2.2	126	69.8
1534	Haram	8 616	6 110	74.8	377	4.4	329	75.7
1535	Vestnes	6 434	4 658	71.8	163	2.5	143	75.5
1539	Rauma	7 379	5 261	75.2	117	1.6	102	77.5
1545	Midsund	1 901	1 291	77.2	77	4.1	59	71.2
1547	Aukra	3 174	2 243	75.4	114	3.6	92	67.4
1548	Fræna	9 189	6 669	74.0	218	2.4	192	72.4
1551	Eide	3 362	2 379	74.8	75	2.2	66	68.2
1554	Averøy	5 399	3 888	72.8	118	2.2	96	76.0
1557	Gjemnes	2 636	1 871	75.9	65	2.5	51	43.1
1560	Tingvoll	3 082	2 211	69.1	109	3.5	87	51.7
1563	Sunnidal	7 357	5 299	71.1	289	3.9	216	52.3
1566	Surnadal	6 039	4 293	73.8	64	1.1	58	50.0
1601	Trondheim	165 182	124 067	71.5	9 132	5.5	8 061	57.8
1612	Hemne	4 228	3 037	68.2	125	3.0	94	44.7
1617	Hitra	4 132	2 981	70.9	174	4.2	155	80.6
1620	Frøya	4 144	2 941	72.0	199	4.8	171	84.8
1621	Ørland	5 025	3 669	69.5	106	2.1	91	69.2
1624	Rissa	6 366	4 495	71.0	128	2.0	111	62.2
1627	Bjugn	4 597	3 332	65.3	68	1.5	57	54.4
1634	Oppdal	6 564	4 736	75.1	195	3.0	149	61.1
1638	Orkdal	11 018	8 067	71.6	349	3.2	280	59.3
1640	Røros	5 620	4 042	76.5	125	2.2	107	85.0
1648	Midtre Gauldal	5 908	4 185	76.5	216	3.7	200	75.0
1653	Melhus	14 453	10 436	73.4	414	2.9	350	60.6
1657	Skaun	6 327	4 552	73.8	98	1.5	82	59.8
1662	Klæbu	5 557	3 995	73.7	148	2.7	125	63.2
1663	Malvik	12 387	8 975	73.1	322	2.6	278	69.4
1664	Selbu	4 006	2 810	74.8	65	1.6	53	67.9
1702	Steinkjer	20 669	15 012	68.9	500	2.4	434	53.9
1703	Namsos	12 607	8 991	72.1	372	3.0	301	55.8
1711	Meråker	2 506	1 768	68.3	83	3.3	62	46.8

1714	Stjørdal	20 616	14 799	72.3	531	2.6	448	57.8
1718	Leksvik	3 484	2 503	71.2	62	1.8	56	69.6
1719	Levanger	18 355	13 321	70.1	525	2.9	441	50.1
1721	Verdal	14 090	10 214	69.4	337	2.4	269	42.4
1724	Verran	2 948	2 184	61.5	445	15.1	325	86.5
1729	Inderøy	5 835	4 246	71.2	127	2.2	116	62.9
1750	Vikna	4 034	2 892	72.4	58	1.4	53	66.0
1804	Bodø	46 050	34 190	73.9	1 467	3.2	1 236	58.1
1805	Narvik	18 384	13 418	67.9	790	4.3	704	56.1
1813	Brønnøy	7 534	5 414	70.0	192	2.5	169	56.2
1820	Alstahaug	7 203	5 398	68.5	260	3.6	219	56.2
1822	Leirfjord	2 090	1 541	66.3	65	3.1	50	40.0
1824	Vefsn	13 424	9 871	68.7	346	2.6	304	51.3
1832	Hemnes	4 478	3 172	65.4	66	1.5	53	60.4
1833	Rana	25 092	18 223	67.9	520	2.1	409	55.7
1837	Meløy	6 622	4 683	70.6	109	1.6	93	61.3
1840	Saltødal	4 710	3 537	68.0	156	3.3	113	48.7
1841	Fauske	9 482	6 939	67.9	170	1.8	140	47.9
1854	Ballangen	2 653	1 882	61.1	94	3.5	58	46.6
1860	Vestvågøy	10 710	7 581	68.4	252	2.4	207	56.5
1865	Vågan	8 933	6 520	69.3	307	3.4	251	63.3
1866	Hadsel	7 971	5 778	67.9	335	4.2	258	60.5
1867	Bø (Nordl.)	2 868	1 996	61.4	76	2.6	58	65.5
1868	Øksnes	4 428	3 191	69.0	63	1.4	53	64.2
1870	Sortland	9 679	7 000	72.2	252	2.6	219	61.6
1871	Andøy	5 079	3 653	67.2	108	2.1	86	59.3
1901	Harstad	23 105	17 122	69.4	674	2.9	568	55.3
1902	Tromsø	65 333	49 219	74.0	2 511	3.8	2 243	66.6
1911	Kvæfjord	3 036	2 224	70.2	105	3.5	76	36.8
1922	Bardu	3 994	2 913	74.2	133	3.3	90	65.6
1923	Salangen	2 169	1 612	67.1	82	3.8	72	44.4
1924	Målselv	6 602	4 801	74.1	56	0.8	51	72.5
1931	Lenvik	11 159	7 969	68.1	354	3.2	255	51.0
1933	Balsfjord	5 528	4 019	68.1	63	1.1	59	69.5
1936	Karlsøy	2 353	1 801	66.6	86	3.7	76	71.1
1938	Lynghen	3 208	2 299	68.9	74	2.3	51	80.4
1941	Skjervøy	2 934	2 129	68.1	58	2.0	51	74.5
1942	Nordreisa	4 665	3 383	70.1	66	1.4	56	60.7
2002	Vardø	2 190	1 629	62.7	67	3.1	60	56.7
2003	Vadsø	6 062	4 467	71.2	426	7.0	322	56.2
2004	Hammerfest	9 405	7 052	75.3	531	5.6	459	78.0
2012	Alta	18 272	13 181	72.1	532	2.9	484	73.8
2018	Måsøy	1 333	1 000	65.0	54	4.1	52	59.6
2019	Nordkapp	3 219	2 345	69.6	72	2.2	63	73.0
2020	Porsanger Porsángu Porsanki	4 057	3 059	69.1	81	2.0	73	65.8
2025	Deatnu Tana	2 954	2 216	67.6	78	2.6	71	73.2
2028	Båtsfjord	2 090	1 572	66.0	122	5.8	105	60.0
2030	Sør Varanger	9 518	6 991	70.5	498	5.2	432	72.7

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Tabell A3. Oversikt over hvilke kategorier kommunene sorterer under

Kom. nummer	Kommunenavn	Kommunens sentralitetsgrad	Landsdel	Antall innbyggere	Antall innvandrere	Andel innvandrere
0101	Halden	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	2.5 - 4.9
0104	Moss	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0105	Sarpsborg	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	50 000 - 99 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0106	Fredrikstad	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	50 000 - 99 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0119	Marker	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0122	Trøgstad	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0123	Spydeberg	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0124	Askim	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	12 500 - 24 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0125	Eidsberg	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	500 - 999	5.0 - 9.9
0127	Skiptvet	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	5.0 - 9.9
0128	Rakkestad	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	5.0 - 9.9
0135	Råde	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0136	Rygge	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
0137	Våler	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0138	Hobøl	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0211	Vestby	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	12 500 - 24 999	500 - 999	5.0 - 9.9
0213	Ski	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0214	Ås	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	12 500 - 24 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0215	Frogn	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	12 500 - 24 999	0 - 499	2.5 - 4.9
0216	Nesodden	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
0217	Oppegård	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	12 500 - 24 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0219	Bærum	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	100 000 - 560 123	5 000 - 9 999	5.0 - 9.9
0220	Asker	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	50 000 - 99 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0221	Aurskog Høland	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	12 500 - 24 999	0 - 499	2.5 - 4.9
0226	Sørums	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
0227	Fet	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0228	Rælingen	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	12 500 - 24 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0229	Enebakk	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0230	Lørenskog	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0231	Skedsmo	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0233	Nittedal	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
0234	Gjerdrum	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0235	Ullensaker	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0236	Nes (Ak.)	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
0237	Eidsvoll	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
0238	Nannestad	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0301	Oslo	Sentrale kommuner	Oslo og Akershus	100 000 - 560 123	10 000 - 83 525	10.0 - 15.1
0402	Kongsvinger	Sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	12 500 - 24 999	500 - 999	5.0 - 9.9
0403	Hamar	Sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	2.5 - 4.9
0412	Ringsaker	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	25 000 - 49 999	500 - 999	0.0 - 2.4
0415	Løten	Sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0417	Stange	Sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
0418	Nord Odal	Sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0419	Sør Odal	Sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0420	Eidskog	Sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0423	Grue	Mindre sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0425	Åsnes	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0427	Elverum	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
0428	Trysil	Minst sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0429	Åmot	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0430	Stor Elvdal	Minst sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0436	Tolga	Minst sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0437	Tynset	Minst sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0441	Os (Hedm.)	Minst sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0501	Lillehammer	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	2.5 - 4.9
0502	Gjøvik	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0511	Dovre	Minst sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0515	Vågå	Minst sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0516	Nord Fron	Minst sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0517	Sel	Minst sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0519	Sør Fron	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0520	Ringebu	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0521	Øyer	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0522	Gausdal	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0528	Østre Toten	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	12 500 - 24 999	0 - 499	2.5 - 4.9
0529	Vestre Toten	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	12 500 - 24 999	0 - 499	0.0 - 2.4
0532	Jevnaker	Sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0533	Lunner	Sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0534	Gran	Sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	12 500 - 24 999	0 - 499	2.5 - 4.9
0536	Søndre Land	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0538	Nordre Land	Noe sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0542	Nord Aurdal	Minst sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0543	Vestre Slidre	Minst sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0544	Øystre Slidre	Minst sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0545	Vang	Minst sentrale kommuner	Hedmark og Oppland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0602	Drammen	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	50 000 - 99 999	5 000 - 9 999	10.0 - 15.1
0604	Kongsberg	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	12 500 - 24 999	1 000 - 4 999	2.5 - 4.9

0605	Ringerike	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	2.5 - 4.9
0612	Hole	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0616	Nes (Busk.)	Minst sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0617	Gol	Minst sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	5.0 - 9.9
0618	Hemsedal	Minst sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0619	Ål	Minst sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0620	Hol	Minst sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0621	Sigdal	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0623	Modum	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	12 500 - 24 999	0 - 499	2.5 - 4.9
0624	Øvre Eiker	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
0625	Nedre Eiker	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	12 500 - 24 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0626	Lier	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	12 500 - 24 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0627	Røyken	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
0628	Hurum	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0701	Horten	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0702	Holmestrand	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0704	Tønsberg	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0706	Sandefjord	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0709	Larvik	Noe sentrale kommuner	Sør-Østlandet	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	2.5 - 4.9
0711	Svelvik	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0713	Sande (Vestf.)	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0714	Hof	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0716	Re	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0719	Andebu	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0720	Stokke	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	500 - 999	5.0 - 9.9
0722	Nøtterøy	Sentrale kommuner	Sør-Østlandet	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
0723	Tjøme	Noe sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0805	Porsgrunn	Noe sentrale kommuner	Sør-Østlandet	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0806	Skien	Noe sentrale kommuner	Sør-Østlandet	50 000 - 99 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
0807	Notodden	Noe sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0811	Siljan	Noe sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0814	Bamble	Noe sentrale kommuner	Sør-Østlandet	12 500 - 24 999	0 - 499	2.5 - 4.9
0815	Kragerø	Noe sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0817	Drangedal	Noe sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0819	Nome	Noe sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	5.0 - 9.9
0821	Bø (Telem.)	Noe sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	5.0 - 9.9
0822	Sauherad	Noe sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0826	Tinn	Minst sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0828	Seljord	Minst sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0829	Kviteseid	Minst sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0834	Vinje	Minst sentrale kommuner	Sør-Østlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0901	Risør	Noe sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0904	Grimstad	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
0906	Arendal	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	2.5 - 4.9
0911	Gjerstad	Noe sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0912	Vegårshei	Noe sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0914	Tvedestrand	Noe sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0919	Froland	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
0926	Lillesand	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0928	Birkenes	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0929	Åmli	Noe sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
0937	Evje og Hornes	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	5.0 - 9.9
1001	Kristiansand	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	50 000 - 99 999	5 000 - 9 999	5.0 - 9.9
1002	Mandal	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1003	Farsund	Mindre sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1004	Flekkefjord	Mindre sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1014	Vennesla	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	12 500 - 24 999	0 - 499	2.5 - 4.9
1017	Songdalen	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	5.0 - 9.9
1018	Søgne	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1021	Marnardal	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1029	Lindesnes	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1032	Lyngdal	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1037	Kvinesdal	Mindre sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1046	Sirdal	Mindre sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1101	Eigersund	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1102	Sandnes	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	50 000 - 99 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
1103	Stavanger	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	100 000 - 560 123	5 000 - 9 999	5.0 - 9.9
1106	Haugesund	Noe sentrale kommuner	Agder og Rogaland	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
1112	Lund	Mindre sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1119	Hå	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1120	Klepp	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1121	Time	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1122	Gjesdal	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1124	Sola	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	12 500 - 24 999	1 000 - 4 999	5.0 - 9.9
1127	Randaberg	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1130	Strand	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1133	Hjelmeland	Minst sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1134	Suldal	Minst sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1135	Sauda	Minst sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1141	Finnøy	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1142	Rennesøy	Sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4

1146	Tysvær	Noe sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1149	Karmøy	Noe sentrale kommuner	Agder og Rogaland	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	2.5 - 4.9
1160	Vindafjord	Noe sentrale kommuner	Agder og Rogaland	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1201	Bergen	Sentrale kommuner	Vestlandet	100 000 - 560 123	10 000 - 83 525	5.0 - 9.9
1211	Etne	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1216	Sveio	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1219	Bømlo	Mindre sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1221	Stord	Mindre sentrale kommuner	Vestlandet	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1223	Tysnes	Mindre sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1224	Kvinnherad	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	12 500 - 24 999	0 - 499	0.0 - 2.4
1228	Odda	Mindre sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1231	Ullensvang	Mindre sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1235	Voss	Mindre sentrale kommuner	Vestlandet	12 500 - 24 999	0 - 499	0.0 - 2.4
1238	Kvam	Sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1241	Fusa	Sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1242	Samnanger	Sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1243	Os (Hord.)	Sentrale kommuner	Vestlandet	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1244	Austevoll	Sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1245	Sund	Sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1246	Fjell	Sentrale kommuner	Vestlandet	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1247	Askøy	Sentrale kommuner	Vestlandet	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1251	Vaksdal	Sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1253	Østerøy	Sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1256	Meland	Sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1259	Øygarden	Sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1260	Radøy	Sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1263	Lindås	Sentrale kommuner	Vestlandet	12 500 - 24 999	0 - 499	0.0 - 2.4
1264	Austrheim	Sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1401	Flora	Mindre sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	500 - 999	5.0 - 9.9
1413	Hyllestad	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1416	Høyanger	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1417	Vik	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1420	Sogndal	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1422	Lærdal	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1424	Årdal	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1426	Luster	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1429	Fjaler	Mindre sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	5.0 - 9.9
1432	Førde	Mindre sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1438	Bremanger	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1439	Vågsøy	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1443	Eid	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1445	Gloppen	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1449	Stryn	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	5.0 - 9.9
1502	Molde	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1504	Ålesund	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	2.5 - 4.9
1505	Kristiansund (ny)	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1514	Sande	Mindre sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1515	Herøy (M. og R.)	Mindre sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1516	Ulstein	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1517	Hareid	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	5.0 - 9.9
1519	Volda	Mindre sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1520	Ørsta	Mindre sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1523	Ørskog	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1525	Stranda	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1528	Sykkylven	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1529	Skodje	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1531	Sula	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1532	Giske	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1534	Haram	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1535	Vestnes	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1539	Rauma	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1545	Midsund	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1546	Sandøy	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1547	Aukra	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1548	Fræna	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1551	Eide	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1554	Averøy	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1557	Gjemnes	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1560	Tingvoll	Noe sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1563	Sunndal	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1566	Surnadal	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1576	Aure	Minst sentrale kommuner	Vestlandet	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1601	Trondheim	Sentrale kommuner	Trøndelag	100 000 - 560 123	5 000 - 9 999	5.0 - 9.9
1612	Hemne	Minst sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1617	Hitra	Minst sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1620	Frøya	Minst sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1621	Ørland	Minst sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1624	Rissa	Sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1627	Bjugn	Minst sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1634	Oppdal	Minst sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1638	Orkdal	Sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9

1640	Røros	Minst sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1648	Midtre Gauldal	Sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1653	Melhus	Sentrale kommuner	Trøndelag	12 500 - 24 999	0 - 499	2.5 - 4.9
1657	Skaun	Sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1662	Klæbu	Sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1663	Malvik	Sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1664	Selbu	Sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1702	Steinkjer	Mindre sentrale kommuner	Trøndelag	12 500 - 24 999	500 - 999	0.0 - 2.4
1703	Namsos	Mindre sentrale kommuner	Trøndelag	12 500 - 24 999	0 - 499	2.5 - 4.9
1711	Meråker	Sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1714	Stjørdal	Sentrale kommuner	Trøndelag	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1718	Leksvik	Sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1719	Levanger	Sentrale kommuner	Trøndelag	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1721	Verdal	Sentrale kommuner	Trøndelag	12 500 - 24 999	0 - 499	0.0 - 2.4
1724	Verran	Mindre sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	10.0 - 15.1
1729	Inderøy	Mindre sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1742	Grong	Mindre sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1750	Vikna	Minst sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1751	Nærøy	Minst sentrale kommuner	Trøndelag	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1804	Bodø	Noe sentrale kommuner	Nord-Norge	25 000 - 49 999	1 000 - 4 999	2.5 - 4.9
1805	Narvik	Noe sentrale kommuner	Nord-Norge	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1813	Brønnøy	Mindre sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1820	Alstahaug	Mindre sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1822	Leirfjord	Mindre sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1824	Vefsn	Mindre sentrale kommuner	Nord-Norge	12 500 - 24 999	0 - 499	2.5 - 4.9
1828	Nesna	Noe sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1832	Hemnes	Noe sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1833	Rana	Noe sentrale kommuner	Nord-Norge	25 000 - 49 999	500 - 999	0.0 - 2.4
1837	Meløy	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1840	Saltdal	Mindre sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1841	Fauske	Noe sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1849	Hamarøy	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1854	Ballangen	Noe sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1860	Vestvågøy	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1865	Vågan	Mindre sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1866	Hadsel	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1867	Bø (Nordl.)	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1868	Øksnes	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1870	Sortland	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1871	Andøy	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1901	Harstad	Noe sentrale kommuner	Nord-Norge	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
1902	Tromsø	Sentrale kommuner	Nord-Norge	50 000 - 99 999	1 000 - 4 999	2.5 - 4.9
1911	Kvæfjord	Noe sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1922	Bardu	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1923	Salangen	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1924	Målselv	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1925	Sørreisa	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1931	Lenvik	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1933	Båtsfjord	Sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1936	Karlsøy	Sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
1938	Lyngen	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1941	Skjervøy	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
1942	Nordreisa	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
2002	Vardø	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
2003	Vadsø	Mindre sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	5.0 - 9.9
2004	Hammerfest	Mindre sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	500 - 999	5.0 - 9.9
2012	Alta	Mindre sentrale kommuner	Nord-Norge	12 500 - 24 999	500 - 999	2.5 - 4.9
2018	Måsøy	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
2019	Nordkapp	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
2020	Porsanger Porsángu Porsanki	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	0.0 - 2.4
2025	Deatnu Tana	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	2.5 - 4.9
2028	Båtsfjord	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	5.0 - 9.9
2030	Sør Varanger	Minst sentrale kommuner	Nord-Norge	0 - 12 499	0 - 499	5.0 - 9.9

Kilde: Befolningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

Figur- og tabellregister

Figurregister

1.1.	Kommuner som inngår i landkapitlene	11
2.1.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter landbakgrunn. 1.1.2008. Antall	20
2.2.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, etter landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent.....	20
2.3.	Innvandrere etter kjønn og landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent	21
2.4.	Innvandrere etter alder og landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent	22
2.5.	Norskfødte med innvandrerforeldre etter alder og landbakgrunn.1.1.2008. Prosent.....	23
2.6.	Innvandrere etter botid og landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent	24
2.7.	Innvandrere etter innvandringsgrunn og landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent.....	25
2.8.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter antall personer i husholdningen og landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent.....	26
2.9.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter husholdningstype og landbakgrunn, 1.1.2008. Prosent	27
2.10.	Innvandrere etter sivilstand og landbakgrunn. 20-45 år. 1.1.2008. Prosent	28
2.11.	Innvandrere etter utdanningsdeltakelse og landbakgrunn. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	29
2.12.	Norskfødte med innvandrerforeldre etter utdanningsdeltakelse og landbakgrunn. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	30
2.13.	Innvandrere etter deltakelse i arbeidsstyrken og landbakgrunn. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	32
2.14.	Norskfødte med innvandrerforeldre etter deltakelse i arbeidsstyrken og landbakgrunn. 20-29 år. 4. kvartal 2007. Prosent	34
2.15.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere, etter landbakgrunn. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	34
2.16.	Yrkesaktive innvandrere etter næringstilknytning og landbakgrunn. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	35
2.17.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og landbakgrunn. 1.1.2008. Prosent	37
3.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Afghanistan. 1986-2007. Absolutte tall	40
3.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	41
3.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	42
3.4.	Innvandrere fra Afghanistan, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	42
3.5.	Innvandrere fra Afghanistan, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	43
3.6.	Norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	43
3.7.	Innvandrere fra Afghanistan, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	44
3.8.	Innvandrere fra Afghanistan, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	45
3.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent	46
3.10.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent	47
3.11.	Innvandrere fra Afghanistan, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent.....	47
3.12.	Innvandrere fra Afghanistan, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	48
3.13.	Innvandrere fra Afghanistan, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	50
3.14.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Afghanistan, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	51
3.15.	Yrkesaktive innvandrere fra Afghanistan, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	51
3.16.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent	52
4.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Bosnia-Hercegovina 1992-2007. Absolutte tall	57
4.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	58
4.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	59
4.4.	Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	59

4.5.	Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	60
4.6.	Norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	61
4.7.	Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	61
4.8.	Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	62
4.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	64
4.10.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	65
4.11.	Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent.....	66
4.12.	Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	66
4.13.	Innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	69
4.14.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	70
4.15.	Yrkesaktive innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	71
4.16.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent.....	73
5.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Chile. 1986-2007. Absolutte tall.....	77
5.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Chile, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	78
5.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Chile, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	78
5.4.	Innvandrere fra Chile, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	78
5.5.	Innvandrere fra Chile, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	79
5.6.	Norskfødte med foreldre fra Chile, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	80
5.7.	Innvandrere fra Chile, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	80
5.8.	Innvandrere fra Chile, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	81
5.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Chile, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	82
5.10.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Chile, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	82
5.11.	Innvandrere fra Chile, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent.....	83
5.12.	Innvandrere fra Chile, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	84
5.13.	Norskfødte med foreldre fra Chile, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år 1. 1.2008. Prosent.....	84
5.14.	Innvandrere fra Chile, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	86
5.15.	Norskfødte med foreldre fra Chile, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 20-29 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	86
5.16.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Chile, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	87
5.17.	Yrkesaktive innvandrere fra Chile, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	87
5.18.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Chile, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent.....	88
6.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Filippinene. 1986-2007. Absolutte tall.....	93
6.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Filippinene, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	94
6.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Filippinene, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	94
6.4.	Innvandrere fra Filippinene, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	95
6.5.	Innvandrere fra Filippinene, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	96
6.6.	Innvandrere fra Filippinene, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	97
6.7.	Innvandrere fra Filippinene, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	98
6.8.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Filippinene, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	99
6.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Filippinene, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	100

6.10.	Innvandrere fra Filippinene, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent.....	101
6.11.	Innvandrere fra Filippinene, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	101
6.12.	Innvandrere fra Filippinene, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	103
6.13.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Filippinene, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	104
6.14.	Yrkesaktive innvandrere fra Filippinene, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	104
6.15.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Filippinene, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent.....	105
7.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av India. 1986-2007. Absolutte tall.	111
7.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra India, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	112
7.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra India, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	112
7.4.	Innvandrere fra India, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	113
7.5.	Innvandrere fra India, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent	113
7.6.	Innvandrere fra India, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	114
7.7.	Innvandrere fra India, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	115
7.8.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra India, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	116
7.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra India, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent	117
7.10.	Innvandrere fra India, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent.....	117
7.11.	Innvandrere fra India, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	118
7.12.	Norskfødte med foreldre fra India, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent	118
7.13.	Innvandrere fra India, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	120
7.14.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra India, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	121
7.15.	Yrkesaktive innvandrere fra India, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	122
7.16.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra India, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent	123
8.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Irak. 1986-2007. Absolutte tall	127
8.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Irak, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	128
8.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Irak, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	128
8.4.	Innvandrere fra Irak, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	129
8.5.	Innvandrere fra Irak, etter alder og kommune 1.1.2008. Prosent.....	130
8.6.	Norskfødte med foreldre fra Irak, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent ...	130
8.7.	Innvandrere fra Irak, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	131
8.8.	Innvandrere fra Irak, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	132
8.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Irak, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	133
8.10.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Irak, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent	134
8.11.	Innvandrere fra Irak, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent.....	135
8.12.	Innvandrere fra Irak, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	135
8.13.	Innvandrere fra Irak, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	136
8.14.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Irak, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	139
8.15.	Yrkesaktive innvandrere fra Irak, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	140
8.16.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Irak, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent	141
9.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Iran. 1986-2007. Absolutte tall	145

9.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Iran etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	146
9.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Iran etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	146
9.4.	Innvandrere fra Iran, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	147
9.5.	Innvandrere fra Iran, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	148
9.6.	Norskfødte med innvanderforeldre fra Iran, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	148
9.7.	Innvandrere fra Iran, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	149
9.8.	Innvandrere fra Iran, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	150
9.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Iran, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	151
9.10.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Iran, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	152
9.11.	Innvandrere fra Iran, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent.....	153
9.12.	Innvandrere fra Iran, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	153
9.13.	Innvandrere fra Iran, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	154
9.14.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Iran, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	157
9.15.	Yrkesaktive innvandrere fra Iran, etter næringstilknytning og kommune. 25- 54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	157
9.16.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Iran, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent.....	158
10.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Serbia og Montenegro (1986-2007) og Serbia (2006-2007). Absolutte tall.....	164
10.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	165
10.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	166
10.4.	Innvandrere fra Kosovo, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	166
10.5.	Innvandrere fra Kosovo, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	167
10.6.	Norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	168
10.7.	Innvandrere fra Kosovo, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	168
10.8.	Innvandrere fra Kosovo, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	169
10.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	170
10.10.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	171
10.11.	Innvandrere fra Kosovo, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent 172	172
10.12.	Innvandrere fra Kosovo, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	172
10.13.	Innvandrere fra Kosovo, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	174
10.14.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Kosovo, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	175
10.15.	Yrkesaktive innvandrere fra Kosovo, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	176
10.16.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent.....	177
11.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Marokko. 1986-2007. Absolutte tall.....	182
11.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Marokko, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	183
11.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Marokko, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	183
11.4.	Innvandrere fra Marokko, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	184
11.5.	Innvandrere fra Marokko, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	184
11.6.	Norskfødte med foreldre fra Marokko, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	185
11.7.	Innvandrere fra Marokko, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	185
11.8.	Innvandrere fra Marokko, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	186
11.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Marokko, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	187

11.10.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Marokko, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent	187
11.11.	Innvandrere fra Marokko, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent 188	
11.12.	Innvandrere fra Marokko, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent	189
11.13.	Innvandrere fra Marokko, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	191
11.14.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Marokko, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	191
11.15.	Yrkesaktive innvandrere fra Marokko, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år, 4. kvartal 2007. Prosent	192
11.16.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Marokko, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent	193
12.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Pakistan. 1986-2007. Absolutte tall	197
12.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	197
12.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	198
12.4.	Innvandrere fra Pakistan, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	198
12.5.	Innvandrere fra Pakistan, etter alder og kommune 1.1.2008. Prosent	199
12.6.	Norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	199
12.7.	Innvandrere fra Pakistan, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	200
12.8.	Innvandrere fra Pakistan, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	201
12.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	202
12.10.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter husholdningstype. 1.1. 2008. Prosent	203
12.11.	Innvandrere fra Pakistan, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent 203	
12.12.	Innvandrere fra Pakistan, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	204
12.13.	Norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	205
12.14.	Innvandrere fra Pakistan, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	207
12.15.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Pakistan, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	207
12.16.	Yrkesaktive innvandrere fra Pakistan, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	208
12.17.	Norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 20-29 år. 4. kvartal 2007. Prosent	209
12.18.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent	210
13.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Polen. 1986-2007. Absolutte tall.	214
13.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Polen, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	215
13.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Polen, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	216
13.4.	Innvandrere fra Polen, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	216
13.5.	Innvandrere fra Polen, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	217
13.6.	Norskfødte med foreldre fra Polen, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	218
13.7.	Innvandrere fra Polen, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	218
13.8.	Innvandrere fra Polen, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	219
13.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Polen, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	220
13.10.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Polen, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent	221
13.11.	Innvandrere fra Polen, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent 222	
13.12.	Innvandrere fra Polen, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	223
13.13.	Innvandrere fra Polen, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	225
13.14.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Polen, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	226

13.15.	Yrkesaktive innvandrere fra Polen, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	227
13.16.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Polen, etter grad av selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent	228
14.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Russland. 1986-2007. Absolutte tall.	232
14.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Russland, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	233
14.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Russland, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	233
14.4.	Innvandrere fra Russland, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	234
14.5.	Innvandrere fra Russland, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent	235
14.6.	Innvandrere fra Russland, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	236
14.7.	Innvandrere fra Russland, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	237
14.8.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Russland, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	238
14.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Russland, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent	238
14.10.	Innvandrere fra Russland, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent	239
14.11.	Innvandrere fra Russland, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	240
14.12.	Innvandrere fra Russland, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	242
14.13.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Russland, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	243
14.14.	Yrkesaktive innvandrere fra Russland, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	244
14.15.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Russland, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommuner. 1.1.2007. Prosent.....	245
15.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Somalia. 1986-2007. Absolutte tall	251
15.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Somalia, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	251
15.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Somalia, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	252
15.4.	Innvandrere fra Somalia, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	252
15.5.	Innvandrere fra Somalia, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	253
15.6.	Norskfødte med foreldre fra Somalia, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	254
15.7.	Innvandrere fra Somalia, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	254
15.8.	Innvandrere fra Somalia, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	255
15.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Somalia, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	256
15.10.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Somalia, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent	257
15.11.	Innvandrere fra Somalia, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent	257
15.12.	Innvandrere fra Somalia, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	258
15.13.	Innvandrere fra Somalia, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	261
15.14.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Somalia, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	262
15.15.	Yrkesaktive innvandrere fra Somalia, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	262
15.16.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Somalia, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent	263
16.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Sri Lanka. 1986-2007. Absolutte tall	267
16.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Sri Lanka, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	268
16.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Sri Lanka, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	268
16.4.	Innvandrere fra Sri Lanka, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	269
16.5.	Innvandrere fra Sri Lanka, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	269
16.6.	Norskfødte med foreldre fra Sri Lanka, etter alder og kommuner. 1.1.2008. Prosent.....	270
16.7.	Innvandrere fra Sri Lanka, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	271

16.8.	Innvandrere fra Sri Lanka, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	272
16.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Sri Lanka, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	273
16.10.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Sri Lanka, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	273
16.11.	Innvandrere fra Sri Lanka, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent	274
16.12.	Innvandrere fra Sri Lanka, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	275
16.13.	Innvandrere fra Sri Lanka, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	275
16.14.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Sri Lanka, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	277
16.15.	Yrkesaktive innvandrere fra Sri Lanka, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4.kvartal 2007. Prosent.....	278
16.16.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra Sri Lanka, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent.....	280
17.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Thailand. 1986-2007. Absolutte tall.....	284
17.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Thailand, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	285
17.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Thailand, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	285
17.4.	Innvandrere fra Thailand, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	286
17.5.	Innvandrere fra Thailand, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	286
17.6.	Innvandrere fra Thailand, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	287
17.7.	Innvandrere fra Thailand, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	288
17.8.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Thailand, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	289
17.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Thailand, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	290
17.10.	Innvandrere fra Thailand, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent	291
17.11.	Innvandrere fra Thailand, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	292
17.12.	Innvandrere fra Thailand, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	292
17.13.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Thailand, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	294
17.14.	Yrkesaktive innvandrere fra Thailand, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4.kvartal 2007. Prosent.....	295
17.15.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Thailand, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent.....	296
18.1.	Årlig inn-, ut-, og nettomigrasjon av statsborgere av Tyrkia. 1986-2007. Absolutte tall.....	300
18.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	301
18.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	301
18.4.	Innvandrere fra Tyrkia, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	302
18.5.	Innvandrere fra Tyrkia, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	302
18.6.	Norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	303
18.7.	Innvandrere fra Tyrkia, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent.....	304
18.8.	Innvandrere fra Tyrkia, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	305
18.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter antall personer i husholdningen etter kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	306
18.10.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter husholdningstype. 1.1. 2008. Prosent.....	306
18.11.	Innvandrere fra Tyrkia, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent	307
18.12.	Innvandrere fra Tyrkia, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	308
18.13.	Norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	309
18.14.	Innvandrere fra Tyrkia, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	311
18.15.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Tyrkia, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent.....	311

18.16.	Deltakelse i arbeidsstyrken blant norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter kommune. 20-29 år. 4. kvartal 2007. Prosent	312
18.17.	Yrkesaktive innvandrere fra Tyrkia, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	312
18.18.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent	314
19.1.	Årlig inn-, ut- og nettomigrasjon av statsborgere av Vietnam. 1986-2007. Absolutte tall	318
19.2.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Absolutte tall.....	319
19.3.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter kjønn og alder. 1.1.2008. Prosent.....	319
19.4.	Innvandrere fra Vietnam, etter kjønn og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	320
19.5.	Innvandrere fra Vietnam, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	321
19.6.	Norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter alder og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	321
19.7.	Innvandrere fra Vietnam, etter botid og kommune. 1. 1. 2008. Prosent	322
19.8.	Innvandrere fra Vietnam, etter innvandringsgrunn og kommune. 1.1.2008. Prosent.....	323
19.9.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter antall personer i husholdningen og kommune. 1.1. 2008. Prosent.....	324
19.10.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter husholdningstype og kommune. 1.1. 2008. Prosent	324
19.11.	Innvandrere fra Vietnam, etter sivilstand og kommune. 20-45 år. 1.1. 2008. Prosent	325
19.12.	Innvandrere fra Vietnam, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	326
19.13.	Norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter utdanningsdeltakelse og kommune. 19-24 år. 1.10.2007. Prosent.....	327
19.14.	Innvandrere fra Vietnam, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	328
19.15.	Norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter deltakelse i arbeidsstyrken og kommune. 20-29 år. 4. kvartal 2007. Prosent	330
19.16.	Arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken blant innvandrere fra Vietnam, etter kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Prosent	330
19.17.	Yrkesaktive innvandrere fra Vietnam, etter næringstilknytning og kommune. 25-54 år. 4.kvartal 2007. Prosent.....	331
19.18.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter grad av økonomisk selvhjulpenhet og kommune. 1.1.2007. Prosent	333
21.1.	Andel sysselsatte innvandrere 15-74 år fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og land i Europa utenfor EU-15, etter kommune. 4. kv 2007. Prosent	351
21.2.	Kommuner etter sentralitet. 1.1.2008	355
21.3.	Sysselsetting etter sentralitetsgrad. 1.1.2008	356
21.4.	Sysselsetting etter antall innbyggere i kommunen. 1.1.2008	357
21.5.	Sysselsetting etter antall innvandrere i kommunen. 1.1.2008	358
21.6.	Sysselsetting etter andel innvandrere i kommunen. 1.1.2008.....	359

Tabellregister

1.1.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter landbakgrunn. Sortert etter de 21 største. 1.1.2008	10
1.2.	Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre etter tre grupperinger av landbakgrunn. 1.1 2008. Antall og prosent.....	10
2.1.	Yrkesstatus blant innvandrere, etter kjønn og landbakgrunn. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	33
3.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Afghanistan, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	40
3.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Afghanistan, etter kommuner og kjønn. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	49
4.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Bosnia-Hercegovina, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent.....	57
4.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Bosnia-Hercegovina, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	68
5.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Chile, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	76
5.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Chile, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	85
6.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Filippinene, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	92
6.2.	Yrkesaktivitet blant innvandrere fra Filippinene, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	102
7.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra India, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	110
7.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra India, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	119
7.3.	Yrkesstatus blant norskfødte med foreldre fra India, etter kjønn og kommune. 20-29 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent	121
8.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Irak, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	126
8.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Irak, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	138
9.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Iran, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	145
9.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Iran, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	155
10.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Kosovo, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	163
10.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Kosovo, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	173
11.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Marokko, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	181
11.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Marokko, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	190
12.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Pakistan, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	196
12.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Pakistan, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	206
13.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Polen, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	213
13.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Polen, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	224
14.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Russland, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	231
14.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Russland, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	241
15.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Somalia, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	250
15.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Somalia, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	260
16.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Sri Lanka, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	266
16.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Sri Lanka, etter kjønn og kommuner. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	276
17.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Thailand, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	283
17.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Thailand, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	293
18.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Tyrkia, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	300

18.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Tyrkia, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	310
19.1.	Innvandrere og norskfødte med foreldre fra Vietnam, etter kommune. 1.1.2008. Antall og prosent	317
19.2.	Yrkesstatus blant innvandrere fra Vietnam, etter kjønn og kommune. 25-54 år. 4. kvartal 2007. Antall og prosent.....	329
20.1.	Andelen innvandrere med bakgrunn fra land i Asia, Afrika, Latin-Amerika og Øst-Europa utgjør av alle bosatte i kommunen. 1.1.2008	337
20.2.	Antall innvandrere 25-54 år bosatt og andel sysselsatt. 1.1.2008	338
20.3.	Gjennomsnittlig botid blant innvandrere (alle aldre). 1.1.2008	339
20.4.	Gjennomsnittlig botid, antall innvandrere 25-54 år bosatt og andel sysselsatt. 1.1.2008	341
20.5.	Antall innvandrere 25-54 år bosatt og andel sysselsatt. 1.1.2008	342
20.6.	Gjennomsnittlig botid blant innvandrere (alle aldre). 1.1.2008	343
20.7.	Antall innvandrere 25-54 år bosatt og andel sysselsatt. 1.1.2008	344
20.8.	Gjennomsnittlig botid blant innvandrere (alle aldre). 1.1.2008	345
20.9.	Antall innvandrere 25-54 år bosatt og andel sysselsatt 1.1.2008.....	346
20.10.	Gjennomsnittlig botid blant innvandrere (alle aldre) 1.1.2008	346
20.11.	Antall innvandrere 25-54 år bosatt og andel sysselsatt. 1.1.2008	348
20.12.	Gjennomsnittlig botid blant innvandrere (alle aldre) 1.1.2008	348
21.1.	Andel innvandrere i alderen 15-74 år med 0-2 års botid. 1.1.2008	352
21.2.	Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte i hele befolkningen og blant innvandrere, etter landsdel. 4. kvartal 2008	354
21.3.	Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte blant innvandrere fra utvalgte land, etter landsdel. 1.1.2008	354
21.4.	Andel som er bosatt, etter sentralitet. 1.1.2008.....	355
21.5.	Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte, etter sentralitetsgrad. 1.1.2008 ..	355
21.6.	Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte blant innvandrere fra utvalgte land, etter sentralitetsgrad. 1.1.2008.....	356
21.7.	Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte, etter antall innbyggere i kommunen. 1.1.2008	357
21.8.	Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte blant innvandrere fra utvalgte land, etter antall innbyggere i kommunen. 1.1.2008.....	357
21.9.	Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte, etter antall innvandrere i kommunen. 1.1.2008	358
21.10.	Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte blant innvandrere fra utvalgte land, etter antall innvandrere i kommunen. 1.1.2008	358
21.11.	Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte, etter andel innvandrere i kommunen. 1.1.2008	359
21.12.	Antall i alderen 15-74 år og andel sysselsatte blant innvandrere fra utvalgte land, etter andel innvandrere i kommunen. 1.1.2008	360
21.13.	Sammenhenger mellom sysselsetting og sentralitet, antall innbyggere, antall innvandrere og andel innvandrere.....	360
A1.	Matrise over kommuner og land som inngår i landkapitlene	364
A2.	Antall bosatte og andel sysselsatte, hele befolkningen og innvandrere, etter kommuner hvor det er bosatt mer enn 50 innvandrere. 4. kvartal 2007	365
A3.	Oversikt over hvilke kategorier kommunene sorterer under.....	369